

YUZUNCU YIL UNIVERSITESI
SOSYAL BİLİMLER ENSTITUSU
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

BAHTİYAR-NAME

METİN-İNDEKS

YÜKSEK LİSANS TEZİ

VEYSİ SEVİNÇLİ

TEZ YÖNETİCİSİ

Yrd. Doç. Dr. MUZAFFER AKKUŞ

VAN-1992

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	V
GİRİŞ.....	VII
KISALTMALAR.....	X
I. BÖLÜM	
İmlâ Hususiyetleri.....	XI
II. BÖLÜM	
METİN.....	1
1. Zikrû'l- Mevlâ bi't-takdîm ve't- tafdil ev lî	
Kitâb-ı Bahtiyâr-nâme (Allah'ın takdim ve tafdi- linin zikri veya Bahtiyar-name kitabı hakkında)	2
2. Der Na'tı'n-nebiyy(S.A.V.) [Hz.Peygamber'e(S.A.V.) na't]	3
3. Der Beyân-ı Emir-i 'Azami'l Hafani(hâkan) ma- a'zza'm hulide mülkuhu[Büyük hakan(mülkü ebedi olsun) hakkında açıklama].....	4
4. Ağâz-ı Bahtiyâr-nâme bi-yedi 'abdi'daif ilâ rahmeti'l-laîf Pîr Mahmûd ——— 'Alî.[Seyyid Ali oğlu Pîr Mahmud eliyle Bahtiyar-name'ye başlanması]	6
5. 'Asık şuden Āzād-baht be-duhter-i Sipeh-Sālār ve baz kerdaliden ora [Azad-baht'ın Sipeh-salar'ın kızına aşık olması ve ona avdet etmesi]	12
6. Nikâh kerden Āzād-Baht be-duhter-i Sipeh-Sālār' ra emma bi-.... Sipāh-Sālār [Azad-baht'ın Sipeh- salar'ın kızkardeşi ile nikahlanması]	15
7. Sıfat-ı Rûz [Günün vafında].....	16
8. Hücûm kerden Sipeh-Sālār ba- temâmet-i leskeri- yân ber-siyâzād-baht [Sipeh-salar'ın bütün aske- riyle Azad-baht'ın üzerine hücum etmesi]	21
9. Giz-bahten Āzād-Baht ba-duhter-i Sipeh-Sālār vücûd âmeden Bahtiyâr der-Rey[Sipāh-sālār'ın ki-	

- ziyla Azad-baht'ın Rey'de doğması]22
10. Resīden Āzād-baht be- Mēl̄k-i Kirmān ve Ziyā-
fet kerden Milk-i Kirmān [Azad-baht'ın Kirman ülke-
sine varması ve Kirman melikinin ziyafet vermesi] 26
11. Leşker-dāden Şāh-ı Kirmān ba-Āzād-Baht Firis-
tāden be- milk-i hōd [Kirman Şāhı'nın Azad-baht'a
asker vererek kendi ülkesine göndermesi] 29
12. Resīden Āzād-baht be-vilāyet-i hōd ve baz-gi-
riften taht-ı hōd [Azad-baht'ın kendi ülkesine
ulaşması ve yeniden tahta geçmesi] 30
13. Yaftēn 'ayāran Bahtiyār'ra der ser-i çan ve
temāşā dāšten ve borden ve usuhten derdi ve
harāmī 31
14. Behşiden ba-Āzād-Baht Bahtiyār'ra ber sem ben-
degi ba-emri ahūrī [Azad-baht'ın Bahtiyar'a imra-
horluklu kölelik resmini bağışlaması]..... 36
15. Si'ir 37
16. Hazīne-dār-ı dāden Āzād-Baht Bahtiyār'ra [Azad-
baht'ın Bahtiyar'a hazinedarlık vermesi] 38
17. Diden Āzād-Baht Bahtiyār'ra be-resem-i ben-degi
ba-emir-i ahūrī [Azad-baht'ın Bahtiyar'ı kölelik
resmi ve imrahorlukta görmesi] 39
18. Mahbūs kerden Āzād-Baht ehl-i harem'ra firis-
tāden vezīreş'ra [Azad-baht'ın vezirini gönde-
rerek ehl-i haramı hapsetmesi] 41
19. Meclis-i Evvel-i Bahtiyār ve āverden-i ura be-
zir dār [Bahtiyar'ın ilk meclisi ve taciri huzu-
ra getirtmesi] 45
20. Hikāyet-i Bāzırgān ez-baht kerdid ki der ber-
hikāyet 47
21. Meclis-i Sāni Bahtiyār ve āverden ora be-kaşd-dāz

[Bezirgan'ın hikayesi ve bahtından yakınması ?]	61
22. Hikāyet-i güher-fürūs ve cefā girān gadab be -devr-i mīr [inci satıcısının hikayesi ve devrin emirinin cefakşlere gazabı]	63
23. Der-beyān-ı münāsebet-i hizmet-i pazīshāh ...	66
24. Mesnevī	66
25. Hikāyet-i Perān-Cevher-fürūs ki her dū rā der -āb endahte būd [inci satıcısının çocuklarının hikayesi ve her ikisini uzağa atması]	70
26. Meclis-i gālis Bahtiyār ve bāz-āvarden ora bezirdār [Bahtiyar'ın üçüncü meclisi ve taciri huzura yeniden getirmesi]	81
27. Hikāyet-i Eūsabir resīden be-pāzīshāh ez ber keb haber-i hōd [Kendi durumundan padisahın haberdar olduğu Eusabir'in hikayesi]	83
28. Şi'r-i derhāl-i münāsebet-i şābirān [Hükümdar'ın münasebeti haliyle şiir]	93
29. Mesnevī	93
30. Şi'r-i der münāsebet ricāl-i pāzīshāh-ı zālīm [Zalim padisahın adamları münasebetinde şiir]	95
31. Mesnevī	95
32. Meclis-i Rābi Bahtiyār bāz-āvarden bezir-dāz [Bahtiyar'ın dördüncü meclisi tacirin yeniden getirilmesi]	97
33. Hikāyet-i Butemām vezir ki derin hikāyet est [Vezir Butemam'ın hikayesi-ki bu hikayedir]	100
34. Nazm-ı der-beyān-ı gurbet [Gurbet beyanında şiir]	101
35. Mesnevī	102
36. Sıfat-ı Rūz [Günün vefında]	103
37. Nazm-ı der-beyān-ı efsāne-i hāsīdān [Haset kimselerin hikayesi beyanında şiir]	105
38. Meclis-i hamis Bahtiyār ve bāz-āvarden bezir	

- dāz [Bahtiyar'ın beşinci meclisi ve tacirin yeniden getirilmesi] 121
39. Hikāyet-i püser Sāh-ı Haleb ve elvān ve enva'-ı na't ki istifcār būd-resid [Halep şahının oğlunun hikayesi ve insanı istigfara ulaştırın na't] 122
40. Meclis-i sādīs-i Bahtiyār ve bāz-āvarden bezir -dāz [Bahtiyar'ın altıncı meclisi ve tacirin yeniden gelmesi] 130
41. Hikāyet-i sāh-ı bih-gürd ve hevadis ki künir rüz-gār būd resid 131
42. Şıfat-ı rüz meclis-i sabi' Bahtiyār ve bāz-āverden bezirdār [Bahtiyar'ın yedinci meclisi günü vafında ve tacirin yeniden gelmesi] ... 140
43. Hikāyet-i Sāh-ı İrān bā-Duhter-i Kayser-i Rūm ve meger hile-i ez-zenān [Rum hükümdarının kızıyla İrān şahı'nın hikayesi ve kadınların hilesi] 140
44. Meclis-i samin Bahtiyār ve Bāz-āvarden bezir -dāz [Bahtiyar'ın sekizinci meclisi; tacirin yeniden gelmesi] 155
45. Hikāyet-i sāh-ı dāz-bīn u zulmi ki berā-yı rīzā-yı şöret 157
46. Şıfat-ı rüz [Günün vafında] 168
47. Gulūvv-i 'amm-kerden berā-yı katl-i Bahtiyār ve bāz-āverden bezir-dāz 178
48. Ameden ^{i ayyar} ~~seyyah~~ ber vakt-i Bahtiyār ve 'arz dahten hāl u [Bahtiyar'ın idamı vaktinde Ayyar'ın gelmesi ve onun durumunu bildirmesi] 179

III. BÖLÜM

- İNDEKS 183
- BİBLİYOGRAFYA 486

(2) Büyük Türk Kısasları, Gülşen-Beylik, İstanbul 1957, 5116

nevi, Ankara 1970, s. 132

(1) Vesitî Mehîr Kocaşukm, Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Yayın-

ları (1964)

bed-ter / bed-ter (321) ; badise / badise (327) ve Gensid /
paradedik yazılı ve hareketlenişine sadık kalınmıştır. (bkz.
nâlinesir. Ayrıca metin çıkarırken kelimelerin esinden ziyade
bos dilbilimlerde bulunan olduğu nispete para yapısından kıs-
çınamac olması sebebiyle okunmasında güçlük çekilen yerler
Esrinin tek nüshası olması, bazı yerlerin karışması ve

nasırlar.

1 İlm / fe d İlm (- - - / - - -) kalıpla yazılı-
zında (her beyit kendi kendisi arasında kalıpla) me fe 1 İlm / me fe
ayrı numaralandırılmıştır. Esrinin nihaye kısmı mesnevi tar-
çılıp; metin dir bütün olarak ele alınmış ve her beyit ayrı
yazılan bu eserde ölçüler her bölümün baş kısmında verilmiş
zime (münaaat ve na't) vardır. Arzusun değişik kalıpları ile
Esrede Ailan e ve Feygamber e yazılmış iki küçük man-

nevin ve rika kısmını bir hatla yazılmıştır.

Esrinde bulunan eserlerin arşiv numarası 2414'tir. (2). Ayrıca eser
marada kayıtlıdır. Bir mecmua'nın 241b-337'nci sayfalarında ara-
nası Akyon II Halk Kituphanesi (Gedik Ahmet Paşa), 18943 nu-
tur (1). Manzum olan ve buğüne kadar tespit edilebilen tek nüsh
rud tarafından muhtemelen XIV. yüzyılın sonlarında yazılmış-
uzerinde çalıştığımızız Behriyar-nama adlı eser Fir Mah-

ÖNSÖZ

Eser, Eski Anadolu Türçesi'nin özelliklerini göstermesine rağmen metinde geçen Arapça-Farsça kelimelerin çokluğuna Pir Mahmud'un divan şairleri arasında gösterilmesi (3) de eklenince Bahtiyar-name'de divan şiirinin bazı özelliklerini de görmek mümkündür.

Hem konu hem de hikayede geçen kahramanlar yönüyle büyük bir uyum gösteren ve mensur olarak yazılan Bahtiyar-name hakkında bir çok bilgi ve araştırma (4),(5) bulunmasına rağmen, Pir Mahmud'un Bahtiyar-name'si hakkında detaylı bir bilgi ve çalışma yoktur.

Tezi hazırlarken benden hiçbir yardımı esirgemeyen tez yöneticim Yrd.Doç.Dr. Sayın Muzaffer AKKÜŞ başta olmak üzere özellikle metinde geçen Arapça ve Farsça terkiplerin okunması ve manalandırılmasında büyük yardımlarını gördüğüm Yrd. Doç. Dr. Sayın Mahmut KAPLAN ve Arş.Gör. Sayın Ziya AVŞAR'a teşekkürlerimi sunarım.

VAN 1992

Veysi SEVİNÇLİ

(3).Vasfi Mahir Kocatürk, a.g.e. sayfa 132.

(4).M. Fuad Köprülü, Bahtiyar-name,İslam Ans. C.II, s.241.

(5).Hasan Kavruk, Bahtiyar-name Hakkında,Kırkambar(Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi) Malatya sy.3 (mart-nisan 1991) s.36-40.

GİRİŞ

Bazı kaynaklar Bahtiyar-name'nin yazarı Pir Mahmud' u XIV. yüzyıl divan şairi olarak göstermektedir(1),(2). Ancak bu konuda yapmış olduğumuz araştırmada [Tezkiretü's-Süara(3), Osmanlı Müellifleri (4), Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü (5), İslam Ansiklopedisi (6) ; Şakaik-i Numaniye ve Zeyilleri (7), Keşf-el Zünûn(8)] hiç bir bilgi edinemedik

Pir Mahmud'un eserinden önce H.601 / M.1204'te Semerkand Hükümdarı Taceddin Mahmud b. Muhammed Abdülkerim adına yazılan Bahtiyar-name H.838 / M.1435 Mansur Bahşi tarafından Doğu Türkçesine çevrilmiştir. İlk defa Uygur harfleriyle yazılan eseri kaleme alan Mansur Bahşi'nin eserin mütercimi mi yoksa müstensihi midir kesin olarak ayırmak mümkün değildir(9). Ayrıca XII. asırda Mervli Şams al-Din Muhammed al-Dakka'iki tarafından secili bir nesirle Farsça yazıldığını ve bu adamın Sinbad hikayelerini de aynı üslupla kaleme aldığını Avfi (Lubab al-albab, nşr. Browne, I,212) kaydetmektedir(10).

-
- (1). Büyük Türk Klasikleri, Ötügen-Söğüt, İst.1985, C.I, s. 363
 - (2). Vasfi Mahir Kocatürk, Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Yayinevi, Ankara 1970, s. 132
 - (3). Kınalı-zade Hasan Çelebi, Tezkiretü's-Süara, C. I, (hazırlayan Dr. İbrahim Kutluk), T.T.K. basımevi, Ank.1978 c.II, T.T.K. basımevi, Ank. 1981
 - (4). Bursalı Tahir Efendi, Osmanlı Müellifleri, (sadeleştiren A.Fikri Yavuz-İsmail Özen), Meral Yayınları, C.I-II,1972 C. III [hazırlayan İsmail Özen] Yayıncılık M. İst. 1975
 - (5). İskender Pala, Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, Akçağ Yayınları, Cilt I- II, Ankara 1988
 - (6). İslâm Ans. M.E.Basımevi, C. II, İst. 1979; C. VII; İst.1988 C. IX İst. 1988
 - (7). Şakaik-i Nu'maniye ve Zeyilleri [Haz. Doç.Dr. Abdulkadir Özcan] Çağrı Yayınları, Cilt I,II,III,IV,V, İst. 1989
 - (8). Katip Çelebi, Keşfü'z-Zunûn, Maarif Matbaası, C. I, 1941 C. II,1943
 - (9). Hasan Kavrak, Bahtiyar-name Hakkında, Kırkambar (Kültür-Sanat ve Edebiyat Dergisi) Malatya 1991, sayı 3, s. 36
 - (10) M.Fuad Köprülü, Bahtiyar-name, İsl. Ans. C. II, s. 241

Pir Mahmud'un Bahtiyar-amesi ile hem konu hem de hikayedeki kahramanlar yönüyle büyük benzerlik gösteren ve edebiyatımıza Farsça "Limeatü's-sirac" adlı eserden çevrilen mensur Bahtiyar-name bizde "on vezir hikayesi" olarak bilinmektedir(11).

Üzerinde çalıştığımız Bahtiyar-name adlı eser, konu bakımından dini epopelerle aşk mesnevilerinden ayrılarak devrinin edebiyatı içinde bir çeşitlilik unsuru olan ve üzerinde yazılış tarihi bulunmamasıyla beraber tahminen ondüzdüncü yüzyılın sonlarında yazıldığı anlaşılan dil ve teknik bakımından da klasik mükemmeliyete takılan bir eser, hayati bir hikayedir.

Hikaye Allah'a ve Peygamber'e yazılmış iki küçük manzumeden sonra

Ger olursa bize Hak'dan inayet
Diyevüz girü bir ziba hikayet

Ki hatırlar anında sad ola hoş
Cemii gussadan azad ola hoş

Kim okursa bu ziba desitanı
Bedayi'den mânevver kıla canı

beyitleri ile giriş yapılmaktadır.

Eserde hiçbir tasavvuf kokusu olmadığı gibi dini bir ruh da yoktur. Eserin kuruluşu bir nevi şark klasik prensibi haline gelen Kelile ve Dimne. Binbir Gece Hikayeleri'nin zincirleme tekniğine bağlıdır(12).

(11). Vasfi Mahir Kocatürk. a.g.e. s. 133

(12). Vasfi Mahir Kocatürk. a.g.e. s. 133

Eserde aruzun değişik kalıpları başarıyla kullanılmasına rağmen "aruzda kusur ve hata olarak telekki edilen zihaf ve imalelere" de rastlanmaktadır.

Hakun lutfından umaram bugün ben
Ki yarın iresin maksuduna sen (410)

Buğur koyıp yalunuz hatunı ol
Köye gitti oradan toğrudan yol (1360)

Bazı beyitlerde ölçü nedeniyle hece düşmesi olduğu gibi;

Egerçi söz budur k'ola hatasuz
Ivit vaktinde 'ayb olmaz hatasuz (640)

Bunu işidicek şah-ı cihan-dar
Getürtdi Bahtiyar'ı k'ide ber-dar (1987)

bazı kelimelerde de

Bilesince mübarizler çoğıdı
Bu resme karuban hergiz yoğıdı (485)

Katı lutf ıssı şah-ı kamurandur
Cihan-bahş u cihan-dar u cihandur (1414)

ortada ünlü türemesi olmuştur.

Ayrıca eserde ölçüsü tutmayan beyitlere rastlandığı gibi;

Gülün rengiyle 'alem ruşen oldı
Kokısıyıla cihan hoş gülşen oldı (907)

eksik beyite de

Buğur Bihruz dir iy bahtlu
Cihan içinde kamudan ulu şah (1107)

rastlanmaktadır.

Eserde bir beyitin aynı mısraında aynı manaya gelen hem Türkçe hem de Arapça ve Farsça kelimeler bir arada kullanılmıştır.

Meger kim Basra'da bir ulu tacir
Varıdı milki çok u malı vafir (692,865)

Siyaset hali gayet ebter oldı
Ki baş ayak olup ayak ser oldı (1980)

Anun zahmından oldı uşbu yara
Ol itdi ben za'ifi pare pare (2633)

KISALTMALAR

a.g.e.	:Adı geçen eser
Ank.	:Ankara
Ans.	:Ansiklopedi
Ar.	:Arapça
Astr.	:Astronomi
bkz.	:Bakınız
C.	:Cilt
Frs.	:Farsça
Gr.	:Gramer
H.	:Hicri
Haz.	:hazırlayan
Hz.	:Hazret-i
Isl.	:İslam
Ist.	:İstanbul
krs.	:karşılaştırınız
M.	:Miladi
Mec.	:Mecazen
O.	:Osmanlıca
s.	:sayfa
T.D.K.	:Türk Dil Kurumu
T.T.K.	:Türk Tarih Kurumu
v.b.	:Ve benzeri
Zool.	:Zooloji'de

Vokal (ünlü)lerin Yazılışı

"a" vokalinin yazılışı

I- Kelime başında üstünlü elif (آ) le yahut medli elif (آ) le gösterilir

a) elif (آ) le gösterilenler

(آ) aña 8,764 ; (آ) anı 92,493 ; (آ) ayag-ı 129

b) medli elif (آ) le gösterilenler

(آ) akar-ı-dı 1008 ; (آ) anuñ 1257 ; (آ) ad-ı-n 967

II- Kelime ortasında üstünlü elif (آ) le yahut üstün (آ) le gösterilir

A) üstünlü elif (آ) le gösterilenler

a) kökte gösterilenler

(آ) kat-ı 88 ; (آ) kat-ı-n-da 103 ; (آ) tas 559

b) ekte gösterilenler

(آ) bu-lar-a 1332 ; (آ) bu-n-lar-a 1183

B) üstün (آ) ile gösterilenler

a) kökte gösterilenler

(آ) dahı 832 ; (آ) kal-mıs 866

b) ekte gösterilenler

(آ) bu-lar 800 ; (آ) ol-maz 1165

III- Kelime sonunda üstünlü elif (آ) le yahut guzel he (آ) ile gösterilir

A) elif (آ) ile gösterilenler

a) kökte gösterilenler

(آ) ata 2036 ; (آ) ana 2036

b) ekte gösterilenler

(آ) ol-ma-y-ısar 182 ; (آ) aña 663 ; (آ) ol-a 404

(اولماير) ol-ma-y-ısar 182; (عكا) saña 663; (اولا) ol-a 404
 B) güzel he (ه) ile gösterilenler

a) kökte gösterilene rastlanmadı

b) ekte gösterilen

(آكه) aña 458; (اولويه) ulu-y-a 1409; (انوكه) anuñ-la 2036

"e" vokal(ünlü)inin yazılışı

I- Kelime başında üstünlü elif(آ) ile gösterilir

(آيتدي) eyit-di 2250; (آيله) eyle 2359; (اگر) eger 177

II- Kelime içinde üstünlü elif(آ) le yahut üstün(ـ) le gösterilir

1) üstünlü elif(آ) le gösterilenler

a) kökte gösterilenler

(نيتادر) nite-dür 155; (كاتردلر) getür-di-ler 917

(ايلادي) eyle-di 491

b) ekte gösterilenler

(ورميارل) vir-me-y-e-ler 1333; (كدارك) gid-er-ek 1092

2) üstün (ـ) ile gösterilenler

(ايلايه) eyle-me-y-e 91 : (كوكلاره) gönül-ler-e 238

III- Kelime sonunda elif(|) ve güzel he(ه) ile gösterilir

a) güzel he (ه) ile gösterilenler

1) kökte gösterilenler

(اودهينه) oda-sı-n-a 1551

2) ekte gösterilenler

(يرده) yir-de 127; (اچنده) ic-i-n-de 137; () saña 494

b) elif(|) ile gösterilenler

1) kökte gösterilenler

(نَبِيًّا) nice 239; (نَيْتًا) nite 57; (نَيْرًا) nire 546

2) ekte gösterilenler

(كَوًّا) gög-e 235; (كِدًّا) gid-e 367

" ا " vokal (ünlü) nin yazılışı

I- Kelime başında esreli elif (ا) ile gösterilir

(اِرْمَق) ırmak 1008; (اِصْرَلْنَدِي) ismarla-n-ı-i-dı 877

(اِرْدِي) ır-dı 487

II- Kelime ortasında esreli ye (ي) ve esre (ـ) ile gösterilir

a) esreli ye (ي) ile gösterilenler

1) kökte gösterilenler

(بِيْقَه) çık-a 2625

2) ekte gösterilenler

(اُولِيْبِي) ol-ıcak 421; (بَلِيْن) baş-ın 645; (بَاقْرِيدِي) bak-ar-ıdı 642

b) esre (ـ) ile gösterilenler

1) kökte gösterilenler

(اَبِي) acı-sı 1020

2) ekte gösterilenler

(اُولْمَشْدِي) ol-mıs-ı-dı 934; (اُولِب) ol-ıp 560

III- Kelime sonunda ye (ي) ve esre (ـ) ile gösterilir

a) ye (ي) ile gösterilenler

1) kökte gösterilenler

(اَصْبِي) assı 705

2) ekte gösterilenler

(دُدْبِي) dut-dı 797; (اُولْدِي) ol-dı 720; (بَاشِي) baş-ı 537

b) esre (ء) ile gösterilenler

1) kökte rastlanmamıştır

2) ekte gösterilenler

(اِن) anı 258 ; (دَرْمَان) dermān-ı 849

" i " vokal(ünlü)inin yazılışı

I- Kelime başında esreli elif (ا) yahut elif ye (اِ) ile gösterilir

a) esreli elif (ا) ile gösterilenler

(اِكِي) iki 1344; (اِرْشِدِيَلِر) ir-i-s-di-ler 1199

b) elif-ye (اِ) ile gösterilenler

(اِشِه) is-e 1620; (اِيمَزَم) it-mez-em 648; (اِيكِي) iki 1173

II- Kelime ortasında esre (اِ) yahut ye (اِ) ile gösterilir

a) esre (اِ) ile gösterilenler

1) kökte gösterilenler

(دِدِي) di-di 388; (دِلْدَه) dil-de 264; (دِكِر) di-niz 259

2) ekte gösterilenler

(كَرُورِسِر) gör-ür-siz 269; (دِلِر) dile-r 149

b) ye (اِ) ile gösterilenler

1) kökte gösterilenler

(تِيز) tiz 2466; (اِوِيت) ivit 604; (كِيشِرِي) kişi 421

2) ekte gösterilenler

(يُوَزِينَه) yüz-i-n-e 1469

III- Kelime sonunda esreli ye (اِ) ile gösterilir

a) kökte gösterilenler

(كيشى) kişi 421; (اكي) iki 1344; (بيكى) bigi 838

b) ekte gösterilenler

(ايتدى) it-di 434; (بيري) bir-i 840; (دردى) dir-i-l-di 603

" o " vokal (ünlü) nin yazılışı

I- kelime başında ötreli elif (ا) ve ötreli elif vav ile (او) gösterilir

a) ötreli elif (ا) ile gösterilenler

(اغلى) oğl-ı 1024; (اغرى) oğrı 477; (اوغلىق) oğlan-cuq 361

b) ötreli elif vav ile gösterilenler

(اول) ol 609; (اولىق) ol-ıcaq 421; (اوله) ol-a 114

II- Kelime içinde ötreli vav (و) ve ötre (ء) ile gösterilir

a) ötreli vav ile gösterilenler

1) kökte gösterilenler

(يوق) yok 274; (خوش) hoş 429; (شول) sol 974

2) ekte gösterilene rastlanmamıştır

b) ötre (ء) ile gösterilenler

1) kökte gösterilenler

(يقدردر) yok-durur 244; (يىلداشى) yol-das 1931

2) ekte rastlanmamıştır

III- Kelime sonunda ötreli vav (و) ile gösterilir

a) kökte gösterilenler

(قو) ko 947; (قودم) ko-du-m 338

b) ekte rastlanmamıştır

" ö " vokal(ünlü)inin yazılışı

I- Kelime başında ötreli elif (أ) ve ötreli elif vav (أو) ile gösterilir

a) ötreli elif (أ) gösterilenler

1) kökte gösterilenler

(أَكْرَدِي) öğren-di 1087; (أَكْرَدِي) öğret-di 1090

2) ekte rastlanmamıştır

b) ötreli elif vav (أو) ile gösterilenler

1) (أُولُوْسِين) ölü-si-n 1039; (أُولُدُر) öl-dür 913

2) ekte rastlanmamıştır

II- Kelime içinde ötreli vav (و) ve ötre (و) ile gösterilir

a) ötreli vav (و) ile gösterilenler

1) kökte gösterilenler

(كُوْلِكِي) gölge-si 610; (كُوْه) gög-e 271; (كُوْهِي) gövde-yi 319

2) ekte rastlanmamıştır

b) ötre (و) ile gösterilenler

1) kökte gösterilenler

(كُوْرَه) kömür-e 1785 ; (كُوْرَه) söyle 1785

2) ekte rastlanmamıştır

III- kelime sonunda "ö" vokaline rastlanmamıştır

" u " vokal(ünlü)inin yazılışı

I- Kelime başında ötreli elif (أ) ve ötreli elif vav (أو) ile gösterilir

a) ötreli elif (ا) ile gösterilenler

(اجدن) uc-dan 1023 ; (ايدونم) uy-duğ-um 1589

b) ötreli elif vav (و) ile gösterilenler

(اوپرلر) uc-ar-lar 855; (اون) un 707; (اوندى) unut-dı 1517

II- Kelime içinde ötreli vav (و) ve ötre (ۋ) ile gösterilir

a) ötreli vav (و) ile gösterilenler

1) kökte gösterilenler

(شونى) su-nı 402; (قشولدى) qarsu-la-dı 371; (بۇر) buğur 513

2) ekte gösterilenler

(بۇلور) bul-ur 1240; (بۇلب) bul-up 1167

b) ötre (ۋ) ile gösterilenler

1) kökte gösterilenler

(اجدن) acu-dan 23; (طردى) tur-dı 255

2) ekte gösterilenler

(بۇلور) bul-ur 1338; (دۇردى) doğ-u-r-dı 964

III- Kelime sonunda ötreli vav (و) ve ötre (ۋ) ile gösterilir

a) ötreli vav (و) ile gösterilenler

1) kökte gösterilenler

(اولو) ulu 753 ; (قامو) kamu 1240; (ايفو) uyku 1136

2) ekte gösterilenler

(بۇلور) bul-ur 1240;

b) ötre ile gösterilenler

1) kökte gösterilenler

(دۇردى) doğur-dı 964

2) ekte gösterilenler

(طُلُو) tol-u 320; (طَغَمِيْدُر) toğ-mış-dur 320

" ü " vokalinin yazılışı

I- Kelime başında ötreli elif (ا) ötreli elif vav (اُو) ile gösterilir

a) ötreli elif (ا) ile gösterilenler

(اُسْتِيْنَه) üst-i-n-e 1389; (اُزْرَه) üzre 213

b) ötreli elif vav ile gösterilenler

(اُوْنِي) ün-i 1034 ; (اُوْزْمِش) üz-i-l-miş 392

II- Kelime içinde ötreli vav (و) ve ötre (و) ile gösterilir

a) ötreli vav ile gösterilenler

1) kökte gösterilenler

(گُوْلَدِي) gül-di 204; (بُوْيِيْدِي) büyü-di 1079; (دَلُوْك) delük 883

2) ekte gösterilenler

(بِيْرِيْنُوْك) bir-i-nün 967; (بِيْلُوْر) bil-ür 499

b) ötre (و) ile gösterilenler

1) kökte gösterilenler

(صُرِيْب) sür-i-y-üp 492; (كُوْل) gül 120

2) ekte gösterilenler

(گُوْنِيْن) gönl-i-nün 1751; (بِيْنُم) bin-üm 236

III- Kelime sonunda ötreli vav (و) ile gösterilir

1) kökte gösterilenler

(بِلُوْيِيْدِي) bellü-y-i-di 756; (دَعْلُو) deñlü 784

2) ekte gösterilenler

(يُوْكُو) yük-lü 963; (گُوْرْكُو) gork-lü 1946

FARKLI YAZILIŞ SEKİLLERİ

Metinde geçen aynı kelimelerin -ölçüyü tutturmak açısından-
dan olsa gerek- farklı şekilde yazıldıkları görülmektedir.

a) iki farklı şekilde yazılanlar

(ایکی) iki 1766 ; (اکی) iki 1344
 (اولدی) oldı 1002 ; (اولدی) oldı 1002
 (قامو) kamu 1240 ; (قمو) kamu 274
 (نجا) nice 269 ; (نیجه) nice 591
 (بۇلار) bular 1306 ; (بۇلار) bular 1332
 (کوی) köy 1251 ; (کی) köy 1251
 (الور) olur 152 ; (اولور) olur 195

b) üç farklı şekli

(ساڤه) saña 1871 ; (ساڤا) saña 1886 ; (سا) saña 621

SES DEĞİŞİKLİĞİ

a) kelime başında bulunanlar

b/m değişikliği

(باڤا) baña , (ماڤه) maña 1300

t/d değişikliği

(تشویش) teşvis , (تشویش) deşvis 1664

p/b değişikliği

(پیغام) peygam , (بیغام) beygam 2436

b) kelime içinde bulunanlar

d/z değişikliği

(بدتر) bed-ter , (بزتر) bez-ter 279

(پادشاه) pādiseh , (پادشاه) pāzishāh 657

(كودك) kudek . (كوزك) kuzek 1224

Kelime arasında ünlü türemesi

Kelime içinde bulunmamasına rağmen -ölçü zoruyla olsa gerek- araya bir ünlünün girdiği görülür

(خانمان) hān-mān . (خانمان) hānūmān 328

(كاربان) kār-bān . (كاربان) kāruixān 485

(ساربان) sār-bān . (ساربان) sārūbān 2634

Kelime arasında ünsüz türemesi

kelime içinde bulunan iki ayrı ünlü arasına bir yardımcı sesin girdiği görülür.

(عوايق) 'avā'iq . (عوايق) 'avāyiq 406

(عجائب) 'acā'ib . (عجائب) 'acāyib 70,1037

(دفاين) defā'in . (دفاين) defāyin 403,664

(خائن) hā'in . (خائن) hāyin 1793

Çift harekeli harf

Eserde kelime içinde bulunan aynı harfin çift harekelen- diği görülmektedir.

(نئی کم) ne-yi kim 698,702

(فراستلو) firāsetlü 1734

Elif(|) ve vav(9) harfinin farklı yazımı

Eski yazıda elif(|) ve vav (9) harfi kendisinden sonra gelen harfle bitişmediği halde(1)-müstensihın yazı stili olsa gerek-bu eserde bitişik olarak yazılmıştır.

(مثال) mişāl 40 ; (درخال) derhāl 418,1021,1049

(مال) māl 704; (ارسال) irsāl 2681; (اقبال) iqbāl 892

(يول) yol 795,1417; (بول) bol 864,1478

(شول) sol 974 ; (قبول) kabūl 1920

7

M E T I N

ZIKR Ü'L-MEVLA BI'T-TAKDİM VE'T-TAFZİL EV Lİ KITĀB-I

BAHTİYĀR-NĀME

. - - - / . - - - / . - -

- 1) Kılalum Hak adıyla söze ikdām
Ki hayrıla ola her kıssa itmām
- 2) İdelüm zıkr-i bismillahi takdīm
Cü rahmān u rahīm eyledi ta'lim
- 3) Ögelüm sıtkıla ol zül-celāli
Kim oldur cümle-yi asnāya vāli
- 4) Teāl- Allah zihi hallāk ü vāhid
Ki her maḥlūk olur aña muvāḥhid
- 5) Anuñ birliğine bu cümle 'ālem
Getürür hüccet-i kat'iyi her dem
- 6) Ne resme kim anı zıkr eyledi kim
Muvāfık geldi aña sûret-i 'aql
- 7) Basit oldu döşendi çünkü bu 'arz
Urıldı aña bunca tülıla 'arz
- 8) Bir ayuñ saḥi gibi düşdi bu ḥāk
Aña saḳf oldu şarkim tokuz eflāk
- 9) Yapıldı söyle bir bünyād-ı 'alī
ki maḥlukuñ yoktur buna mecāli
- 10) Bes aña bakıcağaz nesl-i ādem
'Ayān itdi anı fikrile ol dem
- 11) Göñülden gördi gözi 'aql ü cānuñ
Ki bir bānisi vardur bu binānuñ
- 12) Mu'ayyen olıcağ bānisi muḥlak
Bes oldu birliği dahi muḥakḳak
- 13) Ki her bünyādu bu 'ālemde dāyim
Olur yirün vücūdiyıla kāyim
- 14) Yakındur bu kim iki olsa bānī
Ya evvel gālib olur yahud bānī

- 15) Birbiriyle bī-şekk refk bolmaz
Bunınla nizam-ı 'ālem olmaz
- 16) Yaḥud nā-çār ikisi şulḥ iderler
Bir iş işleyü bir yola giderler
- 17) Bu resme olıcaḡ ḥod 'acizdür bu
Beşerde olsa gerek durur ol ḥu
- 18) Ki 'āciz tañrılığa lāyık olmaz
Ulūhiyet maḡāmın 'aciz bolmaz
- 19) Bilürsin kim degül naḡle muvāfıḡ
bes olmaz lā-cerem 'aḡla muvāfıḡ
- 20) Çün iş bu veche zāhir oldu bürhān
Bu kez birlikten artuḡ yoktur imkān
- 21) Hazērān aferīn ol bi pāre
Kim andandur ḡamu ḡalmışa çāre

DER NA'ATI'N-NEBIYYİ (SALLALLAHU ALEYHI VESELLEM)

.---/.---/.--

- 22) Bes andan şoñra ol sertāc-ı 'ālem
Güzin ü Muştafa vü nesl-i ādem
- 23) Çerāḡ ü çeşm ü cāna āferīniş
Ferāḡ-ı kārıḡāhı ehl-i bīniş
- 24) Serir- efrūz ser-dārı vefānuñ
Sipeh- sālārı ḡayl-i enbiyānuñ
- 25) 'Azizü't -tab'a merḡubu'ş-şemāyil
Şerifüz-zātu mahmudu'l- ḡaşāyil
- 26) Mübīn ü maḡzar-ı icāzdur ol
Ki i'lam itdi inkār ehline yol
- 27) Ol uçtan uşda münkirler ḡacildür
Temamet seng-diller teng-dildür
- 28) Anuñ dostluḡuna ol şāh-ı 'ālem
Yaratdı 'ālem içre bunca ādem

- 29) Revānına anuñ her rüz-ı sad-bār
Revān olsun selām-ı Rabb..didār

DER BEYĀN-I EMİR-İ 'AZAMİ'L HAFANI (HAKAN) MUĀZZA'M

HULİDE MÖLKÜHU

.--/...--/--/...-

- 30) Zihî cemāline oldur bahār-ı 'ālem-i cān
Kim ol cemāl-la pür-nūr oldı cümle cihān
- 31) Meğer ki Bağ-ı iremden yüzi ururdı mişāl
veyahud Āb-ı Hızırdan sözi getürdi nişān
- 32) Kaçan ki göstere Tūba şıfatlu kāmetini
Revān ider bu revānını aña serv-i revān
- 33) Hemişe ol gül-i surı yañağı reşginden
Yüzi suyunı döker yanıban gül-i handān
- 34) Çerāğ-ı hüsninedür şem-i rüz pervāne
Kemend-i zülfinedür bād-ı subh ser-gerdān
- 35) Anuñ hadiṣ dehānında nuṭk-ı teng-mecāl
Anuñ hikāyet-i zülfinde hāme beste-zübān
- 36) Güneş yüzinde şadef ağı gibi kim gördi
Ki ya'ni zerrenin içinde yılduz ola nihān
- 37) Anuñ kamu kef ü desti hacāletindendür
Ki dün ü gün bu havāda seḥāb olur giryān
- 38) Şimāl halkınun öninde katı serd nefes
Zülāl-i nuṭkınun içinde saht tıre-revān
- 39) Kimine mutribdür bezminin bu dem nāhīd
Kuhına bendesidür kadrinün bu gün keyvān
- 40) Nigīn-i rāyına insile cindür müntehāl
Mişāl emrine vahşıla tayrdur fermān
- 41) Süvār-ı 'azm anuñçün rikāba urdı ayak
Felek irādeti eline sunı virdi 'inan
- 42) Cihān içinde çün olmuşdı dāl-i devlet dāl
Ki...ü şānı anuñ itdi yemīn-i 'adl 'ayān

- 43) Bu şāhzāde cūvān-baht ki olup durur anuñ
Şerif zātıyla zinde olıdı cān-ı cihān
- 44) Zamāne içre anı itti kâdir ü vehhāb
Şücā'ü 'ādil ü düşmez şikār ü milk-i Sinān
- 45) Katında ni'metinüñ bir nevāledür firdevs
Öñinde himmetinüñ bir reşāşedür 'ummān
- 46) Ne isteyen kemālini tanutdı dest-i yakīn
Ne āsistān-ı celāline irdi yay-ı kemān
- 47) İdemez ol yüce kâsırında hiç kaṭf-ı duzeḥ
Felek ger eylerise her nefesde biñ deverān
- 48) Bugün hümā-yı saādet şikārı ya'ni 'aql
Kim uşda küngüre-i 'arşa dek kıllur ṭayerān
- 49) Cemī'i nesneye ol kâdir emriyle irer
Bu 'aql-ı uḫde-güşāyı bu kudret-i insān
- 50) İvit kemāl-i 'aṭasını ol cihān-baḫşuñ
İhāṭa kıllmağa hergiz bulamadı imkān
- 51) Görür bu göz gibi rüşen veliki ḫaşrında
Kalur gönül gibi zār ü şikeste vü ḫayrān
- 52) Anuñ içün ki kesirül-vuḫū'ı nā-maḫşūr
Beyānın itmeye yoḫdur beşerde nā-tuvān
- 53) Niçe ki göklerin altında kāyim ola zemīn
Niçe ki yerlerüñ üstinde devr kılla zamān
- 54) Müdām ömrinin evtādın ol 'aṭā baḫşuñ
Celāl ü devlet ile dāyim eylesün reyyān
- 55) İrürmesün nekebāt-ı dühūra da hergiz
Anuñ güneş gibi rāyine zerrece noḫsan
- 56) Şafā vü bahtıla olup hemişe berḫurdār
Ziyāna irmedin olsun cihān içinde zamān
- 57) Medār-ı devr-i zemānı taşarruf itsün ḫoş
Nite ki top medārın kıllur uş şevgān
- 58) Bu baht mesned ü ikbal ü yüce dergaha
Ki sa'd-ı ekber olupdur bugün buna der-bān

- 59) Hudā-yı rab u raḥīm ü durur 'ızz u kerīm
Getürmesün bu havādis eliyle hiç ziyān
- 60) İlāhi maşlahat-ı intizām-ı 'ālemiçün
Anun şerif vücūdını eyle cāvizān
- 61) Bu resme medḥ ü şenā ki itdi aña Pīr Maḥmūd
Meğer cihānda oyısa demiş ola cāse/mān
- 62) Eğer kimesne sözin nispet eylerise aña
Haṭā-yı şarfdur emr-i muḥāle ne dermān
- 63) Kıyās ayine ki ḥar-mühre ḳadri ola mı hiç
Ḳaçan ki bulına bu resme dürr ile mercān
- 64) Rabbi 'aceb bu ki ḥar-mühre aḳçaya şatulur
Bu dürr-i nāzük şehvār oldu uşda meḥān
- 65) Meğer ki şāh-ı cüvān-baḥt ḳıla buña naḳar
Kim olmaya bu güher gevheri nesneye ḥazān
- 66) Eğer ḳılursa bunun yüz sözine bir taḥsīn
Hemān ḳılmış olur aña şad-hezār iḥsān

AGĀZ-I BAHTİYĀR-NĀME Bİ-YEDİ 'ABDİ'D-DA 'İF İLĀ RAḤMETİ'L-
LATİF PİR MAḤMUDALİ

.---/.---/---

- 67) Ger olursa bize ḥaḳdan 'ināyet
Diyevüz girü bir zībā ḥikāyet
- 68) Ki ḥātırlar anuñla şād ola ḥoş
Cemī'i guşşadan āzād ola ḥoş
- 69) Kim oḳırsa bu zībā dāsitānı
Bedāyi'den münevver ḳıla cānı
- 70) Ki bir tuḥfe 'acāyib dāsitāndur
Gülistana müşabih busitandur
- 71) Meğer milk-i 'acemde bir ulu şāh
Varıdı kim aña maḥkūmıdı māh
- 72) Sezā-vār-ı nigīn u tāc u taḥt ol
Şorarsañ adını Āzād-baḥt ol

- 73) Şahen-şāhıdı milk-i Sīstānuñ
Ümiziydi be-küllī ins ü cānuñ
- 74) Cüvān-merd ü şüçā' ü kāmīlidi
Hünermend ü saħī ü 'ādīlidi
- 75) Cihānuñ milkine ez-kāf tā-kāf
Döşemişdi bisāt-ı 'adl ü insāf
- 76) Hemīşe luṭf u bezl ü dād iderdi
Anuñla 'ālemi ābād iderdi
- 77) Varıdı bir vezīr-i merd-i fāzıl
Çü dürlü ḥayr-endiş ü 'ākīl
- 78) Ma'ālī içre şāhib rāyetidi
Ma'āniden yazılmış āyetidi
- 79) Temāmet 'ilmi taḥkīk eylemişdi
Kamu taḥkīk (ü) taşdıq eylemişdi
- 80) Anuñ rāyından olup fitne maḥdūm
Cemī'i ḥaşm-ı milk olmuşdı ma'dūm
- 81) Daħı varıdı bir ser-leşkeri ḥoş
'Adū-bend u 'adū-kāhr u 'adū-kūş
- 82) Olıdı rezm içinde leys-i şāil
Olıdı bezm içinde 'abes ḥāyil
- 83) Anuñ heycā güninde 'aḳs-i tīgi
Havada odlara yaḳardı miği
- 84) Olardı cümle kūh u deşt ü aḳdar
Anuñ bir ḥamlesinden la'lı aḳmer
- 85) Velī bir 'aybı vardı ancak anuñ
Erenler şāhı ol şīrīn zibānuñ
- 86) Kim er olana 'ādetdür müdām ol
Şüçā' olanda olur bu hūner bol
- 87) Kaçan kim bir kişiyeye ḥışm ideydi
Ğazab yolına düşiben gideydi
- 88) Ol işde katı merdāne olurdı
Ya öldürüridi yahud ölürdi

- 89) İgen himmetlü vü gayūrıdı key
İçinde gayretün meşhūrıdı key
- 90) Velī bu nesne yahşi iş degüldür
Bunı 'aql ıssı işlemiş degüldür
- 91) Kişi oldurki bu işi hemīşe
Özine eylemeye hū vü pīşe
- 92) Ki hısmıla gāzab şeytān işidür
Anı şa'fat kılan anuñ işidür
- 93) Aña şabr eyleyendür bahtlu er
Cihān içinde 'aql ıssı hüner-ver
- 94) Söyündüren bu adı pehlevāndur
Bugün 'ālemde maqbūl-i zamāndur
- 95) Ki şeytānun odıdur hısmıla kin
Anı yağan olur hodrey u hod-bīn
- 96) Meger kim bu sipeh-sālār u a'zam
Hüner-ber dağım u meydān-ı 'ālem
- 97) Vilāyet zabtına çıkmışdı nāgāh
Ki halkuñ hāline olaydı āgāh
- 98) Göreydi yuhuluk ahvāli nedür
Olaruñ buña kıl u kālı nedür
- 99) Şoraydı ilde kim 'ummal nitti
Ya ol cem' eyledügi mālı nitti
- 100) Dağı kime güç olmuştur kime dād
Vilāyet guşşalumıdur yahud şād
- 101) Ya incindinmi hiç zālīm ni-zālīm
Kurılır demde divān-ı mezālīm
- 102) Dileyen kim ola mülkūn nizāmı
Gerek kim teftişide haşş u 'āmı
- 103) Cemi'isi ola katında ma'lūm
ki zalim kim yahud kim oldı mazlum
- 104) Kaçan kim olsa bu resme imāret
Harābısa olur 'ālem 'imāret

- 105) Kim iderse bunun 'aksini pişer
Harāb eyleye ma'mūru hemişe
- 106) Bu kez ilde sipeh-sālār gezdi
Elūñ bir bahşını zabt itdi yazdı
- 107) Meger kim bir kızı varıdı anuñ
Ki tatlu cānyıdı bu cihānuñ
- 108) Begāyet hūb u zibā kıızıdı ol
Cemāli gibiyidi 'aqlı key bol
- 109) Zamānun dürcünün dürdānesiydi
Şamu güzellerūñ yegānesiydi
- 110) Gülūñ üstinede ol zülfin müşgin
Şanasın olmışıdı küfrile dīn
- 111) Cemāli ta'na urup mäh-tāba
Düşerdi gün yüzinden mäh-tāba
- 112) Ki nāgāh herki bir kez görse anı
Yolına terk iderdi baş u cānı
- 113) Katı sāhib-cemālidi begāyet
Yağıdı hūsnine hadd u nihāyet
- 114) Diledi bu sipeh-sālār bir gün
Ki maşrun ola ya'ni ay ile gün
- 115) Kızını bunda katına getüre
Girü gam-gūsārıla oturgıl
- 116) Buğur tiz viribdi bir ulu hādım
Bile bir kaç hayā ıssı muhādım
- 117) Meger kim vardılar kızun katına
Yüz urdılar ol 'alī hazretine
- 118) Eyittiler ki iy tāhir sülāle
Ki gülzar içre sinūñ gibi lāle
- 119) Kimesnenūñ gözine irmedi hiç
Yüzūñ vasfını güller virmedi hiç
- 120) Hemişe taze ol iy serv-i āzād
Güledur gül gibi dāyim olup şād

- 121) İrürmesün huza iy gevher-i pāk
Sen āb-ı hīzra hiç bir zerre hāşāk
- 122) Bugün atañ saña gelsün dir iy şāh
Kim ola ittişāl ü zühre vü māh
- 123) Saña müştakdur iy sevgilü cān
Diler kim vaşluñıla ola handān
- 124) Bu resme oldı andan uş icāzet
Bilelüm sizde de varmı irādet
- 125) Buğur derhāl kız ağızını açdı
Cevābını sözüñ dürr gibi şaçdı
- 126) Didi kim başumuñ tacı durur ol
Ne resme kim baña ol göstere yol
- 127) Anuñ buyurdığı yerde oluram
Baña öl dirise ol dem ölürem
- 128) Eğer cismümdür eger canum anuñ
Cemi'i emrine fermānum anuñ
- 129) Hoş ola başum üstine varayım
Ayağı tozuna yüzüm süreyim
- 130) Hem-ān-dem gitmege 'azm itti duhter
Kim ol ferhunde fāl u nigū-ahter
- 131) Müşerref günde hoş gönildi gitdi
Gözet çarhı ki ne bāziçe itdi
- 132) Meger kim bād-şāh ol gün şikāre
Çıkup 'azm itmişidi mürğ-zare
- 133) Şalıp şahrāya düpdüz yüz ü bāzı
Dutarlardı geleng ü toy u kazı
- 134) Gehi şāhin iderdi gökte pervāz
Gehi cevlān iderdi kebg ile bāz
- 135) Şikāre olıban şeh-zāde māyil
Gönülde olmuşıdı guşşa zāyil
- 136) Bu saydı kayd idiben şād olurdı
Temāmet guşşadan āzād olurdı

- 137) Egerçi şayd olmışıdı aña kayd
Veli bu kayd içinde oldı ol şayd
- 138) Ki nā-geh gördi bir zibā ‘imārı
Mülükāne düzülmüş hūb varı
- 139) Didi kim bu ‘ammadı hüsrev-āne
Ki bu şahrada olmuşdur revāne
- 140) Kimündür böyle zibā bir görelüm
Nireden nireye gider şoralum
- 141) Bu kez tiz bir kulı çapdurdı aña
Ki kalmışdı anuñ važ‘ında tana
- 142) Hem-ān-dan kul varıp diy gibi yatdı
Şeh ağzından bunı teftiş itti
- 143) Kulı-çun gördi karşı geldi lālā
Eyitdi kula kim iy serv ü bālā
- 144) Eger şorursa bunı şāh-ı ‘ālem
Ki devletlü yüzidür mäh-ı ‘ālem
- 145) Şehüñ ser-leşkerinüñ kızıdur bu
Kimile şaldı anı şāh-ı hoş-hū
- 146) Diler kim katına ilede bunı
Bunun vaşlıyıla hoş geçe günü
- 147) Çün iştdi bu sözi gitdi ol kul
Varıp şen hazretine yetdi ol kul
- 148) Hem-ān-dem şāha ‘arż itdi cevābı
Bilindi niçedür sözüñ şevābı
- 149) Bu kez ‘azm itdi aña bu nigū-nām
Diler serleşkerine kıla peygām
- 150) Ki luţfıla selām ide aña şāh
Ne işdedür ola hālinden āgāh
- 151) Sitāyiş kılıbanuñ şora anı
Kim işidicegez şād ola cānı
- 152) Kula kim şāhdan ola sitāyiş
Olur gönline biñ dürlü küşāyiş

- 153) Çü şāh irişdi bunların katına
Kamu yüz urdı şāhuñ hazretine
- 154) Bulara gösterip luţfıla ihsān
Selām itdi sipeh-sālāra sultān
- 155) Didi kim varıcak bizden şorasız
Nitedür zahmetümüzden göresiz

ANIK ŞUDEN ĀZAD-BAHT BE-DUHTER-İ SİPEH-SĀLĀR VE BĀZ KERALİ-
DEN ORA

.---/.---/.--

- 156) Bu eşnāda meger kim çıkdı bir yıl
Ne yıl kim nefesde yıkdı biñ il
- 157) 'Amaruñ gūşesini açdı nāgāh
Ki kızuñ hūsnine şāh oldu āgāh
- 158) Ne göresin durur bir cān-ı nāzūk
Gözi nergis lebi mercān-ı nāzūk
- 159) Boyı serv ü saçı sūnbül yüzi gül
Ki hayrān olur aña karşı bülbül
- 160) Ya ol ğab_ğab yahud
Ki kamu dilleri iderdi tārāc
- 161) Şu resme anda mefđün itdi şāhı
Ki çıkdı göklere feryād u āhı
- 162) Esir ü 'āşık u zār oldu sultān
Perişān hali oñar oldu sultān
- 163) Yüregi 'ışk odına oldu müdgām
İçi taşu tolu oldu kamu ğam
- 164) Firāvān āh idiben kıldı zārī
Gözinden ahıdur ebr-i bahārī
- 165) Didi iy gönül elüñden seniñ dād
Ki bini bir nefes eylemedün şād
- 166) Neyidi bana bu iş nagehānı
Ki bir āhum yaķar cümle cihānı

- 167) Bu derdi bilmezem ben kime diyem
devāsını bunun nicesi yiyem
- 168) Korusam bunu kim gide ölürem
Eger kımazısan rüsvāy oluram
- 169) Bunuñla olmazısa bana birlik
Gerekmez dañ bu dünyada dirlik
- 170) Ger olmazsa benümle bu dil-ārām
Ne cān rahat bulur ne hod dil ārām
- 171) İlāhī nideyim dermāndeyem ben
Bu işe luḫfıñla çāre kıl sen
- 172) Bunu didi vü fikre gitdi bir dem
Gehi nālān oldu gāh hurrem
- 173) Buğur nā-çār döndürdi ‘amārı
Ki ‘aql idüp ala ol gül-‘izārı
- 174) Eyitdi hādime kim sen nidersin
Bu işde şehdim ya zehri yersin
- 175) Eyitdi iy bilülü ulu lālā
Bugün ansuzda uğradım zevāla
- 176) Gönül virdim bu kıza nāgehānı
Revān itdüm yolına baş u cānı
- 177) Dilerem kim nikāh idem buña ben
Eger rāzī olursañ bu işe sen
- 178) Didi hādım ki fermān pazişāhuñ
Penāh-ı ‘ālem u zıll-ı ilāhuñ
- 179) Bu hod minnetdür atasına anuñ
Ki muḫliş kulıdur şāh-ı cihānuñ
- 180) Ulu devlet degül mi bir sipāha
Ki bir kul iken ata ola şāha
- 181) Öte per döndürürseniz ‘amārı
Temāmet şehri içinde cümle varı
- 182) Bu işe olmayısarlar hiç āgāh
Şanısarlar buña güç eyledi şāh

- 183) Uzada dost nā-geh kīl u kālī
Bula düşmen mecali berr ü balı
- 184) Velī yigrek budur kim buña sultān
Yolından dönme saña kıla fermān
- 185) Koya kim vara atası katına
Bu sözi ‘arz ideler hizmetine
- 186) Bunı çün atasına yitüreler
Bu kutlu işi anda bitüreler
- 187) Çü şehden olıcağ buna irādet
Gümānsuz hod olur andan icāzet
- 188) Ki nāmūsı dahı şınmaya anuñ
Bugün ser-leşkeridür çünki hānuñ
- 189) Hemān kim bu sözi sultān işitdi
Kağıdı kendüzinden geli gitdi
- 190) Şu resme hādime hışm itdi ol dem
Ki hādım korkusından tırdı epsem
- 191) Görür şāhı ki bir şeyza olupdur
Peşinde bir ‘aceb sevdā olupdur
- 192) Kızun ‘ışkı aña kār eylememişdi
Anı mecnūna evkār eylemişdi
- 193) Kaçan kim ‘ışk ola başlarda peyza
Olur ol dem gönüller mest ü şeyza
- 194) Turup aşufte vü medfün o baş
Ne cān korkusu kalur kimge ne baş
- 195) Ne nāmusıñuza dil ne hod adı
Hemān işi olur gönli murādı
- 196) Velī her işe şabr itmek gerekdür
Teenni yolına gitmek gerekdür
- 197) Eger ivmeseyidi bunda sultān
Olıarmıydı tāc ü tahtı virān
- 198) Ya şoñra itmeseydi haber bāri
Bulisarmıydı oğlı bahtiyāri

- 199) Dönüp hādīm buğur yalvardı şāha
Bu güne güneş ü giceye māha
- 200) Didi kim pazişāhuñdur irādet
Eger virürse ben kula icāzet
- 201) Sipāh-sālāra varıp bildüreyim
Anı bu hoş haberden güldüreyim
- 202) Bunı didi hem-ān-dem gitdi hādīm
Sipāh-sālāra irdi yetdi hādīm
- 203) Anuñ öñünde ‘arz eyledi hāli
Bu ‘ucme kıssa-yı tuhfe maqāli
- 204) Sipāh-sālār çünkim bunı bildi
Geh ağladı bu hāle gāh güldi
- 205) İçi gām-gīn taşu oldu hurrem
Ne çāre şabr idüben oldu epsem
- 206) Didi çün böyleydi emr-i taqdīr
Dahi şimden girü aña ne tedbīr

NIKĀH KERDEN ĀZĀD-BAHT BE-DUHTER-İ SĪPĀH-SĀLĀR’RA EMMA Bİ-

..... SĪPEH-SALAR

.---/.---/---

- 207) Bu yaña çün kıızı döndürdi sultān
İletdi şehre oldu şād ü handān
- 208) Nikāh itdüribeninñ aldı anı
Ki gönli dilegini buldı cānı
- 209) Anuñla olunca sürdi muradı
Cihandan alıbanun bunca dadı
- 210) Bunuñla olur ferhunde ‘ālem
Ki gönli diledügin bula ādem

SIFAT-I RUZ

.---/.---/---

- 211) Hakanun yok durur bundan yig işi
Ki ma'şūdını andan bula kişi
ŞİFAT-I RŪZ
- 212) Meger girü 'arūsı şahn-ı eflāk
Cemālinden münevver öldi bu hāk
- 213) Ki rüşen eyledi nūrı cihānı
'Ayyān itdi zemīn üzre zamānı
- 214) Kamu erkān-ı devlet geldi düpdüz
Ki şāhuñ hazretine uralar yüz
- 215) Sarāyından çıkıban nāzılan şāh
Oturdı tahta hoş i'zāzilen şāh
- 216) Buyurdı beglerün bir ulusına
Hayā ıssı vü yūzi şulusına
- 217) Sipāh-sālāra gerek kim varasız
Bu işüñ 'özriyişün yalvarasız
- 218) Diyesiz kim bunu hāk itdi bize
Ki şāh iken kul olduk şimdi size
- 219) Atamızsız bizi ma'zūr dutğıl
Keremden bu suçı mestūr dutğıl
- 220) Ki ne itdükse şer' emriyle itdük
Bi-Ḥamdillāh ki toğru yola gitdük
- 221) Rızāñız varını bilürdük el-hāk
Bu tac'ile sebep ol oldı ancak
- 222) Dahı enva'-ı luṭfıla diyesiz
Sözüñ yerine şekerler yiyesiz
- 223) İdesiz bu işi hayra delālet
Ki getürmeye gönline melalet
- 224) Bu kez yir öpüp ol beg tırdı gitdi
Eyü sevğatıla irişdi yitdi
- 225) Sipāh-sālārıla çünkim bulışdı
Bilişidi dahı yğrek bilişdi
- 226) Didi sultān selām ider tapuña
Urıp yüzini devletlü kapuña

- 227) Kullıyam dir bugünden girü anuñ
Bu dürre ma'den ü la'le mekânun
- 228) Egerçi 'âlemüñ sultānıyam ben
Bu dem sultāna sultān olduñ uş sen
- 229) Ki bugünden girü fermān senindür
Eger cevr ü eger ihsān senindür
- 230) Temāmet cümle peygāmını şāhuñ
Cihānuñ şemsi vü zıllı ilāhuñ
- 231) Dağı envā'ıla dürlü sitāyiş
Ki yan'ni hātırı bula güşāyiş
- 232) Sipāh-sālāra takrīr itdi ol dem
Didi şimden girü ol şād u hurrem
- 233) Bu sözi çün sipāh-sālār işitdi
Ne kalsun zāhirde dışın işitdi
- 234) Eyitdi şad-hezār elhamdü-li'llāh
Ki bu kutlu işe meyletdi şāh
- 235) Benüm yerden göge dek minnetüm var
Ki bir nesnem ola şāha sezāvār
- 236) Zihī baht u zihī iqbāl baña
Ki lāyık oldı binüm kızum aña
- 237) Anuñ gibi karavaş şad-hezāran
Revādür bir kılına olsa kurbān
- 238) Bu zibā işi kim sultānum itdi
Şanasın başum uş göklere yetdi
- 239) Dağı bundan yig iş nice bulam ben
Kim oğlum oldı ol şāh-ı tehemten
- 240) Hezārān aferīn iy çerh-ı devvār
Ki yoğiken beni uş eyledün var
- 241) Bu didi vü şükr itdi Huzāya
'Aṭālar eyledi yohsula baya
- 242) Gelen ilçiyeye key çok nesne virdi
Bu efsünıla çün katından irdi

- 243) 'Avāma karşı zāhirde bunu dir
Velî bātında hıŝm āġūsını yir
- 244) Diler kim meger kıla pāziŝāha
'ivaż eyleye itdügi günāha
- 245) Egerçi şer'ile itdi anı ŝāh
Velî hādım bunu kılmıŝdı āġāh
- 246) Kıza sultān nirede yetdüğini
Anı ne resme alup gitdüğini
- 247) Sipāh-sālāra öñdin dimiŝidi
Bu āġüyı katında yemiŝidi
- 248) Çün evvelden katı gayyūrıdı ol
Varıdı kibriile kin anda key bol
- 249) Kabul eylemedi bu nesneyi hiç
Bu ġamdan göñli oldu pıç ü der-pıç
- 250) Bu iş çün olmadı katında maġbūl
Meger kim intikamā oldu meŝġūl
- 251) Veli sultān dururdu fāriġu'l-bāl
Anı bilmez ki kıllurlar ana al
- 252) Müdām ol kızıla yiyip iġer hoş
Ki dünü günü 'ayşıla geġer hoş
- 253) Hazineselerinüñ āġzın açardı
Kızıl altuñı yol gibi ŝaçardı
- 254) Niŝār iderdi ol kıza temāmı
Anunla süreridi anda geldi
- 255) Meger tırdı sipeh-sālār bir gün
Kim olmiŝdı bu işden zār u meftūn
- 256) Okıdı leşkeri düpdüz katına
Getürdi cümlesini ġazretine
- 257) Didi kim bir sözümler sizüñile
Eger olursanız binümler bile
- 258) Diyem kim anı benden işidesiz
Daġı aña göre bir iş idesiz

- 259) Eyitdiler diñiz fermān siziñdür
Ki biz dertlülerüz dermān sizindür
- 260) Çün evvelden ulumızsız bizüm siz
İtā'at kılluruz dāyim size biz
- 261) Niçe kim bizde ola cāhıla ten
Tapuñdan ayru bilmegil bizi sen
- 262) Çün oldı uşbu resme kıllile kal
Sipāh-sālār ağızını açdı derhāl
- 263) Didi kim görüñüz bu pāzişāhı
Bu ebleh bi-hıred baht-ı siyāhı
- 264) Ki suçıla nicesi hāle düşdi
Temāmet dilde kıll u kāle düşdi
- 265) Gice gündüz yaluñuz yir içer hoş
Nöker kaygısı kalmadı buña uş
- 266) Kaçan kim virirüz aña naşihat
İder 'ālemlere bizi fazahat
- 267) Direrüz aydan aya bunca mālı
Hemān ancak kalur bize vebālı
- 268) Bu kez her giz biribirinden irmez
Aluram diyene bir habbe virmez
- 269) Görürsüz kim nice azdı bu kişi
Maḥabaḥ oldı yolaḥ mülküñ işi
- 270) Eger itmezseñiz bu işe çāre
Olalum bārī bu yurtdan avare
- 271) Bana hod gürd gör kim ne iş itdi
Kim ol işden bıçak süñüğe yetdi
- 272) Şu resme gayretümi şaldı yire
Ki bini bir dahı bu hālde yire
- 273) Ne işi oldı kim dürişmedüm ben
Ne düşmen kaldı kim urışmadum ben
- 274) 'Adūvsını ki toprakdanıdı çok
Kamu toprak içinde eyledüm yok

- 275) Yiri giñidi çünkim fāriğ oldu
Bugur zūlm eylemege beyñ buldı
- 276) Uyup şeytāna bir iş itdi baña
Ki 'ālem halkı andan kaldı taña
- 277) Kızımı gücile elimden aldı
Yüzümün şuyını yerlere şaldı
- 278) Benim eylügüme bu mıydı pādāş
Diyüp dökdi kara gözden kızıl yaş
- 279) Bugün ger bu işi itdiyse bize
Dağı beşter idiser tañla size
- 280) Bu sözi çünki hoş diñledi bunlar
Kamusı āh idüp iñledi bunlar
- 281) Didiler sen bizüm ser-dārımızsın
Ki biz cümle yoğuz sen varımızsın
- 282) Saña olıcağaz işit pişe
Bize hod bî-gümān olur hemişe
- 283) Ne kim didüñise 'ayn-el-yakīndür
Ki rāyuñ hoş münir ü dūr-bīndür
- 284) Bu işi kim bize şimdi didüñüz
Buña sizden dağı çok yanmışuz biz
- 285) Dilerdük kim bunu size edeydük
Bu işüñ guşşasın tizcek yeseydük
- 286) Velikin bizden öñdiñ siz didüñüz
Sözüñ yirine şakerler yidüñüz
- 287) Neye kim buyurasız turmuşuz uş
Sizüñ hātıruñuz gerek bize hoş
- 288) Ki sizüñle görürüz bu cihānı
Komişuz yolıñıza koşca cānı
- 289) Sözüñizden sizüñ döner degülüz
Eger dönersevüz hod er degülüz
- 290) Bu sözde 'ahdü mişāk itdi bunlar
Bu 'ahd üstine düpdüz gitdi bunlar

291) Bu ser-leşkerler buğur tiz genci açdı
Bulara altını pul gibi şaçdı

292) Kamusı şakir oldılar temâmı
Ulusu kişisi hâşî vü 'âmı

293) Hem-ân-dem cem' oluben cümle leşker
Ki rezm içinde her biriydi biñ er

294) Şehuñ dergâhına dutdı kamu yüz
Günehsüz kanına kaşd itdi düpdüz

HÜCŪM KERDEN SİPEH-SĀLĀR BA-TEMĀMET LEŞKERİYĀN BER-SİYĀZĀD-
BAHT

.---/.---/---

295) Be külli yolların bağladup ol dem
Hücüm eylediler üstine derhem

296) Şeha oldı hemân sâ'at haber tiz
Ki ne turursız iy şâh-i dil-âvîz

297) Dirildi kapuya cümle sipâhi
Dilerler kim tutalar pâzişâhi

298) Sipeh-sâlârıla leşker temâmet
Şehuñ kaşdına gelüp turdı kat kat

299) Bunu işidecek şâh oldı giryân
Didi kim iy diriğa çerh-i gerdân

300) Ki bini bir nefes şâd itmedün sen
Cefâ vü gamdan âzâd itmedüñ sen

301) Dönüp hatuna eydür iy gül-endâm
Sinüñ 'aşkun içürdi baña bir cām

302) Kim ol câmuñ içinde çıkdı bu semm
İrişdi uşbu semmden uşda mâtem

303) Bu zehrüñ çâresin itmek gerekdür
Bunuñ tiryâkına gitmek gerekdür

304) Ki bu dünüñ dahı hiç subhı olmaz
Bu savaşıñ ümiz ü şulhı olmaz

305) Hemān tedbirümüz kaçmağdur ancak
Cihāna yüz suyun şaçmağdur ancak

306) Ki zoruñ şunda kim dükāna varı
Ulular ileru tutar firārı

GİZ-BAHTEN ĀZĀD-BAHT BA-DUHTER-İ SİPEH-SĀLĀR VÜCŪD AMEDEN
BAHTİYĀR DER-RAY

.---/.---/---

307) Bunı diyip iki hāş atı ol dem
Ki bādıla olurlaridı hem-dem

308) Getürdüp birine atlandı bu şāh
Birine dahı bindi ol tolu māh

309) Tütup ugrı yolu ol dünle sürdi
Koyuban milki kaçmağa yüz urdı

310) Ki bir uğrı yolu varıdı şāhuñ
Çıkarıdı içinden bārigāhuñ

311) Kimesne bilmezidi hergiz anı
Tütuban bunlar ol rāh-ı nihānı

312) Gice vü gündüz üç gün gitdiler hoş
Meger bir yazıya irişdiler uş

313) Ki varıdı orada bir ulu şāh
Hem-ān-dem atdan indi orada şāh

314) Çü hatun dahı ermişidi gāyet
Orada indi bir dem oldı rāhat

315) Ki yükliyidi ol cānun cihānı
Meger kim vaqti yetdi nāgehānı

316) Orada çün bular bir lahza turdı
Hem-ān-dem hatunun ağrısı urdı

317) İrip vaqti kımāt-gāh remili
Ol isuzlukda itdi vaz-ı hamli

318) Toğurdı aya benzer bir er oğlan
Güninden gökleriñ nigū-ter oğlan

- 319) Vücūda geldi bir dil-dār ü zībā
Ne hoş dil-dār-ı zībā bār-ı zība
- 320) Şanasın Bi'f-r-i Yūsuf oldu bu çāh
Ki doğmuşdur kenārında tolu māh
- 321) Hemān kim şāh gördi uşbu hāli
Yenilendi dağı bez-ter zevāli
- 322) Bu iş añā kamudan artuğ oldu
Diri degüldi ol dem sankim öldi
- 323) Cefāda bundan özge hiç ola mı
Ya dağı dürlü piç-ā-piç ola mı
- 324) Ki kişi şāhiken ire bu hāle
Düşiben kevkeb-i bahtı vabāle
- 325) Kovılmış u hazīn ü hasta vü ac
Belāda olmaya kimseyā muhtāc
- 326) Bakıp yüzine hatun şāhun ağlar
Bu 'ālem bağrını āhile tağlar
- 327) Dir ey devr-i zamān feryād sinden
Ki hergiz olmadan şād sinden
- 328) Bugün bunca belā vü rene ü miñnet
Firāğ u hānumān u taht u milket
- 329) Bu resme ıztırāb u āh u sūzi
Kim eyledün baña nāgāh rūzi
- 330) Bu cevr ü mihnetün hadd ü kenārı
'Aceb bir kez dağı ola mı bārı
- 331) Bu kez döndi şeha eydür ki iy hān
Benüm gibi hazērān saña kurbān
- 332) Çü düşmen der-kemindür turmağıl sen
Beni bırak burada öleyim ben
- 333) Benüm teg bin qaravaş olsa yeg kem
Geline pāzişāha zerrece ğam
- 334) Bir iki gün burada ben turayım
Bu ma'sūm olunca emzüreyim

- 335) Bes andan sonra görevüz Huzādan
Başumıza ne gelür bu kazadan
- 336) Dönip şah eydür ol 'aynı haṭādur
Haṭādan uşbu resme iş 'atādur
- 337) Senünçün terk kıldum t̄ac ü tahtı
Diküp yirinde cümle raht u nahtı
- 338) Saña şatdum temāmet hānumānı
Senüñ yoluna kodum tatlu cānı
- 339) Bu kez sini koyup kande giderem
Bu kuru gövdeyi cānsuz niderem
- 340) Kişi katlana bilür milk ü māla
Velī sabr idemez şahip-cemāla
- 341) Ger ölürsem seni terk itmezem ben
Seni koyup bir adım gitmezem ben
- 342) Kim ölümden iki gün korku hiç yok
Şu gün kim yok kazā şol gün ki var haḳ
- 343) Bugün yüz dutmuşam çünkim rızāya
Muṭi'am hükm ü fermān ü kazāya
- 344) Diri oldukça sinüñle oluram
Ölürsem sinüñ üstüne ölürem
- 345) Velī dermān budur kim uşbu genci
Ki çekdük bunun için dürlü renci
- 346) Koyup bunda haḳka teslim idevüz
Tevakḳuf eylemedin biz gidevüz
- 347) Ki kādirdür cemī'i nesnede haḳ
Raḥīm u ḥafiz olur kula muṭlak
- 348) Kerīm ü gāfir ü vehhābdur ol
Bir uryāna daḫı rızqın virür bol
- 349) Umaram kim bu māsūm u nahīfi
Kim ölmıştür bugün anuñ zāfi
- 350) Viriben rızqını zinde kıla hoş
Çün anuñ luṭfına yüz urmışam uş

- 351) Kabul idüp bu sözi ol dilārā
Tonından kesdi tiz bir ulu pāre
- 352) Su çekdi kıyından oğlanı yudı
Silip ol bizile toladı kurdı
- 353) Meger bir taşı vardı anasınıñ
Bu 'ālem dürcünün dür-dānesinüñ
- 354) Ki key kıymetlü sengin taşıdı ol
Harācından cihānuñ kıymeti bol
- 355) Anı kolına tizcek bağladılar
Veda idişibenüñ ağladılar
- 356) Ne kılsun neylesün bu ana miskin
Dağı pençesi oda yana miskin
- 357) Bunı çünkim bu resme itdi bunlar
Hağa ismarladı vü gitdi bunlar
- 358) Düni gün turmadın giderleridi
Müdām āh ü fiğan iderlaeridi
- 359) Meger kim karşı bu hatun-ı miskin
Kim olmışdı hazin ü zār ü gam-gin
- 360) Nirede kim işideydi bir āvāz
Yahud olaydı vahş u tayrdan sāz
- 361) Şordı kim ol oğlançuk adı nidür
Yahud ol gün aña maşşer günidür
- 362) Bular bu resme bir ay sürdi gitdi
İşitgil sen sipeh-sālār nitdi
- 363) Çü buldı tāt u taht ü milk ü mālı
Muķārın oldı iķbālile fālı
- 364) Aña kaldı temāmet milkile māl
Otırdı hükm ider hoş fariğü'l-bal
- 365) Ki çokdur dünyenüñ bu resme işi
Ki andan şād olır ki gamlu kişi
- 366) Kime dilerse virür tahtıla tāt
Kimi dilerse eyler zār ü muhtāt

367) Bu kez gide gide şāhıla hatun
Üleşdürüp düne gün ü güne dün

RESİDEN ĀZĀD-BAHT BE-MĪLK-İ KĪRMĀN VE ZİYĀFET KERDEN MĪLK-İ
KĪRMĀN

.---/.---/---

368) İrişdiler meger Kirmāna bunlar
Kim andan iriser dermāna bunlar

369) Çü key luţf ıssıyıldı Şāh-ı Kirmān
Varıdı anda ahlāk u kerimān

370) Hemān kim Sīstān şāhın işitdi
Aña ol sâ'at istiķbāle gitdi

371) Anı karşıladı ikrām_ile hoş
Geyürdi bahşış ü en'amıla hoş

372) Aña şol luţf itdi Şāh-ı Kirmān
Ki dertlü cānı ol dem buldı dermān

373) Geliben şehre bir hoş yire kondı
İrişdi şāzılığ ü guşsa dindi

374) Bir iki gün çün itdi istirāhat
Gözi açıldı gönli oldı rāhat

375) Bes andan soñra Kirmān şāhı turdı
Meger şöbet yarağına el urdı

376) Cihāna çün toludur uşbu 'ādet
Ki konak geise ideler ziyāfet

377) Bu kez bir bezme sāz itdi şāhenşāh
Ki zühre muţrib ü sākı ola māh

378) Diriliben muğanniyān-ı hoş-sāz
Kimi tuţi vü kimi bülbül-āvāz

379) Dahı bir niçe sākı māh-peyker
Dişi incü tuţağı la'l ü aħmer

380) Kuruldı bir ulu şāhāne meclis
Ne şerħ idem saña şāhāne meclis

- 381) İçi tolu be-küllî mährûlar
Kamu 'anber-meşâm u müşg-bûlar
- 382) Tütalar hoş şarâb-ı erguvâni
Kim ider cür'ası şeyzâ cihânı
- 383) Bu kez bu şâh-ı Kirmân bindi ata
Gider kim şekere hoş şehd kıta
- 384) Varıp Âzâd-bahtuñ hizmetine
Heman sa'at yüz urur hazretine
- 385) Eyitdi aña kim iy şâh-ı 'âlem
Sa'adetlü yüziñdür mâh-ı 'âlem
- 386) Gerek bu dem kadem rence kılasız
Bu işi bize key devlet bilesiz
- 387) Ki kutlu yüzini bir dem görevüz
Ayagüñ toprağına yüz sürevüz
- 388) Bu dağı idüp ol sâ'at icâbet
Didi baş üstine iy serv-ķâmet
- 389) Velî ol nesneye de girmedük biz
Kim okıyu geleydünüz bizi siz
- 390) İvit öz luţfunız durur sizüñ bu
Ki devletlüde bulunur eyü hu
- 391) Bunı didi vü derhâl öriturdu
Müzeyyen meclise varıp yüz urdu
- 392) Görür bir bezm-i şâhâne kurulmuş
Sekiz uçmağa bin ta'ne üzülmiş
- 393) Sa'adet gibi saki cümle sâyir
Tolu ay gibi devlet câm-ı dâyir
- 394) Nevâ-yı ber-bat ü sâz ü def ü ney
Mey içmedin kıllur hâtırları hay
- 395) Hem-ân-dem şâh-ı Kirmân aldı bir câm
Kim anuñla irişür câne encâm
- 396) Mey-i gül-günıla toldurdu anı
Şehuñ 'ışkına nüş itdi revânı

- 397) Ki buña şunısar sultān ayağı
Bu tolu kutı cism ü cān ayağı
- 398) Bu kez bir dağı toldurdı girü şāh
Meger āzād-baht öldı uş āgāh
- 399) Du‘ā kıldı vü tiz itdi işāret
Ki şaha bizi devran itdi garet
- 400) Şuña yaraşur içmek bu şarābı
Ki ma‘mūrından az ola harābı
- 401) Benüm ma‘mūrımı yıkdı harābum
Serāb öldı baña gül-i şarābum
- 402) Şunı kim yakmış ola nār-ı mesken
Fırağa milk ü māl ü hecr ü mā‘men
- 403) Ola a‘dānuñ elinde hazāyın
Yedi atada cem‘ olan defāyın
- 404) Dağı ol hüsrev-āne tahtıla tāc
Ola bir demde tarūmār ü tārāc
- 405) Kala maħrūm bunca beg-i haşemden
Dağı ayrıla envā‘-ı hademden
- 406) Şarāb içmek olır mı aña lāyık
Variken uşbu resmile ‘avāyık
- 407) Bunı işitdi Kirmān Şāh-ı ol dem
Didi şimden girü ol şād u hürrem
- 408) Eger hağdan dilerseñ isti‘ānet
Olasın şāha ben kuldan i‘ānet
- 409) İderse fātihül-ebvāb yarı
Bulasın girü ol hürrem diyārı
- 410) Hağun luğfından ‘umaram bugün ben
Ki yarın iresin mağşūduna sen
- 411) ‘Aduvnuñ rağmına bu dem içelüm
Şefā vü ‘işret ile hoş geçelüm
- 412) Ki hağçün bizi yarına yitüre
Girü ol işi luğfından bitüre

- 413) Çü şāh ola_na olur uşbu lāzım
Ki şehirler'avnına ola mülāzım
- 414) Dağı bu iş-içün hiç yimegil ğam
Mübārek gönü key hoş tut demādem
- 415) Çü şāh-ı Sīstān işitdi bunı
Olup maķrūn iķbālıla günü
- 416) Bu kez yüz urıban aldı ayağı
Diledi öpmege şehden ayağı
- 417) Bu ümizile şöbet itdiler hoş
Şabāha dek olıban tolular nüş
- 418) Çü serhoş oldılar mecmū'ı varı
Bu kez derhāl Kirmān Şehriyārı
- 419) Getür diyiben eyü şāhāne hil'at
Bile ol şöbet alanın temāmet
- 420) Kamu Āzād-bahta itdi ni'ām
Dağı eltāfıla eyledi ikrām
- 421) Olıcak kişi taht u devlete yol
Bu resmile saḫā issi olur ol

LEŞKER-DĀDEN ŞĀH-I KIRMĀN BA-ĀZĀD-BAHT FIRİSTĀDEN BE-MİLK-I

HOD

.---/.---/---

- 422) Bir ay bunuñla bu içdi vü yidi
Muşāhib olıban işitdi didi
- 423) Bir aydan soñra ol şāh-ı zamāne
Yaşadı leşkerini bi-kerāne
- 424) Mübārizleriyle düpdüz temāmet
Getürdi cümlesin bolcada kat kat
- 425) Hemān kendünden artuķ cümle varın
Bahādur serverān işe yararın
- 426) Be-küllī koşdı bu Āzād-bahta
Kim irgüreler anı tāt ü tahta

- 427) Bes andan sonra hoş ferhunde günde
Ki te'sîr ü şeref varıdı günde
- 428) Gönül diler bu leşker-i Sîstāna
Ki Şāh-ı Sîstān irişe cāna
- 429) Gice gündüz dimedin gitdiler hoş
Meger kim Sîstāna yetdiler hoş
- 430) İrüşüp Sîstān milkine bunlar
Getürdiler 'adüya kara günler
- 431) Hemān sâ'atda darb u gürz ü şemşîr
Şehūñ düşmenlerin itdi karayir
- 432) Muzafer olıban a'dāya varı
Kamu düşmandan aldılar demarı
- 433) Nigū-sār olıban haşmān-ı milki
Yine kendüye döndi kendü milki

RESİDEN ĀZĀD-BAHT BE-VİLĀYET-İ HOD VE BAZ-GİRİFTEN TAHT-I HOD

.---/.---/.--

- 434) Kadîmi tahtına çıkdı girü şāh
Münevver itdi yine burcını māh
- 435) Girü bülbül gülistānına irdi
Öziniñ görklü büstānına irdi
- 436) İrişdi şanki yirden göge hurşîd
Ki buldi yine vaşlı Şāh-ı Cîmşîd
- 437) Haka şükreyleyip şād oldı bu şāh
Gamından hicrūñ āzād oldı bu şāh
- 448) Ki bulıcağ kişi bahtu imāret
Harābî gönlinūñ olur imāret
- 439) Bu şāzılığıla mālı temāmı
Nişār idüp toyurdu haşş u'āmı
- 440) Kamu yollu yolunca cümle leşker
Getürdiler firāvān simile zer

- 441) Temāmet şākır olup döndi gitdi
Vaṭanlarına maqşūdıla yetdi
- 442) Dahı Kirmān şehine mällar çok
Kim anuñ kühine ḥadd ü kerān yok
- 443) Bilā viriben kıldı du'ālar
Didi envā'ıla medḥ ü senālar
- 444) Yine yirinde kendü saḥ oldı
Bu kez her nesneye aḡah oldı
- 445) Ḥaḡuñ emriyile buldı murādın
Cihāna tolu kıldı 'adl ü dādın
- 446) Dahı hiç eksügi ḡalmadı anuñ
Bulıcaḡ tācın ü tahtın keyānuñ
- 447) Hemān eksük ol aḡlancuḡı ḡaldı
Ki ḡaçarken anı şahrada şaldı
- 448) Bırakdı bir kuyı aḡzında anı
Anuñ hicriyle yanar şimdi cānı
- 449) Ḳalamın buldı ol ḡaldı yaluñuz
Diler anuñ yüzün-dahı göreñüz

YAFTEN 'AYARAN BAHTIYAR' RA DER SER-İ CAN VE TEMĀSA DASTEN VE
BERDEN VE USUHTEN DERDİ VE HERĀMĪ

. - - - / . - - - / . - - -

- 450) Meger ol dem ki anı ḡodı gitdi
Oraya bir nice 'ayyār yetdi
- 451) Kim anlara gice gündüz hemişe
Ḥarāmılık işi olmaşdı bişe
- 452) Düni gün geşd iderlerdi cihānı
Gezip ki aşikārāne nihānı
- 453) Bu kez cün ol kuyıya irdi bunlar
Ol oḡlancuḡı nā-geh gördi bunlar
- 454) Ki yatmış zarılanur anda bir genc
Bulınmazdı eger virilse bin genc

- 455) Anuñ m̄nendi bir t̄ahir s̄ulāle
Ki ḡül ȳüzi gibi ferhunde lāle
- 456) Cihānun ḡülşeninde bitmemişdür
Anuñ vaşfına diller yetmemişdür
- 457) Ceybini z̄āhir ü r̄üşen 'izārı
Münevver eylemiş ol çāh-sārı
- 458) Çü 'ayyāruñ ulısı añā baqdı
İçin ol dem teraḥḥum odı yaqdı
- 459) Didi kim uşbu resme ḥ̄üb-ı ma'ş̄üm
Neden kalmış burada zār ü maḥr̄üm
- 460) Bu vaż'a nāzük ü ra'nā dilārām
Ki bunuñla bulur cān ü dil ārām
- 461) Meger noyān u şāḥıdurur bu
Kim olmuş böyle zībā şekli ü hoş-bu
- 462) Şunıp bunu eline aldı 'ayyār
K̄olında gördi bir hoş gevheri var
- 463) Ki anuñ gibi bir kıymetlü gevher
Bu 'ālemde ne 'avrat gördi ne er
- 464) Gözi tuş oldu 'ayyārın çün añā
Anuñ zībālığına kaldı taña
- 465) K̄olında çünki gördi bu nişānı
Yaşın bildi ki şeh-zādedür anı
- 466) Bahasuz añā bu gevher viren k̄ul
Mu'ayyen bildi kim şāḥ oğlıdur ol
- 467) Ki şeh k̄ulından özge yirde gevher
Bulana çok gerekdür simile zer
- 468) Olup 'ayyār bu işden katı şād
K̄odı oğlancuğun adıñ ḥuzādād
- 469) Götürdi ivine getürdi anı
Sevindi anuñla tatlu cānı
- 470) Olup ferhunde fāl u fāriğul'-bāl
Anı bir dayaya tapşurdı derḥāl

- 471) Kim ay aydan ü yıl yilden ulaldı
Boya irişdi vü hüsne bolaldı
- 472) Aña 'ilm ü edep öğretdiler hoş
Ki dānā oldu yolak kamudan uş
- 473) Hemīşe atlanıp ava giderdi
Temāşâyıla hoş nahçir iderdi
- 474) Mürüvvet ehli yigit oldu gāyet
Kılıp hāşıl saḥâyıla şecā'at
- 475) Ulular bu sözi şeker gibi yir
Ki kurd enügi yine kurd olur dir
- 476) Şunuñ kim ola aslında hüner-ver
Bilüñ kim kendüde daḥı hüner-ver
- 477) Bu kez ol oğrı kim bisletdi anı
Kim oldu genciken genç-revānı
- 478) Ḥarāmılığını öğredip aña
Anı gönderüridi çevre yaña
- 479) Biraz yoldaşıla yola giderdi
Gice gündüz ḥarāmılığ iderdi
- 480) Ne bāzırgānī kim ururdu ünde
Za'ifinden hemān olurdu onda
- 481) Ğanīsinden alıp yarudan azın
Virürdi girü üstine birazın
- 482) Meger kim anda ol ṭab'ı ğarīzi
Bu resme düzmişidi ol 'azīzi
- 483) Bu kez bir gün bu işi ideriken
Bu cāhiller yolınca gideriken
- 484) Müşādif oldu biraz kār-bāna
Ki kıymışdı bular baş ü cāna
- 485) Bilesince mübārizler çoğıdı
Bu resme kārübān hergiz yoğıdı
- 486) Bulara çünki uğradı huzādād
Ki cān korkusını itmēzdi ol yād

- 487) Süriben divi bigi yetdi vardı
Buları birbirinden ol dem ırdı
- 488) Bular dağı bunı çün böyle gördi
Kamusı oğa kılıca el urdı
- 489) Olıban anda harb ü cenge meşgūl
Kimi mecrūh oldı kimi maqtūl
- 490) Huzādād azıdı çünkim bular çok
Ne çok ola kim azı itmeye yok
- 491) Kamu düpdüz hücum eyledi varı
Hem-ān-dem dutdılar ol gül'izārı
- 492) Süriyüp bağlayup şarup atına
Getürdiler ululari katına
- 493) Anı çün kārubān-sālār gördi
Anuñ hālını şormağa dem urdı
- 494) Didi iy nāzükī devr-i zemāne
Neden saña bu karı aħmak-āne
- 495) Bugün uş oldı bu resmīle pişe
Ki kılursın bu yoğ işi hemişe
- 496) Hatā olmazmı bir sencileyin cān
Ki cāhil işin idüp ola bādān
- 497) Huzādād eydür iy devletlü hoca
Yüzi şulu vü sözi tatlu hoca
- 498) Bu iş ben kula taqdīrūñ işidür
Mutī' olmayan aña ne kişidür
- 499) Hemān ol alimūs-sır bilür anı
Ki bini saldı buña nā-gehānı
- 500) Ne diyem size çün dānādur ol şāh
Ki bu işde rızām var bī-günāh
- 501) Ne hācet dağı çok sözçün bilürsüz
Kamu müşkillerün hālin kılursüz
- 502) Bugün niderseniz fermān sizindür
Eger derd ü veger dermān sizindür

- 503) Çü bāzırgān işitdi bu cevābı
Bu 'aynı rāyeti vü bu şevābı
- 504) Kalıban söziniñ luḡfında ṭañā
Terahḡum eyledi ol sâ'at añā
- 505) Didi ger tevbe idersen buña sen
Bu mihnetden ḡalāş idem seni ben
- 506) Huzādād ol dem anda tevbe itdi
Bu ṭoḡru yola ihlāşıla gitdi
- 507) Bu kez şeşdiler anun bendin ol dem
Cefādan ḡurtılıban oldı ḡurrem
- 508) Süre süre oradan gitdiler ḡoş
Meger kim Sîstāna yetdiler ḡoş
- 509) Diler bāzārgān kim vara şāha
Hediye ilede ol yüzü māha
- 510) Huzādāda götürdin armaḡānı
Şehūñ ḡullıḡına irdi revānı
- 511) Huzādādı hemān kim şāh gördi
Bu ḡul mıdur diyü derḡāl şordı
- 512) Ki key zībā vü ḡoş maṭbu'ıdı ol
Cemāl ü ḡüsne olmışdı ḡatı bol
- 513) Buḡur bāzārgān vaşfını anuñ
Ki görmişidi ol şır-i zamānun
- 514) Temāmet ḡamu ṭaḡrır itdi şāha
Sözi şeker yüzi ḡurşide māha
- 515) Buḡur dönüp añā şāh eydür iy yār
Ki girmiş elüne bu serv ü refṭār
- 516) Nola baña revān itseñ bunı sen
Ki ḡöñülden seni ḡoḡ severem ben

BEŞİDEN BĀ-ĀZĀD-BAHT BAHTİYĀR'RA BER SEM BENDEĞİ BĀ-EMRİ AHŪ-
Rİ

.---/.---/.--

- 517) Çü şehden oldı bu resme irādet
Hem-ān-dem virdi bāzırgān icāzet
- 518) Didi öz oğlum olsaydı benüm bu
Ki isteyeydi bunu şāh-ı hoş-hū
- 519) Dirig itmezüdüm ben şāhdan hiç
Bu sözi tatlu yüzi māhdan hiç
- 520) Bu kez şāha bağışlandı Huzādād
Olıban guşşalardan göñli āzād
- 521) Anı hil'atladı bu şāh-ı 'ālem
Çerāğ-ı derdümendān nesl-i ādem
- 522) Didi aduñ nedür iy hūb-ı manzar
Sözi şīrīn ü yüzi māh-ı peyker
- 523) Eyitdi ben kula dirler Huzādād
Ki şāha bende olup ol dem āzād
- 524) Velī çün şimdi şāhuñ kulıyam uş
Tapuda muķbil ü maķbūlıyam uş
- 525) Neyi kim şeh buyursa oldur adum
Ki kul oldum şeha buldum murādum
- 526) Kişi kul iken ol vakt olur āzād
Ki devletlüye kul olup ola şād
- 527) Didi şeh bahtiyār olsun saña ad
Ki bahtiyār olıban olasın şād
- 528) Bu kez çün kullıg itdi şāha bu kul
Taķarrüb bulıbanuñ oldı maķbūl
- 529) Göricek anda āsār-ı firāset
Bulıcaķ zapt u ihlāş u hareset
- 530) Emīr āhūrlıgın virdi şeh aña
Didi kim atlarımı yahşi dene

- 531) Meger bir nice aydan soñra sultān
Bu zıll-ı hālık u teyid-i rahmān
- 532) Yörenü çıkdı ıstablını nā-gāh
Kim ola atların hālinden āgāh
- 533) Çün atlarınun üstine göz urdı
Temāmet cümlesini yahşi gördi
- 534) Kamu biribirinden görklü olmuş
Aruğı semirmiş yil gibi olmuş
- 535) Şeh anladı ki bu resme himāyet
Bu nev'e kār u āsar ü kifāyet
- 536) Be-küllī Bahtiyār ucında oldı
Kim aruqlar kamu semirdi tıoldı
- 537) Şu resme şeh anı taḥsīn itdi
Ki başı göklerin ucına yetdi
- 538) Muḳārīn oldı iḳbālile fālı
Daḥı yigrek teraḳḳı buldı hālī
- 539) Didi çün bunda var böyle şiyānet
Bu arı dirlig ile hoş diyānet
- 540) Bu envā'ıla ḥıfz u diḳḳat u zabt
Ki itmez ḳıl u ḳāldan ayrı nā-zabt
- 541) Emīr āḥūrılık buña ḥaḫādur
Velīkin ḥazīn olursa sezādur

ŞİİR

- 542) Kişide olsa nefis ü pāk ü emīn
Yegdūr andan ki ola dürr-i şemīn
- 543) Dürr zāyi' olur zemāneyile
Nefs-i pā-bende ber-ḳarār hemīn
- 544) Ma'rifet olıcaḳ kişide yolun
Ululuḡa ider anı o ḳarīn
- 545) Pāk-ḫab'u diyāneti olana
Ciniile ins aña ider taḥsīn

546) Nazarı ilce olanuñ yolu
Acuğ olur nire şalursa hemîn

HAZİNE-DAR-I DADEN AZAD-BAHT BAHTİYAR'RA

.---/.---/---

- 547) Bunı didi o şāh emr itdi ol dem
Ki nāyibler kapuya gele derhem
- 548) Buğur dirildeler erkan-ı devlet
Dağı düpdüz temām a'fān-ı ḥāzret
- 549) Ulularıyla ol dem Bahtiyārı
Ki kıldı devletile baht-ı yārı
- 550) Hazīnedār itdi anı sultān
Anuñ ḥükminde oldı müḥr-i fermān
- 551) Virip aña maḳālīd-i ḥazāyin
Sımarladı mefātih-i defāyin
- 552) Çü bu şuğl-ı ḥazīne oldı meşğūl
Be-küllī 'ālem anı kıldı maḳbūl
- 553) Ki günden güne revnaḳ dutdı ḥāli
Kazandı bī-kerāne milk ü māli
- 554) Göricek ḥālını bu resme anuñ
Ḥased kıldı aña nevvāb-ı ḥānuñ
- 555) Be-küllī der-peyince oldı varı
Ki azl ittürelerdı Bahtiyārı
- 556) Kamusı ceḥd idiben çevre yaña
Bulamazlardı fırsat hergiz aña
- 557) Çü bir kaç yıl bu envā'ıla gitdi
Bu şuğlı toğruluğıla iş itdi
- 558) Hazīneden meger varıdı bir yol
Ki şāhuñ köşkine gideridi ol
- 559) Anı taşıla ördürmişidi şāh
Kimesne olmazıd aña āgāh

- 560) Olup ser-hoş bir gün nā-gehānı
Bu miskin bahtiyar açturdı anı
- 561) Görür orada bir hoş bağ dürmiş
Erem bāğına vaz'ı ta'na urmuş
- 562) Hem-ān-dem oradan 'azm itdi bağa
Ki gire hūrī gibi uçmağa
- 563) Görür ol bāğ içinde bir yüce taht
Mülük-āne sarılmış meferr şu raht
- 564) Çün içmişidi bir nice tolu cam
Diledi kim burada kıla ārām
- 565) Çıķıban yatdı taht üstinde kaldı
Şarābıla meger uyķuya taldı
- 566) Çün ol halvet-gehiydi pāzişāhuñ
Cihāna revnaķ u pūst ü penāhuñ

DİDEN ĀZĀD-BAHT BAHTİYĀR'RA BER-SEM BENDEĞİ BA-EMİR-İ AHŪRİ

.----/.----/.--

- 567) Giri şaru gülin bu çarhı bī-bāk
Bırakdı gülşeninden çünki ber-hāk
- 568) Felekden sanki ğarba lāle yağdı
Havadan yire tīre jāle yağdı
- 569) Be-küllī ins ü cin vaşşıla tayr
Kamu ārāmı terciħ itdi ber-seyr
- 570) Bu kez öz 'ādetince yine sultān
O bāğ içine şaldı zıll-ı ihsān
- 571) Hemān sā'at ki tahta ayağ urdı
Meger bu Bahtiyarı anda gördi
- 572) Ki yatmış vālih ü hayrān ü şeyzā
Harāb ü mest ü evkār u hüveydā
- 573) Didi şāh añā kim iy bī-sa'ādet
Neden itdūñ bu resme zişt-'ādet

- 574) Ne yire gidersiñ bu tahtı şāhı
Meger getürdi bu bahtuñ siyāhı
- 575) Ne cānıla ayak basdun buña sen
Hele hālūni saña bildürem ben
- 576) Dilerdi kim ide añā cezāsın
Ki bula cürmünüñ ol dem sezāsın
- 577) Velī şabr itdi kim ahvāli şora
Buraya bunı kim getürdi göre
- 578) Buğur bağlatdurıban ol dem anı
Viribitdürdi zindāna revānı
- 579) Çapındı hatunuñ katına vardı
Uyırıken anı depdi uyardı
- 580) Kim ol bu Bahtiyāruñ anasıydı
Bahā'ummanınıñ dūr-danesiydi
- 581) Didi iy bī-hayā vü bī sa'ādet
Kim utduñ uşbu resme fuşş-ı 'ādet
- 582) Tiz it bu işün taḥkikini sen
Yoğısa sini ber-dār eylerem ben
- 583) Ki tahta kim getürdi Bahtiyārı
Ya kimdür bu harem ehlinde bārī
- 584) Kim anı şimdi taht üstinde gördüm
Bu gayretten cihānun terkin urdum
- 585) Çıķıp binüm yerümde kalı şalmış
Uyımış hoş yatur orada kalmış
- 586) Kim ol anda yaluñuz gelmemişdür
Degin yatıp uyuyup kalmamışdur
- 587) Anuñ toğrun digil hālini baña
Kažām irişmedin bī-çāre saña
- 588) Ne kim bilürsen şerḥ eyle anı
Bu işün irmedin saña ziyānı
- 589) Buğur hatun yir öpüp ağızın açdı
Şadefdēn sözi incü gibi saçdı

- 590) Didi zinhār iy sultān-ı 'ālem
Penāh-ı rūzigārı ins ü ādem
- 591) Taḥammül kim getürür bu ḥiṭāba
Nice imkân ola uşbu cevāba
- 592) Kim itmeye bu sözden zehresin çāk
Bu işden kim ḳomaya başına ḥāk
- 593) Bugün buna kimün̄ ola mecāli
Ki bilip şāha 'arż itmeye ḥālī
- 594) Ne diyem size ben kem-ter ḳaravaş
Ki çıḳdı uşbu sözden bağruma baş
- 595) Çü bilmezem kime bühtān ideyim
Yarın ḥaşre ne yüzile gideyim
- 596) Kimesne ḳanına girimezem ben
Ne eylersen bugün uş baña it sen
- 597) İvit bu işe şabr itmek yigidi
Bu ğavra şabrıla yitmek yigidi
- 598) Bu ta'cilile bu nice bulına
Ne resme şorıla neden biline
- 599) Yoğısa şeh nice bilürse itsün̄
Ne yola dilerise aña gitsün

MAḤBŪS KERDEN ĀZĀD-BAḤT EHL-İ HAREMRA FIRİSTĀDEN VEZİREŞ'RA

.---/.---/.--

- 600) Bu sözi işidicek ḳaḳıdı şāh
Ki şeh ḥışmıla birdür ḥışm-ı Allah
- 601) Buyurdı ki ḥarem ehlini düpdüz
Ki kimi ayıdı vü kimi yılduz
- 602) ḳamusını hem-ān-dem bağladılar
Yüreklerini oda tağladılar
- 603) Şirü şubḥ olıcaḳ erkān-ı devlet
Dizildi ḳapuya mecmū'ı ḳat ḳat

- 604) Melāletden ıkıp atlanmadı Őāh
İvit kimse dağı olmadı āgāh
- 605) Meger kim Şeh vezirin bir ulusın
Firāsetlūsin ũ yūzi sulısın
- 606) Adem viribitdi getürtdi atına
Okıdı adetince ħalvetine
- 607) Buğur bu ħāli ol dem aña bir bir
Nice kim gördiyise ıldı tağrİR
- 608) VezİR anuñıla degüldi ün ħoŐ
Didi kim buldum aña fırsatı uş
- 609) ulavuzlayayım bu Őehriyārı
Ol uğrı beeden alsun dermānı
- 610) Vezir işidicek sōzini Őāhuñ
Didi iy gōlgesi yūce Allahuñ
- 611) Gōrelden berū dirūdük biz anı
Biribirimize her gūn nihānı
- 612) Kim ol bu ulluğa lāyık degüldür
Dūni gūn mestdür ayık degüldür
- 613) Bir uğrı beenün ne udreti var
Kim ola ħāzret-i Őāħa sezā-vār
- 614) Bir oğlan kim ħarāmī bee olsa
Bu resme Őāħdan yūz dađı bula
- 615) Ol işi itdiyise ol 'aceb mi
Ya Őāħa sunarısa ul'acep mi
- 616) Dimezdük anuñ işini size biz
Şükür kim gōzinizle gōrdüñüz siz
- 617) Buğur Őāħ eydür aña ur örü var
Sarāy ehline Şorup ol ħaber-dār
- 618) Ki Őāyet ħālin anuñ diye saña
Eger oğdiyısa dimeye baña
- 619) Meger ol dem vezir irdi apuya
İcāzet alıban girdi apuya

- 620) Görür hatını bend içinde turmuş
Yüzi nürü cihāna şu'le urmuş
- 621) Didi kim iy ciger-gūşe nedür hāl
Saña lāyık degüldi bu yaman hāl
- 622) Mekānuñ olmışiken taht-ı şāhı
Neden irişdi bu baht-ı siyāhı
- 623) Sebep ne oldı kim girdün bu hāle
Ki bahtuñ güneşi düşmiş vebāle
- 624) Bu hāluñ baña toğrusını digil
Eger zehrise şeker gibi yigil
- 625) Ki buni niçeyise bitürem ben
Sini hatunluğña yitürem ben
- 626) Didi hatun ki bu müşkil fazāyih
Zihī bu zışt ü ef'āl ü kabāyih
- 627) Ki baña zannile bühtān ider şāh
Bilür anı muhaqqak bir Allah
- 628) Ki ben ol müşkil işlerden beriyem
Ol işler egirüdü ben beriyem
- 629) Ne zecr iderse itsün baña şāhum
Ki yokdurur benüm hergiz günāhum
- 630) Vezir eydür bunıñıla iş olmaz
Yalan söz maşlahatla yañlış olmaz
- 631) Yalan kim maşlahat bitüre ol hoş
Şu girçekden ki fitne koparır uş
- 632) Eger ben didüğini dirisen sen
Bu miñnetden sini kurtarayım ben
- 633) Yoğısa sen bilürsin çek cezānı
Eger itdünise bulgıl sezānı
- 634) Didi hatun ki siz ne buyurasız
Ya nice emr idiben dem urasız
- 635) Ki sizüñ sözünizi dutmayavuz
Siz emr itdüğünizi itmeyevüz

- 636) Çün atamız yirindesiz bizüm siz
Ne kim diyesiz anı tutaruz biz
- 637) Vezîr eydür ki hiç çok söz gerekmez
Bu resme kim didük yok söz gerekmez
- 638) Hemân ancak baña uş bunı digil
Ağudan acıyısıa dağı yigil
- 639) Tabîbün otı gerçi olur acı
Velî anuñladur rencün 'ilâcı
- 640) Egerçi söz budur k'ola haşasuz
İvit vaqtinde 'ayb olmaz haşasuz
- 641) Bunı di kim ol oğlan baña dāyim
Kim irteleri dek olmazdı nāyim
- 642) Çıķıp bacaya karşı baķarıdı
İşāret eyleyüp göz kaķarıdı
- 643) Diridi baña kim binümle yār ol
Ne işe kim dirisem sāz-kār ol
- 644) Yoğısa gelürem bir dünle nā-gāh
Yaturiken senüñile bile şāh
- 645) İkiñiziñ dağı başın keserem
Sarāyuñız kaķusına aşaram
- 646) Bunı işitdi hatun itdi zārı
Gözünden akıdıp ebr-i bahārı
- 647) Didi kim bu sözi diyimezem ben
Bu kaķattāl ağuyı yiyimezem ben
- 648) Bu bühtānı ölürsem itmezem hiç
Ki asiler yolına gitmezem hiç
- 649) Neyiçün gireyim yok yire kaķa
Neye kaşdı ideyim mażlūm cāna
- 650) Kaķanise hu bir öliserem
Çüriyip kaķa toprak olısaram
- 651) Yig oldur kim günāhsuziken ölem
Nolursam bārī ma'sumiken ölem

- 652) Bu sözi çün vezîr işitdi ol dem
Kağıdı şöyle kim tıldı gözi dem
- 653) Eyitdi nola bir uğrı olursa
Bir iş bitmegiçün yer dar olursa
- 654) Şu resme kim idüpdür ol zebānî
Revādur hudānuñ şer'ile kanı
- 655) Bugün şer'üñ ulu fermānidur ol
Kesile uğrılığa sunılan kol
- 656) Bu hod şuña irürdi fāsıd işi
Ki raḥm itmez aña akl issi kişi
- 657) Bunı hışmıla diyüp tırdı gitdi
Hem-ān-dem pazişāh katına yetdi
- 658) Varıp bir resmile kıldı rivāyet
Ki hışmı pazişāhuñ oldu gāyet
- 659) Şu nev'e itdi taḥlīḫātı tekrār
Ki şeh buyurdu ol dem dikdiler dār

MECLİS-İ EVVEL-İ BAHTİYAR VE AVERDEN-İ URA BEZİR DAD.

.---/.---/.---

- 660) Getürdiler süriyü Baḫtiyārı
Ki kalmamış elinde ihtiyārı
- 661) Didi şāh aña iy bed-baḫt-ı bez-rām
Neden geldi saña böyle ser-encām
- 662) Ki şini yoğıken var eyledüm ben
Cemî'i işe yarar eyledüm ben
- 663) Saña ısmarladum bunca emānet
Kim itmeyeidün aña hiyānet
- 664) İnandum saña enva'u defāyın
Elünde oldu emvāl ü ḫazāyın
- 665) Umaçıdum ki ber-ḫudār olayduñ
Veli ummazıdum ber-dār olayduñ

- 666) Ki sinüñ itdügün işüñ cezāsı
Hemān ber-dār olmağdur sezāsı
- 667) Bunı didi buyurdı kim aşalar
Cihāndan ‘ömrinüñ ipin keseler
- 668) Bugur tiz Bahtiyār ağızını açdı
Meger kim söz yirine incü şaçdı
- 669) Didi kim ‘ömri artsun pāzişāhuñ
Cihāna pūşt ü iqbāle penāhuñ
- 670) Bu dem kim benza‘ifüñ bunda uş var
Budur hengāmı nez‘ile beraber
- 671) Bu sāt kim ben içindeyim anuñ
Veda‘ıdur hemān cismile cānuñ
- 672) Bu lahza kim bu sözi direm iy hān
Firaķuñ ‘alemiyledür bu yek-sān
- 673) Bilürem çünki bugün öliserem
Cihān içinde uş mağv olısaram
- 674) Bu demde bāri yalan neye ola
Şevābdan özge kalan neye ola
- 675) Ki hatta ben bu töhmetden beriyem
Bu zann olan hiyānetden ‘arıyam
- 676) Ma‘āz-Allāh bu işi itmedüm ben
Bu ‘isyānuñ yolına gitmedüm ben
- 677) Benüm kanumda ta‘cīl itmesün şāh
Ki şāyed bir gün ola bundan āgāh
- 678) Hemān ancak baña bu bahtı edhem
Getürmişdür bu resme guşşa vü gam
- 679) Kim işi ben garīb ü nā-tūvānuñ
İşine beñzer ola bāzārgānuñ
- 680) Anuñ hāline döndi hālüm uşda
Meger kim nağs oldı fālüm uşda
- 681) Ki iqbāl olmuşiken baña ‘ādet
Bugün uş miñnete kıldı i‘ādet

682) Bu kez şāh eydür anuñ hālını sen
Bu dem taqrır kı1 kim diñleyem ben

683) Anı bunda baña tiz dut beyān it
Nicedür vaşfını bir bir 'ayān it

HİKAYET-İ BAZİRGAN EZ-BAHT KERDİD Kİ DER BER-HİKAYET

.---/.---/---

684) Meger başladı mīskīn Bahtiyār uş
Ki sözüñ yirine incü dize hoş

685) Çü fırsat yazısında buldı meydān
Faşahat atıyıla kıldı cev1ān

686) Beyānuñ idiben 'anķası pervāz
Bu tuhfe kışşaya eyledi āgāz

687) Girü yir öpüben eydür ki şāha
Şevābit leşkere gerdün penāha

688) Cihān içinde iķbālile var ol
Beķā tahtında dāyim tāc-dār ol

689) Hudūsından zamānuñ görmegil ğam
Geçürgil 'ömri şazile dem-ā-dem

690) Hemīşe rāyetüñ manşūr olsun
Saña yavuz şanan maķhūr olsun

691) Bu dem ben kula şorduguñ hikāyet
Selefden böyle olmışdur rivāyet

692) Meger kim Basra'da bir ulu tācir
Varıdı milki çok u mālı vāfir

693) Gice gündüz ticāret ideridi
Hemīşe berr ü bahre gideridi

694) Kumaş almağı ğāyet hoş bilürdi
Ki bir aķcāda biñ aşşı kı1urdi

695) Eline ger olursa bir avuç hāk
Olurdi ol dem elinde zer ü pāk

- 696) Nirede olsa yiridi içerdi
Şafā vü 'işretile hoş geçerdi
- 697) Bu kez 'aksine döndi çünki hāli
Bulıban bahtı yıldızı vebāli
- 698) Neyi' kim dutarısa oñmadı hiç
Ne iş kim işlediyse olmadı hiç
- 699) Ki devletden kaçan kim kıla kişi
Neye ikdām iderse unmaz işi
- 700) Meger bī-çāre bāzırgān-ı miskīn
Müşevves olıbanuñ turdı gām-gīn
- 701) Ne işlerse hatā oldu kāmı
Ne söylerse hebā oldu kāmı
- 702) Neyi kim fāyda şanurıdı anı
Olurdı aşşısından çok ziyānı
- 703) Kim az müddetde çokluk milkile māl
Yola varıban oldu cümle pāmāl
- 704) Bu hāle vakıf oldu merd-i tācir
Kim az kaldı bu hādsuz māl-ı vāfir
- 705) Didi kim şunca gezdüm bu cihānı
Ki virdüm aşşı taladum ziyānı
- 706) Bu günden girü bir yirde turayım
Kānā'at güşesine el urayım
- 707) Ki döndükce degirmen un yapışmaz
Yuvalanan taşā yoşun yapışmaz
- 708) Bunı didi vü bir kaç gün oturdı
Sefer kaydını gönlinden götürdi
- 709) Bu eşnāda meger fikr itdi bir gün
Bu rāh-ı nā-savāba gitdi bir gün
- 710) Ki yarusını bu eldeki mālūñ
Ki binde biri kaldı uş menāmuñ
- 711) Virip ucuziken buğday alayım
Anı vaktiyle anbāra salayım

- 712) Kaçan kim ola girü mevsimi yaz
Gümânsuzdur ki galle olısar az
- 713) Anı ol demde hoş dilince şatam
Anuñ aşşısını bu mālā katam
- 714) Bunı didi vü oldı aña meşgūl
Şanurdı kim dilegi ola maqbūl
- 715) Ne ki gön̄lündeyidi eyledi hoş
Kim alıp buğdayı anbārladı uş
- 716) Buğur haq emriyile irdi çün yaz
Zamāne halkıyıla oldı dem-sāz
- 717) Temāmet bu cihānı dutdı uzlık
Kim oldı cümle 'ālemde ucuzlık
- 718) Bu bāzırgān-ı miskīn düşdi maqbūn
Bu dahlı şatamadı kaldı mahzūn
- 719) Meger şaqladı ol yıl dahı anı
Ki ya'ni ola gelen yıl girānı
- 720) Girü ol yıl dahı ucuzluk oldı
Cihān düpdüz yine dahlıla tıldı
- 721) Bunı ol yıl dahı satmadı tācir
Velī hergiz yire yatmadı tācir
- 722) Perişān ü melūl ü zār oldı
Bu hāletden katı evkār oldı
- 723) Çü buğday yaşıdı kuyıda tırdı
Ne kimse açdı savurdı ne görđi
- 724) Dimediler ki şu gire kuyıya
Ya ol buğday harab ola büyüye
- 725) Ana hod nohta şu girmiş anda
Anı kendü halinden irmiş anda
- 726) Çürimiş kapkara balçığa dönmiş
Harab olmış yiyimiş kığa dönmiş
- 727) Kokusından katına varımazlar
Anı ol kuyıdan çıkarımazlar

- 728) Buğur bāzārgān olıban evkār
Anı şahrāya taşıtdurdu nā-ğār
- 729) Firāvān ücretile anı ol dem
Şehirden taşır ögüdürdi derhem
- 730) Kim anuñ koğusundan halka rahmet
Geliben olmayaydı aña töhmet
- 731) Meger şehrüñ kamu halkı temāmı
Aña la'net okudu hāş u āmı
- 732) Ki kızlık isteridi ol bez-endiş
Yeridür böyle olmak aña iş iş
- 733) Hemīşe muhtekir mağbūn olsun
Ol işi işleyen mağzūn olsun
- 734) Bu kez bi çare bu mahzun tacir
Bu oda dahı girü yanıp acır
- 735) Meger bir fikr dahı itdi yiyene
Buğur bir yola dahı gitdi yine
- 736) Nola bir kez dahı bahre gireyim
Girü bir ölmedin deşte ireyim
- 737) Ki deştüñ yolu key devletlü yoldur
Kamu yoldan anuñ aşşısı boldur
- 738) Meger kim bana andan ola çäre
Ki merhem bula uşbu dürlü yäre
- 739) Bunı didi gemiye girdi ol dem
Kılıban 'azmini deşte muşammem
- 740) Hemān sā'at gemi oldı revāne
Ki təcir sa'd idüp aşşıya kana
- 741) Giderken dünle bir yıl çıkdı nā-gāh
Ki kūha uğrasa eyleridi kāh
- 742) Şu resme key katı tufān oldı
Kim anlara vedā'-i cān oldı
- 743) Felek nā-geh havādis taşın itdi
Meger ol keşniyi urdı uşatdı

- 744) Ki bu bî-çāre bāzīrgān-ı miskīn
Olup nevmīz māl u cān u ğam-ġin
- 745) Hemān bir tahtanuñ üstinde kaldı
Yaluñuz başını eline aldı
- 746) Naşib olup aña girdāb-ı müşkil
Müheyyā oldu uş esbāb-ı müşkil
- 747) Bu hāliyle bir-iki ğün ki gitdi
Haķuñ emriyle kıyıya yetdi
- 748) Ğarib ü nā-tuvān u hūrd u maġbūn
Firāk u mālıla meftūn u maħzūn
- 749) Faķir ü müstemendü ac kaldı
Cihānda bir pula muħtāc kaldı
- 750) Çürütdi bunca genci milk ü mālı
Hemān ancaķ aña kaldı vebālı
- 751) Ne kılsun neylesün nā-çār gider
Gehi aġlar gehi zārılıġ ider
- 752) Gide gide bu yolu çün giderdi
Meger kim bir muāzzam kende irdi
- 753) Kim anda varıdı bir ulu diħkān
Olidi ma'deni elṭāf-ı iħsān
- 754) Meger olıdı ol kendüñ ulusı
Hüner-mend ü saħiyyü baħtlusı
- 755) Hem-ān-dem kim bu bāzīrgānı ğördi
Anuñ aħvālını derhāl şordı
- 756) Ki bellüyidi anda vaż'ı ğurbet
Daħı peyzayıdı āşār-ı kürbet
- 757) Buġur bāzārgān mecmu'ı hālin
Bu resme ser-ġuzeşt ü kil ü kalın
- 758) Beyān eyledi ol dem bir bir aña
İşitdi diñledi vü kaldı tañe
- 759) Meger diħkānı bu dehrüñ ğarībi
Daħı bu rēsmile baħruñ 'acibi

- 760) Hemān sā'atde yolaq kaldı hayrān
Diler kim ide bāzīrgāna ihsān
- 761) Buyurdı kullarına kim tīz anı
Çü yanmışdur cefa odıla cānı
- 762) Bir aru yirde bu dem kondurun hoş
Dilerem kim aña luṭf eyleyem uş
- 763) Buğur kondurdılar bir yirde ol dem
Kim uçmağdan ururıdı ora dem
- 764) Aña viribdi dihkān yahşı hil'at
Dağı enva'ıla çok dürlü ni'met
- 765) Kim olur bī-gümān tañrı habībi
Cihānda her ne hoş dutar ğaribi
- 766) Raḥīm'a raḥmet eyle şol kişiye
Ki baqıban ğaribe ol işiye
- 767) Meger bir niçe günden sonra dihkān
Ki luṭfa memba'yıdı devlete kān
- 768) Bu bāzīrgānı getirdi katına
Okıdı ol müzeyyen ḥalvetine
- 769) Aña tapşurdı ol kendüñ işini
Be-küllī toğrısını yañlışını
- 770) Aña virildi ol yerde vekālet
Anuñ emrinde konuldu eyālet
- 771) Çü bāzīrgān bu şuğla oldı meşğul
O yılda ittifākā ekdi maḥsül
- 772) Görür bī-çāre bāzīrgān anı
Ki yokdur uşda maḥşūluñ girānı
- 773) Öñünde dir ki baña uşbu dihkān
Viriben ḥakımı itmezse ihsān
- 774) Elümden ne gelür ben nidiserem
Bu gücden dade kime gidiserem
- 775) Yig oldur kim ben elümile alam
Kimesne görmedin kuyıya şalam

- 776) Eger virürise haqumı nāgāh
Bu alduğum girü virürem aḡeḡ
- 777) Bunı didi vü çok daḡl aldı tācir
Uğurlayın kuyıya şaldı tācir
- 778) Meger kim nageḡ uğrı der-peyidi
Koduğı yirden anı aldı didi
- 779) Buğur götrülecek maḡsül diḡkān
Kim olıdı mekān-ı luḡf u iḡsān
- 780) Ne kim haqqıyısa ol bāzārgānuñ
Bu cevre ma'den ü zecre mekānuñ
- 781) Be-küllī artuğıla virdi ol dem
Anı tācir göricek oldu ḡurrem
- 782) Bu kez eydür ki iy luḡf_ıssı maḡdüm
Kim itmedün bu ben miskīn-i maḡrum
- 783) Gümān eyleridüm ol nesnede ben
Ki virmeyeyidüñ bunı baña sen
- 784) Haqum deñlü ben evvel almışıdum
Anı ol dem kuyıya salmışıdum
- 785) Bugün çün itdüñüz ben kula iḡsān
Kim olmadı benüm haqumda noḡsan
- 786) Bes ol alduğumı girü vireyim
Kime dirseniz aña tapşurayım
- 787) Buğur bī-çāre bāzırgān-ı maḡrüm
Kim oldu kendü fi'liyile mezmün
- 788) Şu yirde kim komışdı buğdayı ḡoş
Çapındı vardı ol dem oraya uş
- 789) Ona hod uğrı ne vaḡtiyse gelmiş
Çıķarmış ḡamusını ol dem almış
- 790) Varıp çün bulmadı buğdayı tācir
Bu işe küllīsinden yolaḡ acır
- 791) Bu sözden ḡatı maḡbun oldu ḡayet
Perişān ḡāli maḡzün oldu ḡayet

- 792) Bu kez çünkim Bunı işitdi dihkân,
Ğazabdan gözleri oldu tolı kan
- 793) Didi uğrıyımış ol bi-sa'âdet
Bu işimiş hemişe ana 'âdet
- 794) Anuñ için bu resme aç kalmış
Cihānda bir yola muhtāc kalmış
- 795) Ne kim virdümise virsün baña ol
Dağı āvāre olsun gösterek yol
- 796) Bu kez virdüklerin alup elinden
Çeke çeke süriyip saķalından
- 797) O yirden it gibi kōdılar anı
Ki dutdı 'ālemi āh u fiğānı
- 798) Yine feryād u zāriyıla gitdi
Meger kim bir kenār-ı bahre yetdi
- 799) Görür bir niçe ğavvās anda turur
Varıban bunlara tācir yüz urur
- 800) Bular dağı bunı ol dem bilürler
Anuñ teftiş ü aḥvālin kılurlar
- 801) Aña dirler ki kanı şunca raḥtuñ
Neden böyle zevāle girdi baḥtuñ
- 802) Nedür hāluñ neden kalduñ piyāde
Niçün bāb-ı 'anān öldi güşāde
- 803) Buğur bāzārgān hālini bir bir
Bularuñ ḥaşretine kıldı taķrİR
- 804) Şu resme itdi efğānıla zārı
Ki raḥm eyledi buña cümle varı
- 805) Eyitdilerki vācib oldu bize
Ki dermān idevüz bu derdüñüze
- 806) Siniñ kaşduña bu bahre talavüz
Elümize ne girürse ālavüz
- 807) Bunı diyip deñize taldı bunlar
Meger biş dane incü aldı bunlar

- 808) Ki her biriyidi bir dürr-i şeh-vār
Buna irmiş ne derviş ü ne şeh var
- 809) Bu bişini dahı virdiler aña
Didiler var ki haq luṭf itdi saña
- 810) Bu kez bāzārgān çün anı gördi
Haqa şükr eyledi yüz yire urdı
- 811) Didi Allāha yüzbin şükr ü minnet
Ki buldum uş girü iqbāl u devlet
- 812) Hezār aḥsende iy devri zamāne
Ki hak döndi yine uşda mekane
- 813) Girü ferhunde vü şād oldı tācir
Ki nā-geḥ buldı genc ü mālu vāfir
- 814) Gönüldi yine gider şād oluban
Ĝamından killetün āzād oluban
- 815) Giderdi şād olup şöyle ferah-nāk
Taşı zībā vü içi ğuşşadan pāk
- 816) Meger irişdi ana bir kaç atlu
Ķamusı çābük u yaraqlu yatlu
- 817) Bunı çün gördi bāzīrgān-ı mişkin
Girü evvelki gibi oldı ğam-ĝin
- 818) Üç incüsini tiz aĝzına aldı
İkisin ol sāt cibine saldı
- 819) Gideriken meger öksürdi nā-gāh
Kim oldı atlular incüden āgāh
- 820) Elinden aldılar incüyi ol dem
Girü bī-çāre tācir oldı pür-ĝam
- 821) Şikence urdılar bu tācire tiz
Didiler dahı var dürri dil-āviz
- 822) Niçe kim aradılar bulmadılar
İki incüye vaķıf olmadılar
- 823) Oransuz zaḥmet itdiler aña çok
Ki cevrün hiç kötü ĝāyeti yok

- 824) Meger öldi diyü kodılar anı
Revâne oldılar anlar revānı
- 825) Şabāha dek bu tācir anda yatdı
Buğur çünkim şabāh oldu tan atdı
- 826) Sürinü sürinü nā-çār nāgāh
Meger bir şehre vardı ol bez-encām
- 827) ol iki gevheri kim şaklamışdı
Anuñ çün tatlu cānın koqlamışdı
- 828) Meger bāzāra çıkardı ki şata
Bahāsın derd-i dermānına k̄ata
- 829) Çü bir gevher-furuşa virdi anı
Hemān kim gördi bu dürr-i girānı
- 830) Didi binümidi bu iki gevher
Dahı bunlardan ayru s̄imile zer
- 831) Uğrulatdumıdı çokdan berü ben
Bunu nirede buldun tiz eyit sen
- 832) Kim ol mālı dahı şayed ki bulam
Kimise uğrım aña vaqıf olam
- 833) Bu bāzırgān niçe kim kıldı zārī
Kimesne irmedi feryāda bārī
- 834) Kim ol yerde ğaribidi bu tācir
Eger yüz bin ğarib olsa kim acır
- 835) Kamu gevher-furuşa dutdılar yüz
Ülu kişi ne kim varısa düpdüz
- 836) Elinden alıban incüleri hoş
Anı derhāl habse saldılar uş
- 837) Ki yanı vire mālın cevherinin
Ya añmaya adın öz gevheriniñ
- 838) Buğur bi-çāre ol zindān içinde
Yüregi bigi yatur kan içinde
- 839) Gice gündüz kıllur efgān u zārī
Gözinden aqıdup ebr-i bahārı

- 840) Meger ğavvāşlardan biri nāgāh
Bunuñ ħāline oldı anda āgāh
- 841) Hemān sā‘at katına vardı gördi
Neden bu ħāle düşdün diyü şordı
- 842) Buğur bāzırgān ahvālini aña
Eyitdi şöyle kim ol kaldı taña
- 843) Hem-ān-dem oradan tiz gitdi ğavvās
Varıp yoldaşlarına yitdi ğavvās
- 844) Bunuñ ħālini takrīr itdi ol dem
Bu müşkil işe tedbir itdi ol dem
- 845) Didi kim cümleñiz turuñ varalum
Şeha yüz urıbanun yalvaralum
- 846) Halāş eyleyelüm tizcegez anı
Ki yanmasun günehsüz oda cānı
- 847) Ki bizüm uçımuздan buldı ħabsi
Sebeb incüyidi kim oldı ħepsi
- 848) Eger biz virmeseydük aña gevher
Olısarmıydı ħāli böyle ebter
- 849) Çü bizden irdi aña bunca zārī
Girü biz idelüm dermānı bārī
- 850) Buğur bunı diyüben turdı bunlar
Şehüñ dergāhına yüz urdı bunlar
- 851) Eyitdiler ki şāha pāyidār ol
Hemīşe devlet ü cāhile var ol
- 852) Siniñ ‘adluñ tutar kāyim cihānı
Ki ulular aşkār-āñe nihānı
- 853) Zamānuñda siniñ iy bahtlı şāh
Gücile kehrüba kapdı hemān
- 854) Siniñ ‘asruñdan iy sultān-ı ħübān
Koyuna kurt olupdur uşda çobān
- 855) Bir arada uçarlar kebgile bāz
Urur tihūyıla şāhın pervāz

- 856) İdeli 'ālemūñ içinde sen dād
Yirinden irmedi bir pişe-i bād
- 857) Revā mıdur bugün zindān içinde
Yahud ol ḥabs-i cāvizān içinde
- 858) Ola bir bi-güneh mazlūm u mehcūr
'Ayāl u māldan āvāre vü dūr
- 859) Faķīr ü müstemend ü zār u miskīn
Ciğer-büryan ü dil-giryan ü gam-gin
- 860) Esīr ü nā-tüvān u ḥūr u mağbūn
Cefā-yı dehrile mecrūḥ u mahzūn
- 861) Anı ḥod yoğ idüpdür cevri yāruñ
Firāķı meskenūñ hicri diyāruñ
- 862) Kim aña bir dağalı bühtān itmiş
Bugün uş 'āşiler yolına gitmiş
- 863) İki incüsini elinden almış
Anı uğrı diyü zindāna salmış
- 864) Bilürüz biz ki añuñdur ol incü
O resme varıdı anda bol incü
- 865) Yirinde ol bir ulu tāciridi
Ki milki çoğ u mālı vāfiridi
- 866) Temāmet mālını uğrılar almış
Hemān iki incüsi kalmış
- 867) Haķ-içün uş tanuķluk virirüz biz
Haķikat bilüp inānuñ aña siz
- 868) Hemān kim pāzişāh işitdi anı
Çıkartdı ol dem ol bāzārgānı
- 869) Yirine Cevheri'yi ḥabse şaldı
Anuñ ḥoş intikāmın andan aldı
- 870) Getürtdi tāciri ol dem katına
Mu'allā vü müzeyyen ḥazretine
- 871) Göricegez anı bu şāh-ı 'ālem
Penāh-ı ḥüsrevān-ı nesl-i ādem

- 872) Anuñ gönülcügin itdi riāyet
Suyurğayıp anı hoş gördi gāyet
- 873) Didi kim bu sefer kılmış kişidür
Ulular kulluğın bilmiş kişidür
- 874) Hazīneyi buña teslim ideyim
Dağı ol kulluğı ta'lim ideyim
- 875) Ki sīmāsında zāhīrdür diyānet
Ola kim itmeye aña hiyānet
- 876) Bunı diyüben ol cānuñ cihānı
Hazīne-dār kıldı ol dem anı
- 877) Aña işmarlanıldı hep hazāyın
Anuñ hükminde konuldu defāyın
- 878) Yine aña bu iqbāl u sa'adet
Girü bir lahzada kıldı i'adet
- 879) İşinün buhtalığa dutdı hāmı
Yine ruzi olıbanuñ merāmı
- 880) Hazīnede meger bir gün dururken
Ferāgat anda epsem otururken
- 881) Düşer bir pāre toprak yire nā-gāh
Kim aña tācir olur ol dem āgāh
- 882) Buğur varur anı kim ya'ni göre
'imāret kıla taze balçık ura
- 883) Görür kim anda bir küçük delük var
Ki nā-geh kör olıban aña baqar
- 884) Meger kim şāh hatunıyla yatmış
Yine ol şekerinden şehde katmış
- 885) Bu kez şāhuñ gözi tuş oldu aña
'Aceb kimdür bu diyü kaldı taña
- 886) Okıdı hādimi tiz hālvete şāh
Eyitdi şol baqana olğıl āgāh
- 887) Kimise anda ol baqan yeri var
iki gözini barmağınla çıkar

- 888) Ki bu demde baña bağan cezāsı
Hemān ol iş durur anuñ sezāsı
- 889) Buğur tolandı hādım vardı ol dem
Ne buyurdısa itdi şāh-ı ‘Ālem
- 890) Ğarīb u bī-güneh Bāzārgānuñ
İki gözün dağı çıķarda anuñ
- 891) Koyıp māl acısın bī-çāre tācir
Buğur gözleri acısına acır
- 892) Dönicek ademīden baht u iķbāl
Bu resmile olur elbette aħvāl
- 893) Kişiyē itmeyicek baht-ı yārı
Eger olısa şāhuñ Bahtiyārı
- 894) Ne iş kim işler olursa kılur piç
Neye elin şunarısa olur hiç
- 895) Bes indi iy benüm devletlü şāhum
Ferāğ u ‘ālem ü püşt ü penāhum
- 896) Çü bu zulmi baña dehr eylemişdür
Ki bu çarh-ı felek kahr eylemişdür
- 897) Benüm hālüm dağı ol hāle benzer
Mişālüm mutlak ol emşāle beñzer
- 898) Ki suçsuz bunca zulm irişdi aña
‘Aceb midür eger irerse baña
- 899) Velikin şāh eger şabr iderise
Te’enni yollarına giderise
- 900) Şarılıban bu hālüm ola zāhir
Olursa devletüm mişbāh-i bāhir
- 901) Meger şāha dinince bu hikāyet
Temām uş eyle vaķit oldu ğāyet
- 902) Bu sözler dağı şāha kār itdi
Anı zindāna şalıp kendü gitdi
- 903) Varıban bārigāha irdi sultān
Girü öz halvetine girdi sultān

904) Bu sözlerden Güşāyiş buldı ol gün
Bu va'zıla ferāgat yetdi ol dūn

MA'CLIS-i SĀNĪ-i BAHTIYĀR VE ĀVERDEN ORA BĪ-KASD-DĀZ

.---/.---/.--

905) Cihānı neyyir-i a'zam girü uş
Münevver eyledi nūriyla hoş

906) Şaru gülden zemīnūñ merğizārı
Gūlistān olup ötdi mürğ-zārı

907) Gūlūñ rengiyle 'ālem rūşen oldı
Kokusıyla cihān hoş gūlşen oldı

908) Yine bu şāh-ı pīrūz-ı cihān-baht
Vücūdundan müzeyyen oldı bu taht

909) Girü 'ādetce cümle hāşşıla 'ām
Bu şāhuñ gölgesinde buldı ārām

910) Meger nā-geh vezīr-i şānī geldi
Şehi tahrik idip cismin

911) Du'ā kıllup didi iy şāh-ı 'Alem
Ki tapuñdur penāh-ı nesl-i ādem

912) Niçün ol müfide mühlet virürsin
Şunuñla kim anuñ hālin bilürsin

913) Gerek ol sā'at oldur didük anı
Revādūr hod anuñ şer'ile kanı

914) Kim anı göribenūñ ehl-i hayret
Tutarlarıdı mecmu'ını 'ibret

915) Anı te'hīr itmeklik haṭādur
Haṭādan nā-şavāb işler 'atādur

916) Çün işitdi bunı şāh-ı cihān-dār
Buyırdı kim ideler anı ber-dār

917) Girü getürdiler ol Bahtiyārı
Kıllur karşı efgān u āh u zārı

- 918) Yüz urup hazrete eydür kim iy şāh
Ki maḥkūmundur anda mihrile māh
- 919) Cihāna bunca sultānlar ki yetdi
Kamusı ‘aklıla (taṣnīf) itdi
- 920) Şular kim ḥabsi bünyād eylediler
Meger mazlūma key dād eylediler
- 921) Ki mücrimler anuñ içinde ola
Cezāsını günāhuñ anda bula
- 922) Bular zindānun içinde turalar
Melikler bunların ḥālīn soralar
- 923) Kim eyyām ile biline günāhı
Aña göre ‘uḳūbet ide şāhı
- 924) Bes imdi ben ḳula iy şāh zinhār
Bu dem öz cānuñiçün eyle zinhār
- 925) Ola kim nicedür ḥālüm biline
Daḥı zecrüm aña göre ḳılına
- 926) Eger ta‘cīl kalımazsa buña şāh
Benüm ḥālümdē seksüz olur āgāh
- 927) Ki her ta‘cīl şeytānuñ işidür
Te’enni ferd ü rahmānuñ işidür
- 928) Gerek sultān olan rahmānī ola
Revā olmaz ki ol şeytānī ola
- 929) Ki ta‘cīlile gözinüñ ḳarası
Dur uş gevher-frūşuñ mācerāsı
- 930) Şitabından irişdi ana ol iş
Ki çekdi bunca hadsuz cevr ü teşviş
- 931) Buğur şāh eydür ol gevher-furūşuñ
Daḥı ol la‘l ü sīm ü zer-furūşuñ
- 932) Nicedür mācerāsını baña di
Ya neden irdi ol teşviş aña di
- 933) Ne resmedür görelüm ol ḥikāyet
Kimündür kimden olmışdur rivāyet

HIKĀYET-İ GÜHER-FURŪŞ VE CEFĀ GIRĀN ĞADAR BE-DEVİR-İ MİD

.---/.---/.--

- 934) Girü mühlet bulup bi-çare maḥbūs
Kim olmışıdı ciger ḥün-āb me'vus
- 935) Didi kim 'ahdi māzīde şeha uş
Viribdi bir hüner-ver cevheri ḥoş
- 936) Katı cevher-şināsıdı begāyet
Yoğıdı 'ilmine ḥadd u nihāyet
- 937) İşi güci cevāhir bilmegidi
Kamu maḥfi u zāhir bilmegidi
- 938) Şaḥihin çıkarurdu fāsıdinden
Ayırıp rāyicini kāsıdinden
- 939) Kaması yirlü yirince bilürdi
Kimin rāyic kimin kāsıd kııurdu
- 940) Meger etrāfdan bir ḥoş ulu şāh
Bu üstāduñ işinden olup āgāh
- 941) Ādem virbidiben okıdı anı
Kim aña 'arz ide genc-i nihānı
- 942) Cevāhir gencini kim varıdı bol
Diler bu cevheriye göstere ol
- 943) Ki ḥurcısını ḥarc eyleye şata
Eyülerin ḥazinesine kıata
- 944) İdip gevher-furūş ol işi makbūl
'Azımet kıılmağa tız oldu meşğul
- 945) Meger kim ḥatunı yüklüydü anuñ
Didi iy māyesi revha revānuñ
- 946) Bu yola çün gönülden giderem ben
Kaçan kim toğurasın ağlanı sen
- 947) Er olursa adını Rūzbih ko
Kim aña key münāsib ḥāludur bu

- 948) Kız olursa ne korsan sen bilürsin
Anuñ tedbîrini sen yeg kılırsın
- 949) Bunı didi gönüldi ol yola tîz
Alınan bir niçe dürr-i dil-âviz
- 950) Gice gündüz dimedi sürdi gitdi
Meger ol şâh kulluğına batdı
- 951) Hemân kim vardı ol şâhuñ katına
Hediye virdi dürri hazretine
- 952) Bes andan sonra iş gösterdiler uş
Ki meşgul ola ya'ni ol işe hoş
- 953) Çün oldı bir niçe gün aña meşgûl
Anı şâh-ı cihân-dâr itdi maqbûl
- 954) Ki varıdı ol işde irtifa'ı
Beğâyet diqqatile ittıla'ı
- 955) Hem işe şâhıla hem-dem olurdı
Deminden şâh anuñ hurrem olurdı
- 956) Bir iş üstinde yüz dürlü hikâyet
Kılurdu şâha luţfıla rivâyet
- 957) Çü bakdı pâdişeh va'zına anuñ
İçinden sevdi anı cism ü cânuñ
- 958) Katı yolağ muqarreb düşdi şâha
Harif ü hem-dem oldı pâzişâha
- 959) Şehüñ katında bir yıl tolu turdı
Anuñ çok luţf u ihsânını gördi
- 960) Hemîşe şâh aña in'âm iderdi
Katı ta'zîm haq ikrâm iderdi
- 961) Egerçi oldı ikbâle müsâ'id
Sa'âdetle olup bahtı mu'âzıd
- 962) Ve likin gice gündüz kaşd u meyli
'Ayâlınden yaña olmışdı hayli
- 963) Meger hatunını yüklü komışdı
Er olursa adın dahı dimişdi

- 964) Ki nā-geh bir karından ol şadef-fem
iki oğlan doğurdu şöyle tevem
- 965) Haq emriyle ikisi dağı er
Ki çıkıdı bir şadefden iki gevher
- 966) Ne gevher kim şanasın aya beñzer
Güneş yüzi katında sāye beñzer
- 967) Birinuñ adın atası diridi
Cihāna gelmedin kaydın yiridi
- 968) Kim er toğursa Rūzbih olsun adı
Bu fāliile bulaşaydı murādı
- 969) Çün iki oldu bu hatun-ı gül-rūh
Olıban hāli hūb u fāl u ferruh
- 970) Birine Rūzbih birine Bihrūz
Didi vü oldu bunlaruñla pīrūz
- 971) Çü bunlar rūzigārıla ulaldı
Ataları şehūñ katında kaldı
- 972) Egerçi ivine gitmek dilerdi
Ol öz uçmağına yitmek dilerdi
- 973) Bu işe anda çoğıdı irādet
Velikin şāha virmezdi icāzet
- 974) İvit şol resme luṭf iderdi aña
Ki ‘ālem kalurıdı cümle taña
- 975) Diridi kim benümle bunda tursun
İvini dağı bu şehre getürsün
- 976) Ne iş kim isterise yok dimezem
Ne timārı dilerse çok dimezem
- 977) Kim aña hiç icāzet virmezem ben
Anı hergiz katumdan irmezem ben
- 978) Bu sözden cevheri çok fikre gitdi
Bu işūñ şonını tedbīr itdi
- 979) Didi gerçi bularda vardur ihsān
Bulınur neye kim dirliğe imkān

980) Velî bunlara kişi kulluğ itmek
Hemîşe bunlaruñ gönline gitmek

981) Cihān içinde müşkil pîşedür ol
Katı teşvîşi yoğ endîşedür ol

982) Bugün 'ālemde āzādiken ādem
Ferāgat hurrem u şādiken ādem

983) Rızāsıyla niçün kul ola ol
Ki nā-geh sehve ide maqtûl ola ol

DER-BEYÂN-I MÜNASEBET-İ HİZMET-İ BAZ-ŞAHAN

---/---/---/---

984) Begler egerçi şürete evvel sālîm olur
Luḫ u saḫâyıla işi ḫilm ü ḫalîm olur

985) Şehler emîn diyü öninde inanma kim
Bir dem düşer gāzabla çü yāri 'aḫîm olur

986) 'Āḫîl niçün vire bulara baş u cānını
Şehler ḫatında çünki ḫaḫarlar 'aḫîm olur

987) Nice oldu bir içim su bulunmaz mı dünyada
ḫanın şu yerine içen it ki ketm olur

988) Her kim bulardan el çekiben ihtirāz ide
Bil devletin ögîşlerüñ müstakîm olur

989) Şehler egerçi sāye-i ḫaḫdur velî şular
ḫakem ü ḫükümet içre yine ol kerîm olur

990) Başu elinde top gibi çevgān içindedür
Şol kişiler ki bunlara dün-gün nedim olur

MESNEVİ

.---/.---/---

991) Bu işi fikr idiben cevheri ḫoş
Mücerred burada sabreyledi uş

992) Didi gurbet işi key müşkil işdür
Cihān içinde ulu bekleşidür

- 993) Kişi ğurbetde olursa dağı şāh
Anıb yirini elbetde kıılır āh
- 994) Burada çāre ne tenhā tıurayım
Bu yılı dağı bunda geçüreyim
- 995) Gelen yıl vaqt ola destūr vire şāh
İrādetle çıkıiban tıutavüz rāh
- 996) Bu kez bir yıl dağı ot yirde tıurdı
Bu kez sultāna varıiban yüz urdı
- 997) Girü yalvarıp istedi icāzet
Yine olmadı sultāndan irādet
- 998) Bu kez bī-çāre miskīn oldı mehcūr
Diyār u yārdan āvāre vü dūr
- 999) Meger biş yıl tıolup yitdi temāmet
Kim anı yakmışıdı cevr-i ğurbet
- 1000) Olup bī-çārenüñ içi tıolu ğam
Kişi virbitdi hatunına ol dem
- 1001) Ki yirinde döküben milk ü mālı
Anuñ katına irişe ‘ayālı
- 1002) İşıtdi çün bunı şād oldı hatun
Ĝamından hicrūñ āzād oldı hatun
- 1003) Hemān ol iki oĝlancuĝı aldı
Erinden yaña ol dem ‘azm şaldı
- 1004) Giderek çünki yakın kıaldı şehre
Umar kim vaşl ilinden ala behre
- 1005) Bir ādem virbidi erine ol dem
Ki geldüĝini bilip ola hıurrem
- 1006) Hemān kim vardı ādem aña didi
Bu kez kıarşulamak kıaydını yidi
- 1007) Tevakkıuf itmedi bindi atına
Kim irişe ‘ayālınun kıatına
- 1008) Meger kim yolda bir ırmaq varıdı
Ulu şuyıdı yiti akarıdı

- 1009) Aña yiticek indi cevheri hoş
Didi ārām idelüm burada uş
- 1010) Orada kondı vü ol gice yatdı
Buğur ırte olıcağ tırdı gitdi
- 1011) Meger bir bedre altunı varımış
Ki gayet halış ü arı zerimiş
- 1012) Yirinde unıduban gitmiş anı
Önine düşdi nā-geh yandı cānı
- 1013) Girü döndi irişdi ol araya
Kim unutduğı altunı araya
- 1014) Orada dört yaña çünkim göz urdı
İki oğlancuğ oynar anda görđi
- 1015) Olara şordı altun aldunuz mı
Turur mı yoksa şuya şalduñız mı
- 1016) Olar bundan ferāğat epsem oynar
İvit bu cevherinün cānı göyner
- 1017) Olaruñ aradı koynını ol dem
Bulamadı tolu oldı içi ğam
- 1018) Orada kim komışdı altunı ol
Sapaydı uğramazdı oraya yol
- 1019) Şanur kim anı oğlancıklar aldı
Ne bilsün taş şanıban şuya şaldı
- 1020) Çün altun acısı cānını yakdı
Bu oğlancıkları şuya bırağdı
- 1021) İkisın dahı ğarğ-āb itdi derhāl
Buğur nevmiz olıban gitdi derhāl
- 1022) Ol altun acısıyla bilmez anı
Kim aşşidan çok olmışdur ziyānı
- 1023) Buları kim bugün eyledi ğarğ-āb
Olısardur ol ucdan bağı hün-āb
- 1024) Ki şulb oğlı durur anlar özinün
Ne kıldı gör karasını gözinün

- 1025) 'Acebdür dünyada sevgüsü mālun
Ki terkin itdürür ehl ü 'ayāluñ
- 1026) Bunu böyle idüben çünki gitdi
Giderek yolda bir hatuna yetdi
- 1027) Görür kim kendünün hatunıdur ol
İnip bırağdı ol dem boynına kol
- 1028) Biri biriyile görüşdiler hoş
Bu anı ol bunu şorişdılar hoş
- 1029) Buğur cevher-furüş eydür ki iy cān
Nirededür kanı ol iki oğlan
- 1030) Bu da eydür anları isterüm ben
Ki nā-geh uğrayu geldün baña sen
- 1031) Şurada oynayu tururlarıdı
Taşıla karşı şu ururlarıdı
- 1032) İvit özleri gelmez oldu şimdi
Uşandum bilmezem kim noldı şimdi
- 1033) Şuya düşdi ola diyü sezerem
Bayağdan berü isterem gezerem
- 1034) Buğur gevher-furüş işitdi bunu
Göge çıkdı anuñ feryadı üni
- 1035) Didi kim kendü elümle ben iy yār
Bugün eylemişem uş seni ber-dār
- 1036) Oları şuya bu dem ben bırağdum
İçümi taşımı odlara yağdum
- 1037) Hem-ān-dem ol 'acāib işi bir bir
Katında hatunınun itdi taqrir
- 1038) Buğur ol dünle zāriyıla bunlar
Bu nefis elinde maħkūm u zebūnlar
- 1039) Sabāha dek gezip bulamadılar
Ölüsün dirisin bilemediler
- 1040) Bu işden zār u ser-gerdān olıban
Melūl u vālih ü hayrān olıban

1041) El alışıp oradan gitdi bunlar
Meger bir ile dahı yetdi bunlar

1042) içiben dehr elinden zehrilən cām
Varıp bir şehirde kıldılar ārām

HİKĀYET-İ PERĀN CEVHER-FURŪŞ Kİ HER DŪRA DER-ĀB ANDAĤTE BŪD

.---/.---/---

1043) Gelelüm imdi oğlanlar işine
Ki ne iş geldi anlaruñ başına

1044) Meger kim anlara fażl-ı ilāhi
Kim oldur kamunuñ fażl u ilāhi

1045) İrişip su yüzinde gideriken
Fiğān u āh u zārı ideriken

1046) Götürdi şu meger kim aldı birin
Sunuñ bir kıyısına şaldı birin

1047) Birisi dahı bir müddet gitdi
Buğur ol dahı bir kıyıya yetdi

1048) Meger kim ava atlanmışdı sultān
İderdi ol kenār-ı rŭdı seyrān

1049) Bir oğlancuğı nā-geh anda gördi
Nedür hāluñ diyü derhāl şordı

1050) Çün oğlancuk didi hālini añā
İşitdi şāh yolak kaldı taña

1051) Buğur şordı adın şāh-ı nigu-kar
Eyitdi Ruzbihdür iy cihan-dar

1052) Ta'accüb eyleyüp adın anuñ şāh
Didi oğul idelüm bunı v'Allāh

1053) Ki bu resme laţif ũ hŭb oğlan
Zarīf ũ 'ākil ũ maĥbŭb oğlan

1054) Cihanda kankı şahun var şimdi
Ki bundan ola baña 'ār şimdi

- 1055) Çü şāhuñ yoğıdı oğlı nesebden
Bunı ol dem oğul itdi sebepten
- 1056) Çü bunda bisletür ağızı ile hoş
Yine biz birisine geletüm uş
- 1057) Meger kim birisine dağı nā-gāh
Gezerken uğrılar oldılar āgāh
- 1058) Eyitdiler ki kaçmış kul durur bu
Ya uğrı beçe durur uşbu bed-hu
- 1059) Hele neyise bir yirde şatavüz
Bahāsın harcluğumıza katavüz
- 1060) Anı alıp oradan gitdi anlar
Meger bir ulu şehre yetdi anlar
- 1061) Çıkardılar kim oğlanı şatalar
Bahāsını harçluğına katalar
- 1062) Ki takdirile ol gevher-furūş uş
Mukim olmışıdı ol şehirde hoş
- 1063) Gezerken uğradı kim bir kaç adem
Bir oğlancuğı şatarlarıdı ol dem
- 1064) Göricek cevheri ol tatlu cānı
Sevüsi depreşip kaynadı kanı
- 1065) Didi kim bunı cānumçün alayım
Hüner öğredegim oğul kılayım
- 1066) Bahāsın virip ol genc-i revāne
Hem-ān-dem aldı vü oldı revāne
- 1067) Götürdi tiz anı ivine ol dem
Kim anuñla adına ola hurrem
- 1068) Hemān kim hatun oğlancuğa bağıdı
Göziniñ yaşı seylāb oldı ağıdı
- 1069) Figān u āh u feryād itdi katı
Birisini dağı yād itdi katı
- 1070) Didi kim kandeyidün cānum oğul
Bu müşkil derdüme dermānum oğul

- 1071) Nice kurtıldun ol girdābdan sen
Ya ol kan içici seylābdan sen
- 1072) Gözüm var mıydı ki sini göreydüm
Yüzüm girü ayağuna süreydüm
- 1073) Didi erine kim bihrūzdur bu
Ferište-şüret u hoş halk u hoş-hū
- 1074) Bu kez atası dahı bildi anı
Ki gördügi gibisiz didi canı
- 1075) Katı gam-giniken şād oldu bunlar
Gamından hicrūn āzād oldu bunlar
- 1076) Felekden budur uşda resm ü āyin
İder şahsı gehi şād gāh gam-gin
- 1077) Buğur şād olıban bu cevheri hoş
Ödedi şükri yezdānı girü uş
- 1078) Didi kim çün açıldı bāb-ı ümīd
Birinden dahı hak itmeye nevmīd
- 1079) Buğur bu oğlanı terbiyet itdi
Çün ulaldı büyüdi boya yetdi
- 1080) Nedür sīmsārılık hālını bildi
Anuñ bil-küllī ahvālını bildi
- 1081) Ki bu cevherlerün aşlın nedendür
Ne resmile olan dürr-i Adendür
- 1082) Neden reng aldı bu la'1-i bedahşı
Kemi kanķısıdur kanķısı yahşı
- 1083) Zümürrüd niçün oldu böyle ahzar
Nedendür ya zeberced reng-i aşfer
- 1084) Lāli ne sebebdendür müdevver
Yahud yakud niçündür münevver
- 1085) Dahı mīnāyı tasnīf eyleyen kim
Ya ol tasnīfi te'lif eyleyen kim
- 1086) Şuñā degin kamuya oldu āgāh
Ki neden kapar uşbu kehrüba gāh

- 1087) Bu 'ilmî şöyle öğrendi temāmı
Ki hergiz kalmadı ol işde hamı
- 1088) Sehî müddetde bir hoş māhir oldu
Temāmet halka 'ilm-i zāhir oldu
- 1089) Bu kez mālın idip atası teslim
Aña 'ilm-i ticāret itdi ta'līm
- 1090) Anı dahı temām öğretti derhāl
Kazandı ol sebepten bî-kerān māl
- 1091) Ki dā'yim hoş ticāret ideridi
Nireye kim dilerse gideridi
- 1092) Çü bir gün hoş gönülip girü gitdi
Giderek bir mu'azzam şehre yetdi
- 1093) Meger kim Rūzbih kardaşı bunun
Kim āzādıydı ol dahı sunun
- 1094) Bu şehrün kudretile şahı olmuş
Şanasın kim cihānün māhı olmuş
- 1095) Ki yirden götüren sultān anı
Oğul iden bu şah-ı nev-cüvānı
- 1096) Ecel irip haķun emriyle olmuş
Anun yirine bu sultān olmuş
- 1097) Buğur Bihrüz anun katına irdi
Cevāhirden aña çok tuhfe virdi
- 1098) Ki gayetde anı yahşıladi şah
Velikin hāline olmadı āgāh
- 1099) Anı bilmez ki kartaşıdur anun
Ki siz dilerdi bilinden atanun
- 1100) Çü yoğıdı biribiriyle ünsi
Bes oldu uşda tūlū'l-'ahd mensi
- 1101) Kim ādem nasi olduğu-çün iy cān
Sebeb oldur kim adı oldu insān
- 1102) Bu sultānun bunu çün sevdi cānı
Hazine yanına kondurdi anı

- 1103) Aña envā'ıla in'ām kıldı
Kadı hoş gördi çok ikrām kıldı
- 1104) Okıdı anı bir gün halvetine
Getürdi ol müzeyyen hazretine
- 1105) Didi aña nola iy serv-kāmet
Eger bu yirde kılasın ikāmet
- 1106) Ki gönülün neyi dilerse ideydük
Ne yola diriseñ anda gideydük
- 1107) Buğur Bihrüz dir iy bahtlı
Cihān içinde kamudan ulu şāh
- 1108) Bu işe cānu dilden rāzıyım ben
Ki ser-tācı olasın başumun sen
- 1109) Ulu devlet degülmidür baña bu
Ki sinüñ gibi bir sultān-ı hoş-hū
- 1110) Kıla ben kula envā'ıla hürmet
Kim ucında kazanam dürlü ni'met
- 1111) Velīkin iki pīr atam anam var
Ki devr itmişdür anları katızār
- 1112) Şikeste dilleridür rūzigāruñ
Bu çerh-ı dūn u dehr-i bī-ķarāruñ
- 1113) Revā olmaya kim ol iki mehcūr
Olalar ben kemine kıldan dūr
- 1114) Bu bī-ķāreye tutarlar ümid
Haṭādur ger olurlarısā nev-miz
- 1115) Şeh eydür gelsün anlar dağı nola
Biri atam birisi anam ola
- 1116) Ki ķartāşum gibi görem seni ben
Eger terk itmez olursan beni sen
- 1117) Buña sultān bunı bu resme didi
Haķıķatde bu iş hod böyleydi
- 1118) Bu ķardaşıdı anlar ata ana
Anuñiçün rāst geldi bu zebāna

- 1119) Bunı işidecek Bihrüz ol dem
Sevindi gönli gözi oldu hurrem
- 1120) Didi kim baña çün bir ulu sultān
ide envā'ı işfākıla ihsān
- 1121) Revādur kim bunun katında tıram
Atamı anamı bunda götürem
- 1122) Hem-ān-dem atasına yazdı nāme
Viriben anı bir çabük gulama
- 1123) Katı ta'cīlile gönderdi derhāl
Kim anda geleler ol pīrile nāl
- 1124) Bu esnāda buğur bu pāzişāha
Cihānun halkına pūst ū penāha
- 1125) Meger bir yaneden düşmen belürdi
'Adū-yı cān haşum-ı ten belürdi
- 1126) Bu şāh atlandı aña karşı gitdi
Yaşınlaşdı biri birine yetdi
- 1127) Bu kez bu leşkerün varını sultān
Temāmet işe yararını sultān
- 1128) 'Adūsından yaña gönderdi ol dem
Ki kendü kaldı vü bir iki hem-dem
- 1129) Burada ol gice sultān-ı halvet
Çü birkaç hem-demile kıldı şoşbet
- 1130) Bes andan soñra yetdi şāh-ı 'ālem
Bu kez Bihrüz fikre vardı ol dem
- 1131) Didi kim şāh halvetidür bu dem uş
Buña ben toğrılık göstereyim hoş
- 1132) Kim ol hūb sevgüşü depreşdi nā-gāh
Bunun hiç soñına olmadı āgāh
- 1133) Yalıncağ kılıcı eline aldı
Turp şāhuñ başı katına geldi
- 1134) Didi kim kurcılar hāzır degüldür
Bu şāha kimesne nāzır degüldür

- 1135)
Ki şayed der-peyince ola düşman
- 1136) Bu işi fikr idip tururiken bu
Şabah oldu melikden gitdi uyku
- 1137) Uyandı şah bunu böyle gördi
Bu hale katı fikr itdi vü turdı
- 1138) Hem-ân-dem de şeha geldi haber tiz
Ki düşmen sındı iy şâh-ı dil-âviz
- 1139) Bu leşker başları mecmu'ı varı
İrişdi muştıladı Şehriyârı
- 1140) Bu kez Bihrûzun ol işini bir bir
Temâmet bunlara şâh itdi takrîr
- 1141) Bulur hod şâh sevdüğüün anı
Kamusınun oda yanmışdı cânı
- 1142) Aña fırsat bulup cümle ne kim var
Didiler sezâdur buña uş dar
- 1143) Ki sultân anı hoş terbiyet itdi
Muğarreb oldu eyulığa yetdi
- 1144) Çü biz gitdük yalunuz buldı şâhı
Gör karında vü baht-ı siyâhı
- 1145) Dilerdi kim şeha bir iş ideydi
Nireden geldise aña gideydi
- 1146) Hakuñ emriyle kim yetdük uş biz
Sebep ol oldu kim kurtulduñuz siz
- 1147) Bu efsûnıla ol şâh-ı cihân-dâr
Buyurdi ol dem anda dikdiler dâr
- 1148) Buğur Bihrûz hâzır kıldı derhâl
Ki nahs olmuşdı ol bî-çâre fâl
- 1149) Didi kim ne ziyân itdüm saña ben
Ki binüm kanuma kâsd eyledün sen
- 1150) Şabâhın uykudan ol dem ki turdum
Yalıncağ kılıcı elünde gördüm

- 1151) Tîz eyit kim ne olmaz işidi bu
Kim idiserdüñ iy bez-baht bed-hû
- 1152) Bu kez bî-çāre bihrūz eydür iy şāh
Bilür bu işi ancak bir Allāh
- 1153) Ki şāh bu gice serhoş olmuşıdı
Süciden gözi uyku çolmuşıdı
- 1154) Şehün kurcıları hāzır degüldi
Kimesne hiç aña nāzır degüldi
- 1155) idiben öz maḥabbetten ben anı
Meger bekleridüm şāh-ı cihānı
- 1156) Ne bileydüm ki ḥussād nā-gāh
Beni ayruksı anladaydı iy şāh
- 1157) Ben anı şāha kullık şanıp itdüm
Ki ya'ni toḡrular yolına gitdüm
- 1158) Muti'am uş diye fermān şehündür
Eger zecr ü eger dermān şehündür
- 1159) Bunı işidecek şāh-ı cihān-dār
Didi kim itmeyelüm bunı ber-dār
- 1160) Ki bu işde bunı ben tañla gördüm
Nedür ḥālün diyüben buna şordum
- 1161) Ol işiitse bu gice ideydi
Bes andan kanda dilerse gideydi
- 1162) Hele bir niçe müddet şabr idelüm
Te'enni yolına girüp gidelüm
- 1163) Ki kılavuz bunı cerrile ma'lūm
Ola kim bî-günāh ola bu maẓlūm
- 1164) Bunı diyübeniñ ol şāh-ı 'Ālem
Guna-gün giceye Māh-ı 'Ālem
- 1165) Anı zindāna virbitdürdi derḥāl
Ki yol üstinde kāl olmaz eyü fāl
- 1166) Buğur kendü yağı ardınca gitdi
Ne kim gönli dilerse anı itdi

- 1167) Nigū-sār idiben a'dayı ol dem
Ġanimet bulup oldu şād-u hurrem
- 1168) Dönüben nuşret ile şehre geldi
Hümā gibi girü hoş sāye saldı
- 1169) Haķuñ taķdīriyile Cevheri uş
Bu şehre ol gün irişmişidi uş
- 1170) Kim aña bitı göndermişdi Bihrüz
Şu dem kim olmuşıdı günü bīrüz
- 1171) Hemān sā'at ki geldi şehre bunlar
Bu cevr ü mihnet odıyla zebūnlar
- 1172) İşitdilerki Bihrüzı meger şāh
Kaķıyıp ħabse bıraķdurdı nā-gāh
- 1173) Buğur karşıladılar şāhı ol dem
Bu iki müstemend ü zār ü pūr-gam
- 1174) Eyitdiler ki iy şāh-ı cihān-dār
Cihān durduķça ol iķbāllile var
- 1175) Hemīşe hurrem ü pīrüz olgıl
Mübarek sā'at u Bihrüz olgıl
- 1176) Ki biz miskīnlere gelsün dimişsin
Burada eglenüp ħalsun dimişsin
- 1177) Şehüñ fermānını icāz ittürek
Yüzümüz üstine sürinü getürek
- 1178) Ki şāhuñ zıllı altında turavüz
Bu bāķi'ömri bunda geķürevüz
- 1179) Ki çekip rūzigārun çok cefāsın
Bulamadığı hergiz vefāsın
- 1180) Meger kim ħasretiyle bize iy şāh
İki dūrdāne virmişidi Allāh
- 1181) Nice dūrdāne iy Sultan-ı pīrüz
Birisi Rūzbih birisi Bihrüz
- 1182) Kim anların gibi hūb-ı zamāne
Daķı gelmiş degüldi bu cihāne

- 1183) Meger kim hādīsāt-ı dehr-i gerdūn
Müşādif oliben bunlara bir gün
- 1184) Bişer yaşındayiken şuya atdı
Bizüm tiryākumıza ağu katdı
- 1185) Cihānı isdeyü isdeyü nā-gāh
Birini bulıbanuñ olduķ āgāh
- 1186) Buğur sultān-ı ‘Ālem anı şimdi
Meger kim eylemiş zindānı şimdi
- 1187) Kaķıyıp nā-gehān maħbūs kılmiş
Āña dahı bizi mēbūs kılmiş
- 1188) Eger sultān anı āzād iderse
Bu mahzūn kullarını şād iderse
- 1189) Yaķındur kim anı şād eyleye haķ
Ŧamū odından āzād eyleye haķ
- 1190) Bu sözi diyiben aĭladılar çok
Yüreklerin oda daĭladılar çok
- 1191) Buğur kim pāzişāh işitdi anı
Bu sözden āşinālık buldı cānı
- 1192) Didi iy pīr atamsın benüm sen
Şuya ġarķ birisiyem ben
- 1193) Didügün Ruzhih ahi benüm uş
Bugünden girü dutġıl gönli key hoş
- 1194) Hem-an-dem orada bilişdi bunlar
Biribiriyile bulışdı bunlar
- 1195) Anası dahı bu hali işitdi
Hakun şükrini kendüye iş itdi
- 1196) Gözi açıldı vü şad oldu canı
Zeliha gibi buldı nev-cüvanı
- 1197) Bugur Bihruza tizcek virdi adem
Halas itdi anı bendinden o dem
- 1198) Murada yetdiler bunlar temamet
Anadan kurtılıban hoş feragat

- 1199) Dönip hicrānı bunlarruñ vişāle
İrişdiler orada ittişāle
- 1200) Muhaşşal olıban cümle merāmı
Cihāndan alırlar çok dürlü kāmı
- 1201) Vişāle irişüp şād oldılar hoş
Gam u hicretten āzād oldılar hoş
- 1202) Buğur bu Bahtiyār eydür ki iy hān
Kamu 'ālemdürur emrüne fermān
- 1203) Felekler kadrünüñ sergeştesidür
Melekler hükümünüñ vā-bestesidür
- 1204) Cihāna şaçalı sen nūr-ı inşāf
Münevver oldı 'ālem kâf tā kâf
- 1205) Eger bu kana ta'cīl itmezisek
Bugün uş terki te'hīr itmezisek
- 1206) Benüm ahyālümü soñra bulasın
Bu şabruñ şükriñi çok çok kılasın
- 1207) Nitekim Rūzbih te'hīr itdi
Bes ol te'hīrden maksūda yetdi
- 1208) Eger Bihrūzı öldürseyidi ol
İderdi atasına zulmi key bol
- 1209) Giriben kana olurıdı 'ākī
Kıalurdı tāmunuñ içinde bākī
- 1210) Çü sulţān añladı bu mācerāyı
Burada harc olançün çerāyı
- 1211) Te'emmül eyleyüp ol luţf u kāmı
Girü zindāna virbitdürdi anı
- 1212) Dönüp kendü gülistānına gitdi
Yine ol hāş büstānına gitdi
- 1213) Müzeyyen eyledi ol bārigāhı
Muqarrin idiben hurşide māhı

MECLİS-İ SALİS BAHTİYAR VE BAZ-AVARDEN ORA BEZİRDAR

.---/.---/---

- 1214) Girü çün şāh-ı mağrib sordı mevki
Öñinden kaçdı ol dem şāh-ı mağrib
- 1215) Anuñ atı atagından yire na'ı
Şu resme dökdi yine süziş ü la'ı
- 1216) Kim ol la'ılıla pür-nür oldı 'ālem
..... Aldı 'anā viriben ādem
- 1217) Buğur çıkdı yine şāh-ı dilārām
Ki cān rāhat kazandı vü dil-ārām
- 1218) Meger geldi vezir-i sālīs ol dem
Yüz urıban didi iy şāh-ı 'Ālem
- 1219) Ki milk isende mismār-ı si'ānet
Gerek kim muhkem ola tura kat kat
- 1220) Tınābı milk içün anuñla dāyim
Turur her kadayısa şöyle kāyim
- 1221) Ol olmazsa esāsı milki derhāl
Halel bulıban olur halkı pā-māl
- 1222) İştüm kim bugün ol uğrıya hān
Kim aña diş bilerler cümle insan
- 1223) Te'emmül eyleyip virmiş mecāli
Dağı diñlemiş andan kıl ü kālī
- 1224) Revā mıdur şeha bu resme itmek
Yahud bu kuzegāna yola gitmek
- 1225) Ki diri olduğınca ol bez-endiş
Dağı artar bu işde fikr ü teşviş
- 1226) Beni divāne itmişdür bu hayret
Ki şehde variken nāmūs u gayret
- 1227) Bu işe kılıban fikr ü te'emmül
Neden itmiş ola böyle taħammül

- 1228) Buyursun it gibi bugünlar anı
Ki halka ırmeye dahı ziyānı
- 1229) Bu hāle çünki oldı şāh nāzır
Hem-ān-dem Bahtiyārı itdi hāzır
- 1230) Hezārān āh u zārıyla geldi
Girü dāruñ dibinde sāye şaldı
- 1231) Buğur bildi ki ber-dār olısar uş
Meger açdı şadef ağzın yana hoş
- 1232) Yüz urıban yere eydür ki şāha
Melek-sadra felek-ķadr u penāha
- 1233) Cihān turdukça var itsün seni çok
Hemişe hıızra yār itsün seni hak
- 1234) Adūdan özge nesnen olmasun kem
Bu kemden artuğıçün yimegil ğam
- 1235) Bu işi yahşı anlagil şeha sen
Ki kayimdür bu işden cānıla ten
- 1236) Eger cān itmese bu işi pişe
Beden k̄ayim olamazdı hemişe
- 1237) Ki ğāyet yahşı şeydür bu hışāluñ
Eyisi ger olurısa ricāluñ
- 1238) Nedür bu iş meger şabr u taħammül
Kim ola cümle eşyada te'emmül
- 1239) Nitekim cism içinde şabr ide cān
Turur zinde ol uçdan kamu hayrān
- 1240) Kişi kim olmaya hiç şabrı anuñ
Ne cismüñ lezzetin bulur ne cānuñ
- 1241) Velī her kimesne kim şabır oldı
Oldur ol nitekim Būşābır oldı
- 1242) Gidiben andan envā'u teraħlar
Ki buldı şehliğıla çok feraħlar
- 1243) Kim anuñ kışşası bir hoş semerdür
Küllī sūrī gibi zibā vü terdür

1244) Buğur şāh eydür anı dağı söyle
Nice kim var durur haddince şöyle

1245) Dağı ne resmiledür ol hikāyet
Hemindem burada kılğıl rivāyet

HİKĀYET-İ BÜŞĀBİR RESİDEN BE-PĀZİŞĀH-İ EZ BER KEB

.---/.---/---

1246) Yine bu Bahtiyār ağızın açıp hoş
Sözün yiriñe şekerler şaçan uş

1247) Kim evvelde meger varıdı bir er
Katı şabr ehliyidi ol hüner-ver

1248) Mūdārā eyleyici şabiridi
Özi gibi adı Būşābiridi

1249) Neye kim olurısa şabr iderdi
Te'enni yolına girüp giderdi

1250) Hılīmden tenlere dikerdi haftān
Şaburdan dertlere kılurdı dermān

1251) Meger ol köyde kim tūrurıdı ol
Bırakdı ol köye bir şır-i ner yol

1252) Katı dirrende arslanıdı ğāyet
Ki hiç hayvana itmezdi himāyet

1253) Ol etrafuñ mevāşisini düpdüz
Helāk iderdi dāyim gice gündüz

1254) Bu köyün halkı andan zār olıban
Kamu ser-geşte vü evkār olıban

1255) Dirildi cümle Būşābir katına
Didiler uşbu hālî hizmetine

1256) Ki bu iklimi ol dirrende arslan
Görürsüz kim ne resme kıldı virān

1257) Bu il anuñ elinden cāna yetdi
Ki barmaqlar ağızda kana yetdi

- 1258) Eger sen bizümile yār olursan
Bu işe hem-dem ü hem-kār olursan
- 1259) Bir iki köy dirilürüz kamumuz
Bu şīrūñ derbeyince ölürüz biz
- 1260) Uravüz şāyed ol şīrī zebāni
Ki halka degmeye anuñ ziyāni
- 1261) Bu kez Būşābir eydür bu haṭādur
Ki bu iş pāzişāhlara ‘aṭādur
- 1262) Ra‘iyet olanuñ işi degül bu
Mülükündür hemān bu resmile hū
- 1263) Ki sultānlardan artuḡ kişi anı
İderse biluñüz kim töldi ḡanı
- 1264) Ra‘iyet şīrle çün ura pençe
Ḳolını ḡarşu dutmış ola rence
- 1265) Bu işde daḡı girü şabr idüñ siz
Ki bunuñ gibi iş degül işüñüz
- 1266) Egerçi igne olur yiti vü cüst
Velikin çide işinde olur süst
- 1267) Bunuñla daḡı it delmege yarar
İvit söḡüñip olmaz ḡalbi yarar
- 1268) Bu hāle daḡı şabr itmek gerekdür
Buḡura şabrıla yitmek gerekdür
- 1269) Ki her ḡatre olur şabrıla gevher
Taḡammülsüz kişi olmadı şaf-der
- 1270) Girü nā-ḡār şabreyledi bunlar
Kimi ṭurdi kimi cayladı bunlar
- 1271) Buḡur biñiçe aydan soñra sultān
İşitdi kim meger bir erkek arslan
- 1272) İlinüñ bir yanını ḡaret itmiş
Kimi ṭurur ilinüñ kimi gitmiş
- 1273) Mübārizleriyle düpdüz temāmı
Daḡı ol yörenüñ hāş ü ‘āmı

- 1274) Binip şāhıla gönüldi şikāra
Meger kim yetdiler ol küh-sāra
- 1275) Bahadurları çevre yaña şaldı
Kamu düpdüz eline oq yay aldı
- 1276) Meger buldurup ol arslanı sulṭān
Helāk itdürdi vü eyledi bi-cān
- 1277) Kamu halk oldılar andan ferāgat
Ten āsāyiş olup ḥān buldı rāḥat
- 1278) Buğur Būşābir eydür gördünüz mi
Bu işe şabırla hoş urdunuz mı
- 1279) Bes imdi iy muvafıq yār-ı şādıq
Ḥarīf u mūnis ü dildār-ı şādıq
- 1280) Eger ‘aqluñ varısa bunı key bil
Ki nūrıdur çerağuñ terk-i ta‘cil
- 1281) Kim istedise kim bula ferāğı
Münevver ola iqbāli çerağı
- 1282) Teḥammül eylesün mecmū‘ı işe
Kim ol nūra anuñıla irişe
- 1283) Buğur bir niçe yıldan soñra sulṭān
Girü bir ‘āmili ber-vech-i erkān
- 1284) Ol eṭrāfa meger irsāl kıldı
Ki ya‘ni kabz u emvāl kıldı
- 1285) İvit key katı zālīm ‘āmilidi
Cefāsı cümle ḥalka şāmilidi
- 1286) Ki çün ol köye irişdi bu zālīm
Orada kurdı divān-ı mezālīm
- 1287) Katı zūlm eyledi yoḥsula baya
Ki şabr idemedi aña re‘āya
- 1288) Meger kim bir nice ‘ayyār nā-çār
Ol işden olıban sergeşte vü zār
- 1289) Dirilip anda öldürdiler anı
Oradan kaçarlar ol dem revānı

- 1290) Bes ol kişi kim ide zalim pişe .
Bu olur lâ-cerem işi hemişe
- 1291) Bu resme olıcağaz uşbu aḥvāl
Bu köy tağıldı gitdi bitmedi māl
- 1292) Şunuñ kim güci yiteridi gitdi
Güci yitmez ḳalıban şabrın itdi
- 1293) Niçe kim didiler şāha varalum
Bu ḥāli ‘arz idiben yalvaralum
- 1294) Meger ḳomazdı Būşābir buları
Ki şāha varıp idelerdi zārı
- 1295) Diridi buña daḥı şabr idüñ
Girü şabirlerün yolınca gidüñ
- 1296) Anuñ sözün dutup bu muştıyımış
Yine şabr idüp olurlardı dil-riş
- 1297) Buğur bu ‘āşiyāna ḥālden şāh
Hemān kim añladı vü oldu āgāh
- 1298) Ḳaḳıyıban kişi şaldurdu ol dem
Köyi zīr ü zeber itdürdi derhem
- 1299) Bu resme oldu çünkim emr-i sultān
Ki bu köyde firāvān dökerler ḳan
- 1300) Yarısından çoğı bu ḥalkuñ öldi
Diri ḳalanını şor maña noldı
- 1301) Bes anlar kim bu ḥalkdan diri ḳaldı
Ḳamu Būşābirı öñine aldı
- 1302) Didiler kim bizi ḳomaduñuz siz
Ki şāha ‘arza ḳılayduḳ bunı biz
- 1303) Ola kim olıcaḳ bu işden āgāh
Bu resme itmeyeyidi bize şāh
- 1304) Ne dirsün turadur şimdi gidelüm
Şoñına bari bir tedbīr idelüm
- 1305) Buğur Būşābir eydür kim varuñ siz
Şaburdan özge nesne itmeziz biz

- 1306) Bular çağrışıban mecmû'ı varı
Bu işden itdiler feryād u zārı
- 1307) Kim uş şabrıla yetdük biz bu hāle
Bu olmaz işe vü müşkil zevāle
- 1308) Bugün ol şabrıdı kim yaqdı bizi
Ki hışm odıyla düpdüz yaqdı bizi
- 1309) Dahı şabrıla nāya irişevüz
Kim ol beyhüde haber dürişevüz
- 1310) Olanımız girü dizi ola mı
Yahud mālı giden nesne bula mı
- 1311) Ki yoħsūl hāline olmazsa āgāh
Ġanī şanur anı kendü gibi şāh
- 1312) Eger vaqtiyle bildürseydün anı
Bugün döndürmezidün bunca kıanı
- 1313) Kim aġlamayacak tıfl-ı zamāne
Anuñ aġzına şu dütmaz remz-āne
- 1314) Bunı diyip kamusı ġitdi şāha
Yüce dergāha vü 'ālī penāha
- 1315) Bu hāli evvel ahir anda bir bir
Temāmet kıldılar sultāna taqrır
- 1316) Özi göynibeniñ bunlara şāhuñ
Penāh-ı 'ālem u zıll-ı ilāhiñ
- 1317) Didi kim niçün evvel dimedüñüz
Bunuñ kaydın öñüden yimedüñüz
- 1318) Ki bunca katı ü ġāret olmayaydı
Bu kana yüregünüz tołmasaydı
- 1319) Didiler kim gelüridük şeha biz
Bilürdük raħm iderdünüz bize siz
- 1320) Velī bir ulımız varıdı anda
Kim olmışduk kamumuz aña bende
- 1321) Cemi'i nesnede bu şābiridi
Meger adı dahı Būşābiridi

- 1322) Anuñ fermānını icāz iderdük
Neyekim dirise aña giderdük
- 1323) Niçe kim andan istedük icāzet
Bize ol virmedi hergiz irādet
- 1324) Didük kim şāha bunı ref' idelüm
Bu ref' ile ol işi def' idelüm
- 1325) Didi kim şāha gitmen şabra gidün
Benüm didügüm işi pişe idün
- 1326) Ki şabrıla irişesiz murāda
Yatasız bu yakında 'adl u dāda
- 1327) Bizi ol komadı iy şāh-ı 'ālem
Veger ni biz gelürdük bunda ol dem
- 1328) Buğur kim işümüz irişdi cāna
Nitekim bıçağ uşda üstühāna
- 1329) Anı koduğ yüz urıp şāha geldük
Bugün bu rahmet-i Allāha geldük
- 1330) Ki bizüm cürmümüzü 'afv ide şāh
Ki şāhuñ cürmini 'afv ide Allāh
- 1331) Bize ger cevr ola ger luṭf-iḥsān
Çü sultānuñdur olur cümle yek-sān
- 1332) Bunı işidecek sultān derḥāl
Hazine den bulara virdi çok māl
- 1333) Dağı hüküm eyledi ol şāh-ı Mansūr
Ki bunlar virmeyeler māl tebgūr
- 1334) İvit şol kişi kim laf eyleyip ol
Size gösterdüridi şabrıla yol
- 1335) Tezahur kılıban şabra giderdi
Kažanuñ kur'asını selb iderdi
- 1336) Te Hammülden kılurdu şöyle tedbīr
Kim ayruksı olaydı ḥāli taqdīr
- 1337) Gerek kim ivini anun uralar
Anı ol köyüñ içinden süreler

- 1338) Görelüm varıban şabr eylesün ol
Bulur mı 'adl u dāda şabrıla yol
- 1339) Hemān kim şāhdan ol emir yetdi
Buğur Būşābir ol dem çıqdı gitdi
- 1340) Alıbanun elinden milk ü mālın
Yaluñuz virdiler aña 'ayālın
- 1341) Buğur Būşābir ü miskīn ü maḥzūn
Gider köyden çıkıp gam-nak mağbun
- 1342) Giderek bir bölük uğrıya nā-gāh
Müşādif olıbanuñ oldı hem-rāh
- 1343) Tefahḥuş itdi uğrılar bu ḥāli
Ki bu bī-çārenüñ yok bile mālı
- 1344) İki oğlanuğıla ḥatunı var
Sürülmişdür gider gam-gīn ü evkār
- 1345) Çün uğrılar anuñ bulmadı mālın
Elinden aldılar iki 'ayālın
- 1346) Bırakıp gitdiler burada bunı
Ki göge çıqdı feryādıla üni
- 1347) Hemān ḥatunı kaldı anuñıla
Giderler göz yaşını sile sile
- 1348) Ki oğlanuğların añıp bu ḥatun
Alurdi ölümün bulsaydı şatun
- 1349) Yine Būşābir eydür şabr idelüm
Bu yola daḥı şabrıla gidelüm
- 1350) Ki Ya'kūbıla Yusuf'dan ḥikāyet
Aḥı olmuş durur bize rivāyet
- 1351) Ola kim bizi daḥı güldüre ḥaqq
Kim oldur fātih_ü'l-ebvāb mutlaqq
- 1352) Muhakkakdur bu kim çün 'usr idişe
Gerek şabr ideler kim yūsri idişe
- 1353) Ki 'asrıla biledür yūsri dāyim
Cihān bunlaruñıla oldı kāyim

- 1354) Bunı diyübeniñ çün şabr iderdi
Düşüp şabrıla bu yoġa giderdi
- 1355) Birez müddet bu resme gitdi bunlar
Meger bir köy ucına yetdi bunlar
- 1356) Didi hatunına kim bunda tur sen
Bu köyden bir yimek isteyeyim ben
- 1357) Ki şâye päre-i nân hâşıl ola
Bu açlıķ cevri bārī zâyil ola
- 1358) ‘Acebdür nefese uşbu sîret-kār
Ki kişide ne yoķ bilene ġod var
- 1359) Ķamu nesneden artuķ bu belādur
Ki nefis elinde ādem mübtelādur
- 1360) Buġur koyıp yaluñuz hatunı ol
Köye gitdi oradan toġrudan yol
- 1361) Meger ol hatunuñ serv-ķatına uş
İrişdi bir sipāhı anda serġoş
- 1362) Görür bir hatunı تنها oturmuş
Nikābın yūzi üstinden getürmiş
- 1363) Bunı serġoşu çünkim görđi ol dem
Geliben buña tiz el urdı ol dem
- 1364) Çü serġoşlıķda ‘avret bula kiş
Daġı niçe ola bes anuñ işi
- 1365) Niçe kim hatun itdi āh u zārī
Amān virmedi bu mest aña bārī
- 1366) Elinden ne ki gelürise itdi
Buġur güciyle anı aldı gitdi
- 1367) Bu kez bu hāli hatun anda ol dem
Çü toprak üzre yazdı biş eger kem
- 1368) Ki yire barmaġıla yazdı anı
Yanıban ġasret ü āġıla cānı
- 1369) Gücile alıbanuñ anı serġoş
Gönüldi meskenine ġurrem u ġoş

- 1370) Bu kez Būşābir ol dem yine geldi
Anı bulmaduğına fikre taldı
- 1371) Niçe kim istedi ol hūb nigāri
Koduğu yirde bulamadı bāri
- 1372) Meger kim arayu ol naqşı gördi
Buna dağı girü şabr itdi tırdı
- 1373) Bilicek hāli andan sordı gitdi
Buğur uş bir mu‘azzam şehre yetdi
- 1374) Meger bir şāhı varıdı bu şehrüñ
Ki ğayet menba‘ıdı zılm ü kaħruñ
- 1375) Bir ulu köşkü bünyād eylemişdi
Ol ucdan halkını dād eylemişdi
- 1376) Cemi‘i ğurbet ehlini temāmet
Kamu zencire çekip anda kat kat
- 1377) Gücile döge döge işledürdi
Ki yazın dağı gelse kışladurdi
- 1378) Buğur bi-çāre Būşābir bu şehre
Hemān kim geldi ol dem batdı kaħre
- 1379) Anı dağı getürdiler revāni
Ki dönē dönē yanmışıdı cāni
- 1380) Gücile işledürlerdi düni gün
Ne gün rāhat bulurıdı ne hod dün
- 1381) Meger kim bir ğarib u zār u maṭrūh
Düşiben nerdubāndan oldu mecrūh
- 1382) Buğur Būşābir aña geldi eydür
Ki şabr it dinme iy ferzāne vü hür
- 1383) Teħammüldür hemān bu işe çāre
Ki merhem şabrıla bulur bu yāre
- 1384) Bunı bu söyleriken şāh nā-gāh
İşidü geldi derhāl oldu āgāh
- 1385) Eger şabr eylerisen bu cezāya
Saña zılm eyleyen irer każaya

- 1386) Buğur emr eyledi ol sâ'at anı
Varıp zindāna şaldılar revānı
- 1387) Ki varsun orada şabr eylesün ol
Çün anuñ varımış şabrı kati bol
- 1388) Buğur Būşābir ü maḥzūn u miskīn
Girip zindān içine yetdi hem-gīn
- 1389) Bunuñ üstine bir müddet çü geçdi
Aña kâdir kerem kapusın açdı
- 1390) Meger zulmi ucından uşbu şāha
Bu cebr eyleyici baht-ı siyāha
- 1391) Hiyānet oldu leşker cümle düpdüz
Anuñ kâsdına dutdılar kamu yüz
- 1392) Helāk idibenün ol sâ'at anı
Münevver eylediler bu cihānı
- 1393) Kaçan kim zulm ola şāhlara pişe
Bu resmile olur işi hemişe
- 1394) Şuña kim terk olına 'adlilen dād
Anuñ hergiz harābī olmaz ābād
- 1395) Bes ulu kişi kamu cümle varı
Çü katı eylediler bu şehriyārı
- 1396) Meger bir kardaşı varıdı anuñ
İçindeyidi habsi cāvizānun
- 1397) Dilerler kim anı sultān ideler
Anuñ fermān u emrince gideler
- 1398) Buğur zindāna vardılar temāmı
Bu eṭrafuñ dükeli hāş u 'āmı
- 1399) Anı arariken yirinde nā-gāh
Meger Būşābire oldılar āgāh
- 1400) Şehūñ kardaşı diyü bunı ol dem
Halāş eylediler hoş şād u hurrem
- 1401) Geçürüp tahta şāh itdiler anı
Ki dermāna irişdi tatlu cānı

Şİ'R-i DERHÂL-i MÜNÂSEBET-i ŞÂBİRÂN

---./---./---./---

- 1402) Gökde hilâl şabrıla bile bedr-mâh olur
Ol nûrâ karşı kamu işinden âgâh olur
- 1403) Düşdükce 'uğdesine cihānuñ şabr kılan
Her kanceru giderse aña bil ki rāh olur
- 1404) Yūsuf -mişāl çünki taḥammül ide kişi
Bes lâ-cerem ki 'aķibetü'l-emr şāh olur
- 1405) Ümiz-i nūr-ı vuşlatı bād-ı sabā durur
Şol dem ki kiçünün şoñı gāyēt siyāh olur
- 1406) Şabrıla güre helva olduğın işitmedük mi kim
Ya şabr u şükrile kişinün cāhı cāh olur
- 1407) Eyyüb-vār cevr ü cefāya şabr kılan
Bil enbiyā tarıķına ḥāşlila olur
- 1408) Perverdigāra ḥamd u şükr ü şabr idenlerün
Kim düşmenini bil kim anuñ hep tebāh olur

MESNEVİ

.---./---./---

- 1409) Buğur Būşābir ol dem şāh oldı
Uluya kiçiye âgāh olıdı
- 1410) Bu ḥalkuñ varına cümle temāmet
Ḳamü yöllu yolunca virdi hil'at
- 1411) Şu resme milke itdi 'adlile dād
Ki cümle 'ālem andan oldı ābād
- 1412) Buğur ol uğrılar işitdi derḥāl
Ki bugün ḳapdı bir şāhı nigū-fāl
- 1413) Be-küllī 'ālem iḥsān ider çok
Kim anuñ luḫfına ḥadd u kerān yok
- 1414) Ḳatı luḫf ıssı şāh-ı ḳāmurāndur
Cihān-baḫş u cihāndār u cihāndur

- 1415) Didiler kim bu kulları alalum
Anuñ dergāhına ‘azmi şalalum
- 1416) Buları aña piş-keş virelüm hoş
Çün anuñ luţfinun haddı hū yok uş
- 1417) ‘ivażlar vire şol deñlü bize ol
Kim olavüz cihānda ni‘mete yol
- 1418) Bunı fikr eyleyiben tırdı bunlar
İrişip hāzrete yüz urdı bunlar
- 1419) Bu oğlancuqları sultāna ol dem
Viriben itdiler sultānı hurrem
- 1420) Hemān kim bunları sultān gördi
Haķka şükr eyledi yüz yire urdı
- 1421) Bulup Ya‘küb gibi vasla nā-gāh
İrişdi Yūsufına burada şāh
- 1422) Meger kim bu iki ma‘sum cānlar
Bu genc ü şād-kān u hānumānlar
- 1423) Bu şāhuñ şulb oğlancuqlarıydı
Gözinüñ nūrı bilinin feriydi
- 1424) Buları bulıban şād oldı cānı
..... şimdi buldı zindeganı
- 1425) Bu uğrılar şanurlardı ki sultān
Bulara eyleyiser luţf u ihsān
- 1426) Bu sultān hod buları habse şaldı
Bulardan intikāmın ol dem aldı
- 1427) Meger hatunı dahı anda nā-gāh
İşitdi kim katı ‘adl ıssıdur şāh
- 1428) Elinden ol kişinün kaçdı bir gün
Gelip çağırdı şāha eyledi ün
- 1429) Hem-ān-dem bildi şāh üninden anı
Ki hatunıdur ol cānuñ cihānı
- 1430) Buyurdı anı iltdiler sarāya
Ki şala gün öninde māha sāya

- 1431) Dağı emr eyledi ol leşkeriyi
Bu 'aql u fikr ü devletden beriyi
- 1432) Ol uğrılar yanında tırdı hâzır
Ulu kiçi bulara oldı nâzır
- 1433) Bes uğrılara kat-ı yed buyurdı
Dağı ol leşkeriye hadd buyurdı
- 1434) Bu işini anuñ dānī vü kasi
Ki bunlardan bulumadın ma'āşi
- 1435) 'Acāyible diler bu pāzişāhuñ
Cihānuñ halkına pūşt ü penāhuñ
- 1436) Didiler kim bugüne dek bu sultān
Kılurdı cümle halka lutf-ı ihsān
- 1437) Buğur bugün tama' yolına gitdi
Vera' işini bi'l-küllī unıtdı
- 1438) Bunuñ bu hāliyile nidelüm biz
Ne kılalum nireye gidelüm biz

Şİ'R-İ DER MÜNĀSEBET RİCĀL-İ PĀZİŞĀH-I ZĀLİM

--./-.-./-.-./-.-

- 1439) Maẓlūmlar ki zūlm için ah-ı seher kılur
İy niçe zūlm idenleri zir ü zeber kılur
- 1440) Yavuz gözi zamān u dehrūñ yūmn-i dili
Gör kim bu şāh 'adline niçe eser kılur
- 1441) 'Adli gülini ol gelene dūn virürdi hoş
Hāzi zūlm bu halka bugün uş zarar kılur
- 1442) 'Adli kemāle yitüren ol devleti füzūn
Haq halk içinde ol kılı key mu'teber kılur
- 1443) Şāhin yuvası katına yuva yapan kuş
Cān rahatını bulmayup andan sefer kılur
- 1444) Zālimlerūñ 'azābı elim oldı hāsılı
Maẓlūmlar anuñçün andan hāzer kılur

- 1445) Perverdigār-ı ‘ālim ü ‘ādil meliklerüñ
Dāyim başında t̄ac bilinde kemer kılar

MESNEVİ

.---/.---/---

- 1446) Buğur Būşābir ü şāh-ı dilāviz
Firāsetden bu hāli anladı t̄iz
- 1447) Ki zann eyledi buña bu halāyık
Buni zālīm şanurlar cümle bāyık
- 1448) Meger sultān bulara uşbu hāli
Bu şirin kışşayı nāzük maķāli
- 1449) Temāmet küllīsin takrīr itdi
Ki bularuñ bu fāsīd zannı gitdi
- 1450) Kamusı bildi kim bu şāh-ı ‘Ālim
Degülmiş bugün bu işde zālīm
- 1451) Ne kim itdise şer‘emriyle itmiş
Tarīķ-i rāstuñ üstince gitmiş
- 1452) Kim uğrılıķda kaķ‘-ı yed gerekdür
Ol işe daħı lā-büdd hadd gerekdür
- 1453) Buğur ol leşkerüñ mecmū‘ı varı
Du‘ādan toyladılar şehriyārı
- 1454) Meger bir niçe günden soñra nā-gāh
Bunu ol köy içinden sürdüren şāh
- 1455) Ucından zulminuñ ma‘zūl olmuş
Dün ü gün kaçmağa meşgūl olmuş
- 1456) İrişmiş pāzişāhuñ hazretine
Yüz urmuş bu mu‘allā hizmetine
- 1457) Elinden düşmānuñ cānını almış
Kaçıp ol dem bunuñ katına gelmiş
- 1458) Buğur hālin didi Būşābir añā
İşidicek bu sözi kaldı taña

- 1459) Didi kim sinũñ uşda cevr ü kaħruñ
Bu zulmile yenen 'ālemdē zehrũñ
- 1460) Alıp milki elũñden hilke şaldı
Nitekim bini şabrum milke şaldı
- 1461) Bes imdi bilgil iy şāh-ı cihāndār
Ki var ol niçe kim ola cihān var
- 1462) Ki bu iş rafi'-i cevr ü terāhdur
Çün uş es-şabr u miftāhü'l-ferāhdur
- 1463) Buğur ol Baħtiyāru zār u ğamnak
Ki tōhmetden müberrayıdı ol bāk
- 1464) Kılınca uşbu eltāfı rivāyet
Temām olınca bu zibā hikāyet
- 1465) İrişmişidi güneş irtihāle
Yağın olmışdı ref'ol dem zevāle
- 1466) Meger buyurdı girü şāh-ı 'ālem
Kim anı ilteler zindāna ol dem
- 1467) Yine kendüsi gitdi bārigāha
Memer ü merkez ü hurşid ü māha
- 1468) Bu sözlerle bulup istirāhat
Orada oldı ol dün girü rāhat

MECLİS-İ RĀBİ BAĤTIYĀR BĀZ-AVARDEN BEZİR-DĀZ

.----/.----/.--

- 1469) Yine dördinci gökden kār-ı gevher
Yirũñ yüzine şaçdı la'l-i aħmer
- 1470) Cihān ol la'lile pür-nūr oldı
Halāyıla mela ma'mūr oldı
- 1471) Şehensāh-ı cihān olup tolu baħt
Müzeyyen itdi ol 'alet girü taht
- 1472) Meger irdi vezir-i rābi' ol dem
Ki 'ömrin Baħtiyāruñ itdüre kem

- 1473) Ki dördinci vezîr irdi kapuya
Meger yol virdiler girdi tapûya
- 1474) Didî şâh ki dâyim kâmurân ol
Hemişe hurem u rûşen revân ol
- 1475) İşüñ irte gice başlara yetsün
Dün ü gün düşmenüñ ateşde yatsun
- 1476) Kim olursa şürür-ı milke bâdi
Helâk olsun nitekim bu ma'âdi
- 1477) Egerçi şâha şabrıla taḥammül
Vaḳâr u ḥilm ü ḥilmile te'emmül
- 1478) Ḳatı aḥlâḳ u ḥüsnâdan durur ol
Huşûşa şâh olanlarda gerek bol
- 1479) Velî şol dem ki biline ḥiyânet
Daḥı şorıla ber-vechi diyânet
- 1480) Siyâsetde eger olursa te'ḥîr
Niżâm-ı milke olmaz hiç tedbir
- 1481) Bugün ḥaḳında sultân Baḥtiyârũñ
Kim uğrı beḳesidür bu diyârũñ
- 1482) Te'emmül eyleyiben ḥabre gitmiş
Siyâset emrinün terkini atmış
- 1483) Buña hergiz sebep bilemedük hiç
Ḳamımız bu işi dilemedük hiç
- 1484) Bu te'ḥîrile niçe ola râḥat
Ki turtuğınca ol artar feżâhet
- 1485) Ḳalanın şeh bilür biz ne diyelüm
Bu aḡuyı niçe niçe yiyelüm
- 1486) Bu resme şâhiçün deprettdi ḥussâd
Hem-ân-dem anda ḥâzır itdi cellâd
- 1487) Getürtdi Baḥtiyârı daḥı ol dem
Ki yok yire cihândan eyleye kem
- 1488) Bu miskîn tiğ-i cellâdı göriben
Buḥâr-i miğ ḥussâdı göriben

- 1489) Didi şāha ki var itsün seni haḳ
Hemişe tāc-dār itsün seni haḳ
- 1490) Bahārūn berkini bād ü rezāne
İrürüp şolmasun faẓl-ı hazāne
- 1491) Ki ser-sebz ol müdām iy serv-i āzād
Yüzün gül gibi taze hātıruñ şād
- 1492) Görürsin çünki bu hallāḳ-ı ‘ālem
Rauf u vaḫş u ṭayr u cinn ü ādem
- 1493) Ne resme itdisen maḥlūḳ-ı maḥdūm
Ki yüzbın cāndur uş bir cāna maḥkūm
- 1494) Saña sunıldı miftāh-ı ri‘āyet
Elünde oldu mismār-ı ḥimāyet
- 1495) Bu nūr-ı ‘aḳlıla ma‘rūf oldun
Şıfāt-ı ‘adlile mevsūf oldun
- 1496) Bes imdi ben ğarib ü nā-tuvāne
Ki ḳahr itdi bugün devr-i zamāne
- 1497) Olup iġvā‘-yı ḥussāda mülāzım
Bu nā-ḫaḳ ḳanı şāha germe lāzım
- 1498) Ki ḥussāduñ ucından bī-sebeb ḳan
Hemān ol Būtemāma oldu iy ḥān
- 1499) Veli iġva‘ ḳılan daḫı cezāsın
Bulıban son ucu gördi sezāsın
- 1500) Bunı işidicek sultān-ı a‘zam
Te‘emmül ḳılıbanuñ oldu epsem
- 1501) Buĝur buña girü meyl eyledi uş
Diler bu ḳışşayı daḫı ide gūş
- 1502) Didi kim Būtemāmun ḫālını tiz
Buña şerh eyle bu dem iy şerengiz
- 1503) Göreyim kim nicedür ol ḫikāyet
Kime söylendi kimdedür rivāyet
- 1504) Eyitdi Baḫtiyār iy baḫt-ı ‘ālem
Müzeyyendür senüñle taḫt-ı ‘ālem

1505) Özündür yirlerün ferhunde şāhı
Yüz görün göklerin tābında māhı

HİKEYET-İ BUTEMAM VEZİR Kİ DERİN HİKAYET EST

.---/ .---/ .--

1506) Ki hergiz māzer-i devr-i zamāne
Senüñ gibi getürmedi zamāne

1507) Sa'ādet-mend ü devlet-yār u cān-bağş
Saha-kar u vefa-dar u cihan-bağş

1508) Hemişe devletile pay-dar ol
Cihan var olduğunca bile var ol

1509) Buyurdun çün bu dem iy hilm-i kanı
İşid imdi bu ziba dasitanı

1510) Meger kim Butemam adlu bir adem
Zarif u nazük ü meşhur-ı 'alem

1511) Varıdı bir ulu şahun katında
Vezaret eyleridi hazretinde

1512) Katı sahib-i firaset kişiydi
Hemişe ray-ı sayıb eşiyidi

1513) Ne müşkil işde kim fikre girerdi
Anun gadrına yitip hall iderdi

1514) Bu kez devran-ı eyyamile bu şah
Ana ayruksı bakar oldı na-gah

1515) Firasetden bu hod anladı derhal
Ki şah andan diler kim aldura mal

1516) Ki gayet sahib-ı itlafıdı ol
Katı tamma'u bi-insafıdı ol

1517) Bunun bu çok çok isbatın unıtdı
Tuz etmeksüzlerin yolınca gitdi

1518) Bunu çün Butemam anladı tahkik
Dahı hiç kalmadı te'hir ü ta'vik

- 1519) Bu işden kendi şabrıyla kararı
Hem-ân-dem ihtiyâr itdi firârı
- 1520) Havâşşıyla 'ahd idüp tanışdı
Biri birine yolağ inânişdı
- 1521) Döküp yirinde māl ü milkü yārın
Bu tatlu meskenü zibā diyārın
- 1522) Olıban firqatun ahıla evkār
'Azimet eyledi kaçmağa nā-çār

NAZM-I DER-BEYÂN-I ĞURBET

--./-.-./-.-./-.-

- 1523) Bülbül yirinde bağ vaçanda çü zâğ ola
Sem' eyleyen sözine eynine kulağ ola
- 1524) 'Akil kaçan eyleye nādān sözine sem'
Meger ki ancılayın bir kelağ ola
- 1525) Çünkim vaçanda zevk u ferāgat bulınmaya
Ğurbet yeg oradan ki kişide frağ ola
- 1526) Yerinde cevr ü kahrıla yanınca ādemi
Ol hoş ki cevr ü kahrın odından ırağ ola
- 1527) Bir yirde derd ü mihneti nūş eyleyip tūran
Meger şol ola ki elde vü ayakda bağ ola
- 1528) Yigdür hezār yār aña seyr ü sefer kim ol
Her gün yirinde kahrıla yürekde dağ ola
- 1529) Sultān mehl katından iderse seferki aña
Büm u ğurāb nāyib ü şāhib-i enāğ ola
- 1530) Şāhib-i kemāle hem-nişin olan kişilerün
Her dü cihānda bil kim anuñ yüzi ağ ola
- 1531) Ğurbetde hoşdurur ki müyesser ola murād
Hem cān-baş esen dağı yürekde yağ ola

MESNEVİ

.---/.---/---

- 1532) Bunı didi vü 'azm eyledi ol dem
Gehi ğam-nāk oldu gāh hurrem
- 1533) Meger kim geze geze bu cihānı
Dünü gün aşikāre vü nihānı
- 1534) Olıban furkatuñ cevriye nālān
Şol ile irdi kim adıdur Elān
- 1535) Orada bir müşerref yire kondı
Muķim olup sefere teşviş döndi
- 1536) Meger nökerlerinden gāh bī-gāh
Varurken şehre ol halk oldu āgāh
- 1537) Ki bu yakında bir mevzūn şemāyil
Kim olur cümle diller aña māyil
- 1538) Fulān şahrada gelmiş hayme kurmuş
Orada fariğ olıban oturmuş
- 1539) Buğur şāha irişip bu haber tiz
Eyitdiler ki iy şāh-ı dil-āviz
- 1540) Fulān yirde bugün bir merd-i kāmil
Bilüsi bi-kerān u luṭf-ı şāmil
- 1541) Zarif ü nazük ü maṭbū'vü mevzūn
Ki yüz diller olur luṭfına mevtūn
- 1542) 'Azirāne kırıban haymeler hoş
Ferāğat olmuş epsem oturur uş
- 1543) Bunı işidicek ol şāh-ı 'Ālem
Aña viribidi bir yahşı adem
- 1544) Okudı anı 'āli Hazretine
Getürtdi 'izzetile hizmetine
- 1545) Buğur bu dağı alıp armağānlar
Ki şād olur göriceklen cānlar

- 1546) Begāyet nāzük ü tuhfe hidāyā
Ki birinden umılır bin ‘aṭāya
- 1547) Varıban şāha ‘arz itdi temāmet
Yıgıldı şāh önine cümle kat kat
- 1548) Yir öpdi Būtemām anuñ katında
Sa‘ādetlendi ‘ali hāzretinde
- 1549) Bu resmile anı çün gördi sultān
Aña götürdi çok çok luṭf u ihsān
- 1550) Bu da ‘adetce çünkim gördi şāhı
Bu ‘ali mesned ü pūşt ü penāhı
- 1551) Du‘ā kıldı vü gitdi odasına
Hem-ān-dem irdi yetdi odasına

ŞIFAT-I RŪZ

.---/.---/---

- 1552) Yine gökden düşiben cām-ı enver
Şaçıldı hoş gül-gün u aşfer
- 1553) Münevver oldı nūrıla bu ‘ālem
Şafā buldı demile nesl-i ādem
- 1554) Meger tırdı örü bu şāh-ı Elān
Ki hayrānıdı aña ‘aqlıla cān
- 1555) Bezedi hoş bisāt-ı hüsrevānı
Getürtdi çok şarāb i ergüvāni
- 1556) Yanıp anda meşābih-i serverüñ
Göge çıkdı şuā‘ı girü nūrın
- 1557) Nevā-yı sāz ü ceng ü nāle vü ‘ūd
İrürdi ol maḳām-ı zehreye dūd
- 1558) Şeri‘ü’s-seyr olup ay gibi sāḳi
Şunardı kut-ı cān ü ‘ömr-i bāḳi
- 1559) Bunuñ içinde envā‘-ı leṭāyif
Dinürdi şöyle kim yinür kaṭayif

- 1560) Buğur tiz Būtemāma anda derhāl
Kişi virbidi ol mışbāh-ı iqbāl
- 1561) Hemān sâ'at irişdi hazretine
Yüz urdı ol müşerref şohbetine
- 1562) Aña sultān dahı ta'zīm kıldı
Katı tebcilile tañrim kıldı
- 1563) Anuñla çün bu şāh oturdı tırdı
Acibinden cihānuñ aña şordı
- 1564) Ne müşkil ukde kim didi aña şāh
Hem-ān-dem şāhı andan itdi āgāh
- 1565) Cihānda ne kadar kim var 'acāyib
Ne resme kim olur tuhfe garāib
- 1566) Kamusun anda taqdir itdi ol dem
Olan mecmu'ı anda oldı derhem
- 1567) Şu dükeli anı taħsīn eyledi
Ki başı şanki anda yetdi bermāh
- 1568) Gönülden şāh anı maħbūb kıldı
Katı hurmetledi merğub kıldı
- 1569) Enis ü hem-dem oldı pāzişāha
Muķarreb oldı ol 'ali penāha
- 1570) Anı herdem nevāziş kılurıdı
Ki gül ķadrini bülbul bilürıdı
- 1571) Meger kim anda ol sultān-ı hūbān
Aña şaol denlü itdi lūtf u ihsān
- 1572) Göricek Būtemām ol şehden anı
Hem-ān-dem fikr idiben sızdı cānı
- 1573) Kim aña bu kadim-i halkı şāhuñ
Ezelden uluları barigāhuñ
- 1574) Hased ucıyla düşmen olısarlar
Meger nā-gāh fırsat bulısarlar
- 1575) Didi sultāna kim iy şāh-ı 'Ālem
Ki yokdur şāha ben ķıldan dahı semm

- 1576) Bugün ben kula kim ragbet ider şah
Bu ucdan korkaram kim baña nâ-gâh
- 1577) Kadimiler hasedden iş ideler
Haṭâ vü sehvile yañlış ideler
- 1578) Kim igvâ eyleyicek merd-i hâsid
Orada eksük olmaz kâr-ı fâsid
- 1579) Hased hussâdıyız iy şah-ı dil-gîr
Nitekim od uşda odını yir
- 1580) Çü yirlü olana olur hemîşe
Ġaribi sevmemelik gerü pişe
- 1581) Buğur şah eydür aña fariğ ol sen
Ki hâsidler sözine uymanam ben
- 1582) Kelâm-ı fâsid ü igvâ-yı hâsid
Olur bazarı 'aqlum içre kâsid

NAZM-I DER-BEYAN-I EFSANE-İ HASİDAN

--./-.-./-.-./-.-

- 1583) Siniñ gibi kafamda bugün mu'teberim var
Deryâ-yı ma'rifetde sinüñ teg dürerim var
- 1584) iy Bütemâm nâm ü zarif ü şerîf yâr
Saña muhib bencilëyin bir beşerim var
- 1585) Nefesüm benüm ki merkez-i pergâr-ı hilmdür
Anda maqâlit haddine güzerim var
- 1586) Ol naqşı kim şahîfe-i mekre yazar hased
Gönlümde ol şahîfeye hergiz nazarım var
- 1587) Ol kim ezelde şakladı perverdigârâyı
Bir dürlü dahı itmege bir çâregerim var
- 1588) Haq bekledügi kulı maḥluḡdan ne gâm
Bin düşmeni olsa dahı każâ vü kaderim var
- 1589) Hussâda uyduğum buradan bilmek olur uş
Efsâne'-i hasüddan dil içinde eserim var

- 1590) Bu sözi Būtemām ol dem temāmet
İşidüp şāhdan oldı ferāgat
- 1591) Meger kim cedd be-cedd ol ulu hānuñ
Kadimi dört veziri vardı anuñ
- 1592) Bular geleydi ol mülküñ niżāmi
Mutia'yıdı bular hāş u 'āmı
- 1593) Bularıdı şanasın cān-ı mülküñ
Kimidür didi dört erkān-ı milküñ
- 1594) Buğur nā-gāh bu vūzerā-yı hazret
Dağı şūğra-yı milk ü din ü devlet
- 1595) Taqarrübde göricek Būtemāmı
Hased odına düşdiler temāmı
- 1596)idüp mevci telaṭum
Zemayirde kabül itdi terākım
- 1597) Cehācim yanıban nār-ı gayret
Havātırda belürdi dūd-ı hayret
- 1598) Didiler kim bugün bu merd-i kallāş
Cihānı gezmegile olup evbāş
- 1599) Dirilemediginden bunda geldi
Buğur sultānı elūmizden aldı
- 1600) Gice gündüz bunuñla şohbet ider
Bu neye dirse ol da añā gider
- 1601) Bu resme ki oldı istislaan anuñ
Bu ḥadde ref'ü isti'lāsı anuñ
- 1602) Yağundur kim bize ide hazer ol
Anuñ ucından irişe ḥaṭar yol
- 1603) Bu şāha gice gündüz hem-dem olur
Ne gün ayrılır u neden semm olur
- 1604) Yalan sözlerle bu şāh nā-gāh
Ide kim birden ayruksı ola şāh
- 1605) Çü bu zāhir durur degül nihānı
Ki yalancı olur gezen cihānı

- 1606) Bes añā bir ʔariḳ itmek gerekdür
Kim ol bu yöreden gitmek gerekdür
- 1607) Eger ʔorisavuz bu ḥālde anı
Degiser bize elbetde ziyānı
- 1608) Bunı çünkim bu resme didi bunlar
Bu sözi aḡu gibi yidi bunlar
- 1609) Meger kim her biri bir fikre gitdi
Kimi şayıp kimi nā-şayıp atdı
- 1610) Uluları bunı eyledi tedbīr
Ki milk-i Ḥinde bir māh-ı dil-gīr
- 1611) Varımış şöylekim vaşfında anuñ
ʔomış pervāz-ı ‘anḳası beyānuñ
- 1612) Kim ol dilile vaşf olunmazımış
Nazırı dünyada bulunmazımış
- 1613) Anuñ mānendi maḥbūb-ı dil-ābād
Getürmemiş cihāna ādemī-zād
- 1614) Ki Çin Sultānınıñ kızıymış ol
Meger kim sine özü ḥūsne key yol
- 1615) Beşer şuretden benzer āfitāba
Melek şiretden dönmiş māhitāba
- 1616) Zeminüñ uçmaḡında ḥürimiş ol
Zamānuñ gözlerine nūrımış ol
- 1617) Anı etrāfdan şāhān-ı ‘ālem
Diledürlerimiş her gāh her dem
- 1618) Ne ilçi kim varurmuş ol diyāra
Atası itdürirmiş pāre pāre
- 1619) Gerek kim vaşfını sultāna anuñ
Nitekim vardur ol cān-ı cihānuñ
- 1620) ʔamumuz birbirin taḳrīr idevüz
Bu işe key ʔatı tedbīr idevüz
- 1621) Şu resme ögevüz ʔatında anı
Ki görmedin seve ol ʔatlu cānı

- 1622) Bu hadde çün anı işide sultān
Hevės idüp olısar añā hayrān
- 1623) Bize emreyleiser kim tiz oluñ
Añā bir yahşı 'aķil ilçi buluñ
- 1624) Hemān sâ'at añalum Bütēmāmı
Oñalum fikrini anuñ temāmı
- 1625) Kamumuz maşlahat anı görelüm
Bunu bünyād işe bāni görelüm
- 1626) Anuñ rāyına hoş şerh eyleyelüm
Bu resmile anı tarķ eyleyelüm
- 1627) Kaçan kim vara çinün milkinge ol
Girü gelmeklige ħod bulımaz yol
- 1628) Çün olmış durur ol fağfura 'ādet
Ki kızın ananı ider siyāset
- 1629) Kamusı bu sözi begendiler hoş
Bunu 'arż itmege yüz dutdılar uş
- 1630) Şabāĥ olıcağaz erkān-ı devlet
Girü kapuya geldi turdı kat kat
- 1631) Çıķıban 'ādetince yine sultān
Bezedi hoş bisāţ 'adl u iĥsān
- 1632) Buğur takribile biri vezirüñ
Ulusı ehil tedviri vezirüñ
- 1633) Cemāl-ı māĥ çinden şāhı nā-gāĥ
Meger kim eyledi derĥāl āgāĥ
- 1634) Şu resme anı tebliğ itdi şāĥa
Ki hayrān oldu şāĥ ol yüzi māĥa
- 1635) İşitdi çünki zībā gül-'izārı
Añā 'aşık olup gitdi kararı
- 1636) Bu söz oldu bugün girü mü'evvel
Ki kulaķ 'aşık olur gözden evvel
- 1637) Şu resme oldu añā zār u hayrān
Ki ne baş kaygusı kaldı ne ħod cān

- 1638) Eyitdi kim bu milkün cümle mālın
Hazāyinden daḥı arı mişālin
- 1639) Kamusın eyleniz faḡfūra irsāl
Anuñla ola kim revnaḡ tuta ḡāl
- 1640) Benüm bu işime dermān idüñ siz
Yoḡısa bundan al bu kez kamunız
- 1641) Eger olmazısa bu işe çāre
Ya mahrem bulmazısa uşbu yare
- 1642) Bu işden bilmezem ben nidiserem
Bu ḡasretten nireye gidiserem
- 1643) Keremden tizcek iy yaran-ı hem-dem
Benüm bu derdüme bunı verün em
- 1644) Ne fikr iderseniz bu işde idün
Ne yol kim toḡruyısa aña gidün
- 1645) Ola kim idiben maḡsūdı ḡāşıl
Kılasız bini ol ma'sūḡa vāşıl
- 1646) Meger eydür vezīrün en ulusı
Kim olıdı ferāsetler tolusı
- 1647) Eger şabr eylerise buna sultān
Umaruz kim ola bu derde dermān
- 1648) Şavāb oldur kim evvel bir ḡoş ādem
Ki şehlarıla olmış ola hem-dem
- 1649) Firāsetden bula her dürlü ḡānı
Daḥı yirinde ḡarc ide maḡālı
- 1650) Sözi dāyim şavāb ola beḡāyet
Özi ḡazır-cevāb ola beḡāyet
- 1651) Kelamuñ ma'nisin ḡaddince bile
Dimedin sözi evvel fikri kıla
- 1652) Kim aña burada taḡşın idevüz
Daḥı elçilige ta'yin idevüz
- 1653) Çü nazük işdür elçiligün işi
Firāsetlü gerek bu yolda kişi

- 1654) Meger şāha ne sevātıla anı
Revāne idevüz anda revānı
- 1655) Kim ilçı resmene fağfura vara
Anı tenbih idibenüñ uyara
- 1656) Söz ortasında taķribile nāgāh
Bu işden eyleye fağfurı āgāh
- 1657) Bilevüz oradan kim nicedür māl
Bes andan şomra aña virile māl
- 1658) Buğur ķalanı eydür kim budur iş
Bununla def' olur ancak bu teşviş
- 1659) İvit bu ilde uşbu resme kişi
Ki bitüre bugün bu nazük işi
- 1660) Hemān uş Būtemāmı bilürüz biz
Dağı ayruķ varısa bilürsiz siz
- 1661) Bes ol dağı anı gördi sezā-vār
Didi kim andan artık dağı kim var
- 1662) Ki şāyeste ola uşbu maķāma
Ya bunun gibi devletlü mehāmma
- 1663) Veli şāh aña bunu kendü disün
Bu şirin sözi şeker gibi yisün
- 1664) Olıcaķ şāh-ı 'ālemde irādet
İdiser ol dağı lā-büdd icābet
- 1665) Kim anuñ sa'yıyıla bite bu iş
Gide sultān-ı 'ādilden bu deşviş
- 1666) Meger 'ādetca girü Būtemām uş
İrişdi ģazrete şubģ olıcaķ ģoş
- 1667) Didi şāh aña iy yār-ı muvāfıķ
Enis ü hem-dem ü dildār-ı şādıķ
- 1668) Senüñ rāy-ı metinünden bu 'ālem
Şafā evtādiyıla oldu muķkem
- 1669) Benüm ol rāya çokdur itikādum
Ķatıdur ol matūna i'tizādum

- 1670) Bugün sendeki külli 'aql-ı kâmil
Bu cüz ü taya şöyle oldu şâmil
- 1671) Ki her nesne olup haddince ma'lûm
Nizâm-ı milk anuñla oldu manzûm
- 1672) Bu dem uş bir ehem iş düşdi baña
Beyan itmek dilerem anı saña
- 1673) Ki taşsiline anuñ cehd idesiz
Tariq-i ihtimâmına gidesiz
- 1674) Çü her şekilleri sensin bitüren
İrâdetler maqamına yitüren
- 1675) Anuñ miftâh-ı râyı rüşenüñdür
Anuñ mişbâh-ı fikri gülşenüñdür
- 1676) Ger ikdâm iderisen bu işe sen
Katı minnet göriserem anı ben
- 1677) Gerek bugün kadem rence kılasın
Bunu key ulu işlerden bilesin
- 1678) Buradan milk-i Çine 'azm idesin
Bu nazûk işde gâyet hazm idesin
- 1679) Kaçan kim varasın Çinun içine
Du'âdan sonra şeh fağfür-ı Çine
- 1680) Diyesin kim senüñle şâh-ı Elân
Diler dostlık idip karuşdura cân
- 1681) Kerîme duhterin anuñ ki vardur
Meger kuti dilünürü başardur
- 1682) Dilek eyleyesin binümçün anı
Ki komışam yolına tatlu cânı
- 1683) Anı çün Bûtemâm işitdi ol dem
Didi baş üstine ey şâh-ı 'Azam
- 1684) Neye kim pâzişâhuñ göstere yol
Bugün iqbâl-ü devletdür baña ol
- 1685) Ki kul olana kullıkdur hemân dîn
Şehuñ fermânına bi'r-re's ve'l-'ayn

- 1686) Hoş ola başum üstine varayım
Yüz urup Şāh-ı Çine yalvarayım
- 1687) Ola kim devletinde pāzişāhuñ
Cihāna mesned ü pūşt ü penāhuñ
- 1688) Selāmetliğile tañrı bitüre
Dilegi neyise şāhuñ bitüre yitüre
- 1689) Bu kez derhāl savġatını anuñ
Ne kim layıkdur ol şāh-ı cihānuñ
- 1690) Semīn gevherden ü sengīn dūrerden
Meta'-ı tuhfeden arı 'urerden
- 1691) Dağı hem tāzi espān mürġ-i zībā
Bilā her sınıfdan envā'ı dībā
- 1692) Düzetdiler kamosın husrevāne
Alıban Būtemām oldu revāne
- 1693) Duni güne uladı karşı sürdi
Ne dünde uyıdı ne günde tūrdı
- 1694) Ki Dārū'l Milk-i Çine yetdi nā-gāh
Meger faġfūr andan oldu āgāh
- 1695) Bu kez okıtdı 'ali hāzretine
Getürtdi 'adetince hızmetine
- 1696) Bu envā'-ı hidāyā kim varıdı
Be-küllī biribirinden eridi
- 1697) Temāmet resm ü erkānınca şāha
Kamu 'arz eyledi ol yüzi māha
- 1698) Göricek şāh vaz'u Būtemāmı
Anuñ ta'zīmīni kıldı temāmı
- 1699) Bu dağı şāhının aña selāmın
Dağı evsāf-ı şevk-ı istilāmın
- 1700) Belaġat vechile itdi takrīr
Feşāhat hāmesiyle kıldı taḥrīr
- 1701) Bes andan soñ zebān peygāmı aña
Şu resme didi kim şāh kaldı taña

- 1702) Buğur bir niçe günden soñra sultān
Ki hem ‘unf issiyidi vü hem ihsān
- 1703) Oğutdı Būtemāmı bārigāha
Kurulmuş ol müzeyyen kārīgāha
- 1704) Didi kim şāh-ı Elān ulu şāhdur
Bilürüz cedd be-cedd bahtlı şāhdur
- 1705) Mu‘azzam memleketdür milki anuñ
Kim öldür sinesi şāh-ı cihānuñ
- 1706) Kātı minnet durur ol nesne baña
Ki erzānı ola mestürem aña
- 1707) Çü kızdur ‘aķıbet bir er alısar
Kimise andan artuķ mı olısar
- 1708) Meseldür buña çün o lāle duhter
Cemāl ü hüsnile bu lāle duhter
- 1709) Cihānda ger ‘aziz ola veger hür
Aduñ yanı gerek yiri yaħud gür
- 1710) Bugun kızımı ana yok dimezem
Ne virürise azu çok dimezem
- 1711) Velī çünkim eminsin anuñ sen
Ne kişi yidüğün bildüm sinüñ ben
- 1712) Baña rüşen durur rāy-ı metinüñ
Nitekim oldu uşda ‘aķl u dinüñ
- 1713) Gerek kim varasın kızuñ kātına
Göresin vaz‘ı nedür şüreti ne
- 1714) Dahı anuñ cehāzini ki vardur
Eger dibā veger la‘l-ı dūrerdür
- 1715) Kāmusın göriben tahmīn idesin
Firāsetden anı ta‘yin idesin
- 1716) Eger sultānuna olursa lāyık
Anuñdur bi-gümān ol nesne ayık
- 1717) Eger lāyık degülse ol şeha ol
Ne hācet kim ola zahmet çeke bol

- 1718) Ki şoñra sen dahı utanmayasın
Gümān eyleyip özge şanmayasın
- 1719) Buğur tiz Būtemām eydür ki şāha
Kevākib leşker eger dūn -penāha
- 1720) Bugün ol gevher-i pāk-i dürr-feşān
Ki baħr-ı saltanatdur aña 'ummān
- 1721) Çü sizūñ gibi zībā pāzişāhuñ
Cihāna mesned ü püşt ü penāhuñ
- 1722) Bilinden sızmış ola ol sülāle
Niçün beñzemeye āb-ı zülāle
- 1723) Ki çün bu bāde şāhı durur ol
Gümānsuz 'ālemūñ māhı durur ol
- 1724) Huşūşa kim bezm-i şāh-ı cihānuñ
Kim öldür zıll-ı ilāhı cihānuñ
- 1725) Bu dem uş mu'arriż 'ahdinde ola
Gerek kim setrūñ ol mehdinde ola
- 1726) Eger 'aqla eger şer'a bu fuhş iş
Olur başdan ayağa sehv ü yañlış
- 1727) Benüm gibi kişiye görmek anı
Yaħud avāzın işitmek nihānı
- 1728) Haṭā-yı maħzdur iy şāh-ı zinhār
Bunı diyince bini eyle ber-dār
- 1729) Eger lāyık degülise aña ol
Bu ilhām itmezidi gönline yol
- 1730) Aña erzānī olamasa bu gevher
Buna gavvaş olup oynar mıdı ser
- 1731) Cihāna sala ħod ne kadr ü bünyād
Kim eyleyeler anı ulular yād
- 1732) Bunı işidicek ol şāh-ı 'ādil
Didi aħsende iy dānā-yı kāmil
- 1733) Ki sinūñ gibi bir 'ākil resūli
Ki vardur sinde her söziñ uşūli

- 1734) Ne gördi vü ne göriser bu 'ālem
firāsetlü şevāb-endiş-i ādem
- 1735) Baña eṭrāfdan her sāl her māh
Gelürdi ilçiler çok gāh ü bī-gāh
- 1736) Bu efsūnı kılurdum anlara yād
Bu işden olıbanuñ kāmusu şād
- 1737) Be külli 'azm iderlerdi sarāya
Ki şalalar harem içinde sāya
- 1738) Taḥammül idemezdüm ben bu 'āre
Duyamazıdum ol sengine yare
- 1739) Bu işe ğayret idüben begāyet
iderdüm bunları ol dem siyāset
- 1740) Kişinüñ ilçisi çün ola cāhil
Degül sultānı daḡı merd-i 'ākil
- 1741) Çü sinde buldum enva'u zekāvet
Bu resme dürlü āsar u ḡafāvet
- 1742) Bes ol kişi kim olmışdur saña şāh
Sinüñ ḡālūñden olıbanuñ āgāh
- 1743) Sini bunda anuñçün şaldı baña
Ki sinden vākıf olañ anda aña
- 1744) Bes imdi bildüm anı 'ākīlimiş
Firāset ehli şāh-ı 'ādilmiş
- 1745) Bugün 'aql ıssı gerek baña damād
Kim anuñla ciger-köşem ola şād
- 1746) Bunu didi hemān ol şāh-ı 'ālem
Nikah itdürdi kıza anda ol dem
- 1747) Virirben beyle enva'u hurrem çok
Daḡı ešnāf u a'yān u ḡaşem çok
- 1748) Peri-peyker perestārān firāvān
Bilesince melek - şüret gulāmān
- 1749) Katı ta'zīm ü key tebcil ile ḡoş
Koşıban Bütēmāmıla bile uş

- 1750) Düzedip çok 'ammarı hüsrev-âne
Anı Elāna eyledi revāne
- 1751) Bu işden Būtemām olup katı şād
Harābī oldu uş gönlinüñ ābād
- 1752) Mübeşşirlerü dilendürdi derhāl
Didi şaha ki sa'd oldu girü fal
- 1753) Çü bunlar Milk-i Elāna giricek
Anuñ sınuru haddına ericek
- 1754) Bunı karşıladı bu şāh-ı Elān
Kim irdi şanki mürde cismene cān
- 1755) Ne gördi bir şāh-ı dil-ārām
Ki bir görmekte bulur bin dil-ārām
- 1756) Kim anuñ gibi bir zibā cemāli
Dellāl idici bi-misl ü hemāli
- 1757) Ne gördi bu zamāne ne göriser
Ne hod dilile ahvālin şorisar
- 1758) Kim anuñ hūsninin şerhinde iy cān
Zübān küstāh olur aklı noşsan
- 1759) Çü leylī gibi ma'şūk olsa meftūn
Ana 'āşık olan olmaz mı mecnūn
- 1760) İrüp maşūdına bu şāhı ol dem
Anuñla gönli gözi oldu hurrem
- 1761) Şu denlü Būtemām itdise taḥsīn
Ki buldı haddin işde 'izz ü temkin
- 1762) Bunı bu resme göricek bu hussad
'Anāda bislediler girü 'unnād
- 1763) Eyitdiler buña olmazsa tedbīr
Harāb itdüriser bu bizi bir bir
- 1764) Bunuñ ihlākine bir cehd idelüm
Bu yolada katı merdāne gidelüm
- 1765) Kamusu bu işe fikr itdi düpdüz
Temāmet Būtamāma dutdılar yüz

- 1766) Meger iki kulu varıdı şāhuñ
Ayağın ovarıdı pāzişāhuñ
- 1767) Buları düzdiler hussāda ol dem
Viriben bunlara bī-ḥadde dirhem
- 1768) Didiler kim yatıcak gice sultān
Ki bīzār ola daḥı cismile cān
- 1769) Bu iki sözi kim dirüz size biz
Birübirüñizile söyleşün siz
- 1770) Kim uşbu Būtemām u bī-ḥamiyyet
Bugün bu zişt-hū vü zişte niyet
- 1771) Başıp şāhuñ bir çok ni‘metlerini
Unidup tañrınıñ rahmetlerini
- 1772) Bu şāhı görince bez-nām itdi
Bu dem rüsvāyı hāşş u ‘ām itdi
- 1773) Nirede kim oturıban içre yir
Hemişe ḥalka bu olmaz sözi dir
- 1774) Ki şāhuñ hatunıyıla birem ben
Ben aña cānum u oldur baña ten
- 1775) Beni ger sevmese ol duḥt-ı fağfūr
Yirinden bir qarış olmazıdı dūr
- 1776) Beni sevdügiyüçün bunda geldi
Hümā gibi bu milki sāye şaldı
- 1777) Eger ‘āşık degülise baña ol
Aḥı çekermidi bunca uzak yol
- 1778) İşidicek ol oğlanlar bu ḥāli
Göricek bi-kerāne genc ü mālı
- 1779) Hem-ān-dem oldılar ol işe māyil
Kim olalar bu beyhūdeye kāyil
- 1780) Meger sultān ‘ādetce gelüben
Bu ḥalvet-ḥāneye sāye şaluban
- 1781) Şeşindi yetdi kim hoş ola rāḥat
İki kul aygın oda ferāget

- 1782) Hemān kim uyumağa başladı şāh
Bular ağızını açdı anda nā-gāh
- 1783) Bu taḥliṭānı artuğıla bir bir
Bu kullar orada eyledi taḥrīr
- 1784) Bu ğavġaya hem-ān-dem şāh uyandı
İşitdi bunı derhāl oda yandı
- 1785) Hamīyyet odı şöyle yaqdı anı
Ki kapkara kömüre döndi ḳanı
- 1786) Didi bu sözi ayruqlar deseydi
Bu ağıuyı dağı kişi yeseydi
- 1787) Ḥaseddür diyü fikr itmek olurdı
Ol işüñ ğadrine yetmek olurdı
- 1788) İviṭ bu iki oġlanun bilürem
Anuñ taḥḳıḳını dāyim ḳıluram
- 1789) Bularuñ anuñıla yoḳdur işi
Ne toġrusı vü ne ḥod yanlışı
- 1790) Bunı irteye dek fikri itdi sultān
Hemān kim şubḥ-ı şādıḳ yetdi sultān
- 1791) Oḳıtdı Būtemāmı tīz ḳatına
Getürdi ol mu'allā ḥazretine
- 1792) Didi kim bir suālüm oldı saña
Cevābını anuñ tīz dut di baña
- 1793) Ki bir ḳul hāyin olsa şāha nā-gāh
Bes anuñ ḥāline şāh olsa āġāh
- 1794) Baña di kim nedür anuñ cezāsı
Ya ol uşuñ ne nesnedür sezāsı
- 1795) Yir öpüp Būtemām eydür ki iy ḥān
Ki 'ālemdür sinüñ emrüne fermān
- 1796) Bu sözi kim buyurduñuz bugün siz
Hemān bu resme bilürüz bunı biz
- 1797) Ki bir ḳuldan şeha olsa ḥiyānet
Gerek şorıla ber-vech diyānet

- 1798) Hemān kim ol iş añā ola taḥkīk
Gerekmez daḥı hiç te'hir ü ta'vik
- 1799) Buğur derḥāl iy şāh-ı cihān-dār
Anı katl eylemek durur sezā-vār
- 1800) Bunı işidicek orada sultān
İki gözi tolıban hışmıla kan
- 1801) Yanından hançerini çekdi derḥāl
Çün ol gün Būtemāma naḥsıdı fāl
- 1802) Hem-ān-dem Hançerile urdı anı
Kim ol sâ'at düşiben virdi cānı
- 1803) Günehsüz orada maqtûl oldu
Ölecekidi bir gün anda öldi
- 1804) Buğur Çin Şāhınıñ kızına ol şāh
Kim anuñlayıdı her vaqt u her gāh
- 1805) Katı hışm itdi hergiz bakmaz oldu
Añā meyl ü vefāsı akmaz oldu
- 1806) Meger bir niçeden bu şāh-ı dil-tāb
Gözine Fikr ucından gelmedi ḥāb
- 1807) Gezerken bu harem içinde nā-gāh
Bu işe bir gice hoş oldu āgāh
- 1808) Görür kim hücreinde ol iki kul
İder biribiriyle dürlü gulgul
- 1809) Biridir kim sözi ben didüm evvel
Bu kattāl ağıyı ben yidüm evvel
- 1810) Gerek kim ben alam çağını mālun
Ki düşdüm içine nā-geh vebālun
- 1811) Birisi daḥı dir kim beyle didüm
Ger ağı ger şeker bilgece yidüm
- 1812) Beraber aluram sinüñle mālı
Eger bin ondursan kıl ü kālî
- 1813) Bu sözi çün bulardan dinledi şāh
Hemān sâ'at bu ḥāle oldu āgāh

- 1814) Ki nā-ḥaḳ eylemiş āliyile kan
Bu işe ḳıldı yolaḳ āh u efgān
- 1815) Buḡur oḳıdı ol ḳulları derḥāl
Didi kim toḡru diñ nicedür aḥvāl
- 1816) Eyüdün size kim virdi bu mālı
Ya kim öğretti böyle ḳıl ü ḳālī
- 1817) Kimüñ söziyle didüñüz bunı siz
Burada acımadın şerḥ idüñüz
- 1818) Buḡur bu iki oḅlan anda ol dem
Didi toḡrusını ne biş ü ne kem
- 1819) Bu kez sultān muḥaḳḳaḳ bildi anı
Buḡur ol ta'cil işe yandı cānı
- 1820) Şabāḥ olıcaḡaz vizra-yı sultān
Ḳamusını ma'ad ḳılmadı yeksān
- 1821) Didi kim oldı bu 'ālemde ma'lūm
Ki zāyī'ı olmayısar ḥūn-i maẓlūm
- 1822) Nice kim itdünüz siz Būtemāmı
Buḡur uşda bulımazsız temāmı
- 1823) Bunı diyiben ol şāh-ı cihān-dār
Ḳamusını hem-ān-dem itdi ber-dār
- 1824) Be-küllī buldılar anda cezāsın
Temāmet itdügi işüñ sezāsın
- 1825) Bu kez bu Baḥtiyār eydür ki iy ḥān
İşinde ivdürendir ḥalk-ı şeytān
- 1826) Aña uymayan olur merd-i şādıḳ
İşi raḥmānun işine muvāfiḳ
- 1827) Umaram kim bugün ben ḳula sultān
Mehel viribenün eyleye iḥsān
- 1828) Ki şabrıla irişe bu iş uca
Kim alçaḳlar olur şabrıla yüce
- 1829) Eger bir niçe gün şabr eyleye şāh
Bunuñ ḡavrına yetip ola āḡāh

830) Bu sözinden girü şāh-ı zamāne
Anı gönderdi ḥabs-i cāvizāne

1831) Girü kendü irişdi bārigāha
Maḳām-ı zühre ḥurşīd ü māha

MECLİS-İ ḤAMİS BAḤTİYĀR VE BĀZ-AVERDEN BEZİR-DĀZ

.---/.---/.--

1832) Çü bişinci günün mühresi iy şāh
Zamānun şeşterine düşdi nā-gāh

1833) Girü kurş-i zeri eflāk urup baş
Ziyā-yı rüzigāra oldı firāş

1834) Münevver kıldı sahnını cihānuñ
Ağartdı ḳaralığıni zamānuñ

1835) Meger irdi vezīr-i ḥamīs ol dem
Yüz urup dir ki iy sultān-ı ‘ālem

1836) Ki mecmū-ı cihānuñ cümle ḥālī
Ḳamu ‘adlile bulur i’tidālī

1837) Eger ‘adl-i mülük olmasa dāyim
Cihān olmazdı bir laḫza ḳāyim

1838) Bugün ber-şāh-ı ‘adlün iy cihān-dār
Budur kim müfid olan ola ber-dār

1839) Ki şāh olana ḡāyātı kerāmet
Fesād ehline itmekdür siyāset

1840) Çün oloḡula sultān itdi te’ḥīr
Ol ucdan oldı ‘adl işinde taḳsīr

1841) Anun ‘özri sözile çün dilendi
Ḳamu müfsīdlerün dişi bilendi

1842) Buḡur derḫāl emr eyledi sultān
Ḳ’ideler Baḫtiyārı anda bī-cān

1843) Girü getürdiler ol dem ḳatına
Yüz urdı şāh-ı ‘ālem ḫāzretine

- 1844) Didi iy şāh ta'cīl itme zinhār
Ki bir ta'cīl içinde bin ta'ab var
- 1845) Çü kurān içre menhī oldı ta'cīl
Bes' anuñ terki karun ola tafdil
- 1846) Her işde her ki ta'cīl ide ive
Özin maḥkūm qalımış ola dive
- 1847) Şitabıla girürse kişi yola
Ḥaleb şāhınuñ oğlu gibi ola
- 1848) Ki ta'cīli ucından añā iy şāh
İrişdi bir 'acāyib ḥāl nā-gāh
- 1849) Girü şāh eydür eyitgīl bu ḥālī
Nicedür ol 'acāyib kıl ü qālī
- 1850) Anı daḥı gerek kim işidem ben
Ne resme dinledünise digil sen
- 1851) Yine bu Baḥtiyār ü zār u ḡam-gīn
Olıban gözleri kanıla nem-gīn
- 1852) Didi iy 'ālemüñ devletlü şāhı
Ki beklesün seni ḥıfz-ı ilāhi

HİKĀYET-İ PESİR ŞĀH-I ḤALEB VE ELVĀN VE ENVĀ'-I NA'T Kİ
İSTİFCĀR BUD-RESİD

.---/.---/---

- 1853) Meger bunu rivayet kıldı efvah
Ki varıdı Ḥaleb'de bir ulu şāh
- 1854) Katı sahib firaset serveridi
Cihan içinde 'adl issi eridi
- 1855) Hayata ma'den ü lutfayıdı kan
Vefaya menba'ıdı cuda 'umman
- 1856) Meger varıdı bir hub oğlu anun
Gözinün nurıyıdı bu cihanun
- 1857) Ki cismi benzeridi cana mutlak
Dutardı Yusufı Ken'anına tak

- 1858) Velikin key sebük-ser oğlanıdı
Şıtāb idici ebter oğlanıdı
- 1859) Neyi kim işinde ger biş gerekem
Dilerdi kim müyesser ola ol dem
- 1860) Meger kim bir ulu bāzārgāna
Besi gerdide-i milk-i cihāna
- 1861) Şorar bir gün ki iy seyyāh-i ‘ālem
Zarif ü nazük ü evlād-ı ādem
- 1862) Eyitgil nirede bir hūb gördün
Ne şehr içinde key maḥbūb gördün
- 1863) Beyān it kim ne yerde bir güzel var
Ki bugün ol ola baña sezā-vār
- 1864) Ne taht üstinde var bir yüz-i hurşid
Kim olur layığı dergāh-ı cimşid
- 1865) Kimün cānıdır ol şirīn şemāyil
Kim ola hūsrev-i dil aña māyil
- 1866) Baña şerḥ eyle luṭfundan bilelüm
Anuñ taḥşili cehdini kılalum
- 1867) Diyüben atama getürdem anı
Anuñla zinde tutam tatlu cānı
- 1868) Buğur bāzīrgān eydür kim iy şāh
Kamu şehzāde yılduzdurur sen mäh
- 1869) Baña şol hūbı kim şordun begün sen
Hemān Mışruñ içinde görmişem ben
- 1870) Ki Mışruñ şāhınıñ kıızı durur ol
Cemāl ü hüsn anda var hemin bol
- 1871) Meger iy şāh tuṭı saña mānend
Ola ol Mışruñ içinde biten kand
- 1872) Ki ‘ālemlerde andan özge dil-dār
Çok ivit ol durur saña sezā-vār
- 1873) Bunı işidicek şāh oğlu ol dem
Sevindi oldu hoş handan hurrem

- 1874) Hem-ān-dem atısı katına yetdi
Bu aḥvāli aña bir bir eyitdi
- 1875) Didi kim Mıṣr Şāhınıñ kızın tiz
Baña alıvir iy şāh-ı dil-āviz
- 1876) Tevaḳḳuf itmegil bu işde iy ḥān
Yoğısa ben bu dertden virürem cān
- 1877) Eger itmezisen bu işe tedbīr
Olur başdan ayağa baña taksīr
- 1878) Atası dir aña kim iy cihān-bin
Buña sultān-ı Mıṣrı idem temkīn
- 1879) Kim ol sultānidur Mıṣruñ temāmet
Anuñ elindedür hükm-i imāmet
- 1880) Yaluñuz ben Haleb Şāhıyım ancaḳ
Ki ben ferseng andan olam alçaḳ
- 1881) Anuñ küfvi degülem çünki uş ben
Bu olmaz fikri başundan görirsen
- 1882) Kabul itmez bilürem anı bayıḳ
Anuñçün kim degülüz aña lāyık
- 1883) Bu oğlan bu sözi gūş itmedi hiç
Bunuñla başını hoş itmedi hiç
- 1884) Didi kim bu işi itmek gerekir
Bu yola şıdkıla gitmek gerekir
- 1885) Kim āsāndur kişiye cümle aḥvāl
Olıcak sā'idinde kuvvet-i māl
- 1886) Kaçan kim çok dökile simle zer
Ulu kici aña tiz itdürür ser
- 1887) Eger bini gerekse şimdi saña
Gerek kim mālı terk idesin aña
- 1888) Yoğısa ben giderem sen bilürsin
Nice tedbīrse sen yig kılırsın
- 1889) Buğur şāh-ı Haleb nā-çār oldı
Elinden bu füzülüñ zār oldı

- 1890) Biti yazdurdı şāh-ı Mıṣra ol dem
Didi iy ser-firāz ü tāk-ı 'ālem
- 1891) Hemīşe 'izzet ü cāhile var ol
Cihān içinde dāyim tāk-dār ol
- 1892) Ezelden siniñ iy şāh-ı 'adü-küş
Bu kemter kul heva hahed görür uş
- 1893) Kim itmişem siniñ yoluñda dāyim
Ubudiyyet kuşağın bilde kāyim
- 1894) Bugün tapuna iy şāh-ı cihān-dār
Ki küstāh-āne bir acı sözüm var
- 1895) Egerçi kim bu söze gümānum yok
Velikin luṭfunı anlamışam çok
- 1896) Kemine kulıyam çün pāzişāhuñ
Cihānda mesned ü püşd ü penāhuñ
- 1897) Dilerem dahı yigrek kulı olam
Beni redd itmeye maqbūlı olam
- 1898) Egerçi degülem küfvi ben anuñ
Bu 'ali mesned ü şāh-ı cihānuñ
- 1899) Velī bir bende-zāde kopdı iy şāh
Ki yüzi 'aksine reşk eyledür māh
- 1900) Kim oldur cümle gönüller ferāğı
Cemālün nūrı vü hüsnuñ çerāğı
- 1901) Bugün 'asrında bi-hem-ta cüvāndur
Cihan içinde 'ālem -pehlivāndur
- 1902) Olup sultānumuñ luṭfına me'mūl
Dilerem kim anı şāh ide maqbūl
- 1903) Kerime duḡterini aña sultān
Revā görmekte hiç itmeye nokşān
- 1904) Kim ol iş ben kula kār-ı ehemdür
Katı matlūbı maqsūd-ı eammdur
- 1905) Bunı bir hoş ulu elçiye virdi
Hidāyāyla elçi Mıṣra irdi

- 1906) Varıban şāh-ı Mıṣruñ ḥazretine
Yüz urdı ol behiṣti ḥazretine
- 1907) Bu envā'ı hedāyāsı ki vardur
Kamu dībā vü la'lü sım ü zerdür
- 1908) Şeha 'arz idiben teslim itdi
Bu maḳsüdü daḫı tefhım itdi
- 1909) Aña kılıbanuñ sultān irādet
Hem-ān-dem ol iṣe itdi icāzet
- 1910) Ki çün şāh-ı Haleb olur baña yar
Niçün idem ol iṣden gayrete 'ar
- 1911) Velī ṣimdi baña mehr-i mu'accel
Kim olmaya daḫı hergiz müe'ccel
- 1912) İki yüz bin gerekdür ārı dinār
Kim anuñ dilegince bite bu kār
- 1913) Ne vaḳdin kim iriṣe baña bu māl
Size teslim idem ol kıızı derḫāl
- 1914) Bunı iṣtdi elçi döndi gitdi
Girü şāh-ı Haleb ḳatına yetdi
- 1915) Aña 'arz eyledi beyḡāmı ol dem
İṣidicek bu sözi oldı ḥurrem
- 1916) Buḡur mecmū' aḫvālını ol şāh
Düriṣdüriben anı itdi āḡāh
- 1917) Buḡur mecmū' mālı ol cihān-gır
Düriṣdüribenün eyledi taḳrır
- 1918) Yüz altmış bin iri dinār oldı
Hazınmesinde ancak bunı buldı
- 1919) Hemān sā'atde irsāl itdi Mıṣra
Bu kez çün māl irdi yetdi Mıṣra
- 1920) Ḳabūl eyledi ol şāh-ı cihān-dār
Didi kim baḳısın daḫı getür var
- 1921) Bir aya ilçi anda mühlet aldı
Girü dönüp Haleb ṣehrine geldi

- 1922) Buğur çünkim anı işitdi oğlan
Bir ay şabr itmege olmadı dermān
- 1923) Eyitdi atasına kim tiz anı
Gerek kim savasın eyle revānı
- 1924) Ki tizcegez hemindem bite bu iş
Meger kim gide benden uşbu teşviş
- 1925) Atası bu sözi itmedi maqbūl
Anuñ ol işine olmadı meşğul
- 1926) Didi kim şehvetiçün uslu kişi
Revā olmaya kim ide bu işi
- 1927) Bir adem bulmağıçün öz mūradın
Ya bir dem almağıçün nefsi-i dādın
- 1928) Cihānı bī-mūrad itmek haṭadur
Haṭadan cūrm ü ma'siyet 'atādur
- 1929) Buğur oğlan kakıyıp turdı derḥāl
Didi kim sen bilürsin ben bulam māl
- 1930) Gönüldi kim çıkıiban yolda tura
Ne bāzırgāna uğrarısa ura
- 1931) Bir iki yoldaş alup sürdi gitdi
Meger bir ulu Bāzırgāna yetdi
- 1932) Müşādif olıcaq Bāzārgāna
Kıyıiban orada başa vü cāna
- 1933) Buğur şavaşa aheng itdi ol dem
Bularuñla katı ceng itdi ol dem
- 1934) Bularda daḥı çün varıdı bir er
Olıdı rezm içinde key hüner-ver
- 1935) Bu şāh oğlına olıcaq muqābil
Çopardı zūlf gibi şāhdan dil
- 1936) Atından ol dem aḥtardı tiz anı
Kemend atıbanuñ dutdı revānı
- 1937) İletdi anı ol Bāzārgāna
Ki Mışra olmışıdı ol revāne

- 1938) Muḳayyet idiben şehzādeyi uş
Meger Mışra iletdiler anı hoş
- 1939) Anı sultān-ı Mışr itdürdi maḥbūs
Ki bu işde olandur
- 1940) Buğur şāh-ı Halebden Mışra nā-gāh
Kişi geldi kim ola andan āgāh
- 1941) Hemān kim şāh öninde şordı anı
Meger şāh anı anladı revānı
- 1942) Kim ol maḥbūs olan oğlan durur ol
Ki çekmişdür każiçün zaḥmeti bol
- 1943) Getürdi ol dem anı ḥalvetine
Ki şordı ḥāli ne vü selveti ne
- 1944) Buğur hoş anladı vü bildi ḥālı
Ki şāh içün alurımış bu mālı
- 1945) Daḫı gördi ki bir zībā cüvāndur
Cihān içinde serdār-ı zamāndur
- 1946) Anı göricegez şāh oldu dil-şād
Didi kim aferin zi görklü dāmād
- 1947) Bu resme kim bunuñ vardur cemāli
Neyiçün ola bundan kişi mālı
- 1948) Bunı diyüben ol şāh-ı nigū-nām
Hem-ān-dem eyledi bir sure iḳdam
- 1949) Ki koyılacağaz ol husrevi sur
Temāmet ‘ālem andan ola mesrūr
- 1950) İdiben ‘udasāz u ceng-i nāle
Süriliben tolu tolu piyāle
- 1951) Müheyyā kıılırıdı hoş revānı
İderdi zinde ir daḫı cihānı
- 1952) Bu resme bir niçe gün ‘ayş oldu
Şafā nūrıyla ‘ālem gözi toldı
- 1953) Meger şeh-zāde bir dün ḥabs olayın
Elinden ayağun

- 1954) Hem-ān-dem şohbetinden tırdı nā-gāh
Ki varıban 'arusa ola āgāh
- 1955) Görüldi gelinüñ gider katına
Ki göre kendü nedür şureti ne
- 1956) Çü ta'cīli ucından meyli aqdı
Meger vardı geline anda baqdı
- 1957) Bakarken bir delükden nā-gehānı
Buğur gördi gelin orada anı
- 1958) Anı şandı ki nā-māhrem kişidür
Didi bu iş mecāninün işidür
- 1959) Bes ol dem emri kıldı ol dil-āviz
Kim iki suğlıyı kızdur dilersiz
- 1960) Buğur ol suğlıyla anda anı
İki gözinde dürtdiler revānı
- 1961) Kim ol sā'atda ah eyledi düşdi
Halāyık işidüp üstine uşdı
- 1962) Temāmet haylisi aña yüz urdı
Güyegüyi bu hāl içinde gördi
- 1963) Qamusı itdiler efgān ü feryād
Qaçanise çü kör olmuş bu dāmād
- 1964) Bes andan son bunı sultān işitdi
Melül olup özinden küllî gitdi
- 1965) Kızı viribenün eline derhāl
Anı atasına eyledi irsāl
- 1966) Buğur ğam-nāk olıban gitdi dāmād
Atası hāzretine yetdi dāmād
- 1967) Atası göricek hālını anuñ
Hem-ān-dem terkin urdı cism ü cānuñ
- 1968) Didi ger ivmeseydün bu işe sen
İrürürdüm seni maqsūdına ben
- 1969) Çü ta'cīl eyledük işünde nā-çār
Görürsin kim nicesi oldun evkār

- 1970) Bu 'ibretten bunu hoş anla key bil
Ki âfetdür cihân işinde ta'cil
- 1971) Bu kez bu Bahtiyâr eydür kim iy hân
Eyü degül bugün nâ-hağ yere kan
- 1972) Eger işün öñine şabr ide şâh
Kim ola şabrıla şoñından âgâh
- 1973) Buğur şâh-ı cihân şabr itdi girü
Anı zindâna şalup gitdi girü
- 1974) Varıban bārigāha oldı raħat
Meger ol dun daħı yetdi farağat
- 1975) Girü cevlan idip tavus-i eflak
Kanatlarından altun sağdı ber-hak
- 1976) Yirün yüzini bu zer itdi pür-nur
Harabını cihanun kıldı ma'mur
- 1977) Vezir-i sadis-i sultan-ı a'zam
Meger dergaha yüz urdı hem-an-dem
- 1978) Didi şahun bekası dayim olsun
Bu a'marı tanabı kayim olsun
- 1979) Bugun bu oglanı çün şah-ı serdar
Mehel viribenün itmedi ber-dar
- 1980) Siyaset hali gayet ebter oldı
Ki baş ayak olup ayak ser oldı
- 1981) Bu işün sonı key müşkil olısar
Ki müfsidlerle 'alık tolısar
- 1982) Ulu kiçi 'acebler şehriyarı
Ki niçün buna mühlet vire bari
- 1983) Yalan söz ile kim ider tasarruf
Kılur şah-ı cihan anda tevakkuf
- 1984) Bugün çünkim muhakkak oldı bu iş
Tevakkuf eylemek olmaz mı yanlış
- 1985) Gerek namus-içün sultan-ı 'Alem
Anı ber-dar itdürde hem-an-dem

- 1986) Ki müfsid olana itmek 'ināyet
İrağdur 'adl işinden ol beğāyet
- 1987) Bunı işidicek şāh-ı cihān-dār
Getürdi Bahtiyārı ki ide ber-dār
- 1988) Bu hāle bahtiyār olıban āgāh
Didi iy dehr içinde bahtlu şāh
- 1989) Cemī'i işe şabr itmek hoş olur
Kişi iqbāle şabrıla tuş olur
- 1990) Eger şabr eyler olurısa kişi
Olur bih-gürdün işi gibi işi
- 1991) Ki şabrı kendüye ol eyledi kār
Hümā-yı şāhdan olamadı evkār
- 1992) Bes eydür şah kim anı dağı sen
Beyān eyle ki bilem niçedür ben

HİKĀYET-İ ŞĀH-I BİH-GÜRD VE MEVADİS Kİ EZ KUNİR RŪZ-GĀR BUD

RESİD

.---/.---/.---

- 1993) Bu kez bu Bahtiyār eydür ki iy şāh
Ki sensin her işe dānā vü āgāh
- 1994) Şorarsın çün bu tuhfe kışşayı sen
Göñülden diñle kim diyem anı ben
- 1995) Zamān-ı māzide bir ulu sultān
Meger varıdı bih-gürd adlu iy cān
- 1996) Beğāyet milk ü māl issiyidi ol
Veli zulm eyleridi 'āleme bol
- 1997) Anuñ katına bir şeh-zāde nā-gāh
Nöker resmiyye gelmişidi iy şāh
- 1998) Ne şeh-zāde ki cism-i cāna benzer
Tuṭağı la'le vü mercāna benzer
- 1999) Kim adı Tizhevāşımış o cānuñ
Bu 'ālem-pehlevan u nev-cüvānuñ

- 2000) Hemîşe hâzrete yüz ururıdı
Yanında kullarınıñ tururıdı
- 2001) Buğur sultân şikâra çıkdı bir gün
Ki seyr-i mürğ-zâra çıkdı bir gün
- 2002) Bu şahra çün toluyıdı kebgı tihu
Temâmet gürzen ü harguş u âhu
- 2003) Orada Tîzheveş âhu atarken
Dağı kaymuğ gelip tihu atarken
- 2004) Elinden kaypdı okı nâgehâni
Meger kim urdı bu şâh-ı cihâni
- 2005) Başını döndürünce okudan şâh
Şehûñ bir kulağın ok kesdi nâ-gâh
- 2006) Katı anca olur çün yolu okuñ
Neye kim dersen irer kolu okuñ
- 2007) Buğur kesildi bih-gürdün kulağı
Savaşsuz girmediñ iline yağı
- 2008) Bu işden key katı hışm itdi bih-gürd
Hem-ân-dem kendüzinden gitdi bih-gürd
- 2009) Şu resme hışm kıldı bi-nihâyet
Ki şâh oğlın diler ki'de siyâset
- 2010) Bes ol dem Tizhevaşı bağladılar
Cihânuñ yüregini tağladılar
- 2011) Buyurdı kaçıyıp şâh-ı cihân-dâr
Kim ideler hem-ân-dem anı ber-dâr
- 2012) Buğur bu Tizheveşde zâr ü gam-gîn
Olıban gözleri kanıla gam-gîn
- 2013) Yir öpüp dir ki iy sultân-ı 'âlem
Çü tanıkdur bu işe bunça adem
- 2014) Ki ben kul kasdıla itmedüm anı
Hatâ çıkdı elümden nâ-gehâni
- 2015) Dilermidüm şeha bugün anı ben
Ki baña hışm ide şâh-ı tehemten

- 2016) Bu 'ālemde kâzāsuz kişi olmaz
Kul olanun haṭāsuz işi olmaz
- 2017) Każādan ger haṭā itdümse nā-gāh
keremden anı 'afv itsün şehen-şāh
- 2018) Ki dāyim kullaruñ cürmü haṭādur
Şehen-şāh olanuñ 'afvu 'aṭādur
- 2019) Bu sözden Tizhevāşı anda sultān
Esirgeyiben itdi 'afv u ihsān
- 2020) Şaşıp bendinden āzād itdiler hoş
Bu gam-gīn hazırı şad itdiler hoş
- 2021) Buğur bu Tizhevāşun atası şāh
Kim olmamışdı hiç oğlından āgāh
- 2022) Hümā-yı şāhıdı ol hānun adı
Cihānı dutmışıdı 'adl u dādı
- 2023) Ki bu oğlan gidelden
Düşiben derde bulmazıdı dermān
- 2024) Hemişe aradurıdı cihānı
Düni gün aşikāre vü nihānı
- 2025) Meger isdedip ol şahib cemālı
Mübārek suret ü ferhunde fālı
- 2026) Bulur bih-gürdü şāhuñ hazretinde
Ki turur kullarıla hizmetinde
- 2027) Buğur fırsat bulıban elçi aña
Anuñ işinde kalıp katı taña
- 2028) Degürdi deldi selāmın
Dağı 'arż eyledi kelāmın
- 2029) Bunı çün Tizheveş işitdi ol dem
Sevindi bu sebepden oldı hurrem
- 2030) Kim atasına küsip gitmişidi
Cehāletden ol işi itmişidi
- 2031) Buğur kim ğurbet aña kar itdi
Anı dil-haste vü evkār itdi

- 2032) Dahı hiç kalmadı şabr u kararı
Hem-ân-dem ihtiyâr itdi firârı
- 2033) Ki taqat yitmese şabr u karara
Sünendündür ki giderler firâra
- 2034) Meger bir gice bu şehzâde tûrdı
Vatandan yaña kaçmağa yüz urdı
- 2035) Düni güne oları sürdi gitdi
Buğur ol meskeni māluna yetdi
- 2036) Ata ana anuñla oldılar şād
Cihāndan gerekince aldılar dād
- 2037) Ki budur 'ālemün ancağ vefāsı
Bunuñla olur 'ömrün şafası
- 2038) Ki göñli diledüğini görenüz
Hemişe ola anuñla yüze yüz
- 2039) Bular burada hoş maqsuda yetdi
İşit bih-gürde bu çarhı ki nitdi
- 2040) Meger bih-gürd nā-geh girü bir gün
Şikāre bindi kim olmaya maḥzün
- 2041) Şabāhın oluriken orada şāh
Öninden bir geyicek çıkdı nā-gāh
- 2042) Bu kodı anı ol önince gitdi
Şuñā dek kim kenār-ı bahre yetdi
- 2043) Geyik kendüzini ol bahre şaldı
Anuñ ardınca sultān yine geldi
- 2044) Çü sultān dahı yinemedi anı
Ki yavüz başı katı
- 2045) Bu sultānı denize şaldı derhāl
Ki haqdan gelür uşda kula her hāl
- 2046) Hem-ân-dem çıkdı tiz bir rih-i kasıf
İrişdi bi-tevaḥḥuf bad-ı asıf
- 2047) Su içinde bunu takdiru'l-Allah
Meger bir saḥile bırakdı nā-gāh

- 2048) Buğur bih-gürd-i miskîn zâr olıban
Bu hâle vâlih ü evkâr olıban
- 2049) Denedi dört yaña çünkim göz urdı
Yağında bir mu'azzam şehr gördi
- 2050) Düşe tura oradan sürdi gitdi
Buğur aḡşam olunca şehre yetdi
- 2051) Ki bir dükkānuñ altında bu miskîn
Yorulmuş irteye dek yatdı gam-gîn
- 2052) Bu dükkānda hod ol dūn nâ-gehānı
Gütesüz bir ūlu bāzārgānı
- 2053) Hārāmiler meger şebihun itmiş
Depelemiş alıp mālını gitmiş
- 2054) Buğur altında bu bih-gürd-i gam-nāk
Yaturken ağız huşk u gözi nem-nāk
- 2055) Dökülmiş kanı bu bāzārgānuñ
Boyamış kib-kızıl tonını anuñ
- 2056) Şabāḡ olıcağaz şehr içre bu hāl
'Ayān olup uzandı kılile kāl
- 2057) Kamu halk ideni teftiş itdi
Arayu her biri bir yaña gitdi
- 2058) Meger bih-gürdi buldı şahne ol dem
Ki turur orada mağbūn u pūr-gam
- 2059) Hemān kim kanıla tonını gördi
Ne söyletdi anı dağı ne şordı
- 2060) Didi kim ideni buldum bugün uş
Zihi kim ol dem uşda müfite tuş
- 2061) Hemān sâ'at gelip şāhuñ katına
Anı 'arż itdi ol dem ḡazretine
- 2062) Buğur ḡabse bırağdı anı sultān
Didi şabrıla olur buña dermān
- 2063) Bu kez ḡabse giriben yetdi bih-gürd
Ciger kanını yaşa katdı bih-gürd

- 2064) Meger varıdı bir meydānı şāhuñ
Ki yanındaydı hēbsi barigāhuñ
- 2065) Hūma-yı şāh nā-gāh çıkdı bir gün
Daıı bu tizhereşle şāh-ı mevzun
- 2066) Ki çapıp orada espan-ı tazi
İdeler girü hoş çevgān-bāzı
- 2067) Meger zindān divarına anda
Ki bu bih-gürdi şalmışlardı bende
- 2068) Konar bir fahte oraya nā-gāh
Olıcağaz bu bih-gürd aña āgāh
- 2069) Atar bir şahşı parasıyla anı
Bugur kaypañ bu şahsı nagehanı
- 2070) Meger bu tizheveş anda dururken
Bu meydānuñ içinde top ururken
- 2071) Tokunup aña şahsi parası uş
Hem-ān-dem bir kulağını keser hoş
- 2072) Bugur diler ki bih-gürd itdi anı
Hem-ān-dem deydürür anda revānı
- 2073) Bunı sordurur ol şāh-ı dil-aviz
Kamu maḥbūsı ḥāzır eyledi tiz
- 2074) Kaçıyıp aña ol Sultān-ı 'Alem
Didi kim öldüreler anı ol dem
- 2075) Kılıban orada cellādı ḥāzır
Hümā-yı şāh oldı aña nāzır
- 2076) Hem-ān-dem kim gözünü bağladılar
Yüregin yas odıla tağladılar
- 2077) Hümā yı şāh çünkim gördi anı
Eyitdi kim bunun kulağı kanı
- 2078) Ezelden uğrıyımış bu bez-endiş
Anunçün oldı benzer buña bu iş
- 2079) Cihānda işlerün için kabayih
Gelipdür buna bu resme fezāyih

- 2080) Buğur sordı aña ol demde bu şāh
Kim itgil bini işbu işden āgāh
- 2081) Buğur bih-gürd eydür iy cihān-dār
Bu 'ālem var olduğınca ol var
- 2082) Tınābı 'ömrinüñ bulmasun āfet
Hemīşe tahtıla itgil hilāfet
- 2083) Murādıla seni şād eylesün haq
Gamından dehrüñ āzād eylesün haq
- 2084) Budur hāli kulağumun ki bir gün
Yirümdē şāhiken iy Şāh-ı Meymün
- 2085) Suvār olıban ava gitmişidüm
Mülük-āne ulu av itmişidüm
- 2086) Meger kim tiz-heveş adlu bir oğlan
Baña kullıq iderdi iy tehemten
- 2087) Geyipe oq atarken nā-gehānı
Haṭāyıla beni urdı revānı
- 2088) Eyige oq atarken nā-gehānı
Haṭāyıla beni urdı revānı
- 2089) Doğındı kulağuma oqı nā-gāh
Ol açudandur kulaqsuzam iy şāh
- 2090) Haṭāsını anuñ 'afv eyledüm ben
Bugün 'afv it beni daḥı şeha sen
- 2091) Buğur şāh işidicek uşbu sözi
Esirgeyip göyüñdi aña özi
- 2092) Anı virbidi oğlınuñ katına
Çü vardı Tizhevaşuñ ḥazretine
- 2093) Göricek Tizheveş orada anı
Egildi ayagın öpdi revānı
- 2094) Eyitdi aña iy sultān-ı 'ālem
Penāh-ı Hüsrevān-i nesl-i ādem
- 2095) Sebeb ne oldı kim girdüñ bu hāle
Neden düşdüñ bugün böyle zevāle

- 2096) Buğur bih-gürd aḥvālını bir bir
Hem-ān-dem Tizhevaşa kıldı taḳrīr
- 2097) Ta'accüb eyledi şāh oğlu aña
Anuñ ḥālinde yolaq kaldı taña
- 2098) Bu esnada meger kim nā-gehānı
Ol öldürüp kaçan Bāzārgānı
- 2099) Ele girdi getürdiler hem-ān-dem
Buğur bih-gürd oldı şāz u ḥurrem
- 2100) Bes andan Tizheveş atlandı derḥāl
Varıp atasına 'arż itdi aḥvāl
- 2101) Hümā-yı şāh çünkim bildi taḳkīk
Daḥı hiç kılmadı te'hir ü ta'vīk
- 2102) Hem-ān-dem geldi bih-gürdün katına
Yüz urdı kulu gibi ḥazretine
- 2103) Aña luṭf itdi envā'ıla ḡayet
Mübarek ḥatırın kıldı ri'āyet
- 2104) Tevaḳkuf itdügiçün ol işe şāh
Ödedi ḥaḳ çok anda şükür-Allāh
- 2105) Buğur dāyim yiyip içerleridi
Hemīşe 'ayşıla geçerleridi
- 2106) Meger bih-gürd ol sohbetde nā-gāh
İçerken eyledi derdile bir āh
- 2107) Hümā-yı şāh didi aña ol dem
Dilerüz kim olası şād u ḥurrem
- 2108) Sebeb ne oldı kim āh itdünüz siz
Meger kulluk idemedük size biz
- 2109) Bu kez bih-gürd dir iy şāh-ı 'ālem
Ki devletlü yüz görür mäh-ı 'ālem
- 2110) Bu aha bundan özge hiç sebep yok
Daḥı dürlü bize hergiz ta'ab yok
- 2111) Hemān uş kudret-i Allāha baqđum
Bu 'adl idici ulu şāha baqđum

- 2112) Ki her işde nice ider mükafat
Ne resmile bulur her iş mücuret
- 2113) Orada Tizhevāşun itdigi iş
Nice kim oldıyısa sehv-i rükkiş
- 2114) Burada ben dağı uş itdüm anı
Mükāfat eyledüm ana revanı
- 2115) Anuñ sehvini çün 'afv eyledüm ben
Benüm sehvümi dağı utdıñ uş sen
- 2116) Ki dünyānuñ işi bu resme olur
Ne işlerise ādem anı bulur
- 2117) Yire niçe ağaç dikerse kişi
Hemān ol dikdüginden yir yemişi
- 2118) Neyi işlerise ger hayr u ger şer
Girü ol işledüğini göriser
- 2119) Bu kez bu Bahtiyār eydür ki iy şāh
Görürken toğru yolu olma kem-rāh
- 2120) Benüm kanumda ta'cil itme zinhar
Ki benden sonra olasın heber-dar
- 2121) Bu işler iy cihānun şehriyārı
Katı 'ibret degül mi size bari
- 2122) Eger bih-gürd şabr itmeseyidi
Ya 'afvuñ yolına gitmeseyidi
- 2123) Hümā-yı şāh aña şabr itmezidi
Anuñ 'afvı yolına gitmezidi
- 2124) Er olan nesneye bes niçün ive
Neye maḥkūm ide kendüyi dive
- 2125) Bunı işidicek ol şāh derhāl
Girü zindana itdi anı irsāl
- 2126) Yine kendü sarāya döndi gitdi
Sa'ādetile baht iline yetdi

SIFAT-I RŪZ MECLİS-İ SABİ BAHTİYÂR VE BÂZ-AVERDEN BEZİR-DÂR

.---/.---/---

- 2127) Meger girü 'urus-ı çarh-ı devvâr
Yerin gösterdi nâ-geh açıban çar
- 2128) Cemâlîla cihānı kıldı ruşen
Çü gül açıldı 'âlem oldu gülşen
- 2129) Çıkağeldi yine şâh-ı cüvân-baht
Ki revnağ tutar andan tacilen taht
- 2130) Vezîr-i sabî' irdi hâzrete tiz
Yüz urup eydür iy şâh-ı Dil-âviz
- 2131) Ki müfsid olana itmek siyâset
Olur taht ıssına aşlı riyâset
- 2132) Bes ol ehl-i fesâduñ bu cihāngir
Niçün kam'ına eyledi taqsir
- 2133) Bunı kor ölürise böyle sultān
Nizām-ı milke olur katı nokşān
- 2134) Buğur emr itdi Sistān şehriyârı
Getürdiler girü ol Bahtiyârı
- 2135) Bu işden olıban dil-haste vü zâr
Yağın bildi kim olur uşda ber-dâr
- 2136) Didi ger şâh virürse amanı
Eydem aña bir hoş dâsitānı
- 2137) icâbet kılıban emr eyledi şâh
Yine ağzını açdı ol tolu mâh

HİKÂYET-İ ŞÂH-I İRAN BA-DUHTER-İ KAYSER-İ RŪM VE MEGER HİLE-
EZ-ZENAN

.---/.---/---

- 2138) Didi kim 'ahd-ı maẓide meger bir
Varıdı hoş mu'azzam şâh-ı dil-gir

- 2139) Kemāl u ‘adlıla mevsūfıdı ol
Cemāl u ‘aklıla ma‘zufıdı ol
- 2140) Anuñ şānına inüp lutf u ihsān
Aña maḥkūmıdı İrān u Turān
- 2141) ‘Aduśı cümle maḥdūm olmuşıdı
Kamu menkub u ma‘dum olmuşıdı
- 2142) Hemīşe yitip içmegidi işi
Sürerdi ‘ayşıla yazı vü kışı
- 2143) İvit hiç leşkerine bakmaz oldu
Bulardan yaña meyli akmaz oldu
- 2144) ‘Aduvdan çünki fariğ ola sultān
Daḥı hiç leşkerine kılmaz ihsān
- 2145) Buğur leşker durıban cümle düpdüz
Vezirün ḥazretine urdılar yüz
- 2146) Şikāyet eylediler şāhdan çok
Utarid ḥazretine māhdan çok
- 2147) Didiler bize sultān-ı cihān-gir
Biraz müddet durur kim itdi takṣir
- 2148) Eger olmazsa işümüz muḥaşşal
Bu mecmu‘ olırsar cümle müfaşşal
- 2149) Elümüzden ne gelür nidiserüz
Meger kim tağılıban gidiserüz
- 2150) Vezir eydür bulara katlanun bir
Görelüm nicedür aḥvāl-i takḍir
- 2151) Kim idem sizüñiçün tañla bir iş
Ki sizden zāyil ola uşbu teşviş
- 2152) Buğur çün oldu girü subḥ-ı rüşen
Cihān nūrıla toplu oldu gülşen
- 2153) Vezir irdi girü şāhuñ katına
Yüz urdı ‘adetine ḥazretine
- 2154) Söz ortasında takribile ol dem
Didi iy baht ayāsı şāh-ı ‘ālem

- 2155) Bugün Kayşerde bir maḥbūb işitdüm
Kim uşda kendüzümden geli gitdüm
- 2156) Meger kim Kayşerüñ kıızıymış ol
Olimiş ḥüsn içinde key katı yol
- 2157) Kişi dilile şerḥ idimez anı
Kim oldur 'alemün cān ü cihānı
- 2158) Size layık bugün oldur hemān uş
Anı sultāniçün istedelüm hoş
- 2159) Buğur işitdi bunu şāh derḥāl
Aña bir yahşu ilçi kıldı irsāl
- 2160) Ki kıza şāhiçün hātib ola ol
Ol işe cānıla rāğib ola ol
- 2161) Çün irdi ilçi Kayşer ḥazretine
Bu sözi 'arza kıldı ḥizmetine
- 2162) Bunu çün ilçiden işitdi Kayşer
Be-küllî kendüzinden gitdi Kayşer
- 2163) Rızā virmedi hergiz bu işe ol
Anuñ temkīnine göstermedi yol
- 2164) Kakıyıp it gibi sürdürdi anı
Buğur nevmiz olup döndi revānı
- 2165) Bu işden key hacil düşiben ilçi
Melul u teng ü dil düşiben ilçi
- 2166) Girü geldügi yolu **du**tdı gitdi
Yine sultānınıñ katına yetdi
- 2167) Ana Kayşer nekim didise bir bir
Bu şāhuñ kulağına itdi takrīr
- 2168) Buğur şāh işidicek bu cevābı
Gözinden cuş kıldı gayret ābı
- 2169) Hazine ağızını açdurdı derḥāl
Dökiben leşkerine bi-kerān māl
- 2170) Gönüldi ḥışm idiben rūma ol dem
Ki milk-ı Rūm andan ola derhem

- 2171) Süriben tırmadın günler ü dünler
İrişdiler Diyâr-ı Rûma bunlar
- 2172) Çün irdiler 'adûnuñ milkine uş
Anı zir ü zeber eylediler hoş
- 2173) Geyiben câmehâ-yı asumân-reng
Nireye irdilerse kıldılar ceng
- 2174) Kim oldı cism ü cânlar cümle umâç
Temâmet hânumânlar küllî tarac
- 2175) Meger kim Kayşere yetdi haber tiz
Ki ne turursın iy şâh-ı dil-âviz
- 2176) Amânsuz yağı girdi milke nâ-gâh
Ki kûha uğrar olurısa der-gâh
- 2177) Nice şerh idelüm vaşfını anuñ
Kim oda yaqdı cânını cihânuñ
- 2178) Bugur Kayşer işidicegez anı
Çeriye car eyledi revânı
- 2179) Hem-ân-dem yüz bin er yaşadı derhâl
Anı yağıya karşı itdi irsâl
- 2180) Çeriye koşdı yahşı adlu server
Didi bir güvenci nedür ü nide er
- 2181) Ki kendü itmegüñüz çün durışuñ
Evinüz üstinedür hoş urışuñ
- 2182) Kim özge yirde ceng itmek cezâdur
Velî ev üstine olsa sezâdur
- 2183) Bu sözi işidicek gitdi bunlar
Meger biribirine yetdi bunlar
- 2184) Muqabîl olıban tıruşdılar hoş
Biribiriyile urışırlar hoş
- 2185) Şu resme hâdden aşâ oldı sâvâş
Ki fark olmazıdı yerde taşdan baş
- 2186) Şuña dek ceng oldı kim gün indi
Soñ ucı Rûmılar duymadı şındı

- 2187) Ölen öldi vü ölmeyeni gitdi
Şikeste Kayşerün katına yetdi
- 2188) Bu hâli şöyle 'arz itdiler aña
Ki Kayşer ol sāvâşdan kaldı taña
- 2189) Buğur dirildiler mecmu'ı varı
Genine komadılar şehriyârı
- 2190) Didiler bu dahı bir ulu hândur
Ki Çinden Rûmâ dek hükmi revândur
- 2191) Buña kızını virmeklikde sultân
Bu yüce devlete olmaya nokşân
- 2192) Bunı döndürimedük çün er ile
Dahı zor u sitiz ü leşker ile
- 2193) Görürsiz milki ne resmile yıkdı
Nireye kim irişdiyise yakdı
- 2194) Bir âli kim kesemez anı kişi
Öpip başına komaklıkdur işi
- 2195) Gerek kim bu kızı buña virevüz
Bunuñla buradan anı travüz
- 2196) Meger Kayşer dahı nâ-çâr ü nâ-kâm
Kabûl idip bu işe itdi ikdâm
- 2197) Buğur düzip koşıp bu dil-rubâyı
Cemâl ikliminüñ içinde bayı
- 2198) Viribidiler ol sultâna ol dem
Ki göricek yüzini öldi hurrem
- 2199) Hemân kim aldı kızı döndi gitdi
Çü maksûdı olıdı irdi yetdi
- 2200) Meger bu kızuñ evvelki eründen
Dahı ol hüsn elinüñ serverinden
- 2201) Bir er oğlancuğı kalmışdı nâ-gâh
Kim olıdı şanasın çardeh-i mâh
- 2202) Buğur Kayşer revâ görmedi anı
Ki beyle vire ol genc-i revânı

- 2203) Kızı gönderdi anı kendü aldı
Bu oğlançuk anuñ katında kaldı
- 2204) Bes andan soñra ol kızıla bu şâh
Ki biri güneşidi vü biri mäh
- 2205) İriben devletile tâc ü tahta
Bolaldılar katı iqbâl u bahta
- 2206) Çü hatun bunda bir kaç yıl kim oldu
Ol oğlançuğunun şevkile töldü
- 2207) Anuñ hicri katı zâr itdi anı
Perişân hâli evkâr itdi anı
- 2208) Buğur oqudı bir bāzārgānı
Kim olıdı vefā vü luṭf u kânı
- 2209) Getürdi ‘izzetile halvetine
Yaluñuz girdi bāzirgān katına
- 2210) Aña ‘arz itdi bir bir uşbu hâli
Kodı öñinde ḥadsuz genc ü mālı
- 2211) Didi binümile atalığ itgil
Buradan ‘azm idiben Rūma gitgil
- 2212) Atam katında bir oğlançuğum var
Kim olmışam anuñ hecriyile zâr
- 2213) Varıcağ ihfâyıla digil aña
Ki anuñ katı müştāk oldu saña
- 2214) Siniñ gül yüzini görmek diler ol
Gerek kim çekesin anuñ-içün yol
- 2215) Bunı işidicek ol ḥod geliser
Hümâ gibi uçup sâye şalısar
- 2216) Anı kul diyü çıkarup alasın
Bu sultānuñ ḥuzūrına gelesin
- 2217) Kaçan kim göre anı şâh-ı ‘âlem
Bahāsın viriben alısar ol dem
- 2218) Bu şāhuñ ḥizmetinde kul ola ol
Bunuñ kulluğına meşgûl ola ol

- 2219) Ol ucıla anı ki gāh görem ben
Nicedür hālini evkāt şoram ben
- 2220) Buğur bāzārgān işitdi anı
icābet eyledi ol dem revānı
- 2221) Didi baş üstine bu emr ü fermān
Ola kim haq irüre derde dermān
- 2222) Ki Rūma yüzüm üstine varayım
Anı bir la'le gibi koparayım
- 2223) Ümizüm var ki cehd eyleyip alam
Şehūñ devletlü dergāhına gelem
- 2224) Bunı didi hem-ān-dem gitdi tācir
Meger kim Milk-i Rūma yetdi tācir
- 2225) İrip derhāl oğlanuñ katına
Bu sözi 'arza kıldı hizmetine
- 2226) Kabūl eyleyip oğlan dahı anı
Revāne oldılar ol dem revānı
- 2227) Diyār-ı Rūmdan çün gitdi bunlar
Buğur Milk-i 'ıraqa yetdi bunlar
- 2228) Anı kul şuretinde aldı tācir
Bu şahuñ kulluğına geldi tācir
- 2229) Hem-ān-dem kul diyü şah aldı şatun
Meger anda iraqdan gördi hatun
- 2230) Çün uşbu resmile kıldı sanā'at
Ki karşı görmege oldı kana'at
- 2231) Ne kılsun neylesün bî-çāre ana
Niçe bir furkat odıyıla yana
- 2232) Bu resme fikr idiben kıldı tedbīr
Velī ayruksıydı hāl-i taqdīr
- 2233) Meger bir gün şikāre gitdi sultān
Varıban av yerine yetdi sultān
- 2234) Buğur hatun-ı miskīn buldı fırsat
Harem oldı hademden ya'ni halvet

- 2235) Oqıtdı oğlını ol dem katına
Getürtdi kórka kórka halvetine
- 2236) Muhabbetden yüzün yüzine urdı
Anayıla oğul bir lahza tırdı
- 2237) Meger kapucılardan biri nā-gāh
Bu hatunun işine oldu āgāh
- 2238) Hemān kim avdan irişdi sultān
Kapuda 'arza kıldı hāli der-bān
- 2239) Buğur kim bu sözi işitdi bu şāh
Hem-ān-dem kendüzinden gitdi bu şāh
- 2240) Kakıdı bu işe hışm itdi gāyet
Buyırdı kim olā aña siyāset
- 2241) Bu hatun çün zamānuñ hubıyıldı
Bu sultānuñ katı maḥbūbıyıldı
- 2242) Aña kıyamadı ol şāh-ı 'ālem
Bu işden oldu içi taşu pür-gam
- 2243) Kolay tapşurdı bir cellāda ol dem
Kim andan akıda ol sā'at ol dem
- 2244) Alıban çünki anı gitdi cellād
Siyāset-gāha irdi yetdi cellād
- 2245) Meger kul orada mecmū'ı hāli
Bu başından geçen dürlü zevāli
- 2246) Kamu cellāda hoş takrīr itdi
Beyān ü vaқи'ini bir bir eyitdi
- 2247) Didi kim hatunun öz oğlıyam ben
Benüm kanumda ta'cıl eyleme sen
- 2248) Ki yakında benüm hālüm biline
Cezāsi şabrunun ol dem kılına
- 2249) Bunı işidicek cellād andan
Kılıcı şavdı ol cānu cihāndan
- 2250) Eyitdi kim bunuñ hüsn ü cemāli
Buña taşdıķ ider ḥod uşbu hāli

- 2251) Hele bir niçe gün şabr ideyim bir
Göreyim nicedür ahvāl-i taqdīr
- 2252) Keyise pāzişāha oldı diyem
Ne kim sulṭān didise oldı diyem
- 2253) Bunı fikr idiben şabr itdi cellād
Kulı gizletdi kendü gitdi cellād
- 2254) Varıban pāzişāhuñ ḥazretine
Yüz urdı ḥadetince ḥızmetine
- 2255) Didi emri yerine yetdi ḥānuñ
Penāh-ı 'ālem ü şāh-ı cihānuñ
- 2256) Buğur bir niçe günden şoñra ḥatun
İşidiben bu ḥāli oldı maḥzūn
- 2257) Kim olaldan berü uşbu 'aceb ḥāl
Sarāya girmedi şāh-ı nigū-fāl
- 2258) Bu ḥatuna ḳamudan artuḳ oldı
İçi baş u taşı yaşıla ṭoldı
- 2259) Hemişe āh u feryād eyleridi
Bu ḥāli āhile yād eyleridi
- 2260) Kim ol 'alī sarāyında bu şāhuñ
Penāh-ı 'ālem ü zıll-ı ilāhuñ
- 2261) Meger kim bir ḳarı varıdı anda
Kim olmışıdı begāyet yir ü günde
- 2262) Cihānuñ ser-te-ser ḥālin bilürdi
Her işe siḥrile efsūn ḳılurdi
- 2263) Bu ḥatunun ḳatına geldi bir gün
Anı gördi ḳatı efkār u maḥzūn
- 2264) Didi iy māh-ı 'ālem noldu saña
Ki ḳalmışam senüñ işünde taña
- 2265) Neden böyle perişan oldı ḥālüñ
Ki günden güne artuḳdur zevālüñ
- 2266) Bugün gönlünde ne var baña digil
Ağudan acıyısa daḥı yigil

- 2267) Ola kim derdüne bir em idem ben
Bu müşkil yaraña merhem idem ben
- 2268) Bunı işidicek hatun derhāl
Niçe kim vaki' olmuşdı bu aḥvāl
- 2269) Karınuñ tapusına kıldı taqrır
Karı anladı ḥāli bildi bir bir
- 2270) Didi kim bunuñ-içün gam yime sen
Bu işi dilegünce bitürem ben
- 2271) Çün oğlan oldu aña ḥod ne tedbır
Veli şāhı senüñle eyleyem bir
- 2272) Karı bu sözi diyip tırdı gitdi
Hem-ān-dem pāzişāh katına yetdi
- 2273) Varıp ḥalvet-gāhında buldı şāhı
Kim ol dem olıdı 'ālem penāhı
- 2274) Duā kıllıp didi iy şāh-ı 'ālem
Ki yüzüñ pertavidür mäh-ı 'ālem
- 2275) Baqaram aşikāre o nihānı
Müşevveş görürem şāh-ı cihānı
- 2276) Ki nazük gönline beyt-i taḥayyür
İrişiben kıllur dāyim tefekkür
- 2277) Sebeb nedür buña gerek biline
Bunun heme cümle def'i kıllına
- 2278) Ki sultān-ı cihāna gam yaraşmaz
Bulardā 'ayş u 'işret kem yaraşmaz
- 2279) Neyise bu işüñ tedbırin idün
Uzanmadın bunuñ def'ine gidün
- 2280) Eger cürmise idilsün siyāset
Ki bunuñla olur bākı riyāset
- 2281) Veger zülmise eylen 'adlile dād
Ki 'ālem bu işile olur ābād
- 2282) Revādur kim ola derhem bu 'ālem
Gelince pāzişāha zerrece gam

- 2283) Buğur şāh eydür iy şefkatlü māzer
Baña devrān getürdi böyle āzer
- 2284) Çü bu iş oldı bir sırr-ı nihāni
Ki müşkildür katı şerh itmek anı
- 2285) Velī çünkim şorarsın saña direm
Ağudan acıyısa dağı yerem
- 2286) Bilürsin āhı kim şol Rūmı kulı
Şu bez-baht ü bez-endiş ü fuzūli
- 2287) Ki bāzircāndan aldumıdı şatun
Anuñla hu birimiş bu hatun
- 2288) Buña gamz eyleyem öldürdüm anı
Velī taḥkik idemedüm gümānı
- 2289) Ne bilürem ki girçekdür bu fuşş iş
Ne bilürem ki oldı sehv ü yañlış
- 2290) Hemān olmış durur bir kavı-i vāhid
Bulamadam buña 'add ıssı şāhid
- 2291) Bu işe vālih ü hayran olıban
Perişān ḥāli serduban olıban
- 2292) Anuñçün kııuram her dem tefekkür
İriben gönlüme karşı taḥassür
- 2293) Buğur öñünde pir eydür kim iy şāh
Dilersen kim olasın aña āgāh
- 2294) Bu ta'vizi ki vardur uşda bunda
Ki yekün ne beşerde var ne çinde
- 2295) Şu vaḳtin kim yata uyuya hatun
Anuñ katına vargil arḳun arḳun
- 2296) Ko gögsi üstüne ta'vizi anuñ
Güzeller şāhı ol cān ü cihānuñ
- 2297) Uyıma bir zamān key diñle anı
Ki şirin fāş idiser ol revānı
- 2298) Ne kim varısa gönlümde diyiser
Eger acı eger tatlu yiyiser

- 2299) Bunuñ taḥkikini ol dem bulasın
Aña göre ne dilersen kılasın
- 2300) Buğur sultān anı kıldı icāzet
Bu işe sıdķıla virdi irādet
- 2301) Karıdan aldı ol ta'vizi derḥāl
Karıyı görki niçe eyledi āl
- 2302) Buğur geldi karı ḥatun katına
Yüz urdı ol müzeyyen ḥazretine
- 2303) Didi bir ḥile itdün iy dilārām
Kim ol işden bulısardur dil-ārām
- 2304) Bu gice sen seni o yire ur hoş
Ki dünle geliser sultān saña uş
- 2305) Koyısar gögsünün üstinde ol şāh
Bir aya deñlü nāzınca iy māh
- 2306) Anı koyıcağaz sultān-ı 'ālem
Gerek gözün yumıgiken sen ol dem
- 2307) Temāmet nice oldısa bu ḥālī
Baña şerḥ eyledüğün kıl ü kālī
- 2308) Hem-ān-dem idesin sultāna taķrīr
Nitekim itdünidi baña bir bir
- 2309) Anı işidicek ol demde sultān
Kılısardur saña çok luḥ u iḥsān
- 2310) Seni evvelinden yig savısar ol
Bulısarsın girü iḳbālüne yol
- 2311) Bunı didi vü aḥşām oldı gitdi
Buğur ḥatun karı didügin itdi
- 2312) O yire urdı kendüzini derḥāl
Meger irişdi ol şāh-ı nigū-fāl
- 2313) Kodı gögsine bu ta'vizi ol dem
Aña guş urdı diñler oldı epsem
- 2314) Buğur derḥāl ağızın açdı ḥatun
Sözün yirine dürler şaçdı ḥatun

- 2315) Hazārān nāzıla başladı söze
Ki gine söz yirine incü düze
- 2316) Didi evelki erümden benüm uş
Kim olaydı meger bir şāh-ı dil-güş
- 2317) Bir aya benzer oğlum qalmışıdı
Ki nūrından künk ü baç almışıdı
- 2318) Atamdan alıcaq bini bu sultān
Didiler olur uşbu fazla noqsan
- 2319) Beni çü milke çünkim şaldı atam
Anı ol dem elümden aldı atam
- 2320) Bu milke şāhıla çünkim irişdüm
Şanasın şirdüm şehre qarışdum
- 2321) Egerçi şāhuñ ihsānını buldum
Veli hicriyile anuñ zār oldum
- 2322) Düşiben döqip şabr-ı ihtirāka
Sinünüñ ayı irişip muhāka
- 2323) Hezārān hile vü ālile anı
Getürdüm kul deyü ol tatlu cānı
- 2324) Ki karşı göre turaydum yüzini
Ya işideydüm ayruqdan sözini
- 2325) Meger bir gün bu 'adl idici sultān
Şikāre binip itdi 'azm-ı seyrān
- 2326) Oqudum oğlanı katuma nā-gāh
Buğur kapucılar olmışlar āgāh
- 2327) Anı sultāna ayruqsı demişler
Bu şehdi ağular gibi yemişler
- 2328) Buğur hışm idüp ol şāh-ı cihān-dār
Buyurmuş eylemişler anı ber-dār
- 2329) Ol uçdandur ki zār olmuşam ben
Perişan hāli evkār olmuşam ben
- 2330) Ölice kidi ol hod bir gün öldi
Bu iş baña kamudan bez-ter oldı

- 2331) Ki bakmaz oldu sultānum yüzüme
Anuñçün dūrterem k̄anum yüzüme
- 2332) Bunı didi vü itdi anda bir āh
Ki raḥm eyledi aña ol şehen-şāh
- 2333) Çün işitdi bunuñ sözini sultān
Haṭā kıldum diyüben itdi afgān
- 2334) Egildi ḥatunun öpdü yüzini
Uyardı luṭfıla maḥbüb özini
- 2335) Didi kim bu ḥaṭāyı niçün itdün
Bu nā-dānlar yolına nişe gitdün
- 2336) Baña ol dem neye dimedün anı
Kim öldürmeyem ol genc-i revānı
- 2337) Bes imdi 'avretün alını görgil
Anuñ bu resme ef'ālını görgil
- 2338) Ki mekrine nice tedbīr itdi
Genezligile müşkil işe yetdi
- 2339) Buğur sultān ol cellāda derḥāl
Hem-ān-dem bir k̄ulını kıldı irsāl
- 2340) Kim anı getüre şāhuñ k̄atına
Yüz ura 'ādetince ḥazretine
- 2341) Hemān kim vardı k̄ul okıdı anı
İrişdi ḥazret-i şāha revānı
- 2342) Buğur cellāda şordı şāh-ı 'ālem
Ki ol oğlanı kim öldürdün o dem
- 2343) Anuñ göster nerededür mezārı
Ziyāretgāh idelüm anı bāri
- 2344) Ki suçsuz ölmüş ol ma'sūm nā-gāh
Anuñ ḥāline olmamışuz āgāh
- 2345) Bunı işidicek cellād ol dem
Yir öpüben didi iy şāh-ı 'ālem
- 2346) Kim ol oğlan henüz diri durur uş
Anı bu ben k̄uluñ şaklamışam hoş

- 2347) Ki varıcak siyāsetgāha iy şāh
Beni eyledi ol hālinden āgāh
- 2348) Didi kim hatunun öz oğlıyam ben
Benüm katlümde ta'cıl eyleme sen
- 2349) Ki soñra añlayuben biliserler
Saña çok dürlü zahmet kıllısarlar
- 2350) Bunı diyicegez şakladum anı
Ki tañkiş eyleyem uşbu gümānı
- 2351) Eger şeh buyurursa getüreyim
Güli gülzār içine yitüreyim
- 2352) Hemān sā'at buyırdı anda sultān
Tolu ay gibi çıkageldi oğlan
- 2353) Buğur şāh oğlanuñ elini aldı
Hem-ān-dem anası katına geldi
- 2354) Anı göricegez bu ana miskīn
İrişdi ölmişiken cāna miskīn
- 2355) Bunuñ şükrānesi ol şāh-ı hūbān
Bile oğlıyıla oldu müselmān
- 2356) Bu cellāda 'atalar eyledi çok
Kim anuñ haşırına güneş-kārān yok
- 2357) Katı şād oldu bu sultān-ı dil-gir
Kim ol işden yüzine gelmedi kir
- 2358) Bu kez bu Bahtiyār eydür ki iy hān
Ki bir emrūn durur bin derde dermān
- 2359) Çün elünden gelür em eyle derde
Teşeffi kıl u merhem eyle derde
- 2360) Ki bu bir sözde yüz biñ nükteler var
Çü bilür hażret-i şāh-ı cihān-dār
- 2361) Eger itmese cellād anda şabri
Şeha gösterse şorar demde kabri
- 2362) Aña haşıl olıvardı nedāmet
Bulısarıydı ol resme kerāmet

- 2363) Benüm hālümde daḥı şāh-ı a'zam
Gerek kim terk ide ta'cili bu dem
- 2364) Ki şabrıla biline soñra hālüm
Şehūñ boynına olmaya vabālüm
- 2365) Ki ben andan mu'arrāyam bilür haḳ
Hiyānetden müberrāyam bilür haḳ
- 2366) Bunı işidecegez şāh derhāl
Anı zindana girü kıldı irsāl
- 2367) Buğur kendü sa'adedgāha yetdi
Gine zevḳ u şafā vü 'işret itdi

MECLİS-İ ŞĀMİN BAHTİYĀR VE BĀZ-AVARDEN BEZĪR-DĀZ

.---/.---/.--

- 2368) Girü şāh-ı nücüm-ı 'ālem-efrūz
Olup ferhunde fāl ü şād pīrūz
- 2369) Şabānuñ leşkerin şaldı cihāna
Şebihun eyledi zāhir nihāna
- 2370) Bu leşker pertevinden cümle 'ālem
Münevver oldı hoş nūrıyla ol dem
- 2371) Vezīr-i şāmin-i şāh-ı cihān-gir
Bu işi eyleyüben anda tedbir
- 2372) Sekizinci vezir irişdi ol dem
Didi şāha ki ol dāyima hurrem
- 2373) Didi toğar toğuz ayda her oğlan
Eger kız ola vü eger er oğlan
- 2374) Buña daḥı toğuz gün oldı bu gün
Ola kim fayşalıla ola maḳrūn
- 2375) Geliben hażret-i şāhı cihāne
Getürdi bu işe yüz bin bahāne
- 2376) Didi sultāna kim iy bahtlu şāh
Niçün her işe olamazsın āgāh

- 2377) Cihān içinde kim olsa ziyān-kār
Olur ol şer'ile katle sezā-vār
- 2378) Eger hayvan ola şāha ger insān
Turur mecmū'ısı bu işde yek-sān
- 2379) Eger olursa daḡı hār u hāşāk
İderler yoluñ üstinde anı pāk
- 2380) Bes ol oḡlan kim itmişdür hiyānet
Neçün sultān ide aña 'ināyet
- 2381) Anuñ kim cürmi çokdur taḡ u taşdan
Nola bugün eger çıkarsā başdan
- 2382) Ki te'dib olurısa aña iy cān
Nizām-ı milke hiç olamı noḡşan
- 2383) Çü muḡkem olıcaḡ nasḡ-ı siyāset
Daḡı revnaḡ dutar kārı riyāset
- 2384) Meger girü bu 'ālem şehriyārı
Bu sözden ḡāzır itdi Baḡtiyārı
- 2385) Diledi kim anı itdürde ber-dār
Buḡur didi bu kim iy şāh-ı ser-dār
- 2386) Hasūduñ sözine uymaḡ revā mı
Ya odı panbuḡa koymaḡ revā mı
- 2387) Gerek hışm aşına iy şāh-ı maḡlūk
Ola 'adl eyleyen sultānları toḡ
- 2388) Hasūduñ sözine her kim ki uya
Bu şāh-ı dād-bin ḡālını tuya
- 2389) Çün işitdi hasūduñ sözini ol
Bes imdi lā-cerem düşdi aña yol
- 2390) Buḡur şāh-ı cihān-gir ü cihān-dār
Didi iy vālih ü efgende vü zār
- 2391) Bunı daḡı beyān it baña bu dem
Nitekim var durur ne biş ü ne kem
- 2392) Bu ḡāli daḡı niçedür bileyim
Bu işün daḡı tedbirin kılayım

HİKĀYET-İ ŞĀH-I DĀZ-BİN U ZULMİ Kİ BERA-YI RİZA-YI ŞÖHRET

ŞÖHRET

.---/.---/---

- 2393) Yine ağzını açdı Bahtiyār uş
Ki sözler yirine incü dize hoş
- 2394) Didi iy Hüsrev-i Şāh-ı cihān-gir
Ki bu deŵr-i cihān-gir-dide vü pir
- 2395) Senüñ gibi sezā-yı taht u tācı
Kim alduñ cümle 'ālemden harācı
- 2396) Ne gördi şimdi yedek ne göriser
Ne hod vaşlıla anuñ dem urısar
- 2397) Ki dāyim bahtıla ser-dār olgıl
Cihān içindē ber-hurdar olgıl
- 2398) Çü şordum ben kuluñdan bu hikāyet
Diyeyim niçe kim oldu rivāyet
- 2399) Meger Milk-i 'Acemde bir ulu şāh
Varıdı her işe dānā vü āgāh
- 2400) Şecā'atda katı meşhūrıdı ol
Kamudan şabuk ü manşūrıdı ol
- 2401) Kim adı dād-binidi o şāhuñ
Cihānuñ burcına hurşid ü māhuñ
- 2402) Meger iki veziri varıdı hoş
Severdi bunları şāh-ı 'adū-küş
- 2403) Birine kām-gār eydürleridi
Birine kār-dār eydürleridi
- 2404) Buğur uşbu vezir-i kām-gāruñ
Bu zibā şüret ü bu gül-'izāruñ
- 2405) Ki hūri gibi bir kıızı varıdı
Ki gülden nāzük ü günden arıdı
- 2406) Gice gündüz 'ibādetler kıılır hoş
Anı kendüye 'ādetler kıılır hoş

- 2407) Meger kim kār-dār ol kıızı nā-gāh
Görüp hūsnine anuñ oldu āgāh
- 2408) Aña 'āşık olıban sevdi anı
Kim ol maḥbūbıdı cānuñ cihānı
- 2409) Çün irmezdi özi ol burc-ı māha
Anı ğamz eyledi derḥāl şāha
- 2410) İşidicek anuñ vaşfını sultān
Buğur anda ne dil ḳaldı ne ḥod cān
- 2411) Aña ol dem göñülden oldu 'āşık
Kim itdi kendüyi ol yolda şādık
- 2412) Şu resme vālih ü zār oldu aña
Esir ü mest ü evkār oldu aña
- 2413) Ki dilile kimesne şerḥ idemez
Göñül hergiz beyānına gidemez
- 2414) Bu kez sultān olup nā-çār u nā-kām
Bu işi kār-dāra itdi peygām
- 2415) Kişi viribidi kızın diledi
Ol işüñ ḳaşdına dişin bilede
- 2416) Bunı çün kām-gār işitdi ol dem
Ferah buldı vü oldu şāz u ḥurrem
- 2417) Didi her neye kim mālİK ola ḳul
Temāmet pāzişāhuñ milkidür ol
- 2418) Benüm nesnem olıcaḳ şāha lāyık
Ulu devletdür ol iş baña bāyık
- 2419) Velikin kıza daḳı bir şorayım
Bu ḳutlu işi-çün nedür göreyim
- 2420) Ki yıl on iki ay aña hemişe
'ibādet eylemekdür kār ü pişe
- 2421) Namāz u rüze durur işi dāyım
Gicede ḳāyım ü gündüzde şāyım
- 2422) Bunı didi vezīr ol demde tırdı
Kızı ḥalvet-gehine tiz yüz urdı

- 2423) Hezārān luṭfıla bu tuḥfe ḥālī
Nice kim gēçdi yine bu maḳālī
- 2424) Kızunuñ ḥazretine kıldı taḳrīr
Anı hoş vechile ‘arż itdi bir bir
- 2425) Hem-ān-dem kim bu sözi kız işitdi
Bu işde key ḳatı teşvīş itdi
- 2426) Eyitdi kim ol işden fariḡam ben
Baña teklīf ḳılmaḡıl anı sen
- 2427) Olinca ancılayın bin ifādet
Yig oldur kim idem bir dem ‘ibādet
- 2428) Eger bu işi teklīf iderisen
Bu yola güc idiben giderisen
- 2429) Buluram ben ḥod ol nesneye der-bān
Velīkin üstünize dürişir ḳan
- 2430) Bunı böyle didi vü aḡladı çok
Atasınuñ yüregın taḡladı çok
- 2431) Bunı çün kām-gār işitdi ol dem
Bu işden oldı içi ṭaşı pür-ḡam
- 2432) Buḡur geldi girü şāhuñ ḳatına
Yüz urdı ‘ādetince ḥazretine
- 2433) Bu peygāmı şehūñ öninde bir bir
Nice işitdiyise kıldı taḳrīr
- 2434) Anı işidicek bu resmile şāh
Olıcaḡaz bu müşkil işe āḡāh
- 2435) Ḳaḡıben perişān oldı ḳatı
İçi ṭaşı ḡazabdan ṭoldı ḳatı
- 2436) Hemān sâ‘at vezīre itdi peygām
Kim eydiserem anı kām nā-kām
- 2437) Buḡur zor eyleyiben alısaram
Sarāyuñ köşesine şalısaram
- 2438) Eger luṭfıla virmezse irādet
Olısar ‘unfe elbetde i‘ādet

- 2439) Bunı çün kām-gār işitdi nā-çār
Olıban havfıyıla şāhuñ evkār
- 2440) İrişdi girü kızınıñ katına
Yine getürdi anı halvetine
- 2441) Hezārān luţfıla yalvardı kıza
Bu ehl-i ğayret ehl-i temize
- 2442) Şehüñ havfıla anı itdi tehdid_
Bu tehdidi beğāyet kıldı teşdid
- 2443) Girü kız olmadı ol işe rāzi
Bulınmadı ara yirde terāzi
- 2444) Didi her kim bula kurb-ı ilāhi
Aña kār eylemez emr-i melāhi
- 2445) Bugün uşda baña lezzet-i ta‘at
Komadı kim idem şāha itā‘at
- 2446) Bu işe olamayısar hiç çāre
Eger bini iderse pāre pāre
- 2447) Buğur bunı işidicek atası
Yir ister cānını oda atası
- 2448) Didi bes işümüz kaçmak olısar
Cihāna yüz suyun saçmaq olısar
- 2449) Buğur bir gice kızıyla tırdı
Hezimet kaşdına ol dem yüz urdı
- 2450) Burun sürip oradan gitdi bunlar
Buğur nā-gāh kazaya yetdi bunlar
- 2451) Bu işinden bularun hod meger şāh
Hem-ān-dem olmışımış anda āĝāh
- 2452) Bu kez ardınca adem şaldı derḫāl
Bulara virmedin ihmāl ü aḫhāl
- 2453) İkisini daḫı dutdılar ol dem
Getürdiler melūl u zār ü pür-ĝam
- 2454) Hemindem kām-gārı anda sultān
Yasā‘a degüriben itdi bi-cān

- 2455) Buğur kıza nikāh itdürdi aldı
Sarāya zoru bāzūyla şaldı
- 2456) Meger bir nice aydan şoñra nā-gāh
Sefer kaydına düşdi anda bu şāh
- 2457) Meger bir kār-ı a‘zam düşdi hādis
Olup orada bir maqşūdı bā‘is
- 2458) Okıdı Kār-dāri halvetine
Getürtdi ‘izzetile hażretine
- 2459) Aña işmarladı milkūñ işini
Nekim var toğrısını yañlışını
- 2460) Bu eşgāli buña tevfiż itdi
Buğur kendü ‘azimet kıldı gitdi
- 2461) Kalıban kār-dāra kār-ı milkūñ
Temāmet cümle girü dār—ı milkūñ
- 2462) Şehensāhuñ yirinde hüküm iderdi
Gehi zulme gehi dāde giderdi
- 2463) Meger bir gün sarāy öninde nā-gāh
Harem ehline düpdüz oldu āgāh
- 2464) Görür kızını anda kām-gāruñ
Düşip ‘işkına ol zibā nigāruñ
- 2465) Elinden gitdi ol dem ihtiyāri
Bu işe itmedin şabr u kararı
- 2466) Buğur hatuna tiz itdürdi peygām
Ki bende kalmadı bir zerre ārām
- 2467) Baña lutfundan el vir iy dil-āra
Ki hicrūñden cigerdür pāre pāre
- 2468) Bu sözi bir karı ugrıla derhāl
Anı hatuna itdi ol dem irsāl
- 2469) Hemān kim hatun işitdi bu sözi
Gāzabdan kāna döndi iki gözi
- 2470) Karıya hışmıla sordurdu ol dem
Didi di kār-dāra olsun epsem

- 2471) Yoğısa bir iş iderem ben aña
Ki 'älemler kalur ol işde taña
- 2472) Karı göricegez bu hāli gitdi
Hem-ān-dem kār-dāra irdi yetdi
- 2473) Bu sözi aña 'arz itdi temāmı
Bilicek ki olmadı hāşıl merāmı
- 2474) Perişān u melūl oldı beğāyet
İçi teşvīşile tōldı beğāyet
- 2475) Bu esnada Buğur Sultān yetdi
Vezīr atlandı istikbāle gitdi
- 2476) İrişdi girü sultānuñ katına
Yüz urdı 'ādetince hāzretine
- 2477) Göricek kār-dārı anda sultān
Aña kıldı hāzaran luṭf u iḥsān
- 2478) Vilāyet hālini andan şorup şāh
Ne resme kim varıdı oldı āgāh
- 2479) Buğur bu kār-dār-ı bī-sa'ādet
Ki ğamz itmek aña olmışdı 'ādet
- 2480) Sarāyından şikāyet itdi şāhuñ
Bu kahir u hışm-ı ilāhuñ
- 2481) Didi kim bir sözüm var pāzişāha
Cihāna mesned ü pūşt ü penāha
- 2482) Kim ol işden eya şāh-ı cihān-dār
Olupdur gözlerüme bu cihān tar
- 2483) Ne dilüm var anı niçe diyem ben
Bu kattāl aguyı niçe yiyem ben
- 2484) Velikin şaklarısam hod 'aṭādur
Dirisem bi-gümān 'aynı haṭādur
- 2485) Bunı işidicek sultān-ı 'ālem
Olıban orada dil-riş ü pūr-ğam
- 2486) Didi kim şaklama anı beyān it
Ne iş oldıyisa bir bir 'ayān it

- 2487) Bu kez bu kār-dār eydür ki şāha
Cihānagözü püşt ü penāha
- 2488) Budur sözüm ki bir dūn nāgehānı
Gözedürken sarāy ehlin nihānı
- 2489) Görürem anda bir nā-cins ṭabbāh
Bu ḥatunıla olmuş ḳatı küstāh
- 2490) Meger bu kām-gārūn ḳızı ḥatun
Anuñ vaşlını almış cāna şatun
- 2491) Anuñla diz be diz olmuş oturmuş
Ḥicāb-ı şermi yüzinden götürmüş
- 2492) Biribiriyile idüp ‘ışkı bāzī
Arada ḳılırlar çok dil-nüvāzī
- 2493) Yaḳınım şuñā degin irdi yetdi
Kim ikisi bile bir yerde yetdi
- 2494) Buğur bu işi iy sultān-ı dil-gir
Anuñçün eyledüm bu resme te’hir
- 2495) Ki ‘arz olına mecmu‘ısı şāha
Cezāsı ıydıla şahib günāha
- 2496) Anı çün şāh bu resme işitdi
Ḳaḳıdı kendüzinden küllī gitdi
- 2497) Hem-ān-dem ḥışmıla yetdi sarāya
Gör imdi kim nider ol ṭolu_aya
- 2498) Didi ki eylemişsiz iy bez-endiş
Ne cānıla bu resme eyledün iş
- 2499) Ne ḥālıdı ol iy bezrāy-ı bez-baht
Kim ol ḥālden baña od oldı bu taht
- 2500) Şu resme ‘ibret idem şimdi saña
Ki ‘ālem ḥalḳı andan ḳala ṭaña
- 2501) Bunı didi ḳılıcın çekdi sultān
Kim öldüriben anı ḳıla bī-cān
- 2502) Buğur ḥāciblerinden biri şāhuñ
Bu merrihuñ u hem ḥışm-ı ilāhuñ

- 2503) Didi iy şāh-ı ferruḥ u fāl-ı hoş-pī
Şeh olan 'avrat öldürmek degül mi
- 2504) Buğur 'ālemde iy ferzāne maḥtūm
Eliyle 'avrat öldürmek olur şūm
- 2505) Velīkin buyurursa şāh-ı 'ālem
Kim aña hoş siyāset ola bu dem
- 2506) Anı at kuyruğına bağlanalar
Yüregın hışm odiyula 'tağlanalar
- 2507) Ol ucdan ol hūn raḥtıya olısar
Cihāna gelmemiş gibi olısar
- 2508) Kabūl idüp bunı bu şāh-ı a'zam
Anı at kuyruğına şardı ol dem
- 2509) Buğur kamçıladılar atı gitdi
Gidecek bir ulu şahrāya yetdi
- 2510) Meger ol bī-günāha ferd ü bari
İdiben luḥfıyıla 'avn u yarı
- 2511) Anı maḥzūz eyleyip belādan
Kažāsını şāvup ol mübtelādan
- 2512) Ḥaḳuñ emrile ipi üzülüp hoş
Ḥalāş oldu bu mazlūm orada uş
- 2513) Bu şahrāda ġaribe zār u mişkin
Gider bī-çāre-yi mazlūm u ġam-gin
- 2514) Biraz müddet ki bu resmile gitdi
Meger bir çāh-sāra irdi yetdi
- 2515) Orada kıldı bir kaç gün iḳāmet
İbadet kıлмаğ-ıçun istiḳāmet
- 2516) Meger kim sārubānı ulu ḥānuñ
Kim ol ḥān ḥüsrevidi ḥüsrevānuñ
- 2517) Devāsın isteriken anda nā-gāh
Görüp ḥatunı anda olur āgāh
- 2518) Anı ḥüsrev katına da'vet ider
Görür kim rāzī olmaz kendü gider

- 2519) Anuñ yümniyile derhāl ol dem
Devāsın bulup olur şād u hurrem
- 2520) Buğur gelicegez hānuñ katına
Yüz urıcağ muallā hāzretine
- 2521) Bu mestūrenüñ aḥvālını hāna
Ki muṭlağ beñzeridi cism ü cāna
- 2522) Ne resme gördise taḳrīr itdi
Öñinde hūsrevüñ bir bir eyitdi
- 2523) Bunı işidicek şāh-ı zamāne
Bu şaḥradan yaña oldı revāne
- 2524) İki gün dünlü günlü sürdi gitdi
Üçünci günde ol şaḥrāya yetdi
- 2525) Aradıp orada tiz buldı anı
Namāz üstinde ol cān ü cihānı
- 2526) Bes andan soñra kim virdi selāmı
Buğur luṭfıla şāh açdı kelāmı
- 2527) Ana eva'ıla kıldı sitāyiş
Ki buldı hāṭırı ol dem güşāyiş
- 2528) Anı i'zāzıla ol şāh-ı a'zam
Alıban şehre gömüldi hemindem
- 2529) Buğur hālını teftiş itdi anuñ
Bu zibā şüret hūb-ı cihānuñ
- 2530) Bu daḥı şehre irişince bir bir
Şehuñ öñinde hālın kıldı taḳrīr
- 2531) Anı işidicek bu şāh-ı 'ālem
Teraḥḥum itdi bu maḫlūma ol dem
- 2532) Hem-ān-dem dād-bīne ilçi şaldı
Çü mamūrıyıdı katına geldi
- 2533) Ki niçe daz-bīn gibi ulu hān
Aña olmışlarıdı bende fermān
- 2534) Çü sultān daz-bīni itdi hāzır
Olıban kendüsi arada nāzır

- 2535) Yanında kār-dārı dağı ol dem
Oķıdıp hāzır itdi şāh-ı a'zam
- 2536) Bu hatunı dağı anda getürdi
Muķābil bunlara karşı oturdı
- 2537) Buğur bu kār-dāra anda ol şāh
Didi sehv olmasun bu sözde nā-gāh
- 2538) Bu demde ictināb eyle hatādan
Eger ķurtılmak istersen ķazādan
- 2539) Baña toğru digil bunda bu hāli
Uzatmadın arada ķıl ü ķāli
- 2540) Ki bu hatunda ne zillet işitdün
Ne iş gördün nenün ğavrına yetdün
- 2541) Yolında egri midür yoksa şādık
İşinde süs midür yokısa hāzık
- 2542) Bu kez ol kār-dār işitdi anı
Senün hışmıla oda yandı cānı
- 2543) Didi kim burada yalan yaraşmaz
Şavābdan özge hiç kalan yaraşmaz
- 2544) Buğur toğrusını derhāl didi
Ol acı sözi şeker gibi yidi
- 2545) Didi kim ben aña bühtān itdüm
Uyıp şeytāna egri yola gitdüm
- 2546) Ki bu töhmetden ol hatun beridür
Bu dinilen cenābetden 'arıdur
- 2547) Ne ķılursa bugün fermān şehüñdür
Eger cevr ü eger ihsān şehüñdür
- 2548) Bunı işidicek ol şāh-ı a'zam
Meger ol hatuna şordı hemindem
- 2549) Kim işitdün bu resme uş kelāmı
Bes imdi di ki nedür intikāmı
- 2550) Buğur ol hatun eydür aña iy şāh
Ne diyem ben çü siz olmışsız āgāh

- 2551) Ki halkı 'ālemün fiye fiyedür
Cezāsı seyyi'enün seyyi'edür
- 2552) Ne resmile ki ol eydürdi baña
Gerek kim şāh dahı ide aña
- 2553) Çün işitdi bu sultān-ı a'zam
Buyurdi kār-dārı anda ol dem
- 2554) Bir atun kuyruğına bağladılar
Yüregın hışm odıyla tağladılar
- 2555) Kine itdise pādāşını derhāl
Bu dehri bul-'aceb eyledi irsāl
- 2556) Bes andan Dād-bıne geldi nevbet
Kim itmişdi vezirine siyāset
- 2557) Ki bu hatunuñ atasıydı ol
Kim ol ucdan oda yanmışıdı bol
- 2558) Anuñ çün dahı bu sultāna ikrām
Kışāş eyleye diler kim hemindem
- 2559) Bilür şol kim ola 'adl aña zāti
Kışāş içinde var halkuñ şifāti
- 2560) Bu kez ol dem bu şāhen-şāhı hānān
Kim aña 'ādetidi 'adl ü ihşān
- 2561) Niçün kıldın bu resme nā-revā iş
Didi bu dād-bıne iy bez-endiş
- 2562) Bu kızuñ atası ol kām-gārı
Niçün öldürdin anda zār u zarı
- 2563) Bes ol işüne iy kattāl ü kallāş
Revādür ger bulursan şimdi pādāş
- 2564) Bunı idiben ol şāhib riyāset
Buyurdi itdiler aña siyāset
- 2565) Ki kılduğı işün buldı cezāsın
Ne resme kim revā ise sezāsın
- 2566) Çü 'ālemde budur erkān ü pişe
Kim itdügin bulur kişi hemişe

- 2567) Bes imdi uşbu resmile hikāyet
Katı 'ibret durur bilene ğāyet
- 2568) Ki bu dünyada ne işlerse kişi
'ivaż bulmaq durur elbette işi
- 2569) Bu kez bu Bahtiyār eydür ki iy şāh
Bu tuhfe kışşaya olıban āgāh
- 2570) Hasūdun reşkiyile bine zinhār
Haṭādur itmegil şekile ber-dār
- 2571) Egerçi 'ālem olur tolu āfāt
Velī iden bulur şeksiz mükāfāt
- 2572) Bunı āzād-baht işidüp ol dem
İçi taşu tolıban ğuşşa vü ğam
- 2573) Anı habse yine irsāl itdi
Girü kendü sa'ādetgāha gitdi
- 2574) Önce şāz u hurrem yedi içdi
Ferāğat öldi yatdı hoş geçdi

ŞİFAT-I RŪZ

.---/.---/.---

- 2575) Girü rāyāt-ı nūr-ı 'ālem-ārā
Cihānuñ şahına ez şerḥ-ı vālā
- 2576) Sa'ādetler gib hoş yanına geldi
Ne şerḥ idem ne diyem nite geldi
- 2577) Kaçıban leşker-i zengi vü deycūr
Fezānuñ sahtından oldu mehcūr
- 2578) Bu dünyâyı cemāl-ı şāh-ı şarkuñ
Ki katında nedür lem'ānı barkuñ
- 2579) Hemān sā'āde hoş pūr-nūr kıldı
Cihānı nūrıla ma'mūr kıldı
- 2580) Çıkageldi vezīr-i tāsī'-i hān
Didi iy şāh-ı şāhib-luṭf u ihsān

- 2581) Egerçi şabr u hilm olur sezā-vār
Velikin cürm idenlere cezā var
- 2582) Kişi çok idicek hilm u vaqārı
Virür şeksüz yile nāmūs u 'ārı
- 2583) Halīm añlayayıcağaz anı adem
Katı küstāh olurlar aña her dem
- 2584) Nitekim balda yokdurur merāvet
Velī çok yiyecek eyler harāret
- 2585) Bes imdi Bahtiyārı bu cihān-dār
Eger itmez olursa şimdi ber-dār
- 2586) Ol ucdan nām u namūsına şahuñ
Bu nūr-ı 'ālem ü zıll-ı ilāhuñ
- 2587) Cihān içinde çok noşān olısar
Menāhiyile bu 'ālem tolısar
- 2588) Bunı işidicek şah-ı cüvān-baht
Ki anuñla pür-nürıdı bu taht
- 2589) Anı itdürdi ol dem anda hāzır
Kim oldur diben ola aña nāzır
- 2590) Bugur ol Bahtiyār irişdi derhāl
Didi iy şah-ı mes'ūd u nigü-fāl
- 2591) Bugün ten virmişem ben bu kazāya
Muṭi'am hükm-i fermān u rızāya
- 2592) Kazādan ādemi kaçmak haṭādur
Haṭādan cürm ü ma'siyet 'aṭādur
- 2593) Kazāsından kaçan ol bi-niyāzuñ
İşi gibi olur şah-ı cihānuñ
- 2594) Eger mühlet virürise baña şah
Beyān idem kim ola andan āgāh
- 2595) Bugur emr eyledi şah-ı cihāngīr
Kim ide Bahtiyār ol hāli taqrīr
- 2596) Didi 'ahd-ı selefde iy cüvān-baht
Varıdı bir sezā-yı tāc ü hem taht

- 2597) Hicāz ikliminüñ sultānıyıldı
Atanun yiri ‘adluñ kanıyıldı
- 2598) Yoğıldı milk ü mālına nihāyet
Velīkin nesle yoğsulıdı ğayet
- 2599) Meger bin hasretile aña nāgāh
Bir oğlançuk naşib eyledi Allāh
- 2600) Ne oğlançuk ki muṭlaḳ kuvve-cāndur
Ne tıfl olur ki uş ħuri cenābdur
- 2601) Bunı göricegez bu şāh-ı ‘ālem
Sevindi oldı hoş ħandān ħurrem
- 2602) Müneccimler getürtdi andı derĥāl
Ki göre irtifā‘a ṭāli‘-i kāl
- 2603) Hemān sā‘at bu cāsūsān-ı eflāk
Nihānuñ perdesini idiben çāk
- 2604) Eyitdiler kim uşbu bahtlı cān
Yiyicegezidi yaşına iy ħān
- 2605) Meger aslan ucından aña bir gün
Zarar irişiser iy şāh-ı meymün
- 2606) Eger ol müşkil işden kurtıla ol
Atasına uzada ‘aķibet kıl
- 2607) Elinden olısar soñucu anuñ
Zevāl-i devlet-i şāh-ı cihānuñ
- 2608) Anuñ cenginde olısar bu sultān
Anuñ gürzi ucından viriser cān
- 2609) Budur ma‘lūm olan ‘ilmile bize
Ki şerĥ etdük bugün uş ṭapūnıza
- 2610) Girü kalanını iy şāh-ı a‘zam
Hemān tañrı bilür v’Allāhu a‘lem
- 2611) Buğur bunı eşidicek bu sultān
Bu sözden eyledi çok āh ü efgān
- 2612) Yidi yıl irişince şabr itdi
Yidi yıl çün temām oldı vü yetdi

- 2613) Diledi bu cihān-sālār-ı 'ālem
 Kader naqşını maḥv eyleye ol dem
- 2614) İde fikr ucıyıla şöyle tedbīr
 Kim ayruksı ola aḥvāl-i taqdir
- 2615) Hemān sâ'at buyurdı ol cihān-şāh
 Ki kazdılar orada bir ulu çāh
- 2616) Yirün ka'rında bir hoş evi derḥāl
 Yapıp oğlanı itdi aña irsāl
- 2617) Kim anda dāyesiyile ol oğlan
 Turıban kurtara arslandan cān
- 2618) Buğur her haftada bir nevbet ol şāh
 Varırdı kim ola oğlından āgāh
- 2619) Çıkarurdı anı ol kuyıdan hoş
 Anuñla şād olup şāh-ı 'adū-küş
- 2620) Ğanimet görürüdi ol vişāli
 Teferüclerdi ol zibā cemāli
- 2621) Meger kim ittifākātıla dehrüñ
 Ki bu şaşar odını ḥalka kaḥruñ
- 2622) Gezerken anda bir arslan nihānı
 Düşer ol çah içine nā-gehānı
- 2623) Yapışur hışmıla oğlana ol dem
 Kim ol sâ'atde kıla 'ömrini kem
- 2624) Kolından pençesiyle tutup anı
 Atar kuyıdan ol cān-i cihānı
- 2625) Diler kim zorıla ardınca çıka
 Kim anuñ 'ömr-i bünyādını yıka
- 2626) Niçe kim ceḥd ider hergiz çıkamaz
 Ḥakuñ yıkmaduğını ol yıkamaz
- 2627) Buğur ol dāyeyi bulur hem-ān-dem
 Kılur 'ömrini 'ālemden anuñ kem
- 2628) Meger bir sarubān ol yerde nāgāh
 Geçeriken olur oğlana āgāh

- 2629) Anuñ hālinde kalıp katı taña
Şorar oğlancuğa kim noldi saña
- 2630) Neden bu berride matrūh olduñ
Niçün bu ‘amel-i mecrūh olduñ
- 2631) Dönüp oğlan aña eydür ki iy merd
Anuñ zahmından oldı baña bu derd
- 2632) Isırdı bini nāgāh bir cerv it
Ne it kim oldı bir zeft-i ‘ifrit
- 2633) Anuñ zahmından oldı uşbu yara
Ol itdi ben za‘ifi pāre pāre
- 2634) Bu kez çün sārubān işitdi anı
Terahhum kıldı aña yandı cānı
- 2635) Didi kim bunı arslan talamışdur
Bu resme kimdir ol yaralamışdur
- 2636) Hemān sā‘at anı götürdi gitdi
Oradan kendü iklimine yetdi
- 2637) Aña şefkatdan eyledi müdāvāt
Anı envā‘ıla kıldı mürā‘āt
- 2638) Şuña degin ki şıḥhat buldı oğlan
Şağaldı oldı bir hoş mäh-ı bānān
- 2639) Bes andan soñra ‘ādetce girü şāh
Gelür kim ola bu oğlandan āgāh
- 2640) Kuyı ağızına çünkim geldi tırdı
Kuyıda bir ‘arın arslan gördi
- 2641) Hemān sā‘atde anı bildi derḥāl
Ki geldi aña ol itdükleri fāl
- 2642) Katı nefrīn idiben kıldı zārı
Gözinden ağıdıp ebr-i bahārı
- 2643) Ol oddan yaqasını çāk kıldı
Gözine şu başına ḥaḳ kıldı
- 2644) İrişdi zārıyla bārigāha
Harīf heme-dem oldı sözi āha

- 2645) Buğur dirilip oları ‘aşruñ
Yüz urdılar kamu öninde kaçruñ
- 2646) Didiler şāh-ı ‘ālem dāyim olsun
Anuñ ‘ömri tanabı kāyim olsun
- 2647) Cihānuñ ‘ādeti budur hemīşe
Bu işdür dehr u dūna kār u pişe
- 2648) Bu şerbetden içerler cümle ‘ālem
Bu ħarbatdan vereler ins ü ādem
- 2649) Kim ayuñ dahı var gökde ħusūfi
Nitekim günēşüñ olur kūsūfi
- 2650) Eger dervişdür kişi eger şāh
Olur elbette bu ecbebden āgāh
- 2651) Oğul kız gerçi rasi dur cesuruñ
Memerr ü māyesi zevk u sürürüñ
- 2652) Velikin bi-gümān anuñ memātı
Dur uş şāh-ı cihāngirüñ ħayātı
- 2653) Fenāsından bunuñ şāhuñ beķāsı
Bu ferruħ-fāl ü ferħunde liķāsı
- 2654) Kamu ‘ālemlere maṭlūbdur uş
Uluya kiçiye merģūbdur ħoş
- 2655) Eger gitdiyse cevher-kān var olsun
Ki dürr eksidiyse ‘ummān var olsun
- 2656) Veger bir çiçek oldıyısa evkār
Diraħt-ı müşmiri kılsun ħaleb var
- 2657) Kim oldur māye vü mecd u ma‘āli
Cihāna variş-i a‘māl ü vālī
- 2658) Bu sözile bulıban şāh-ı temkīn
Meger şabr idüp odı oldı teskīn
- 2659) Bu kez bu sārubān oğlancuğı ħoş
Ri‘āyet eyledi şu degin uş
- 2660) Kim on biş yaşına yetdi ulaldı
Cemāle toldı vü ħüsnü bolaldı

- 2661) Tufūliyyet maqāmı bātıl oldı
Recūliyyet kuvāsı kāmil oldı
- 2662) Be-ḥūkm-i iktizā-yı şehriyārı
Diledi itmege şayd u şikārı
- 2663) Meger bir niçe ‘ayyārıla her gün
Olıban hemdem ü maşḥūb u maḥrūn
- 2664) Gideridi hemīşe kūhusāra
Temāşā-yı heva vü mürğizāra
- 2665) Dutardı yaluñuz şir ü pelengi
Başabaş öldürüridi nehengi
- 2666) Şu resme oldı bir çabük dilāver
Kim olmaz şir-i ner aña beraber
- 2667) Bahādurlıqda oldı şöyle bāriz
Ki bulunmaz aña hem-tā mübāriz
- 2668) Buğur bir kaç refiği kendüye ol
Musāhib eyleyip ururıdı yol
- 2669) Gice gündüz dimeyiben hemīşe
Ḥarāmılık işin iderdi pişe
- 2670) Şu nev‘a kārübāna zahmet itdi
Ki ‘ālemi ḥulq iden cāna yetdi
- 2671) Meger ‘arż idiben şāha bu ḥāli
Didiler ḳalmadı ḥalḳuñ mecāli
- 2672) Ḥarāminüñ elinde iy cihān-dār
Cihān oldı bu‘ālem gözine ṭar
- 2673) Eger şāh itmezise aña dermān
Kimesne ḳurtarımaz māl ü ger cān
- 2674) Bunı işidicek sultān derḥāl
Aña bir ḳoşun er eyledi irsāl
- 2675) Hemān kim ḳoşun aña irdi yetdi
Buğur oğlan bulara ḥamle itdi
- 2676) Anuñ bir ḥamlesi altında bunlar
Hem-ān-dem oldılar zār u zebūnlar

- 2677) Aña doyamadılar külli var
 Qabul eylediler kamu ferarı
- 2678) Bu koşuna orada ol hezimet
 Hem-ân-dem oldu key yahşı ganimet
- 2679) Kimi öldi kimisi başlu gitdi
 Bu hâliyle şehün kâtına yetdi
- 2680) Bunı böyle göricek şah-ı a'zam
 Buğur ser-leşkerini anda ol dem
- 2681) Mübârizleriyle irsâl itdi
 Çü ser-leşker dağı irişdi yetdi
- 2682) Bununıla dağı ceng itdi oğlan
 Bunı dağı şidi ol mäh-ı tabân
- 2683) Bular dağı doyamadılar aña
 Kaçarlar peri gibi çevre yaña
- 2684) Kamusı terk idip ol dem mağarrı
 Okırlar ayeti eyn-el-meferrı
- 2685) Hezimet bulıban bunlar temâmı
 Ulısı kiçisi vü haş ü 'âmı
- 2686) İrişdiler katına pâzişâhuñ
 Mu'alla hażretine pâzişâhuñ
- 2687) Bu hâli aña 'arż: itdiler ol dem
 Melül oldu bu işden şah-ı 'âlem
- 2688) Ki yüzinde hudud-ı erguvâni
 Olup ki süseni ki zâdegâni
- 2689) Bu hâlinden hacil düşdi begâyet
 Melül u teng ü dil düşdi begâyet
- 2690) Buğur kendü boyıla sürdi gitdi
 Harâmi meskenine irdi yetdi
- 2691) Ki key gayurıdı bu şah-ı a'zam
 Bu gayretten olup içi tolu gam
- 2692) İrişdi oğlana turdı muqâbil
 Ki biribirine ola muqâtil

- 2693) 'Acebdür ādeme bu sīret-i hāl
Ki kılur dürlü dürlü zıst-i ef'al
- 2694) Anı bilemez gāzab hāliyle sultān
Ki çıkarur eliyle kendüden cān
- 2695) Buğur atayla oğul tırışdı
Muḳābil biribiriyle urışdı
- 2696) Bu anı ol buni döğüşdiler çok
Kim anda hod haşrun gayeti yok
- 2697) Bes uş hükm-i aşālet birle sultān
Kim olmaz oğul atayla yek-sān
- 2698) Meger galib gelip döndürdi anı
Ki dutdılar sipāhiler revānı
- 2699) Bu sultānuñ dahı farkında nāgāh
Muḳābil olıcaḳ oğlıla ol şāh
- 2700) Meger bir zahm-ı mehenker eylemiş ol
Ki ḳan anda dökilmiş key ḳatı bol
- 2701) Bu müşkil yaradan nez'a düşip şāh
Bu ḳarb ucından oda tütüşup şāh
- 2702) Müneccimleri okıdı ḳātına
Getürtdi cümlesini ḳāzretine
- 2703) Eyitdi kim ḳatā oldı sözüñüz
ḳamu 'aynı heba oldı sözüñüz
- 2704) Ol oğlan toğıcağaz baña ol dem
Kim olmışdum anuñ vaşlıyla hurrem
- 2705) Didiñüzidi kim sinüñ ölümüñ
Cihāndan şoñ nefesde maḳv olumuñ
- 2706) Anuñ elinde olısar mu'ayyen
Bu ibhāmı ediñ bizden mübeyyen
- 2707) Ol işe rāzī olup ben sevindüm
Bu müşkil 'uḳdeyile hoş avındum
- 2708) Buğur oğlan hūbından öndin oldı
Ölümüm dahı ḳayr elinde oldı

- 2709) Hatâyımış bes ol didüğünüz iş
Örâda söyledünüz sehv ü yanlış
- 2710) Bu sözi çün müneccimler işitdi
Kamusı bu işün gavrına yetdi
- 2711) Didiler iy cihân-sālâr-ı ‘âlem
Saña bu zahm-ı mühlik iden âdem
- 2712) Siniñ oğlundur ol elbette iy şâh
Eger sorarısan olasın âgâh
- 2713) Buğur sultân anı teftiş itdi
Anuñ **gavrına** taḥkik irdi yetdi
- 2714) Öz oğlıyımış ol şâh-ı cihânuñ
Haḳîkat bildi esrârın nihânuñ
- 2715) Ol arslan kim aña itmişdi yare
Kim olmuşıdı kolu pâre pâre
- 2716) Anuñ işine şâhid oldı ol dem
Anı bilicegez ol şâh-ı ‘âlem
- 2717) Getürtdi anı tizcek halvetine
Bu sözleri eyitdi hizmetine
- 2718) Veliyyi ‘ahd kıllup anı sultân
Haḳuñ emriyle virdi kendüsi cân
- 2719) Yirinde oğlını sultân itdi
Buğur kendü bekâ-vârına gitdi
- 2720) Bu kez bu Baḥtiyâr eydür ki iy şâh
Bu taḳdirüñ işine olgıl âgâh
- 2721) Çü kurtılmaḳlığa emri karardan
Kişi çâre bulamaz hiç ḥazerden
- 2722) Kim olur gelicek nesne mübâyin
Nitekim uşda almaḳdurur kâyin
- 2723) Buğur işidicek bu şâh anı
Girü zindâna gönderdi revânı

ĞULŪVV-İ 'ĀMM KERDEN BERĀ-YI KATL-I BAHTİYĀR VE BĀZ-AVERDEN
BEZİR-DĀR

.---/.---/---

- 2724) Bunı göricezgez erkān-ı devlet
Durup şāhuñ katında külli kat kat
- 2725) Ğulūvv-i 'āmm kıldı cümle varı
Yolu gözleyiben ol şehriyārı
- 2726) Didiler çünki sultānuñ katında
Mu'alla vü müzeyyen hażretinde
- 2727) Bizüm fikrümüz oldu külli fāsıd
Bizüm rāyumız oldu cümle kāsıd
- 2728) Ne nesneyi ki fikr eyleyevüz biz
Begenmez anı bu şāh-ı dilāvız
- 2729) Bes imdi neylerüz biz bunda turup
Gice gündüz bu dergāha yüz urup
- 2730) Bir uğrı-yı beçeyi kim şer anı
Ki degdi vü deger halka ziyānı
- 2731) Ne iş itdüğini hod yig bilür şāh
Kim oldu kendü göziyile āgāh
- 2732) Bugün on gün durur söylen durur uş
Göñülden dinler anı şıdķıla hoş
- 2733) Biz aña şer' işini idimedük
Tarīkuñ toğrusını gidimedük
- 2734) Dağı kalmadı hergiz nesne mestür
Dilerüz kim vire şeh bize destür
- 2735) Bunı didi vezirün bir ulusu
Şehüñ katında yahşı sevgülisi
- 2736) Öruturdı diledi tiz icāzet
Bu sultān virmedi aña irādet
- 2737) Buğur emr itdi kim ol Bahtiyārı
Kim eyleyiser aña Baht-ı yārı

2738) Hem-ān-dem anda ber-dār ide cellād
Ki yirine yite iğva-yı ħussād

2739) Meger biñ zārıyla ol dem anı
Girü dāra getürdiler revānı

2740) 'Arū 'avret dirlediler kātına
Bağarlar oğlunun ħub sūretine

2741) Anun ħüsnine olup cümle ħayrān
Dururlar ħamusı dilriş ü giryān

AMEDEN SEYYAR BER VAKT-İ BAHTİYAR VE 'ARZ DAHTEN HAL U

.----/.----/.--

2742) Bu ħāl içinde taqdīr-i ilāhi
Kim oldur cümle 'ālemler penāhi

2743) irişü geldi ol 'ayyār nāgāh
Göricek Bahtiyārı oldı āgāh

2744) Kim ol bisledügi oğlandurur bu
Ferişte şüretü ħoş ħulķ u ħoş-ħū

2745) Varıban yüz urur cellāda derħāl
Virür eline ol dem bi-kerān māl

2746) Aña eydür ki iy maħdūm zinhār
Bu dem ħānuñ içün vir buña zinhār

2747) Kim öz oğlumdurur binüm bu ma'sūm
Bugün nāgāh olmış bunda mazlūm

2748) Aman virgil baña şāha varayım
Bu işi 'arz idiben yalvarayım

2749) Ola kim orada ħālüm biline
Tazallüm idecek şefkat kıllına

2750) Bunı maħbūl idip cellād derħāl
Anı sultāna kıldı ol dem irsāl

2751) Meger ol sā'at andan gitdi 'ayyār
Varıban bārigāha yetdi 'ayyār

- 2752) Görür sultānı girü dar içinde
 amu nevvāb istibār içinde
- 2753) Buğur ‘ayyār dir iy āh-ı ‘ālem
 Penāh-ı hüsrevān-ı māh-ı ‘ālem
- 2754) Cihān turdukça ikbālile sağ ol
 Zamānuñ hādīsātından ıraq ol
- 2755) Baña raħm it bugün iy bahtlı cān
 Ki yarın raħm kıla saña raħmān
- 2756) Benüm oğlumı iy sultān-ı ser-dār
 Niun itdürirsın babanı ber-dār
- 2757) Kim anuñ gibi bir hūb-ı zamāne
 Ne geldi ne geliseş bu zamāne
- 2758) Bugün nev nave’yi āhidurur ol
 Cihānuñ arhınuñ māhidurur ol
- 2759) Egeri binüm oğlumdur sebebden
 Velı sultān aruğıdur nesebden
- 2760) Bunı işidicek ‘ayyārdan āh
 Diler kim buna dağı ola āđāh
- 2761) orar kim nie oğlundur senün ol
 Ki un bulur nesebden ehliğa yol
- 2762) Anuñ aħvālını baña beyān it
 Niredendür nedür alı ‘ıyān it
- 2763) Buğur ‘ayyār eydür iy cihān-dār
 Ki turdukça cihān ol bahtla var
- 2764) Nesebden bu durur ehliđa anuñ
 eha bu ārda māh-ı cihānuñ
- 2765) Ki birgün bir nie ‘ayyārıla ben
 Giderken nāgeh iy āh-ı Tehem-ten
- 2766) Görürem beriyye Kirmānda iy āh
 Kim anda varıdı bir ho ulu āh
- 2767) Kenarında yatur āhuñ bir oğlan
 anasın ol durur hürşid-i tāban

- 2768) Şarıp bir pāre hārāyıla anı
Aşıp kolına bir dürr-i kerānı
- 2769) Komişlar kuyunuñ ağzında iy hān
Yatur bī-çāre ma'sūm anda giryān
- 2770) Hemān kim elüme aldum bu genci
Kolında baǵlu gördüm uşbu genci
- 2771) Bu işden olıbañ ferhunde vü şād
Kodum oǵlanıñ adın Huzādād
- 2772) Bu kez ol gevher itdi gönüme yol
Ki sultān oǵlıdur şeksüz meger ol
- 2773) Ki sultānlardan artuq yerde iy hān
Bu resme gevhere hiç yokdur imkan
- 2774) Dilersen göstereyim anı iy şāh
Kim olasın anuñ hāline āgāh
- 2775) Eǵur bu şāh işitdi gördi anı
Ol ucdan aşinalıq buldı cānı
- 2776) Muħakkaq bildi bu şāh-ı cihān-dār
Kim öz oǵlın kılurmuş anda ber-dār
- 2777) Hemān sā'at getürtdi Bahtiyārı
Anuñ elinde kodı ihtiyārı
- 2778) Bu işde kalıbanuñ katı taña
Kişi çapdurdı ol dem anda ana
- 2779) Öpüp kuçup sevindi şād oldı
Harabi gönlin.....
- 2780) Aña ismarladı bu tāt u tahtı
Anuñlā girü zinde kıldı
- 2781) Bes andan soñ elini aldı anuñ
Katına girdi
- 2782) Didi gördüñ mi öz oǵlını hatun
Ki bu dürrile aldum bunı şatun
- 2783) Yaqın bilgil kim ol oǵlan durur bu
Eya hatunı ferrūh u fāl gül-rū

- 2784 Ki kaçarken bırakturdumıdı ben
Bu dürri
- 2785 O gevherden mu'ayyen oldı baña
Ki kaldum uş haķuñ fazlında taña
- 2786 Bugur anası çünkim anı gördi
Haķun şükr
- 2787 Muhassal oldı mecmu'ı murādı
.....

I N D E K S

A

- Āb :su
 ā.-ı 2168
āb-ı hıẓr :hayat suyu,ölümsüzlük veren su
 ā. 31,121
āb-ı zülāl :berrak soğuk su
 ā. 1722
- Ābād :mamur,şen,bayındır
 ā. 1751
ābād it-: şenelmek,bayındır hale getirmek
 ā. 76
ābād ol-: bayındır hale gelmek
 ā. 1394,1411,2281
- ‘Abes :boş,saçma
 ‘a. 82
- ‘Acāyib(‘acā’ib):çok tuhaf şey,anlaşılmaz
 ‘a. 70,1037,1565,1848,1849
 ‘a.-le 1435
- ‘Aceb :acaba,şaşılacak şey,gariplik
 ‘a. 64,191,330,615,885,898,2257
 ‘a.-dür 1025,1358,2693
 ‘a.-ler 1982
- ‘Acem :İranlılar
mil-k-i ‘acem :acem ülkesi
 a.-de 71,2399
- Acı :acı
 a. 639,2298
 a.-sı 1020
 a.-sıyla 638,2266,2285
acı söz: insanın gönlünü inciten söz
 a. 1894,2544
- Acı- :acımak,acı duymak,üzülmek
 a.-madın 1817
 a.-r 734,790,834,891
- ‘Acib :yuhaf
 ‘a.-i 759
 ‘a.-inden 1563
- ‘Aciz :zayıf,güçsüz,aciz
 ‘a. 18
 ‘a.-dür 17
 ‘aciz bol- :aciz olmak
 a. 18
- Aç :aç
aç kal-: aç kalmak, karnını doyuramamak
 ‘a. 749,794
- Aç- :açmak
 a.-ardı 253
 a.-dı 125,157,262,291,589,668,723,1231,1389,
 1782,2137,2314,2393,2526
 a.-ıban 2127
 a.-ıp 1246

- a.-dı 560,2169
Açıl- :açılmak
a.-dı374,1078,1196,2128
Açlık :açlık,aç olma durumu
a. 1357
Açu :sebep
a.-dandır 2089
Açuğ :açık
a. 546
Ad :ad,isim
a. 527
a.-ı 195,361,968,1101,1248,1321,1999,2022,2401
a.-ıdur 1524
a.-iñ 468,837,963,967,1051,1052,2771
a.-ina 1067
a.-ını 72,947
a.-ıyla 1
a.-lu 2086
a.-uñ 522
A'dā :düşmanlar,yağılar
a'.-nuñ 403
a'.-ya 432
A'dā :en zalim
a'.-yı 1167
'Add :itibar etme
'a. 2290
Ādem :adam,insan
ā. 28,210,590,605,941,982,1005,1006,1063,1101
1197,1216,1359,1492,1510,1543,1648,1927,
2013,2116,2452,2583,2648,2711
ā.-e 2693
evlād-ı ādem:adem evladı,insanoğlu
ā. 1861
nesl-i ādem :bkz.evlād-ı adem
ā. 10,,22,521,871,911
Ādemī :insana ait
ā. 1526
ā.-den 892
Ādemī-zād :insan oğlu
ā. 1613
'Aden :Yemen'in başkenti
Dürr-i 'Aden:Aden incisi
'Adet :görenek,usul
'a. 376,793
'a.-ce 909,1550,1666,1780,2639
'a.-dür 86
'a.-i 2647
'a.-idi 2560
'a.-ince 570,606,1631,1695,2153,2254,2340,2432
2476
'adet it-: alışkanlık haline getirmek
'a. 574
'adet kıl-: usul etmek
'a.-ler 2404

- 'adet ol-: alışkanlık olmak
'a. 681,1628,2479
- Adım :adım,yürümek için yapılan ayak atışlarından
her biri
a. 341
- 'Adil :adaletli
'a. 44
'a.-idi 74
- perverdigâr-ı 'adil: adalet sahibi Allah
'a. 1445
- sultân-ı 'adil: adaletli sultan
'a.-den 1665
- şâh-ı 'adil: adaletli şah
'a.-imiş 1744
- 'Adl :adalet,doğruluk
'a. 445,1326,1338,1427,1631,1854,1986,2022,
2325,2559,2560
'a.-ıla 2139
'a.-i 1442
'a.-ile 1411,1836,2281
'a.-ilen 1394
'a.-ine 1440
'a.-un 852,2597
- 'adl-ı mülük: hükümdarların adaletlisi
'a. 1837
- şıfat-ı 'adl: adalet vasfı
'a.-ile 1495
- 'adl eyle-: adaletle hükmetmek.(bkz. adl it-)
'a.2387
- 'adl it-: bkz. 'adl eyle-
'a. 2111
- Adlu :adlı
a. 1510,1995,2180
- 'Adū(ʔaduv) :düşman,yağı
'a.-dan 1234,2144
'a.-nun 411,2172
'a.-sı 1241
'a.-sında 1128
'a.-sını 274
'a.-ya 430
- 'adu-yı cān :can düşmanı
'a. 1125
- 'Adū-bend :düşmanı esir eden
'a. 81
- 'Adū-kahr :düşmanı kahreden
'a. 81
- 'adu-küş :düşman öldüren
'a. 81
- şâh-ı 'adu-küş :düşman öldüren şah
'a. 1892,2402,2619
- Āfāt :belalar,musibetler
ā. 2571
- 'Āferīn :yaşa,varol,bravo
ā. 21,240,1946

- Āferinīs :bütün mahluklar
 ā. 23
- Āfet :büyük felaket,bela
 ā. 1970,2082
- Āfitāb(Āf-tāb):günes
 ā.-a 1615
- ‘Afv :suçunu bağışlama
 ‘a.-ı 2123
 ‘a.-u 2018
 ‘a.-uñ 2122
 ‘afv eyle-: affetmek,bağışlamak
 ‘a. 2090
 ‘afv it-: bkz. Afv eyle-
 ‘a. 1330,1330,2017,2019,2090
- Āgāh :bilgili,haberli
 ā. 245,1409,1633,1993,2399
 āgāh eyle-: haberdar etmek
 ā. 1656,2347
 āgāh it-: bkz.agah eyle-
 ā. 1564,1916,2080
 āgāh kıl-: bkz.agah eyle-
 ā. 245
 āgāh ol-: haberdar olmak,bilgi sahibi olmak
 ā. 97,150,157,182,398,444,532,559,604,677,819
 840,881,886,926,940,1057,1086,1098,1132,
 1185,1297,1303,1311,1384,1399,1402,1536,
 1694,1742,1793,1807,1813,1829,1940,1954,
 1972,1988,2021,2068,2237,2293,2326,2344,
 2376,2407,2434,2451,2463,2478,2517,2550,
 2569,2594,2618,2628,2639,2650,2712,2720,
 2731,2743,2760,2774
- Āgeh :bilen, bilici ,bilgili
 ā. 776
- Āğ(Āk) :ak,beyaz
 āğ ol-: utanmayı gerektirecek bir durumu olmamak
 a. 1530
- Āğaç :ağaç
 a.
- Āğart- :beyazlaştırmak,ak duruma getirmek
 a.-dı 1834
- Āğāz :başlama
 āğāz eyle-: başlamak
 ā. 686
- Āğla- :ağlamak
 a.-dı 204,2430
 a.-dılar 355,1190
 a.-mayacak 1313
 a.-r 326,751
- Āğrı :ağrı
 āğrısı ur-: doğum sancısı çekmeye başlamak
 a. 316
- Āğız :ağız
 a.-da 1257
 a.-ı 36,2054

- a.-ın 253,589,1231,1246,2341
a.-ına 818,1313,2640,2769
a.-ında 448
a.-ından 142
a.-ını 125,262,668,1782,2137,2169,2393
Ağu :ağı,zehir
a.-dan 638,2266,2285
a.-lar 2327
a.-sını 243
a.-yı 247,647,1485,1786,1809,2483
Āh :ah
ā. 329,791,1230,2110
ā.-ı 161,1349,1777
ā.-ıla 1368,1522,2259
ā.-um 166
āh eyle-: ah etmek
ā. 1961,2106,2259,2611
āh it-: bkz.ah eyle-
ā. 164,280,1045,1069,2108,2332
āh kıl-: bkz. ah eyle-
ā. 993,114
āh u zār it-: ah ve acı ile inleme
ā. 358
āh u zār kıl-: alayıp,inlemek
ā. 917
‘Ahd :1)söz verme
‘ahd-i mazi: geçmiş zaman
‘a. 935
‘a.-ide 2138
‘ahd-i selef: selef zamanı
‘a. 2596
‘ahd it-: söz vermek
‘a. 1250
‘ahd ü misak: 1)and ve yemin
‘a. 290
2)zaman
‘a.-inde 1725
Ahdar :yemyeşil
a. 84
Āhenk :düzgün tarz ve gidis
āheng it-:başlamak,girişmek,tutuşmak
ā. 1933
Ahit- :akıtmak
a.-ur 164
Ahi :kardeş
a. 1193,2286
Ahir :son,en sondaki
a. 1315
Ahlāk :insanlarda bulunan ruhi ve zihni haller
a. 369,1478
Ahmaḳ-āne :ahmak olana yakışacak surette,ahmakçasına
a. 494
Ahmer :kırmızı,kızıl
a. 379

- la'1-i ahmer: kırmızı renkte değerli bir süs taşı
a. 84,1469
- Ahşen :pek güzel
a.-de 812
- Ahşend :güzel surette
a. 1732
- Ahşam :akşam
a. 2050,2311
- Ahtar-- :aktarmak,bir yerden başka bir yere geçirmek
a.-dı 1936
- Ahürlik :ahır emirliği,imrahorluk
ā.-in 530
- Ahvāl :haller oluşlar
a. 892,1291,1815,1885,2100
a.-i 98,577,1874
a.-in 800,1757
a.-iñ 2251
a.-ini 755,842,1080,1916,2096,2521,2762
a.-ümi 1206
- ahvāl-i takdir: Allah tarafından takdir olunmuş durumlar
a. 2150,2251,2614
- Ahzar :yemyeşil
a. 1083
- Ak-- :akmak
a.-dı 1068,1956
a.-arıldı 1008
a.-maz 1805
- akmaz ol-: akmamak
a. 2143
- Akça :bkz. akça
a.-da 694
- Akça :para
a.-ya 64
- Akıt-- :akıtmak
a.-a 2243
a.-ıp 2642
a.-up 646,839
- 'Akī :isyan eden, baş kaldıran
'ā. 1209
- 'Akıbet :son, nihayet
'a. 1707
- 'Akıbetü'l-emr :bir işin sonu
'a. 1404
- 'Akıl :akıllı kimse
'ā. 77,986,1524,1623,1733
'ā.-imiş 1744
- merd-i 'akıl: akıllı insan
'ā. 1740
- 'Akide :iman,dini inanış
'a.-yile 2707
- 'Akım :kısır
'akım ol-: kısır olmak
'a. 985

- 'Aql :akıl
 'a. 11,93
 'a.-a 19,48,90,656,1712,1745
 'a.-ı 108
 'a.-ıla 919,1554,2139
 'a.-um 1582
 'a.-uñ 1280
 'akl-ı kāmīl: akılı kemale ermiş
 'a. 1690
 'akl-ı ukde-çūsa: düğümleri çözen akıl
 'a. 49
 nūr-ı 'akl: aklın ısığı
 'a.-ıla 1495
 suret-i 'akl: akıl yürütme biçimi
 'a. 6
 'akl it-: düşünmek
 'a. 173
- Ak- :meyl etmek
 akmaz ol-: meyl etmemek
 a.-maz 1805,2143
- 'Aks :ters,zıt,karşıt
 'a.-ine 697,1899
 'a.-ini 105
 'aks-i tiğ: kılıç parıltısının aksi
 'a. 83
- Āl :hile,düzen
 ā.-ını 2337
 ā.-ınan 949
 ā.-ile 2323
 āl eyle-: hile yapmak
 a. 2301
 āl kıl-: hile etmek
 a. 251
- Al- :almak,ele geçirmek
 a.-a 173,1004,1947
 a.-alum 1415
 a.-am 775,1810,2223
 a.-anın 419
 a.-asın 2216
 a.-avüz 806
 a.-ayım 711,1065
 a.-dı 208,277,395,416,462,745,777,778,807,818,
 1019,1046,1066,1133,1216,1275,1301,1366,
 1426,1599,2199,2203,2228,2301,2319,2455
 a.-dılar 432,1345
 a.-duğımı 786
 a.-dunız 1015
 a.-dılar 820
 a.-duğum 776
 a.-dum 2770
 a.-duñ 2395
 a.-ıbarı 619,836,1692,2244,2528
 a.-ıbaruñ 209,1340,1369
 a.-ıcağ 2318

a.-ıp 481,715,1060,1460,1545,2053

a.-ırlar 1200

a.-ısar 1707,2217

a.-ısaram 2437

a.-mış 789,863,866,2490

a.-mışıdım 784

a.-up 246,796,1931

a.-uram 268,1812

a.-urdu 1348

a.-urıdı 1944

a.-ursa 695

a.-sun 609

canını al-: canını kurtarmak

a.-mış 1457

dad al-: mutlu yaşamak, yaşamaktan zevk almak

a. 2036

elini al-: elini tutmak

a. 2353

mühlet al-: zaman kazanmak

a.-dı 1921

renq al-: yeni bir renk kazanmak

a.-dı 1082

satun al-: para karşılığında bir şeyi almak

a.-dı 2229

a.-dumıdı 2287

ünde al-: ses almak

a.-urdu 481

alçak

:alçak yer

a.-lar 1828

alçak ol-: seviyece birinden altta olmak

a. 1880

Aldur-

:aldırmak

a.-a 1515

A'lem

:en çok bilen

a'. 2610

'Alemler

:cihan,dünya

'ā. 28,104,210,276,326,552,895,907,974,1202,
1204,1216,1411,1553,1663,1734,1949,1999,
2081,2128,2281,2282,2370,2384,2500,2571,
2587,2648,2672

'ā.-de 13,94,463,717,982,1459,1821,2016,2504,
2566

'ā.-den 2395,2627

'ā.-dür 1795

'ā.-e 1413,1996

'ā.-i 76,797,2670

'ā.-yledür 672

'ā.-ler 2471,2742

'ā.-lerde 1872

'ā.-lere 266,2654

'ā.-ün 228,856,1852,2037,2157,2551

bahār-ı 'ālem-i can: can aleminin baharı

'ā. 30

bahār-ı 'ālem : alemin baharı talihi

- 'ā. 1504
 cihān-sālār-ı 'ālem: cihanın en büyük padişahı
 'ā. 2613,2711
 hallak-ı 'ālem: alemin yaratıcısı
 'ā. 1492
 māh-ı 'ālem: ay
 'ā. 144,385,1164,2109,2264,2274
 meshūr-ı 'ālem: alemin ünlüsü
 'ā. 1510
 meydan-ı 'ālem: dünya
 'ā. 96
 nūr-ı 'ālem: alemin nuru
 'ā. 2586
 penāh-ı 'ālem: alemin sığınağı
 'ā. 178,1316,2255,2260
 penāh-ı hüsrevān-ı māh-ı 'ālem: hükümdarların sığı-
 nağı olan ay gibi padişah
 'ā. 2753
 sertāc-ı 'ālem: alemin tacı
 'ā. 22
 seyyāh-ı 'ālem: alemin gezgini
 'ā. 1861
 sultān-ı 'ālem: alemin sultanı
 'ā. 590,1186,1835,1985,2013,2070,2094,2306,
 2485
 sāh-ı 'ālem: cihan padişahı
 'ā. 28,144,385,521,871,889,1130,1164,1218,1327
 1466,1543,1575,1746,1843,2109,2154,2217,
 2242,2274,2342,2345,2505,2531,2601,2646,
 2687,2716,2753
 'ā.-de 1664
 sāhān-ı 'ālem: dünya padişahları
 'ā. 1617
 tāc-ı 'ālem: cihan padişahı
 'ā. 1890
 taht-ı 'ālem: alemin tahtı
 'ā. 1504
 'Ālem-ārā :dünyayı süsliyen
 rāyāt-ı nūr-ı 'ālem-ārā: dünyayı aydınlatan nur
 sancakları
 'ā. 2575
 'Ālem-efrūz :cihanı parlatan,aleme ışık saçan
 saḥ-ı nūcum 'ālem-efruz: cihana ışık saçan yıldız-
 ların şahı
 'ā. 2368
 'Ālem-pehlevān :alem pehlivanı
 'ā. 1999
 'Ālem-penah :alemin sığınacağı yer
 'ā.-içün 60
 Alış- :karşılıklı alıp vermek
 el alış-: birbirinin elini tutmak
 a.-ip 1041
 Aliver- :acelelikle almak
 a. 1875

- 'Āli :yüce, ülu
'ā. 117,1314,1544,1548,1550,1569,1695,1898,
2194,2260
bünyād-ı 'āli: yüce bina
'ā. 9
- 'Ālim :çok okumuş,bilgin
perverdigār-ı 'ālim: her şeyi bilen Allah
'ā. 1445
sāh-ı 'ālim: çok okumuş,çok bilen çah
'ā. 1450
- Allah :Allah
a. 499,627,1152,1180,1330,2599
a.-a 811
a.-un 610
Hısm-ı Allah: Allah'ın hısmı
A. 600
kudret-i Allah: Allah'ın kudreti
A. 2111
- Almak :almak
a.-ı 694
a.-dur 2722
- Alt :alt,alt taraf
a.-ında 53,1178,2051,2054,2676
- Altmış :altmış sayısı
a. 1918
- Altun :altın
a. 1015,1020,1022,1975
a.-ı 253,1011,1013,1018
- 'Ām :sene, yıl
'ā. 909,2725
'ā.-ı 292,1273
- 'Āman :bağış,bağışlama
'āman vir-: canını bağışlamak
'ā. 1365,2136,2748
- 'Āmil :vali
'ā.-ı 1283
'ā.-idi 1285
- Amānsuz :korkusuz
a. 2176
- 'Amār :
'a.-ı 173,181,1750
'a.-un 157
- A(n) :oi zamirinin hal ekleriyle kullanılışı
a.-a 4,6,7,8,10,32,61,62,66,71,93,137,141,149
150,159,192,206,236,248,250,254,258,266,322
361,364,370,385,406,458,464,466,472,478,498
504,515,530,545,551,554,556,559,573,576,599
607,608,617,656,661,663,714,725,730,731,732
746,750,758,762,764,769,770,776,786,793,801
809,816,823,832,842,848,849,862,867,875,877
878,881,883,885,898,923,925,930,932,941,947
953,960,974,977,1006,1009,1050,1089,1097.
1103,1105,1118,1126,1142,1145,1154,1170,
1187,1287,1320,1322,1340,1365,1382,1389.

- 1403, 1416, 1458, 1514, 1528, 1537, 1543, 1549,
 1554, 1562, 1563, 1564, 1571, 1572, 1581, 1600,
 1606, 1622, 1623, 1635, 1644, 1657, 1663, 1667,
 1699, 1701, 1706, 1707, 1710, 1720, 1729, 1730,
 1743, 1759, 1774, 1798, 1805, 1826, 1848, 1865,
 1874, 1878, 1882, 1886, 1887, 1909, 1915, 1962,
 2027, 2031, 2068, 2071, 2074, 2080, 2091, 2094,
 2097, 2103, 2107, 2114, 2123, 2136, 2140, 2159,
 2167, 2188, 2210, 2213, 2240, 2242, 2271, 2293,
 2299, 2313, 2332, 2362, 2380, 2382, 2389, 2408,
 2411, 2412, 2412, 2420, 2444, 2459, 2471, 2473,
 2477, 2479, 2505, 2527, 2533, 2545, 2550, 2552,
 2559, 2560, 2564, 2583, 2589, 2599, 2605, 2616,
 2631, 2634, 2637, 2641, 2666, 2667, 2673, 2674,
 2675, 2677, 2683, 2687, 2715, 2733, 2736, 2737,
 2746, 2778
- a. -da : 161, 186, 349, 454, 482, 489, 506, 529, 571, 586
 725, 725, 753, 756, 799, 825, 840, 864, 880, 883, 887
 918, 921, 973, 1014, 1049, 1106, 1123, 1147, 1289,
 1315, 1320, 1361, 1367, 1376, 1427, 1486, 1556,
 1560, 1566, 1566, 1567, 1571, 1585, 1743, 1746,
 1782, 1803, 1818, 1824, 1842, 1870, 1921, 1956,
 1960, 1983, 2019, 2067, 2070, 2072, 2104, 2104,
 2229, 2261, 2332, 2361, 2371, 2352, 2410, 2451,
 2454, 2456, 2464, 2477, 2489, 2517, 2517, 2536,
 2537, 2553, 2562, 2589, 2602, 2617, 2622, 2680,
 2696, 2700, 2738, 2766, 2769, 2776, 2778
- a. -dan 22, 24, 187, 211, 276, 335, 368, 375, 427, 542,
 542, 738, 952, 1130, 1161, 1223, 1242, 1254, 1277,
 1322, 1373, 1411, 1443, 1444, 1515, 1564, 1657,
 1661, 1694, 1701, 1872, 1880, 1940, 1949, 1964,
 2100, 2129, 2170, 2204, 2243, 2249, 2365, 2478,
 2550, 2526, 2556, 2594, 2639, 2751
- a. -dandur 21
- a. -i 6, 10, 44, 92, 95, 112, 145, 151, 192, 201, 208, 245
 246, 251, 258, 311, 355, 371, 372, 396, 426, 447, 448
 450, 465, 469, 470, 477, 478, 493, 499, 521, 537, 544
 550, 552, 559, 560, 578, 579, 584, 588, 611, 627, 636
 683, 702, 711, 713, 719, 725, 727, 728, 729, 761, 772
 778, 781, 784, 797, 810, 824, 829, 836, 846, 861, 863
 871, 872, 876, 882, 902, 913, 914, 915, 916, 941, 953
 957, 977, 999, 1012, 1019, 1022, 1028, 1060, 1067,
 1074, 1090, 1095, 1098, 1099, 1102, 1104, 1122,
 1141, 1155, 1157, 1165, 1166, 1186, 1188, 1189,
 1191, 1197, 1211, 1222, 1228, 1244, 1263, 1289,
 1311, 1312, 1329, 1337, 1366, 1368, 1369, 1370,
 1379, 1379, 1386, 1392, 1397, 1399, 1401, 1429,
 1430, 1466, 1544, 1549, 1567, 1568, 1570, 1572,
 1607, 1617, 1621, 1622, 1625, 1626, 1634, 1652,
 1654, 1655, 1661, 1672, 1676, 1682, 1683, 1715,
 1727, 1731, 1744, 1750, 1785, 1799, 1802, 1819,
 1830, 1867, 1882, 1902, 1916, 1922, 1923, 1936,
 1937, 1938, 1939, 1941, 1941, 1943, 1946, 1850,
 1957, 1958, 1960, 1965, 1973, 1985, 1992, 1994.

2011, 2014, 2015, 2017, 2031, 2042, 2059, 2061,
 2062, 2072, 7074, 2075, 2092, 2093, 2114, 2116,
 2125, 2157, 2158, 2164, 2172, 2178, 2179, 2194,
 2195, 2202, 2203, 2207, 2207, 2216, 2217, 2219,
 2220, 2222, 2226, 2228, 2244, 2263, 2284, 2288,
 2297, 2300, 2306, 2309, 2319, 2323, 2327, 2328,
 2336, 2340, 2341, 2343, 2346, 2350, 2354, 2366,
 2379, 2385, 2406, 2408, 2409, 2424, 2426, 2434,
 2440, 2442, 2468, 2483, 2486, 2496, 2501, 2511,
 2517, 2525, 2528, 2531, 2542, 2573, 2583, 2889,
 2619, 2624, 2634, 2636, 2637, 2641, 2694, 2696,
 2698, 2713, 2716, 2717, 2718, 2723, 2728, 2732,
 2739, 2750, 2768, 2774, 2775

a.-lar 824, 1024, 1060, 1060, 1115, 1118, 1301

a.-lara 450, 742, 1044, 1735

a.-ları 1030, 1111

a.-suz 175

a.-uñ 5, 28, 35, 35, 37, 43, 52, 55, 60, 80, 83, 84, 85, 92
 92, 107, 123, 128, 128, 141, 179, 188, 203, 227, 237,
 249, 350, 442, 446, 448, 449, 455, 456, 463, 464, 493
 507, 513, 550, 554, 587, 616, 618, 671, 680, 682, 713
 730, 737, 755, 770, 794, 800, 827, 872, 877, 888, 890
 912, 913, 921, 945, 948, 955, 957, 959, 1001, 1035,
 1052, 1080, 1096, 1097, 1099, 1215, 1240, 1243,
 1257, 1260, 1296, 1313, 1322, 1337, 1345, 1364,
 1387, 1391, 1394, 1396, 1397, 1408, 1413, 1415,
 1416, 1434, 1513, 1530, 1548, 1591, 1601, 1601,
 1602, 1611, 1613, 1619, 1924, 1626, 1665, 1673,
 1675, 1675, 1689, 1698, 1705, 1711, 1714, 1753,
 1756, 1788, 1792, 1793, 1794, 1841, 1845, 1856,
 1866, 1879, 1881, 1898, 1912, 1925, 1967, 1997,
 2027, 2043, 2055, 2090, 2097, 2123, 2140, 2163,
 2177, 2203, 2207, 2212, 2213, 2215, 2237, 2243,
 2295, 2296, 2344, 2356, 2381, 2396, 2407, 2410,
 2490, 2519, 2529, 2607, 2608, 2608, 2625, 2627,
 2629, 2631, 2633, 2646, 2652, 2676, 2704, 2706,
 2713, 2716, 2741, 2757, 2762, 2764, 2774, 2777

a.-uñ-çün 41, 1118, 1144, 1743, 1882, 2078, 2214,
 2292, 2331, 2494, 2558

a.-uñdur 864, 1716

a.-uñıla 469, 608, 1282, 1347, 1789, 2287, 2588

a.-uñıla 68, 76, 209, 254, 395, 1067, 1220, 1563, 1639,
 1671, 1745, 1760, 1867, 2036, 2038, 2491, 2619

a.-uñladur 639

a.-uñlayıdı 1804

An- :anmak, hatırlamak

a.-alum 1624

a.-ıp 993, 1348

a.-maya 837

‘Ana :zahmet, meşakkat

‘a. 1216

‘a.-dan 1196

bāb-ı ‘ana : zahmet kapısı

‘a.-n 802

- Ana :anne
a. 356,2036,2231,2354
a.-m 1111,1115
a.-mı 1121
a.-sı 1195,2353
a.-sının 353
a.-sıydı 580
a.-yıla 2236
- Anbār :ambar, genellikle yahıl saklanan yer
a.-a 711
a.-ladı 715
- ‘Anber :güzel koku
‘a.
- ‘Anber-meşamı :güzel koku saçan
‘a.
- Anca :o kadar, öyle
a. 2006
- Ancak :ancak
a. 85,221,267,305,638,678,750,1152,1658,1880,
1918,2037
- Ancılayın :onun gibi
a. 1524,2426
- ‘Anka :zümrüdüanka iye bilinen ve Kaf dağında yaşa-
dığı varsayılan masal kuşu
pervāz-ı ‘anka :ankanın uçuşu
a.-sı 1611
- Ānla- :anlamak
a. 1156,1970
a.-dı 535,1210,1297,1446,1515,1518,1941,1944,
2269
a.-gıl 1235
a.-mısam 1895
a.-yıcagaz 2583
a.-yuban 2349
- ‘Ār :utanma
‘a.-ı 1054,2582
‘ār it-: utanmak
‘a. 1910
- Ara :esna,vakit,sıra
a.-da 2492,2539
- Ara :mekan ,yer
a. 1013
ara yir: ara
a. 2443
- Ara- :aramak
a.-dı 1017
a.-dılar 822
a.-riken 1399
a.-vüz 2195
a.-ya 1013
a.-yu 1372,2057
- Ārām :dinlenme ,istirahat etme
ā. 170,909,2466
ā.-ı 569

- ārām bul-: rahata ermek,dinlemek
a. 460
- ārām it-: istirahat etmek
a. 1009
- ārām kıl-: bkz. aram it-
a. 564,1042
- Arat- :aratmak,aramak işini başkasına yaptırmak
a.-ıp 2525
a.-urıdı 2024
- ‘Arı :1)temiz,pak,saf
‘a. 539,1011,1638,1912
- ‘arı ol-: temiz olmak
‘a.-yam 675
2) parlak.güzel
‘a.-dı 2405
- ‘Arīn :arşın kükremesi
‘a. 2640
- Arkun arkun :yavaş yavaş,ağır ağır
a. 2295
- Armağan :birini sevindirmek için verilen şey.hediye
a.-ı 510
a.-lar 1545
- Arşın :arşın
a. 1256,1271,2605,2622,2635,2640,2715
a.-dan 2617
a.-ı 1276
a.-ıdı 1252
- ‘Arş :islam inancına göre göğün en yüksek katı
‘a.-a 48
- küncüre-i ‘ars: arşın en yüksek yeri
‘a. 48
- Art :arka,peş
a.-ınca:1166,2043,2452,2625
- Art- :artmak,fazlalaşmak
a.-ar 1225,1486
a.-sun 669
- Artık :fazlalık
a. 1661
a.-dur 2265
a.-ıla 781,1783
a.-içün 1234
- Artuk :bundan böyle,bundan sonra
a. 20,322,425,1263,1359,1707,2258,2773
- Aru :temiz, güzel
a. 762,2740
- Aruk :zayıf,cılız
a.-ı 534,
a.-ıdur 2759
a.-lar 536
- ‘Arūs :gelin
‘a.-a 1954
‘a.-ı 212
- ‘Arz :yer,yer yüzü
‘a. 7

- 'Arz :enlem
'a. 7
- 'Arz :bir biyüğe sunma,gösterme,önüne koyma
'arz eyle-: surmak bildirmek
'a. 203,1697,1915
'arz it-: bkz 'arz eyle-
'a. 148,185,593,941,1293,1547,1629,1908,2061,
2100,2188,2210,2424,2473,2671,2687,2748
'arz kıl-: önüne koymak,göstermek
'a. 1302,2161,2225,2238
'arz olın-: sunulmak önüne koyulmak
'a. 2495
- As- :1) üzerine takınmak,kuşanmak
a.-ıp 2768
2) idam etmek
a.-alar 667
a.-aram 645
- Asalet :soy sop temizliği
hükm-i asalet: asalet hükmü
a. 2697
- Asan :kolay
ā.-dur 1885
- Asar :eserler
ā. 535,1741
asar-ı firaset: yiğitlik eseri
ā. 529
asar-ı kürbet: kaygı eseri
ā. 756
- Asayis :huzur
ā. 1272
- Asfer :kızıl
a. 1552
reng-i asfer: soluk benizli
a. 1083
- 'Asif :sert,şiddetli
bād-ı 'asif: sert,şiddetli rüzgar
'ā. 2046
- 'Asi :isyan eden ,karşı gelen
'a.-ler 648,862
- Asitān :eşik
asitān-ı celāl: Allah'ın yüceliğinin esigi
ā. 46
- 'Asiyān :günahlar
ā. 1297
- Asl :asıl,esas
a.-ı 2131,2762
a.-ın 1081
a.-ında 476
- 'Asr :asır,yüz yıl
'a.-ıla 1353
'a.-ında 1901
'a.-unda 854
- Assı :yarar, kazanç ,kar
a. 705

- a.-dan 1022
a.-sı 737
a.-sından 702
a.-sın 713
a.-ya 740
assı kıl-: yarar sağlamak, kar etmek
a. 694
- Āsumān-reng :gök renkli
cānehā-yı āsumān-reng: gök renkli elbiseler
ā. 2173
- Āş :aş, yemek
a.-ına 2387
- Āş- :fazlalasmak, artmak
asa ol-: fazlalasmak, artmak (aşırı derecede)
a. 2185
- ‘āşık :birine, bir şeye tutkun
‘ā. 162, 1759, 1777, 2408
‘āşık ol-: tutulmak
‘ā. 1635, 1636, 2411
- Āşikāre :belli, açık, meydanda
ā. 1533, 2024, 2274
- Āşikār-āne :açıkça
ā. 452
- Āşinālık :tanışıklık
āşinālık bul-: tanımış olmak; ferahlamak
ā. 1191
- ‘Āşk :aşk, sevgi
‘a.-ına 2464
‘a.-uñ 301
- ‘Āşkār-āne :bkz. ‘āşikār-āne
‘a. 852
- Āšnā :bildik, tanıdık
cümle-yi āšnā: tanıdık, herkes
ā.-ya 3
- Āşüfte :oynak, açık saçık kadın
ā. 194
- At :at
a. 383, 2506, 2508
a.-ı 307, 1215, 2509
a.-ına 492
a.-ından 1936
a.-iyıla 685
a.-larının 533
a.-larımı 530
a.-laruñ 532
a.-uñ 2554
- At- :atmak
a.-ar 2624
a.-arken 2087
a.-dı 1184, 1609
a.-ıbanun 1936
oda at-: atese atmak
a.-sı 2447
tañ at-: şafak sökmek

- a.-dı 825
terkini at-: terk etmek
 a.mış 1482
 :baba
 a. 180,1118,2036
 a.-da 403
 a.-ları 971
 a.-m 1111,1115,2212,2319,2319
 a.-na 1867
 a.-ndan 2318
 a.-mı 1121
 a.-mız 636
 a.-mızsız 219
 a.-n̄ 122
 a.-nun̄ 1099
 a.-sı 185,967,1074,1089,1618,1878,1925,1966,
 1967,2021,2447
 a.-sına 179,186,1122,1208,1923,1965,2030,2100
 a.-sinun̄ 2430
 a.-sıydı 2557
 a.-yıla 2695,2697
 :bahşis,ihsan,bağışlama
 'a. 54
 'a.-dur 336,915,1261,1928,2018,2484,2592
 'a.-nun 2597
 'a.-ya 1546
kemāl-i 'atā: bağışın değeri
 'a.-sını 50
'atalar eyle-: bağışta bulunmak
 'a.-lar 241,2356
 :ates
 a.-e 1475
 :ata binmek
 a.-dı 308,1126,2100,2475
 a.-ip 473,604
 a.-mısdı 1048
 :atlı
 a. 816,819
 :karada veya denizde evcil olmayan hayvanları
 vurma veya yakalama işi
 a. 2233
 a.-a 473,1048,2085
 a.-dan 2238
av it-: avlanmak;av etmek
 a. 2085
 :herkes
 'a.-a 243
 :işsiz güçsüz ,boş gezen
 ā. 858,998
āvāre ol-: işsiz güçsüz dolasmak,uzaklaşmak,ayrılmak
 ā. 270,975
 :engeller,zor işler
 'a. 406

- ā. 360
 ā.-ın 1727
 Avın- :avunmak, teselli bulmak
 a.-dum 2707
 ‘Avn :yardım
 ‘a.-ına 413
 ‘Avrat :kadınlar
 ‘a. 463
 ‘Avret :bkz. ‘avrat
 ‘a. 2364, 2504, 2740
 Avuç :avuç
 a.
 Ay :1)gökteki ay
 a. 114,1558
 a.-a 318,966,2317
 a.-ıdı 601
 a.-uñ 8,2649
 2) yılın on bölümünden biri,yaklaşık otuz gün
 a. 362,422,471,1922,2420
 a.-a 267,1921,2305
 a.-da 2373
 a.-dan 267,423,471,531,1217,2456
 Ayak :1)ayak
 a. 1980,1980
 a.-a 1877
 a.-da 1527
 a.-ı 129,416
 a.-ın 1766,2093
 a.-ına 1072
 a.-ından 1215
 a.-uñ 387
 ayak bas-: bir yere varmak,ulaşmak
 a. 575
 ayak ur-: huzura çıkmak:kabul edilmek
 a. 41,571
 2) kadeh
 a.-ı 397,397,416
 ‘Ayāl (‘ıyal) :eş,kadın
 ‘a. 858
 ‘a.-ı 1001
 ‘a.-ın 1340,1345
 ‘a.-ınuñ 1007
 ‘a.-inden 962
 A‘yan :bir memleketin ileri gelenleri
 ‘a. 1747
 a‘yan-ı hazret: önde gelen kimseler
 a‘. 548
 ‘Ayān :belli,açık,mevdanda
 ‘ayān ol-: bilinir olmak,belli olmak
 ‘a. 10,2056
 ‘ayān it-: açıklamak,belli etmek,bildirmek
 ‘a. 213,683,2486
 ‘Ayb :ayıp,utanılacak şey
 ‘a. 640

- Ayet :a.-ı 85
 :Kur'an'ın herhangi bir cümlesi
 ā.-ı 2684
 ā.-idi 78
- Ayık :ayık,aklı başında
 a. 1716
- Ayır- :atırmak,bölmek
 a.-up 939
- Ayine :ayna
 ā. 63
- (Ayn-el-yakīn :gözüyle görmüş gibi
 (a. 283
- (Aynı :aynı,benzeri
 (a. 335,503,2484,2495.
 (a.-ı 2703
- Ayrı :başka,başka türlü,değişik
 a. 540
- Ayru :bkz.ayrı
 a. 261,830
- (Ays :yiyip içme,yaşama
 (a. 1952
 (a.-ıla 252,2105,2142
- Ayrıl- :ayrılmak
 a.-a 405
 a.-ur 1603
- Ayruk :başka,diğer
 a. 1660
 a.-dan 2324
 a.-lar 1786
 a.-sı 1156,1336,1514,1604,2327,2614
 a.-sıydı 2232
ayruksı ol-: başka türlü olmak
 a. 1336,1604,2614
- (Ayyar :zeki,kurnaz,hilekar
 (a. 450,462,468,1288,2743,2751,2751,2753,2763
 (a.-dan 2760
 (a.-ıla 2663,2765
 (a.-un 458,464
- Az :az
 a. 400,703,704,712
 a.-ı 490
 a.-ıdı 490
 a.-ın 481
 a.-u 1710
- Az- :azmak,taşkınlıkta ileri gitmek
 a.-dı 269
- (Azāb :işkençe
 (a.-ı 1444
- Azād :serbest olan,bir kimsenin kölesi olmayıp
 istediği gibi hareket eden
 ā. 523
 ā.-ıydı 1093
 ā.-iken 982S
 serv-i āzād: serbest hareket eden servi boylu

- a. 120,1791
āzād eyle-: salıvermek,bırakmak
a. 1189,2083
āzād it-: bkz.azad eyle-
a. 300,1188,2020
āzād ol-: kurtulmak
a. 68.136,437,520,526,814,1002,1075,1201
Āzād-baht :Iran'da bir hükümdar
ā. 72,384,398,2572
ā.-a 420,426
A'zam : (daha,çok,en) büyük
kār-ı a'zam: çok büyük kazanç
a'. 2457
neyvir-i a'zam: güneş
a'. 905
sultān-ı a'zam: en büyük sultan
a'. 1500,2553
sāh-ı a'zam: en büyük padişah
a'. 1683,2363,2508,2528,2535,2548,2610,2680,
2691
vezir-i sadis-i sultān-ı a'zam: en büyük sultsının
altıncı veziri
a'. 1975
Āzer :ates
ā. 2283
'Azim :büyük, ulu
'a. 986
'Azimet :gitme,gidis
'azimet eyle-: gitmeye başlamak
'a. 1522
'azimet kıl-: gitmek
'a. 944,2460
'Aziz :muhteren, sayın
'a.-i 482
'aziz ol-: muhterem biri olmak
'A. 1709
'Azizü't-tab'a : yüksek yaratılış
'a.25
'Azl : işinden çıkarmak,yol vermek
'azl it-: görevden almak,çıkarmak
'a. 2111
'azl itdür-: görevden aldirmek,çıkarttırmak
'a. 555
'Azm :1) kasıt, niyet, karar
'a.-i 1415
'a.-ini 739
süvār-ı 'azm: ata binicinin gitmeye karar vermesi
'a. 41
'azm eyle-: niyet etmek,karar vermek
'a. 1532
'azm it-: bkz. 'azm eyle-
'a. 130,138,149,2211
2) gitmeye karar vermek,gitmeye başlamak
'a. 132,562,1678,1737

'azm sal-: gitmeye karar vermek

'a. 1003

'azm-ı seyrān it-: gezintiye çıkmaya karar vermek

'a. 2325

E

Bāb	:kapı <u>bāb-1</u> 'anā: zahmet kapısı b. 802 <u>bāb-1</u> ümid: ümit kapısı b. 1078
Baba	:baba b.-nı 2756
Baca	:büyük pencere b.-ya 642
Baç	:zoria alınan para b. 2317
Bād	:yel.rüzgar b. 856,1490 b.-ıla 307 <u>bād-1</u> 'āsıf: sert,şiddetli rüzgar b. 2046 <u>bād-1</u> sabā: doğudan esen hafif hoş rüzgar b. 1405 <u>bād-1</u> subh: sabah rüzgarı b. 34
Bādān	:mamur <u>bādān</u> ol-: mamur olmak b. 496
Bādī	:sebepe <u>bādī</u> ol-: sebep olmak b. 1476
Bād-şah	:padişah b. 132
Bağ	:bağ,büyük bahçe b. 561,563,570,1522 b.-a 562 b.-ına 561 <u>bağ-1</u> irem: irem bağı b. 31
Bağ	:sargı b. 1527
Bağ(1)r	:bağır,göğüs b.-ı 1023 b.-ını 326 b.-uma 594
Bağışlan-	:bağışlanmak,affedilmek,af olunmak b.-dı 520
Bağla-	:1) bağlamak b.-dılar 355,602,2010,2076,2554 b.-yup 492 2) geçisi engellemek b.-dup 295
Bağlatdur-	:bağlattırmak.bağlamak işni yaptırmak b.-iban 578
Bağlu	:bağlı b. 2770
Bağur-	:bağırmak,seslenmek

- Baha b.-ur 2786
:zariflik,güzellik
- Bahā b.
:kıymet,değer
b.-sın 828,1059,1066,2217
b.-sun 466
- Bahadur :cesur,yiğit
b. 425
b.-ları 1275
- Bahādurlık :yiğitlik
b.-da 2667
- Bahāne :bir şeyin gerçek sebebi gizlenerek ileri
sürtilen sözde sebep
b. 2375
- Bahār :bahar mevsimi
b. 1490
ebr-i bahār: bahar bulutu
b.- 164,646,839,2642
2)güzellik
bahār-ı 'ālem-i cān: can aleminin güzelliği
b. 30
- Bahasuz :paha biçilmez;karşılıksız,karşılık beklemeden
b. 466
- Bāhir :ışıklı,parlak
mısbah-ı bāhir: ışıklı kandil, çıra
b. 900
- Bahr :deniz
b.-e 736,806
b.-un 759
bahr-ı saltanat: saltanat denizi
b. 1720
kenār-ı bahr: deniz kıyısı
b.-e 798,2042
berr ü bahr: kara ve deniz
b.-e 693
- Bahş :bağış, ihsan
b.-ını 106
b.-un 54
- Bahşis :bahşis, bağış olarak verilen para
b. 371
- Baht :tali,kadar,kısmet
b. 58,236,438,892,1471,2126,2154
b.-a 2205
b.-ı 678,697,961
b.-ıla 56,2397
b.-un 574,623,801
baht-ı 'ālem: alemin kaderi,talihi
a. 1504
baht-ı siyāh: kara talih
b. 263,622,1390
baht-ı yār: talihli
b. 549,893,2737
kevkeb-i baht: bahtın yıldızı

- Bahtiyār :1) "Bahtiyār-name" adlı eserin erkek kahramanı
 b. 527, 536, 560, 668, 684, 1202, 1246, 1463, 1504,
 1825, 1971, 1988, 1993, 2119, 2358, 2398, 2569,
 2590, 2595, 2720
 b.-ı 198, 549, 555, 571, 583, 660, 893, 917, 1229, 1487
 1842, 2134, 2384, 2585, 2737, 2743, 2777
 b.-u 1463
 b.-un 580, 1472, 1481
 2) mutlu, mesut
bahtiyār ol-: mutlu olmak
 b. 527
- Bahtlu :talihli, mutlu
 b. 93, 853, 1107, 1704, 1988, 2376, 2604, 2755, 2763
 b.-sı 754
- Bā'is :icabettiren
 b. 2457
- Bak- :bakmak
 b.-an 886, 887, 888
 b.-ar 883, 1514
 b.-aram 2275
 b.-aradı 642
 b.-arken 1957
 b.-arlar 2740
 b.-dı 458, 957, 1068, 1956
 b.-dım 2111, 2111
 b.-ıcağaz 10
 b.-up 326
bakmaz ol-: bakmamak
 b.-maz 1805, 2143, 2331
- Bakı- :bakmak
 b.-sın 1920
- Bāki :sürekli, kalıcı, daimi
 b. 1178, 2280
Ömr-i bāki: daimi hayat
 'ö. 1558
bāki kal-: ölümsüzleşmek
 b. 1209
- Bal :bal
 b.-da 2584
- Bāl :kanat
berr ü bāl: kol kanat
 b. 183
- Bālā :yüce yüksek
serv-i bālā: yüksek servi
 b. 143
- Balçık :balçık, yapışkan çamur
 b.-a 726
balçık ur-: sıvamak
 b. 882
- Bāni :bina eden, yapan
bāni ol-: yapıcı olmak, kurucu olmak
 b. 14
- Bāri :hiç olmazsa, o halde, öyle ise
 b. 198, 270, 330, 583, 651, 674, 833, 849, 1304, 1357,

- 1365,2121,2343
 Bari :hülasa
 b. 1371
 Bari :yaratıcı,yaratan
 b. 1982
 Bārigāh(/bār-gāh): izinle girilebilecek yer,çadır,yüce divan
 b.-a 903,1467,1703,1974,1831,2644,2751
 b.-ı 1213
 b.-un 310,1573,2064
 Bāriz :aşikar,mevdanda,açık
bāriz ol-: açık olmak,mevdanda olmak
 b. 2267
 Barmak :parmak
 b.-lar 1257
 b.-ıla 1368
 b.-unla 867
 Bark :ev bark
 b.-un 2578
 Bas- :1) basmak
ayak bas-: bir yere varmak
 b.-dun 575
 2) atmak,savurmak
 b.-ip 1771
 Basit :neseli,şen,güleryüzlü
basit ol-: neselenmek,güleryüzlü olmak
 b.
 Başra :Irak'ta bir şehir
 b.-da 691
 Baş :yara
 b. 394,2258
 Baş :1)baş,mec.insanın kendisi
 b. 112,176,194,388,484,986,1637,1683,1980,
 2185,2221
 b.-a 1932
 b.-dan 1877
 b.-ı 537,990,1567
 b.-in 645,592
 b.-ına 1043,2194,2643
 b.-ında 1445
 b.-ından 2245
 b.-ını 745,1883,2005
 b.-lara 1475
 b.-larda 193
 b.-ları 1139
 b.-um 129,238,1686
 b.-umıza 335
 b.-umun 126,1108
başdan çık-: yoldan çıkmak,ahlakı bozulmak
 b.-dan 2381
baş katına gel-: yanına gelmek,huzuruna çıkmak
 b. 1133
baş ur-: baş eğmek saygı ile eğilmek
 b. 1833
 2) lider

- b. 194
3)başlangıç
b.-undan 1881
- Başabaş :eşit olarak,denk
b. 2665
- Başla- :başlamak,bir işe girişmek
b.-dı 684,1782,2315
- Başlu :yaralı
b. 2679
- Bat- :batmak,hoşa gitmeyen bir duruma uğramak
b.
- Bâtıl :boş,yalan
bâtıl ol-: boşa çıkmak
b. 2661
- Batın :gizli
b.-da 243
- Bay :zengin
b.-a 241,1287
b.-ı 2197
- Bayak :demin,az önce
b.-dan 1033
- Bâyık :kuskusuz,gerçek
b. 1447,1882,2418
- Bâz :doğan,şahin
b. 134,855
b.-ı 133
- Bâzâr :pazar,çarşı
b.-a 828
b.-ı 1582
- Bâzârgân (Bâzergân) :bezirgan,tacir
b. 509,513,728,803,810,2220
b.-ı 868,2052,2098,2208
b.-un 679,780,890,2055
- Bâzi :oyun ,eğlence
bâzi it-: eğlenmek
b. 2492
- Bâziçe :oyun
bâziçe it-: oyun etmek
b. 131
- Bâzirgân :bkz.bâzârgân
b. 503,517,770,772,833,842,1868,2209
b.-a 760,1860,1930,1931
b.-dan 2287
b.-ı 480,755,768,787
bâzirgân-ı mahrûm: nasipsiz,istediğini elde edeme-
yen tacir
b. 787
bâzirgân-ı miskin: zavallı tacir
b. 700,718,744,817
- Bazü :güç,kuvvet
b. 2455
- Beçe :küçük çocuk,insan ve hayvan yavrusu
b. 614,1058
b.-den 609

	b.-nün 613
	b.-sidiir 1481
Bedahş	:bedahşan yakutu
	<u>la'1-i bedahş</u> : bedahşan la'li
	1.-i 1082
Bedāyi'	:eşi ve benzeri olmayan güzel
	b.-den 69
Bed-baht	:bahtı kötü,kara bahtlı
	b. 661
Beden	:vücut
	b. 1236
Bed-hū	:huysuz,kötü huylu
	b. 1058,1151
Bed-nām	:kötü tanınmış,adı kötüye çıkmış
	<u>bed-nām it-</u> : adını kötüye çıkarmak
	b. 1772
Bedre	:içi altın dolu kese
	b. 1011
Bedr-māh	:dolunay
	b. 1402
Beg	:bey
	b. 224
	b.-ler 984
	b.-lerün 216
	<u>Beg-i Haşem</u> : Haşem beyi
	b. 405
Begen-	:beğenmek
	b.-diler 1629
	b.-mez 2728
Begün	:bugün
	b. 1869
Begāyet	:pek çok,son derece
	b. 108,113,936,954,1546,1650,1739,1986,1996, 2261,2442,2474,2474,2689,2689
Behiştī	:cennetlik
	b. 1906
Behr	:uzaklık,mesafe
	b.-e 1004
	<u>behre ol-</u> : uzak olmak
Bekā	:devam,bakilik,iyi hal üzre kalma
	b. 688
	b.-sı 1978,2653
Bekā-vār	:baki olan
	b.-ına 2719
Bekle-	:beklemek,durmak
	b.-düği 1588
	b.-ridüm 1155
	b.-sün 1852
Bekleşī	:birlikte veya karşılıklı bekleşmek işi
	b.-dür 992
Be-küllī	:bütünüyle,tamamiyle
	b. 73,295,295,381,426,536,552,555,569,769,781 1413,1824,2162
Be-keder	:gam,keder,musibet

- b. 328
b.-da 325
b.-dan 2511
b.-dur 1359
- Belâgat : iyi, güzel söz söyleme
b. 1700
- Bellü : belli, bilinmedik bir yanı olmayan
b.-yidi 756
- belür- : ortaya çıkmak, belirlemek
b.-di 1579
- Ben : birinci teklik şahıs zamiri (bkz. bin)
b. 167, 171, 177, 200, 228, 239, 273, 273, 332, 334, 341
341, 408, 410, 497, 505, 516, 519, 523, 575, 582, 594
596, 625, 625, 628, 628, 632, 632, 647, 647, 662, 662
670, 671, 675, 676, 676, 679, 682, 691, 774, 775, 783
784, 785, 731, 924, 946, 977, 977, 1030, 1035, 1036,
1108, 1110, 1113, 1116, 1131, 1149, 1155, 1157,
1160, 1356, 1496, 1575, 1576, 1581, 1642, 1676,
1737, 1774, 1774, 1809, 1809, 1810, 1827, 1850,
1869, 1876, 1880, 1881, 1888, 1898, 1904, 1929,
1968, 1992, 1994, 2014, 2015, 2090, 2114, 2115,
2219, 2219, 2247, 2267, 2267, 2270, 2329, 2346,
2348, 2365, 2398, 2426, 2429, 2471, 2483, 2483,
2545, 2550, 2591, 2633, 2707, 2765, 2784
b.-a 58, 126, 127, 166, 169, 236, 271, 276, 301, 329,
401, 516, 587, 596, 618, 624, 627, 629, 638, 641, 643
678, 681, 683, 738, 773, 776, 783, 795, 888, 896, 898
932, 1030, 1054, 1109, 1120, 1502, 1576, 1672, 1684
1706, 1712, 1735, 1743, 1745, 1774, 1777, 1792,
1794, 1863, 1866, 1869, 1875, 1877, 1910, 1911,
1913, 2015, 2086, 2266, 2283, 2307, 2308, 2330,
2336, 2418, 2426, 2445, 2467, 2499, 2539, 2552,
2594, 2631, 2704, 2748, 2755, 2762, 2785
b.-de 2466
b.-den 258, 1924, 2120
b.-i 240, 332, 1116, 1156, 1226, 1775, 1776, 1897,
2087, 2088, 2090, 2319, 2347
b.-üm 235, 278, 331, 333, 401, 518, 629, 677, 785, 895
897, 926, 1193, 1206, 1325, 1585, 1640, 1643, 1669,
1727, 2115, 2120, 2247, 2248, 2315, 2348, 2363,
2418, 2756
b.-ümle 170, 975
- Bencileyin : benim gibi
b. 1584
- Bend : bağ, yular
b. 620
b.-e 2067
b.-in 507
b.-inden 1197, 2020
- Bende : kul, köle
b. 1320
b.-sidür 39
bende ol-: kul, köle olmak
b. 523, 2533

- bende sai-: bağlanmak
b. 2067
- Bende-zāde :köle çocuğu
b. 1899
- Beñze- :benzemek
b.-meye 1722
b.-r 318,897,897,966,966,1615,1998,1998,2078,
2317
b.-ridi 1857,2521
- benzer ol-: eş olmak
b. 679
- Berāber :birlikte,bir arada
b. 670,1812
- beraber ol-: birlikte olmak
b. 2666
- Ber-batt :lavuta denilen bir çalgı
nevā-yı ber-batt: lavutanın sesi
b. 394
- Ber-dār :asılmış, idam edilmiş (insan)
b. 2135
- berdār eyle-: idam etmek,asmak
b. 582,1035,1728,2328
- berdār it-: bkz. berdār eyle-
b. 916,1159,1823,1838,1979,2011,2570,2585,2738
- berdār itdür-: idam ettirmek
b. 1985,2385,2756
- berdār kıl-: bkz. berdār eyle-
b. 2776
- berdār ol-: idam olmak
b. 665,666,1231
- Ber-hāk :toprağın üstü
b. 567,1975
- Ber-hūdār :mutlu,mesut
ber-hūdār ol-: mutlu olmak,mesut olmak
b. 665
- Ber-hurdār :mesut olan
ber-hurdār ol-: mesut olmak,mutlu olmak
b. 56,2397
- Berī :salim kurtulmuş,temiz
b.-dür 2546
b.-yem 628,628,675
- Berk :yaprak
b.-ini 1490
- Ber-karār :kararlı
b. 543
- Berr :kol
berr ü bāl: kol kanat
b. 183
berr ü bahr: kara ve deniz
b. 693
- Ber-seyr :yolculuk
b. 569
- Ber-şāh :ağaç dalının üzeri
b. 1838

- Berü :bu yana,buraya,beriye
b. 611,831,1033,2257
- Ber-vech :olduğu gibi,olarak
b. 1797
- Bes :yeter,kafi
b. 10,12,19,22,335,375,427,786,895,924,952,
1100,1130,1161,1207,1279,1290,1301,1364,
1395,1404,1433,1461,1496,1606,1657,1661,
1701,1742,1744,1793,1845,1959,1964,1992,
2010,2100,2124,2132,2204,2337,2380,2389,
2448,2526,2549,2556,2563,2567,2585,2639,
2692,2709,2729,2781
- Besi :bir çok
b. 1860
- beste-zübān :dili bağlanmış
b. 35
- Beşer :insan
b. 1615
b.-de 17,52,2294
b.-im 1584
- Beyān :anlatma,açık söyleme,bildirme
b. 2246
b.-ın 52
b.-ına 2413
b.-un 686,1611
beyān eyle-: açıkça söylemek,bildirmek,anlatmak
b. 758,1992
beyān it-: bkz. beyan eyle-
b. 683,1672,1863,2391,2486,2594,2762
- Beygām (peygām):haber
b. 1915,2433
beygām it-: haber etmek,haber vermek
b. 420,2436
- Beyhūde :bosuna
b. 1309
b.-ye 1779
- Beyle :böyle
b. 1747,1811,2022
- Beyn :ara,aralık
beyn bul-: zaman bulmak
b. 275
- Bez-baht :bkz.bed-baht
b. 1151,2286,2497
- Beze- :bezemek,süslemek
b.-di 1555,1631
- Bez-encam :sonu kötü
b. 826
- Bez-endis :kötü düşünceli
b. 732,1225,2078,2286,2498,2561
- Bezl :bol bol verme,saçma
b. 76
- Bezm :içkili,eğlenceli meclis
b. 82
b.-inin 39

- bezm-i sâh-ı cihân-baht: cihan şahının meclisi
b. 1724
- bezm-i sâhâne: şahane meclis
b. 392
- Bezme-sâz : içkili eğlenceli meclis
bezme-sâz it-: içkili eğlenceli toplantı yapmak
b. 377
- Bez-râm :bkz. bed-nam
b. 1772
bez-râm it-: adını kötüye çıkarmak
b. 1772
- Bez-râm (/bed-râm): daima
b. 661
- Bez-ter (/bed-ter): çok kötü, beter
bez-ter it-: çok kötü yapmak
b. 279
bez-ter ol-: çok kötü olmak
b. 2330
- Bıçak : bıçak
b. 271, 1328
- Bırak- : 1) bırakmak, koymak
b. 332
b.-dı 567, 1020, 1027, 1036, 1251, 2062
2) kötü bir durumda terk etmek
b.dı 448, 2047
b.-ip 1346
- Bırakdur- : bıraktırmak, koydurmak
b.-dı 1172
- Bî-bâk : korkmayan, çekirmeyen
b. 567
- Bî-cân : cansız
bî-cân ey-: öldürmek
b. 1276
bî-cân it-: bkz. bi-can eyle-
b. 1842, 2454
bî-cân kıl-: bkz. bi-can eyle-
b. 2501
- Bî-çâre : çaresiz
b. 587, 700, 734, 74, 772, 787, 820, 838, 891, 934, 998
1148, 1152, 1378, 2231, 2761
b.-nün 1000, 1343
b.-ye 1113
bî-çâre-yi mazlûm: zulme uğramış mazlum
b. 2513
- Bî-gâh : vakitsiz
b. 1536
gâh ü bî-gâh: vakitli vakitsiz
b. 1735
- Bigi : gibi
b. 487, 838
- Bî-gümân : şüphesiz
b. 282, 765, 1716, 2484, 2652

- Bī-gūneh :bkz. bi-gūnah
b. 858,890
- Bī-ḥadd :sınırsız-pek çok
b. 1767
- Bī-ḥamdillah :Allah'a şükür olsun
b. 220
- Bī-ḥayā :hayasız,arsız,utarmaz
b. 581
- Bī-hemta :benzersiz
b. 1901
- Bih-gürd :daha üstün,kahraman,kocyiğit
b. 1995,2008,200,82040,2054,2058,2063,2063,
2068,2072,2096,2099,2106,2109,2122
b.-e 2039
b.-i 2058,2067
b.-ü 2026
b.-ün 1990,2007,2102
bih-gürd-i miskîn: zavallı bih-gürd
b. 2048
- Bī-ḥired :akılsız
b. 263
- Bih-rūz :hikayede bulunan çocuklardan birinin adı
b. 970,1097,1119,1130,1148,1152,1170,1181
b.-a 1197
b.-dır 1107
b.-dur 1073
b.-ı 1172,1208
b.-uñ 1140
- Bī-insāf :insafsız
b.-ıdı 1516
- Bī-ḳarār :ḳararsız
dehr-i bī-ḳarār: ḳararsız dünya
b. 1112
- Bī-kerān :sınırsız,sonsuz
b. 1090,1540,2169,2745
- Bī-kerāne :uçsuz bucaksız
b. 423,553,1778
- Bil :--ile manasına gelip,eklendiği-kameriye harf-
leriyle başlayan- kelimeleri zarf yapar
b. 988,1409
- Bil :bel(insan beli)
b.-de 1893
b.-inden 1099,1722
b.-inin 1423
b.-ine 1445
- Bil- :bilmek, idrak etmek, anlamak
b. 1280,1403,1530,1970
b.-di 204,465,1231,1429,1450,1819,1944,2101,
2269,641,2714,2776
b.-düm 1744
b.-e 419
b.-elüm 124,1866
b.-em 1007

b.-emediler 1039
 b.-emedük 1483
 b.-ene 1358,2567
 b.-esin 1677
 b.-esiz 386
 b.-evüz 1657
 b.-eydüm 1156
 b.-eyim 2392
 b.-gil 1461
 b.-icegez 2716
 b.-icek 1373
 b.-ip 593,1005
 b.-iserler 2349
 b.-kim 1408
 b.-megidi 937,937
 b.-megil 261
 b.-mez 251,1022,1099,2694
 b.-mezem 167,595,1032,1642
 b.-mezidi 311
 b.-miş 873
 b.-sün 1019
 b.-ün 476
 b.-ünüz 1261
 b.-üp 867
 b.-ür 499,627,1152,1485,2360,2365,2365,2559,
 2610,2730
 b.-ürem 673,1788,2289,2289
 b.-ürdi 694,939,1125,1125,2262
 b.-ürdük 221,1319
 b.-üridi 1570.
 b.-isen 588
 b.-ürler 800
 b.-ürse 599
 b.-ürsin 19,912,1929
 b.-ürsüz 501,1660
 b.-ürüz 864,1660,1704,1796
 2)sorumlu tutmak
 b.-ürsin 633,948,1888
 3)sanmak
 b.-ürem 1882
 4)hatırlamak
 b.-di 1074,1078,1080

katlana bil-: dayanmak,tahammül etmek

b.-ür 340

mu'ayyen bil-: karar vermek,anlamak

b.-di 466

yakın bil-: zamanın yaklaştığını tahmin etmek

b. 2135

Bildür-

:bildirmek,haber vermek

b.-em 575,1312

b.-eyim 201

Bile

:1)üstelik

b. 1343,2355

2)dahi

- b. 1402
3)birlikte,beraber
b. 644,1508,1748,2493
b.-dür 1353
bile ol-: birlikte olmak,beraber olmak
b. 257
- Bile- :kesici aletleri keskin duruma getirmek,keskinleştirmek
diş bile-: öç alma duygusuyla dolup taşmak
b.-di 2415
b.-rler 1222
- Bilen- :keskin duruma gelmek
b.-di 1641
- Bilesince :bildiği gibi
b. 485,1748
- Bilgece :bilgeye yaraşır,hakimane
b. 1811
- Bilgilü :bilgili
b.
- Bilin- :anlaşılmak,öğrenilek
b.-di 148
b.-e 598,923,925,1479,2248,2277,2384,2749
- Biliş- :karşılıklı olarak birbirini tanımak
b.-di 225,1194
b.-idi 225
- Bil-küllî :tamamiyle,bütünüyle
b. 1080,1437
- Bilmek :bir şeyi anlamış veya öğrenmiş bulunmak
b. 1589
- Bilülü :bigili,alim,hakim
b. 175
- Bî-murad it- :muradına erdirmemek
b. 1928
- Biñ :bin sayısı
b. 47,152,156,293,333,392,405,454,694,811,834,1546,1588,1844,1880,1911,1918,2179,2358,2426,2599,2739
- bindebir: bin sayısının bine bölümünün her bir parçası
b. 710
- Bin :birinci teklik şahıs zamiri (bkz.ben)
b.-i 165,272,300,499,1460,1645,1728,2080,2446,2632
b.-üm 236,585,1149,2747,2759
b.-üm-çün 1682
b.-ümle 257,643
b.-ümidü 830
b.-ümile 2211
- Bin- :1)birlemek
b.-di 308,383,1007,1274
2)çıkınmak
b.-di 2040,2325
- Biña :yapı,ev
b.-nuñ 11

- Bi-nihāyet :sonsuz
b. 2009
- Biniş :görüş
▼ehl-i biniş: görüş sahibi
b. 23
- Bi'r :kuyu
Bi'r-i Yūsuf: Hz. Yusuf'un atıldığı kuyu
b. 320
- Bir :bir sayısı
b. 8,9,11,12,16,21,45,66,67,67,70,71,77,80,84,
85,87,106,107,112,114,116,116,121,138,140,
141,156,156,158,165,166,172,180,180,191,191
216,235,237,255,257,258,268,272,276,300,301
312,313,314,316,318,319,330,334,341,348,351
353,360,362,373,374,377,379,380,387,392,395
398,404,422,423,448,450,454,455,462,463,470
480,496,530,557,558,560,561,561,563,564,605
607,613,614,627,644,650,653,653,658,677,683
692,694,695,706,708,709,709,735,736,736,741
745,747,749,752,753,762,763,767,798,799,808
816,826,829,855,857,862,865,878,880,881,883
935,940,949,953,956,959,964,965,985,987,996
1005,1008,1011,1026,1042,1042,1047,1047,
1049,1059,1060,1063,1063,1092,1104,1109,
1120,1122,1125,1126,1145,1152,1162,1183,
1243,1247,1251,1271,1272,1283,1287,1304,
1320,1342,1355,1356,1361,1361,1373,1374,
1375,1381,1389,1396,1412,1428,1454,1493,
1510,1511,1517,1527,1529,1535,1540,1543,
1584,1587,1606,1609,1610,1623,1648,1672,
1702,1707,1733,1756,1764,1771,1775,1792,
1793,1796,1803,1806,1807,1829,1837,1844,
1848,1853,1856,1860,1861,1862,1863,1864,
1894,1899,1905,1921,1922,1927,1927,1931,
1931,1934,1945,1948,1952,1957,1995,1997,
2001,2001,2005,2034,2040,2046,2047,2049,
2051,2052,2064,2065,2068,2071,2084,2086,
2106,2136,2138,2150,2150,2155,2159,2180,
2183,2190,2194,2201,2206,2209,2212,2222,
2231,2233,2236,2243,2251,2251,2256,2261,
2263,2267,2284,2290,2297,2303,2305,2316,
2317,2325,2330,2332,2339,2358,2360,2399,
2405,2419,2427,2449,2456,2457,2457,2463,
2466,2468,2470,2481,2488,2489,2493,2509,
2514,2515,2554,2596,2599,2605,2615,2616,
2618,2622,2628,2632,2632,2638,2640,2656,
2663,2666,2668,2674,2676,2700,2735,2757,
2765,2765,2766,2767,2768,2768
- Bir :1)beraber, eş, aynı
b. 1774
b.-den 1604
b.-dür 600
b.-imiş 2287
2)herhangi bir varlığı belirsiz olarak gös-

- terir
b.-i 840,1115,1632,1809,2057,2204,2204,2237,
2502
b.-in 1046
b.-inden 268,534,1078,1546
b.-ine 303,308,308,970,970,2403,2403
b.-ini 1185
b.-inün 967
b.-isi 1047,1115,1181,1181,1811
b.-isine 1056,1057
b.-isini 1069
b.-isiyle 15
bir eyle-: birleştirmek
b. 2271
bir arada: birlikte
b. 855
Biraz :1)kısa bir süre için
b. 479,484,2147,2514
2)az miktar
b.-in 481
Bir bir :birer birer
b. 758,803,1037,1140,1315,1783,1874,2096,2167
2210,2246,2269,2308,2424,2433,2486,2522,
2530
Biribiri :biribiri,birbiri
b.-mize 611
b.-nden 268,487,534,1696
b.-ne 1126,1520,2183,2692
b.-yle 15,1028,1100,1194,1808,2184,2492,2695
Birez : biraz
b. 1088
Bir hoş ol- :tuhaflaşmak,şaşırmak
b. 1088
Biriki :çok az sayıda,birkaç kez
b. 1128,1259
Birkaç :çok olmayan,az sayıda
b. 116,557,708,816,1063,1129,2206,2515,2668
Birlik :1)bir arada olma durumu
b.-den 20
2)tek,bir olma durumu
b.-ine 5
birlik ol-: beraber olmak,beraberlik meydana getirme
Birüz :zümrüte benzer
b. 1170
Birü birü :biribiri
b.-nizile 1769
Bi-sa'âdet :mutsuz
b. 573,581,793
kârdâr-ı bi-sa'âdet: mutsuzluğu iş edinen
b. 2479
Bisâṭ :kilim,minder,keçe,yaygı
b.-ı 1555
Bi-sebeb :sebepsiz
b. 1498

- Bisle- :beslemek,yetiştirmek
b.-di 477
b.-dügi 2744
- Bismillah :Allah'ın adıyla
b. 2
- Bis̄ :ziyade,fazla
b. 1818,1859,2391
- Biş :beş sayısı
b. 807,999,2660
b.-ini 809
b.-inci 1832
- Bişe :orman,meşelik,sazlık
b. 451
- Bişer :beşer,beş sayısının üleştirme biçimi
b. 1184
- Bit- :1)bitmek,sona ermek
b.-e 1924,1665,1912
2)tükenmek
b.-medi 1291
b.-meg-içün 653
3)yetişmek,meydana gelmek
b.-memişdür 456
- Bi-tevakkuf :durmadan
b. 2046
- Biti :yazılmış şey,mektup
b. 1170,1890
- Bitür- :bitirmek,sona erdirmek,tamamlamak
b.-e 412,631,1659,1688
b.-eler 186
b.-em 625,2270
b.-en 1674
- Biz :birinci çokluk şahıs zamiri
b. 259,260,281,284,346,389,611,616,848,849,864
867,1056,1146,1176,1259,1302,1305,1307,1309
1327,1438,1438,1485,1660,1769,1796,2108,
2728,2729,2733
b.-e 67,218,267,279,282,284,287,386,805,1180,
1303,1319,1323,1331,1350,1417,1602,1607,
1623,2110,2147,2609,2734
b.-de 261
b.-den 155,286,849,2706
b.-i 219,261,266,389,399,412,1187,1302,1308,
1308,1327,1351,1763
b.-üm 260,281,636,847,1184,1330,2727,2727
b.-ümile 1258
- Biz :bez
b. 352
- Bizār :rahatsız
bizār ol-: rahatsız olmak
b. 1768
- Bol :çok,fazla
b. 86,108,248,349,354,512,864,942,1208,1387,
1717,1870,1942,1996,2557,2700,2700
b.-dur 737

- Bol- :olmak
âciz bol-: bıkmak, usarmak
 b. 18
refik bol-: arkadaş olmak
 b.-maz 15
- Bolal- :1)büyümek
 b.-dı 471
 2)çoğalmak,artmak
 b.-dı 2660
 b.-dılar 2205
- Bolca :çokca,oldukca çok
 b.-da 424
- Boy :uzunluk
 b.-a 471,1079
 b.-ı 159
- Boya- :boyamak
 b.-miş 2055
- Boyun :boyun,gövdenin başla omuz arasındaki bölgesi
 b.-ına 1027,2364
- Bölük :bir bütünden ayrılmış olan,kısım
 b. 1342
- Böyle :bunun gibi,buna benzer. bu şekilde
 :140,461,488,539,661,732,801,848,1026,1083,
 1137,1227,1816,2095,2133,2265,2283,2430,2680
 b.-idi 206
 b.-yidi 1117
böyle ol-: bu şekilde olmak,bunun gibi olmak
 b.732
- Bu :işaret sıfatı
 b. 5,7,8,11,13,14,17,17,20,32,37,39,39,43,49,
 49,50,51,58,59,61,63,64,64,65,69,86,90,94,
 96,104,106,114,124,136,137,139,139,141,147,
 149,149,156,166,167,169,170,171,174,176,177
 179,182,185,186,189,199,201,203,207,209,212
 219,221,223,224,227,228,233,234,238,242,247
 249,249,255,256,263,263,265,268,269,270,270
 272,279,280,284,285,288,290,290,291,302,303
 304,304,308,320,322,324,326,329,330,331,333
 334,335,339,339,349,351,353,356,357,359,362
 365,367,377,383,386,386,390,397,398,400,411
 414,416,417,418,421,422,426,428,437,437,439
 444,453,460,460,463,465,466,468,475,477,482
 483,483,483,485,494,495,495,498,500,502,503
 503,503,505,506,507,511,515,517,518,519,520
 521,528,528,535,535,539,540,552,554,557,560
 567,570,571,574,574,574,580,582,583,584,588
 591,592,592,597,597,598,600,607,609,611,614
 621,622,623,624,626,626,632,637,647,647,648
 652,656,670,671,672,672,672,674,675,675,676
 676,678,678,682,683,686,691,697,704,704,705
 709,709,710,713,717,718,718,722,734,734,734
 734,744,747,752,755,757,758,759,762,768,771
 776,780,782,790,791,792,793,794,796,805,806
 809,810,821,825,829,830,833,834,841,844,871

873, 878, 885, 888, 892, 896, 896, 900, 901, 902, 904
904, 908, 908, 909, 924, 940, 942, 946, 947, 968, 969
973, 975, 978, 978, 991, 994, 996, 996, 998, 1006,
1016, 1020, 1030, 1036, 1038, 1040, 1053, 1070,
1074, 1077, 1079, 1081, 1082, 1087, 1089, 1094,
1095, 1096, 1102, 1105, 1108, 1109, 1112, 1114,
1117, 1117, 1118, 1118, 1124, 1124, 1126, 1127,
1130, 1131, 1134, 1136, 1137, 1139, 1140, 1147,
1152, 1152, 1153, 1160, 1161, 1163, 1169, 1171,
1173, 1178, 1182, 1188, 1190, 1191, 1195, 1202,
1205, 1206, 1210, 1224, 1225, 1227, 1229, 1234,
1235, 1235, 1236, 1237, 1238, 1245, 1254, 1255,
1256, 1257, 1258, 1261, 1261, 1261, 1262, 1265,
1268, 1278, 1286, 1291, 1291, 1293, 1297, 1299,
1300, 1301, 1303, 1303, 1306, 1307, 1307, 1301,
1318, 1321, 1324, 1326, 1343, 1343, 1348, 1349,
1354, 1355, 1356, 1357, 1359, 1365, 1367, 1367,
1370, 1374, 1378, 1383, 1383, 1385, 1390, 1392,
1393, 1395, 1398, 1410, 1415, 1419, 1422, 1423,
1425, 1426, 1434, 1435, 1436, 1438, 1440, 1441,
1446, 1447, 1448, 1449, 1450, 1450, 1456, 1458,
1459, 1462, 1464, 1468, 1476, 1481, 1483, 1484,
1485, 1486, 1488, 1492, 1495, 1497, 1501, 1502,
1503, 1509, 1509, 1514, 1514, 1517, 1519, 1520,
1521, 1533, 1539, 1549, 1550, 1553, 1554, 1563,
1573, 1576, 1590, 1594, 1598, 1601, 1601, 1604,
1606, 1607, 1608, 1608, 1622, 1626, 1629, 1636,
1638, 1640, 1641, 1642, 1642, 1643, 1644, 1647,
1653, 1656, 1658, 1659, 1659, 1663, 1665, 1665,
1668, 1672, 1676, 1678, 1689, 1695, 1696, 1699,
1708, 1723, 1725, 1729, 1730, 1734, 1736, 1736,
1737, 1739, 1741, 1751, 1754, 1757, 1760, 1762,
1762, 1763, 1764, 1765, 1769, 1772, 1772, 1776,
1778, 1779, 1780, 1783, 1783, 1784, 1786, 1786,
1788, 1796, 1796, 1806, 1807, 1807, 1809, 1813,
1813, 1816, 1816, 1818, 1819, 1821, 1825, 1825,
1828, 1830, 1849, 1856, 1874, 1876, 1876, 1877,
1881, 1883, 1883, 1884, 1884, 1889, 1892, 1895,
1898, 1907, 1908, 1912, 1913, 1915, 1919, 1924,
1925, 1926, 1935, 1939, 1944, 1947, 1952, 1958,
1962, 1963, 1968, 1970, 1971, 1971, 1976, 1979,
1981, 1984, 1993, 1993, 1994, 1999, 2002, 2004,
2008, 2012, 2013, 2016, 2019, 2020, 2021, 2023,
2029, 2034, 2039, 2048, 2051, 2052, 2054, 2055,
2056, 2063, 2065, 2067, 2068, 2070, 2070, 2078,
2078, 2079, 2081, 2095, 2098, 2109, 2110, 2111,
2116, 2119, 2119, 2121, 2132, 2135, 2161, 2163,
2165, 2167, 2168, 2183, 2188, 2191, 2195, 2196,
2197, 2200, 2203, 2204, 2216, 2218, 2221, 2225,
2228, 2232, 2237, 2239, 2239, 2239, 2240, 2242,
2245, 2256, 2258, 2259, 2260, 2263, 2267, 2270,
2272, 2279, 2281, 2282, 2284, 2287, 2289, 2291,
2294, 2300, 2304, 2307, 2313, 2318, 2320, 2325,
2327, 2330, 2335, 2335, 2337, 2343, 2346, 2354,

2356, 2357, 2358, 2358, 2360, 2363, 2371, 2371,
 2374, 2375, 2378, 2384, 2384, 2388, 2391, 2392,
 2392, 2394, 2398, 2404, 2404, 2414, 2414, 2419,
 2423, 2423, 2425, 2425, 2428, 2428, 2431, 2434,
 2434, 2441, 2442, 2446, 2451, 2452, 2456, 2460,
 2465, 2468, 2469, 2472, 2473, 2475, 2479, 2480,
 2482, 2483, 2487, 2487, 2489, 2490, 2494, 2494,
 2496, 2498, 2499, 2502, 2505, 2508, 2512, 2513,
 2513, 2514, 2521, 2523, 2529, 2531, 2531, 2536,
 2537, 2537, 2538, 2539, 2540, 2542, 2546, 2549,
 2553, 2555, 2555, 2557, 2558, 2560, 2560, 2561,
 2561, 2562, 2568, 2569, 2569, 2569, 2578, 2585,
 2586, 2587, 2588, 2591, 2601, 2603, 2608, 2611,
 2611, 2613, 2630, 2630, 2631, 2634, 2635, 2639,
 2648, 2648, 2650, 2653, 2658, 2659, 2671, 2672,
 2678, 2679, 2687, 2687, 2689, 2691, 2691, 2693,
 2696, 2699, 2701, 2701, 2701, 2701, 2706, 2707,
 2710, 2710, 2711, 2717, 2720, 2720, 2720, 2723,
 2728, 2729, 2736, 2742, 2746, 2748, 2757, 2764,
 2770, 2771, 2772, 2773, 2776, 2778, 2780, 2784

Bu

:işaret zamiri

- b. 145, 241, 278, 383, 388, 461, 557, 598, 885, 1028,
 1058, 1073, 1136, 1151, 1226, 1262, 1290, 1329,
 1352, 1384, 1515, 1537, 1545, 1550, 1600, 1603,
 1605, 1773, 2042, 2045, 2148, 2190, 2385, 2530,
 2621, 2659, 2744, 2747, 2775
- b.-dan 239, 323, 677, 1054, 1947, 2110
- b.-dur 184, 345, 640, 670, 1076, 1658, 1838, 2037,
 2084, 2488, 2566, 2609, 2647,
- b.-lar 280, 280, 316, 362, 381, 484, 487, 490, 800,
 922, 1306, 1592, 1592, 1782, 2039, 2683
- b.-lara 154, 486, 986, 1382, 1425, 1432, 1448, 2150,
 2452, 2675
- b.-larda 979, 1934, 2278
- b.-lardan 988, 1426, 1813, 2143
- b.-ları 487, 1023, 1294, 1416, 1424, 1426, 1767, 1593
- b.-larıñ 153, 803, 1789, 2451
- b.-na 9, 65, 98, 177, 182, 184, 187, 284, 397, 499, 505,
 541, 545, 593, 804, 808, 874, 925, 1117, 1131, 1142,
 1160, 1195, 1363, 1372, 1446, 1447, 1483, 1501,
 1647, 1708, 1730, 1763, 1982, 2062, 2078, 2079,
 2191, 2195, 2250, 2277, 2288, 2290, 2374, 2460,
 2746, 2760
- b.-ndan 1016
- b.-nca 7, 28, 209, 267, 328, 405, 663, 750, 849, 898,
 919, 930, 1312, 1318, 1777, 2013
- b.-nı 91, 142, 144, 146, 168, 178, 186, 202, 204, 218,
 243, 245, 285, 299, 307, 357, 391, 407, 415, 462, 488,
 518, 547, 577, 625, 638, 641, 646, 657, 667, 708, 714,
 721, 739, 777, 783, 792, 800, 807, 817, 831, 850, 875,
 916, 949, 1002, 1026, 1028, 1034, 1052, 1055, 1065,
 1102, 1117, 1119, 1137, 1159, 1159, 1160, 1163,
 1164, 1280, 1302, 1314, 1332, 1346, 1354, 1363,
 1384, 1400, 1418, 1447, 1454, 1500, 1518, 1532,

- 1543,1607,1610,1625,1629,1643,1663,1677,
1728,1732,1746,1754,1762,1784,1790,1800,
1817,1823,1852,1873,1905,1914,1918,1948,
1964,1970,1987,1988,2029,2047,2073,2125,
2133,2159,2162,2192,2215,2224,2249,2253,
2311,2332,2345,2350,2366,2391,2416,2422,
2430,2431,2439,2447,2485,2501,2508,2523,
2548,2564,2572,2588,2601,2611,2635,2694,
2680,2682,2696,2724,2735,2750,2760,2784
- b.-niñila 630
- b.-nlar 290,290,311,357,357,368,368,430,453,
453,807,807,850,850,971,1038,1041,1041,1075
1075,1171,1194,1194,1198,1270,1270,1333,
1355,1355,1418,1418,1608,1608,1753,2171,
2183,2183,2227,2227,2450,2450,2676,2685
- b.-nlara 799,980,990,1140,1183,1316,1767,2536
- b.-nlardan 830,1434
- b.-nları 1420,1739,2402
- b.-nlaruñ 922,980,1199,1449
- b.-nlaruñila 1353
- b.-nlaruñla 970,1933
- b.-nuñ 66,105,146,167,303,345,840,844,1093,
1121,1121,1265,1317,1332,1389,1438,1457,
1517,1559,1662,1764,1829,1947,2077,2218,
2250,2270,2277,2279,2299,2333,2335,2653
- b.-nuñila 2037,2682
- b.-nuñ-içün 2270
- b.-nuñila 169,210,422,460,1267,1600,1638,1883,
2195,2280
- Bugün :bugün,içinde bulunduğumuz gün,zaman
- b. 48,58,94,122,175,188,227,229,279,328,343,
410,495,502,593,596,655,673,681,706,781,857
862,982,1023,1035,1191,1193,1205,1221,1308,
1312,1329,1412,1436,1437,1441,1450,1481,
1496,1540,1576,1583,1598,1636,1659,1670,
1677,1684,1710,1720,1745,1796,1827,1838,
1863,1894,1901,1971,1979,1984,2015,2060,
2095,2155,2158,2266,2381,2445,2504,2547,
2591,2609,2731,2747,2755,2758
- Buğday :buğday
- b. 711,724,723
- b.-ı 715,788,790
- Buğur :şimdi,bu kez,bu defa
- b. 116,124,173,199,275,291,513,515,548,578,589
607,617,668,728,735,757,763,787,803,825,838
842,850,882,889,891,931,1010,1021,1029,1034
1038,1051,1077,1079,1097,1107,1124,1148,
1166,1173,1197,1202,1217,1231,1244,1268,
1271,1278,1283,1297,1305,1328,1339,1341,
1360,1366,1373,1378,1382,1386,1388,1398,
1409,1412,1437,1446,1453,1458,1463,1501,
1539,1545,1560,1581,1594,1599,1632,1638,
1702,1719,1799,1804,1815,1818,1819,1822,
1842,1868,1889,1916,1917,1922,1929,1933,

1940, 1944, 1957, 1960, 1966, 1973, 2001, 2007,
 2012, 2021, 2027, 2031, 2035, 2048, 2050, 2054,
 2062, 2072, 2080, 2081, 2091, 2096, 2099, 2105,
 2134, 2145, 2152, 2159, 2164, 2168, 2178, 2189,
 2197, 2202, 2208, 2220, 2227, 2234, 2239, 2256,
 2283, 2293, 2300, 2302, 2314, 2326, 2328, 2339,
 2342, 2353, 2367, 2385, 2385, 2390, 2404, 2410,
 2432, 2437, 2447, 2449, 2450, 2460, 2466, 2475,
 2479, 2494, 2502, 2509, 2520, 2526, 2529, 2537,
 2544, 2550, 2555, 2590, 2595, 2611, 2618, 2627,
 2645, 2668, 2675, 2680, 2690, 2695, 2708, 2713,
 2719, 2723, 2737, 2753, 2763, 2775

Bul-

:bulmak

b.-a 183, 210, 576, 1281, 1310, 1364, 1649, 2444
 b.-am 239, 832, 1929
 b.-amadı 1017, 1371
 b.-amadılar 1039
 b.-amadığıdı 1179
 b.-amadım 2290
 b.-amaz 2721
 b.-amazlardı 556
 b.-ana 467
 b.-asız 409, 1206, 2299
 b.-dı 363, 372, 436, 445, 449, 465, 813, 1191, 1196,
 1242, 1424, 1918, 2058, 2234, 2273, 2525, 2527,
 2771
 b.-dum 1741, 2060, 2321
 b.-duñ 811, 831
 b.-gıl 633
 b.-iban 697, 1424, 1499, 2658
 b.-ibanuñ 528, 1185
 b.-ıcağ 438, 529
 b.-ımazsız 1822
 b.-ıvardır 2303
 b.-ıarmıydı 198, 2362
 b.-ıarsın 2310
 b.-madı 50, 790, 1345
 b.-madılar 822
 b.-madığına 1370
 b.-saydı 1348
 b.-uñ 476, 1623
 b.-up 934, 1167, 1421, 1468
 b.-ur 1141, 1240, 1338, 2116, 2571, 2627, 2761
 b.-uram 2429
 b.-ursan 2563
 2) kavuşmak, bir noktaya erişmek
 b.-a 211
 b.-amayup 1443
 b.-dı 208
 b.-dum 525, 608
 b.-ıcağ 446
 3) açılmak, ferah bulmak
 b.-a 231

- b. 2082
ārām bul-: rahata kavuşmak, istirahat etmek
 b.-dı 909
 b.-ur 460
beyn bul-: fırsat yakalamak
 b.-dı 275
cān u dil-ārām bul-: canı ve gönüü rahat bulmak
 b.-ur 460
cezāsın bul-: cezasını çekmek
 b.-dı 2565
 b.-dılar 1824
cezāsını bul-: cezasını çekmek
 c.-a 921
dermān bul-: çare bulmak
 b.-mazıdı 2023
devāsın bul-: çare bulmak
 b.-up 2519
ferah bul-: içi açılmak, huzurlu olmak
 b.-dı 2416
fursat bul-: uygun zaman bulmak
 b. 1142
 b.-iban 2027
 b.-ısariar 1574
güsāyis bul-: açılmak, rahatlamak
 b.-dı 904
habsi bul-: habse düşmek
 b.-dı 847
halei bul-: bozulmak
 b.-iban 1221
hezimet bul-: bozguna uğramak
 b.-iban 2685
itdūqin bul-: yaptığının, ettiğinin karşılığını
 bul-mak
 b.-ur 2566
itidāl bul-: ölçüyü bulmak, ölçülü hareket etmek
 b.-ur 1836
merhem bul-: çare bulmak
 b.-ur 1383
 b.-mazısa 1641
mücarāt bul-: yarışmak
 b.-ur 2112
rāhāt bul-: huzura kavuşmak
 b.-dı 1277, 1380
saḫā bul-: mutlu olmak
 b.-dı 1553
sihhat bul-: sağlığa kavuşmak
 b.-dı 2638
terakki bul-: yükselmek
 b.-dı 538
vol bul-: yol bulmak
 b.-ımaz 1627
yüz bul-: ilgi bulmak, rağbet edilmek
 b.-a 614
 :sirayet etmek, geçmek

- b.-aydı 968
- Buldur- :buldurmak,bulmak işini yaptırmak
- b.-up 1276
- Bulın- :bulunmak,bulmak işine konu olmak
- b.-a 598
- b.-madı 2443
- b.-maya 1525
- b.-maz 987,2667
- b.-mazdı 454
- b.-ur 390,979
- Buluş- :buluşmak,bir araya gelmek
- b.-dı 225,1194
- Bulmak :bulma
- b.-içün 1927
- ivaz bulmak:karşılık bulmak
- b. 2568
- bulu- :bulmak
- b.-madın 1434
- Bulun- :bkz.bulın-
- b.-a 63
- b.-mazımış 1612
- Bunda :1)buraya
- b. 1327,1599,1776
- 2)burada
- b.115,197,346,539,670,675,683,994,1121,1178,
1356,1743,2206,2294,2539,2729,2747
- Bura :bu yer
- b.-da 332,334,459,564,991,994,1009,1129,1176,
1245,1346,1421,1652,1818,2039,2114,2543,
- b.-dan 1589,1678,2195,2211
- b.-ya 577
- Burc :bkz.burç
- burc-ı mäh: ayın burcu
- b. 2409
- Burç :astr. Zodyak üzerinde yer alan on iki takım
yıldıza verilen ortak ad
- b.-ını 434,2401
- Burun :burun
- burun sür-: çekip gitmek
- s.-ip 2450
- Büsābir :hikayenin erkek kahramanlarından birinin adı
- b. 1241,1255,1261,1278,1294,1305,1339,1341,
1349,1370,1377,1382,1388,1409,1458
- b.-a 1399
- b.-ı 1301
- b.-ıdı 1248,1321
- Bütēmān :hikayenin erkek kahramanlarından birinin adı
- b. 1510,1518,1548,1572,1584,1590,1666,1683,
1692,1718,1751,1761,1795,
- b.-a 1498,1560,1765,1801
- b.-ı 1594,1624,1660,1698,1703,1791,1822
- b.-ıla 1749
- b.-un 1502
- Būsitān :mül ve cicek kokularının çok olduğu yer.bahçe

- Buyur- b.-dur 70
:emir vermek
b.-asız 287
b.-dı 216,601,659,667,761,916,1147,1430,1433,
1433,1466,2011,2240,2352,2553,2564,2615
b.-dığı 127
b.-dışa 889
b.-duñuz 1796
b.-miş 2328
b.-sa 525
b.-sun 1228
b.-ursa 2351,2505
- Bühtān :iftira
bühtān it-: iftira etmek
b. 595,627,648,862,2545
- Bülbül :bülbül
b. 159,435,1523,1570
- Bülbül-āvāz :bülbül sesli
b. 378
- Bünyād :bina,yapı
b. 13,1625
bünyād-ı 'alī: yüce bina
b. 9
'ömr-i bünyād: kendisinin hayatı.canı
b.-ını 2625
bünyād eyle-: bina yapmak
b. 920,1375
- Bürhān :delil,ispāt
b. 20
- Büstān :bağ,bahçe
b.-ına 435,1212
- Büyü- :irleşmek,yetişmek
b.-di 1079
b.-ye 724

C

- Cāh** :mevki,makam
c. 1406
c.-i 1406
c.-ıla 1891
- Cāhil** :cahil,bilgisiz
c. 496
c.-ler 483
- Cām** :kadeh,şişe ve toprak cinsinden sarap kadehi
c. 301,393,395,564,1042
c.-uñ 302
cām-ı erver: parlak kadeh
c. 1552
- Cāmeḥā** :elbiseler
cāmeḥā-yı āsumān-renci: gök renkli elbiseler
c. 2173
- Cān** :1)dost
c. 123,158,496,1029,1101,1995,1217,2382,2604
c.-a 428
c.-ıdur 1865
c.-uñ 2408
cān-ı cihān: dünya dostu
c. 43,2624
2)gönül
c. 1108,1443,2157,2296,2525
c.-i 69,112,151,176,208,372,448,469,761,1016,
1064,1074,1102,1141,1191,1196,1368,1379,
1424,1572,1621,1682,1819,1867,2323,2542,
2632,2755,2775
c.-ıla 575,2498
c.-in 827
c.-ını 986,1020,2177,2447
c.-iar 2174
c.-um 128
c.-uñ 11
3)kişi
c. 1236,1239,1637,1680,2410
c.-a 484,649,1328,1493,1857
c.-dur 1493
c.-e 395
c.-i 1593
c.-ıla 2160
c.-lar 1422,1545
c.-uñ 1999
4)insanın kendi varlığı,özü
c. 194,397,460,486,744,1554,1754,1768,1967,
2673
c.-a 1932,2490,2521
c.-i 288,338,846,1012,1401,1457
c.-iyıdı 107
c.-um-cün 1065
c.-uñ 314,876,1240,1429
c.-uñ-içün 924,2746

- 'adu-yı cān: can düşmanı
c. 1125
- bahār-ı 'alem-i cān: can aleminin baharı
b. 30
- cāna yet-: tahammülün son sınırına dayanmak
c. 2669
5)ruh.can
c. 23,2617,2694,2718
c.-a 2354
c.-ı 1802
c.-ıla 201,1235
c.-suz 339
c.-u 2449
c.-um 1070,1774
c.-un 671.957
- cānını al-: öldürmek
c.-ını 1457
- cān vir-: ölmek
c. 1876,2608
6) yaşama
c.-ıla 851
- cāna yet-: can bulmak,canlanmak
c.-a 1257
- Cān-bahş :cana can katan,hayat bağışlayan
c. 1507,1531
- Cār :faydasız bağıırıp çağırmayı ve gevezeliği ifade eder
- cār eyle-: bağıırıp çağırma
c. 2178
- Cāsūsān :casuslar
- cāsūsān-ı eflāk: müneccimler
c. 2603
- Cāvizān :ebedi,daimi kalacak olan
c. 1396
- cāvizān eyle-: daimi kılmak
c. 60
- habs-i cāvizān: sonsuza dek hapsedmek
c. 857
c.-e 1830
- Cayla- :bağıırmak
c.-dı 1270
- Cebr :zor
- cebr eyle-: zorlamak
c. 1390
- Cebīn :alın
c.-i 457
- Cedd-be-ced :büyük babadan büyük babaya intikal suretiyle
c. 1591,1704
- Cefā :Eziyet,incitme
c. 300,761
c.-da 323
c.-dan 507
c.-sı 1285
c.-sın 1179

- c.-ya 1407
cefâ-yı dehr: dünyanın cefası
c. 860
- Cehâcin :cehennemler
c.-de 1597
- Cehâlet :cahillik.bilmezlik
c. 2030
- Cehâz :ceyiz
c.-ını 1714
- Cehd :çalışma,çabalama
cehd eyle-: çalışmak,çabalamak
c. 2223
cehd it-: bkz.cehd eyle-
c. 556,1764,2626
cehdini kıl: gayret göstermek
c. 1866
- Celâl :büyüklük,ululuk
c. 54
âsitân-ı celâl: büyüklüğün eşiği
c.-ine 46
- Cellâd :cellat
c. 1486,2244,2244,2249,2253,2253,2345,2361,
2738,2750
c.-a 2243,2246,2339,2342,2356,2745
c.-ı 2075
tiğ-i cellâd: cellatın kılıcı
c. 1488
- Cem[‘] :toplama,yığıma
cem[‘] eyle-: toplamak
c. 99
cem[‘] ol-: toplanmak
c. 293,403
- Cemâl :güzellik,yüz güzelliği
c. 50,512,1708,2139,2197
c.-e 2660
c.-iia 30,2128
c.-i 108,111,1756,1947,2025,2250,2620
c.-in 30
c.-inden 212
c.-ün 1900
cemâl-ı sâh-ı sark: sark sultanının güzelliği
c. 2578
- Cemi[‘] :cümle,hep,bütün
c.-i 49,68,80,128,347,662,1321,1376,1989
c.-si 103
- Cenâb :“şeref,onur,ve büyüklük” terimi olarak kul-
lanılır,hazret
c.-dur 2600
- Ceng :savaş,vuruşma
c. 1557,1950,2186
c.-e 489
c.-inde 2605
ceng it-: savaşmak,vuruşmak
c. 1933,2182,2682

- cevg kıl-: savaş yapmak
c. 2173
- Cerr : çekme, sürükleme
c.-ile 1163
- Cerv : yırtıcı bir hayvan yavrusu
c. 2682
- Cevāb : cevap
c. 591
c.-ı 148.503.2168
c.-ını 125,1792
- Cevāhir : cevherler, kıymetli taşlar
c. 937,942
c.-den 1097
- Cevher : elmas, değerli taş
c.-i 935
c.-lerün 1081
- Cevherī : hikayede geçen bir erkek adı
c.-978,991,1009,1064,1077,1169
c.-nin 837
c.-nün 1016
c.-ye 942
c.-yi 869
- Cevher-fürūş : cevher satan
c. 1029
- Cevher-sinās : mücevherin kıymetini bilen
c. 936
- Cevher-kān : cevher yeri
c. 2655
- Cevlān : dolasma
cevlān it-: dolasmak
c. 134,1975
cevlān kıl-: bkz.cevlan it-
c. 685
- Cevr : eziyet, zulüm,haksızlık
c. 229,330,780,930,1171,1331,1407,1459,1526,
1526,2547
c.-i 861,1357
c.-ile 1534
c.-ün 823
- cevr-i qurbet: qurbetin,yabancılığın verdiği sıkıntı
c. 999
- Cezā : suç işleyene dünyada ve ahirette verilen kar-
sılık
c. 2581
c.-dur 2182
c.-nı 633
c.-sı 666,888,1794,2248,2495,2551
c.-sın 1499,1824
c.-sını 921
c.-ya 1385
cezāsın bul-: cezasını çekmek
c. 2565
cezāsın it-: ceza vermek
c. 576

- Cib :cep
c. 818
- Ciger :ciğer
c. 934,2063
c.-dür 2467
- Ciger-biryān :biryan kebabı gibi yanmış ciğer
c. 859
- Ciger-gūse :evlat sevgisi
c. 621,1745
- Cihān :dünya,alem
c. 30,42,93,673,683,720,907,981,992,1107,1174,
1233,1353,1461,1670,1508,1837,1854,1891,
1901,1945,1970,2152,2377,2397,2482,2587,
2672,2754,2763
c.-a 305,376,445,566,620,669,919,967,1204,1613
1687,1721,2369,2375,2448,2481,2487,2507
c.-da 61,749,765,794,1054,1417,1487,1530,1565,
1709,1896,2079,2705
c.-dan 209,667,1200,1487,2036,2249
c.-dur 1414
c.-e 1182
c.-ı 166,213,288,315,382,452,705,717,852,876,
905,1185,1392,1429,1533,1598,1928,1951,2024
2128,2157,2408,2525,2579
c.-un 75,230,354,456,584,1094,1124,1403,1435,
1563,1724,1834,1856,1976,2010,2121,1177,
2262,2296,2401,2575,2647,2758
cān-ı cihān: dünyanın dostu,sevgilisi
c. 43
c.-ı 2624
bezm-i šāh-ı cihān: cihan şahının meclisi
c.-un 1724
gerdide-i milk-i cihān: cihan mülküne dönmüş
c.-a 1860
māh-ı cihān: ay
c.-un 2764
mecmu'-ı cihān: dünyaya toplanmış
c. 1836
sahn-ı cihān: dünya sahnesi
c.-un 1705
sultān-ı cihān: cihan padişahı
c.-a 2276
šāh-ı cihān: bkz.sultan-ı cihan
c. 1155,1973,1983
c.-ı 2005,2275
c.-un 179,1689,1898,2255,2593,2714
šahensāh-ı cihān: cihanın en büyük padişahı
c. 1471
zevāi-i devlet-i šāh-ı cihān: cihan şahının dev-
letinin yok olması
c. 2607
cihānı dut-: cihani kaplamak
c. 2022
- Cihān-bahş :cihani bağışlayan

- c. 1414,1507
c.-ün 50
- Cihān-baht :talihi iyi olan
piruz-ı şah-ı cihān-baht: talihi iyi olan uğurlu padişah
c. 906
- Cihān-dār :cihanı,dünyayı tutan hükümdar
c. 1051,1414,1838,2081,2390,2595
hazret-i şah-ı cihān-dār: cihani tutan şah hazretleri
c. 2360
şah-ı cihān-dār: cihana hükmeden şah
c. 916,953,1147,1159,1174,1461,1799,1823,1894
1920,1987,2011,2328,2432,2776
- Cihān-gīr :cihanı,dünyayı zapteden
c. 1917,2132
hüsrev-i şah-ı cihān-gīr: cihani zapteden padişah
c. 2394
sultān-ı cihān-gīr: cihani zapteden sultan
c. 2147
şah-ı cihān-gīr: cihani zapteden şah
c. 2390,2595
c.-ün 2652
vezir-i samīn-i şah-ı cihān-gīr: cihani zapteden şahın sekizinci veziri
c. 2371
- Cihangir-dide :cihanı gören
c. 2394
- Cihān-sālār :cihanın büyüğü
cihān-sālār-ı 'alem: alemin en büyük padişahı
c. 2613,2711
- Cihān-şāh :cihan padişahı
c. 2615
- Cimsid :Eski İran mitolojisine göre şarabı icat eden hükümdar
Dergāh-ı Cimsid : Cimsit'in dergahı
c. 1864
- Cin :cin
c. 40,569
c.-ile 545
- Cinn :bkz.cin
c. 1492
- Cism :beden,gövde
c. 397,957,1239,1967,2174,2521
c.-ene1754
c.-i 1857
c.-ile671,1768
c.-in 910
c.-ümdür 128
c.-ün 1240
cism-i cān: beden ve ruh
c. 1998
- Çūd :cömertlik,el açıklığı
c.-a 185

Cūs	: coşma, kaynama <u>cūs</u> <u>kıl-</u> : coşmak, kaynamak c. 2168
Cümle	: bütün c. 5, 30, 84, 166, 181, 230, 293, 297, 337, 337, 393, 2145 c.-sin 424, 425, 40, 703, 717, 804, 909, 974, 1142, 1200, 1222, 1238, 1255, 1285, 1331, 1391, 1395, 1410, 1411, 1436, 1447, 1537, 1547, 1638, 1836, 1885, 1900, 2141, 2148, 2174, 2277, 2370, 2395, 2461, 2648, 2725, 2727, 2741, 2742 c.-niz 845 c.-sini 256, 533, 2702, 2702 <u>cümle-yi āsnā</u> : tanıdık, bildik herkes c. 3
Cūra	: yudum, içim c.-sı 382
Cürm	: suç c. 1928, 2592 c.-i 2381 c.-ini 1330 c.-ise 2280 c.-ü 2018 c.-ümizi 1330 c.-ünün 576 <u>cürm</u> <u>it-</u> : suç işlemek c. 2581
Cüst	: arama, araştırma <u>cüst</u> <u>ol-</u> : aramak, araştırılmak c. 1260
Cüvān	: genç, delikanlı c.-dür 1901, 1945
Cüvān-baht	: bahı açık, talihli, şanslı c. 43, 2596 <u>sāh-ı cüvān-baht</u> : bahtı açık, talihli şah c. 65, 2129, 2588
Cüvān-merd	: cömert, eliaçık c. 74

- Çābük :çabuk, seri
ç. 816,1122,2400,2666
- Çāğır- :çağırmaq
ç.-dı 1428
ç.-ıban 1306
- Çāh :kuyu,çukur
ç. 320,2615,2622,2766
ç.-un 2767
- Çāh-sār :kuyusu çok olan yer
ç.-a 2514
ç.-ı 457
- Çāk :yarık,yırtık
çāk it-: yırtmak
ç. 592,2603
çāk kıl-: bkz. çak it-
ç. 2643
- Çap- :koşmak
ç.-ıp 2066
- Çapdur- :1)koşyurmak
ç.-dı 141
2)vurmak
ç.-dı 2778
- Çapın- :hızla koşmak
ç.-dı 579,788
- Çar :baş örtüsü
ç. 2127
- Çār :dört
ç. 2764
- Çār-deh :on dört
çār-deh-i māh: ayın ondördü
ç. 2201
- Çāre :çare, ilaç
ç. 21,171,205,994,1383,2721
ç.-sin 303
çāre it-: çare bulmak
ç. 270
çāre kıl-: bkz. çare it-
ç. 171
çāre ol-: bir arazın ortadan kalkmasına yardımcı
olmak
ç. 738,1641
- Çāre-ger :çare arayan
ç.-im 1587
- Çārḥ :felek,gök
ç.-ı 131,567,2039
ç.-inun 2758
çārḥ-ı felek: sihir,talih
ç. 896
çārḥ-ı devvār: gök
ç. 240,2177
çārḥ-ı gerdān: dönen gök
ç. 299

- çarh-ı vāla: yüce gök
 ç. 2178
 Çek- :çekmek
 ç. 633
 ç.-di 352,930,1801,2501
 ç.-dük 345
 ç.-e 796,796,1717
 ç.-ermidi 1777
 ç.-esin 2214
 ç.-ip 1179
zencire çek-: zencire vurmak
 ç.-ip 1376
el çek-: bir seyden vazgeçmek
 ç. 988
 Çerāğ :fıtil,mum
 ç. 23
 ç.-ı 1900
çerāğ-ı dard-mendan: dert sahiplerinin çerağı
 ç. 521
çerāğ-ı hüsn: güzelliğin ışığı
 ç. 34
 Çerh :bkz.çarh
 ç. 1112
 Çeri :asker
 ç.-ye 2178,2180
 Çeşm :göz
 ç. 23
 Çevgan :ucu eğri değenek,baston,çevgen
 ç. 57,990
 Çevre :çevre,etraf
 ç. 478,556,1275,2683
 Çevür- :çevirmek
 ç.-ek 823
 Çiçek :çiçek
 ç. 2656
 Çide :toplanmış,devşirilmiş
 ç. 1266
 Çin :Çin
 ç. 1614,1804
 ç.-de 2294
 ç.-den 1633
 ç.-ün 1627,1679
Dārü'l-Milk-i Çin: Çin ülkesi
 ç.-e 1694
Fağfūr-ı Çin: Çin İmparatoru
 ç.-e 1679
Milk-i Çin: Çin mülkü,Çin ülkesi
 ç.-e 1678
Şah-ı Çin : Çin ilkesinin şahı
 ç.-e 1686
 Çık- :çıkmak
 ç. 2625

- ç.-dı 156,302,741,965,1217,1339,2046,2065
ç.-ıban 215,565,995,1631,1930
ç.-mişdi 97
ç.-up 132
2) yükselmek
ç.-dı 161,1034,1346,1556
3) meydana gelmek
ç.-dı 594
4) gitmek
ç.-dı 2001,2001
5) olmak
ç.-dı 2014
6) geçmek
ç.-dı 434
çık gel-: ansızın gelmek,ansızın ortaya çıkmak
ç. 2128,2129,2352,2580
yörenü çık-: dolaşmak
ç.-dı 532
Çıkar- :1) çıkarmak,bir şeyin çıkmasına sebep olmak
ç. 887
ç.-da 890
ç.-ımazlar 727
ç.-ur 2694
ç.-urdu 2619
2) ayırt etmek
ç.-urdu 938
3) bulmak,ortaya koymak
ç.-miş 789,2216
4) sunmak
ç.-dı 828,1061
başdan çık-: kötü yola sürüklenmek,ahlakı bozulmak
ç.-arsa 2381
Çıkart- : çıkartmak
ç.-dı 868
Çok : çok
ç. 242,274,284,442,467,490,501,516,637,692,702
764,777,823,865,959,976,977,1022,1097,1103,
1179,1190,1190,1200,1233,1242,1232,1413,
1517,1517,1555,1710,1735,1747,1747,1750,
1771,1872,1886,1895,2104,2146,2146,2309,
2349,2356,2430,2430,2492,2581,2584,2587,
2611,2696
ç.-dan 831
ç.-dur 365
ç.-ı 1300
ç.-ıdı 485
ç.-ını 1810
çok çok: fazlasıyla
ç.1206
çok çok kıl-: fazlasıyla yapmak
ç. 1206
Çokluk : çokluk,ekseriyet
ç. 703

- ç. 2, 77, 153, 187, 314, 332, 363, 369, 413, 415, 418, 458, 503, 517, 552, 557, 595, 685, 723, 761, 771, 829, 849, 896, 957, 971, 985, 1055, 1092, 1100, 1129, 1200, 1331, 1364, 1395, 1523, 1580, 1605, 1653, 1674, 1707, 1721, 1741, 1753, 1759, 1832, 1845, 1956, 1963, 1969, 2013, 2092, 2128, 2199, 2206, 2284, 2319, 2387, 2398, 2532, 2360, 2534, 2550, 2566, 2681, 2721
- Çün : için, gibi, çünkü, nice, mademki
ç. 20, 42, 143, 147, 186, 206, 207, 233, 242, 248, 250, 260, 262, 316, 337, 350, 374, 453, 464, 488, 492, 500, 524, 528, 533, 539, 564, 566, 608, 636, 652, 752, 785, 790, 810, 817, 827, 916, 946953, 969, 1002, 1020, 1050, 1078, 1079, 1102, 1120, 1214, 1264, 1286, 1345, 1352, 1354, 1367, 1387, 1416, 1462, 1509, 1518, 1549, 1563, 1622, 1628, 1683, 1708, 1823, 1740, 1801, 1813, 1840, 1841, 1896, 1910, 1919, 1934, 1979, 1994, 2002, 2006, 2029, 2115, 2152, 2161, 2172, 2181, 2192, 2227, 2230, 2271, 2333, 2359, 2389, 2409, 2416, 2431, 2439, 2496, 2553, 2612, 2634, 2710, 2761
- Çünkü : şundan dolayı ki, şu sebepten ki, zira
ç. 7, 188, 280, 465, 486, 567, 673, 697, 986, 1004, 1026, 1229, 1404, 1492, 1635, 1881, 2144, 2244, 2726
- Çünküm : bkz. çünkü
ç. 204, 225, 343, 357, 490, 792, 825, 1014, 1299, 1363, 1525, 1550, 1608, 1711, 1922, 1984, 2049, 2077, 2101, 2285, 2319, 2320, 2640, 2786
- Çürü- : çürümek
ç.-miş 726
ç.-yip 650
- Çürüt- : çürütmek
ç.-di 750

D

- Da : bir bağlaç
d. 55, 1550, 1600
- Dād : adalet, doğruluk
d. 100, 165, 1394, 1411, 2281
d.-a 1326, 1338
d.-e 2462
d.-ı 209, 2022
d.-ın 445
- dād eyle-: bkz. dad it-
d. 920, 1375
- dād it-: adaletle hükmetmek
d. 856
- Dād : tat, lezzet
- dād al-: bir şeyden zevk almak, haz duymak
d. 2026

- d.-e 2532,2556,2561
d.-i 2534
d.-idi 2401
sāh-ı dād-bīn: adaletli hükümdar
d.2388
- Dağ
: yara, yanık yarası
d. 1528
- Dağal
: hileci
d. 862
- Dağla-
: dağlamak, kızgın demirle yakmak
d.-dılar 1190
- Dahl
: dahi, hem, bile, de, da
d. 12, 81, 100, 169, 188, 206, 222, 225, 231, 239, 258,
272, 279, 284, 304, 308, 314, 321, 323, 330, 348, 356
379, 388, 398, 404, 405, 414, 420, 442, 446, 449, 476
488, 501, 538, 548, 604, 614, 638, 645, 719, 720, 734
735, 735, 736, 756, 759, 764, 777, 795, 800, 809, 821
830, 832, 874, 890, 897, 902, 925, 931, 963, 965, 975
993, 994, 996, 1021, 1041, 1047, 1047, 1057, 1069,
1074, 1078, 1085, 1090, 1093, 1115, 1182, 1187,
1195, 1223, 1225, 1228, 1244, 1245, 1265, 1268,
1273, 1295, 1309, 1321, 1333, 1349, 1351, 1364,
1372, 1379, 1427, 1431, 1433, 1452, 1479, 1487,
1499, 1501, 1518, 1531, 1545, 1562, 1575, 1587,
1588, 1594, 1638, 1649, 1652, 1660, 1661, 1661,
1664, 1691, 1699, 1714, 1718, 1740, 1747, 1768,
1786, 1798, 1811, 1850, 1897, 1908, 1911, 1934,
1945, 1951, 1974, 1992, 2032, 2059, 2065, 2090,
2101, 2110, 2114, 2190, 2192, 2196, 2200, 2215,
2226, 2285, 2363, 2374, 2379, 2383, 2391, 2392,
2392, 2419, 2453, 2530, 2535, 2536, 2552, 2558,
2649, 2681, 2682, 2682, 2683, 2699, 2708, 2734,
2760
- Dahl
: tahı, zahire
d.-ı 718
d.-ıla 720
- Dal
: delalet eden, gösteren, klavuz
d. 42
dāl-i devlet: devlete yol gösteren
d. 42
- Damād
: güveyi
d. 1745, 1946, 1963, 1966, 1966
- Dānā
: bilen, bilici
d. 1993, 2399
d.-dur 500
dānā-yı kāmīl: yaşını başını almış bilgili insan
d. 1732
dānā ol-: bilgili olmak
d. 472
- Dane
: tane, adet
d. 807
- Dār
: 1) dar ağacı
d. 659, 1142, 1147, 2752
d -a 2739

- d.-un 1230
2)ev
dār-ı milk: başşehir
d. 2461
Dārü'l- Milk-i Çin: Çin ülkesinin Başkenti
d. 1694
- Dar :dar,geniş olmayan
d. 653
- Đarb :dövme,vurma
d. 431,2701,2701
d.-dur 70
- Dāsītān :destan
d.-ı 69,1509,2136
d.-dur 70
- Da'vet :çağırma
da'vet it-: çağırarak
d. 2518
- Daye :sütüne,çocuğa bakan dadı
d.-ye 470
d.-siyile 2617
d.-yi 2627
- Dāyim :devamlı,sürekli
d. 13,120,260,641,688,1091,1220,1253,1445,1474
1650,1891,1892,1978,2018,2105,2276,2397,
2421,2646
dāyim eyle-: sürekli kılmak
d. 54
dāyim kıl-: bkz. dayim eyle-
d. 1788
dāyim ol-: sürekli olmak,devamlı olmak
d. 1837
yüsr-i dāyim: sürekli kolaylık
d. 1353
- Dāima :her zaman
d. 2372
- Dāyir(⟨dāir) :devreden,dönen
d. 393
- De :bir bağlaç
d. 124,389,1138
- De- :demek,söylemek
d.-mişler 2327
d.-rdi 1249
d.-seydi 1786
d.-yü 2323
demiş ol-: söylemiş bulunmak
d. 61
- Def :tef
d. 394
- Def' :ortadan kaldırma,giderme
d.-i 2277,2279
def'it-: öteye itmek,savmak
d. 1324
def' ol-: ortadan çıkmak,savulmak
d. 1658

- Defāyin :defineler
d. 403,664,877
mefātih-i defāyin: definelerin anahtarları
d. 2730
- Deg- :ulaşmak,erişmek
d.-di 2730
d.-er 2730
d.-iser 1607
d.-meye 1260
- Değın :kadar,dek,denli
d. 586,1086,2493,26382659
- Degirmen :değirmen,içinde öğütme işi yapılan yer
d. 707
- Değül :değil,isim cümlesinde yükleme veya başka öge-
lere olumsuzluk anlamı veren kelime
d. 19,180,1109,1262,1265,1605,1740,1971,2121
d.-di 322,608,621,1154,1154,1182
d.-dür 90,90,612,1134,1134
d.-em 1881,1898
d.-imiş 1450
d.-ise 1729,1777
d.-se 1717
d.-üz 289,289,1882
- Dehān :ağız
d.-ında 35
- Dehr :dünya
d. 896,1042,1988
d.-i 2555
d.-ün 759,14402083,2621
cefā-yı dehr: dünya kahrı,dünya cefası
d.-ile 860
dehr-i bi-karār: kararsız dünya
d. 1112
hādīsāt-ı dehr-i gerdūn: dönen dünyanın hadiseleri
d. 1182
- Dek :kadar,değın
d. 48,235,417,641,825,1039,1436,1790,2042,2051
2186,2190
- Delük :dar,küçük açıklık
d. 883
d.-den 1957
- Delālet :yol gösterme
delālet it-: yol göstermek
d. 223
- Dem :kan
d. 634
- Dem :1)zaman,vakit,an
d. 5,10,39,127,17,190,228,232,295,314,322,372,
386,387,407,411,450,458,487,506,507,523,547
549,576,607,619,652,659,670,683,691,695,729
739,758,763,781,784,788,789,800,820,844,844
868,870,876,881,889,924,985,1000,1003,1005,
1017,1027,1036,1055,1063,1067,1119,1128,
1130,1131,1147,1150,1167,1170,1173,1197.

- 1214,1218,1289,1298,1327,1339,1363,1363,
13671370,1378,1400,1405,1409,1419,14263,
1457,1465,1466,1472,1479,1487,1502,1509,
1532,1566,1590,1617,1683,1672,1725,1746,
1760,1767,1772,1818,1835,1843,1859,1873,
1890,1915,1927,1933,1933,1936,1943,1959,
2010,2029,2058,2060,2074,2107,2154,2170,
2198,2217,2220,2226,2235,2243,2243,2248,
2273,2292,2299,2306,2313,2319,2336,2342,
2345,2363,2370,2372,2391,2411,2416,2427,
2431,2449,2453,2465,2468,2470,2505,2508,
2519,2527,2531,2535,2553,2560,2572,2583,
2589,2613,2623,2680,2684,2687,2704,2716,
2739,2745,2746,2750,2778
d.-de 101,104,674,713,888,2080,2309,2361,2422,
2538
d.-ile 1553
d.-inden 955
2)soluk,nefes
dem ur-: 1)bir şeyden söz etmek
d. 493,2396
2)nefes almak
d. 634
Demādem :her zaman,sık sık
d. 414,689
Dem-sāz :arkadaş,dost,sırdaş
dem-sāz ol-: arkadaş olmak
d. 716
Deñe- :dikkaatle bakmak,gözetmek
d. 530
d.-di 2049
Deñiz :deniz
d.-e 807,2045
Denlü :kadar
d. 784,1447,1567,1571,1761,2305
Dep- :vurmak,dokunmak
d.-di 579
Depele- :çıgnemek,ezmek
d.-miş 2053
Depreş- :hareket etmek
d.-di 1132
d.-ip 1064
Depret- :kııldıtmak,harekete getirmek
d.-di 1486
Der-bān :kapıcı,kapıya bakan
d. 2238,2429
der-bān ol-: kapıcı olmak
d.58
Derd :dert,gam,keder
d. 502,828,1527,2631
d.-e 1647,2023,2221,2358,2359
d.-i 167
d.-ile 2106
d.-iime 1070.1643.2267

- d.-ünüze 305
derde gel-: derde tutulmak, bir hastalığa yakalanmak
d. 2359
derd ol-: sıkıntı vermek
d. 2631
Derdümendān(/derd-mendān): dert sahipleri
d. 521
Dergāh : tekke
d.-a 58, 1314, 1977, 2729
d.-ına 294, 850, 1415, 2223
Dergāh-ı Cimsid: Cimsit'in Dergahı
d. 1864
Derhāl : hemen, o anda, şimdi
d. 125, 262, 391, 418, 470, 511, 755, 836, 1021, 1049
1090, 1123, 1148, 1165, 1221, 1332, 1384, 1412,
1560, 1633, 1689, 1784, 1799, 1801, 1815, 1842,
1913, 1929, 1965, 2045, 2100, 2125, 2159, 2169,
2179, 2225, 2301, 2312, 2314, 2339, 2366, 2409,
2452, 2468, 2519, 2544, 2555, 2590, 2602, 2616,
2641, 2674, 2745, 2750
Derhem : karışık, karmakarışık ??
d. 295, 547, 729, 1298, 1566, 2170
derhem ol-: karma karışık olmak
d. 2282
Der-kemin : Pusuda
d.-dür 332
Dermān : çare, ilaç
d. 62, 259, 345, 372, 502, 828, 1158, 1647, 2023, 2062
2221, 2358
d.-a 368, 1401
d.-ı 609
d.-um 1070
dermān it-: çare bulmak, çare etmek
d. 805, 1640, 2673
dermān kıl-: bkz. derman it-
d. 1250
dermān ol-: çare olmak
d. 1922
Dermān-de : biçare, aciz, zavallı
d.-yem 171
Der-pey : ardı sıra
d.-idi 778
d.-ince 555, 1135
Dert : dert
d.-den 1876
d.-lere 1250
Dertlü : dertli, dert sahibi
d. 372
Dervis : derviş
d. 808
d.-dür 2650
Deryā : deniz
deryā-yı marifet: marifet deryası, marifeti bol
d. 1583

- Dest :el
d.-i 37
dest-i yakīn: yakın eli
y. 46
- Destūr :izin, mücadele
d. 2734
destūr vir-: izin vermek
d. 995
- Dest :bozkır, çöl, ova
d. 84
d.-e 739
d.-ün 737
deste ir-: ovaya ulaşmak
d. 736
- Devā :ilaç, çare, tedbir
d.-sını 167
d.-sız 2517
devāsın bul-: çaresini bulmak
d. 2519
- Deverān :dönüp dolaşma
deverān eyle-: dönüp dolaşmak
d. 47
- Devlet :devlet
d. 42, 180, 393, 386, 811, 851, 1109, 1594
d.-den 699
d.-dür 1684, 2418
d.-e 421, 767, 2121
d.-ile 54, 549, 1508, 2205
d.-in 988
d.-inde 1687
d.-üm 900
erkān-ı devlet: devlet erkani, devletin ileri gelenleri
d. 214, 548, 603, 1630, 2724
zevāl-i devlet-i sah-ı cihān: cihan şahının devletinin yok olması
d. 2607
- Devletlü :mutluluk ve refah içerisinde olan kimse
d. 144, 226, 737, 895, 1662, 1852, 2109, 2223
d.-de 390, 497
d.-ye 526
- Devlet-yār :devletin dostu
d. 1507
- Devr :1) zaman
d. 1111
2) dönüp dolaşma
māzer-i devr-i zamān: zamanın annesi
d. 1506
medār-ı devr-i zamān: zamanın etrafında döndüğü şey
d. 57
devr kıl-: dönmek, dolaşmak
d. 53
- Devrān :talih
d. 399, 2283

- derān-ı eyyām :günlerin geçmesi
d. 1514
- Devvār :dereden, çok dönen
cerh-ı devvār: dünya
d. 2127
- Deycūr :çok karanlık
d. 2577
- Deydür- :dokundurmak, temas ettirmek
d.-ür 2072
- Dışın :dışardaki
d. 233
- Di- :demek, söylemek
d. 641, 932, 932, 1792, 1794, 2470
d.-di 126, 139, 155, 165, 172, 178, 200, 202, 206, 226,
232, 241, 257, 263, 299, 388, 391, 407, 422, 443, 443
459, 494, 505, 518, 522, 527, 530, 539, 547, 573, 581
590, 603, 608, 610, 621, 626, 634, 647, 661, 667, 669
705, 708, 714, 739, 777, 778, 793, 811, 830, 845, 873
911, 935, 945, 949, 970, 979, 992, 1006, 1009, 1035,
1050, 1052, 1065, 1070, 1073, 1074, 1078, 1105,
1117, 1120, 1131, 1134, 1149, 1159, 1258, 1317,
1325, 1356, 1458, 1459, 1474, 1502, 1532, 1564,
1575, 1593, 1608, 1661, 1667, 1683, 1701, 1704,
1732, 1746, 1752, 1786, 1792, 1815, 1818, 1820,
1844, 1852, 1875, 1884, 1890, 1920, 1926, 1929,
1946, 1958, 1968, 1978, 2060, 2062, 2074, 2107,
2136, 2138, 2154, 2180, 2211, 2221, 2224, 2247,
2255, 2264, 2270, 2274, 2303, 2311, 2316, 2332,
2335, 2345, 2348, 2372, 2373, 2376, 2385, 2390,
2393, 2417, 2422, 2430, 2444, 2448, 2470, 2481,
2486, 2498, 2501, 2503, 2537, 2542, 2544, 2545,
2561, 2580, 2590, 2596, 2635, 2735, 2782
d.-diler 281, 809, 821, 1143, 1255, 1293, 1302, 1319,
1415, 1436, 1598, 1768, 2147, 2190, 2318, 2646,
2671, 2711, 2726
d.-dinüzidi 2705
d.-dise 2167, 2252
d.-dügin 2311
d.-dügüm 1325
d.-dügün 1193
d.-dügünüz 2709
d.-dük 637, 913, 1324
d.-düm 1809, 1811
d.-dünise 283
d.-dünüz 284, 286, 1817
d.-gil 587, 624, 638, 1850, 2263, 2266, 2539
d.-medi 950
d.-mediler 724
d.-medin 429, 1651
d.-medün 2336
d.-medünüz 1317
d.-meyiben 2669
d.-meyiben 2669
d.-mezdük 616

- d.-mezem 976,976,1710,1710
d.-mişdi 963
d.-mişidi 247
d.-missin 1176,1176
d.-ñ 1815
d.-r 122,227,243,327,425,773,1107,1773,1809,
1811,1835,1878,2013,2109,2753
d.-rem 672
d.-ridi 643,967,975,1295
d.-rise 127,1322
d.-risem 643,2484
d.-risen 632,1106
d.-rler 522,801,2072
d.-rüdük 611
d.-rüz 1769
d.-se 1600
d.-seniz 786
d.-sin 1304
d.-sün 1663
d.-ye 618,1158
d.-yelüm 1485
d.-yem 167,258,500,594,1994,2252,2252,2483,
2550
d.-yene 268
d.-yesin 1680
d.-yesiz 218,222,636
d.-yevüz 67
d.-yeyim 2398
d.-yiben 419,1190
d.-yicegez 2350
d.-yimezem 647
d.-yince 1728
d.-yip 307,657,807,1314
d.-yiser 2298
d.-yü 511,824,841,863,885,985,1032,1049,1400,
1787,2216,2229
d.-yüben 850,876,1160,1823,1867,1948,2333
d.-yübenin 1164,1354
d.-yüp 278
- Dibā :renkli dokuma motiflerle süslü lüks bir çe-
sit ipek kumaş
d. 1907
- Didār :yüz, çehre
d. 29
- Dihkân :ciftçi, köylü
d. 753,764,767,773,792
d.-ı 759
- Dik- :1)dikmek, yapı kurmak
d.-diler 659,1147
d.-erdi 1250
d.-üp 337
2)yetistirmek için bir bitkiyi toprağa yerles-
tirmek
d. -diklerinden 2117

- Dikkat d.-erse 2117
:duygularla düşünceyi bir şey üzerine toplama
d. 540
- Dil d.-ile 954
:dil,tat alma organı
d. 195,1835,2410
d.-de 264
d.-ile 1612,1757,2157,2413
d.-ince 713
d.-ler 465
d.-leridür 1111
d.-üm 2483
- Dil :gönül,dost
d. 170,1589
d.-den 1108
d.-ler 1537,1541
d.-leri 160
hüsrev-i dil: gönül padişahı
d. 1865
dil-nüvâz kıl-: gönül oksamak
d. 2492
- Dil-âbâd :dostların bol olduğu yer
mahbûb-ı dil-âbâd: dostların bol olduğu yerdeki
sev-gili
d. 1613
- Dil-ârâ :gönül oksayan,gönül alan
d. 351,2469
- Dil-ârâm :bkz. dil-ara
d. 170,460,460,1217,2303
- Dil-âver :yürekli,yiğit
d. 2666
- Dil-âvîz :gönül çeken, cazip güzel
d. 1959
dürr-i dil-âvîz: gönül çeken inci
d. 949
sâh-ı dil-âvîz: gönülleri fetheden şah
d. 296,1138,1446,1539,1875,2073,2130,2175,2728
- Dil-dâr :sevgili
d. 319,1872
dil-dâr-ı şâdık: sadakatli sevgili
d. 1279,1667
- Dile- :dilemeküarzu etmek,istemek
d.-di 114,416,564,2385,2415,2613,2662,2736
d.-mediük 1483
d.-r 123,146,149,244,428,449,509,760,942,1435,
1501,1515,1680,2009,2038,2211,2214,2558,
2625,2760
d.-rdi 576,972,972,1099,1145,1859
d.-rdük 285
d.-rem 177,762,1672,1897,1902
d.-rise 599
d.-rler 297,1397
d.-rmediüm 2015
d.-rse 149,366,366,976,1091,1106,1161,1166

- d.-rsen 408,2293,2774
d.-siz 1959
d.-rüz 2107,2734
d.-yen 102
- Dilek :bir kimsenin dilediği şey, istek, talep
d.-i 714
d.-ince 1912
d.-ini 208
d.-ünce 2270
dilek eyle-: dilemek, istemek, talep etmek
d. 1682
- Dilen- :dilenmek
d.-di 1841
- Dilet- :istemek
d.-ürlerimiş 1617
- Dil-gir̄ :gönül uttan, kalbe sıkıntı veren, kırgın
māh-ı dil-gir̄: kırgın güzel
d. 1610
sultān-ı dil-gir̄: gönlü kırgın, üzüntülü sultan
d. 2357,2494
şāh-ı dil-gir̄: gönlü kırgın şah
d. 1579,2138
- Dil-giryān : gönlü inleyen, üzüntü içerisinde olan
d. 859
- Dil-güş :gönül açan
şāh-ı dil-güş: gönül açan padişah
d. 2316
- Dil-haste :gönlü hasta, keyifsiz
d. 2031
dil-haste ol-: keyifsiz olmak, hasta olmak
d. 2135
- Dil-nüvāz :gönül okşayan
d. 2492
- Dil-riş :gönlü yaralı
d. 2741
dil-riş ol-: gönlü yaralı olmak
d. 1296,2485
- Dil-rūbā :gönlü kapan, gönlü alan
d.-yı 2197
- Dil-şād :gönlü hoş, sevinmiş
dil-şād ol-: sevinmek, gönlü hoş olmak
d. 1946
- Dil-tāb :gönül aydınlatan
şāh-ı dil-tāb: gönül aydınlatan şah
d. 1806
- Dimek :deme, söyleme
d.-e 618
- Din :Allah'a iman ve bağlanma
d. 110,1594,1685
d.-ün 1712
- Din- :sakinleşmek
d.-di 373
- Din- :söylenmek, sözü edilmek
d.-ince 901

Dinār	d.-ürdi 1559 :yaklaşık olarak altın liranın dörtte biri değerinde olan eski bir para d. 1912,1918
Dine-	:dikkatle bakmak,gözetmek,gözlemek d. 2549
Dinle-	:dinlemek,işitmek üzere kulak vermek d. 1994 d.-di 280,758,1813 d.-dünise 1850 d.-miş 1223 d.-r 1057,2732 d.-yem 682 <u>dinler ol-</u> : dinlemiş olmak d. 2313
Dip	:dip,bir şeyin altı d.-inde 1230
Dir-	:toplamak d.-di 1816 d.-erüz 267
Dıraht	:ağaç <u>dıraht-ı müsmir</u> : meyve veren ağaç d. 2656
Dirhem	:eski okkanın dört yüzde biri gümüş para d. 1767
Diri	:diri,canlı d. 322,344,2346 d.-sin 1039 <u>diri kal-</u> : dinç kalmak d. 1300,1301 <u>diri ol-</u> : canlı olmak,hareketli olmak d. 344,1225
Diriğ	:esirgeme <u>diriğ it-</u> : esirgemek d. 519
Diriğa	:yazık,eyvahlar olsun d. 299
Diril-	:toplanmak d.-deler 548 d.-di 297,1255 d.-diler 2189 d.-emediğinden 1599 d.-iben 378 d.-ip 1289,2645 d.-ürüz 1259
Dirle-	:seçerek toplamak d.-diler 2740
Dirlik	:yaşayış,hayat,sağlık d. 169 d.-e 979 d.-ile 539
Dirrende	:yırtan,parçalayan d. 1252,1256
Dis	:dis

- d.-i 379,1841
dis bile-: kötülük yapmak için fırsat kollamak
d. 1222
d.-in 2415
- Div :dev
d. 142,487
d.-e 1846,2124
- Divān :büyük meclis
divān-ı mezālīm: zulme uğrayanların meclisi
d. 101,1286
- Divāne :deli
divāne it-: deli etmek
d. 1226
- Divar :duvar
d. 2067
- Diyānet :din,din duygusu
d. 539,875,1797
- Diyār :memleket
d. 998
d.-a 1618
d.-ı 409
d.-un 861,1481
Diyār-ı Rūm: Osmanlı ülkesi
d. 2171,2227
- Diz :diz,insan dizi
diz be diz ol-: diz dize oturmak
d. 2491
- Diz- :dizmek
d.-e 684,2393
- Doğ- :doğmak,dünyaya gelmek
d.-mısdır 320
- Doğur- :doğurmak,dünyaya getirmek
d.-dı 964
- Dokın- :dokunmak,hafifçe değmek
d.-dı 2089
- Dost :dost
d. 183
d.-luguna 28
- Dostlık :dostluk
dostlık it-: yakınlık kurma
d. 1680
- Doy- :doymak
d.-amadılar 2677,2683
- Dög- :dögmek,vurarak canını acıtmak
d.-e 1377,1377
- Dögüs- :karşılıklı birbirini dögmek
d.-diler 2696
- Dök- :dökmek,belli bir yere akıtmak
d.-di 278
d.-er 33
d.-iben 2169
d.-üben 1001
d.-üp 1521

	<u>kan dök-</u> : kan akıtmak d.-erler 1299
Dökdür-	:döktürmek, akıtmak d.-mezidük 1312
Dökil-	:dökülmek, akıtılmak <u>kan dökil-</u> : kan akıtılmak, öldürülmek d.-2700
dökül-	:dökülmek, akıtılmak <u>kanı dökül-</u> : kanı akıtılmak, öldürülmek d.-miş 2055
Dön-	:1) yönelmek d.-di 331, 433, 697, 812 d.-ip 336 2) geri gitmek d.-di 441, 1013, 1535, 1916, 2126, 2164, 2199 d.-er 289 d.-me 184 d.-üben 1168 d.-üp 199, 301, 515, 1212, 1921, 2631 3) bir şeyi andırarak duruma gelmek, benzemek d.-di 433, 680, 697, 812, 1785, 2469 d.-ersevüz 289 d.-icek 892 d.-ip 1199 d.-miş 726, 615 4) kendi ekseni etrafında veya başka bir şeyin dolayında hareket etmek d.-dükçe 707 d.-e 1379, 1379
Döndür-	:döndürmek, geri çevirmek d.-di 173, 207, 2698 d.-imedük 2192 d.-ünce 2005 d.-ürseniz 181
Dört	:dört sayısı d. 1014, 1591, 1593, 2049
Dördüncü	:dördüncü d. 1469, 1473
Döşen-	:döşenmek, döşemek işi yapılmak d.-di 7
Du'a	:Allah'a yalvarma, niyaz d.-dan 1453, 1679 d.-lar 443
	<u>du'a kıl-</u> : Allah'a yalvarmak d. 399, 443, 911, 1551, 2274
Düd	:böcek d. 1557
	<u>düd-ı hayret:</u> d. 1597
Duht	:kız <u>duht-ı fağfur:</u> fağfurun kızı d. 1775
Duhter	:kız d. 130, 1708, 1708

- D̄un :aşağılık ,alçak,soysuz
d. 904,1441,1468,1974,2052,2488
- D̄un-penāh :alçak kimselerin sığınağı
d.-a 1719
- D̄ur :uzak
d. 998,1775
- d̄ur ol-: uzak olmak,uzaklaşmak
d. 1113
- Dur- :1)durmak,varlığını sürdürmek,var olmak
d.-duḡça 1174
d.-ur 2070,2147
d.-urlar 2741
2)hareketsiz kalmak
d.-ıban 2415
d.-up 2724
d.-urdı 251
d.-urken 880
- tenha dur-: yalnız durmak
d. 994
3) -dır,-dir,-dur,-dür
d.-ur 17,59,126,158,211,390,461,629,858,888,
929,1024,1058,1058,1202,1244,1350,1405,
1478,1605,1628,1706,1712,1723,1799,1870,
1872,1942,2290,2346,2358,2391,2421,2567,
2568,2652,
- D̄ur-bīn :uzağı gören,dürbün
d. 283
- Dut- :tutmak,alikoymak,gizlemek,farz etmek,kaplamak
yakalamak
d. 683,1792
d.-ar 2383
d.-ardı 1857
d.-arısı 698
d.-arlardı 133
d.-dı 717,797,1936,2166
d.-dılar 491,2453,2698
d.-gılı 219,1193
d.-mayavüz 635
d.-maz 1313
d.-mısam 343
d.-up 1296
- cihān-ı dut-: cihanı kaplamak
d.-mısdı 2022
- hoş dut-: birine iyi ve sevecenlikle davranmak
d.-ar 765
- karsu dut-: önünde tutmak
d.-miş 1265
- yüz dut-: yönelmek,meyletmek
d.-dı 294
d.-dılar 1391,1629,1765
- Duy- :duymak,işitmek
d.-madı 2186
- Duzeh :cehennem
d. 17

Dü	:iki d. 1530
Dühür	:dünyalar <u>nekebat-1 dühür</u> : felaketler dünyası d. 55
Dükkan	:içinde öteberi satılan yer d.-da 2052 d.-un 2051
Dün	:gece d. 1380 d.-de 1693 d.-le 309,309,644,741,1038,2304 d.-ler 2171 d.-ün 304 <u>düne gün</u> : dünkü gün d. 367 <u>düni gün</u> : geceli gündüzlü d. 252,358,452,1380,1693,2024,2035 <u>dünü gün</u> : bkz.düni gün d. 37,1455,1475,1533
Dün-gün	:gece gündüz,geceli gündüzlü d. 990
Dünlü	:geceli <u>dünlü günlü</u> : geceli gündüzlü d. 2524
Dünya	:dünya d.-da 169,987,1025,1612,2568 d.-nun 365,2216 d.-yı 2578
Düpdüz	:baştanbaşa,tamamıyla,dümdüz d. 133,214,256,290,294,424,491,548,601,720,835 1253,1273,1275,1308,1391,1765,2145,2463,
Dür-	:bükmek,katlamak,toplamak d.-miş 561
Dürce	:mücevherat kutusu d.-ünün 109,353
Dürdane	:inci tanesi d. 1180,1181 d.-sinün 353 d.-siydi 109,580
Dürer	:büyük inci taneleri d. 1714 d.-den 1690 d.-im 1583
Düriş-	:1)çalışmak,çabalamak d.-evüz 1309 d.-medüm 273 d.-ün 2181 2)bulasmak d.-ir 2429
Dürişdür-	:çalıştırmak d.-iben 1916 d.-ibenün 1917
Dürlü	:türlü,çeşitli

- d. 77,152,231,323,345,738,764,956,1110,1200,
1587,1649,1741,1808,2110,2245,2349,2693,
- Dürr :inci
d. 125,543,2655
d.-e 227
d.-i 951,2784
d.-ile 63,2782
d.-ler 2314
- Dürr-i Āden: Āden incisi
d. 1081
- dürr-i dil-āviz: gönül çeken inci
d. 949
- dürr-i girān: pahalı inci,kıymetli inci
d. 829
- dürr-i nazūk: güzel,zarif inci
d. 64
- dürr-i semīn: kıymetli inci
d. 542
- dürr-i şehvār: sahlara layık inci
d. 808
- Dürr-feşan :inci saçan
gevher-i pāk-i dürr-feşān: inci saçan temiz mücevher
d. 1720
- Düş :düş,rüya
d.-te 739
- Düş- :1)düşmek,istenmeyen bir şeye maruz kalmak
d.-di 8,264,264,1012,1033,1672,1832,1961,
2389,2456,2457
d.-diler 1595
d.-dükçe 1403
d.-düm 1810
d.-dün 841,2095
d.-er 881,985,2622
d.-erdi 111
d.-iben 87,324,1381,1552,1802,2023,2322
d.-ip 2464
d.-mez 44
- hacil düş-: mahcup olmak
d.-di 2689
d.-iben 2165
- maqbūn düş-: şaşılacak hale düşmek
d.-di 718
- mukarreb düş-: yakın olmak,yaklaşmak
d.-di 958
- nez'e düş-: can çekişmek
d.-ip 2701
- vebāle düş-: vebal altında kalmak
d.-miş 623
2)çıkılmak
- yola düş-: yola çıkmak
d.-üp 1354
- Düşman :düşman
d.-dan 432
d.-ın 1457

Düşmen	:bkz. düşman d. 183,273,332,1125,1135,1138,1574 d.-i 1588 d.-ini 1408 d.-lerin 431 d.-ün 1475
Dürt-	:sokmak d.-diler 1960 d.-erem 2331
Düz-	:dizmek d.-diler 1767 d.-e 2315 d.-mişidi 482 d.-ip 2197
Düzet-	:düzeltmek,yoluna koymak d.-diler 1692 d.-ip 1750
Düzül-	:dizilmek d.-miş 138

E

Eamm	:en umumi <u>maksüd-i eamm</u> : genel maksad,umumi maksad e. 1904
Ebleh	:akılsız,ahmak e. 263
Ebr	:bulut <u>ebr-i bahār</u> : bahar bulutu e. 164,646,839,2642
Ebter	:değersiz,kötü <u>ebter ol-</u> : değersiz olmak e. 848,1980
Ecel	:ömrün sonu <u>ecel ir-</u> : ömrün sonunun gelmesi e. 1096
Edeb	:iyi terbiye e. 472
Ef'āl	:işler,emeller e. 626 e.-ini 2337 <u>zıst-i ef'āl kıl-</u> : çirkin işler yapmak e. 2693
Efgān	:inleme,bağırma e.-ıla 804 <u>efgān eyle-</u> : inlemek,ıztırap ile haykırmak e. 2611 <u>efgān it-</u> : bkz.efgan eyle- e. 1963,2333 <u>efgān kıl-</u> : bkz.efgan eyle- e. 839,917,1814
Efgende	:düşkün,biçare e. 2390

- Efkār :düşünceler
e. 2263
- Eflak :felekler,gökler
e. 8,1833
cāsūsān-ı eflāk: müneccimler
e. 2603
saḥn-ı eflāk: gökyüzü
e. 212
tavus-ı eflāk: mec. güneş
e. 1975
- Efsāne :asılsız hikaye
efsāne-i ḥasūd: hasudun efsanesi
e. 1589
- Efsūn :sihir,gözbağcılık
e.-ı 1736
e.-ıla 242,1147
efsūn kıl-: sihir yapmak
e. 2262
- Efvāh :ağızlar
e. 1953
- Eger :eğer,şayet
e. 62,66,128,144,168,177,197,200,229,257,270,
289,400,502,618,624,632,633,776,834,848,893,
898,899,926,1105,1116,1158,1158,1188,1208,
1205,1236,1258,1280,1312,1385,1480,1607,
1641,1647,1714,1716,1717,1719,1729,1777,
1829,1837,1877,1887,1972,1990,2122,2144,
2280,2298,2298,2351,2361,2373,2373,2378,
2379,2381,2428,2438,2446,2538,2547,2547,
2585,2594,2606,2650,2650,2655,2673,2712
- Egerçi :her ne kadar,olsa da, ise de..
e. 137,228,245,640,961,972,984,989,1266,1477,
1895,1898,2321,2571,2581,2759
- Egirü(egri) :eğri,düz olmayan,çarpık
e.-dür 628
- Eglen- :bir yerde beklemek,durmak
e. 2541
- Egri :bkz.egirü
e. 2541
egri yola git-: yoldan çıkmak,doğru yoldan ayrılmak
e. 2545
- Eğil- :Bir işi yapmak için belini bükme
e.-di 2095,2334
- Ehem :mühim,çok ehemmiyetli
e. 1672
kār-ı ehem: önemli iş
e.-dür 1904
- Ehl :1)sahip
e.-i 474,1744
e.-ine 1839
e.-iyidi 1247
ehl-i binış: görüş sahibi
e. 23
ehl-i fesād: fesat ehli

- e. 2132
ehl-i ğayret: gayret ehli, gayret sahibi
 e. 2441
ehl-i hayret: hayrete düşenler
 e. 914
ehl-i temiz: temizlik sahibi
 e. 2441
 2) bir yerde oturan
 e.-in 1672
 e.-inde 583
 e.-ine 26, 617, 2463
 e.-ini 601, 1376
 Ek- : bir bitkiyi üretmek için toprağa tohum atmak
 veya gömmek
 e.-di 771
 Ekber : en büyük
sa'd-ı ekber: jüpiter
 e. 58
 Eksil- : azalmak, az duruma gelmek
 e.-diyse 2655
 Eksük : eksik
 e. 447, 1578
 e.-i 446
 El : el, vücudun bir organı
 e.-de 1527
 e.-deki 710
 e.-imden 277
 e.-in 894
 e.-inde 403, 660, 695, 990, 1359, 2672, 2706, 2708,
 2777
 e.-indedür 1879
 e.-inden 796, 820, 836, 863, 1042, 1257, 1340, 1345,
 1366, 1428, 1457, 1889, 2004, 2465, 2607
 e.-ine 462695, 745, 1133, 1275, 1965, 2745
 e.-ini 2781
 e.-inün 2200
 e.-iyle 59, 2504
 e.-ünden 774
 e.-üme 2770
 e.-ümile 775
 e.-ümüzden 1599, 2149
 e.-ümize 806
 e.-ümle 1035
 e.-ün 106
 e.-ünde 664, 1150, 1494
 e.-ünden 165, 1460, 2359
 e.-üne 515
el alıs-: biribirinin elini tutmak
 e. 1041
el çek-: vazgeçmek
 e. 988
el ur-: el sürmek, dokunmak
 e. 375, 488, 706, 1363
 el vir-: yardım etmek, fırsat vermek

- e. 2467
ele gir-: ele geçmek, yakalanmak
e. 2099
elini al-: elinden tutmak
e. 2353
El-‘aceb :tuhaf acaip, şaşılacak
e. 2555
Elan :bir şehir ismi
e. 1534
e.-a 1750
Milk-i Elān: Elan mülkü
e.-a 1534
Şāh-ı Elān: Elan şahı
e. 1554, 1680, 1704, 1754
Elbetde :bkz. elbette
e. 993, 1607, 2438
Elbette :her halde, şüphesiz, kuşkusuz
e. 892, 2568, 2712, 2650
Elçi :bir uzlaşma sağlamak veya iş bitirmek için
birinin yanına gönderilen kimse
e. 1905, 1905, 1914, 2027
Elçilik :elçinin görevi
e.-e 1652
e.-ün 1653
El-ḥaḫ :hakikatten, doğrusu
e. 221
El-ḥamdüli-llah: Allah'a hamdolsun, Allah'a şükür
e. 234
Elīm :acılı, çok dert ve keder veren
elim ol-: acılı olmak
e. 1444
Elṭaf :iyilikler, nezaketler
e. 753
e.-ı 1464
e.-ıla 420
En :ilaç
e. 1643
em it-: ilaç etmek, ilaç yapmak
e. 2267
Emānet :emniyet edilen kimseye bırakılan şey
e. 663
Emīn :Emniyet sahibi, kendine güvenilen
e. 542, 985
e.-isin 1711
emin ol-: inanmak, güvenmek
e. 542
Emīr :bir kavmin, bir şehrin başı, sultanı
e. 530, 541
Emir :bkz. emr
e. 1339
Emr :buyruk, iş buyurma
e. 62, 2221
e.-i 1339, 2255
e.-inde 770

- e.-ine 40,128,1397
e.-inün 1482
e.-iyile 49,445,747,965,1146,2511
e.-ün 2358
e.-üne 1202,1795
emr-i sultān: sultanın emri
e. 1299
emr-i takdīr: Allah'ın takdir ettiği iş
e. 206
emr eyle-: bkz. emr it-
e. 1386,1431,1623,1842,2137,2595
emr it-: buyurmak, emir vermek
e. 547,634,635,2134,2737
emr kıl-: bkz. emr it-
e. 1959
- Emsāl :eşler, benzerler
e.-e 897
- Emvāl :mülkler,para ile alınan şeyler
e. 664
emvāl kıl-: mülkler vermek
e. 1284
- Emzür- :emzirmek
e.-eyim 334
- En :başına geldiği sıfatların üstün olduğunu gösterir
e. 1646
- Enbiyā :nebiler,peygamberler
e. 1407
hayl-i enbiyā: peygamberler zümresi
e.-nun 24
- Encām :nihayet, son
e. 395
- Endīse :şüpheli,korku
e.-dür 981
- Enīs :dost,arkadaş,sevgili
e. 1667
enīs ol-: arkadaş olmak
e. 1569
- Envā :çeşitler,türler
e. 405,664,1120,1242,1741,1747,1907
e.-ıla 231,443,540,764,1103,1110,2103,2527,
2637
envā¹-i hidāyā: hediyelerin çeşitleri
e. 1696
envā¹-i letāyif: latifelerin çeşitleri
e. 1559
envā¹-i luṭf: çeşitli güzellikler
e. 222
- Enver :çok parlak,çok güzel
cām-1 enver: çok güzel,çok parlak kadeh
e. 1552
- Enük :et yiyen dört ayaklı hayvanların yavrusu
e.-i 475
- Epsēm :sessiz,ses çıkarmayan,susan

- e. 190,880,1542,2313
epsen ol-: susmak
e. 1500,2470
- Er :erkek kişi,yiğit
e. 86,93,289,293,318,463,947,963,965,968,1247,
1707,1934,2124,2179,2180,2201,2373,2674
e.-idi 1696,1854
e.-ile 2192
e.-inden 1003
e.-ine 1005,1073
e.-ünden 2316
e.-ünden 2200
- Er- :ulaşmak
e.-icek 1753
e.-mişidi 314
- Erem (Zirem) :Ad kavmi zamanında Seddad tarafından cennete
benzetilerek yapılan bir bahçe olup Şam'da
veya Yemen'de olduğu söylenir
e. 561
- Eren :kahraman,yiğit
e. 85
- Ergüvâni :erguvan çiçeği renginde
sarâb-ı ergüvâni: kırmızı renkli şarap
e. 382
hudûd-ı ergüvâni: erguvan çiçeği renginde yanaklar
e. 2688
- Erkân :1) esaslar
e. 2566
e.-ınca 1697
2) reisler
erkân-ı devlet: devletin ileri gelenleri
e. 214,548,603,1630,2724
erkân-ı milk: ülkenin ileri gelenleri
e. 1523
- Erkek :er kişi
e. 1271
- Erzâni :layık görülme
erzâni ol-: layık olmak
e. 1706,1730
- Esâs :temel
e.-ı 1221
- Esbâb :sebepler
esbâb-ı müşkil: zor sebepler
e. 746
- Esen :sağlıklı
e. 1531
- Eser :iz,işaret,tesir
e.-im 1589
eser kıl-: tesir etmek
e. 1440
- Esîr :kul,köle
esîr ol-: kul,köle olmak
e. 2412
- Esirgen :korumak himaye etmek

- e.-yiben' 2019
e.-yip 2091
- Esnā :ara,vakit, sıra
e.-da 156,709,1124,2098,2475
- Esnāf :bir sanatla uğraşan kimse
e. 1747
- Espān-ı tāzi :Arap atları
e. 2066
- Esrār :gizlenen ve bilinmeyen sırlar
e.-ın 2714
- Eşgāl :işler,güçler
e. 2460
- Eşya :iyice,etrafılıca düşünme
e.-da 1238
- Eşit-(işit-) :işitmek,duymak
e.-icek 2611
- Et- :bkz.eyit-
e.-eydük 285
- Etmek :ekmek
e.-süzzlerün 1517
e.-ünüz 2181
- Etrāf : taraflar,yanlar,uçlar,kıyıları
e.-a 1284
e.-dan 940,940,1617,1735
e.-un 1253,1398
- Ev :ev
e. 2182
e.-i 2616
e.-ünüz 2181
- Evbās : ayak takımı,terbiyesiz,asa-ılık kimse
evbās ol- : ayak takımı olmak,sıradan biri olmak
e. 1598
- Evkār :iyi etmek,ıslah etmek
e. 572,1344,1991
hāl-i evkār :ıslah olmuş hāl
e. 162
evkār eyle- :bkz.evkar it-
e. 192
evkār it- :ıslah etmek
e. 2031,2207
evkār ol- :ıslah olmak
e. 722,728,1254,1522,2042,2329,2419,2439,2412
2656
- Evlād :nesil
Elād-ı Ādem :Hz. Adem'in nesli,insan evladı
e. 1862
- Evsāf :vasıflar,sıfatlar
e.-ı 1699
- Evkāt :zamanlar,çağlar
e. 2219
- Evtād :ağaç veya demir kazıklar,direkler
e.-ın 54
e.-ıyla 1668
- Evvel :önce,ilk,birinci

- e. 14,784,984,1315,1317,1636,1648,1651,1809,
1809
e.-de 1247
e.-den 248,260
Evvelki :önceki,birinci,ilk
e. 817,2200,2316
Ey :ey (bir ünle)
e. 327,1683
Eyā : "ey,hey" manasına gelen ve Arapça kelime ve
giren nida edatıdır
e. 2482,2783
Eyālet :bir valinin idaresi altında bulunan memleket,
vilayet
e. 770
Eyi :iyi
e.-si 1237
Eyig :geyik
e.-e 2088
Eyit- :söylemek,demek,anlatmak
e. 831,1151
e.-di 143,174,175,234,385,523,653,842,886,1051
1504,1638,1874,1923,2077,2094,2246,2250,
2426,2526,2703,2717
e.-diler 118,259,805,851,1058,1174,1539,1763
2604
e.-em 2136
e.-gil 1849
e.-iserem 2436
e.-ür 301,331,336,497,515,617,630,637,682,687,
782,918,931,1029,1030,1115,1152,1202,1232,
1244,1261,1278,1305,1349,1382,1581,1646,
1658,1718,1795,1825,1849,1868,1971,1992,
1993,2081,2119,2130,2150,2283,2293,2383,
2487,2550,2569,2631,2720,2746,2763
e.-ürdi 2552
e.-ürleridi 2403,2403
Eyle :öyle
e. 1923,2359
Eyle- :1) yapmak
e.-dün 329
e.-miş 1186
e.-mişdir 896
e.-n 2281
e.-ridi 741
e.-rsen 596
e.-ye 1524
e.-yiser 2737
2) vermek
e. 924
e.-di 2356
'adi eyle- :adaletli davranmak
'a.-yen 2387
'afv eyle- :affetmek
'a.-diim 2090 2115

- āqāh eyle- :bildirmek,haberdar etmek
a.-di 1633,1656,2347
- āqāz eyle- :başlamak
e.-di 686
- āh eyle- :acı ile içini çekmek
a.-di 1961,2106,2611
e.-ridi 2259
- āl eyle- :hile yapmak
e.-di 2301
- ‘arz eyle- :sunmak,saygı ile bildirmek
‘a.-di 203,1697,1915
- atalar eyle- :hediye, bağış vermek
a. 241
- āzād eyle- :bırakmak,salıvermek
a.-ye 1189
e.-sün 2083
- ‘azimet eyle- :gitmek
e.-di 1522
- ‘azm eyle- :niyet etmek,karar vermek
e.-di 1532
- ber-dār eyle- :asmak,idam etmek
e. 1728
e.-mişem 1035
e.-mişler 2328
e.-rem 582
- beyān eyle- :açıklamak,söylemek,bildirmek
e. 1992
e.-di 758
- bi-cān eyle- :öldürmek
e. 1276
- bir eyle- :bir tutmak
e.-yem 2217
- būnyād eyle- :yapı yapmak
e.-mişidi 922,1375
- cār eyle- :bağırıp çağırma
c. 2178
- cāvīzān eyle- :ebedi kılmak
e. 60
- cebr eyle- :zorlamak
e.-yici 1390
- cehd eyle- :çalışmak,çabalamak
e.-yip 2233
- cem eyle- :toplamak
e.-dügi 99
- dād eyle- :adaletli davranmak
e.-diler 920,1375
- dāyim eyle- :sürekli kılmak
e.-sün 54
- deverān eyle- :dönüp dolasmak
e.-rise 47
- dilek eyle- :istemek
e.-yesin 1682
- efqān eyle- :ıztırıp ile haykırmak,inlemek
e.-di 2611

- emr eyle- :emretmek
e.-di 1386,1431,1842,2137,2595
e.-yiser 1623
- evkār eyle- :ıslah etmek
e.-mişdi 192
- feryād eyle- :sızlanmak,şikayet etmek
e.-ridi 2259
- fikr eyle- :düşünmek
e.-yevüz 2728
e.-yiben 1418
- gamz eyle- :gammazlamak,münafıklık etmek
e.-di 2409
- çark-āb eyle- :suya batırmak
e.-di 182
- gūmah eyle- :sanmak,sezmek,süphelenmek
e.-ridüm 783
e.-yip 1718
- halās eyle- :kurtulmak
e.-diler 1400
e.-yelüm 846
- harāb eyle- :yıkmak,viran etmek
e.-ye 105
- harāret eyle- :ısı vermek
e.-r 2584
- harc eyle- :sarfetmek
e.-ye 943
- hāzır eyle- :göz önünde bulundurmak
e. 2073
- hoş eyle- :hoşnut eylemek
e.-di 715
- hū eyle- :huy edinmek
e.-meye 91
- hücum eyle- :saldırmak
h.-di 491
e.-diler 295
- hükū eyle- :hüküm vermek
h.-di 1333
- icābst eyle- :kabul etmek
e.-di 2220
- içvā eyle- :azdırmak.baştan çıkarmak
e.-yicek 1578
- ihsān eyle- :bağışlamak,iyilik etmek
e.-ye 1827
- ikdām eyle- :devamlı çalışmak
e.-di 1948
- ikrām eyle- :ağırlamak
e.-di 420
- irsāl eyle- :göndermek yollamak
e.-di 1965,2555,2674
e.-niz 1639
- isāret eyle- :göstermek
e.-yüp 642
- iş eyle- :aldatmak,birine beklemediği bir harekette bulunmak

- e.-dün 2498
ivaz eyle- :karşılık vermek
 e.-e 244
kabul eyle- :kabul etmek
 e.-di 1920
 e.-diler 2677
 e.-medi 249
 e.-yip 2226
kahr eyle- :helak etmek,batırmak, ezmek
 e.-mişdür 896
kār eyle- :kar sağlamak,kazanç elde etmek
 e.-di 1991
 e.-mez 2444
 e.-mişdi 192
kaşd eyle- :niyet etmek,öldürme,yaralama gibi işe
 kalkışmak
 e.-dün 1149
katl eyle- :öldürmek
 e.-diler 1395
kem eyle- :kötülük etmek
 e.-ye 1487
kısaş eyle- :yapılan hareketin aynısıyla karşılık
 vermek
 e.-ye 2558
lāf eyle- :söz etmek
 e.-yip 1334
luṭf eyle- :iyilik etmek,iyi muamele etmek
 e.-yem 762
 e.-yiser 1425
maḥv eyle- :yok etmek,perişan etmek
 e.-ye 2613
maḥzūz eyle- :hoşlanmak
 e.-ip 2511
merhem eyle- :çare bulmak,derde derman olmak
 e. 2359
meyl eyle- :yönelmek
 e.-di 234,1501
muhtāc eyle- :yoksullaştırmak
 e. 366
muṣāḥib eyle- :sohbet etmek konuşmak
 e.-yip 2668
müdārā eyle- :dost gibi görünmek,yüze gülmek
 e.-yici 1248
müdāvāt eyle- : hastaya bakıp ilaç vermek,ilaç
 aramak
 e.-di 2637
mükāfāt eyle- :bir hizmet ve iyiliğe karşılık
 iyilik etmek
 e.-düm 2114,2214
münever eyle- :nurlandırmak,aydınlatmak
 e.-di 905
 e.-diler 1392
 e.-miş 457
 müzeyyen eyle- :süslemek

- e.-di 1213
nasīb eyle- :kısmet eylemek
e.-di 2599
nisbet eyle- :inat etmek,kıyaslamak
e.-rise 62
nüş eyle- :içmek
e.-yip 1527
pişe eyle- :iş eylemek
e.-meye 91
rahm eyle- :acımak
e. 766
e.-di 2332
revān eyle- :yürüyerek gitmek
e.-di 1750
ri'āyet eyle- :gözetmek,saymak
e.-di 2659
rūşen eyle- :aydınlatmak,parlatmak
e.-di 213
sabr eyle- :sabretmek
e.-r 1990
e.-rise 1647
e.-risen 1385
e.-sün 1338,1387
e.-ye 1829
e.-yendür 93
sem' eyle- :işitmek
e.-yen 1523
şād eyle- :mutlu etmek
e.-mediün 165
e.-sün 2083
e.-ye 1189
şebihūn eyle- :gece baskını yapmak
e.-di 2369
serh eyle- :açıklamak
e. 588,1502,1866
e.-dügün 2307
e.-yelüm 1626
şikāyet eyle- :sızlanmak,yakınmak
e.-diler 2146
sükr eyle- :minnettar kalmak
e.-di 810,1420
ta'acciüb eyle- :şaşa kalmak
e.-di 2097
e.-yüp 1052
ta'cīl eyle- :acele ettirmek,çabuklaştırmak
e.-dük 1969
e.-me 2247,2348
taḥammül eyle- :dayanmak,katlanmak
e.-sün 1282
taḥkīk eyle- :doğru olup olmadığını araştırmak
e.-mişdi 79
e.-yem 2350
taḥsīn eyle- :güzel bulup takdir etmek
e.-di 1567

- takrîr eyle- :1)yerleştirmek
e. 1917
2)anlatmak
e.-di 1783
- taksîr eyle- :kusur etmek
e.-di 2132
- tarh eyle- :dağıtmak,bölmek
e.-yelüm 1626
- tasdik eyle- :doğrulamak
e.-mişdi 79
- tasnif eyle- :sınıflamak,takım takım ayırmak
e.-yen 1085
- tedbir eyle- :çare bulmak,çare araştırmak
e.-di 1610
e.-yüben 2371
- te'emmül eyle- :iyice,etrafılıca düşürmek
e.-yiben 1482
e.-yip 1223
e.-yüp 1211
- te'hîr eyle- :sonraya bırakma,geciktirme
e.-düm 2494
- te'lîf eyle- :uzlaştırmak,barıştırmak
e.-yen 1085
- temâm eyle- :tamamlamak
e. 901
- terahhüm eyle- :merhamet etmek,acımak
e.-di 504
- tevakkuf eyle- :durmak,beklemek
e.-medin 346
- ün eyle- :seslenmek
e.-di 1428
- var eyle- :meydana getirmek
e.-düm 662
e.-dün 240
- vezâret eyle- :vezirlik yapmaak
e.-ridi 1511
- yâd eyle- :hatırlamak,anmak
e.-ridi 2259
e.-yeler 1731
- yarar eyle- :faydalanmak
e.-düm 662
- yok eyle- :ortadan kaldırmak
e.-düm 274
- zanneyle- :sarmak
e.-di 1447
- zîr ü zeber eyle- :alt üst etmek
e.-diler 2172
- zor eyle- :zorlamak
e.-yiben 2437
- zûlm eyle- :eziyet etmek,zorluk göstermek
e.-di 1287
e.-mege 275
e.-ridi 1966
e.-ven 1385

Eylemek	: etmek, yapmak ' <u>ibādet eylemek</u> : ibadet yapmak e. 2420 <u>katl eylemek</u> : öldürmek e. 1999 <u>tevak্কuf eylemek</u> : durmak, beklemek e. 1984
Eyiletmek	: yaptırtmak <u>reşk eyiletmek</u> : kıskandırmak e.-ür 1899
Eylük	: iyilik e.-ime 278
Eyn	: arka, sırt e.-ine 1523
Eyn-el-meferr	: kaçacak yer yok mu ? e. 2684
Eyü	: iyi e. 224, 390, 419, 1165, 1971 e.-dür 1825 e.-lerin 943
Eyyām	: gündüzler, günler e.-ile 923, 1514
Eyyüb-vār	: Eyyub gibi e. 1407
Ez	: Farsça'da "den, dan" manasına gelir e. 2575
Ez-kāf	: kaf'tan e. 2575
Ezel	: başlangıcı olmayan geçmiş zaman e.-de 1587 e.-den 1573, 1892

F

Fağfur	: Çin imparatorlarına verilen bir ad f. 1694 f.-a 1639 f.-ı 1656 <u>duhter-i fağfur</u> : Çin İmparatorunun kızı f. 1775 <u>Fağfur-ı Çin</u> : Çin İmparatoru f. 1679
Fahte	: üveyik kuşu f. 2068
Fakir	: fakir, zengin olmayan f. 749, 859
Fāl	: uğur, iyi talih, kahve fincanına iskambille bakmak gibi bir takım garip usullerle insanın taalihine ait şeyler söyleme f. 130, 470, 969, 1148, 1165, 1752, 1801, 2257, 2590, 2641, 2653 f.-dur 947 f.-ı 363, 538, 2025

- f.-ile 968
f.-um 680
Fāriḡ :rahat
f. 2144
f.-am 2426
fāriḡu'l-bāl :bası dinç,rahat
f. 251,364,470
fāriḡ ol- :rahat olmak,rahatlamak
f. 275,1538,1581
- Farḡ :iki veya daha çok şey arasındaki fark
f.-ında 2699
farḡ ol- :seçilmek,ayırt edilmek
f. 2185
- Fāsīd :kötü,yanlış,bozuk
f. 656,1449
f.-inden 968
kār-ı fāsīd :bozuk iş,kötü iş
f. 1578
kelām-ı fāsīd :kötü söz
f. 1582
fāsīd ol- :bozulmak,geçerliliğini yitirmek
- Fāş :acığa vurma,dile verme
fāş it- :acığa vurmak,dile vermek
f. 22979
- Fātiḡü'l-ebvāb :Allah
f. 409
- Fāyda :yarar,kar
f. 702
- Fāyşal :kesin hüküm,karar
f.-ıla 2374
- Fāzahat :edepsizlik,alçaklık
fāzahat it- :edepsizlik etmek
f. 266
- Fāzıl :faziletli,fazilet sahibi
vezir-i merd-i fāzıl :faziletli mert vezir
f. 77
- Fāzıl fazilet
f. 1044
fāzıl-ı hazāne :gönül fazileti
f. 1490
fāzıl-ı ilahī :ilahi fazilet
f. 1044
- Fāzla :artık,ziyade,çok
f. 2318
- Felek :gök yüzü,sema
f. 41,47,743
f.-den 568,1076
f.-ler 1203
carḡ-ı felek :sihir,talih
f. 896
- Fenā :kötü,uygunsuz,iyi olmayan
f.-ından 2652

- Ferāġ :dinleme,rahat etme
f. 895
f.-ı 23,1281,1900
ferāġ ol-: rahat etmek,huzura kavuşmak,rahatlamak
f. 1525
- Ferāġat :el çekme,isitrahahat,dinlenme
f. 880,904,1016,1198,1525,1974
ferāġat ol-: vazgeçmek
f. 1277,1542,1590,2574
- Ferah :gönül açıklığı,sevinç,sevinme
f.-lar 1242
miftāhu'l-ferah: gönül rahatlığının anahtarı
f.-dur 1462
ferah bul-: gönül rahatlığına kaavuşmak
f. 2416
- Ferah-nāk :sevinçli
f. 815
- Ferari(firari) :kaçak
f. 2677
- Ferd :tek,yalnız olan şey
f. 927
- Ferhunde :mutlu,kutlu,meymenetli
f. 427,455,1505,2025,2653
ferhunde ol-: mutlu olmak
f. 210,470,813,2771
- Ferişte :melek
f. 2744
- Ferişte-süret :melek yüzlü
f. 1073
- Fermān :Emir,buyruk
f. 40,178,184,229,259,343,502,1158,1202,1397,
1795,2221,2533,2547
f.-ıdur 655
f.-ına 1685
f.-ını 1177,1322
f.-um 128
hük-m-i fermān: fermen hükmü
f. 2591
mühr-i fermān: padişah mührü
f. 550
- Ferrüh :uğurlu,kutlu
f. 2653
sāh-ı ferrüh: uğurlu şah
f. 2503
ferrüh ol-: uğurlu olmak
f. 969
- Ferseng :fersah
f. 1880
- Feryād :yardı istemek için çıkarılan yüksek ses
f. 161,327,798
f.-a 833
f.-ı 1034
f.-ıla 1346
fervād evle- :üzülmek,sızlanmak(bkz. feryad it-)

- bağırmaq
f. 2259
- feryād it- :bağırıp çağırmaq feryat etmek (bkz.fer-
yad eyle-)
f. 1069,1306,1963
- Ferzāne :feylesof,bilgili kimse
f. 2504
- Fesād :kışkırtıcı,ara bozucu
f. 1839
- ehl-i fesād :ara bozucu kimseler
f. 2132
- Fesāhat :sözü aslına uygun söyleme
f. 685,1700
- Fezā :uzay,dünyanın sonsuz olan genişliği
f.-nun 2577
- Fezāhat :rezalet,maskara
f. 1484
- Fezāyih :fenalıklar,çirkinlikler
f. 626,2079
- Fiğān :ıztırıp ile bağırıp çağırma
f.-ı 797
- fiğān it- :ıztırıp ile bağırıp çağırmaq,inlemek
f. 358,1045,1069
- Fikr :fikir,düşünce
f. 1285,1806,2614
f.-e 172,978,1513,1609
f.-i 1881
f.-ile 10
f.-ini 1624
f.-ümüz 2727
- fikr eyle- :düşünmek
f. 1418,2728
- fikr it- :bkz. fikr eyle-
f. 709,735,991,1136,1137,1572,1644,1765,1787,
1790,2232,2253
- fikr kıl- :bkz.fikr eyle-
f. 1227,1651
- fikre tal- :düşünceye dalmak
f. 1370
- fikre var- :aynı düşünceye varmak
f. 1130
- Fi‘l :iş,hareket
f.-iyile 787
- Firāk :ayrılık,ayrılma
f. 328,748
f.-a 402
f.-ı 861
f.-un 672
- Firār :kaçma,kaçış,izinsiz olarak ortadan kaybolma
f.-a 2033
f.-ı 306
- firār et- :kaçmak
f. 1519
- Firāset :anlayışlılık,çabuk sezis

	f. 1744,1854
	f.-den 1446,1515,1649,1715
<u>āsā-</u> <u>firāset</u>	:anlayışlılık eseri
	f. 529
<u>şahib-i</u> <u>firāset</u>	:anlayış sahibi
	f. 1512
firāsetlü	:anlayışlı
	f. 1653,1734
Firās	:yatak,döşek
	f. 1833
Firāvān	:çok,bol, aşırı
	f. 164,440,729,1299,1748
Firdevs	:bostan,bahçe
	f. 45
Firķat	:ayrılık
	f.-un 1522
Fitne	:bela,mihnet,sıkıntı
	f. 80,631
<u>fitne</u> <u>kopar-</u>	:fitne çıkarmak
	f. 631
Fiye	:taife,bölük,takım
	f. 2551
	f.-dür 2551
Fulān	:falan
	f. 1540
Fuḥş	:namusa aykırı hareket,kötülük
	f. 2289
	f.-ı 581
Furşat	:uygun zaman,elverişli durum
	f. 556,685,1574,2233
	f.-ı 608
<u>fursat</u> <u>bul-</u>	:elverişli zaman yakalamak
	f. 1142,2027
Füzül	:lüzumsuz,fazla şey
	f. 1889
Furķat	:ayrılık
	f. 2231
	f.-un 1534
Füzün	:çok,fazla
	f. 1442

G

Gabgab	:çene altı
	ğ. 160
Gadr	:hainlik,vefasızlık
	ğ.-ına 1513,1829
	ğ.-ine 1787
Gafir	:mağfiret eden,affeden Allah
	ğ. 348
Gah	:zaman bildiren edat
	ğ. 172,204,1076,1532,1536,1617,1735,1804,2176
	2219

- Ğālib :galabe eden,üstün gelen
ğālib gel- :üstünlük kazanmak
 ğ. 2698
ğālib ol :bkz.galib gel-
 ğ. 14
- Ğalle :zahire,mahsül,ekin
 ğ. 14
- Ğam :keder,tasa,kaygı
 ğ. 163,333,414,678,689,1000,1017,1201,1234,
 1588,2270,2278,2282,2572,2691
 ğ.-dan 300
 ğ.-ından 437,814,1002,1075,2083
- Ğam-ğin :kederli,tasalı,hüzünlü
 ğ. 205,359,700,744,859,1344,1851,2012,2012,
 2020,2051,2513
 ğ.-iken 1075
ğam-ğin it- :kederlendirmek,hüzünlendirmek
 ğ. 1076
ğam-ğin ol- :kederli olmak hüzünlenmek
 ğ. 817
- Ğam-ğüsār :teselli veren,gam ortağı
 ğ.-ıla 115
- Ğamlı :gamlı,kederli
 ğ. 365
- Ğam-nāk :gamlı
 ğ. 1341,1463,2054
ğam-nāk ol- :gamlı olmak,gamlanmak,üzülmek
 ğ. 1532,1966
- Ğamz :münafıklık etme,koğulama
ğamz eyle- :gammazlanmak,münafıklık etmek
 ğ. 2409
ğamz it- :bkz.gamz eyle-
 ğ. 2479
- Ğani :bol,zengin
 ğ. 1311
 ğ.-sinden 481
- Ğanimet :çalışmaksızın elde edilen şey,beklenmeyen ka-
 zanç
 ğ. 1167,2620,2678
- Ğarāib :tuhaf,şaşılacak şeyler
ğarāib ol- :tuhaf olmak,tuhaflaşmak
 ğ. 1565
- Ğarb :batı
 ğ.-a 568
- Ğāret :yağma,çapul
 ğ. 399,1318
ğāret it- :yağmalamak
 ğ. 1272
- Ğarib :garip,kimsesiz,zavallı
 ğ. 679,748,834,890,1381,1496
 ğ.-e 2513
 ğ.-i 759,765,1580
 ğ.-idi 834
- Ğark-āb :suya batan,suya batmış olan

- ġark-āb eyle- :suya batırmak
 ġ. 1023
- ġark-āb it- :bkz. ġark-ab eyle-
 ġ. 1021
- Ġavġā :kavga
 ġ.-ya 1784
- Ġavr :esas,hakikat
 ġ.-a 597
 ġ.-ına 1829,2540,2710
- Ġavvās :dalgıç
 ġ. 799,843,843,1730
 ġ.-lardan 840
- Ġāyāt :meramlar,maksatlar,sonlar
 ġ.-ı 1839
- Ġāyet :çok fazla,son derece
 ġ. 314,474,658,694,791,791,892,901,1011,1237,
 1252,1374,1405,1516,1678,1980,2240,2567,
 2598
 ġ.-de 1098
 ġ.-i 823,2696
- Ġayret :çalışma,çabalama
 ġ. 1226,2168
 ġ.-den 584,2691
 ġ.-e 1910
 ġ.-ümi 272
- ehl-i ġayret :çalışma ehli,çalışkan
 ġ. 2441
- nār-ı ġayret :çalışma ateşi,eziyet,mihnet
 ġ. 1597
- ġayret it- :çalışmak
 ġ. 1739
- Ġayrı :ayrı,başka,yabancı
 ġ. 2708
- Ġayūr :gayretli,çok çalışkan
 ġ.-dı 89
 ġ.-ıdı 89,248,2691
- Ġazāb :hiddet,öfke,darılma
 ġ. 87,92,2694
 ġ.-dan 792,2435,2469
 ġ.-la 985
- Geç- :aşmak,geride bırakmak,yaşamak
 ġ.-di 1389,2423,2574
 ġ.-e 146
 ġ.-elüm 411
 ġ.-en 2245
 ġ.-er 252
 ġ.-erdi 696
 ġ.-eriken 2628
 ġ.-erleridi 2105
- Geçür- :oturtmak,geçmesini sağlamak,yaşamak
 ġ.-evüz 1178
 ġ.-eyim 994
 ġ.-gil 689
 ġ.-in 1401

- Geh :bazı,arasıra
g. 204
- Gehi :bazan,arasıra
g. 134,134,172,751,1076,1532,2462
- Gel- :bir yere gitmek varmak,geriye dönmek
g.-di 214,254,661,910,1043,1133,1138,1168,1171
1217,1230,1370,1378,1382,1364,1599,1630,
1776,1921,1940,2043,2102,2228,2256,2263,
2302,2353,2432,2532,2576,2640,2641,2757
g.-dise 1145
g.-dügi 2166
g.-dügini 1005
g.-dük 1329,1329,
g.-düñ 1030
g.-e 547
g.-eler 1123
g.-elüm 1043,1056
g.-em 2223
g.-en 242,719,995
g.-ene 1440
g.-esin 2216
g.-eydi 1592
g.-eydünüz 389
g.-iben 383,730,1363,2375
g.-icegez 2520
g.-icek 2722
g.-ince 333,2282
g.-ip 1428,2061,2696
g.-ipdür 2079
g.-ir 774
g.-iser 2215,2304,2757
g.-medi 1806,2357
g.-medin 967
g.-memiş 2507
g.-memişdür 586
g.-miş 789,1182,1457,1538
g.-mişidi 1997
g.-se 1377
g.-sün 122,1115,1176
g.-üben 1780
g.-üp 298
g.-ür 335,2045,2149,2639
g.-ürdi 1735
g.-ürdük 1327
g.-ürem 644
g.-üridiük 1319
g.-ürise 1366
- başu katına gel- :yanına gelmek,huzuruna çıkmak
g. 1133
- derde gel- :derde tutulmak
g.-ürem 2359
- gelmez ol- :artık gelmemek
g. 1032
- karşu gel- :karşısına çıkmak

- g.-di 143
rūst gel- :tesadūf etmek,karşılaşmak
g.-di 1118
Geleng :turna
g. 133
Gelin :gelin
g. 1957
g.-e 1956
g.-ün 1955
Gelmeklik :gelmeklik
g.-e 1627
Gemi :gemi
g. 740
g.-ye 739
Genc :hazine
g. 454,477,813,1778,2210
g.-i 291,345,750,2770
g.-ini 942
genc-i nihān :gizli hazine
g. 941
genc-i revān :canlı hazine, mec.çocuk
g. 2336
genc-i revāne :bkz.genc-i revan
g. 1066
Genc :genç
g. 454,1422
g.-i 2770
g.-iken 477
Geñezlik :kolaylık,suhulet
g.-ile 2338
Ger : "eğer" kelimesinin kısaltılmışıdır
g. 47,67,170,181,279,341,505,695,1114,1237,
1331,1331,1676,1709,1775,1811,1811,1859,
1968,2017,2118,2136,2378,2563,2673
Gerçi :her ne kadar,ise de
g. 639,679,2651
Gerdān :dönücü,dönen
cerh-i gerdān :dönen dünya
g. 299
Gerdide :dönmüş,hali değişmiş
gerdide-i milk-i cihān :cihan mülküne dönmüş
g. 1860
Gerdūn :dönücü,dönen
g. 687
hādisāt-i dehr-i gerdūn :dönen dünyanın hadiseleri
g. 1182
Gerek :bir şeyin yapılabilmesinin veya olabilmesinin
bağlı olduğu şey
g. 102,217,287,386,913,928,1219,1337,1352,1478
1619,1953,1677,1713,1725,1745,1745,1797,
1810,1850,1887,1923,1985,2195,2214,2277,
2306,2363,2386,2552
g.-dür 196,196,303,303,467,1268,1268,1452,1452
1606,1606,1912

- g.-em 1859
g.-ince 2036
g.-mez 169,637,637,1798
g.-se 1887
- Gerü :artık,bir daha
g. 1580
- Geş :gezme,dolaşma
geş it- :gezmek,dolaşmak
g. 452
- Getür- :getirmek,gelmesini sağlamak
g. 419,1920
g.-di 31,256,469,574,577,583,768,1104,1791,
1943,2209,2283,2375,2440,2536
g.-diler 430,440,660,917,1379,2099,2134,2453,
2739
g.-düm 2323
g.-e 115,2340
g.-eyim 2347
g.-medi 1506
g.-memiş 1613
g.-mesün 59
g.-meye 223
g.-miş 1362
g.-mişdür 678
g.-sün 975
g.-ür 5,581
- Getürt- :getirtmek,getirmek işini yaptırmak
g.-di 424,606,870,1487,1544,1555,1695,2235,
2458,2602,2602,2702,2702,2717,2777
g.-em 1867
- Gevher :cevher,mücevher,elmas
g. 463,466,467,830,848,965,966,1269,2772
g.-den 1690
g.-i 65,462
g.-inin 837
gevher-i pāk :saf mücevher
g. 121
gevher-i pāk-i dürr-feşān :inci saçan temiz
mücevher mec. padişah
g. 1720
- Gevher-fūrūş :cevahirci,kuyumcu
g. 829,835,929,931,944,1034,1062
- Gey- :giymek,giyinmek
g.-iben 2173
- Geyig :geyik
g. 2043
g.-e 2087
- Geyür- :giydirmek
g.-di 371
- Gez- :gezmek,bir yerde dolaşmak
g.-di 106
g.-düm 705
g.-e 1533,1533
g.-en 1605

- g.-erem 1033
g.-erken 1057,1063,1807,2622
g.-ip 452,1039
g.-megile 1598
Gibi :gibi
g. 8,36,51,51,55,118,120,125,142,237,253,331,
393,393,455,463,475,534,562,589,624,797,817
990,1074,1109,1116,1168,1182,1196,1228,1243
1248,1265,1311,1421,1491,1506,1558,1583,
1608,1662,1663,1721,1727,1733,1756,1759,
1776,1847,1935,1990,2102,2164,2215,2222,
2327,2352,2405,2495,2507,2533,2544,2576,
2593,2683,2757
g.-siz 1074
g.-yidi 108
Gice :gece
g. 265,312,429,451,479,693,839,950,962,1010,
1129,1153,1161,1253,1475,1600,1603,1768,
1807,2034,2304,2406,2449,2669,2729
g.-de 2421
g.-ye 199,1164
Giñ :geniş
g.-idi 275
Gine :gene,yine
g. 2315,2367
Girān :ağır pahalı
g.-ı 719772
dürr-i girān :kıymetli inci
g.-ı 829
Girçek :gerçek,sahi, doğru
g.-den 631
g.-dür 2289
Girdab :suların döndüğü ve çukurlaştırdığı yer
g.-dan 1071
girdāb-ı müşkil :zor girdab
g. 746
Gir- :girmek,dışarıdan içeriye girmek,huzura girmek
g.-di 619,739,801,903,1473,2176,2209
g.-dün 623,2095
g.-e 562,562,724
g.-erdi 1513
g.-eyim 736
g.-iben 2063
g.-icek 1753
g.-imezem 596
g.-ip 1388
g.-medi 2257
g.-medin 2007
g.-medük 389
g.-miş 515,515,725
g.-üp 1162,1249,1249
g.-ürse 806
ele gir- :ele geçmek
a.-di 2099

- kana gir- :öldürmek
g.-eyim 649
g.-iben 1209
- yola gir- :doğru yolda haareket etmek
g.-ürse 1847
- Girü :arka, sonra, tekrar, artık
g. 67, 115, 206, 212, 227, 229, 232, 398, 407, 409, 412
434, 435, 567, 603, 687, 706, 712, 720, 734, 736, 776
786, 811, 813, 817, 820, 849, 878, 903, 905, 909, 917
934, 997, 1013, 1072, 1077, 1092, 1168, 1193, 1211,
1214, 1230, 1265, 1270, 1295, 1310, 1372, 1466,
1468, 1471, 1501, 1556, 1627, 1630, 1636, 1666,
1752, 1830, 1881, 1833, 1849, 1914, 1921, 1973,
1973, 1975, 2040, 2066, 2118, 2125, 2126, 2134,
2152, 2153, 2166, 2310, 2366, 2368, 2384, 2432,
2440, 2443, 2461, 2476, 2573, 2575, 2610, 2639,
2723, 2739, 2752
- geri ver- :aldığı kimseye veya yere vermek
g. 481
- Giryān :ağlayıcı, ağlayan
g. 37, 2741, 2769
- qiryān ol- :ağlamaklı hal almak
g. 299
- Git- :gitmek, bir yere doğru yönelmek
g.-di 131, 147, 172, 189, 202, 290, 357, 362, 370, 441,
450, 506, 557, 657, 709, 735, 747, 798, 843, 902, 950
978, 1010, 1021, 1026, 1041, 1047, 1060, 1092, 1126
1136, 1166, 1212, 1212, 1291, 1292, 1314, 1339,
1355, 1373, 1437, 1449, 1467, 1517, 1551, 1609,
1635, 1914, 1931, 1964, 1966, 1973, 2008, 2035,
2042, 2050, 2057, 2126, 2162, 2166, 2183, 2187,
2199, 2224, 2227, 2233, 2239, 2244, 2253, 2272,
2311, 2450, 2460, 2465, 2472, 2475, 2496, 2509,
2513, 2524, 2573, 2636, 2679, 2690, 2719, 2751
- g.-diler 312, 429, 508, 1346
g.-diyse 2655
g.-dügini 246
g.-dük 220
g.-düm 1157, 2155, 2545
g.-e 168, 367, 367, 752, 1665, 1924
g.-eler 1397
g.-elüm 1162, 1304, 1340, 1764
g.-emez 2413
g.-en 1310
g.-er 140, 383, 751, 814, 1341, 1344, 1600, 1955, 2513
2518
g.-erdi 473, 479, 752, 1249, 1335, 1354, 2462
g.-erdük 1322
g.-erek 1004, 1026, 1092, 1342, 2509
g.-erem 339, 946, 1888
g.-eridi 558, 693, 815, 1091, 2664
g.-eriken 483, 819, 1045
g.-erise 899
g.-erisen 2428

- g.-erken 7410,2765
g.-erler 16,1347,2033
g.-erleridi 358
g.-erse 1403
g.-ersin 574
g.-eserem 774
g.-esiz 1673
g.-eydi 84,1145,1161
g.-etdün 1106
g.-eyim 595
g.-evüz 346
g.-gil 2211
g.-iben 1242
g.-imedük 2733
g.-iserem 1642
g.-iserüz 2149
g.-medüm 676
g.-men 1325
g.-meseyidi 1222
g.-mezem 341
g.-mezidi 2123
g.-miş 862,1012,1272,1451,1482,2053
g.-mişdi 2030
g.-mişidüm 2085
g.-sün 599
g.-ün 1295,1325,1644,2279,2335
geli git-: gelip gitmek
g.-düm 2155
yolına git-: gittiği yöne gitmek,izini takip etmek
g.mezem 648
Gitmek :bir yöne doğru yönelmek
g. 196,303,303,972,980,1606,1884
yola gitmek: yola çıkmak
g. 1224
Gizlet- :saklatmak
g.-di 2253
Göğüs :göğüs
g.-i2296
g.-ine 2313
g.-ünün 2305
Gök :gök,gök yüzü
g.-de 134,1402,2649
g.-den 1469,1552
g.-e 235,436,1034,1346,1556
g.-lere 161,238
g.-lerin 53,537
g.-lerün 318,1505
Gölge :koruma,himaye
g.-si 610
g.-sinde 909
Gönder- :göndermek,ulaşmasını,gitmesini sağlamak
g.-di 1128,1830,2203,2733
g.-mişdi 1170
g.-üridi 478

- Gönül- bkz.gönülmek
g.-ip 1092
- Gönül :gönül
g. 51,165,428,2413
g.-de 135
g.-den 11,516,1568,1994,2411,2732
g.-i 195,208,210,249,374,520,1119,1166,1193,
1760,2038
g.-ince 980
g.-inden 708,
g.-indeyidi 715
g.-ine 152,223,1729
g.-inün 438,1751
g.-ler 193,1900
g.-line 2276
g.-ü 414
- gönül vir-: sevmek,aşık olmak
gönül- :yönelmek,yüzünü döndürmek
g.-di 131,814,949,1274,1369,1930,1955,2170,
2528
g.-düm 946
- Gönülcük :küçük gönül,sevimli
g.-in 872
- Gör- :görmek
g. 271,1024,1440,2301,2497
g.-di 11,36,138,143,321,453,462,463,465,488,
493,511,533,571,723,755,810,817,829,841,959
1014,1049,1103,1137,1363,1372,1420,1499,
1549,1550,1661,1734,1757,1945,1957,1962,
2049,2059,2077,2229,2263,2396,2640,2775
g.-dise 2522
g.-diyise 607
g.-dügi 1074
g.-düm 584,1150,1160,2770
g.-dün 1862
g.-dünüz 616,1278
g.-e 258,577,882,923,925,1955,2217,2299
g.-elüm 933,1338,1625,1625,2150
g.-em 1116,2219
g.-eñüz 449
g.-esin 158,1713
g.-esiz 155
g.-evüz 335,387
g.-eydi 98
g.-eydüm 1072
g.-eyim 1503,2251,2419
g.-gil 2337,2337
g.-iben 1488
g.-ibenün 914
g.-icegez 871,1946,2354,2472,2601,2724
g.-icek 529,554,781,1064,1572,1594,1762,1778,
1967,2093,2198,2477,2680,2743
g.-iceklen 1545
g.-ince 1772

- g.-ip 2407
g.-irsen 1881
g.-iser 1734,1757,2118,2396
g.-iserem 1676
g.-medin 775,1621
g.-megil 689
g.-mişem 1869
g.-mişidi 513
g.-ünüz 263
g.-üp 2517
g.-ür 51,191,392,561,563,620,772,799,883,1026,
1361,1808,1892,2109,2464,2518,2752
g.-ürem 2275,2489,2766
g.-ürken 2119
g.-ürsin 1492
g.-ürsüz 269,1256,2193
g.-ürüdi 2620
g.-ürüz 288
- hoş gör-: gücenilecek veya karşılık verilecek bir davranışı hoşgörü ile karşılamak, anlayışla karşılamak
g.-di 872
- revā gör-: uygun görmek
g.-medi 2202
g.-mekde 1903
- Görmek :görmek,göz varlığı ile bir şeyi algılamak
g. 1727,2214
g.-e 2230
- Görklü :gösterişli,güzel,temiz,çekici
g. 435,1946
- görklü ol-: güzel olmak,gösterişli olmak
g. 534
- Görset- :göstermek
g. 1839
- Görüş- :görüşmek,buluşup konuşmak,sohpet etmek
g.-diler 1028
- Göster- :görülmesini sağlamak.görmesine yol açmak
g. 2343
g.-di 2127
g.-diler 952
d.-düridi 1334
g.-e 32,126,942,1684
g.-eyim 1131,2774
g.-medi 2163
g.-ip 154
- yol göster-: bir şeyin sonuca ulaşmasına yardım etmek
g.-ek 795
- Götür- :götürmek,taşımak,ulaştırmak
g.-di 469,708,1046,1067,1549,2636
g.-diler 492
g.-din 510
g.-em 1121
g.-en 1095

- Gövde g.-miş 2491
:insan bedeni
- Göyne- g.-yi 339
:bkz.göyün-
- Göyün- g.-r 1016
:yanmak
g.-di 2091
g.-ibenin 1316
- Göz g. 50,51,1347
g.-den 278,1336
g.-i 11,158,374,464,652,885,1119,1153,1196,
1440,1760,1800,2054,2469
g.-in 890
g.-inde 1960
g.-inden 164,839,2168,2642
g.-ine 119,1806,2643,2672
g.-ini 887,2076
g.-inin 1068
g.-inün 1024,1423,1856
g.-iyile 2731
g.-leri 792,891,1851,2012
g.-lerine 1616
g.-lerime 2482
g.-üm 1072
g.-ün 2306
g.-ünden 646
g.-ünüzle 616
- göz kak-: gözle işaret etmek,göz kırpmak
g. 642
- göz ur-: göz koymak,dikkatle bakmak
g. 533,1014,2049
- Gözet- :korumak,kollamak,himaye etmek
g. 131
g.-ürken 2488
- Gözle- :bir şeyin olmasını veya bir kimsenin gelme-
sini beklemek
g.-yiben 2725
- Gülām :tüyü,bıyığı çıkmamış delikanlı,genç
g.-a 1122
- Gülāmān :tüysüz yeni yetme gençler
g. 1748
- Gülğul :gürültü,bağırıp çağırma
gülğul it-: gürültü etmek,bağırıp çağırma
g. 1808
- Gülüvv :haddini aşmak,ileri gitmek
gülüvv-i amm kıl-:umumi ayaklanmak
g. 27255
- Guna-gün :renk renk,türlü türlü
g. 1164
- Gurbet :gariplik, yabancılık
g. 756,992,1376,1525,2031
g.-de 993,1531
cevr-i gurbet: gurbet vahancılığının verdiği

- sıkıntı
- Güre g. 999
:koruk olmamış ham üzüm
g. 1406
- Gussa g. 135,373,678,2572
:keder,kaygı,tasa
g.-dan 68,136,815
g.-lardan 520
g.-lumudur 100
g.-sın 285
- Guş :kulak
guş it-: kulak vermek,denileni dinlemek
g. 1501,1883
guş ur-: bkz.guş it-
- Guşe g. 2313
:köşe,bucak
g.-sine 706
g.-sini 157
- Güç :bkz.güç
g.-i 937,1292,1292
g.-ile 277,1369,1377,1380
g.-iyle 1366
güç it- :zorlamak,zorluk çıkarmak
g. 2428
- Güç :güç,kuvvet,zor
g.-ile 853
güç eyle- :zorlamak
g. 182
güç ol-: zor olmak
g. 100
- Güher :elmas
g. 65,1086
- Gül :gül,bir çiçek
g. 120,159,1491,1570,2128,2214
g.-den 20,906,2405
g.-i 2351
g.-in 567
g.-ler 119
g.-ün 110,907
gül-i handan :bir çiçek çeşidi
g. 33
gül-i süri: bir gül çeşidi(mutluluk gülü,sevinç gülü)
g. 33
gül yüz :gül gibi yüz,çok güzel yüz
g. 455
- Gül- :gülmek
g.-di 204
- Güldür- :güldürmek
g.-e 1351
g.-eyim 201
- Güledür- :gülmeye başlamak
g. 120

- Gül-gün g. 301
:gül renkli,pembe
g. 1552
mey-i gül-gün :gül renkli şarap
g.-ıla 395
- Gülistān :güi bahçesi
g. 906
g.-a 70
g.-ına 435,1212
- Gül-izār :gül yanaklı,al yanaklı
g. 1635
g.-ı 173,491
g.-uñ 2404
- Gül-ruh :gül yanaklı, güzel
hatun-ı gül-ruh :gül yanaklı güzel
g. 969
- Gülşen :gül bahçesi
g. 907,2128,2152
g.-inde 456
g.-inden 567
g.-ündür 1675
- Gülzār :gül bahçesi
g. 118,2351
- Gümān :şüphe,zan
g.-ı 2350
g.-um 1895
g.-suz 187
g.-suzdur 712
gümān eyle-: şüphe etmek,şüphelenmek
g. 783,1718
- Gün :1)gün,24 saatlik süre
g. 39,111,114,132,255,312,334,342,361,367,374,
483,560,611,650,677,708,709,747,880,904,953
1092,1104,1169,1183,1380,1428,1430,1528,
1603,1801,1803,1829,1861,1952,2001,2040,
2065,2084,2086,2233,2251,2263,2325,2330,
2374,2463,2515,2524,2605,2663,2732,2765
g.-de 131,427,427,1693,1702,2261,2524
g.-den 553,706,767,1454,2256,2265,2405
g.-e 199,367,553,2265
g.-i 146,415,1170
g.-idür 361
g.-inde 83
g.-inden 318
g.-ler 430,2171
g.-uñ 1832
düni gün: bkz.dün ü gün
g. 252358,452,1380,1693,2024,2035
dün ü gün: gece gündüz
g. 1455,1475,1533
2) Güneş
g. 114
- Günāh :dinimizde suç sayılan iş veya davranış
α.-a 244.2495

	g.-ı 923
	g.-um 629
	g.-uñ 921
Günāhsuz	:günahı olmayan
	g.-iken 651
Gündüz	:günün sabahtan akşama kadar süren aydınlık bölümü
	g. 265,312,429,451,479,693,839,950,962,1253,1600,1603,2406,2669,2729
	g.-de 2421
Günehsüz	:günahsız,günahı olmayan
	g. 299,846,1803
Güneş	:güneş
	g. 36,55,199,966,1465
	g.-i 623
	g.-idi 2204
	g.-uñ 2649
Günlü	:gün boyu
	g. 2524
Gürd	:cesur,kahraman,yiğit
	g. 271
Gürz	:ağır topuz
	g. 431
	g.-i 2608
Güşāde	:açılmış,şen
	<u>güşāde ol-</u> : şen olmak
	g. 802
Güşāyis	:açılma,açıklık,açılış
	g. 152,231,904,2527
Güt-	:takip etmek,kollamak
	g.-esüz 2052
Güvenç	:arzu,emel
	g. 2180
Güyegü	:güvey,damat
	g.-yi 1962
Güzel	:güzel,güzel kız veya kadın
	g. 1863
	g.-ler 2296
	g.-lerün 109
Güzer	:geçme,geçiş
	g.-im 1585
Güzin	:seçen,seçilmiş
	g. 22

H

Hāb	:uyku
	h. 1806
Habbe	:buğday,arpa v.s.gibi ufak ve yuvarlak olan şeyler taneler
	h. 268
Haber	:haber,son ve yeni havadis
	h. 296,1138,1309,1539,2175
	h.-den 201

- haber it-: haber vermek
h. 198
- Haber-dār :haberli
haber-dār ol: bilgi sahibi olmak
h. 617,2120
- Habīb :sevgili
h.-i 765
- Habr :alim,bilgin
h.-e 1482
- Habs :hapis,hapishane
h.-e 836,869,1172,2062,2063,2573
h.-i 847,920,2064
- habs-i cāvizān :sonsuz dek hapsedmek,hapishanenin içinde olmak
h. 857,1396,1830
- habse sal-: hapsedmek
h. 1426
- Hacālet :utanma,utangaçlıkla şaşırma
h.-indendür 37
- Hācet :ihtiyaç,lüzum
h. 501,1717
- Hācib :vezirlere,amirlere verilen isim
h.-lerinden 2502
- Hacil :utanmış
h. 27
- hacil düş-: utanılacak hale düşmek
h. 2165,2689
- Had :bkz.hadd
h. 113,936,1413,1433,1452,
h.-den 2185
h.-ince 1651,1671
h.-ine 1585
- Hadd :sınır,kenar
h. 330,442,1753
h.-e 1601,1622
h.-ince 1244
- Hadem :hizmetçiler,odacılar
h.-den 405
- Hādīm :hizmet eden
h. 116,178,190,199,202,202,245,889
h.-e 174,190
h.-i 886
- Hādīs :Hz. Muhammed'in kutsal sözü
h. 35
- Hādīs :çıkan,mevdana gelen
h. 2457
- Hādīsāt :hadiseler,olaylar
h.-ından 2754
- hādīsāt-ı dehr-i gerdūn :dünen dünyanın hadüseleri
h. 1183
- Hadsuz :sınırsız
h. 704,930
- Hāfız :koruyan
h. 347

- Hafta :hafta,yedi günlük süre
h.-da 2618
- Haftān :kaftan
h. 1250
- Hāil :iki şet arasında bulunup birinden diğzerinin görünmesine veya karışmasına engel olan
h. 82
- Hak/Hakḳ :Allah,doğruluk
h. 1,8,212,218,342,347,809,812,960,965,1189,1233,1351,1442,1489,1489,1588,2083,2083,2104,2221,2365,2365
h.-a 346,357,437,675,810,1420
h.-dan 67,408,2045
h.-içün 412,867
h.-un 410,445,747,1096,1146,1169,1195,2512,2626,2718
- sāye-i hak: Hak'kın yardımı
h.-dur 889
- Hak :pay,bir insana ait olan şey
h.-ımı 773
h.-ında 1481
h.-um 784
h.-da 785
h.-umu 776
- hak it-: layık olduğu karşılığı almak
h. 1078
- Hāk :toprak
h. 592,695,2643
- hāk kil-: toprakla bir etmek
h. 2643
- Hakān :Türk imparatorlarına verilen ad
h.-un 211
- Hakem :iki hasım arasındaki anlaşmazlıkları halletmek üzere hakim olarak seçtikleri kimse
h. 989
- Hakikat :gerçek,doğru
h.867,2714
h.-de 1117
- Hāl :şimdiki zaman,durum
h. 621,621,1639,1848,1962,2045,2056,2207,2257,2291,2329,2742
h.-de 272,1607
h.-den 1297,2499
h.-e 204,264,324,623,704,841,897,1137,1229,1268,1307,1813,1988,2048,2095
h.-i 553
h.-ıdı 2499
h.-i 162,203,321,538,593,607,697,791,848,969,1195,1255,1293,1315,1343,1367,1373,1446,1448,1778,1836,1849,1943,1944,1980,2084,2188,2210,2238,2245,2250,2256,2259,2269,2307,2392,2423,2472,2539,2595,2687,2691
h.-in 501,618,756,912,922,1458,2262,2530
h.-inde 2097

- ḥ.-inden 150,532,725,2347,2629,2689
 ḥ.-ine 97,680,840,1098,1311,1793,2344,2774
 ḥ.-ini 493,554,587,683,803,844,1050,1080,1502
 1967,2219,2388,2478,2529
 ḥ.-iyile 1438
 ḥ.-iyle 747,2679,2694
 ḥ.-um 680
 ḥ.-un 1049
 ḥ.-unu 575
 ḥ.-üm 897,900,925,2248,2364,2749
 ḥ.-ümde 927,2363
 ḥ.-ün 624,1160,2265
 ḥ.-ünden 1742
hāl-i evkār :ıslah olmuş hal
 h. 162
 Halā :boş
 h.-yıla 1470
 Halās :kurtulma,kurtuluş
halās eyle-: kurtarmak
 h. 846,1400
halās it-: bkz. halas eyle-
 h. 505,1197
halās ol-: kurtulmak
 h. 2512
 Halāyık :cariye,harpte ele geçirilmiş veya satın alın-
 mış kadın
 h. 1447,1961
 Haleb :Halep,Suriye'de bir şehir
 h. 1847,1880,1921
 ḥ.-de 1853
Şah-ı Haleb :Halep şahı
 h. 1889,1910,1914
 ḥ.-den 1940
 Halel :bozma
halel bul-: bozulmak
 h. 1221
 Hālet :hal,keyfiyet
 h.-den 722
 Hālik :Yaratan,Allah
Zıllı-ı Hālik :Allah'ın Gölgesi
 h. 531
 Halīm :yumuşak huylu
 h. 984,2583
 Halīs :hilesiz,katkısız
 h. 1011
 Halk :aynı ülkede,aynı yerde yaşayan insanlar
 h. 730,1277,1442,1536,
 ḥ.-a 1088,1228,1260,1285,1436,1436,1441,1773,
 2621,2730
 h.-dan 1301
 ḥ.-ı 276,731,1221,1254,2500,2551
 ḥ.-ına 1124,1435
 ḥ.-ını 1375
 h.-ının 38

- h.-ıyla 716
h.-uñ 97,1300,1410,2559,2671
halk-ı şeytân: şeytan halkı
h. 1825
Halk :yaratma,yaratılış
halk it-: yaratmak
h. 2057,2670
Hali :çözme
hall it-: çözmek
h. 1513
Hallāk :yaratıcı,yaratan
h. 3
hallāk-ı âlem :alemi yaratan
h. 1492
Halvet :tenha yer,yalnız
h.-e 886
h.-ine 606,768,903,1943,2209,2235,2240,2458,
2717
sultân-ı halvet :yalnız sultan
h. 1128
Halvet-gāh :yalnız başına oturulup ibadetle vakit geçi-
rilecek yer
h.-ında 2273
h.-iydi 566
Halvet-geh :bkz. halvet-gah
h.-ine 2422
Halvet-hāne :dinlenme yeri
h. 1780
Halvetī :halvetle ilgili
h.-dür 1131
Hām :tecrübe görmemiş,acemi kimse
h.-ı 1087
Hamd :Allah'a olan şükran duygularını bildirme
h. 1408
Hāme :kalem
h. 35
h.-siyle 1700
Hāmīs :beşinci
vezir-i hāmīs: beşinci vezir
h. 1835
Hamıyyet :milli onur ve haysiyet
h. 1785
Haml :ana karnındaki çocuk
vaz'-ı haml: çocuk doğurma
h.-i 317
Hamle :saldırma,saldırış
h.-si 2676
h.-sinden 84
hamle it-: saldırmak
h. 2675
Hān :hükümdar,hakan
h. 331,672,1202,1222,1277,1498,1795,1825,1876
1971,2358,2533,2604,2769,2773
h.-a 2521

- h̄.-dur 2190
 h̄.-ı 1649
 h̄.-un 188,1591,2022,2255,2516,2520
nevvāb-ı h̄ān: hükümdarın vekili
 h̄.-un 554
vezir-i tāsī'-i h̄ān: hükümdarın dokuzuncu veziri
 h̄. 2580
 H̄ānān : hükümdarlar, hanlar
 h̄. 2560
 H̄ançer : ucu sivri iki yanı keskin bıçak
 h̄.-ile 1802
 h̄.-ini 1801
 H̄andān : gülen, gülücü, şen
 h̄. 33,123,1873
handān ol-: şen olmak, neşeli olmak
 h̄. 123,207
 H̄anumān (/h̄ān-mān): ev bark, ocak
 h̄. 328
 h̄.-ı 338
 h̄.-lar 1422,2174
 H̄ār : diken
 h̄. 2379
 H̄ārā : üzeri menevişli kumaş
 h̄.-yıla 2768
 H̄arāb : yıkık, viran
 h̄. 572
 h̄.-ı 400
 h̄.-ını 1976
 h̄.-ısa 104
 h̄.-um 401
harāb eyle-: yıkmak, viran eylemek
 h̄. 105
harāb itdür-: yıktırmak, viran ettirmek
 h̄. 1763
harāb ol-: haraplaşmak, harap duruma gelmek
 h̄. 724
 H̄arābī : haraplık, viranlık
 h̄. 438,1394,1751
 H̄arāc : bir yerden, bir kimseden zorbalıkla alınan para
 h̄.-ı 2395
 h̄.-ından 354
 H̄arāmī : hırsız, yol kesen
 h̄. 614,2690
 h̄.-ler 2053
 h̄.-nüñ 2672
 H̄arāmīlik : haydutluk, hırsızlık
 h̄. 451
 h̄.-i 478
harāmīlik it-: haydutluk etmek, hırsızlık yapmak
 h̄. 479
harāmīlik-pise it-: haramiliği iş edinmek
 h̄. 2669
 H̄arāret : sıcaklık

- harāret eyle-: ısı vermek
h. 2584
- Harāset (/hīrāset): koruma, saklama
h. 529
- Harb: harp, kavga, döğüş
h. 489
- Harc: gider, bir iş için kullanılan madde
harc eyle-: sarf etmek, harcamak
h. 943
harc it-: bkz. harc eyle-
h. 1649
- Harçluk: ufak tefek ihtiyaçlar için ayrılmış para
h.-umıza 1059
- Harem: herkesin girmesine mücade edilmeyen saygı-
değer ve kutsal yer
h. 583, 601, 1737, 1807, 2463
- Harif: canciğer arkadaş
h. 958, 1279
- Har-mühre: katırboncuğu
h. 63, 64
- Hās: katışıksız en iyi cinsten
h. 307, 1212
- Hased: kıskançlık, çekememezlik
h. 1574, 1579, 1586
h.-den 1577
h.-dür 1787
hased kıl-: kıskançlık etmek
h. 554
- Hāsıl: husule gelen, peyda olan
hāsıl it-: ortaya çıkarmak
h. 1645
hāsıl kıl-: bkz. hasıl ol-
h. 474
hāsıl ol-: bkz. hasıl it-
h. 1357, 2362
- Hasılı: sözün kısası
h. 1444
- Hāsīd: kıskanç
h.-ler 1581
icvā-yı hāsīd: kıskançlık çıkarmak, haset etmek
h. 1582
merd-i hāsīd: kıskanç insan
h. 1578
- Hasm: düşman
hasm-ı milk: ülkenin düşmanı
h. 80
- Hasmān: düşmanlar
hasmān-ı milk: ülkenin düşmanları
h. 433
- Hasr: böğür
h.-ında 51
- Hasret: hasret, elde olmayan bir şeye kavuşma isteği
h. 1368
h.-den 1642

	h̄.-ile 2599
	h̄.-ine 803
	h̄.-iyle 1180
Hass	: özel, mahsus
<u>Hass</u>	<u>hass u'ām</u> : herkes
	h. 102, 292, 439, 731, 1273, 1398, 1598, 1772, 2685
Hasta	: hasta, sağlığı bozuk olan
	h. 325
Hasūd	: hasetçi, kıskanç
	h̄.-un 2386, 2388, 2389, 2570
	<u>efsāne-i hasūd</u> : kıskançlık efsanesi
	h̄.-dan 1589
Haşum	: düşman
	<u>haşum-i ten</u> : can düşmanı
	h. 1125
Haşāk	: çöp, yonga
	h. 121, 2379
Haşem	: aile ??
	<u>beç-i haşem</u> : haşem beği
	h̄.-den 405
Haşr	: kıyamet
	h̄.-e 595
Hata	: yanlış, yanılma, günah
	h. 496, 1577, 2014, 2703
	h̄.-dan 336, 915, 1928, 2538, 2592
	h̄.-dur 336, 541, 915, 1114, 1261, 1928, 2018, 2484, 2570, 2592
	h̄.-sını 2090
	h̄.-yı 2335
	h̄.-yıla 2087, 2088
	h̄.-yımış 2709
	<u>hata-yı sırf</u> : tamamen hata
	h. 62
	<u>hata it-</u> : yanlışlık yapmak
	h. 2017
	<u>hata kıl-</u> : bkz. hata it-
	h. 2333
Hatar	: tehlike
	h. 986, 1602
Hatāsuz	: hatasız, yanlışsız
	h. 640, 2016
	<u>hatāsuz ol-</u> : yanlışsız olmak
	h. 640
Hatır	: gönül
	h̄.-ı 231, 2527
	h̄.-ın 2103
	h̄.-lar 68
	h̄.-ları 394
	h̄.-un 1491
	h̄.-unuz 287
Hatib	: hitap eden, söz söyleyen
	h. 2160
Hatta	: bile, hemde, üstelik
	h. 675

- Hatun :hanım,kadın
 h. 314,326,367,589,634,646,1002,1002,1068,1348
 1365,1367,2206,2229,2256,2287,2295,2302,
 2311,2314,2314,2469,2490,2540,2546,2550
 h.-a 301,1026,2258,2466,2468,2548
 h.-ı 620,626,945,1344,1347,1360,1361,1427,2517
 2536
 h.-ıdır 1026,1429
 h.-ıla 2489
 h.-ına 1000,1326
 h.-ını 963
 h.-ının 1037
 h.-ıyla 1774
 h.-lığuna 625
 h.-nıyla 884
 h.-un 316,579,1361,2237,2247,2263,2334,2348,
 2557
- hatun-ı gül-ruh :gül yanaklı kadın
 h. 969
- hatun-ı miskin: sessiz,kimsesiz kadın
 h. 359,2234
- Hava :hava
 h.-da 37,83
 h.-dan 568
- Havādis :yeni söz,ilgi ile karşılanan haber
 h. 59,743
- Havāş :saygın olanlar
 h.-ıyla 1520
- Havātır :fikirler,düşünceler
 h.-da 1597
- Havf :korku
 h.-ıla 2442
 h.-ıyla 2439
- Hay :vay,eyvah
 h. 394
- Hayā :utanma,edep
 h. 216
- Hayāt :dirlik,canlılık
 h.-a 1855
 h.-ı 2652
- Hāyin(hāin) :hiyanet eden
hāyin ol: ihanet etmek
 h. 1793
- Hāyil :iki şey arasındaki engel
 h. 82
- Hayl :zümre
hayl-i enbiyā :peygamberler zümresi
 h. 24
- Hayli :epeyice,çokça
 h. 962
 h.-si 1962
- Hayme :cadır
 h. 1538
 h.-ler 1542

- Hayr :iyi,faydalı iş
 h. 2118
 h.-a 223
 h.-ıla 1
- Hayrān :1)şâşa kalmış,şâşırmiş
 h. 51,572,1637
 2)çok beğenilen
 h. 1239
 h.-ıdı 1554
- hayrān kal-: (bir şey veya kimsenin)iyi,güzel,veya olağanüstü durum ve davranışları karşısında zevk almak ve saygı duymak
 h. 760
- hayrān ol-: bkz. hayran kal-
 h. 159,1040,1622,1634,2291,2741
- Hayr-endiş :hayırlı iş, iyilik düşünen
 h. 77
- Hayret :şaşma,şaşıрма,şaşakalma
 h. 1226
- Hayvān :hayvan
 h. 2378
 h.-a 1252
- Hazābi :engebeli(topraklar,yerler)
 h. 400
- Hazan :hazine
 h. 65
- Hazāne :mec. gönül,kalp,yürek
fazl-ı hazāne :gönül fazileti
 h. 1490
- Hazāyin :hazineler
 h. 403,669,877
 h.-den 1638
- makālid-i hazāyin :hazinelerin anahtarları
 h. 551
- Hazer :sakinma,korunma,çekinme
 h.-den 2721
- hazer it-: sakınmak,çekinmek
 h.1602
- hazer kıl-: bkz. hazer it-
 h. 1444
- Hāzır :huzurda,mevdanda
 h. 1154,1431,2020
- hāzır eyle-: hemen kullanılabilir hale getirmek,ha-
 zırlamak
 h. 2073
- hāzır it-: bkz. hazır eyle-
 h. 1229,1486,2384,2534,2535
- hāzır itdür-: hemen kullanılabilir hale
 getirttirmek hazırlatmak
 h. 2589
- hāzır kıl-: bkz. hazır eyle-
 h. 1148,2075
- Hāzır-cevāb :her söze derhal ,düşünmeksizin uygun cevap
 veren

- Hāzīn h. 1650
 :gamlı, hüzünlü, kederli
 Hāzīn h. 325, 359
 :hazinedar
 Hāzīn h. 541
 Hazīne :hazine, devlet malının saklandığı yer
 h. 1102, 2169
 h. -de 880
 h. -den 558, 1332
 h. -lerinin 253
 h. -sinde 1918
 h. -sine 943
 h. -yi 874
 Hazīne-dār :hazinenin idare ve muhafazasına memur edilen kimse
 hazīne-dār it- : (hazineyi idare etmek için) memur atamak
 h. 550
 hazīne-dār kıl- :bkz. hazine-dar it-
 h. 876
 Hazīre :etrafında duvar veya çit bulunan ağıl
 h. 553
 Hazm :sebat, direnme
 hazm it- : direnmek, sebat etmek
 h. 1678
 Hazret :adı söylenmeyen bir kimseden söz edilirken kullanılır
 h. -e 918, 1418, 1666, 2000, 2130
 h. -inde 1511, 1548, 2726
 h. -ine 117, 147, 153, 214, 256, 384, 870, 951, 1104, 1456, 1544, 1561, 1695, 1791, 1843, 1906, 1906, 1966, 2026, 2061, 2092, 2102, 2145, 2146, 2153, 2161, 2254, 2302, 2340, 2424, 2432, 2458, 2476, 2520, 2686, 2702
 a'yan-ı hazret : önde gelen kimseler
 h. 548
 hazret-i sah :sah hazretleri
 h. 613, 2341, 2375
 hazret-i sah-ı cihan-dār : cihanı tutan, cihana hükmeden sah hazretleri
 h. 2360
 vüzerā-yı hazret : hazretin vezirleri
 h. 1594
 Hebā :boş, nafile, yok yere
 hebā ol- : boşa gitmek, ziyan olmak
 h. 701, 2703
 Hecr : ayrılma, ayrılık
 h. 402
 h. -iyle 2212
 Hedāyā :hediyeler, armağanlar
 h. -sı 1907
 Hediye :hediye, armağan
 h. 509, 951
 Helāk :ölme, mahv olma

- helāk it-: öldürmek
h. 1253,1276,1392
- helāk ol-: yok olmak,ölmek
h. 1476
- Hele : "özellikle,hiç olmazsa,her şeyden önce" anlamıyla bir sözün başına veya sonuna getirilerek belirtilen bir şeyin ayrıcalığını belirtir
h. 575,1059,1162,2215
- Helvā :helva,bir tatlı çeşidi
h. 1406
- Hem :bir kimseyi uyararak ,bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için "özellikle,zaten,bir de ,şurası da var ki " anlamında kelime
h. 1531,1702,1702,2596
- Hemān :hemen,derhal,o anda
h. 66,189,195,267,296,305,321,370,384,425,431,481,511,571,638,666,671,678,740,745,750,760,829,841,853,866,868,888,951,1003,1006,1068,1171,1262,1297,1339,1347,1378,1383,1420,1498,1561,1624,1660,1685,1746,1782,1790,1796,1798,1813,1868,1918,1941,2059,2061,2111,2117,2158,2199,2238,2290,2341,2352,2436,2469,2579,2603,2610,2615,2636,2641,2675,2770,2777
- Hem-ān-dem :hemen,çabucak,o anda
h. 130,142,148,202,293,313,316,395,491,517,562,602,657,755,843,1037,1066,1122,1138,1194,1229,1429,1486,1519,1564,1572,1779,1784,1802,1823,1874,1909,1948,1954,1967,1977,1985,2008,2011,2032,2046,2071,2072,2076,2096,2099,2102,2179,2224,2229,2239,2272,2308,2339,2353,2425,2451,2472,2497,2532,2627,2676,2678,2738
- Hem-dem :sıkı fıkı,cancığer arkadaş
h. 307,1128,1667
h.-ile 1129
- yārān-ı hem-dem: canciğer dostlar
h. 1643
- hem-dem ol- :cancığer arkadaş olmak
h. 955,958,1258,1569,1603,1648,2663
- Hemīn :bu bile,tıpkı bu,çok
h. 543,546,1870
- Hemindem :bkz. hem-ān-dem
h. 1245,1924,2528,2548,2558
- Hemişe :daima,her zaman,her vakit
h. 33,56,76,105,120,282,451,473,690,693,733,793,851,955,960,980,1175,1233,1236,1290,1393,1474,1489,1508,1512,1580,1773,1891,2000,2024,2038,2082,2105,2142,2159,2420,2566,2647,2664,2669
- hemīşe kıl: daimi kılamak
h. 495
- Hem-kār :aynı işte olan
h. 1258

- Hem-nişin :telifsiz arkadaş
h. 1530
- Hem-rāh :yol arkadaşı
hem-rāh ol-: yol arkadaşı olmak,arkadaşlık etmek
h. 1342
- Hem-tā :denk,eşit
h. 2667
- Hengām :zaman,vakit
h. 670
- Henüz :yeni,bu ana kadar,şimdiye kadar
h. 2346
- Hep :bütün,tüm olarak
h. 877,1408
- Her :her
h. 1,4,5,13,47,112,196,268,293,444,611,765,808
927,988,1220,1241,1269,1403,1528,1530,1609,
1617,1617,1649,1671,1674,1733,1735,1804,
1804,1846,1846,1993,2045,2057,2112,2112,
2262,2292,2373,2376,2388,2399,2417,2444,
2583,2618,2663
- Herbiri :ayrı ayrı hepsi
h. 1609
h.-ydi 293,808
- Herdem :her zaman,daima
h. 1570
- Hergiz :asla,katıyen,hiçbir vakit
h. 50,55,268,311,327,485,556,629,721,977,1087
1179,1323,1394,1483,1506,1586,1805,1911,
2110,2163,2413,2626,2733
- Hevā :hava
temāsa-yı hevā :havayı seyretme
h. 2664
- Heves :arzu,istek
heves it-: bir şeye karşı istek duymak,heveslenmek
h. 1622
- Heycā :kavga,döğüş
h.83
- Hezār :bin
h. 812,1528
- hezārān :binler
h. 21,240,331,1230,2323,2423,2441,2477
- Hezimet :bozgun,bozgunluk
h. 2449,2685
- Hıfz :saklama,koruma
h. 540
hıfz-ı ilahī: ilahî koruma
h. 1852
- Hıṣāl :huylar,ahlaklar
h.-un 1237
- Hıṣm :kızgınlık,öfke
h. 243,1308,2387,2506,2554,
h.-ı 658
h.-ıla 92,95,600,957,1800,2470,2497,2542,2623
Hıṣm-ı Allah: Allah'ın hıṣmı

- h. 600
Hısm-ı İlâh: bkz.Hısm-ı Allah
 h. 2450,2503
hısm it-: öfkelenmek
 h. 87,190,1805,2008,2015,2170,2240,2328
hısm kıl-: öfkelenmek,kızmak
 h. 2009
- Hıyânet :itimadı,güveni kötüye kullanma,hainlik
 h. 1391,1479,1797
 h.-den 675,2365
hiyânet it-:hainlik etmek,aldatmak
 h. 663,875,2380
- Hızır :Hz. Hızır Peygamber
 h.-a 1237
âb-ı hızır: ölümsüzlük veren su,ölümsüzlük suyu
 h.-dan 31,121
- Hicâb :utanma
 h. 2491
- Hicâz :Arap yarımadasında Mekke ve Medine'nin bulunduğu yer
 h. 2597
- Hicr :ayrılık
 h.-i 861,2207
 h.-iyile 2321
 h.-iyle 448,2321
 h.-ün 437,1002,1075
- Hicrân :ayrılık
 h.-ı 1199
- Hicret :bir mmelekettten başka bir memlekete göç
 h.-den 1201
- Hiç :olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştirir,yok denecek kadar az,soru cümlelerinde belirsizlik anlatır
 h. 47,59,63,101,119,119,121,182,249,304,323,342,414,446,519,519,637,648,648,698,698,823,977,1132,1154,1240,1252,1480,1483,1483,1519,1798,1883,1883,2021,2032,2101,2110,2143,2144,2382,2446,2543,2721,2773
- hiç ol-: yok olmak
 h. 894
- Hidâyâ :hediyeler
 h. 1546
 h.-yıla 1905
enva'-ı hidâyâ:hediyelerin çeşitleri
 h. 1696
- Hikâyet :hikaye
 h. 67,901,933,956,1245,1350,1464,1503,2398,2567
hikâyet-i zülf: saçın hikayesi
 h. 35
- Hilâfet :birinin yerini tutma
hilâfet it-: birinin yerini tutmak
 h. 2082
- Hilâl :yeni ay

- Hil'at h. 1402
 :padişah veya vezir tarafından takdir edilen
 beğenilen kimseye giydirilen elbise,kafdan
 h. 419,764,1410
- Hil'atla- :hilat giydirmek
 h.-dı 521
- Hile :hile,oyun,aldatma
 h. 2323
hile it- :oyun etmek,aldatmak
 h. 2303
- Hilim :bkz. hilm
 h.-den 1250
- Hilm :sabır ve tahammül,yumuşaklık
 h. 984,1477,2581
 h.-dür 1585
 h.-ile 1477
hilm it- :yumuşak davranmak
 h. 2582
- Himayet :koruma,korunma
 h. 535
mismâr-ı himayet :koruma çivisi
 h. 1494
himayet it- :korumak
 h. 1252
- Himmet :gayret etme, çabalama
 h.-inün
 h. 45
- Himmetlü :gayretli, çalışkan
 h. 89
- Hind :Hint,Hindistan
Milk-i Hind :Hint ülkesi
 h.-e 1610
- Hitâb :hitap
 h.-a 591
- Hizmet :iş, iş görme
 h.-inde 2218
 h.-ine 185,384,1255,1456,1544,1695,2026,2161,
 2225,2254
- Hoca :hoca
 h. 497,497
- Hod :kendi
 h. 17,179,187,195,271,282,289,656,725,789,861,
 913,1117,1141,1358,1360,1426,1515,1627,1637
 1789,2052,2215,2250,2271,2330,2396,2410,
 2429,2451,2484,2731
- Hod-bin :kendini beğenmiş,bencil
 h. 95
- hodrey :kendi kafasına giden
 h. 95
- Hor :ehemmüetsiz,değersiz
 h. 748,860,1709
- Hoş :hoş,beğenilen,zevk veren
 h. 57,68,68,81,146,201,215,252,252,265,280,283
 287,312,350,364,371,373,382,383,411,417,727

429,462,472,473,508,512,539,561,585,608,631
684,694,696,713,762,788,836,905,907,935,940
952,991,1009,1028,1062,1073,1077,1091,1092,
1103,1131,1168,1193,1198,1201,1201,1231,
1243,1246,1278,1369,1400,1416,1441,1526,
1531,1542,1552,1555,1626,1629,1631,1648,
1666,1749,1757,1807,1905,1938,1944,1951,
1989,2020,2039,2066,2071,2136,2138,2158,
2172,2181,2184,2246,2304,2346,2370,2393,
2402,2406,2424,2505,2551,2575,2576,2579,
2601,2616,2619,2638,2654,2659,2707,2732,
2744,2766

hog dut-: incitmek.iyi davranmak
h. 765

hog eyle-: beğenilen duruma getirmek
h. 715

- hos gör-: anlayışla karşılamak
h. 872
- hos it-: ilgilenmek, hoşlanmak
h. 1883
- hos ol-: huzura kavuşmak, iyileşmek
h. 129, 1686, 1873
- hos tut-: bkz. hos dut-
h. 414
- Hos-bu: güzel kokulu, güzel kokan
h. 462
- Hos-hü: güzel mizaçlı, güzel huylu
h. 1073, 2744
- sultān-ı hos-hü: güzel huylu sultan
h. 1109
- sāh-ı hos-hü: güzel huylu şah
h. 145, 518
- Hos-sāz: güzel söyleyen
muđanniyān-ı hos-sāz: güzel söyleyen, güzel okuyan şarkıcı
h. 378
- Hü: huy, alışkanlık, ahlak
h. 17, 390, 650, 1260, 1416, 2287
- hü eyie-: huy edinmek
h. 91
- Hüb: güzel, hoş, iyi
h. 108, 138, 1058, 1132, 1371, 1856, 1862, 2740,
h.-ı 1869
- hüb-ı manzar: görünüşü güzel
h. 522
- hüb-ı ma'sum: suçsuz kabahatsiz güzel
h. 459
- hüb-ı zemāne: bahtın talihin güzeli
h. 1182, 2757
- hüb ol-: güzel olmak, güzelleşmek
h. 969
- Hübān: güzeller
sultān-ı hübān: güzeller sultanı
h. 854, 1571
- sāh-ı hübān: güzeller şahı
h. 2355
- Hudā: Allah
h.-nın 654
- hudā-yı rab u rahim: rahim olan Allah
h. 59
- Hudūd: yanaklar
hudūd-ı erğuvāni: erguvan renkli yanaklar
h. 2688
- Hudūs: sonradan peyda olma
h.-ından 689
- Hulk: huy, tabiat
h. 1073, 2744
- Hün: kan
hün- i mazlūm: mazlumun kanı
h. 1871

- Hün-âb :gözyaşı, kanlı su
h. 934,1023
- Hurc :meşinden yapılmış büyük heybe
h.-ısını 943
- Hürî :cennet kızı
h. 562,2405,2600
- Hurrem :şen,güler yüzlü
h. 172,409,1396,1400,1747,1873,2574
- hurrem it-: sevindirmek,şen etmek
h. 1419
- hurrem ol-: şen olmak,güleryüzlü olmak
h. 205,232,407,507,781,955,1005,1067,1120,1168
1168,1175,1474,1532,1760,1915,2029,2099,
2107,2198,2372,2416,2519,2601,2704
- Hürsîd :güneş
h. 436,514,1831,1861,2401
h.-e 514,1213
- hürsîd-i tâbân: parlak güneş
h. 2767
- Hussâd :hased edenler,kıskananlar
h. 1156,1486,1762
h.-a 1589,1767
h.-ıyız 1579
h.-un 1498
- icvâ-yı hussad: kıskançlığı azdırma
h. 1497,2738
- Husûf :ay tutulması
h.-ı 2649
- Huşûşa :başkaca, ayrıca
h. 1478,1724
- Huşk :kuru
h. 2054
- Huza :huda
h. 121
h.-dan 335
h.-ya 241
- Huzādād :hikayenin kahramanlarından birinin adı
h. 468,486,490,497,506,523,2771
h.-a 510
h.-ı 511
- Huzûr :makam,kat
h.-ına 2216
- Hüccet :senet,vesika,delil
hüccet-i kat'î: kesin delil
h. 5
- Hücre :mahkumların kapatıldıkları küçük oda
h.-sünde 1818
- Hücum :saldırış,saldırma
hücum eyle-: saldırmak
h. 295,491
- Hükûm :hüküm,emür, komuta
h. 343
h.-inde 550,877
h.-ünün 1203

- hük-m-i aslet :asalet hükmü
 h. 2697
hük-m-i fermân: ferman hükmü
 h. 2591
hük-m-i imânet: imamlık hükmü
 h. 1879
hük-m eyle-: hükmetmek
 h. 1333
hük-m it-: egemenliği altında bulundurmak
 h. 364, 2462
 Hükûmet :hükümet
 h. 989
 Hüma :1)devlet kuzu
 h. 1168, 1776, 2215
hüma-yı sa'âdet :devlet kuzu
 h. 48
 2)saadet, kutluluk
hüma-yı sâh :sahin saadeti
 h. 1911, 2022, 2065, 2075, 2101, 2107, 2123
 Hüner :marifet, ustalık
 h. 86, 1065
 Hüner-ber :ustalık götüren
 h. 96
 Hüner-mend :hünerli, marifetli
 h. 74, 754
 Hüner-ver :bkz. hüner-mend
 h. 93, 476, 935, 1247
hüner-ver ol- :marifetli olmak
 h. 476, 1934
 Hür :bağımsız
 h. -imis 1616
 Hürmet :saygı
hürmet kıl- :saygı göstermek, hürmet etmek
 h. 1110
 Hüsn :güzellik, iyilik
 h. 1870, 2156, 2200, 2250
 h. -e 471, 512
 h. -ile 1708
 h. -ine 113, 157, 2407, 2741
 h. -ü 2660
 h. -ün 1900
cerâd-ı hüsn :güzelliğin ışığı
 h. -inedür 34
 Hüсна :en güzel
 h. -dan 1478
 Hüsrev :padişah, sultan
 h. 2518
 h. -idi 2516
 h. -in 2522
hüsrev-i dil :gönül padişahı
 h. 1865
 Hüsrevân :padişahlar
 h. 139, 404, 1692, 1750
 h. -âm 2516

	<u>bisât-ı hüsrevân</u> : padîşah kilimi h. 1555
	<u>hüsrevân-ı nesî-i âdem</u> : insanoğlunun sultanı h. 871.2094
	<u>penâh-ı hüsrevân-ı mâh-ı âlem</u> : hükümdarların sığı- nağı olan ay gibi padîşah h. 2753
Hüveydâ	: açık. beşbeli h.

I

İklîm	: bir bölgenin ortalama hava şartları ile be- liren hali 1.-i 1255 1.-ine 2535 1.-inüfî 2197.2597
Ir-	: ayırmak. uzaklaştırmak 1.-di 487 1.-miş 725
Irak	: uzak 1.-dur 1986.2229
	<u>irak ol-</u> : uzak olmak 1. 1526.2754
‘Irak	: Irak ülkesi
	<u>Milk-i ‘Irak</u> : Irak ülkesi ‘1.-a 2237
İrmak	: ırmak 1. 1008
İsır-	: ısırarak. dişlerin arasına alıp sıkarak 1.-di 2632
İsmarîa-	: bir şeyin yapılmasını veya getirilmesini birine havelâ etmek 1. 357 1.-di 2459 1.-dum 663
İsmarlanî-	: bir şeyin yapılması ve getirilmesinin birine söylenilmesi 1.-di 877
İstabi	: ahır 1.-ını 532
İsuzluk	: ıssızlık. tenhalık 1.-da 317
‘İşk	: sevgi ‘1. 163 ‘1.-i 192.2492
	<u>‘İşk ol-</u> : aşık olmak. sevgi duymak ‘1. 193
İttîla‘	: öğrenme. tanıma. bilme 1.-i 954
İztırâb	: acı. elem. sıkıntı 1. 329

İ

- i- :imek fiili,cevher fiili
i.-ken 89,180
i.-se 2565
- i'ānet :yardım
i'. 408
- i'ādet : dönüşmek
i'ādet kıl- :dönüşmek,çevirilmek
i'. 681
i'ādet ol- :çevrilmek,çevrilmiş olmak
i'. 2438
- 'ibādet :Allah'ın emirlerini yerine getirmek
'ibādet eyle- :Allah'ın emirlerini yerine getirmek
'i. 2420
'ibādet it- :bkz. 'ibādet eyle-
'i. 2427
'ibādetler kıl- :ibadet yapmak
'i. 2406,2515
- İbhām :belli etmeme,açıklamama
i.-ı 2706
- 'İbret :kötü bir hadiseden alınan ders
'i. 914,2121,2567
'i.-den 1970
'İbret it- :İbret alınacak şekilde ders vermek
'i. 2500
- İcābet :kabul etme,kabul edilme,
İcābet eyle- :kabul etmek,uyumak
i. 2220
İcābet it- :bkz. İcābet eyle-
i. 388,1664
İcābet kıl- :bkz. İcābet eyle-
i. 2137
- İcāz :sözü kısa söyleme
İcāz it- :az sözle çok şey ifade etmek
İ. 1322
İcāz itdür- :sözü kısa söyletmek
İ. 1177
- i'cāz :mucize sayılacak derecede düzgün söyleme
i'. 26
- İcāzet :izin,ruhsat
i. 200,619,977,997,1322,2737
İcāzet it- :izin vermek
i. 1909
İcāzet kıl- :bkz.İcāzet it-
i. 2300
İcāzet ol- :izin verilmek,izin çıkmak
i. 124,187
İcāzet vir- :izin vermek
i. 517
- İctināb :çekinme,uzlaşma
i. 2538
- İç :1)akıl,gönül,irade gibi insanın manevi var-
lığını oluşturan şeylerden her biri

- i.-i 163,205,381,815,1000,1017,2242,2258,2431
2435,2474,2572,2691
i.-inde 302,921
i.-inden 957
i.-ümi 1036
2) herhangi bir durumun,cismin veya alanının sınırları arasında bulunan bir yer,iç kısım
i.-inde 36,38,42,56,82,82,89,93,137,181,274,
293,562,620,673,688,838,838,856,857,857,921-
981,992,1107,1209,1239,1442,1559,1589,1737,
1807,1844,1854,1862,1969,1871,1891,1901,
1934,1945,1962,1988,2047,2070,2156,2197,
2377,2397,2559,2587,2742,2752,2752
i.-indedür 990
i.-inden 310,1337,1454
i.-indeyidi 1396
i.-indeyim 671
i.-ine 570,1388,1679,2351,2622
i.-re 28,44,78,118,989,1582,1773,1845,2056
iç-
:içmek
i.-di 422,
i.-elüm 411
i.-en 2106
i.-er 265
i.-erdi 696
i.-erken 2106
i.-erler 2648
i.-iben 1042
i.-medin 394
i.-mişidi 564
iyiyip iç- :hoşça vakit geçirmek
i.-er 252
i.-erleridi 2105
içici :içme işini yapan
i. 1071
içmek :içmek
i. 400,406,2142
içim :bir yudumda içilecek miktar
i. 987
için :amacıyla,maksadıyla
i. 458
içün :bkz. için
i. 345,414,794,1220,1439,2079,2270,2419
içür- :içirmek,içmesini sağlamak
i.-di 301
idil- :yapılmak
i.-sün 2280
idiş- :bkz. it-
i.-ibenün 355
usr idiş- :zorluk etmek
i.-e 1352
yüsr idiş- :kolaylık göstermek
i. 1352

- ‘ifrit i. 2426
:çok kızma
‘ifrit ol- :çok kızmak
‘i. 2632
- İğva‘ :azdırma,bastan çıkarma
İğva‘-yı hāsīd :kıskançlık çıkarmak,haset etmek
i. 1580
İğva‘-yı hussād :kıskançlığı azdırma
i. 1497,2738
İğva‘ eyle- :azdırmak,bastan çıkarmak
i. 1578
İğva‘ kıl- :bkz. İğva' eyle-
i. 1499
- İhāta :bir şeyin etrafını çevirme
i. 50
- İhfā :gizleme,saklama
i.-yıla 2213
- İhlāk :öldürme,yok etme
i.-ine 1764
- İhlās :gönülden gelen dostluk,doğruluk,samimiyet
i. 529
i.-ıla 506
- İhsān :bağış,bağışlama
i. 154,229,753,779,979,1436,1549,1631,1702,
2019,2140,2547,2560,2580
i.-ını 959,2321
zallı-ı İhsān :iyiliğin gölgesi
i. 570
İhsān eyle- :bağışta bulunmak,bir şey bağışlamak
i. 1425,1827
İhsān it- :bkz. İhsan eyle-
i. 760,773,785,1120,1413,1571
İhsān kıl- :bkz. İhsan eyle-
i. 66,2144,2309,2477
- İhtimām :dikkatle çalışma,özenle iş görme
tarik-i ihtimām :dikkatle iş görme yolu
i.-ına 1673
- İhtirāz :çekinme,sakınma
İhtirāz it- :çekinmek,sakınmak
i. 988
- İhtiyār :seçme
i.-ı 660
İhtiyār it- :seçmek
i. 1519,2032
- İhtiyārī :isteğe bağlı
i. 2465,2775
- İkāmēt :oturma
İkāmēt kıl- :oturmak
i. 1105,2515
- İkbāl :baht,talin,işlerin yolunda gitmesi
i. 58,236,363,681,811,877,892,1684,2305
i.-e 669,961,1989
i.-i 1281
i. 510 415 538 688 1174 2754

- i.-üne 2310
mısbâh-ı ikbâl : talihin mesalesi
i. 1560
İkdâm : gayret ve sebatla çalışma
i. 1
ikdâm eyle- : sebatla çalışmak
i. 1948
ikdâm it- : gayret etmek
i. 699, 1676, 2196
ikdâm kıl- : çalışmak
i. 1
İki : iki sayısı
i. 14, 307, 334, 342, 374, 747, 822, 830, 863, 866, 887
890, 964, 965, 969, 1003, 1014, 1029, 1111, 1113,
1128, 1173, 1180, 1344, 1345, 1422, 1766, 1769,
1788, 1800, 1808, 1818, 1912, 1931, 1959, 1960,
2402, 2420, 2469, 2524
i.-nizin 645
i.-si 16, 965, 2493
i.-sin 818, 1021
i.-sini 2453
İkrām : saygı gösterme, hürmet
i. 2558
i.-ile 371,
ikrām eyle- : bir şeyi armağan olarak vermek
i. 420
ikrām it- : bkz. ikram eyle-
i. 960
ikrām kıl- : bkz. ikram eyle-
i. 1103
İktizā : ihtiyaç, gereklilik
i. 2662
İl : memleket, vilayet
i. 156, 1257
i.-ce 546
i.-de 99, 106, 1659
i.-e 1041, 1534
i.-inden 1004
i.-ine 2007, 2126
i.-inün 1272, 1272
‘İlac : ilaç, derde deva olan şey
i.-ı 639
İlāh : Allah
i.-ı 1044
hısm-ı ilāh : Allah'ın hısmı
i.-un 178, 230, 1316, 2260
İlāhi : Allah'ım, ey Allah'ım
i. 60, 171
fazl-ı ilāhi : ilahi fazilet
i. 1044
hıfz-ı ilāhi : ilahi koruma
i. 1852
kurb-ı ilāhi : ilahi yakınlık
i. 2444

- takdir-i ilāhī :Allah'ın taktiri
i. 2742
- I'lam :bildirme,anlatma
i'lām it- :anlatmak,bildirmek
'i. 26
- İlçî :elçi
i. 1618,1623,1655,1920,2159,2161,2165,2532
i.-den 2162
i.-si 1740
i.-ye 242
- İle :ile bağlacı
i. 114,134,150,363,364,2538
- İlerü :ön
ilerü tut- :ileri sürmek,öne sürmek
i. 306
- İlet- :iletmek,ulaştırmak,nakletmek
i.-di 207
i.-diler 1938
i.-e 146
hediye ilet- :hediye ulaştırmak,hediye vermek
h. 509
- İlhām :gönüle doğan şey
i. 1729
- 'İlm :ilim,okuyarak ,öğrenilen bilgi
'i. 472
'i.-i 79,1087,1088
'i.-ile 2609
'i.-ine 936
'İlm-i ticāret :ticaret ilmi
'i. 1089
- İlt- :çağırarak
i.-diler 1430
i.-eler 1466
- 'İmād :dürek,sütun
'i.-ı 138,139
- İmāmet :imamlık
hüküm-i imāmet :imamlık hükmü
i. 1879
- 'İmāret :umran,bayındırlık
'i. 104,438
'imāret kıl- :bayındır hale getirmek
'i. 882
'imāret ol- :bayındır hale getirilmek
'i. 104,438
- İndi :şimdi
i. 895,924,1043,1279,1461,1496,1509,1744,2337
2387,2497,2549,2567,2585,2729
- İnkān :olabilirlik,olabilecek vaziyette bulunma
i. 20,50,591,979,2773
- İn- :1)bir taşıt veya binek hayvanından inmek
.i.-di 313,314,1027
2)batmak
i.-di 2186
- İn'ām :nimet verme ,iyilik etme

- i.-ıla 371
in'ām it- : iyilik etmek
i.960
in'ām kıl- : yardım etmek
i. 1103
Inan- : bir şeyi doğru olarak benimsemek, güvenmek
i.-dum 664
i.-ma 985
i.-uñ 867
'Inān : düzgün
'i. 41
Inānıs : inanma, inanılan şey
i.-dı 1520
'Ināyet : lütuf, ihsan, iyilik
'i. 67
'ināyet it- : iyilikte bulunmak
'i. 1986, 2380
Indi : bkz. imdi
i. 1009
Incin- : incinmek
i.-di 101
Inci : inci
i. 379, 589, 668, 684, 807, 864, 864, 2315, 2393
i.-den 819
i.-leri 836
i.-si 866
i.-sini 818, 863
i.-ye 822
i.-yi 820
i.-yidi 847
Inkār : inkar, yaptığını gizleme
i. 26
Inle- : inlemek
s.-di 280
Ins : insan
i. 73, 545, 569, 590, 2648
i.-ile 40
Inşāf : merhametle, vicdana ve mantığa dayanan adalet
nūr-ı inşāf : adalet nuru
i. 1204
insān : insan
i. 1101, 1222, 2378
kudret-i insān : insan kudreti
i. 49
Intikām : intikam, öç alma
i.-a 250
i.-ı 2549
i.-ın 1426
İntizām : tertipli, düzgün olma
i. 60
İp : ip
i. 60
İpin kes- : öldürmek
i. 667

- ir :erken zaman
i. 1951
- ir- :1)ulaşmak,yetişmek,ileri bir dereceyi bulmak
i.-di 46,202,242,435,435,453,510,619,752,849,
903,932,1097,1472,1473,1534,1551,1754,1835
1905,1919,2130,2153,2161,2199,2244,2472,
2493,2514,2675,2690,2713
i.-diler 2172,2173
i.-e 324
i.-er 49
i.-erse 898
i.-iben 2205,2292
i.-ip 317,2225
i.-iser 368
i.-368
i.-medi 119,833,856
i.-medin 56,588
i.-meseyidi 197
i.-meye 1228
i.-mez 268
i.-mezem 977
i.-mezidi 2409
i.-miş 808
i.-üp 1760
deste ir- :ovaya ulaşmak
i.-eyim 736
ecel ir- :ömrün sonuna ulaşmak,ömrün sonunun
gelmesi
i.-ip 1096
maksūduna ir- :isteğine,dileğine kavuşmak
i. 410
2)düşmek
i.-er 1385
- irādet :dileme,gönül isteği,emir
i. 125,200,973,1323,2438,2736
i.-le 995
i.-ler 1674
irādet kıl- :emir vermek
i. 1909
irādet ol- :emir verilmek
i. 187,517,997,1664
irādet vir- :emir vermek
i. 2300
- irān :Iran ülkesi
i. 2140
- irem :Ad kavmi zamanında Seddad tarafından cennet'e
benzetilerek yapılan bir bahçe
Bâğ-ı İrem :İrem bağı
i.-den 31
- irgür- :ulaştırmak,eriştirmek
i.-eler 426
- iri :iri,kocaman
i. 1918
- iric- :ulaşmak

- i.-di 153,224,302,373,436,471,622,816,898,930,
1013,1139,1286,1328,1361,1401,1421,1561,
1666,1831,1848,2046,2312,2341,2354,2372,
2440,2476,2590,2644,2681,2692
i.-diler 312,368,1199,2171,2686
i.-diyise 2193
i.-düm 2320
i.-e 428,1001,1007,1282,1602,1828,1913
i.-esiz 1326
i.-iben 2276
i.-ince 2530 ,2612
i.-ip 1045,1418,1539,2322
i.-iser 2605
i.-medin 587
i.-miş 1456
i.-mişidi 1169,1465
i.-üp 430,1201
i.-ür 395
irüşü gel- :gelip yetişmek
i.-di 2743
- irsāl :gönderme,yollama
irsāl eyle- :göndermek,yollamak
i. 16391965,2255,2674
irsāl it- :bkz.irsal eyle-
i. 1919,2125,2179,2468,2573,2616,2681
irsāl kıl- :bkz.irsal eyle-
i. 1284,2159,2339,2366
- irte :ertesi,yarın,gelecek sabah
i. 1010,1475
i.-leri 641
i.-ye 1790,2051
- irtifā' :yükselme,yükseklik
i.-ı 954
- irtihāl :göçme,göç etme
i.-e 1465
- irür- :bkz.irgür-
i.-di 656,1557,
i.-e 2221
i.-mesün 55,121
i.-üp 1490
i.-ürdüm 1968
- isbāt :sahit ve delil göstererek doğrusunu ortaya
çıkarmak
i.-ın 1517
- isdeyü :araştırarak,arayarak
i. 1185,1185
- issi :sahip,malik
i. 90,93,216,421,656,782,1414,1745,1854,2290
i.-dür 1427
i.-ne 2131
i.-yidi 369,1702,1996
- istibşār :müjde alma,hayırlı bir haber alıp sevinme
i. 2752
- iste- :istemek,bir şeyin kendisine verilmesini söy-

- lemek,dilemek
i.-di 997,1371
i.-dise 1281
i.-dük 1322
i.-rem 1033
i.-ridi 732
i.-riken 2517
i.-rise 976
i.-rsen 2538
i.-rüm 1030
i.-yen 46
i.-yeydi 518
i.-yeyim 1356
- Istet- :istemek işini başkasına yaptırmak
i.-elüm 2158
i.-ip 2025
- Isti'ānet :yardım isteme
i. 408
- Istikāmet :bir şeyin bir tarafa doğrulması
i. 2515
- Istikbāl :gelecek zaman
i.-e 370,2475
- Isti'lā :yükselme
i.-sı 1601
- Istilām :öpme veya el sürme
sevķ-ı istilām :öpme arzusu
i. 1699
- Istirāhat :rahat etme, dinlenme
i. 1468
istirāhat it- :dinlenmek
i. 374
- Istislām :uyma
i.-ı 1601
- Isyān :ayaklanma
i.-un 676
- İş :iş
i. 16,90,166,239,250,258,322,336,414,497,630,
653,698,732,732,888,894,930,952,956,976,
1043,1117,1238,1261,1265,1462,1658,1665,
1672,1798,1828,1904,1924,1958,1984,2078,
2112,2151,2284,2289,2330,2418,2419,2486,
2540,2709,2731
i.-de 88,174,500,954,1087,1160,1225,1265,1450,
**1513,1644,1678,1816,1876,1939,2112,2378,
2425,2471,2778**
i.-dedur 150
i.-den 255,271,467,592,1040,1235,1288,1303,
1306,1519,1642,1656,1736,1751,1910,2008,
2080,2135,2165,2242,2303,2357,2426,2431,
2482,2606,2687,2771
i.-dür 1653
i.-e 171,177,182,196,171,177,182,196,234,270,
425,517,643,662,780,844,952,973,1107,1127,
1227,1258,1278,1282,1307,1383,1452,1520,

- 1625,1641,1676,1739,1765,1779,1807,1814,
1819,1877,1909,1968,1989,1993,2013,2104,
2160,2163,2196,2240,2262,2291,2300,2338,
2375,2376,2399,2434,2443,2446,2465,2707
- i.-i 186,195,211,223,238,269,273,279,284,365,
386,412,451,483,495,656,676,679,699,733,737
944,984,991,992,1037,1136,1152,1161,1235,
1236,1262,1290,1324,1325,1364,1393,1483,
1653,1659,1789,1826,1884,1926,1990,1990,
2016,2030,2116,2194,2276,2371,2414,2421,
2428,2494,2568,2593,2748
- i.-idi 1151
i.-idür 92,92,498,927,927,992,1958
i.-ile 2281
i.-ime 1640
i.-imis 793
i.-in 496,2669
i.-inde 1266,1825,1840,1859,1970,2541
i.-inden 940,1402,1986,2027,2451
i.-ine 679,1043,1826,1925,2237,2716,2720
i.-ini 616,769,1140,1434,1437,2459,2733
i.-ler 628,2121
i.-lerden 628,1677
i.-lerse 701
i.-lerün 2079
i.-ümüz 1328,2148,2448
i.-ün 217,285,582,588,666,978,1475,1787,1824,
1972,1981,2279,2392,2415,2565,2710
i.-ünde 1969,2264
i.-üne 2563
i.-ünüz 1265
- iş eyle- :bir şey yapmak,kötülük yapmak
i. 2498
- iş it- :bkz.iş eyle-
i. 271,276,557,614,1145,1195,1577,2471
- iş kıl- :bkz. iş eyle-
i. 2561,2565
- işâret :bir şeyi (kaş,göz,el v.b.şeylerle) gösterme
işâret eyle- :bir şeyi(kaş,göz,el v.b. şeylerle)
gös-termek
i. 642
- işâret it- :bkz. işâret eyle-
i.399
- işbu :bu,işte bu
i. 262,2080
- işfāk :lutfetme,bağış
envā'-ı işfāk :bağışların çeşidi
i.-ıla 1120
- işid- :bkz. işit-
i. 1509
- iş-içün :iş için
i. 414
- işit- :duymak,haber almak
i. 282,2039

- i.-di 147,189,233,233,370,407,415,422,503,646,
652,758,792,868,916,1002,1034,1050,1191,
1195,1271,1412,1427,1635,1683,1784,1914,
1922,1964,2029,2159,2162,2220,2239,2333,
2389,2416,2425,2431,2439,2469,2496,2542,
2553,2634,2710,2775
- i.-diler 1172
- i.-düm 1222,2155
- i.-dün̄ 2540
- i.-e 1622
- i.-ecegez 2366
- i.-ecek 1332
- i.-em 1850
- i.-esiz 258
- i.-eydi 360
- i.-eydüm 2324
- i.-gil 362
- i.-iben 2256
- i.-icegez 151,2178
- i.-icek 299,600,610,1119,1159,1458,1500,1543,
1732,1778,1800,1873,1915,1987,2091,2125,
2168,2183,2215,2249,2309,2345,2410,2434,
2447,2485,2523,2531,2548,2587,2674,2723,
2760
- i.-imedük 1406
- i.-ün̄ 2549
- i.-üp 1590,1961,2572
- işüdü gel- :ișiterek
- i.-di 1384
- ișitmek :ișitmek,duymak
i. 1727
- ișle- :yapmak
i.-diyse 693
i.-dügini 2118
i.-miş 90
i.-r 894
i.-rise 2116,2118
i.-rse 2568
i.-leyen 733
i.-yü 16
- ișlet- :çalıştırmak
i.-ürdi 1377
i.-ürlerdi 1380
- ișret :yaşama,geçinme
i. 2367
i.-ile 411,696
- it :it,köpek
i. 987,1228,2164,2632,2632
- it- :etmek,(bir iş. bir hareket) yapmak,eylemek
i. 596
i.-di 218,238,290,317,357,399,889,953,1055,
1166,1195,1366,1411,1772,2072,2311,2367,
2411,2719
i.-diler 1401

i.-dise 1451,2555
 i.-disen 1493
 i.-diyse 279
 i.-dügi 244,1824
 i.-dügin 2566
 i.-dügini 2731
 i.-dügün 666
 i.-dük 220
 i.-dükleri 2641
 i.-dükse 220
 i.-düm 2114
 i.-dün 2335
 i.-dünidi 2308
 i.-dünise 633
 i.-dünüz 1822
 i.-e 1902,1926,2552
 i.-eler 376,1397,2066
 i.-elüm 2,2343
 i.-em 2151
 i.-en 2571,2711
 i.-eni 2060
 i.-er 382,544,1983,2112,2176
 i.-erdi 134
 i.-eridi 693
 i.-eriken 483
 i.-erse 409,1263
 i.-esiz 258
 i.-eydi 1161
 i.-eydün 1106
 i.-gil 2211
 i.-iben 686,1167,1938,2564
 i.-icek 2582
 i.-ici 2325
 i.-imedük 2733
 i.-iserdün 1151
 i.-ip 944
 i.-medi 1925
 i.-medüm 676
 i.-mege 52
 i.-mese 2361
 i.-meyevüz 635
 i.-meyicek 893
 i.-meziz 1305
 i.-miş 1451
 i.-mişem 1893
 i.-mişidi 2030
 i.-miyeyidi 1303
 i.-se 1161
 i.-sün 599,629
 i.-üben 1026
 i.-ün 1644
 i.-üp 2750
 i.-üpdür 654

âbâd it- :mamur hale getirmek,imar etmek

- i.-erdi 76
 ‘âdet it- :alışkanlık haline getirmek
 i.-dün 574
 ‘afv it- :bağışlamak
 i. 2090
 i.-di 2019
 i.-e 1330,1330
 ‘âqâh it- :haberdar etmek,bilgilendirmek
 i.-di 1564,1916,2080
 ‘âh it- :acı ile içini çekmek
 i. 1365
 i.-di 2332
 i.-dünüz 2108
 i.-iben 164
 i.-ip 280
 ‘ahd it- :söz vermek
 i.üp 1520
 ‘aheng it- :başlamak,girismek,tutuşmak
 i.-di 1933
 ‘âh u fiğan it- :acı ile bağırarak inlemek
 i.-erleridi 358
 ‘akl it- :akıl etmek,düşünmek
 i.-üp 173
 ‘âr it- :utanmak
 i.-em 1911
 ‘ârâm it- :istirahat etmek
 i.1009
 ‘arz it :bildirmek,sunmak
 i.-di 148,1547,2061,2100,2210,2424,2473
 i.-diler 2188,2687
 i.-e 941
 i.-eler 185
 i.-iben 1293,1908,2671,2748
 i.-mege 1629
 i.-meye 593
 i.-mişidi 2085
 ‘ayân it- :açıklamak,belli etmek,bildirmek
 i. 2486
 i.-di 10,213
 ‘âzād it- :salıvermek,kurtarmak,bırakmak
 i.diler 2020
 i.-erse 1188
 i.-medün 300
 ‘azl it- :görevden almak,işden çıkarmak
 i. 2111
 ‘azm it- :niyet etmek,gitmeye karar vermek
 i.-di 130,149,562,
 i.-erlerdi 1737
 i.-ersin 1678
 i.-iben 2211
 i.-mişidi 132
 ‘azm-ı seyrân it- :gezintiye çıkmaya karar vermek
 i. 2325
 ‘bâzî it- :eşleşmek

- i.-üp 2492
bāziçe it- :oyun etmek
 i.-di 131
ber-dār it- :idam etmek
 i.-di 1823,2738
 i.-eler 916,2011
 i.-medi 1979
 i.-megil 2570
 i.-meyelüm 1159
 i.-mez 2585
beyān it- :bildirmek, anlatmak, açıklamak
 i. 683,1863,2486,2762
 i.-em 2594
beyqam it- :haber etmek, haber vermek
 i. 2436
bez-nam it- :adını kötüye çıkarmak
 i.-di 1772
bezter it- :çok kötü yapmak
 i.-iser 279
bī-cān it- :öldürmek
 i.-di 2454
 i.-eler 1842
bühtān it- :iftira etmek
 i.-düm 2545
 i.-er 627
 i.-eyim 595
 i.-mezem 648
 i.-miş 862
cehd it- :çalışmak, çabalamak
 i.-elüm 1764
 i.-er 2626
 i.-esiz 1673
 i.-iben 556
ceng it- :savaşmak, vuruşmak
 i.-di 1933,2682
cevlān it- :dolaşmak
 i.-erdi 134
 i.-ip 1975
cürm it- :suç işlemek
 i.-enlere 2581
çāk it- :cesaret etmek
 i.-iben 2603
 i.-meye 592
çāre it- :çare bulmak
 i.-mezenüz 270
dād it- :adaletle hükmetmek
 i.-eli 856
 i.-erdi 76
da'vet it- :çağırarak
 i.-er 2518
def' it- :öteye itmek savmak
 i.-elüm 1324
delālet it- :yol göstermek
 i.-esiz 223

- dermān it- :çare bulmak
 i.-elüm 849
 i.-evüz 805
 i.-mezise 2673
 i.-ün 1640
- devr it- :dolaşmak,sarmak
 i.-mişdür 1111
- diriğ it- :esirgemek
 i.-mezidüm 519
- divāne it- :deli etmek
 i.-mişdür 1226
- dostlık it- :yakınlık kurmak
 i.-ip 1680
- efqān it- :ıztırap ile haykırmak,bağrışmak
 i.-diler 1963,2333
- em it- :ilaç etmek,ilaç yapmak
 i.-em 2267
- emr it- :buyurmak,emir vermek
 i.-di 547,2737
 i.-dügünizi 635
 i.-iben 634
- evkār it- :ıslah etmek
 i.-di 2031,2207
- fāş it- :duyurmak,acığa vurmak
 i. 2297
- fāzahat it- :edepsizlik etmek
 i.-er 266
- feryād it- :acı ile yüksek sesle bağırarak
 i.diler 1306
- fiğan it- :bağırıp çağırma,inleme
 i.-eriken 1045
 i.-di 1069
- fikr it- :düşünmek
 i.-di 709,735,1137,1765,1790
 i.-erseniz 1644
 i.-iben 991,1572,2232,2253
 i.-ip 1136
- firār it- :kaçmak,ortadan kaybolmak
 i.-di 1519
- 'ıyān it- :bkz.'ayan it-
 i. 2762
- ğam-ğın it- :kederlendirmek,hüzünlendirmek
 i.-er 1076
- ğaret it- :yağmalamak
 i.-miş 1272
- ğark-āb it- :suya batırmak
 i.-di 1021
- gešt it- :gezmek,dolaşmak
 i.-erleridi 452
- ğulğul it- :bağrışıp çağrışmak
 i.-er 1808
- qūs it- :kulak vermek,dinlemek
 i.-e 1501
 i.-medi 1883

- güc it- :zorlamak,zorluk çıkarmak
i.-iben 2428
- haber it- :haber vermek
i.-meseyidi 198
- halās it- :kurtarmak
i.-di 1197
i.-em 505
- halk it- :yaratmak
i.-eni 2507,2670
- hall it- :çözmek
i. 1513
- hamle it- :saldırmak
i.-di 2675
- harāmīlik it- :haydutluk etmek
i.-erdi 479
- harc it- :sarf etmek
i.-e 1649
- hāşıl it- :ortaya çıkarmak
i.-iben 1645
- hatā it- :yanlış yapmak
i.-dümse 2017
- hazer it- :sakınmak,çekinmek
i.-e 1602
- hāzır it- :hemen kullanılabilir hale getirmek
i. 1229
i.-di 1486,2384,2534,2535
- hazinedār it- :hazineyi idare etmek için memur
olarak atamak
i.-di 550
- hazm it- :direnmek,sebat etmek
i. 1678
- helāk it- :öldürmek
i.-erdi 1253
i.-ibenün 1392
- heves it- :bir şeye karşı istek duymak,eğimli olmak
i.-üp 1622
- hısm it- :öfkelenmek
i.-di 190,1805,2008,2240
i.-e 2015
i.-eydi 87
- hiyānet it- :itmadı güveni kötüye kullanma
i.-meye 875
i.-meyeidün 663
h.-mişdür 2380
i.-iben 2170
i.-üp 2328
- hilāfet it- :halifelik yapmak
i.-gil 2082
- hile it- :oyun etmek,aldatmak
i.-düm 2303
- hilm it- :yumuşak davranmak
i.-icek 2582
- himāyet it- :korumak
i.-mezdi 1252

- hos it- :meşgul etmek
i.-medi 1883
- hurrem it- :sevindirmek
i.-diler 1419
- hüküm it- :eğemenliği altında bulundurmak
i.-er 364
i.-erdi 2462
- 'ibâdet it- :Allah'ın emirlerini yerine getirmek
i.-em 2427
- 'ibret it- :ibret alınacak ders vermek
i.-em 2500
- icâbet it- :uymak
i.-iser 1664
i.-üp 388
- icâz it- :az sözle çok söz ifade etmek
i.-erdük 1322
- icâzet it- :izin vermek
i.-di 1909
- ihtirâz it- :çekinmek,sakınmak
i.-e 988
- ihtiyâr it- :seçmek
i.-di 1519,2032
- ihsân it- :bağışlamak
i.-di 1571
i.-dünüz 785
i.-e 760,1120
i.-er 1413
i.-mezse 773
- ikdam it- :gayret etmek
i.-di 2196
i.-erse 699
i.-erisen 1676
- ikrâm it- :bir şeyi armağan olarak vermek
i.-erdi 960
- i'lâm it- :anlatmak,bildirmek
i'.-di 26
- in'âm it- :iyilik etmek
i.-erdi 960
- 'inâyet it- :lütüfta bulunmak,iyilik etmek
i.e 2380
- ir it- :ulaşmak,yetişmek,ileri bir dereceti bulmak
i.-erdi 1951
- irsâl it- :göndermek,yollamak
i.-di 2125,2179,2468,2573,2616,2681
- istirâhat it- :dinlenmek
i. 374
- iş it- :bir şey yapmak,birisinin başına bir iş getirmek
i.-di 271,276,557
i.-diyise 614
i.-eler 1577
i.-erem 2471
i.-eydi 1145
- itâ'at it- :söz dinlemek,boyun eğmek

- i.-em 2445
‘iyan it- :açıklamak
 i. 2762
ka**bu**l it- :bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı
 olmak
 i.-ip 2196
 i.-mez 1882
 i.-üp 351,2508
ka**h**r it- :beddua etmek
 i.-di 1496
ka**r** it- :etki yapmak
 i.-di 902,2031
ka**ra**yir it- :öldürmek,yere sermek
 i.-di 431
ka**s**d it- :kıymak
 i.-di 294
 i.-649
ka**ya**d it- :olumlu sonuç almak
 i.-iben 136
ku**ll**ık it- :kulluk derecesinde hizmet etmek
 i.-di 528
 i.-düm 1157
 i.-eridi 2086
 i.-emedük 2108
lu**t**f it- :alçak gönüllülük göstermek,bildirmek
 i.-di 809,1571,2103
 i.-erdi 974
ma**h**küm it- :kötü bir duruma sürüklemek
 i.-e 2124
me**d**h ü se**n**ā it- :ögmek
 i.-di 61
me**ft**ün it- :fitneye düşürmek
 i.-di 161
me**r**hem it- :çare bulmak
 i.-em 2267
mu**ka**rri**n** it- :birlikte bulundurmak
 i.-iben 1213
mu**ne**vver it- :aydınlatmak
 i.-di 434
mu**ze**yyen it- :süslemek
 i.-di 1471
na**h**çir it- :av yapmak
 i.-erdi 473
na**-**za**p**t it- :zorla almak
 i.-mez 540
ne**fr**in it- :lanet okumak
 i.-iben 2640
ni**‘**ām it- :hediyeler vermek
 i.-di 420
ni**ka**h it- :bir erkek yada kadını nikahla almak
 i.-düribenin 208
 i.-em 177
ni**s**ār it- :serpmek,saçmak
 i.-erdi 254

- i.-üp 439
noksān it- :eksiltmek
 i.-meye 1903
pāk it- :temizlemek
 i.-erler 2379
pāre pāre it- :en küçük parçalara ayırmak,parçalamak
 i.-di 2633
 i.-erse 2446
peyğām it- :haber etmek,haber vermek
 i.-di 2414
pişe it- :alışkanlık haline getirmek
 i.-erse 105
 i.-mese 1236
 i.-ün 1325
pür-nūr it- :ısıklarla donatmak,nurlandırmak
 i.-di 1976
rağbet it- :beğenmek,istemek
 i.-er 1576
rahm it- :esirgemek,korumak
 i. 2755
 i.-erdünüz 1319
 i.-mez 656
redd it- :geri çevirmek
 i.-meye 1897
ref' it- :lağvetmek,hükümsüz bırakmak
 i.-elüm 1324
revān it- :yürüyerek gitmek
 i.-düm 176
 i.-er 32
 i.-sen 516
revāne it- :gitmek,yürümek
 i.-evüz 1654
riāyet it- :saymak,satgı göstermek,gözetmek
 i.-di 872
sabr it- :sabır göstermek,sabırlı davranmak
 i. 1382
 i.-di 577,1372,1973,2253,2612
 i.-1239,1972
 i.-eler 1352
 i.-elüm 1162,1349
 i.-emedi 1287
 i.-emez 340
 i.-enlerün 1408
 i.-erdi 1249 ,1354
 i.-erise 899
 i.-eyim 2251
 i.-meseyidi 2122
 i.-mezidi 2123
 i.-üben 205
 i.-ün 1265,1295
 i.-üp 1296,2658
sabr u karar it- :sabır ve kararlılık göstermek
 i.-medin 2465

- bezme-saz it- :sohpet ve muhabbet meclisi için bir köşe yapmak
i. 377
- selām it- :uzakta olan bir kimseye herhangi bir vasi-
sita ile esnlik dilemek
i.-di 154
i.-e 150
i.-er 226
- sehv it- :yanlış etmek,yanılmak
i.-e 983
- selb it- :zorla almak
i.-erdi 1335
- seyrān it- :gezinmek
i.-erdi 1048
- siyāset it- :idam etmek,cezasını vermek
i.-diler 2564
i.-e 2009
i.-erdüm 1739
i.-mişidi 2556
- sohbet it- :dostça,arkadaşça konuşmak
i.-diler 417
i.-er 1600
- su'al it- :sormak
i.-üp 740
- şulh it- :barışmak,barışı sağlamak
i.-erler 16
- şād it- :sevindirmek
i.-diler 2020
i.-er 1076
i.-erse 1188
i.-medün 300
- şebihün it- :gece baskını yapmak
i.-miş 2053
- serh it- :açıklamak
i.-dük 2609
i.-elüm 2177
i.-em 380,2576
i.-emez 2413
i.-imez 2157
i.-ünüz 1817
- sikāyet it- :yakınmak,sızlanmak
i.-di 2480
- tāc-dār it- :hükümdar yapmak
i.-sün 1489
- ta'cil it- :cabuklaştırmak,acele etmek
i.-e 1846
i.-me 1844,2120
i.-mesün 677
- tahammül it- :dayanmak,katlanmak
i. 1227
i.-e 1404
i.-emezdüm 1737
- tahmīn it- :yaklaşık olarak değerlendirmek,kestirmek
i.-esin 1715

- tahrik it- :kışkırtmak
i.-ip 910
- tahsin it- :güzel bulup taktir etmek
i.-di 537
i.-dise 1761
i.-er 545
i.-evüz 1652
- takdir it- :beğenmek
i.-di 1566
- takrir it- :anlatmak
i.-di 232,514,844,1037,1140,1449,1700,2522
i.-e 2595
i.-esin 2308
i.-evüz 1520
2)yerleştirme
i.-di 2167
- taksir it- :kusur etmek ,kusur işlemek
i.-di 2167
- ta'lim it- :öğretmek
i.-di 2147
i.-eyim 874
- tārāc it- :yağmalamak
i.-erdi 160
- tasarruf it- :artırmak
i.-sün 57
- tasdik it- :doğrulamak,gerçek olduğunu söylemek
i.-er 2250
- ta'yin it- :atamak,kararlaştırmak
i.-esin 1715
i.-evüz 1652
- tazallum it- :sızlanmak,yanıp yakılmak
i.-icek 2749
- tebliğ it- :götürmek
i.-di 1634
- tedbir it- :önlem almak
i.-di 844,978,2338
i.-e 2614
i.-elüm 1304
i.-evüz 1620
i.-mezisen 1877
- tefahhus it- :inceden inceye araştırmak
i.-di 1343
- tefhim it- :anlatmak,bildirmek
i.-di 1908
- teftis it- :kontrol etmek,gereği gibi araştırmak
i.-di 142,2057,2529,2713
i.-e 102
- tehdid it- :gözdağı vermek.birinin gözünü korkutmak
i.-di 2442
- te'hir it- :sonraya bırakmak,geciktirmek
i.-di 1207,1840
i.-mezisek 1206
- teklif it- :önermek,öneride bulunmak
i.-erisen 2428

- tekrār it- :yeni baştan söylemek veya yapmak
i. 659
- tenbīh it- :uyarmak,hatırlatmak
i.-ibenün 1655
- terahhum it- :merhamet etmek,acımak
i.-di 2531
- terbiyet it- :eğitmek
i.-di 1079
- tercih it- :üstün tutmak,daha çok beğenmek
i.-di 569
- terk it- :bırakmak,vazgeçmek
i.-e 2363
i.-erdi 112
i.-esin 1887
i.-mez 1116
i.-mezem 341
i.-ip 2684
- teslim it- :bir emaneti yerine vermek
i.-di 1908
i.-em 1913
i.-evüz 346
i.-eyim 874
i.-ip 1089
- tesviş it- :karıştırmak,karmakarışık etmek
i.-di 2425
- tevakkuf it- :eğlenmek,beklemek
i.-digiçün 2104
i.-medi 1007
i.-megil 1876
- tevbe it- :bir günah yada suçu bir daha yapmamaya söz vermek
i.-di 506
i.-ersen 505
- tevfiz it- :acele etmek
i.-di 2460
- ticāret it- :mal alım satımı yapmak
i.-eridi 1091
- tiz it- :çabuk etmek
i. 582
- 'ukūbet it- :iskence etmek,eziyet etmek
i.-e 923
- var it- :ortaya çıkarmak
i.-sün 1233,1489
- yād it- :hatırlamak,anmak
i.-di 1069
i.-mezdi 486
- yañlıs it- :hata yapmak
i.-eler 1577
- yār it- :dost etmek,dost edinmek
i.-sün 1233
- yare it- :yaralamak
i. mişdi 2715
- yoğ it- :varlığa son vermek,ortadan kaldırmak
i.-meye 190

- i.-üptür 861
yol it- :bir yere sık sık gitmek
i.-di 2772
zabt it- :zorla işgal etmek,zorla almak
i.-di 106
zahmet it- :biri için yorulmak veya zahmete girmek
i.-di 2670
i.-diler 823
zār it- :ağlamak,inlemek
i.-di 2207
i.-elerdi 1306
zāri it- :ağlamak,inlemek
i.-di 646,804,1365
i.-elerdi 1294
zārılığ it- :ağlayıp sızlamak
i.-er 751
zecr it- :eziyet etmek
i.-erse 629
ziyān it- :yersiz boş yere harcamak
i.-düm 1149
zulm it- :eziyet etmek,işkence yapmak
i.-enleri 1439
i.-erdi 1208
itā'at :boyun eğme,dinleme
itā'at kıl- :boyun eğmek
i. 260
itdür- :etmek işini yaptırmak
'azl itdür- :yol verdirmek,bıraktırmak
i.-elerdi 555
ber-dār itdür- :idam ettirmek,astırmak
i.-de 1985,2385
i.-irsin 2756
harāb itdür- :çürüttürmek
i.-ser 1763
hāzır itdür- :hemen kullanılabilir hale getirmek
i.-di 2589
helāk itdür- :öldürtmek
i.-di 1276
icāz itdür- :az sözle çok şey ifade etmek
i.-ek 1174
kem itdür- :kötülük yaptırmak
i.-e 1472
mahbūs itdür- :hapse attırmak
i.-di 1939
nikāh itdür- :nikahı altına almak
i.-di 2455
pāre pāre itdür- :parçalattırmak,parça parça
ettirmek
i.-ürmiş 1618
peyğām itdür- :haber ettirmek
i.-di 2166
zīr ü zeber itdür- :alt üst ettirmek
i.-di 1298
itidal :ölcülülük,asırı olmama

- i.-i 1836
 İtikād :inanma
 i. 1669
 İ'tizād :yardım isteme,yardım etme
 i'.-um 1669
 İtlāf : telef etme
 sāhib-i itlāf :telef edici
 i.-ıdı 1516
 itmām :bitirme,tamam etme
 i. 1
 itmām ol- :tamam olmak
 itmek :bir işi yapmak
 i. 303,1224,1884
 beyān itmek :bildirme,açıkça söyleme
 i. 1672
 bi-murat itmek :arzusuna,dileğine erdirmeme
 i. 1928
 cenq itmek :savaşma,vuruşma
 i. 2182
 fikr itmek :düşünme
 i. 1787
 çamz itmek :gammazlamak,münafıklık etmek
 i. 2479
 'Ināyet itmek :lütüfta bulunma,iyilik etme
 'i. 1986
 sabr itmek :sabırlı davranma,sabır gösterme
 i.196,597,1268,1989
 i.-e 1922
 sayd itmek :av avlama,avlanma
 i. 2662
 serh itmek :açıklama
 i. 2284
 sikār itmek :av avlama
 i.-e 2662
 tarik itmek :terk etme
 i. 1606
 İttifākā :rastgele,tesadüfen
 i. 771
 İttifākāt :tesadüfle olan şeyler
 i.-ile 2621
 İttisāl :birbirine kavuşma
 i. 122
 i.-e 1199
 İv- :acele etmek
 i.-meseydün 1968
 İv :ev
 i.-e 18,46,2124
 i.-ine 469,972,1067
 i.-ini 975,1337
 'İvāż :bedel,karşılık,karşılık olarak verilen şey
 'i.-lar 1417
 'İvāż bul- :karşılık bulmak
 'i. 2568
 'İvāż eyle :karşılık vermek

ivit	‘i. 244 :evet i. 50,390,597,604,640,1016,1032,1285,2143
iy	:ey.hey i. 118,120,121,122,123,143,165,175,240,296,299 301,331,385,388,444,497,515,522,581,590,610 621,661,672,782,812,853,854,895,911,918,924 945,1029,1035,1051,1101,1105,1107,1138,1151 1152,1156,1174,1181,1202,1218,1279,1327, 1439,1461,1491,1498,1502,1504,1509,1539, 1575,1579,1584,1643,1667,1728,1732,1795, 1799,1825,1832,1835,1838,1844,1848,1852, 1681,1868,1871,1875,1876,1878,1890,1892, 1894,1899,1971,1988,1993,1995,1997,2013, 2021,2084,2086,2094,2109,2121,2130,2119, 2154,2175,2264,2274,2283,2293,2303,2305, 2345,2347,2358,2376,2382,2385,2387,2390, 2393,2467,2494,2498,2503,2504,2550,2550, 2561,2563,2569,2590,2596,2604,2605,2610, 2631,2672,2711,2712,2720,2746,2753,2755, 2756,2763,2765,2766,2769,2773,2774
‘izār	:yanak ‘i.-ı 457
i‘zāz	:aziz kılma,saygı gösterme i‘.-ıla 2528 i‘.-ilen 215
‘izz	:yücelilik,ululuk ‘i. 59
‘izzet	:kuvvet,kudret ‘i. 1891 ‘i.-ile 1544,2209,2458

K

Kabāyih	:yakışiksız çirkin şeyler k. 626,2079
Kabr	:mezar k.-i 2361
Kabul	:bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olma <u>kabul</u> eyle- :kabul etmek k. 249,1290,2226,2677 <u>kabul</u> it- :bkz. kabul eyle- k. 351,1882,2196,2568
Kabz	:avuğ içine alma,kavrama <u>kabz</u> kıl- :kavramak,avuğ içine almak k. 1284
Kaḥ-	:kaçmak,firar etmek k.-an 2098,2598 k.-arken 447,2784 k.-arlar 1289,2688 k.-dı 1214,1428 k.-iban 2877 k.-ın 1457

	k.-miş 1058
Kaçmak	:kaçma,bir yerden kimseye görünmeden ayrılma k. 2448 k.-a 309,1522,1455,2034 k.-dur 305
Kaçan	:nasıl,ne zaman,her ne zaman k. 32,63,87,104,1983,266,699,712,946,1393,1524 1627,1679,1886,2217 k.-ise 650,1963
Kadar	:ölçüsünde,derecesinde k. 1565
Kadem	:ayak k. 386
Kader	:alın yazısı k. 2613 k.-im 1588
Kadim	:1)ayak basan,ulaşan k.-i 434,1591 2)eski k.-iler 1577
Kādir	:kudret sahibi olan Allah k. 44,49,1389 k.-dür 347
Kadr	:değer,itibar k.- 63 k.-ini 1570 k.-inün 39 k.-ünün 1203
Kāf tā kāf	:kāf'tan kaf'a k. 1204
Kāh-	:kalkmak k.-ıban 2435
Kah	:saman çöpü k. 741
Kahir	:kahreden k. 2480
Kahr	:çok kederlenme,üzüntü duyma,kahretme k.-a 1378,2480 k.-ıla 1526,1528 k.-un 1374,1459,1526,2621
<u>kahr</u>	<u>eyle-</u> :perişan etmek k. 896
<u>kahr</u>	<u>it-</u> :bkz.kahr eyle- k. 1496
Kakı-	:öfkelenmek,kızmak k.-dı 189,600,652,2240,2496 k.-yıban 1298 k.-yıp 1172,1187,1929,2011,2074,2164
Kal-	:1)olduğu yeri ve durumu korumak k.-a 699 2) hayatını sürdürmek,yaşamak k.-dı 273,364,447,449,464,565,704,710,745,750, 971,1004,1128,1347,1637,2203,2410 k.-dum 2785

- k.-dun 802
 k.-ıban 504,1292,2461
 k.-madı 265,446,1087,1518,2032,2466,2671,2733
 k.-mamış 660
 k.-mamışdır 586
 k.-mıış 459,585,866
 k.-mııa 21
 k.-mıııdı 2201,2317
 k.-sun 233,1176
 k.-ur 51,194,267
aç kal- :karın doyuramamak
 k.-dı 749
 k.-mııı 794
bāki kal- :kalıcı olmak,ölümsüz olmak
 k.-urıdı 1209
diri kal- :canlı kalmak
 k. 1301
 k.-anını 1300
hayrān kal- :(bir şey veya kimsenin)iyi,güzel veya olağanüstü durum ve davranııları karıısında zevk ve saygı duymak
 k.-dı 760
mahrūm kal- :yoksun kalmak
 k.-a 405
maḥzūn kal- :hüzünlenmek,üzüntülü kalmak
 k.-dı 718
muhtāc kal- :ihtiyaç duyar hale gelmek
 k.-dı 749
 k.-mııı 794
ta'cil kal- :acele davranmak,acelecilik yapmak
 k.-ımazsa 926
taña kal- :ıaıa kalmak,hayrete düımek
 k.-a 2500
 k.-dı 276,758,842,885,1050,1458,1701,2097,2188
 k.-ıbanun 2778
 k.-ıp 2027,2629
 k.-mıııam 2264
 k.-mıııdı 141
 k.-ur 2471
 k.-urıdı 974
 Kal :söz
kal ü kāl :dedikodu
 k. 98,264,540,757,1165,1223,1812,1816,1849,
 2307,2539
 Kalan :fazlalık,baııka,gayri
 k. 674,2543
 k.-ı 1658
 k.-ın 449,1485
 k.-ını 2610
 Kālı :halı
 k. 585
 Kālāı :kalles,kansız
 k. 2563
 merd-i kālāı :kalles adam

- Kām :arzu,emel,istek
 k.-ı 1200
- Kānçıla- :kamçı vurmak
 k.-dılar 2509
- Kāmet :boy,boybos
 k.-ini 32
- Kām-gār :hikayenin kahramanlarından biri
 k. 2403,2416,2431,2439
 k.-ı 2454
 k.-uñ 2464,2490
- Vezir-i Kām-gār :Kamgar'un veziri
 k. 2404
- Kam' :ezme,kırma
 k.-ına 2132
- Kāmil :tam,noksansız
 k.-idi 74
- 'akl-ı kāmīl :aklı kemale ermiş
 'a. 1670
- dānā-yı kāmīl :yaşını başını almışbilgili insan
 k. 1732
- merd-i kāmīl :olgun insan
 k. 1540
- kāmīl ol- :olgunlaşmak
 k. 2661
- Kām nā-kām :istekli isteksiz
 k. 2436
- Kamu :bütün,hep,herkes
 k. 21,37,79,109,153,160,163,214,274,294,381,
 420,432,440,491,501,514,534,536,569,731,737
 835,937,1202,1239,1254,1275,1277,1301,1359
 1376,1391,1395,1402,1410,1697,1836,1841,
 1868,1907,2057,2073,2141,2246,2645,2654,
 2677,2703,2752
 k.-dan 322,472,1107,2258,2330,2400
 k.-mız 1320,1483,1620,1625
 k.-muz 1259
 k.-nuñ 1044
 k.-sı 280,292,488,556,602,701,816,919,939,1314
 1450,1629,1736,1765,1963,2684,2710,2741
 k.-sın 1566,1639,1692,1715
 k.-sını 789,1820,1823
 k.-sınuñ 1141
 k.-ya 1086
- Kāmuran(/kām-rān):mutlu,isteğine kavuşmuş
sāh-ı kāmuran :mutlu şah
 k. 1414
- Kān :bir şeyin kaynağı, maden ocağı
 k. 767,1855
- kān-gevher :cevher kaynağı,cevherin çok olduğu yer
 k. 1469
- Kan :kan
 k. 838,1071,1498,1800,1971,2429,2700
 k.-a 740,1205,1318,2469

	ķ.-ı 654,913,1263,1497,1785,2055
	ķ.-ıla 1851,2012,2059
	ķ.-in 987
	ķ.-ina 294,596
	ķ.-ını 2063
	ķ.-ıyıldı 2597
	ķ.-um 2331
	ķ.-uma 1149
	ķ.-umda 676,2120,2247
	<u>ķan dök-</u> :öldürmek
	ķ. 1299,1312
	<u>ķan ol-</u> :kanla dolmak
	ķ. 792
	<u>ķana qır-</u> :öldürmek
	ķ. 649,1209
	<u>ķana yet-</u> :ķana değmek
	ķ. 1257
	<u>ķanı ķayna-</u> :ķabucak sevgi duymak
	ķ. 1064
ķanā'at	:bir şeyi yeter görüp fazlasını istememe
	ķ. 706
	<u>ķanā'at ol-</u> :razi olmak
	ķ. 2230
ķanat	:ķanat,ķuş ķanadı
	ķ.-larından 1975
ķancaru	:nereye,ne tarafa
	ķ. 1403
ķanda	:nereye,nerede
	ķ. 1161
	ķ.-yısa 1220
ķande	:bkz. ķanda
	ķ. 339
	ķ.-yidün 1070
ķanı	:hani,nerede
	ķ. 801,1029,2077
ķankı	:hangi
	ķ. 1054
	ķ.-sı 1082
	ķ.-sıdur 1082
ķap-	:birden bire yakalayarak çekip almak
	ķ.-ar 1086
	ķ.-dı 853,1412
ķapķara	:kömür gibi kara,simisyah
	ķ. 726,1785
ķapu	:ķapı
	ķ.-da 2238
	ķ.-na 226
	ķ.-sın 1389
	ķ.-sına 645
	ķ.-ya 297,547,603,619,1473,1630
ķapuci	:ķapıcı
	ķ.-lar 2326
	ķ.-lardan 2237
ķār	:kazanç,iş güc

- k. 535,1912,2420
k.-ı 2383
k.-un 1845
kār-ı a'zam :büyük kazanç
k. 2457
kār-ı ehem :önemli iş
k. 1904
kār-ı fāsīd :kötü iş,kötülük
k. 1578
kār-ı milk :ülkenin işi
k. 2461
kār eyle- :etki yapmak,tesir etmek
k. 192,1991,2444
kār it- :bkz.kar eyle-
k. 902,2031
- Ka'r :derinlik
k. 2616
k. 430
- Kara :kara,siyah
k. 278,650
k.-lığını 1834
k.-sı 929
k.-sını 1024
kara gün :üzüntülü,sıkıntılı zaman
kara yir it- :vurup yere sermek,öldürmek
k. 431
- Karār :rahat,neticeye bağlama
k.-a 2033
k.-ı 1519,1635,2032
sabr u karār it- :sabır ile karar vermek
k.-ı 2465
- Karavaş :cāriye,hizmetçi
k. 237,333,594
- Kārbān-sālār :kervan başı
k. 493
- Kār-dār :iş elinde tutan,iş bilir
k. 2403,2407,2487,2542
k.-a 2414,2461,2470,2472,2537
k.-ı 2453,2458,2477,2535
kār-dār-ı bī-sa'ādet :mutsuzluğu iş edinmek
k. 2479
- Kardaş :kardeş
k. 1396
k.-ı 1093,1400
k.-ıdı 1117
- Karı :yaşlı,ihtiyar
k. 2261,2269,2272,2302,2311,2468,2470,2472
k.-dan 2301
k.-nuñ 2269
k.-ya 2470
k.-yı 2301
- Kāriḡāh(/kār-gāh):iş yeri
k. 23,1703
- Karın :karın

- .-dan 964
 arış :açık duracak şekilde baş parmak ve serçe par-
 mak ve serçe parmağın uçları arasındaki mesafe
 . 1775
 arın :yakın,padişahın daimi surette yanında bulu-
 nan,mabeyinci
 . 544
 arşu :karşı taraf,karşılık olarak,sırası gelince
 k. 159,243,359,642,917,1031,1126,1402,1680,
 1693,2179,2230,2292,2324,2536
 arşu dut- :önde tutmak
 . 1264
 arşu gel- :karşılaşmak,önden gelmek
 . 143
 arşula- :karşulamak
 .-dı 371,1754
 .-dılar 1173
 arşulamak :karşılama
 k. 1006
 artas :bkz.kardaş
 .-ıdur 1099
 .-um 1116
 arubān(ar-bān):kervan
 k. 485
 k.-a 484,2670
 aşd :niyet kurma
 . 962
 .-ıla 2014
 .-ına 298,1391,2415,2449
 .-uāa 806
 aşd eyle- :bir şeye niyet etmek
 . 1149
 aşd it- :bkz. kash eyle-
 . 294,649
 āşif :siddetli
 rih-i āşif :siddetli rüzgar
 . 2046
 āsid :geçmez,aranmaz,sürümü olmayan
 k.-inden 938
 āsid ıl- :sürümsüz,geçmez hale getirmek
 k. 939
 āsid ol- :sürümsüz olmak,geçmez halde bulunmak
 k. 1582,2727
 aşr :köşk,saray
 .-ında 47
 .-uā 2645
 at :huzur,ön,yan
 .-ına 115,117,146,153,185,492,579,606,657,727
 768,841,870,951,1001,1007,1097,1255,1443,
 1457,1713,1791,1843,1874,1914,1955,1997,
 2061,2092,2102,2153,2166,2187,2225,2235,
 2268,2272,2295,2302,2340,2353,2432,2440,
 2476,2518,2520,2532,2679,2686,2702,2702,
 2740,2781

- k̇.-ında 45,103,247,250,959,966,971,1037,1121,
 1511,1548,1621,2203,2212,2578,2724,2735
 k̇.-ından 242
 k̇.-umda 1583
 k̇.-umdan 977
başı katına gel- :huzuruna gelmek,yanına çıkmak
 k̇. 1133
kat kat :pek çok, üst üste
 k̇. 298,424,603,1219,1376,1547,1630,2724
 Kat'a :katiyen,asla
 k. 47
 Kat- :katmak,bir şeyin içine,üstüne veya yanına
 niteliğini değiştirmek veya niceliği artır-
 mak için başka birşey eklemek,ilave etmek
 k̇.-a 828
 k̇.-am 713
 k̇.-avüz 1059
 k̇.-dı 1184,2063
 k̇.-mış 884
 Kaṭayıf :kadayıf
 k̇. 1559
 Kaṭı :çok,pek şiddetli
 k̇. 38,88,113,248,468,512,722,742,791,936,958,
 960,981,1069,,1069,1075,1103,1111,1123,1137
 1247,1258,1285,1287,1318,1387,1414,1427,
 1478,1512,1516,1520,1562,1568,1676,1706,
 1749,1751,1764,1805,1854,1904,1933,2006,
 2008,2156
 Kaṭı' :kesen,durduran
 k̇. 2027,2121,2133,2207,2205,2213,2263,2284,
 2357,2400,2425,2435,2435,2489,2567,2583,
 2629,,2642,2700,2700,2778
 k̇.-dur 1669
 Kaṭı' :kesin
hüccet-i kaṭı' :kesin delil
 k̇.-yi 5
 Kaṭı :öldürme
 k̇.-e 2377
 k̇.-ümde 2348
kaṭı eyle- :öldürmek
 k̇. 1395,1799
 Kaṭlan- :dayanmak,tahammül etmek
 k̇.-un 2150
kaṭlana bil- :dayanmak
 k̇. 340
 Kaṭre :damla
 k̇. 1269
 Kaṭtāl :çok katleden,çok öldürücü
 k. 647,1809,2483,2563
 Kaṭı :lakırdı, söz
 k̇.-i 143
kaṭı-i vāhid :tek söz
 k̇. 2290

- k. 137,137
 k.-ın 1317
 k.-ına 2456
 k.-ını 708,1006
kayd it- :olumlu sonuç almak
 k. 136
kayd yi- :endişe etmek,meraka düşmek
 k.-ın 967
 Kaygu :üzüntü,tasa,endişe
 k.-sı 265,1637
 Kayıl :razı olmuş,boyun eğmiş
kayil ol- :razı olmak ,boyun eğmek
 k. 1779
 Kayım :bir işte sebat eden,ayakta duran
 k. 13,1220,1893,2421,2446
kayim ol- :sağlam olmak,ayakta durmak
 k. 53,1236,1353,1837
 Kayın :mevcut olan,bulunan
 k. 2722
 Kayp- :çıkmak,kaymak,fırlamak
 k.-dı 2004
 Kayser :Eski Roma ve Bizans imparatorlarının lakabı
 k. 2161,2162,2162,2167,2175,2178,2188,2196,
 2202
 k.-de 2155
 k.-ün 2156
 Kaz :kız
 k.-içün:1942
 Kaz :kaz,suda ve karada yaşayan yabanileri uçabi-
 len bir kuş
 k.-ı 134
 Kaz- :kazmak,herhangi bir araçla toprağı açmak
 k.-dılar 2615
 Kazā :1)olacağı ezelden Cenab-ı Hak tarafından tak-
 dir olunan şeylerin meydana gelmesi
 k. 342
 k.-dan 335,2538,2592
 k.-nun 1335
 k.-sından 2593
 k.-ya 343,1385,2450,2591
kazā vü kader :alın yazısı
 k. 1588
 2)istemeden yapılan ve elden çıkan kötü iş
 k.-dan 2017
 k.-m 587
 k.-sını 2511
 k.-suz 2016
 Kazan- :kazanç sağlamak
 k.-am 1110
 k.-dı 553,1090,1217
 Kebg :keklik
 k. 134
 k.-i 2002
 k.-ile 855

- Kef :köpük
k. 37
- Kelağ :bir cins karga
k. 1524
- Kelām :söz, lakırdı
k.-ı 2526, 2549
k.-un 1651
kelām-ı fāsīd :kötü söz
k. 1582
- Kem :bozuk, kötü, fena
k. 333, 1234, 1818, 2278, 2391, 2623
k.-den 1234
k.-i 1082
k.-ine 1113
kem eyle- :kötülük yapmak, kötülük etmek
k. 1487
kem itdür- :kötülük yaptırmak
k. 1472
kem kıl- :bkz. kem eyle-
k. 2627
- Kemāl :olgunluk
k. 2139
k.-e 1442
k.-ini 46
kemāl-i ‘aṭa :bağışın değeri
k. 50
sāhib-i kemāl :olgunluk sahibi
k.-e 1530
- Kemān :yay, kavis
k. 46
- Kemend :1)uzakta bulunan herhangi bir şeyi tutup çek-
mek üzere atılan ucu ilmekli uzun ip
k. 1936
2)güzelin saçı
kemend-i zūlf :zūlfün kemendi
k. 34
- Kemer :bele takılan kuşak, kayış
k. 1445
- Kemine :aciz, zavallı
k. 1896
- Kem-rāh :doğru yoldan sapmış
k. 2119
- Kem-ter :daha aşağı, itibarsız
k. 594, 1892
- Ken‘an :Hz. Yakub'un memleketi, Filistin
k.-ina 1857
- Kenār :kıyı, uç, köşe
k.-ı 330
k.-ında 320
kenār-ı bahr :deniz kıyısı
k. 798, 2042
kenār-ı rūd :ırmak kıyısı
k. 1048
- Kent :sehir

	k.-e 752
	k.-ün 754,769
Kendü	:kendi,kendisi
	k. 433,444,725,787,902,1035,1128,1166,1212, 1311,1519,1663,1831,1955,2126,2181,2203, 2253,2367,2460,2518,2573,2636,2690,2719, 2731
	k.-de 476
	k.-den 425,2008,2694
	k.-nün 1026
	k.-si 1467,2534,2718
	k.-ye 433,1195,1991,2406,2668
	k.-yi 2124,2411
	k.-zinden 189,2162,2239,2496
	k.-zini 2043,2312
	k.-zümden 2155
Kerāmet	:ermişçesine yapılan iş
	k. 2362
Kerān	:kenar,uç,kıyı
	k. 442,1413
Kerem	:cömertlik,el açıklığı,lütuf
	k. 1389
	k.-den 219,2017
Kerīm	:kerem sahibi
	k. 59,348
	kerīm ol- :cömert olmak
	k. 989
Kerīmān	:kerem sahipleri
	k. 369
Kes-	:kesmek,koparmak
	k.-di 351
	k.-emez 2194
	k.-er 2071
	k.-erem 645
	ipin kes-:öldürmek
	k.-eler 667
Kesil-	:kesilmek,kesmek işi yapılmak
	k.-di 2007
	k.-e 655
Kesir	:çok
	kesirü'l-vukū':çok olan,bol bol olan
	k. 52
Keşni	:orman,koruluk
	k.-yi 743
Ketm	:bir sözü,bir sırrı saklama
	k. 987
Kevākib	:yıldızlar
	k. 1719
Kevkeb	:yıldız
	kevkeb-i baht:bahyın yıldızı
	k. 324
Keyvān	:Satürn(zühal)gezegeni
	k. 39
	k.-ün 446

- Key :çok,pek çok,iyice
k. 89,89,108,242,248,354,369,386,414,512,734,
742,920,947,992,1193,1208,1280,1285,1442,
1520,1677,1749,1858,1862,1934,1970,1981,
2008,2156,2165,2297,2425,2678,2691,2700,
2700
- Keyise :eğer isterse
k. 2252
- Kez :defa,kere
k. 20,106,112,141,149,224,268,330,331,339,367,
377,382,398,416,418,444,453,477,483,502,507,
520,528,570,682,697,782,734,736,792,795,810,
885,996,996,998,1006,1074,1089,1127,1130,1140
1152,1261,1367,1370,1514,1689,1695,1819,1825
1919,1971,1993,2063,2109,2119,2358,2414,2452,
2487,2542,2560,2569,2634,2659,2720,2772
- Kıb-kızıl :çok kızıl,her yanı kızıl
k. 2055
- Kıl- :yapmak,etmek,eylemek
k.-a 184,244
k.-alum 1438
k.-asın 2299
k.-asız 386
k.-avüz 1163
k.-dı 549,1562
k.-dun 814
k.-sun 356,751,2321,2656
k.-ur 48,394,1445
k.-urlar 800
k.-ursa 2547
âdet kıl-:usul haline getirmek
k.-ur 2406
âgâh kıl-:bilgilendirmek,haberdar etmek
k.-mısdı 245
âh kıl-:ah etmek,üzülmek
k.-dı 1814
k.-ur 993
âh u zâr kıl-:ah ve acı ile inleme
k.-ur 917
âl kıl-:hile etmek
k.-urlar 251
ârâm kıl-:istirahat etmek
k.-a 564
k.-dılar 1042
‘arza kıl-:önüne koymak
k.-ayduk 1302
k.-dı 2225,2238,2761
aşşî kıl-:yarar sağlamak,kar etmek
k.-urdu 694
‘azîmet kıl-:gitmek gelmek
k.-dı 2460
k.-maga 944
berdâr-kıl-:asmak, idam etmek
k.-urmıs 2776

- bî-cân kı1-:öldürmek
 k.-a 2501
 ceng kı1-:savaş yapmak
 k. 2123
 cevlân kı1-:dolaşmak
 k.-dı 685
 cûs kı1-:coşmak,kaynamak
 k.-dı 2168
 çâk kı1-:cesaret etmek
 k.-dı 2643
 çâre kı1-:çare bulmak
 k. 171
 çok çok kı1-:fazlasıyla yapmak
 k.-asın 1206
 dâyim kı1-:devamlı etmek,sürekli kılmak
 k.-uram 1788
 dermân kı1-:çara bulmak
 k.-urdu 1250
 devr kı1-:dönmek,dolaşmak
 k.-a 53
 dil-nüvâz kı1-:gönül okşamak
 k.-ırlar 2492
 du'â kı1-:yalvarmak
 k. 911
 k.-dı 399,443,443,1551
 k.-ıp 2274
 efgân kı1-:bağırışmak,ıztırap ile bağırarak
 k.-dı 1814
 k.-ur 917
 efsûn kı1-:sihir yapmak
 k.-urdu 2262
 emr kı1-:emretmek
 k.-dı 1959
 envâl kı1-:mülkler vermek
 k.-dı 1284
 eser kı1-:te'sir etmek
 k.-ur 1440
 fikr kı1-:düşünmek
 k.-a 1651
 k.-ıban 1227
 gulüv-i 'âmm kı1-:umumi ayaklanmak
 k. 2725
 hâk kı1-:toprakla bir etmek
 k.-dı 2643
 hased kı1-:kıskançlık etmek
 k.-dı 554
 hâsıl kı1-:ortaya çıkarmak
 k.-ıp 474
 ha tâ kı1-:yanlış yapmak
 k.-dum 2333
 hâzer kı1-:sakınmak,çekinmek
 k.-ur 1444
 hâzır kı1-:hemen kullanılabilir hale getirmek
 k.-dı 1148

- k.-ıban 2075
 hazîne-dâr kıl:hazinesyi idare etmek için memur et-
 mek, atamak
 - k.-dı 876
 hemîşe kıl-:devamlı yapmak, sürekli kılmak
 k. 495
 hısm kıl-:kızmak, öfkelenmek
 k.-dı 2009
 hürmet kıl-:saygı göstermek
 k.-a 1110
 i'âdet kıl-:geri vermek
 k.-dı 681,878
 ibâdet kıl-:ibadet yapmak
 k.-ur 2406
 icâbet kıl-:uymak
 k.-ıban 2137
 icâzet kıl-:izin vermek
 k.-dı 2300
 igvâ' kıl-:baştan çıkarmak, azdırmak
 k.-an 1499
 ihsân kıl-:bağışlamak, bağışta bulunmak, iyilikte bu-
 lunmak
 k.-dı 2477
 k.-maz 2144
 k.-mış 66
 k.-urdu 1436
 ikâmet kıl-:oturmak
 k.-dı 2515
 k.-sın 1105
 ikdâm kıl-:çalışmak
 k.-alum 1
 ikrâm kıl-:bir şeyi armağan olarak vermek
 k.-dı 1103
 imâret kıl-:bayındır hale getirmek
 k.-a 882
 in'am kıl-:yardım etmek
 k.-dı 1103
 irâdet kıl-:dilemek, istemek
 k.-ıbanun 1909
 irsâl kıl-:göndermek, yollamak
 k.-dı 1284,2159,2339,2366,2750
 iş kıl-:iş yapmak
 k.-duğı 2565
 k.-dun 2561
 itâ'at kıl-:itaat etmek
 k.-uruz 260
 kabz kıl-:elle tutmak
 k.-dı 1284
 kâsid kıl-:aranmaz hale getirmek
 k.-urdu 939
 kem kıl-:kötülemek, kötü saymak
 k.-a 2623
 k.-ur 2627
 lutf kıl-:iyilikte bulunmak

- k̄.-dı 2477
 k̄.-ıardur 2309
 k̄.-urdu 1436
 maḥbūb k̄ıl-:sevgili yapmak,sevmek
 k̄.-dı 1568
 maḥbūs k̄ıl-:hapsetmek
 k̄.-miş 1187
 maḥbūl k̄ıl-:beğenmek,beğenilir hale getirmek
 k̄.-dı 552
 Ma'mūr k̄ıl-:imar eymek,yapmak
 k̄.-dı 1568
 mergūb k̄ıl-:herkesçe sevilir hale getirmek
 k̄.-dı 1568
 muṣammem k̄ıl-:kesin olarak karar vermek
 k̄.-ıban 739
 mu'teber k̄ıl-:itbarlı,saygın hale getirmek
 k̄.-ur 1442
 müheyā k̄ıl-:hazırlamak,hazır hale getirmek
 k̄.-urıdı 1951
 münevver k̄ıl-:ayınlatmak,nurlandırmak
 k̄.-a 69
 k̄.-dı 1834
 mūra'āt k̄ıl-:ezberlemek,hıfz etmek
 k̄.-dı 2637
 nazār k̄ıl-:bakmak,göz atmak
 k̄. 65
 nevāzīs k̄ıl-:gönül almak,iltifat etmek
 k̄.-urıdı 1570
 oḡul k̄ıl-:evlat edinmek
 k̄.-ayım 1065
 peygām k̄ıl-:haber etmek
 k̄.-a 149
 piç k̄ıl-:dolaşık hale getirmek
 k̄.-ur 894
 pūr-nūr k̄ıl-:nurlandırmak
 k̄.-dı 2579
 Raḥm k̄ıl-:acımak
 k̄.-a 2755
 rivāyet k̄ıl-:anlatmak
 k̄.-dı 658,1853,2103
 k̄.-gıl 1245
 k̄.-ınca 1465
 k̄.-urdu 956
 rūsen k̄ıl-:parlatmak
 k̄.-dı 2128
 sabr k̄ıl-:sabır göstermek
 k̄.-an 1403,1407
 k̄.-madı 1820
 sa'd k̄ıl-:uğurlu kılmak
 k̄.-madı 1820
 sana'āt k̄ıl-:meslek edinmek
 k̄.-dı 2230
 san'at k̄ıl-:meslek edinmek
 k̄.-an 92

- sefer kı1-:gitmek,cıkıp gitmek
kı1.-ur 1443
sitāyış kı1:övmek
kı1.-dı 2527
kı1.-ıbanun 151
şohbet kı1-:sohbet etmek
kı1.-dı 1129
tahrir kı1-:yazmak
kı1.-dı 1700
tahsin kı1-:beğenip alkışlamak
kı1.-ursa 66
takrir kı1-:anlatmak
kı1.-dı 607,682,803,2096,2269,2424,2433,2530
kı1.-dılar 1315
ta'vik kı1-:oyalamak
kı1.-madı 2101
ta'zim kı1-:ikram etmek
kı1.-dı 1562
ta'zimini kı1-:zarar ve ziyanı ödemek
kı1.-dı 1698
tedbir kı1-:bir şeyi önleyecek çare bulmak
kı1.-ayım 2392
kı1.-dı 2232
kı1.-urdu 1336
te'emül kı1-:iyice etraflıca düşünmek
kı1.-ıban 1500
tefekkir kı1-:düşünmek
kı1.-ur 2276
kı1.-uram 2292
tehir kı1-:sonraya bırakmak,geciktirmek
kı1.-madı 2101
teklif kı1-:önermek,öneride bulunmak
kı1.-magıl 2426
terahhüm kı1-:acımak,merhamet etmek
kı1.-dı 2634
terk kı1-:salıvermek,bırakmak
kı1.-dum 337
teşdid kı1-:şiddetlendirmek
kı1.-dı 2442
teşeffi kı1-:şifa olmak
kı1.- 2359
tevaküf kı1-:beklemek
kı1.-ur 1983
tezahhur kı1-:ortaya çıkarmak
kı1.-ıban 1335
tolu kı1-:doldurmak
kı1.-dı 445
vaşıl kı1-:ulaştırmak
kı1.-asız 1645
virān kı1-:yıkmak
kı1.-dı 1256
yād kı1-:hatırlamak
kı1.-urdum 1736
veç kı1-:üstün tutmak

	k.-ursın 948,1888
	zahmet kıl-:eziyet etmek
	k.-ısarlar 2349
	zarar kıl-:zarar vermek
	k.-ur 1441
	zari kıl-:ağlayıp sızlamak
	k.-dı 164,833,2642
	k.-ur 839
	zinde kıl-:güçlü kuvvetli yapmak
	k.-a 350
	zir ü zeber kıl-:alt üst etmek
	k.-ur 1439
	zişt-i ef'āl kıl-:çirkin işler yapmak
	k.-ur 2693
Kıl	:kıl
	k. 237
Kılıc	:kılıç
	k.-a 488
	k.-ı 1133,1150,2249
	k.-ın 2501
Kılın-	:1)kılınmak,yapılmak,edilmek
	k.-a 925,2277,2749
	2)verilmek
	k.-a 2248
Kılmak	:yapmak,etmek
	k.-a 50
Kışās	:suçsuz yere yapılan harekete aynısıyla kar-
	sılık vermek
	k. 2559
	kışās eyle-:yapılanın aynısıyla karşılık vermek
	k. 2558
Kışsa	:hikaye,rivayet
	k. 1
	k.-ı 1501
	k.-sı 1243
	k.-ya 686,2569
	k.-yı 1448,1994
	kışsa-ı tuhfe:hoşa giden hikaye
	k. 203
Kış	:kış mevsimi
	k.-ı 2142
Kışlat-	:kışı bir yerde geçirmek
	k.-urdu 1377
Kıy-	:acımayıp öldürmek
	k.-amadı 2242
	k.-iban 1932
	k.-mışdı 484
Kıyās	:karşılaştırma
	k.
kıyı	:kıyı,sahil
	k.-ya 747,1047
Kıymet	:değer
	k.-i 354
Kıymetlü	:değerli

- Kız
 k. 354,463
 :kız,kız çocuğu
 k. 125,948,2373,2425,2443,2651
 k.-a 176,246,254,1746,2160,2419,2441,2455
 k.-dur 1707
 k.-ı 107,207,1870,1913,1965,2195,2199,2203,
 2405,2405,2407,2422,2490
 k.-ıdı 108
 k.-ıdur 145
 k.-ıla 252,2204
 k.-ın 1628,1875,2415
 k.-ına 1804
 k.-ını 115,2191,2464
 k.-ının 2424,2440
 k.-iyımıs 1614,2156
 k.-iyıla 2449
 k.-um 236
 k.-umı 277,1710
 k.-uñ 117,157,192,1713,2200,2562
 Kızdur-
 :kızdırmak
 k. 1959
 Kızıl
 :kızıl renk
 k. 253,278
 Kızlık
 :üvey kız
 k. 732
 Ki
 :ki bağlacı (bkz. kim)
 k. 1,4,9,11,13,18,26,30,31,32,36,37,43,52,53,
 53,57,58,61,63,63,64,65,68,70,92,95,97,103,
 107,112,112,114,118,118,131,137,139,141,144
 150,157,159,160,161,165,166,173,178,179,180
 188,190,191,208,210,211,213,214,218,220,223
 229,231,234,235,240,251,252,259,264,272,274
 276,281,283,288,293,296,300,304,306,307,310
 313,315,320,324,327,331,342,345,347,354,365
 365,372,376,377,387,390,397,399,400,410,412
 413,427,428,436,438,447,450,452,454,455,460
 462,465,467,472,475,484,486,495,496,499,500
 512,513,515,515,516,518,523,525,526,527,535
 537,540,542,547,549,553,555,558,562,571,572
 576,589,593,594,600,601,618,623,625,626,627
 628,629,631,634,635,637,648,656,658,659,660
 662,665,666,675,677,681,684,687,694,699,705
 707,710,710,712,719,724,732,737,738,740,741
 744,747,756,767,772,773,782,783,797,801,80
 805,805,808,809,811,812,813,823,828,832,846
 847,851,852,864,865,875,883,888,896,898,911
 918,919,921,927,929,930,943,952,954,964,965
 974,983,987,990,1001,1005,1011,1024,1025,
 1029,1030,1043,1053,1054,1057,1058,1062,
 1072,1074,1081,1086,1087,1091,1095,1098,
 1099,1099,1106,1108,1109,1111,1116,1128,
 1135,1138,1148,1149,1150,1153,1156,1157,
 1160,1163,1165,1171,1172,1174,1176,1178,
 1179,1202,1217,1219,1225,1226,1228,1231,

- 1232, 1235, 1237, 1242, 1252, 1253, 1256, 1257,
 1260, 1261, 1263, 1265, 1269, 1284, 1286, 1287,
 1294, 1299, 1302, 1308, 1311, 1318, 1326, 1330
 1330, 1333, 1343, 1346, 1348, 1350, 1357, 1358,
 1359, 1366, 1368, 1374, 1377, 1382, 1383, 1387,
 1401, 1403, 1404, 1405, 1411, 1412, 1425, 1429,
 1430, 1434, 1439, 1447, 1449, 1461, 1462, 1472,
 1473, 1474, 1479, 1484, 1484, 1487, 1489, 1491,
 1493, 1496, 1498, 1506, 1515, 1516, 1524, 1525,
 1527, 1530, 1539, 1545, 1546, 1554, 1567, 1570,
 1575, 1581, 1585, 1601, 1605, 1610, 1614, 1621,
 1628, 1634, 1636, 1637, 1648, 1659, 1662, 1671,
 1673, 1682, 1685, 1694, 1702, 1706, 1714, 1718,
 1720, 1723, 1733, 1737, 1743, 1752, 1768, 1774,
 1785, 1797, 1793, 1795, 1810, 1814, 1821, 1825,
 1828, 1835, 1836, 1839, 1842, 1844, 1846, 1848,
 1852, 1853, 1857, 1861, 1863, 1870, 1872, 1880,
 1894, 1907, 1910, 1937, 1939, 1942, 1943, 1944,
 1945, 1949, 1954, 1955, 1958, 1970, 1980, 1981,
 1982, 1986, 1991, 1992, 1993, 1998, 2001, 2009,
 2013, 2014, 2015, 2018, 2023, 2026, 2033, 2037,
 2038, 2039, 2045, 2051, 2058, 2064, 2066, 2067,
 2072, 2084, 2109, 2212, 2119, 2120, 2129, 2131,
 2151, 2160, 2170, 2175, 2176, 2181, 2185, 2188,
 2190, 2198, 2202, 2204, 2213, 2216, 2219, 2222,
 2223, 2230, 2248, 2264, 2265, 2274, 2276, 2278,
 2280, 2281, 2284, 2287, 2289, 2294, 2297, 2301,
 2304, 2315, 2317, 2324, 2329, 2331, 2332, 2338,
 2342, 2344, 2347, 2349, 2350, 2358, 2360, 2364,
 2365, 2372, 2382, 2388, 2393, 2397, 2405, 2413,
 2420, 2466, 2467, 2479, 2487, 2488, 2495, 2500,
 2514, 2521, 2527, 2533, 2540, 2546, 2551, 2552,
 2555, 2557, 2565, 2568, 2569, 2578, 2588, 2600,
 2609, 2615, 2621, 2631, 2638, 2641, 2655, 2667,
 2670, 2688, 2691, 2692, 2693, 2694, 2700, 2720,
 2728, 2730, 2738, 2746, 2755, 2761, 2763, 2765,
 2772, 2773
- Kibr :kibir, büyüklük taslama
 k.-ile 248
- Kiçi :küçük
 k. 835, 1395, 1432, 1886, 1982
 k.-nün 1405
 k.-si 292, 2685
 k.-ye 1409
- Kil :söz
 kil ü kāl:dedikodu
 k. 98, 264, 540, 757, 1223, 1812, 1816, 1849, 2307,
 2539
 kille kāl:bkz. kil ü kal
 k. 262, 2056
- Kim :kim(soru zamiri)
 k. 36, 607, 834, 988, 1023, 1085, 1085, 1476, 1816,
 1816, 2444
 k.-den 933

k.-dendir 1503
 k.-dür 885
 k.-e 100,100,167,366,595,774,786,1503
 k.-ge 194
 k.-i 366
 k.-idür 1593
 k.-ile 145
 k.-in 939,939
 k.-ine 39
 k.-ise 832,887
 k.-isi 2679
 k.-ün 593,1817,1865
 k.-.ndür 140,933

Kim

:"ki" bağlacını E.A.T'deki şekli(bkz. ki)

k. 6,14,19,21,30,48,65,69,71,86,87,96,99,102,
 103,104,105,107,117,122,123,126,130,139,143
 145,146,151,152,155,156,168,174,177,184,185
 189,193,200,217,218,238,239,244,250,255,257
 257,258,261,263,266,269,271,273,283,284,285
 287,297,299,302,306,315,321,329,342,345,349
 359,360,361,368,370,382,383,385,389,395,402
 426,429,442,451,459,461,466,471,476,477,480
 482,490,508,509,511,525,530,532,536,564,573
 576,577,580,581,583,584,586,591,592,601,605
 608,612,613,616,621,623,631,636,637,641,643
 647,651,652,654,663,667,668,669,670,671,672
 679,680,682,692,698,699,702,703,704,705,712
 714,715,717,730,738,742,752,753,755,760,761
 762,765,775,778,779,780,785,787,788,795,798
 819,822,829,832,833,834,835,842,845,847,862
 868,873,875,881,882,883,894,912,914,916,918
 920,923,925,934,935,941,942,945,946,947,951
 966,968,975,976,977,979,985,999,1004,1006,
 1007,1008,1013,1018,1019,1022,1026,1032,
 1035,1044,1046,1048,1057,1061,1063,1065,
 1067,1068,1070,1073,1078,1091,1093,1095,
 1110,1120,1121,1123,1131,1132,1142,1145,
 1146,1149,1151,1159,1163,1166,1170,1180,
 1182,1183,1186,1189,1191,1216,1222,1238,
 1240,1241,1243,1244,1247,1249,1251,1256,
 1263,1271,1272,1274,1281,1282,1290,1292,
 1293,1297,1301,1302,1303,1305,1307,1308,
 1309,1313,1317,1319,1320,1322,1324,1325,
 1328,1334,1336,1337,1339,1351,1352,1356,
 1365,1371,1372,1378,1381,1393,1394,1397,
 1406,1408,1413,1415,1417,1420,1422,1427,
 1436,1440,1450,1451,1452,1459,1461,1466,
 1481,1502,1503,1510,1513,1515,1528,1530,
 1533,1534,1537,1559,1564,1565,1570,1573,
 1575,1576,1578,1586,1587,1591,1598,1602,
 1606,1609,1611,1612,1618,1619,1623,1627,
 1633,1638,1639,1644,1645,1646,1647,1648,
 1652,1655,1656,1658,1661,1665,1679,1680,
 1684,1687,1689,1696,1701,1704,1705,1713,

1717, 1724, 1725, 1731, 1742, 1745, 1754, 1756,
 1768, 1769, 1773, 1779, 1782, 1790, 1792, 1794,
 1796, 1798, 1802, 1804, 1808, 1809, 1810, 1811,
 1815, 1821, 1822, 1827, 1828, 1838, 1850, 1859,
 1860, 1863, 1864, 1865, 1868, 1869, 1875, 1878,
 1879, 1882, 1884, 1885, 1886, 1887, 1893, 1895,
 1900, 1902, 1911, 1912, 1913, 1920, 1923, 1924,
 1926, 1929, 1930, 1940, 1941, 1942, 1946, 1947,
 1959, 1961, 1969, 1971, 1972, 1983, 1994, 1999,
 2004, 2011, 2021, 2030, 2031, 2040, 2042, 2059,
 2060, 2074, 2076, 2077, 2086, 2095, 2098, 2107,
 2108, 2135, 2138, 2147, 2149, 2151, 2155, 2156,
 2157, 2174, 2175, 2177, 2182, 2186, 2192, 2195,
 2199, 2201, 2206, 2208, 2212, 2214, 2217, 2221,
 2224, 2238, 2239, 2240, 2243, 2247, 2250, 2252,
 2257, 2260, 2261, 2267, 2270, 2273, 2282, 2293,
 2295, 2298, 2303, 2306, 2335, 2340, 2341, 2342,
 2346, 2348, 2356, 2357, 2363, 2374, 2376, 2377,
 2380, 2381, 2385, 2388, 2395, 2398, 2401, 2407,
 2408, 2411, 2417, 2423, 2425, 2426, 2427, 2436,
 2445, 2469, 2471, 2478, 2481, 2482, 2486, 2493,
 2497, 2498, 2501, 2505, 2516, 2518, 2526, 2543,
 2545, 2549, 2552, 2556, 2557, 2559, 2560, 2565,
 2566, 2589, 2594, 2595, 2604, 2614, 2616, 2617,
 2618, 2621, 2623, 2625, 2626, 2629, 2632, 2635,
 2639, 2649, 2660, 2666, 2675, 2696, 2697, 2703,
 2704, 2705, 2715, 2722, 2731, 2734, 2737, 2742,
 2744, 2747, 2749, 2757, 2760, 2761, 2766, 2770,
 2774, 2776

- Kimesne :kimse
 k. 62, 311, 559, 596, 775, 832, 833, 1134, 1154, 1241,
 2413, 2673
- Kimi :kimisi, bazıı
 k. 378, 378, 489, 489, 610, 610, 1270, 1270, 1272, 1609
 2679
- Kimse :şahıs, kim olduğu bilinmeyen kişi
 k. 604, 723
 k.-ye 325
- Kin :garaz, gizli düşmanlık
 k. 95, 248
- Kir :kir, herhangi bir şeyin üzerinde biriken pis-
 lik
 k. 2357
- Kirman :İran'da bir şehir
 k. 375, 407, 418, 442
 k.-a 368
 k.-da 2766
- Şah-ı Kirman: Kirman Şahı
 k. 369, 372, 383, 395
- Kişi :kişi, şahıs
 k. 211, 269, 324, 340, 365, 421, 438, 526, 656, 699, 980
 993, 1000, 1240, 1263, 1269, 1290, 1298, 1334, 1364
 1404, 1512, 1560, 1659, 1663, 1742, 1786, 1847,
 1926, 1940, 1947, 1989, 1990, 2016, 2117, 2157,

	2194, 2415, 2566, 2568, 2582, 2650, 2721, 2778
	k.-de 542, 544, 1358, 1525
	k.-dür 499, 873, 873, 1958
	k.-ler 990
	k.-lerin 1530
	k.-nün 1406, 1428, 1740
	k.-ye 87, 766, 893, 1727, 1885, 2654
ko-	:koymak, bırakmak
	ķ. 947, 2296
	ķ.-dı 450, 468, 2042, 210, 2313, 2777
	ķ.-dılar 797, 824
	ķ.-duğı 778, 1371, 1329
	ķ.-dum 338, 2771
	ķ.-madı 1327, 2445
	ķ.-madılar 2189
	ķ.-maduñuz 1302
	ķ.-maya 592
	ķ.-mazdı 1294
	ķ.-mazısam 168
	ķ.-mış 1611
	ķ.-mışam 1682
	ķ.-mışdı 788, 963, 1018
	ķ.-mışlar 2769
	ķ.-mışuz 288
	ķ.-r 2133
	ķ.-rısam 168
	ķ.-rısavüz 1607
	ķ.-rsan 948
	ķ.-ya 185
	ķ.-yıp 1360
koķla-	:koklamak
	ķ.-mışdı 827
koķu	:koku
	ķ. 342
	ķ.-sından 727, 730
	ķ.-sıyla 907
kol	:kol, insan kolu
	ķ. 655, 1027
	ķ.-ı 2715
	ķ.-ına 355, 2768, 2770
	ķ.-ında 462, 465
	ķ.-ından 2624
	ķ.-ını 1264
koķ'ola	:ki ola
	ķ. 640
koķay	:kolay
	ķ. 141, 2243
koķaķlık	:koymaķlık, bırakmaķlık
	ķ.-dur 2194
kon-	:konmak
	ķ.-ar 2068
	ķ.-dı 373, 1010, 1535
konak	:misafir
	ķ. 376

- K ndur- :misafir etmek,gelen misafiri oturtup ağır-
 lamak
 k.-dı 1102
 k.-dılar 763
 k.-uç 762
- Konul- :konulmak,bırakılmak
 k.-dı 770,877
- K par- :ortaya çıkarmak
 k.-a 631
 k.-ayım 2222
 k.-dı 1935
 fitne k par-:fitne çıkarmak
 k.-ır 631
- Kork- :korkmak
 k.-a 2235
 k.-aram 1576
 k.-dıyısı 618
- Korku :korku,bir Şeyden sakınma,çekinme
 k. 342
 k.-sı 194
 k.-sından 190
 k.-sını 486
- KoŐ- :koşmak
 k.-dı 426,2180
 k.-iban 1749
 k.-ip 2197
- Koşca :ko  gibi
 k. 288
- KoŐun :saf,asker dizisi
 k. 2674,2675
 k.-a 2678
- Kovıl- :kovulmak
 k.-miş 325
 k.-ıcağaz 2306
- Koy- :1)koymak,bırakmak
 k.-ısar 2305
 k.-uban 309
 k.-up 339,341,346
 2)tesir etmek,etkilemek
 k.-ip 891
- Koyıl- :koyulmak,bırakılmak
 k.-acağaz
 k. 1949
- Koymak :koymak,bırakmak
 k. 2386
- Koyun :g ğusle giysi arası
 k.-ını 1017
- Koyun :geviŐ getiren k  kbaŐ hayvanlardan biri
 k.-a 854
- Kömür :kömür
 k.-e 1785
- K r :gözleri görmeyen
 k r ol-:gözleri görmez hale gelmek
 k. 1963

Köşe	:köşe k.-sine 2437
Köşk	:köşk,saray k. 1375 k.-ine 558
Köy	:köy k. 1259,1291,1355,1454 k.-de 1251,1299 k.-den 1341,1356 k.-e 1251,1286,1360 k.-i 1298 k.-ün 1254,1337
Kudret	:takat,güç,kuvvet k.-i 613 k.-ile 1094 Kudret-i Allah:Allah'ın kudreti k. 2111 kudret-i insān:insan kudreti k. 49
Kuh	:dağ k. 84,1274 k.-a 741,,2176 k.-ına 39
Kuh-sār	:dağlık yer k.-a 1274,2664
Kul	:kul,Allah'a göre insan k. 142,147,147,180,466,511,528,615,1058,1685, 1793,1808,1892,2014,2016,2216,2228,2229, 2323,2341,2417,2606 k.-a 143,152,200,347,498,523,691,785,924,1110 1576,1827,1904,2045 k.-dan 408,1113,1575,1797 k.-ı 141,1442,1588,1766,1897,2102,2253 k.-içün 143 k.-idur 179 k.-ından 467 k.-ını 2339 k.-iyam 227,524,1894 k.-iken 180,526 k.-lar 1783 k.-ları 1415,1814 k.-larıyla 2026 k.-larına 761 k.-larını 1188 k.-larının 2000 k.-ların 2018 k.-un 2346 k.-undan 2398 kul ol-:boyun eğmek,aşırı derecede bağlanmak k. 218,425,526,983,2218
Kulak	:kulak k. 1523,1636 k.-ı 2007,2077

- k̇.-ını 2071
 k̇.-uma 2089
 k̇.-umun 2084
 Kullık :bkz. kulluk
 k̇. 1685
 kullık it-:birine kul olmak,hizmetinde bulunmak
 k̇. 528,980,1157,2086
 Kulluk :kul olma durumu,kölelik
 k̇. 2108
 k̇.-a 612
 k̇.-ı 874
 k̇.-ın 873
 k̇.-ına 510,2218,2228
 Kumaş :kumaş
 k̇. 695
 Kur- :kurmak,hazırlamak,düzenlemek
 k̇.-dı 352,1286
 k̇.-ıban 1542
 k̇.-miş 1538
 Kur'a :ad çekme
 k̇.-sını 1335
 Kurān :Kuran-ı Kerim
 k̇. 1485
 Kurb :yakınlık
 kurb-ı ilāhi: ilahi yakınlık
 k̇. 2444
 Kurban :bir gaye uğruna feda olma
 k̇. 331
 kurban ol-: bir şey veya bir kimse için kendini
 feda etmek
 k̇. 237
 Kurcı :
 k̇.-lar 475
 Kurd :kurt
 k̇. 475,475
 Kurt :kurt
 k̇. 854
 Kurıl- :kurulmak,hazır hale gelmek, getirilmek
 k̇.-miş 392,1703
 k̇.-ur 101
 Kurtar- :kurtarmak,bir canlıyı bir felaketten,tehli-
 keden veya zor durundan uzaklaştırmak
 k̇.-a 2617
 k̇.-ayım 632
 k̇.-ımaz 2673
 Kurtıl- :bkz.kurtul-
 k̇.-a 2606
 k̇.-dun 1071
 k̇.-ıban 507,1198
 Kurtul- :istemeyen,sıkıntı veren hoşlanılmayan bir
 kimseden ,bir yerden,bir durundan uzaklaşmak
 k̇.-dunuz 1146
 Kurtılmak :bkz.kurtul-
 k̇. 2538

Kurtulma \dot{K} lık	: kurtulmak durumu k.-a 2721
Kuru	:kuru,sıksa,arık k. 339
Kurul-	:hazırlanmak,hazır hale gelmek k.-dı 380
Kuş	:kuş k. 1443
Kuşak	:bele sarılan uzun ve enli kumaş k.-ın 1893
Kut	:saadet,mutluluk kut-ı cān:can mutluluğu k. 1558
Kut	:yiyecek k.-ı 397
Kutlu	:uğurlu,mübarek k. 186,387,2419
Kuvā	:güçler,takatlar k.-sı 2661
Kuvve	: kuvvet,güç (bkz.kuvvet) k. 2600
Kuvvet	:kuvvet kuvvet-i māl:mal kuvveti,servet k. 1885
Kuyı	:kuyu k. 448,2640 k.-da 723,2640 k.-dan 352,727,2619,2624 k.-nın 2769 k.-ya 453,775,777,784
Kuyruk	:kuyruk k.-ına 2506,2508,2554
Kuzegāna	: çocuklar k. 1224
Küçük	:küçük k. 883
Küfr	:küfür,dinsizlik k.-ile 110
Küfv	:eş,benzer,denk k.-i 1881
Küh	:dağ k.-ine 442
Küllī	:bütün,hep k. 401,1243,1670,1964,2174,2627,2724,2727 k.-sin 1449 k.-sinden 790
Küngüre	:kubbenin tepesi,en yüksek yeri küngüre-i 'arş:arşın en yüksek yeri k. 48
Künk	:bir vergi çeşidi k. 2317
Kürbet	:gam,tasa,kaygı āsar-ı kürbet:kaygı alametleri k. 756

Küs-	:küsmek, darılmak k.-ip 2030
Küstah	:hayasız, edepsiz k. 2489
küstah ol-	:hayasız olmak k. 2583
Küstāh-āne	:edepsizcesine k. 1894
Küsuf	:güneş tutulması k.-ı 2649

L

Lāla	:şehzadelerin özel eğiticileri l. 143,175
Lā-büdd	:lazım, gerekli l. 1452
Lā-cerem	:şüphesiz, elbette l. 19,1290,1404,2389
Lāf	:lakırdı, söz lāf eyle-:sözünü etmek, konuşmak l. 1334
Lahza	:an l. 672,1837,2236 l.-da 878
La ¹	:kırmızı, al, kırmızı ve değerli süs taşı l. 379,1907 l.-e 227,1998 l.-ıla 1216,1470 l.-i 1084,1714
la ¹ -i ahmer	:kırmızı renkli değerli bir süs taşı l. 84,1469
la ¹ -i bedahş	:Bedahşan la'li l. 1082
Lāle	:lale çiçeği l. 118,455,568,1708,1708,2222
La ¹ net	:Allah'ın mağfiretinden mahrumluk la ¹ net oku-:bir kimsenin Allah'ın merhametinden mahrum kalmasını dilemek l. 731
La ¹ tif	:yumuşak hoş, ince bir güzelliği olan l. 1053
Layık	:uygun, yaraşır l. 621,1717,1729,188,2158,2418 l.-ıdur 1689
layık ol-	:uygun olmak, yaraşır olmak, yaraşmak l. 18,236,406,1716
layığı ol-	:dengi olmak l.-ı 1864
Lāzım	:gerek, gerekli l. 413
Leb	:dudak l. 158
Lem ¹ an(leme ¹ an)	:parlama, parıldama

- Leşker 1.-ı 2578
:asker
1. 293,298,440,1139,1391,1719,2145,2370
1.-e 687
1.-i 256
1.-ile 2192
1.-in 2369
1.-ine 149,2143,2144,2169
1.-ini 423,1431
1.-iye 1433
1.-ün 1453
Leşker-i Sīstān:Sistan Askeri
1. 428
leşker-i zengī:zenci asker
1. 2577
- Letāyif :latifeler
envā'-ı letāyif:latifelerin çeşitleri
1. 1559
- Leylī :leyla
1. 1759
- Leys :arşlan
leys-i şayil:saldıran arşlan
1. 82
- Lezzet :lezzet,tat
1.-in 1240
lezzet-i tā'at:ibadetin lezzeti
1. 2445
- Likā :yüz,çehre
1.-sı 2653
- Luṭf :hoşluk,güzellik
1. 76,369,779,782,959,984,1211,1414,1549,2140
1.-a 767
1.-ayıldı 1855
1.-ıla 150,154,956,2334,2423,2438,2441,2526
1.-ına 350,1413,1541,1902
1.-ında 504
1.-ından 410,412
1.-ınıla 171
1.-iñiz 390
1.-iñuñ 1416
1.-ıyla 2510
1.-undan 1866,2467
1.-unı 1895
envā'-ı luṭf:çeşitli güzellikler,güzellik çeşitleri
1.-ıla 222
luṭf-ı şāmil:içini kaplayan güzellik
1. 1540
luṭf etle-:iyilikle muamele etmek ,alçak gönüllülük göstermek
1. 762,1425
luṭf it-:bkz. luṭf eyle-
1. 372,372,809,974,1571,2103
luṭf kıl-:lutfetmek,bağışta bulunmak
1. 2309,2477

M

- Ma'ād :dünyadan sonraki hayat
m.-i 1476
- Ma'ālī :yüksek,derin fikirler
m. 78
- Ma'āni :manalar
m.-den 78
- Ma'āsi :asilikler
m. 1434
- Ma'āz-Allah :Allah korusun
m. 676
- Mācerā :baştan geçen ilginç olay
m.-sı 929
m.-sını 932
m.-yı 1210
- Ma'den :maden
m. 227,780,1855
m.-i 753
- Ma'dūm :mevcut olmıyan
ma'dūm ol- :yok olmak
m. 80,2141,2141
- Mağbūn :şaşkın,şaşırmıs
m. 748,860,1341,2058
mağbūn düş- :şaşılacak hale düşmek
m. 718
mağbūn ol- :şaşkın olmak,şaşırmak
m. 733,791
- Mağrib :batı tarafında olan memleketler
Şah-ı Mağrib :Magrib Şahı
m. 1214
- Māh :ay
m. 71,122,308,320,377,918,1868,1899,2137,2204
2305
m.-a 199,509,514,1430,1467,1630,1697,1831
m.-dan 519,2146
m.-i 1094,1213,1515
m.-idurur 2758
m.-un 2401
burc-ı māh :ayın burcu
m.-a 2409
māh-ı tābān :parlak ay
m. 2682
penāh-ı hüsrevān-ı māh-ı 'ālem :hükümdarların sığına-
ğı olan ay gibi padişah
m. 2753
2)ay yüzlü
m. 434
cardeh-ı māh :ayın ondördü
m. 2201
māh-ı 'ālem :ay,ay gibi güzel
m. 385,1164,2109,2264,2274
māh-ı cihān :cihanın ay yüzlü güzeli

- m. 2764
māh-ı dilgır :kırgın güzel
m. 1610
Māh-peyker :yüzü ay gibi parlak
m. 379,522
Maḥabat :bkz.mahabbet
m. 269
Maḥabbet :sevgi
m.-den 1155,2236
Maḥādim :oğullar
m. 116
Maḥbūb :sevgili
m. 1862,2155,2334
m.-ıdı 2408
maḥbūb-ı dil-ābād :gönül açan sevgili
m. 1613
maḥbūb kıl- :sevmek
m. 1568
Maḥbūs :habsolunmuş,bir yere kapatılmış
m. 934,1939,1942
m.-ı 2073
maḥbūs kıl- :habsetmek
m. 1187
Maḥdūm :oğul,evlat
m. 782,1493,2746
Maḥfī :gizli,saklı
m. 937
Māhir :hünerli,elinden iş gelir
māhir ol- :hünerli olmak,elinden iş gelir olmak
m. 1088
Maḥkūm :hükümlü,katlanma zorunda olan,meçbur
m. 1493,1846
m.-ıdı 71,2140
m.-undur 918
Maḥlūk :yaratılmış
m. 1493
m.-dan 1588
m.-uñ 9
Sāh-ı Maḥlūk :yaratılmışların şahi
m. 2387
Māhrū :ay yüzlü güzel
m.-lar 381
Maḥrūm :istediğini,dilediğini elde edemeyen,bahtsız
m. 459
bāzirqān-ı maḥrūm :bahtsız,talihsiz tüccar
m. 787
maḥrūm kal- :istediği şeye kavuşmamak
m. 405
Maḥsūl :ürün,meydana gelen şey
m. 771
m.-uñ 772
Maḥşer :kıyamette ölülerin dirilip toplanacakları yer
m. 361
Māh-tāb(māhitāb):ay ışığı,mehtap

Mahtūm	m.-a 111,1615 :kilitlenmiş,bağlanmış m. 2504
Mahv	:yok etme,perişan etme <u>mahv eyle-</u> :perişan etmek m. 2613 <u>mahv ol-</u> :perişan olmak m. 673,2705
Mahzūn	:hüzünlü,tasalı m. 734,748,860,1188,1341,2263 <u>mahzūn kal-</u> :hüzün içinde kalmak m. 718 <u>mahzūn ol-</u> :hüzünlenmek,hüzün içinde olmak m. 733,791,2040,2256
Mahzūz	:memnun,hoşnut <u>mahzūz eyle-</u> :memnun etmek,hoşnut etmek m. 2511
Makāl	:söz,lakırdı m. 203 m.-ı 1448,1649,2423
Makālīd	:anahtarlar <u>makālīd-i hazayin</u> :hazinenin anahtarları m. 551
Makālīt	:bkz. makalid m. 1585
Makām	:mevki,yer m. 18 m.-a 1662 m.-ı 2661 m.-ına 1674 <u>makām-ı zehre</u> :yiğitlik makamı m.1557 <u>makām-ı zühre</u> :zühre makamı m. 1831
Makarr	:durulan yer m.-ı 2684
Makbūl	:kabul olunmuş beğenilen m.-ıyam 524 <u>makbūl-i zaman</u> :kabul olunan zaman m. 94 <u>makbūl it-</u> :beğenmek m. 944,953,1902,1925,2750 <u>makbūl kıl-</u> :bkz. makbul it- m. 552 <u>makbūl ol-</u> :beğenilmek m. 250,528,1897
Makhūr	:Allah'ın gazabına uğramış <u>makhūr ol-</u> :Allah'ın gazabına uğramak m. 690
Makrūn	:ulaşmış,kavuşmuş <u>makrūn ol-</u> :ulaşmak,kavuşmak m. 114,415,2374,2663
Maksūd	:istek,istenilen şey m.-ı 1645,1908,2199,2457

- m.-ıla 441
m.-ına 410,1760,1968
m.-ını 211
maḳṣūd-ı eamm:umumi istek
m. 1904
maḳṣūda yet-:dileğine kavuşmak
m. 1207,2039
Maktûl :katledilmiş
maktûl ol-:öldürülmek
m. 489,983,1803
Māl :bir kimsenin tasarrufu altında bulunan değer-
li ve kıymetli şey
m. 364,402,703,744,891,1090,1291,1332,1333,
1515,1521,1657,1657,1913,1919,1929,1996,
2169,2673,2745
m.-a 340,713,813
m.-dan 858
m.-ı 99,267,363,439,553,750,832,865,1001,1310,
1343,1778,1812,1816,1887,1917,1944,1947,
2210
m.-ıla 748
m.-ın 837,1089,1340,1345
m.-ına 2598
m.-ını 866,2053
m.-lar 442
m.-un 710,1025,1810
m.-uña 2035
kuvvet-i māl:mal kuvveti
m. 1885
māl-ı vāfir:çok mal
m. 704
Mālik :sahip
mālik ol-:sahip olmak
m. 2417
Mālūm :belli,bilinen
m. 1163
mālūm ol-:bilinmek,belli olmak
m. 103,1617,1821,2609
Ma'mūr :bayındır,ser
m.-ı 105
m.-ımı 401
m.-ından 400
ma'mūr kıl-:bayındır hale getirmek
m. 1976,2579
ma'mūr ol-:bayındır hale gelmek,şenelmek
m. 1470
Mānend :benzer,eş
m. 1871
m.-i 455,1613
Ma'ni :mana
m.-sin 1651
Mansūr :Allah'ın yardımıyla galip gelmiş
m.-ıdı 2400
Şāh-ı Mansūr:Allah'ın yardımıyla galip gelen şah

- m. 1333
mansūr ol- :galip olmak,üstün gelmek
m. 690
- Manzar :çehre,yüz
hüb-ı manzar:yüzü güzel
m. 52
- Manzum :düzenlenmiş
m. 1671
- Ma'rifet :ustalıkla yapılmış olan şey
m. 544
deryā-yı ma'rifet:çok marifetli
m.-de 1583
- Ma'ruf :belli,bilinen
ma'ruf ol-:belli olmak,bilinen olmak
m. 1495
- Mashûb :kucaklanmış
mashûb ol-:kucaklanmak
m. 2663
- Ma'siyet :asilik,itaatsizlik
m. 1928,2592
- Maslahat :1)iş,husus
m. 60,631,1625
2)dirlik,düzenlik,barış
m.-da 630
- Ma'sûm :suçsuz,kabahatsız,küçük çocuk
m. 349,1422,2344,2747,2769
m.-ı 334
m.-iken 651
hüb-ı ma'sûm:suçsuz kabahatsız küçük güzel çocuk
m. 459
- Ma'sûk :sevilen,sevilmiş
m.-a 1645
ma'sûk ol-:sevilen biri olmak
m. 1759
- Matbu' :hoş,latif
m. 1541
m.-ıdı 512
- Mâtem :hüzün,keder
m. 302
- Matlûb :istenilen,aranılan şey
m.-dur 2654
m.-ı 1904
- Matrûh :1)belirtilmiş,konulmuş
m. 1381
2)tarh olunmuş,çıkarılmış
matrûh ol-:çıkarılmak,kovulmak
m. 2630
- Mâye :asıl,esas
m.-si 945,2651
- Mâyil :istekli,düşkün
m. 135,1779
mâyil ol-:istekli olmak ,düşkün olmak
m. 1537,1865
- Mâzer (mâder) :anne

- Mazhar m. 1506,2283
:bir şeyin görüldüğü, çıktığı yer
m. 26
- Māzī :geçmiş zaman
'ahd-i māzī:geçmiş zaman(bkz.mazi,ahd-ı mazi)
m.-de 935
zamān-ı māzī:geçmiş zaman
m.-de 1995
- Mazlūm :zulme uğramış,halim selim insan
m. 649,1163,2512
m.-a 920,2531
m.-lar 1439,1444
bi-çāre-yi mazlūm:zulme uğramış çaresiz
m. 2513
hūn-i mazlūm:mazlumun kanı
m. 1921
mazlūm ol-:zulme uğramak
m. 103,857,2747
- Ma'zuf :zayıf,zayıflamış
m.-ıdı 2139
- Ma'zūl :azledilmiş
ma'zūl ol-:azledilmiş olmak
m. 1455
- Ma'zūr :özürlü
m. 219
- Mecāl :güç,kuvvet
m.-i 9,183,593,1223,2671
- Mecānīn :deliler,çılgınlar
m.-ün 1958
- Meclis :oturulacak,toplanılacak yer
m. 380,380
m.-e 391
- Mecmū' :toplanmış,bir araya getirilmiş
m. 1916,2148,2495
m.-ı 418,603,757,1139,1282,1306,1453,1566,1917
2189,2245
m.-ını 914
m.-ısı 2378
mecnū'-ı cihān:dünyaya toplanmış
m. 1836
- Mecnūn :deli,divane
m. 192
m.-a 192
mecnūn ol-:deli divane olmak
m. 1759
- Mecrūh :yaralanmış
m. 860
mecnūh ol-:yaralı olmak,yaralamak
m. 489,1381,2630
- Medār :etrafında dönülecek nokta
m.-in 57
- Medfūn :gömülmüş,defnedilmiş
m. 194
- Medh :övme

- m. 443
medh ü senā it-:övmek
m. 61
Meferr :firar edecek yer
m. 563
Meftūn :tutkun,vurgun
m. 748,1759
meftūn it-:tutkun,vurgun hale getirmek
m. 161
meftūn ol-:tutulmak,vurulmak,gönül vermek
m. 255,1541
Meger :meğer,oysa ki,halbuki
m. 31,61,65,71,96,107,117,132,156,212,244,250,
255,312,353,359,368,375,398,429,450,461,482
508,531,558,565,571,574,605,619,668,680,684
692,700,709,719,731,735,737,743,752,754,759
767,778,798,807,816,819,824,826,828,840,880
884,901,910,920,940,945,950,963,999,1008,
1011,1041,1044,1046,1048,1057,1060,1093,
1125,1155,1172,1180,1183,1186,1218,1231,
1238,1247,1251,1271,1274,1276,1284,1287,
1294,1321,1355,1361,1372,1374,1381,1390,
1396,1399,1422,1427,1448,1454,1466,1472,
1473,1510,1524,1527,1533,1536,1554,1571,
1574,1591,1609,1614,1633,1646,1654,1666,
1694,1766,1780,1806,1835,1853,1856,1860,
1871,1924,1931,1938,1941,1956,1974,1977,
1995,2004,2025,2034,2040,2047,2053,2058,
2064,2067,2070,2086,2098,2106,2108,2127,
2138,2143,2156,2175,2183,2196,2200,2224,
2229,2232,2237,2245,2261,2312,2316,2325,
2384,2399,2402,2407,2451,2456,2457,2463,
2490,2510,2514,2516,2548,2599,2605,2621,
2628,2656,2658,2663,2671,2698,2700,2739,
2751,2772,
Mehānm :ehemmiyetli şeyler
m.-a' 1662
Mehān :ağız suyu
m. 64
Mehcūr :1)unutulmuş,bırakılmış
m. 858,998,1113
2)uzaklaşmış,ayrılmış
mehcūr ol-:uzaklaşmak,ayrılmak
m. 2577
Mehd :beşik
m.-inde 1725
Mehdūm :yıkılmış
m. 80
mehdūm ol-:yıkılmak
m. 2141
Mehel/mehil :süre
mehel vir-:süre tanımak
m. 1827,1979
Mehr :evlenirken kız tarafına verilen nikah bedeli

	mehr-i mu'accel: nikahta kız tarafına verilen başlık m. 1911
Mekān	: yer, mahal m. 779, 812 m.-un 227, 622, 780
Mekr	: hile, düzen m.-ine 2338
	şahife-i mekr: hile sayfası m.-e 1586
Melā	: dolu olma, doluluk m. 1470
Melālet	: sıkıntı, usanç m. 223 m.-dan 604
Melek	: melek m. 1615 m.-ler 1203
Melek-şadr	: melek kalpli m. 1232
Melek-şüret	: melek görünüşlü m. 1748
Melik	: padişah, hükümdar m.-den 1136 m.-ler 922 m.-lerin 1445
Melül	: usarmış, bezmiş m. 2165, 2453
	melül ol-: usarmak, bezmek m. 722, 1040, 1904, 2474, 2687
Memāt	: ölüm m.-ı 2652
Memba	: kaynak m.-ıdı 767
Me'men	: güvenilir, sığınılacak yer m. 402
Memerr	: geçilecek yer, yol m. 1467, 2651
Memleket	: memleket, ülke m.-dür 1705
Me'mül	: umulan, beklenen m. 1902
Men	: ben m.-a 1300
Menahi	: yapılması şer'an men edilmiş şeyler m.-yile 2587
Menām	: uyunacak yer m.-un 710
Menba	: bkz. memba m.-ıdı 1374, 1855
Merhi	: bkz. menahi m. 1845
Menküb	: gözden ve mevkiden düşmüş menküb ol-: gözden ve mevkiden düşmek m. 2141

Merām	:maksat,niyet m.-ı 879,1200
Merāret	:acılık,yaysızlık m. 2584
Mercān	:mercan m. 63 m.-a 1998 mercān-ı nāzūk:zarif mercan m. 158
Merd	:adam,insan m. 2631 merd-i 'aķil:akıllı insan m. 1740 merd-i hāsīd:kıskanç insan m. 1578 merd-i kallas:kalles insan m. 1598 merd-i kāmīl:olgun,görgülü insan m. 1540 merd-i şādīk:sadık insan m. 1826 merd-i tācīr:tüccar adam m. 704 vezīr-i merd-i fāzīl:faziletli mert vezir m. 77
Merd-āne	:mertçe,erkekçe m. 88,1764
Mergizār (/merg-zār)	:çayırılık,çimenlik yer m.-ı 906
Mergūb	:istenilen,sevilen m.-dür 2654 mergūb kıl-:sevmek m. 1568 mergūbu's-semāyil:beğenilen huylar m. 25
Merhem	:melhem,çare merhem bul-:çare bulmak m. 738,1383,1641 merhem eyle-:çare bulmak m. 2359 merhem it-:bkz.merhem eyle- m. 2267
Merkez	:merkez m. 1467,1585
Mesābih	:kandiller,aydınlatma aletleri mesābih-i server:ulu kandil m. 1556
Mesel	:örnek,numune m.-dür 1708
Mesken	:oturulacak yer,ev m.-ine 1369,2690 m.-in 861

Mesned	:dayanılacak yer,rütbe,derece m. 58,1550,1687,1721,1896,1898,2481
Mesrūr	:memnun, sevinmiş mesrūr ol-:memnun olmak,sevinmek m. 1949
Mest	:sarhoş m. 193,572,1365 mest ol-:kendinden geçmek,sarhoş olmak m. 2412
Mestūr	:örtülü,kapalı m. 2733 mestūr dut-:gizlemek,örtmek m. 219
Mestūre	:açık saçık gezmeyen örtülü kadın m.-m 1706 m.-nün 2521
Mes'ūd	:bahtiyar,kutlu şah-ı mes'ūd:mutlu şah m. 2590
Meşāmm	:burun m. 381
Meşgūl	:bir işle uğraşan meşgūl ol-:uğraşmak m. 250,489,552,714,771,944,952,953,1455,1925,2218
Meşhūr	:şöhretli,ünlü m.-ıdı 89,2400 meşhūr-ı 'ālem:alemden ün sahibi m. 1510
Metā'	:mal,eşya metā'-ı tuhfe:yeni çıkan eşya m. 1690
Metin	:sağlam,dayanıklı rāy-ı metin:sağlam fikir m.-ün 1712 m.-ünden 1668
Mevāšī	:koyun,keçi ve inek gibi hayvanlar m.-sini 1253
Mevkib	:kafile m. 1214
Mevsūf	:vasıflarınmış m.-ıdı 2139 mevsūf ol-:vasıflanmak m. 1495
Mevsüm	:mevsim m. 712
Mevzūn	:1)tartılı,tartılmış m. 1537,1541 2)yakışıklı,güzel şah-ı mevzūn:yakışıklı şah m. 2065
Mey	:şarap mey-i gül-gün:gül renkli şarap m. 2065

- Meydān :meydan,alan,saha
 m.-ı 2064
 m.-un 2070
 meydān-ı 'ālem:dünya
 m. 96
 meydān bul-:fırsat bulmak
 m.685
- Meyl :meyil,gönül akışı,tutulma
 m. 1805
 m.-i 962,1956
 meyl it-:eğilmek;bir işi,bir şeyi yapmaya gönüllü
 olmak
 m. 234,1501
- Meymūn :uğurlu,kutlu
 şāh-ı meymun:uğurlu şāh
 m. 2084,2605
- Mey'ūs :ümitsiz
 mey'ūs ol-:ümitsiz olmak,bir şeyden ümit kesmek
 m. 934
- Mezālim :zulümler haksızlıklar
 divān-ı mezālim:zulme uğrayanların meclisi
 m. 101,1286
- Mezār :mezar
 m.-ı 2343
- Meziyyet :üstünlük vasfı
 m. 2678
- Mezmūn :beğenilmemiş
 mezmūn ol:beğenilmemek
 m. 787
- Mı,Mi :soru eki
 m. 63,101,124,180,330,406,496,615,987,1015,
 1278,1310,1338,1406,2121,1707,1759,1984,
 2386
 m.-dur 511,857,1221
 m.-dür 898,1109,2541
 m.-ydı 278,1072
- Mısbāh :kandil,çıra
 mısbāh-ı bāhir:ışıklı çıra
 m. 900
 mısbāh-ı fikr:fikir meşalesi
 m. 1675
 mısbāh-ı ikbāl:talihin güzelliği,aydınlığı
 m. 1560
- Mısr :Mısır,Afrika'da bir ülke
 m. 1875
 m.-a 1905,1919,1919,1937,1938,1940
 m.-un 1869,1870,1871,1879
 Sultān-ı Mısr:Mısır Sultanı
 m. 1878,1939
 Şāh-ı Mısr:Mısır Şahı
 m.-a 1890
 m.-un 1906
- Miftāh :anahtar
 miftāh-ı rāy:fikrin anahtarı

- m. 1675
 miftāh-ı ri'āyet:saygının anahtarı
 m. 1494
 miftāh-ı ferāh:gönül ferahlığının anahtarı
 m. 1462
 Mîg :kara bulut, sis
 m.-i 83
 Mihnet :sıkıntı,keder
 m. 328,1527
 m.-den 505,632
 m.-e 681
 m.-ün 330
 Mihr :güneş
 m.-ile 918
 Milk :mülk,bir devletin ülkesi
 m. 340,363,364,402,553,750,1001,1220,1340,1521
 1996,2598
 m.-e 1411,1460,2176,2319,2320
 m.-i 309,433,865,1221,1460,1705,1776,2193
 m.-idür 2417
 m.-ile 703
 m.-ine 75,430,1627,2172
 m.-ün 1592,1638,2459
 dār-ı milk:başşehir
 m.-ün 2461
 Darü'l Milk-i Çin: Çin Ülkesi'nin Başşehri
 m. 1694
 erkān-ı milk:ülkenin ileri gelenleri
 m.-ün 1594
 gerdide-i milk-i cihan:cihan milkine dönmüş
 m. 1860
 haşm-ı milk:ülkenin düşmanı
 m. 80
 haşmān-ı milk:ülkenin düşmanları
 m.-i 433
 kār-ı milk:ülkenin işi
 m.-ün 2461
 Milk-i 'Acem:Acem Ülkesi
 m. 71,2399
 Milk-i Çin:Çin Ülkesi
 m. 1678
 Milk-i Elān:Elan Ülkesi
 m. 1753
 Milk-i Hind:Hint Ülkesi
 m. 1610
 Milk-i 'Irak:Irak Ülkesi
 m. 2227
 Milk-i Rūm :Rum Ülkesi;Anadolu(bkz.Diyar-ı Rum)
 m. 2170,2224
 Milk-i Sinān:Sinan'ın Ülkesi
 m. 44
 Milk-i Sistan:Sistan Ülkesi
 M. 77
 nizām-ı milk:ülkenin nizamı

- m. 1671
m.-e 1480,2382
- suğra-yı milk:çok küçük ülke,yer
m. 1594
- sürür-ı milk:ülkenin kötülüğü
m.-e 1476
- Milket :
m. 328
- Mina :liman
m.-yı 1085
- Minnet :bir iyiliğe karşı kendisini borçlu hissetme
m. 811,1171,1706
m.-üm 235
m.-dür 179
- Misak :sözleşme,antlaşma
m. 290
- Misal :misal
m. 40
m.-in 1638
m.-üm 897
misal ur-:misal vermek
m. 31
- Miskin :zavallı,beceriksiz,aciz
m. 356,560,684,859,998,1341,1488,2151,2354,
2513
m.-lere 1176
- bezirgan-ı miskin:zavallı tacir
m. 700,718,744
- bih-gürd-i miskin: zavallı koçyiğit,kahraman
m. 2048
- hatun-ı miskin:zavallı kadın
m. 359,2234
- Mismar :çivi
mismar-ı himayet:koruma çivisi
m. 1494
- Mu'accel :peşin,önde verilen
mehr-i mu'accel:nikahta kız tarafına verilen başlık
m. 1911

- Mu'allā : yüce, yüksek
m. 870, 1456, 1791, 2520, 2686, 2726
- Mu'arra : Çıplak, soyulmuş, temiz
m. -yım 2365
- Mu'arrız : dokunaklı söz söyleyen
m. 1725
- Mu'ayyen : Belli, belirli
m. 2706
- mu'ayyen bil-: karar vermek, anlamak
m. 466
- mu'ayyen ol-: belli olmak
m. 12
- Mu'azzid : yardım eden
mu'azzid ol-: yardımcı olmak
m. 961
- Mu'azzam : koskoca, kocaman
m. 752, 1373, 1705, 2049, 2138
- Mufaşşal : uzun uzadıya anlatılan
m. 2148
- Muğanniyān : şarkıcılar
muğanniyān-ı hös-sāz : güzel okuyan şarkıcı
m. 378
- Muḥak : her arabi ayın son üçüncü günü
m. 2322
- Muḥakkak : 1) ne olursa olsun, her halde
m. 22, 627, 1819, 1984, 2776
2) doğru, gerçeği hakikati belli olmuş
m. -dur 1652
- Muḥaṣṣal : hasılı, hülasa
m. 1200, 2148
- Muhib : seven, dost
m. 1584
- Muḥkem : sağlam, kuvvetli
muḥkem ol- : sağlam olmak, sağlamlaşmak
m. 1219, 1668, 2383
- Muḥlis : dostluğu, samimiliği içten olan
m. 179
- Muḥtāc : ihtiyacı olan, yoksul
m. 325
- muḥtāc eyle- : ihtiyacı olur hale getirmek
m. 366
- muḥtāc kal- : ihtiyaç duyar hale gelmek
m. 749, 794
- muḥtāc ol- : bkz. muhtac kal-
m. 325
- Muḥtekir : pahalandırarak satan
m. 733
- Muḥābil : karşılık, bir şeye karşılık
m. 1935, 2184, 2699
- Muḥārin : ulaşmış, erişmiş
muḥārin ol- : ulaşmak, erişmek
m. 363, 538
- Muḥarreb : yaklaşmış, yakın
m. -dir - yakın olmak vaklaşmak

- m. 958
mukarreb ol- :yakın olmak
m. 1569
Mukarrin :birlikte bulunduran
mukarrin it- :birlikte bulundurmak
m. 1213
Mukatil :birlikte vuruşan
mukatil ol- :birlikte vuruşmak
m. 2692
Mukayyed :bir işe önem veren
m. 1939
Mukim :ikamet eden,oturan
mukim ol- :ikamet etmek,oturmak
m. 1062,1535
Munis :cana yakın sevimli
m. 1279
Murad :istek,dilek,meram
m. 1531
m.-a 1326
m.-ı 195,209,968
m.-ıla 2083
m.-ın 445,1927
m.-um 525
Musahib :birbiriyle sohbet eden,konuşan
musahib eyle- :sohbet etmek,konuşmak
m. 2268
musahib ol- :arkadaş olmak
m. 422
Muşannem :kati olarak karar verilmiş
muşannem kıl- :kesin olarak karar vermek
m. 739
Muştafa :Hz. Muhammed'in adlarından biri
m. 22
Muştıla- :müjdelemek
m.-dı 1139
Mu'teber :hatırı sayılır,saygın
mu'teber kıl- :itibarlı,saygın hale getirmek
m. 1442
Mutî' :bağlı
m.-am 343,1158,2591
mutî' ol- :bağlanmak
m. 498
Mutî'a :itaat eden,boyun eğen,bağlı
m.-yıldı 1592
Mu'tlak :kayıtsız şartsız
m. 12,347,897,1857,2521,2599
Mutrib :şarkı okuyan
m. 377
m.-dür 39
Muvâfik :uygun
m. 19,1279,1826
yâr-ı muvâfik :uygun,yakışır sevgili
m. 1667
muvâfik ol- :uygun olmak

Muvāhhid	m. 19 :Allah'ın birliğine inanan
Muzaffer	m. 4 :zafer kazanmış,üstünlük kazanmış <u>muzaffer ol-</u> :başarılı olmak,başarmak
Mübārek	m. 432 :feyizli,uğurlu,kutlu
Mübāriz	m. 414,2025,2103 :döğüşe,güreşe kalkışan,münakaşaya girisen
Mübāyin	m. 2667 m.-ile 2681 m.-ler 485 m.-lerle 424,1273 :başka türlü,ayrı
Müberrā	m. 2772 :temize çıkmış,aclarılmış
Mübeyyen	m.-yıldı 1463 :açıkça söylenmiş,açıklarılmış
Mübīn	m. 2706, :iyiyi kötüyü ayıran
Mübtelā	m. 26 :fena şeylere düşkün,tutkun
Müçārat	m.-dan 2511 m.-dur 1359 :yürümekte yarış etme <u>müçārat bul-</u> :yarışmak
Mücerred	m. 2112 :tek,yalnız
Mücrim	m. 991 :suçlu
Müdām	m.-ler 921 :sürekli,devamlı
Müdārā	m. 54,86,252,358,1491 :yüze gülme,dost gibi görünme <u>müdārā eyle-</u> :yüze gülmek,dost gibi görünmek
Müdāvāt	m. 1248 :hastaya bakıp ilaç verme <u>müdāvāt eyle-</u> :hastaya bakıp ilaç vermek
Müddet	m. 2637 :zaman,vakit
Müdevver	m. 1047,1162,1355,1389,2147,2513 m.-de 703,1088 :döndürülmüş
Müdgām	m. 1084 :peş peşe gelen iki kelimededen birincisinin son ikincisinin ilk harfinin aynı olması
Müe'ccel	m. 163 :ileriye bırakılmış,ertelenmiş <u>müe'ccel ol-</u> :ertelenmek
Müe'vvel	m. 1911 :başka mana verilmiş
Müfid	m. 1636 :ifade eden,anlatan
	m.-e 2060

- Müfsid :bozan
 m. 1896,2131
 m.-e 912
 m.-lerle 1981
 m.-lerün 1841
müfsid ol- :ara bozucu olmak
 m. 1838
- Müheyyā :hazır
müheyyā kıl- :hazır hale getirmek
 m. 1951
müheyyā ol- :hazır olmak
 m.746
- Mühlet :bir işin yapılması için verilen zaman
 m. 934,1982
mühlet al- :bir işin yapılabilmesi için zaman
 istemek
 m. 1921
mühlet vir- :bir işin yapılabilmesi için zaman
 tanımak
 m. 2594
- Mühlik :öldüren ,öldürücü
zahn-ı mühlik :öldüren yara
 m. 2711
- Mühre :demirci çekici
 m. 1832
- Mühr :mühür
mühr-i fermān :fermanın mührü,padişah mührü
 m. 550
- Mükāfāt :1)bir hizmet ve iyiliğin karşılığı
 m. 2571
mükāfāt eyle- :yaptığı iyiliğin karşılığını vermek
 m. 2114
 2)beraberlik
 m. 2112
- Mülāzım :tutunup kalan
 m. 413
mülāzım ol- :tutunup kalmak
 m. 1497
- Mülk :mülk,bir devletin ülkesi
 m.-ün 102,269,1593
- Mülūk :hükümdarlar
 m.,undur 1262
'adl-ı mülūk :hükümdarların adaleti
 m. 1837
- Mülūk-āne :hükümdar gibi
 m. 138,563,2085
- Münāsib :uygun,yerinde
 m. 947
- Müneccim :falçı
 m.-ler 2602,2710
 m.-leri 2702
- Münevver :nurlandırılmış,aydınlatılmış
 m. 69,1084
münevver eyle- :aydınlatmak,nurlandırmak

- m. 457,905,1392
münevver it- :bkz. münevver eyle-
m. 434
münevver kıl- :bkz. münevver eyle-
m. 1834
münevver ol- :aydınlanmak, nurlanmak
m. 212,1204,1281,1553,2370
Münir :ışık veren, parlak
m. 283
Münkir :inkar eden
m.-ler 27
Müra'āt :ezberleme, hıfzetme
müra'āt kıl- :ezberlemek
m. 2637
Mürğ-zār (mürğizār) :kuş yatağı
m.-e 132
m.-ı 906
temāsā-yı mürğizār :kuş yuvalarını seyretme
m. 2664
Mürüvvet :cömertlik, iyiliksever
m. 474
Müşādif :tesadüf eden, rastlayan
müşādif ol- : tesadüf olunmak
m. 484,1183,1342,1932
Müsā'id :elverişli, uygun
müsā'id ol- : uygun olmak
m. 961
Müselmān :islam dininde olan
m. 2355
Müstakim :doğru
müstakim ol- :doğru olmak
m. 988
Müstemend :hüzünlü, dertli
m.-ü 749,859,1173
Müşābih :benziyen, benzer
m.-70
Müşerref :şereflendirilmiş, şerefli
m. 131,1535,1561
Müşevveş :karmakarışık, düzensiz
m. 2275
müşevveş ol- : düzensiz olmak
m. 700
Müşğ :misk
m. 381
m.-in 110
Müşğ-bū :misk kokulu
m.-lar 381
Müşkil :zor, güç
m. 626,628,844,981,992,1070,1307,1513,1564,
2267,2338,2434,2606,2701,2701,2707
m.-dür 2284
m.-lerün 501,501
esbāb-ı müşkil :zor sebepler
m. 746

- girdāb-ı müşkil :zor girdab,büyük girdab
m. 746
- müşkil ol-: zor durumda kalmak
m. 1981
- Müstak :özleyen,can atan
m.-dur 123
- müstak ol-: çok özlemek,görmek için can atmak
m. 2213
- Mütün :bir yazıyı şekil ve noktalama hususiyetleri
ile birlikte meydana getiren kelimeler
m.-a 1669
- Müyesser :kolayı bulup yapılan,kolaylıkla olan
müyesser ol- :kolay olmak
m. 1531,1859
- Müzeyyen :süslenmiş,süslü
m. 391768,870,1104,1703,2302,2726
m.-dür 1504
- müzeyyen eyle- :süslemek
m. 1213
- müzeyyen it- :bkz.müzeyyen eyle-
m. 1471
- müzeyyen ol- :süslenmek,süslü olmak
m. 908

N

- Nā :Farsçada başa gelerek olumsuzluk yapan edat
n. 1609
- Nā-cins :aynı cinsten olmayan,cinsi bozuk
n. 2489
- Nā-çār :çaresiz,zavallı
n. 16,173,728,751,826,1270,1288,1522,1969,2196
2439
- Nā-dān :kaba,terbiyesi kıt
n. 1524
n.-lar 2335
- Nā-gāh :ansızın,birdenbire
n. 97,112,157,329,532,644,819,826,840,881,1057
1086,1132,1156,1185,1342,1384,1399,1421,
1427,1454,1514,1574,1576,1594,1604,1633
1656,1694,1782,1793,1807,1810,1832,1848,
1940,1954,1997,2005,2017,2047,2065,2068,
2089,2106,2127,2176,2201,2237,2326,2344,
2407,2550,2456,2463,2517,2537,2599,2628,
2632,2699,2743,2747
- Nā-geh :bkz. na-gah
n. 138,,183,453,743,776,778,813,819,826,883,
910,964,983,1012,1030,1049,2040,2765
- Nā-gehān :ansızın birdenbire
n. 1187
n.-ı 161,176,315,560,1957,2004,2014,2050,2087,
2088,2098,2488
n.-i 499,2622

	n. 1497,1814,1971
Nahçir	:av <u>nahçir it-</u> : av avlamak,ava çıkmak n. 473
Nāhid	:yeni yetme erkek n. 39
Nahif	:zayıf n.-i 349
Nahs	:uğursuz,bahtsız <u>nahs ol-</u> :bahtsız olmak,uğursuz olmak n. 680,1148
Naht	:tahta,ağaç oymacılığı n.-i 337
Nā-kām	:maksadına erişememiş n. 2196 <u>nā-kām ol-</u> :maksadına erişememek n. 2414
Nakıl	:taşım,aktarma n.-e 19
Nakş	:nakış,süsleme sanatı n.-i 1372,1586,2613
Nāl	:inleyen,inleyici n. 1123
Na‘i	:nal n. 1215
Nālān	:inleyici,inleyen <u>nālān ol-</u> :inlemek n. 172,1534
Nāle	:inleme,inilti n. 1557,1950
Nām	:lakap,ün n.-u 1584,2586
Nā-mahrem	:yabancı n. 1958
Nā-mahşūr	:sonsuz,sonu olmayan n. 52
Nāmāz	:namaz n. 2421,2525
Nāme	:mektup n. 1122
Nāmūs	:kanun,nizam,edeb.haya n. 1226,2582 n.-i 188 n.-ına 2586 n.-inuza 195 n.-içün 1985
Nān	:ekmek <u>pāre-i nān</u> :ekmek parçası n. 1357
Nār	:ates <u>nār-i qāyret</u> :gayret ateşi n. 1597 <u>nār-i mesken</u> :ev ateşi n. 402

- Nā-revā :yakışmaz
n. 2561
- Nā-savāb :doğru olmayan ,yanlış
n. 915
rāh-ı nā-savāb :yanlış yol
n.-a 709
- Nāsi :unutun,unutucu
nāsi ol- :unutkun olmak
n. 1101
- Nasib :birinin payına dūřen şey
nasib eyle- :vermek
n. 2599
nasib ol- :erişmek, ulaşmak
n. 746
- Naşihat :oğut
n. 266
- Nā-tuvān :zayıf,kuvvetsiz
n. 52,748,860
n.-a 1496
n.-un 674
- Nāyib :vekil
n.-ler 547
- Nāyim :uyuyan,uykuda bulunan
nāyim ol- :uyumak
n. 641
- Nāz :cilve,işve
n.-ıla 2315
n.-ılan 215
- Nā-zabt :sıkı tutamama
nā-zabt it- :sıkı tutamamak
n. 540
- Nazar :bakma,gröz atma,bakış
n.-ı 546
n.-im 1586
nazar kıl- :bakmak
n. 65
- Nazik :güzel,zarif
n. 2405
- Nāzir :eş,benzer,örnek
n. 2075
n.-i 1612
nāzir ol- :örnek olmak
n. 1229,1432,2534,2589
- Nāzük :bkz.nazik
n. 158,460,1448,1510,1541,1546,1563,1659,1678
1861,2276
mercān-ı nāzük :zarif mercan
n. 158
- Nāzükī :incelik,naziklik
n. 496
- Ne :ne,hangi,nasıl,ne kadar
n. 6,46,46,62,126,131,150,156,158,194,194,195,
195,205,206,220,233,246,271,273,273,283,296
325,356,380,413,463,46,480,490,498,500,501.

- 574, 575, 588, 594, 595, 596, 598, 599, 613, 623, 629
634, 636, 643, 698, 701, 701, 715, 723, 723, 751, 765
780, 789, 795, 806, 808, 835, 889, 894, 933, 948, 966
976, 994, 1019, 1024, 1043, 1084, 1106, 1142, 1149,
1151, 1156, 1166, 1240, 1245, 1256, 1304, 1358,
1366, 1380, 1380, 1438, 1451, 1485, 1493, 1513,
1564, 1565, 1565, 1588, 1603, 1618, 1637, 1637,
1644, 1644, 1681, 1689, 1693, 1693, 1710, 1713,
1717, 1734, 1757, 1757, 1789, 1789, 1794, 1818,
1818, 1850, 1862, 1863, 1864, 1930, 1943, 1943,
1955, 1998, 2059, 2059, 2095, 2108, 2112, 2116,
2149, 2175, 2193, 2231, 2252, 2266, 2271, 2289,
2289, 2294, 2294, 2298, 2299, 2391, 2391, 2396,
2396, 2410, 2410, 2478, 2483, 2486, 2496, 2499,
2522, 2540, 2540, 2547, 2550, 2552, 2555, 2565,
2568, 2576, 2576, 2600, 2600, 2632, 2726, 2731,
2757, 2757
n.-den 459, 494, 573, 598, 622, 661, 801, 802, 841, 932
1082, 1086, 1227, 2095, 2265, 2630
n.-dendir 1081, 1083
n.-dür 98, 522, 621, 802, 1049, 1080, 1160, 1238, 1525
1713, 1794, 1955, 2180, 2277, 2419, 2549, 2578,
2762
n.-nün 2540
n.-ye 287, 674, 699, 894, 979, 1249, 1322, 1600, 2417
n.-yi 525, 698, 702, 1106, 1859, 2118
n.-yiçün 649, 1947
n.-yidi 166
n.-yise 1059, 2279
Nedāmet :pişmanlık
n. 2362
Nedīm :sohpet arkadaşı
n. 990
Nefes :soluk alacak kadar geçen zaman, an
n. 38, 165, 300
n.-de 47, 156, 300
n.-e 1358
n.-üm 1585
Nefs :bir şeyin ta kendisi, şahıs
n. 542, 1359
nefs-i pā-bende: ayakbağı olan şahıs
n. 543
Nefrin :lanet okuma
nefrin it-: lanet okumak, sövüp saymak
n. 2642
Neheng :timsah
n.-i 2665
Nekebat :felaketler
nekebat-ı dūhur: felaketler dünyası
n. 55
Ne kim :ne kadar, her ne
n. 2167, 2459
Nem-gin :nemli, yaş
: nemli, yaş

	n. 1851
Nem-nāk	:nemli,yaş n. 2054
Ner	:erkek <u>sir-i ner</u> : erkek arslan n. 2666
Nerede	:nerede,hangi yerde n.-dür 2343
Nerdubān (nerd-bān) merdiven	n. 1381
Nergis	:nergis çiçeği n. 158
Neseb	:nesil,soy n.-den 1055,2759,2761,2764
Nesil	:nesil,soy n.-i 2598 <u>nesl-i ādem</u> :insan nesli,Hz.Adem'in nesli n. 10,22,521,871,911,2094
Nesne	:şey,nesne n. 90,242,1305,1310,1706,1716,2722,2733 n.-de 347,783,1321 n.-den 1359 n.-dür 1795 n.-m 235,2418 n.-ñ 1234 n.-ye 49,65,389,444,2124,2429 n.-yi 249,
Nev	:çeşit,sınıf n.-e 353,659,2670
Nevā	:ses <u>nevā-yı ber-batt</u> :lavuta denilen çalgının sesi n. 394 <u>nevā-yı sâz</u> :saz sesi n. 1557
Nevāle	:talih,kısmet n.-dür 45
Nevāzis	:okşama,gönül alma <u>nevāzis kıl-</u> :iltifat etmek,gönül almak n. 1570
Nevbet	:sıra n. 2556,2618
Nev-cüvān	:genç.delikanlı n.-i 1196 n.-un 1999 <u>sāh-ı nev-cüvān</u> :genç şah.delikanlı şah n.-i 1095
Nevmid	:ümitsiz,ümidi kırık n. 1078
Nevmiz	:bkz. nevmid <u>nevmiz ol-</u> :ümitsiz olmak n. 744,1021,1114,2164
Nevvāb	:vekillik eden n. 2752 nevvāb-ı hān :hükümdarın vekili

- Ney n. 554
:kamıştan yapılan düdük
- Neye n. 394
:niye,niçin
- Neyle-(ne eyle-):ne yapmak
n.-rüz 2729
n.-sün 356,751,2231
- Neyyîr-i a'zam :güneş
n. 905
- Nez' :can çekişme
n.-ile 670
nez'e düs- :can çekişmek
n. 2701
- Ni :ne
n.-dür 361
- Ni :farsça olumsuzluk edatı
n. 101
- Nice :1)nasıl
n. 239,269,591,598,599,607,634,987,1071,1181,
1244,1822,1888,2112,2177,2307,2338,2423,
2433
n.-dür 683,925,932,1503,1657,1815,1849,2150,
2219,2251
2) ne
n.-si 167,264,1969
3) çok
n. 450,531,564,1288
- Niçe :1)nasıl
n. 53,53
n.-dür 148,261,625,625,822,833,1293,1323,1364,
1365,1371,1439,1440,1461,1484,1485,1485,
1702,1992,2117,2231,2301,2392,2398,2483,
2483,2533,2626,2761
2)hayli
n. 1162
3)kaç,bir kaç
n. 379,767,799,949,953,1271,1283,1454,1806,
1829,1952,2251,2256,2456,2663,2765
- Niçün(⟨ne için):niçin
n. 802,912,983,986,1083,1317,1722,1911,1982,
2124,2132,2335,2376,2561,2562,2630,2756
n.-dür 1084
- Nigâr :sevgili
n.-ı 1371
n.-un 2464
- Nigîn :mühür
n. 40,72
- Nigû :güzel, iyi
şâh-ı niqû :güzel şâh ,iyi şâh
n. 2257
- Nigû-ahter :güzel yıldız
n. 130
- Niqû-fâl :güzel hal

	n. 1412
	<u>sāh-ı niqū-fāl</u> :iyi halli şah
	n. 2312
Niqū-nām	:güzel isim
	n. 149,1948
Niqū-sār	:başasağı
	<u>niqū-sār ol</u> :başasağı olmak
	n. 433
Niqū-ter	:daha güzel,daha iyi
	n. 318
Nihān	:gizli,saklı
	n.-a 2370
	n.-ı 452,611,852,1533,1605,1727,2024,2275,2488
	n.-un 2603,2714
	<u>genc-i nihān</u> :gizli hazine
	n. 941
	<u>rāh-ı nihān</u> :gizli yol
	n. 311
	<u>nihān ol-</u> :gizli olmak
	n. 36
Nihānī	:gizli,saklı
	n. 2622
	<u>sırr-ı nihānī</u> :gizli sır
	n. 2284
Nihāyet	:son, uç
	n. 113,936,2598
Nikāb	:peçe,yüz örtüsü
	n.-ın 1362
Nikāh	:evlenme
	<u>nikāh it-</u> :evlenmek işini resmileştirmek,nikahlanmak
	n. 176,208
	<u>nikāh itdür-</u> :nikah yaptırtmak
	n. 1746,2455
Ni‘met	:1)azık,yiyecek içeceğe ait şeyler
	n. 764,1110
	n.-lerini 1771
	2)sa'adet,mutluluk
	n.-e 1417
	n.-inün 45
Nire	:1)nereye
	n. 546
	2)nerede,hangi yerde
	n.-de 246,360,696,831,1773,1862
	n.-den 140,1145
	n.-dendür 2762
	n.-dür 1029
	n.-ye 140,1091,1438,1642,2173,2193
Nisār	:saçma,serpme
	<u>nisār it-</u> :saçmak,serpmek
	n. 254,439
Nisbet	:inat olarak
	<u>nisbet eyle-</u> :inat olsun diye iş yapmak
	n. 62
Nişān	:iz,belirti,alamet

- n. 31
n.-ı 465
Nişe :niçin,nasıll
n. 2335
Nit-(/ne it-) :ne etmek,ne yapmak
n.-di 99,362,2039
n.-e 2180
n.-elüm 1438
n.-er 2497
n.-erem 339
n.-erseniz 502
n.-ersin 174
n.-eyim 171
n.-iserem 1642
n.-iserüz 2149
Nite :nasıl
n. 57,2576
n.-dür 155
Nitekim :gerçekten,nasıl ki,hakikatten
n. 1207,1239,1241,1328,1460,1476,1579,1619,
1712,2308,2391,2584,2649,2722
Nizām :kaide,usul,düzen
nizām-ı milk: ülkenin düzeni
n. 2133,2382
Nohıt :nohut
n.-a 725
Noksan :eksik,kusurlu
n. 55,2133,2191,2382,2587
noksan itme-: eksiklik yapmamak
n. 1903
noksan ol-: eksik olmak,az olmak
n. 785,2191,2318,2382
N'ol-(/ne ol-) :ne olmak
n.-a 516,653,736,1105,1115,2381
n.-dı 1032,1300,2264,2629
n.-ursam 651
Noyan :prens,şehzade
n. 461
Nöker :hizmetçi
n. 265,1997
n.-lerinden 1536
Nūr :aydınlık,parlaklık
n.-a 1282,1402
n.-ı 213,620,1423,1900
n.-ıla 1553,2152,2579
n.-imış 1616
n.-iñ 1556
n.-ından 2317
n.-iyıla 905,2370
nūr-ı 'akl: aklın ışığı
n. 1495
nūr-ı 'ālem: alemin nuru
n. 2586
nūr-ı insāf: adalet nuru

- n. 1204
rāyāt-ı nūr-ı 'ālem-ārā: aleml süsleyen nurun sancağı
n. 2575
ümiz-i nūr-ı vuslat :kavuşma ümidinin ışığı
n. 1405
Nüşret :Allah'ın yardımı
n.-ile 1168
Nūs :içen,içici
nūs eyle- :içmek
n. 1527
nūs ol-: içilmek
n. 417
Nutk :söz,söyleyiş
n.-inun 38
nutk-ı tenq-mecāl: kudret azlığı
n. 35
zülāl-ı nutk: berrak,açık söyleyiş
n. 38
Nücüm :yıldızlar
sāh-ı nücüm-ı 'ālem-efrūz :cihanı aydınlatan
yıldızların şahı
n. 2368
Nügü-sār :bkz bkz.nigu-sar
n. 1167
Nükte :ince,manalı,zarif ve şakalı söz
n.-ler 2360
- O
- O :o,işaret sıfatı
o. 570,1197,2401
Od :ateş
o. 2499
o.-a 356,602,734,846,1141,1190,1784,2177,2447
2542,2557,2701,2701
o.-dan 2643
o.-ı 94,458,1785,2386
o.-ıdur 95
o.-ıla 761,2076
o.-ına 163,1595
o.-ından 1189,1526
o.-ını 2621
o.-ıyla 1171,1308,2231,2506,2554
o.-lara 83,1036
Oda :oda,evin bir bölümü
o.-sına 1551,1551
Oğlan :erkek çocuk,evlat
o. 318,318,614,641,964,1029,1053,1818,1883,
1922,1929,1942,2086,2226,2271,2346,2352,
2373,2373,2380,2617,2631,2638,2675,2682,
2704,2708,2767
Oğlancuk :küçük erkek çocuğu,evlat
o. 361,1014,1050,2203,2599,2600
o.-a 1068,2629

- o.-ı 447,453,1003,1049,1063,2201,2659
o.-ıla 1344
o.-ın 468
o.-ının 2206
o.-lar 1019
o.-ları 1020,1419
o.-ların 1348
o.-larıydı 1423
o.-um 2212
o.-uñ 2771
- Oğrı :hırsız
o. 477
- Oğul :oğul,erkek evlat
o. 1070,1070,2236,2651,2695,2697
o.-a 1840
o.-ı 198,1024,1055,1847,1856,1873,2097
o.-ıdur 466,2772
o.-ıla 2699
o.-ın 2009,2776
o.-ına 1935
o.-ından 2021,2618
o.-ını 2235,2719
o.-ıyam 2247
o.-ıyıla 2355
o.-ıyımış 2714
o.-um 23,518,2317,2756,2759
o.-umdurur 2747
o.-uñdur 2712
o.-unuñ 2092,2740
- oğul it- :evlat edinmek
o. 1052,1055,1095
- oğul kıl- :bkz oğul it-
o. 1065
- Ok :ok
o. 1275,2087,2088
o.-a 488
o.-dan 2005
o.-ı 2004,2089
o.-un 2006
- Okı- :çağırılmak
o.-dı 256,606,768,886,941,1104,1815,2201,2341
2458,2702,2702
o.-rlar 2684
o.-rsa 69
o.-yu 389
- Okıt- :çağirtmek
o.-dı 1695,1791,2235
- Oku- :1)bkz.okı-
o.-dı 1544
o.-dum 2326
2)demek,söylemek
- la'net oku- :bir kimsenin Allah'ın merhametinden mahrum kalmasını dilemek
o. 731

Okut-

:çağırtmak

o. 1703

o.-ip 2535

Ol

:işaret sıfatı

o. 3,10,17,21,22,26,27,28,30,33,47,49,50,54,72
72,85,86,99,110,117,120,127,130,132,137,147
147,160,173,190,193,194,224,232,232,239,252
254,271,295,307,308,311,315,322,336,351,361
361,370,372,388,389,404,407,407,409,412,419
423,450,453,453,457,458,466,477,482,487,491
500,504,506,507,509,512,513,523,526,544,547
547,549,576,578,586,607,609,615,619,628,628
641,652,654,659,695,713,719,720,720,724,727
729,732,733,739,743,758,763,768,769,770,771
780,781,783,784,786,788,789,793,797,800,818
820,826,832,834,838,844,844,857,864,864,868
870,874,876,876,881,887,888,889,892,897,897
904,904,912,913,917,930,931,931,932,933,944
950,952,954,964,996,1000,1003,1005,1010,
1013,1017,1022,1023,1027,1027,1029,1037,
1038,1048,1055,1062,1062,1063,1064,1066,
1067,1071,1085,1087,1090,1113,1119,1123,
1128,1130,1131,1140,1147,1147,1148,1150,
1161,1164,1167,1169,1173,1207,1211,1214,
1216,1218,1222,1225,1239,1245,1247,1251,
1251,1253,1256,1260,1273,1274,1276,1282,
1286,1288,1289,1290,1298,1308,1309,1324,
1327,1334,1337,1339,1361,1363,1363,1367,
1370,1371,1372,1375,1378,1386,1392,1400,
1409,1412,1419,1426,1428,1433,1442,1442,
1452,1453,1454,1457,1463,1463,1465,1466,
1468,1470,1471,1471,1472,1474,1474,1487,
1491,1498,1532,1536,1542,1560,1566,1571,
1572,1586,1586,1590,1591,1592,1612,1618,
1619,1621,1634,1645,1669,1669,1683,1697,
1706,1708,1716,1717,1720,1722,1732,1739,
1746,1746,1760,1767,1775,1778,1779,1787,
1787,1795,1798,1801,1802,1804,1808,1815,
1815,1819,1823,1835,1840,1840,1843,1849,
1859,1865,1873,1890,1904,1909,1911,1913,
1915,1916,1917,1920,1925,1933,1933,1936,
1948,1949,1959,1959,1960,1961,1974,1999,
2010,2022,2029,2030,2043,2052,2058,2060,
2061,2073,2074,2074,2080,2104,2106,2107,
2125,2132,2137,2154,2160,2170,2188,2198,
2200,2204,2217,2219,2220,2226,2235,2242,
2243,2243,2248,2260,2273,2275,2296,2297,
2299,2303,2304,2305,2306,2309,2312,2313,
2319,2323,2328,2329,2332,2336,2336,2339,
2342,2342,2344,2345,2346,2355,2357,2362,
2370,2372,2380,2407,2408,2409,2411,2411,
2415,2416,2418,2422,2497,2508,2511,2516,
2519,2524,2525,2527,2528,2531,2535,2537,
2542,2544,2546,2548,2548,2550,2552,2553.

2557, 2560, 2562, 2563, 2564, 2572, 2586, 2589,
 2590, 2593, 2595, 2606, 2613, 2615, 2617, 2618,
 2619, 2620, 2620, 2623, 2623, 2624, 2627, 2628,
 2641, 2678, 2680, 2682, 2684, 2687, 2699, 2704,
 2704, 2707, 2709, 2715, 2716, 2716, 2725, 2737,
 2739, 2745, 2750, 2751, 2772, 2775, 2778

0

:bkz. ol

o. 2312

o.-yısa 61

01

:üçüncü teklik şahıs zamiri

o. 88, 108, 126, 221, 248, 302, 309, 317, 348, 354, 352,
 421, 447, 449, 482, 486, 558, 563, 566, 580, 612, 615
 631, 651, 655, 795, 842, 865, 884, 942, 951, 972, 981
 981, 983, 989, 1003, 1018, 1028, 1047, 1057, 1071,
 1093, 1104, 1146, 1174, 1208, 1212, 1213, 1221,
 1241, 1251, 1284, 1323, 1326, 1334, 1338, 1339,
 1360, 1387, 1402, 1417, 1729, 1431, 1432, 1441,
 1461, 1478, 1484, 1516, 1516, 1526, 1528, 1557,
 1561, 1569, 1587, 1600, 1602, 1606, 1614, 1616,
 1616, 1627, 1628, 1661, 1664, 1684, 1689, 1703,
 1717, 1723, 1725, 1729, 1777, 1791, 1863, 1870,
 1871, 1879, 1906, 1937, 1937, 1942, 1942, 1991,
 1996, 2025, 2035, 2042, 2081, 2098, 2117, 2118,
 2134, 2139, 2139, 2156, 2157, 2158, 2160, 2160,
 2163, 2202, 2206, 2214, 2215, 2218, 2218, 2249,
 2301, 2302, 2330, 2347, 2372, 2377, 2389, 2400,
 2440, 2417, 2499, 2510, 2557, 2606, 2622, 2626,
 2633, 2635, 2643, 2668, 2696, 2700, 2712, 2714,
 2743, 2744, 2758, 2758, 2761, 2763, 2772

o.-dur 3, 30, 525, 775, 1044, 1101, 1241, 1648, 1705,
 1724, 1774, 1900, 2427, 2742

o.-durur 2767

o.-ıdı 82, 754, 1409, 1646, 2199, 2201, 2208, 2273

o.-ısa 893

o.-ıdı 82

o.-ımiş 2156

o.-lar 1016

o.-lara 1015

o.-lardı 84

o.-ları 1036

o.-larıñ 98, 1017

01-

:olmak

o.-a 63, 102, 122, 152, 180, 261, 323, 330, 400, 403,
 490, 542, 591, 674, 712, 858, 921, 1033, 1054, 1227,
 1265, 1364, 1393, 1523, 1524, 1527, 1528, 1531,
 1648, 1650, 1725, 1740, 1847, 1871, 2170, 2373,
 2378, 2559

o.-an 1081, 1530, 1838, 1942

o.-ana 545, 1580, 1839

o.-anlarda 1478

o.-anımız 1310

o.-anıñ 546, 1262, 2018

o.-asın 408

o.-avüz 1417

- o.-aydı 753,2316
o.-dı 8,64,137,221,239,273,296,320,322,555,623
717,720,847,907,969,987,1101,1136,1241,1299
1391,1409,1494,1498,1514,1601,1712,1751,
1792,1833,1918,1952,1980,1984,2078,2152,
2152,2186,2206,2252,2252,2258,2271,2284,
2311,2355,2374,2631,2666,2678,2708
o.-dışa 2307
o.-dışa 2486
o.-du 2633
o.-duğun 1406
o.-dun 228
o.-gıl 1175,2397
o.-ibanun 879
o.-ıcağaz 282,1291,1630,1820,2056
o.-ıcağ 17,421,544,1010,1885
o.-ınca 334,1464,2050,2427
o.-ip 2457
o.-ısar 1622,1707,2148,2448,2507,2607
o.-madı 698,1269
o.-masun 1234
o.-maya 65,1240,2364
o.-mayaydı 730,1318
o.-maz 304,304,496,630,640,1151,1307,1480,1578
1773,1881,1984,2016,2016
o.-mazıdı 1775
o.-mazsa 170,1221,2148
o.-mış 1094,2290
o.-mışdı 359,451,962,1465
o.-mışdur 1022
o.-mışıdı 512,1170,2261
o.-mışiken 622
o.-sa 17,104,333,542,614,696,834,1588,1797,
2182
o.-saydı 518
o.-sun 56,527,968
o.-uñ 1623
o.-uñca 209
o.-up 43,80,1000,1277,1902,1980,2691
o.-updur 191,854,906,2482
o.-ur 37,66,86,152,195,413,421,475,546,639,745
884,1269,1290,1393,1403,1404,1405,1406,1407
1580,1589,1589,1989,1990,2006,2037,2116,
2571,2593,2649
o.-uram 127,344
o.-urđı 84
o.-urısa 1237,1249,1990
o.-urşa 67,541,653,894,900,947,948,963,2379
o.-ursan 1116,1258
o.-ursanız 257
ābād ol- :imar edilmek, senlenmek
o. 1411
o.-maz 1394
o.-ur 2281

'adet ol- :aynı usulde olmak

- o.-miş 1628
- o.-mişdi 2479
- o.-mişiken 681

acāh ol- :haberdar olmak,haberli olmak

- o.-a 150,532,677,1303,1310,1829,1940,1954,1972
2594,2618,2639,2760
- o.-amazsın 2376
- o.-asın 2293,2712,2774
- o.-aydı 97
- o.-dı 157,398,444,819,840,1086,1297,1381,1536
1694,1805,1807,1813,2237,2407,2463,2478,
2731,2743
- o.-dılar 1399
- o.-duķ 1185
- o.-gıl 886,2720
- o.-iban 1988,2569
- o.-ibanuñ 1742
- o.-ıcağaz 2068,2434
- o.-ıcaķ 1303
- o.-madı 604,1098,1132
- o.-mamışdı 2021
- o.-mamışuz 2344
- o.-mayısarlar 182
- o.-mazıdı 559
- o.-mazsa 1311
- o.-mişmiş 2451
- o.-mişlar 2326
- o.-mişsiz 2550
- o.-sa 1793
- o.-up 940
- o.-ur 881,926,986,1402,517,2628,2650

ağ ol- :utanmayı gerektiren bir durumu olmamak

- o.-a 1530

'aki ol- :asi olmak,bas kaldırmak

- o.-urdi 1209

'akim ol- :kısır olmak

- o.-ur 985

akmaz ol- :akmamak ,meyletmemek

- o.-dı:1805,2143

alçak ol- :aşağı olmak,seviyece eksik olmak

- o.-am 1880

'arı ol- :temiz olmak

- o.-an 675

asa ol- :aşırı olmak

- o.-dı 2185

'aşık ol- :tutulmak,birini sevmek

- o.-an 1759
- o.-dı 2411
- o.-iban 2408
- o.-up 1635
- o.-ur 1636

avāre ol- :ışsız güçsüz dolasmak

- o.-alum 270

- o.-sun 795
 'ayān ol- :belli olmak,bilinir olmak
 'a.-up 2056
 'ayruksı ol- :başka türlü olmak
 o.-a 1604,2614
 o.-aydı 1336
 āzād ol- :kurtulmak
 o. 1002
 o.-a 68
 o.-dı 437,1075
 o.-dılar 1201
 o.-ıban 520
 o.-ısar 712
 o.-uban 814
 o.-ur 526
 o.-urdu 136
 'aziz ol- :müterem olmak
 o.-a 1709
 bādān ol- :mamur olmak
 o.-a 496
 bādī ol- :sebeup olmak
 o.-ursa 1476
 bahtiyār ol- :mutlu olmak,talihi açık olmak
 o.-ıban 527
 bakmaz ol- :bakmamak
 o.-dı 1805,2143,2331
 bānī ol- :yapıcı olmak,kurucu olmak
 o.-sa 14
 bāriz ol- :aşikar olmak
 o.-dı 2667
 başit ol- :neşelenmek,güller yüzülü olmak
 o.-dı 7
 batıl ol- :boşa çıkmak
 o.-dı 2661
 bende ol- :kul köle olmak
 o.-mısdık 1320
 o.-mıslaradı 2533
 o.-up 523
 benzer ol- :eş olmak
 o.-a 679
 berāber ol- :birlikte olmak
 o.-maz 2666
 berdar ol- :idam edilmek
 o.-a 1868
 o.-aydun 665
 o.-ısar 1231
 o.-ur 2135
 o.-ursa 2585
 berhurdār ol- :mesut olmak,mutlu olmak
 o.-aydun 665
 o.-gıl 2397
 o.-up 56
 bez-ter ol- :beter olmak,çok kötü duruma düşmek
 o.-dı 2330

- bir hoş ol- :tuhaflaşmak,şaşırmak
o.-dı 1088
- birlik ol- :beraber olmak
o.-mazısa 169
- bizār ol- :rahatsız olmak
o.-a 1768
- cem ol-: toplarmak
o.-an 403
o.-uban 293
- çāre ol-: derde deva olmak
o.-a 738
o.-mayısar 2446
o.-mazısa 1641
- dānā ol-: bilgili olmak
o.-dı 472
- dāyim ol-: devamlı olmak,sürekli olmak
o.-masa 1837
o.-sun 2646
- def'ol-: ortadan çıkmak,savulmak
o.-ur 1658
- demiş ol- :söylemiş bulunmak
o.-a 61
- dem-sāz ol- :arkadaş olmak
o.-dı 716
- der-bān ol-: kapıcı olmak
o.-updur 58
- derd ol- :sıkıntı vermek
o.-dı 2631
- derhem ol- :karışık olmak
o.-a 2282
o.-dı 1566
- dermān ol-: çare olmak
o.-a 1647
o.-madı 1922
o.-ur 2062
- dil-haste ol- :gönlü kırık olmak
o.-iban 2135
- dil-ris ol-: gönlü yaralı olmak
o.-iban 2485
o.-urlarıdı 1296
- dil-sād ol-: sevinmek,gönlü hoş olmak
o.-dı 1946
- diñler ol-: dinlemek
o.-dı 2313
- diri ol-: canlı olmak,hareketli olmak
o.-dığınca 1225
o.-dukça 344
- diz be diz ol- :diz dize oturmak
o.-mıs 2491
- dür ol-: uzak olmak
o.-alar 1113
- ebter ol- :kısır olmak
o.-dı 1980
- elim ol-: acıklı olmak

- o.-dı 1444
enīs ol- : arkadaş olmak
o.-dı 1569
epsem ol- : susmak
o.-dı 205.1500
o.-sun 2470
erzāni ol- : layık olmak
o.-a 1706
o.-masa 1730
esir ol- : kul köle olacak derecede tutulmak
o.-dı 2412
evbās ol- : ayak takımı olmak
o.-up 1598
evkār ol- : ıslah olmak
o.-dı 722
o.-diyisa 2656
o.-iban 728.1254.1522.2048.2439
o.-madı 1991
o.-mısam 2329
farid ol- : rahat olmak
o. 1581
o.-a 2144
o.-dı 275
o.-iban 1538
fark ol- : seçilmek, ayırt edilmek
o.-mazıdı 2185
fāsīd ol- : bozulmak, geçerliliğini yitirmek
o.-dı 2727
ferāq ol- : dinlenmek, rahat olmak
o.-a 1525
ferāqat ol- : vazgeçmek
o.-dı 1590.2574
o.-dılar 1277
o.-miş 1542
ferhunde ol- : mutlu olmak
o.-iban 2771
o.-up 470
o.-ur 210
ğālib ol- : kazanmak, üstün gelmek
o.-ur 14
ğam-ğın ol- : hüznülenmek, kederli olmak
o.-dı 817
o.-iban 2012
ğam-nāk ol- : kederlenmek, kederli olmak
o.-dı 1532
o.-iban 1966
ğarīb ol- : tuhaf olmak
o.-ur 1565
gelmez ol- : gelmemek
o.-dı 1032
girāni ol- : pahalı olmak
o.-a 719
giryān ol- : ağlamak
o.-dı 299

- görklü ol-: gösterişli olmak
o.-miş 534
- güç ol-: zor olmak
o.-muşdur 100
- güsâde ol-: şen olmak
o.-dı 802
- haber-dâr ol-: bilgi sahibi olmak
o.-dı 617
o.-asın 2120
- halas ol-: kurtulmak
o.-dı 2512
- handan ol-: neşeli olmak, şen olmak
o.-a 123,207
- harab ol-: haraplaşmak, bozulmak
o.-a 724
- hâşıl ol-: ortaya çıkmak
o.-a 1357
o.-ıvardı 2362
- hatâ ol-: yanlışlık olmak
o.-dı 701,2703
- hatâsuz ol-: yanlışsız olmak
o.-a 640
- hâyin ol-: ihanet içinde bulunmak
o.-sa 1793
- hayrân ol-: (bir şey veya kimsenin) iyi, güzel veya olağanüstü durum ve davranış karşısında zevk ve hayranlık duymak
o.-dı 1634
o.-ıban 2291
o.-up 2741
o.-ur 159
- heba ol-: boşa gitmek, ziyan olmak
o.-dı 701,2703
- helâk ol-: yok olmak, ölmek
o.-sun 1476
- hem-dem ol-: sıkı fıkı olmak, canciğer olmak
o.-dı 958,1569
o.-ıban 2663
o.-miş 1648
o.-ur 1603
o.-urdu 955
o.-urlardı 307
o.-ursan 1258
- hem-râh ol-: yol arkadaşı olmak
o.-dı 1342
- hiç ol-: yok olmak
o.-ur 894
- hos ol-: rahat olmak huzura kavuşmak, iyileşmek
o.-a 129,1686
o.-dı 1873,2683
o.-ur 2601
- hüb ol-: güzel olmak
o.-ıban 969
- hün-âb ol-: gözü yaşla dolmak

- o.-ısdur 1023
hürrem ol-: şen olmak,güler yüzlü olmak
 o.-a 1005,1067
 o.-dı 205,507,781,1119,1532,1760,1915,2029,
 2198,2416,2601
 o.-mışdum 2704
 o.-ur 2519
 o.-urdu 955
hüner-ver ol-: marifetli olmak,hünerli olmak
 o.-a 476
 o.-aydı 1934
ıradı ol-: uzak olmak
 o. 2754
 o.-a 1526
ıskı ol-: aşık olmak,sevgi duymak
 o.-a 193
i'âdet ol-: çevrilmek,çevrilmiş olmak
 o.-ısar 2438
icâzet ol-: izin çıkmak,izin verilmek
 o.-dı 124
 o.-ur 187
ıfrit ol-: çok kızmak
 o.-dı 2632
imâret ol-: bayındır olmak
 o.-ur 104,438
irâdet ol-: istemek
 o.-dı 517
 o.-ıcak 187,1664
 o.-madı 997
itmam ol-: tamam olmak
 o.-a 1
kâmil ol-: olgunlaşmak,eksiksiz olmak
 o.-dı 2661
kan ol-: kan dökülmek ,cinayet işlenmek
 o.-dı 792
kan'at ol-: karmak,razı olmak
 o.-dı 2230
kâsîd ol-: geçmez olmak,geçersiz olmak
 o.-dı 2727
 o.-ur 1582
kâyil ol-: razı olmak
 o.-alar 1779
kâyim ol-: ayakta durmak
 o.-a 53
 o.-amazdı 1236
 o.-dı 1353
 o.-sun 2646
 o.-ur 13
kem-râh ol-: doğru yoldan sapmak
 o.-ma 2119
kerim ol-: cömert olmak,büyük olmak
 o.-ur 989
ketim ol-: bir sırrı saklamak
 o.-ur 987

- kör ol-: gözleri görmez duruma gelmek
o.-muş 1963
- kul ol-: boyun eğmek, aşırı derecede bağlanmak
o.-a 983, 2218
o.-am 1897
o.-ana 1685
o.-anun 2016
o.-duk 218
o.-up 526
- kurban ol-: bir kimse veya bir şey için kendini fe-
da etmek
o.-sa 237
- küstâh ol-: hayasız olmak
o.-mış 2489
o.-urlar 2583
- layık ol-: uygun olmak, dengi olmak
o.-dı 236
o.-ıcağ 2418
o.-maz 18
o.-ur 406, 1864
o.-ursa 1716
- ma'dûm ol-: yok olmak
o.-mışdı 80
o.-mıydı 2141, 2141
- ma'cûb ol-: şaşkın olmak, şaşkırmak
o.-dı 791
o.-sun 733
- mâhir ol-: hünerli olmak
o.-dı 1088
- mahv ol-: perişan olmak
o.-ısaram 673
o.-unun 2705
- mahzûn ol-: hüzünlenmek
o.-dı 791,
o.-maya 2040
o.-sun 733
- makbûl ol-: beğenilmek
o.-a 714
o.-am 1897
o.-dı 528
o.-madı 250
- makhûr ol-: Allah'ın gazabına uğramış olmak
o.-sun 690
- makrûn ol-: ulaşmak, kavuşmak
o.-a 114, 2374
o.-iban 2663
o.-up 415
- maktûl ol-: öldürülmek
o.-a 983, 983
o.-dı 1803
- mâlik ol-: sahip olmak
o.-a 2417
- Ma'lûm ol-: bilinmek, belli olmak
o.-a 103

- o.-an 2609
o.-dı 1821
o.-up 1671
ma'mūr ol-: bayındır hale gelmek, senelmek
o.-dı 1470
mansūr ol-: üstün gelmek, galip olmak
o.-sun 690
ma'rūf ol-: bilinen olmak
o.-dun 1495
maḥḥūb ol-: kucaklamak
o.-iban 2663
ma'sūk ol-: sevilme
o.-sa 1759
maṭrūh ol-: kovulmak
o.-dun 2630
māyil ol-: düşkün olmak
o.-a 1865
o.-iban 135
o.-ırlar 1779
o.-ur 1537
mazlūm ol-: zulme uğramak, zulme uğramış olmak
o.-dı 103
o.-muş 2747
ma'zūl ol-: kurtulmak, azledilmiş olmak
o.-mış 1455
mecrūn ol-: deli divane olmak
o.-maz 1759
mecrūh ol-: yaralı olmak
o.-dı 489, 1381
o.-dun 2630
meftūn ol-: tutulmak, vurulmak
o.-mışdı 255
o.-ur 1541
mehcūr ol-: uzaklaşmak, ayırmak
o.-dı 2577
melūl ol-: usarmak, bezmek
o.-dı 722, 2474, 2687
o.-iban 1040
o.-up 1964
menkūb ol-: gözden ve mevkiden düşmek
o.-mışdı 2141
mesrūr ol-: sevirme, mutlu olmak
o.-a 1949
mest ol-: kendinden geçmek
o.-ur 193
meḥḥūl ol-: uğraşmak
o.-a 952, 2218
o.-dı 250, 552, 714, 944, 953, 1925
o.-iban 489
o.-madı 1925
o.-mış 1455
mevsūf ol-: vasıflarmak
o.-dun 1495
me'y'ūs ol-: ümitsiz olmak

- o.-mısdı 934
mezmum ol-: beğenilmemek
o.-dı 787
mu'ayyen ol-: belli olmak
o.-ıcağ 12
o.-ısar 2706
mu'âzid ol-: yardımcı olmak
o.-up 961
muḥkem ol-: sağlamlaşmak
o.-a 1219
o.-dı 1668
o.-ıcağ 2383
muḥtâc ol-: fakir düşmek, ihtiyaç duyar hale gelmek
o.-maya 325
mukâbil ol-: karşı karşıya olmak
o.-ıban 2184
o.-ıcağ 1935, 2699
mukârin ol-: ulaşmak, erişmek
o.-dı 363, 538
mukarreb ol-: yakın olmak
o.-dı 1569
mukim ol-: ikamet etmek, bir yerde daimi oturuyor
olmak
o.-mısdı 1062
o.-up 1535
musâhib ol-: arkadaş olmak
o.-ıban 422
muti' ol-: bağlanmak
o.-mayam 498
muvâfık ol-: uygun olmak, yarasır olmak
o.-maz 19
muẓaffer ol-: başarılı olmak, başarmak
o.-ıban 432
mie'ccel ol-: ertelenmek
o.-dı 1636
o.-maya 1911
müfsid ol-: ara bozucu olmak
o.-ana 1986, 2131
müheyyâ ol-: hazır olmak
o.-dı 746
mülâzım ol-: tutunup kalmak
o.-a 413
o.-up 1497
münevver ol-: aydınlanmak, nurlanmak
o.-a 1281
o.-dı 212, 1204, 1553, 2370
müsâdif ol-: tesadüf olurmak
o.-dı 484
o.-ıban 1183
o.-ıbanun 1342
o.-ıcağ 1932
müsâ'id ol-: uygun olmak
o.-dı 961
müstakim ol-: doğru olmak

- o.-ur 983
müskil ol-: zor durumda kalmak
o.-ısar 1981
müstak ol-: çok özlemek,görmek için can atmak
o.-dı 2213
miyesser ol-: kolay olmak
o.-a 1531,1859
müzeyyen ol-: süslenmek
o.-dı 908
nâ-câr ol-: çaresiz düşmek,zavallı olmak
o.-dı 1889
o.-up 2414
nâ-lân ol-: inlemek
o.-ıban 1534
nahs ol-: bahtsız olmak,uğursuz olmak
o.-dı 680
o.-mışdı 1148
nâ-sî ol-: unutmak
o.-dığı-çün 1101
nasib ol-: ulaşmak,erişmek
o.-up 746
nâ-yim ol-: uyumak
o.-mazdı 641
nâ-zir ol-: örnek olmak
o.-a 2589
o.-dı 1229,1432,2075
o.-ıban 2534
nem-qîn ol-: nemlenmek,buğulanmak
o.-ıban 1851
nev-miz ol-: ümitsiz olmak
o.-ıban 1021
o.-up 744,2164
o.-urlarına 1114
niğû-sâr ol-: başaşağı olmak
o.-ıban 433
nihân ol-: gizli olmak,gizlenmek
o.-a 36
noksan ol-: eksik olmak,az olmak
o.-a 2382
o.-ısar 2587
o.-madı 785
o.-maya 2191
o.-ur 2133,2318
nûs ol-: içilmek
o.-ıban 418
oñar ol-: iyileşmek,kendine gelmek
o.-dı 162
pâk ol-: temiz olmak
o.-urdu 695
pâmâl ol-: çığnemek,ayak altında kalmak
o.-dı 703
o.-ur 1221
pâre pâre ol-: parça parça olmak
o.-mışdı 2715

- pāy-dār ol-: devamlı olmak
o. 1508
- perişān ol-: dağılmak, düzeni bozulmak
o.-dı 2265, 2435, 2474
- piç ol-: karışık, dolasıık olmak
p. 249
- pīrüz ol-: uğurlu olmak, hayırlı olmak
o.-dı 970
- pūr-čam ol-: çok üzgün olmak, gamla dolu olmak
o.-dı 820, 2242, 2431
o.-ıban 2485
- pūr-nūr ol-: ışıklarla donanmış olmak
o.-dı 30, 1216
- raçıp ol-: istekli olmak
o.-a 2160
- rahat ol-: huzur içinde olmak
o.-a 1484
o.-dı 314, 374, 1468, 1974
- rāzi ol-: kabul etmek
o.-madı 2443, 2518
o.-up 2707
o.-ursan 177
- revā ol-: yakışır olmak, uygun olmak
o.-maya 1113, 1926
- revān ol-: gitmek
o.-dı 1692
- revāne ol-: gitmek
o.-dı 740, 1066, 2523
o.-dılar 824, 2226
o.-mışdur 139
o.-mışdı 1937
- rūšen ol-: parlak olmak
o.-dı 907, 2128
- rūsvāy ol-: rezil olmak
o.-uram 168
- šābir ol-: sabırlı olmak
o.-dı 1241
- sa'd ol-: uğurlu olmak
o.-dı 1752
- sālim ol-: sağlam olmak
o.-ur 984
- sāz-kār ol-: uygun olmak
o. 643
- sebeb ol-: sebep olmak, yol açmak
o.-dı 1146, 2095, 2108
- sehv ol-: yanlış olmak
o.-dı 2289
o.-masun 2537
- serhoş ol-: sarhoş olmak, kendinden geçmek
o.-dılar 418
o.-mışdı 1153
o.-up 560
- ser-tāc ol-: baş tacı olmak
o.-asın 1108

- sezā-vār ol-: uygun olmak
o.-a 235,613,1863
o.-ur 2377,2581
- siyāset ol-: idam edilmek
o.-a 2240,2505
- süst ol-: gevşek olmak
o.-ur 1266
- süvār ol-: ata binmek
o.-iban 2085
- sād ol-: gönlü sevinç içinde olmak,şen olmak
o.-a 68,151,526,1745
o.-asın 527
o.-asız 2107
o.-dı 207,813,1002,1075,1167,1196,1424,2357
o.-dılar 1201
o.-dular 2036
o.-iban 1077,2771
o.-ibanuñ 1736
o.-madum 327
o.-uban 814
o.-up 120,468,815,1751,2619
o.-ur 365,1565,2519
o.-urdu 136
- sāmil ol-: kaplamak
o.-dı 1670
- sāyeste ol-: uygun olmak
o.-a 1662
- sāz ol-: bkz. şad ol-
o.-dı 2099,2416
- seyza ol-: aşktan aklını kaybetmek,şaşkın olmak
o.-updur 191
- tārūmār (tār-mār) ol-: darma dağınık olmak,perişan olmak
o.-a 404
- tebāh ol-: yıkılmak,mahvolmak
o.-ur 1408
- te'hir ol-: geciktirilmek
o.-ursa 1480
- temām ol-: tamam olmak,eksiği bulurmamak
o.-dı 2612
- teskīn ol-: sakinleşmek
o.-dı 2658
- toprak ol-: ölmek
o.-ısaram 650
- tuş ol-: isabet etmek,rast gelmek,yönelmek
o.-dı 464,885
o.-ur 1989
- uğrār ol-: uğramak
o.-ursa 2176
- vākīf ol-: bilmek,öğrenmek
o.-am 832,1743
o.-dı 704
o.-madılar 822
- vālih ol-: sasakalmak

- o.-ıban 2048,2291
var ol-: sağ olmak,yaşamak
o. 1508,1891
o.-a 1461
o.-dığınca 2081
o.-olduğınca 1508
o.-sun 2655,2655
vedā'-ı cān ol-: can vermek
o.-dı 742
virān ol-: harap olmak,yıkık duruma gelmek
o.-sarmıydı 197
yār ol-: dost olmak
o. 643,1910
yek-sān ol-: bir olmak,beraber olmak
o.-maz 2697
o.-ur 1331
yetmek ol-: ulaşmak
o.-urdu 1787
yil gibi ol-: şişmanlamak
o.-miş 534
yüz yüze ol-: karşı karşıya gelmek
o.-a 2038
zāhir ol-: belli olmak,açıkta olmak
o.-a 900
o.-dı 1088
o.-du 20
zahmet ol-: yapılan bir işten sıkıntı ve yorgunluk
duymak
o.-a 1717
zār ol-: ağlamak,inlemek
o.-dı 162,162,1637,1889,2412
o.-dılar 2676
o.-dum 2321
o.-ıban 1040,1254,2048
o.-mışam 2212,2329
o.-mışdı 255
zāyi' ol-: yitmek,kaybolmak
o.-mayısar 1821
o.-ur 543
zāyil ol-: yok olmak,ortadan kalkmak
o.-a 1357,2151
o.-mışdı 135
zebūn ol-: güçsüz olmak,aciz olmak
o.-dılar 2676
zinde ol-: dinç olmak,sağlam olmak
o.-dı 43
ziyān ol-: boşuna harcanmak
o.-urdu 702
ziyān-kār ol-: zarar vrmeyi huy edinmiş olmak
o. 2377
Ola ki :olbilir ki
o. 1527
Ola kim :belki,ihtimal ki
o. 875,925,1163,1303,1351,1639,1645,1687,2221

	2257
Olin-	:olunmak
	'arz olın-: sunulmak, önüne konulmak
	o.-a 2495
	terk olın-: terk edilmek
	o.-a 1394
	vasf olın-: nitelenmek
	o.-mazımıs 1612
Or-	:uygun olmak, uygun gelmek
	o.-alum 1624
	o.-madı 698
On	:on sayısı
	o. 2412, 2660, 2732
Ona	:onu
	o. 789
Önar ol-	:tedavi etmek, iyileştirmek
	o. 162
Onda	:onda bir
	o. 480
Ora	:o yer
	o.-da 313, 313, 314, 316, 561, 562, 585, 1010, 1014, 1018, 1194, 1199, 1286, 1387, 1468, 1535, 1538, 1578, 1783, 1800, 1803, 1932, 1957, 2058, 2066, 2075, 2093, 2457, 2485, 2512, 2515, 2525, 2534, 2615, 2678, 2709, 2749
	o.-dan 508, 843, 1041, 1060, 1289, 1360, 1525, 1657, 2050, 2450, 2636
	o.-ya 450, 788, 1018, 2068
Oran	:ölçü
	o.-suz 823
Orta	:orta yer
	o.-sında 1656
	o.-sından 2154
Ot	:ot
	o.-ı 639
Otur-	:oturmak
	o.-dı 215, 364, 708, 1563, 2536
	o.-gıl 115
	o.-iban 1773
	o.-miş 1361, 1538, 2491
	o.-ur 1542
	o.-urken 880
Ov-	:bir şeyin üzerine bastırarak el gezdirmek
	o.-arıldı 1766
Oyna-	:oynamak
	o.-r 1014, 1016, 1730
	o.-yu 1031

Öde-	:ödemek
	ö.-di 1077
Öğ-	öğmek, methetmek
	ö.-elüm 3
	ö.-evüz 1621
Öğüs	:çok, fazla
	ö.-lerün 988
Öğren-	:öğrenmek
	ö.-di 1087, 1090, 1816
	ö.-diler 472
Öğret-	:öğretmek
	ö.-eyim 1065
	ö.-ip 478
Öğüt-	:öğütme, un haline getirmek
	ö.-urdi 729
Öksür-	:öksürmek
	:ö.-di 819
Öl-	:ölmek
	ö.127
	ö.-di 322, 824, 1300, 1803, 2187, 2330, 2679
	ö.-ecekidi 1803, 2330
	ö.-em 651, 651
	ö.-en 2187
	ö.-eyim 332
	ö.-iser 2608
	ö.-iserem 650, 673
	ö.-medin 736
	ö.-meyeni 2187
	ö.-mis 1096, 2344
	ö.-misiken 2354
	ö.-müstür 349
	ö.-ürem 127, 168, 344
	ö.-urdi 88
	ö.-Urise 2133
	ö.-ürsem 341, 344, 648
	ö.-ürüz 1259
Öldür-	:öldürmek
	ö.913
	ö.-diler 1288
	ö.-din 2562, 2342,
	ö.-eler 2074
	ö.-iben 2501
	ö.-meyem 2336
	ö.-misiği 559
	ö.-seyidi 1208
	ö.-uridi 88
Öldürmek	:öldürmek
	ö. 2504
Ölü	:ölu
	ö.1039
Ölüm	:ölüm

- ö.-den 342
 ö.-in 1348
 ö.-üm 2708
 ö.-ün 2705
- ‘Omr :ömür
 ‘ö.-i 669,689,1178,2646
 ‘ö.-in 1472
 ‘ö.-ini 2623,2627
 ‘ö.-inin 54
 ‘ö.-inin 667,2082
 ‘ö.-ün 2037
- ‘ömr-i bākī :daimi hayat
 ‘ö. 1558
- ‘ömr-i bünvād : hayat, ömür
 ‘ö. 2625
- Ön :ön, ön taraf
 ö.-ince 2042,2574
 ö.-inde 38,45,985,1430,2433,2463,2522,2530
 2645
 ö.-inden 1214
 ö.-din 247,286
 ö.-ine 1012,1301,1547,1972
 ö.-ünde 773,1941,2293
 ö.-üden 1317
- Öp- öpmek
 ö.-di 1548,2093,2334
 ö.-ip 2194
 ö.-mege 416,
 ö.-üben 687,2345
 ö.-üp 224,589,1795,2779
- Örü tur- :ayağa kalkmak
 ö. 617,1554
 ö.-di 391,2736
- Öt- :ötmek
 ö.-di 906
- Öte :öbür yan
 ö. 181
- Öz :bir kimsenin benliği,kendi manevi varlığı
 ö. 390,518,570,837,903,924,972,1155,1927,2247
 2348,2714,2747,2776,2782
 ö.-i 1248,1316,1650,2091,2409,
 ö.-in 1846
 ö.-inden 1946
 ö.-ine 91
 ö.-ini 2334
 ö.-inin 435
 ö.-inin 1024
 ö.-leri 1032
- Özge :baska,gayri
 ö. 323,467,674,1234,1305,1718,1872,2110,2182,
 2543
- ‘Özr :özür
 ‘ö.-i 1841
 ‘ö.-ine 2713

- Pā-bende : ayak bağı
nefs-i pābende: ayakbağı olan şahıs
p. 543
- Pādās :1. mükafat
p. 278
2.arkadas
p. 2563
p.-ını 2555
- Pādiseh :padisah(bkz.padisah)
p. 957
- Pāk :temiz,arık,pak
p. 542,815,
gevher-i pāk: asaleti temiz,temiz soylu
p. 121
gevher-i pāk-i dürr-fesān: inci saçan temiz soylu
asaleti temiz insanlar
p. 1720
pāk it-: temizlemek
p. 2379
pāk ol-: temiz olmak
p.542,695
- Pāk-ṭab⁴ :temiz karakterS
p. 545
- Pāmāl : ayak altında kalmıs,çiğnenmis
pāmāl ol-: ayak altında kalmak,çiğnenmek
p. 703,1221
- Panbuk :pamuk
p.- 2386
- Para :para
p.-sı 2071
- Pare :parça
p. 21,351,881,2446
pāre-i nān: ekmek parçası
p. 1357
- Pāre pāre :parça parça
p. 1618,2467,2768,
pāre pāre it- :parça parça etmek
p. 2446,2633
pāre pāre ol-: parça parça olmak
p. 2715
- Fāyidār :sağlam,devamlı,sürekli
pāyidār ol-: yok olmamak,yasamak
p. 851,1508
- Fāzisāh :padisah (bkz.padisah)
p. 657,868,1191,2272,
p.-a 244,333,958,1124,1569,2252,2283,2481,
p.-i 263,297
p.-lara 1261
p.-uñ 1684
p.-uñ 178,566,658,669,1435,1456,1687,1721,17
1896,2254,2417,2686,2686
p.-uñdur 200,

Pehlivân	:pehlivan, şüresci, viçit
Peleng	p.-dur :94 panter
Penâh	p.-i 2665 :sığınma, sığınılacak yer p. 1124, 1435, 1550, 1569, 1687, 1721, 1896, p.-a 687, 1124, 1314, 2481, 2487 p.-i 1550, 2094, 2742 p.-um 895, p.-un 566, 669, 895, 1435, 1721, 1896, <u>penâh-ı âlem</u> : âlemin sığınılacak yeri p. 176, 1316, 2255, 2260 <u>penâk-ı hüsvrevân-ı nesi-i âdem</u> : âdem neslinin pa- disahı p. 871 <u>penâh-ı hüsvrevân-ı mâh-ı âlem</u> : âlemin güzellerinin sığınacak yeri p. 2753 <u>penâh-ı nesi-i âdem</u> : âdem neslinin sığınılacak yer p. 911 <u>penâh-ı küziğâr</u> : zamanın sığınma yeri p. 590 Pence :pence, zoriu el p. 1264 p.-si 356 p.-siyle 2624 Perçe :kapı pencere gibi yerlere asılan örtü p.-sini 2603 Perestârân :hizmetçiler, kullar p. 1748 Pergâr :pergel p. 1585 Peri :peri p. 2683 Peri-peyker :peri yüzü, çok güzel p. 1748 Perisân çağınık karısıK p. 162, 791, 2207, 2291, 2329 <u>perisân ol-ı</u> : dağılmak, düzeni bozulmak p. 722, 2265, 2435, 2474 Fervâz :ucma, uçuş p. 134, 686, 855 <u>pervâz-ı anka</u> : anka kusunun uçuşu p. 1611 Perverdiğâr "beslevici, terbiye edici, rızıklandırıcı" Allah p.-a 1408 p.-ıvı 1587 <u>perverdiğâr-ı âdil</u> : adalet sahibi olan Allah p. 1445 <u>perverdiğâr-ı âlim</u> : ilim sahibi olan Allah p. 1445 Pertev :ısık, parlaklık p.-icür 2274 p.-inden 2370

- Pervāne :kelebek
p.34
- Pes :arka,art
p.-inde 191
- Peyğam :haber
p.-ını 230
peyğam it-: haber etmek,haber vermek
p.2414
peyğam itdür-: haber ettirek,haber verdirmek
p.2466
peyğam kıl-: bkz.peyğam it-
p.149
- Peyker :yüz ,surat
māh-ı peyker: yüzü ay gibi parlak
p.522
- Peyza :meydanda,acıktā
p.193
p.-yıldı 756
- Pic :dolasık,karışık
p. 249
pic kıl-: dolastırmak ,karıştırmak
p. 894
- Pīc-a-pīc :pek dolasık,karma karışık
p.323
- Pīr :yaşlı ,ihtiyar
p.1111,2293
p.-ile 1123
- Pīr Mahmūt :yasadığı devir kesin olarak bilinmeyen ve
"Bahtiyar-name" adlı eseriyle tanınan yazar
p.61
- Pīrūz :kutlu,hayırlı,uğurlu
p.1175
pīrūz-ı cihān-baht :talihi iyi olan uğurlu kimse
p.908
pīrūz ol-: uğurlu olmak
p.970
sultān-ı pīrūz: uğurlu,kutlu sultan
p.1181
- Pīse :sanat,meslek,is,huy
p.105,282,1393,1580,2420,2566,
p.-dür 981
pīse eyle-: is eylemek,meslek edinmek,huy edinmek
p.91
pīse it-: meslek edinmek,alışkanlık haline getirmek
p.105,1286,1290,1325,2669
pīse ol-: alışkanlık olmak,adet olmak
p.495
- Pīs-kes :hedsye ,armağan
p.1416
- Piyāde :yaya
p.802,
- Pul :para
p.-a 749
- Pūr-ğam :gamla dolu,çok gamlı

- p.1173,2058,2431,2453
pür-gam ol- :gamla dolu olmak,çok gamlı olmak
p.820,2242,2485
Pür-nür :çok nurlu
p.30,1470
p.-ıdı 2588
pür-nür it- :nurlandırmak,aydınlatmak
p.1976
pür-nür kıl- :nurlandırmak aydınlatmak
p.2579
pür-nür ol- :nurlanmak,aydınlanmak
p.1216
- Püst :arka,sırt
p.566,669,895,1124,1435,1550,1687,1721,1896,
2481,2487
- R
- Rabb :Allah
hüda-yı rab u rahim: Rab ve Rahim olan Allah
r.59
selâm-ı rabb :Allah'ın selamı
r.29
- Rabbim :rabbim
r. 64
- Rabi' :dördüncü
vezir-i rabi' :dördüncü vezir
r. 1471
- Rağbet :istek,arzu
rağbet it- : istemek,beğenmek
r.1576
- Rağıb :istekli,isteyen
r.2160
- Rağm :aksine ve inadına yapma
r.411
- Râh :yol
r.995,1403
râh-ı nihân: gizli yol
r.311,
râh-ı nâ-savâb: doğru olmayan yol,yanlış yol
r.709
- Râhat :üzüntüsüz tasasız kedersiz halde bulunma
r.314,1484,
r.-ını 1443
râhat bul- : huzura kavusmak
r. 1277,1380,
râhat kazan- :rahata ermek
r.1217
râhat ol- : güven içinde olmak,huzurlu olmak
r.374,1468,1974,
:esirgeyen,koruyan
r.2,347,
r.-a 766
hüda-yı rab u rahim: Rab ve Rahim olan Allah

r.59	
<u>rahm</u>	evle-i acımak
	r.804,2332
<u>rahm</u>	it-i acımak
	r.656,1319,2755
<u>rahm</u>	kil-i bkz.rahm it-
	r.2755
Rahmān	:merhamet eden "Allah"
	r. 2,2755
	r.- un 927,1826
te'viğ-i rahmān:	Allah'ın teyit etmesi,doğrulaması
	r.531
Rahmāni	:Allah'a mensup
	r. 928
Rahmet	:acıma, esirgeme,koruma
	r.730
	r.-lerini 1771
<u>rahmet</u>	evle-i acımak
	r.766
<u>rahmet-i Allah</u>	:Allah'ın rahmeti
	r.1329
Raht	:ev takımı
	r.337,563
	r.-un 801
Ra'iyet	:bir hükümdar idaresi altında bulunan ve
	vergi veren halk
	r.1262,1264
Ra'nā	:güzel
	r.460
Rāst	:doğru
<u>tarik-i rāsti</u>	:doğru yol
	r.uñ 1451
Rāst gel-	:tesadüf etmek
	r.1118
Rāuf	:çok merhamet eden,"Allah'ın adiarından biri
	r.1492
Rāy	:fikir
	r.-a 1669
	r.-ına 40
	r.-ından 80
	r.-ını 1626
	r.-ine 55
	r.-umuz 2727
	r.-un 283
<u>miftah- rāy</u>	:fikrin anahtarı
	r.-i 1675
<u>rāy-i metin</u>	:sağlam fikir
	r.1668,1712
Rāyat	:sancaklar,bayraklar
<u>rāyat-i nūr-i 'ālem-ārā</u>	:dünyayı süsleyen nurun
	bayrağı
	r.2575
Rāyet	:sancak,bayrak
	r.-i 503

Rāyic	r.-iği 78 r.-ün 690 : revaçta olan, sürümü olan r.-ini 938 <u>rāyic kilit</u> : sürüm değerini vermek r. 939 : rıza gösteren, boyun eğen r. 1108
Rāzī	<u>rāzī</u> ol-: beğenmek, uygun bulmak, benimsemek r. 177, 2443, 2518, 2707 : bütün halk r. 1287 : erkek cıma, erkeklik r. 2661 : geri çevirme <u>it-</u> : geri çevirme r. 1897 : kalkındırma, yüceitme r. 1465, 1601 r. ile 1324 <u>ref'</u> <u>it-</u> : lağvetme, kaldırma r. 1324
Re'āyā	
Recūliyyet	
Redd	
Ref'	
Refik	
Reftār	
Renc	
Rence	
Renk	
Resm	

r.-i 6, 17, 61, 63, 104, 124, 126, 161, 190, 246, 262,
 272, 272, 329, 336, 362, 365, 459, 482, 517, 535,
 537, 554, 574, 581, 598, 614, 637, 654, 678, 742,
 757, 794, 804, 864, 974, 1117, 1215, 1224, 1256
 1291, 1299, 1303, 1355, 1411, 1493, 1486, 1565
 1601, 1607, 1621, 1634, 1637, 1659, 1701, 1741
 1762, 1796, 1850, 1947, 1951, 2009, 2079, 2116
 2185, 2232, 2337, 2362, 2412, 2478, 2494, 2496
 2498, 2500, 2522, 249, 2561, 2565, 2635, 2666
 2773
 r.-edür 933
 r.-ene 1655
 r.-ile 421, 495, 658, 759, 892, 1081, 1262, 1393,
 1549, 1626, 2112, 2193, 2230, 2434, 2513,

- 2552,2563
 Resmiyye r.-iledür 1245,
 :alayla,merasimie olan
 r.1997
 Resûl :elçi
 r.-i 1733
 Resāse :toz gibi ince yağmur
 r.-dür 45
 Resk :kiskanma
 r.-inden 33
 r.-iyile 2570
resk eylet-: kiskandırmak
 r.1899
 Revā :yakışır,uygun yerinde
 r.857,1224,2386,2386 2565
 r.-dür 237,654,913,1121,2282,2563,
revā gör-: uygun görmek,uygun bulmak
 r.1903,2202
revā ol-: uygun olmak
 r.1113,1926
 Revān :yürüyen,giden
 r. 1474
 r.-dür 2190
 r.-ı 510,578,824,1289,1379,1386
 1654,1923,1936,1941,1951,1960
 2072,2087,2088,2093,21142164,2178,2220,
 2226,2297 ,2341,2698,2723,2739
 r.-ını 32
 r.-uñ 945
genc-i revān: delikanlı
 r.-ı 2336
revān it-: gitmek
 r.32,176,516
serv-i revān: mec.uzun boylu sevgili
 r.32
 Revāne :giden,yürüyen
genc-i revāne: delikanlı
 r.1066
revāne eyle-: bkz. revan it-
 r.1750
revāne it-: gitmek
 r.1654
revāne ol-: gitmek,yürümek
 r.139,740,824,1066,1692,1937,2226,2523,
 Revnağ :parlaklık,güzellik,tazelik
 r.566,2129,2383
revnağ tut-:parlak olmak
 r.553,1639
 Reyyān :suya kanmış
 r.54
 Rezān :vakarlı,ağırbaşlı
 r.-e 1490
 Rezm :kavga,savaş,ceng
 r.82,293,1934,

- Rıfk : yumuşaklık, tatlılık
rıfk bol : yumuşak olmak,
 r.15
- Rızā : hoşnutluk, memnuniyet
 r.500
 r.-nız 221
 r.-sıyla 983
 r.-ya 343,2591
rızā vir- : hoşnutluk vermek
 r.2163
- Rızk : yiyecek, içecek
 r.-in 348
 r.-ını 350
- Ri'āyet : sayma, saygı, gözetmek
miftāh-ı ri'āyet : saygının anahtarı
 r.1494
ri'āyet eyle- : uymak
 r.2659
ri'āyet it- : bkz. ri'āyet eyle
 r. 872
ri'āyet kıl- : saymak
- Ricāl : belli mevki sahibi kimseler
 r.-un 1237
- Rih : yel, rüzgar
rih-i kāsıf : şiddetli rüzgar
 r.2046
- Rikāb : büyük bir kimsenin katı, önu
 r.-a 41
- Rivāyet : bir haber, söz veya hadisenin hikayesi
 r.1245,1350,1503,
rivāyet kıl- : haber vermek, anlatmak
 r.658,956,1464,1853
rivāyet ol- : anlatılmak
 r.691,933,2398
- Riyāset : reislik, başkanlık
 r.2131,2280,2383,2564
- Rud : ırmak
kenār-ı rūd : ırmak kenarı
 r.-ı 1048
- Rūm : 1) Anadolu, Osmanlı
 r.-a2190,2211,2222,2170
diyār-ı rūm : Osmanlı ülkesi, Anadolu
 r.-a 2170,2171
 r.-dan 2227
 2) Rum
 r.-ılar 2186
milḳ-i rūm : Rum ülkesi, Anadolu
 r.2170
 r.-a 2224
- Rūsen : parlak
 r.51,457,1712
 r.-ündür 1675
subh-ı rūsen : aydınlık sabah
 r. 2152

- rūsen eyle-: parlatmak
r.213
- rūsn ol-: parlak olmak
r.907,1474
- rūsen kıl-: aydınlatmak
r.2128
- Rūz :gün
34
r.-i 329,879
- Rūzbin :erkek adı
r.947,968,970,1093,1181,1193,1207.
r.-dür 1051
- Rūze :oruç
r. 2421
- rūzigār :zaman
r.-ıla 971
r.- 1111,1179
- penāh-ı rūzigār: zamanın sığınma yeri
r.590
- ziyā-yı rūzigār :zamanın aydınlığı
r.-a 1833
- Rūsvāy :rezil, itibarsız
r.-ı 1772
- rūsvāy ol-: rezil olmak
r.168

S

- Sa'ādet :mutluluk
s.393,878.
s.-le 961
s.-ler 2576
s.-ile 2126
- hümā-yı sa'ādet: saadet kuşu,devlet kuşu
s.48
- Sa'ādetgāh :huzur veren yer
s.-a 2573
- Sa'ādetlen- :mutluluk içinde olmak
s.-di 1548
- Sa'ādetlü :mutlu
s.385
- Sa'ādet-mend :mutlu
s.1507
- Sā'at :saat
s.296,370,384,388,504,571,671,740,818,841,913,
1171,1386,1392,1561,1624,1802,1813,2061,2243
2352,2436,2603,2615,2636,2751,2777
s.-da 431,1961
s.-de 760,1919,2579,2623,2641
- Sabā :gün doğusundan esen hafif ve hoş rüzgar
bād-ı sabā: doğudan esen latif hoş rüzgar
s.1405
- Sabah :sabah

- s.825,1136,1630,1820,2056,
s.-a 417,825,1039,
Sabi' :yedinci
vezir-i sabi' :yedinci vezir
s.2130
- Sābir :sabreden,bekleyen
ş.-idi 1248
ş.-lerün 1295
sābir ol-: sabırlı olmak
ş.1241
- Sabr :sabır
ş.1238,1247,1406,1462,2032,2033,2581
ş.-a 1325,1335,
ş.-ı 1240,1387,1991,2361,
ş.-ıdı 1308
ş.-ıla 1268,1269,1278,1307,1309,1326,1334,1338
1349,1354,1383,1402,1406,1477,1519,1828
1828,1972,1989,2062,2364,
ş.-um 1460
ş.-un 1206
sabr eyle-: sabretmek
ş.93,1270,1338,1385,1387,1647,1829,1990,
ş.-di 991
sabr it- : sabretmek
ş.196,205,340,577,597,899,1162,1239,1249,1265,
1268,1287,1295,1296,1349,1352,1354,1372,1382
1408,1972,1973,1989,2122,2123,2251,2253,2465
2612,2658
sabr kıl- :bkz.sabr it-
ş.1403,1407
- Sabur :bkz.şabr
ş.-dan 1250,1305,
- Saç :saç
s.-ı 159
- Saç- :saçmak,bir şeyi ortalığa dağıtmak,yaymak
s.-alı 1204
s.-ar 1246
s.-ardı 253
s.-dı 125,589,668,1469,1975,2314
- Saçmak :bkz.saç-
s.2448
s.-dur 305
- Sa'd :uğurlu,kutlu
sa'd it-: uğurlu saymak
s.740
sa'd kıl-: bkz.sa'd it-
s.1820
sa'd ol-: kutlu olmak
s.1752
- Sa'd-ı ekber :jüpiter
s.58

- Şadef-fem :sedef ağızlı,sedef ağızı gibi olan
ş. 964
- Şad-hezār :yüz bin
ş.234
ş.- an 237
- Şadık :sadaqatli ,içten bağılı olan
ş.1279,2411,2541
dildār-ı şadık :sadaqatli sevgili
ş.1667
merd-i şadık: sadık insan
ş.1826
yār-ı şadık: sadaqatli sevgili
ş.1279
- Şadis :altıncı
vezir-i şadis-isultān-ı a'zam: en büyük sultanın
altıncı veziri
s.1977
- Şafā :gönül şenliği,kedersizlik
ş.56,696,1668,2367
ş.-sı 2037
şafā bul-: huzura kavuşmak
ş.1553
- Şaf-der :düşman saflarını yaran yiğit
ş.1269
- şag :sağ,canlı
s.2754
- Şagal- :şağalmak
s.-dı 2638
- Şahā :cömertlik-elaçıklığı
s.421
s.-yıla 474,984
- Şahā-kār :cömert,eliaçık
s.1507
- Şahī :cömert,eliaçık
s.74,754,
s.-yi 754
- Şahib :sahip
ş.78,1854,2025,2564
şahib-i firāset: anlayış sahibi
ş.1512
şahib-i itlāf: telef edici,öldürücü
ş.1516
şahib-i kemāl: olgunluk sahibi
ş.1530
- Şahib-cemāl :güzellik sahibi
ş.a 340
ş.-idi 113
- Şahib-lutf :lutuf sahibi
şah-ı şahib-lutf :lutuf sahibi şah
s.2580
- Şahife :sayfa
ş.-ye 1586
şahife-i mekre :hile safası
s.1586

Şahih	:gerçek,doğru ş.-in 938
Şahil	:sahil,kıyı s.-e 2047
Sahn	:orta s.-ına 2575 s.-ını 1834
	<u>sahn-ı cihān</u> : cihanın ortası s.1705
Şahra	:ova,çöl ş.2002 ş.-da 139,447,1538,2513 ş.-dan 2522 ş.-ya 133,728,2509,2524
Şaht	:kuvvetli,sert,güçlü s.38 s.-ından 2577
Şa'id	:yukarı çıkan,kalkan,kalkıcı s.-inde 1885
Şakal	:sakal ş.-ından 796
Şakf	:tavan,çatı,dam s.8
Şaki	:kadeh,içki sunan s.377,379,393,1558
Şakla-	:saklamak ş.-dı 719,1587 ş.-dum 2350 ş.-ma 2486 ş.-mışam 2346 ş.-rısam 2484
Şamin	:sekizinci <u>vezir-i şamin-i şah-ı cihān-ı</u> : cihangir şahın sekizinci veziri ş.2371
Şan-	:sanmak ş.-an 690 ş.-asın 238,320,966,1094,1593,2201,2320,2767 ş.-dı 1958, ş.-iban 1019 ş.-isarlar 182 ş.-ip 1157 ş.-mayasın 1718 ş.-ur 1019,1311 ş.-urdu 714 ş.-urıdı 702 ş.-urlar 1447 ş.-urlardı 1425
Sana'at	:sanat <u>sana'at kıl-</u> : meslek edinmek s.2230
San'at	:bkz.sana'at s.92
Sānī	:ikinci

	<u>vezir-i sāni</u> : ikinci vezir
	ş.910
şanki	:şanki
	ş.436,568,1567,1754
Sankim	:şanki
	ş.8,322
Şal-	:salmak,bırakmak,atmak
	ş.-a 1430
	ş.-am 775
	ş.-alar 1737
	ş.-alum 1415
	ş.ayım 711
	ş.-dı 145,272,277,447,570,777,818,869,1019, 1275,1460,1460,1743,2043,2045,2319,2452, 2455,2532,
	ş.-dılar 836,1386,
	ş.-dunuz 1015
	ş.-ıp 132,902
	ş.-ısar 2215
	ş.-ıсар 2437
	ş.-mış 585,863
	ş.-mışıdum 784
	ş.-mışlardı 2067
	ş.-ursa 546
	'azm şal-: karar vermek
	ş.dı 1003
	hapse şal-: hapsetmek
	ş.1426
	sāye şal-: korumak,sahip çıkmak
	ş.-dı 1776
	ş.-uban 1780
	zindāna şal-: zindana atmak
	ş.-up 1973
Saldur-	:saldırmak,hücum etmek
	ş.-dı 1298
Sālim	:sağlam,sağ
	sālim ol-: sağlıklı olmak
	s.984
Sālis	:üçüncü
	<u>vezir-i sālis</u> : üçüncü vezir
	ş.1288
Saltanat	:sultanlık,hükümdarlık
	<u>bahr-ı saltanat</u> : saltanat denizi
	s.1720
Sapa	:gidilen yol üzerinde olmayan,sapılarak varılan yer
	ş.-ydı 1018
Sar-	:bir şeyi başka bir şeyin içine koyup kaplamak
	ş.-dı 2508
	ş.-ıp 2768
	ş.-up 492
	ş.-uban 2659
	ş.-ubarı 2516
Sarāv	:saray

- s. 617, 2453, 2458,
s.-a 1430, 1737, 2126, 2257, 2455
s.-ında 2260
s.-ından 215, 2480,
s.-un 2437
s.-ünüz 645
- Sarı- : sarılmak, çevrelemek
s.-miş 563
- Sarı : sarı renk
ş. 567, 906
- Sarubān (sār-bān) : deveci, deve sürücüsü
s. 2628, 2634
- Sat- : satmak
s.-a 828, 943
s.-alar 1061,
s.-am 713
s.-amadı 718
s.-arlardı 1063
s.-avüz 1059
s.-dum 338
s.-madı 721
s.-un 1348
- Sath : bir şeyin dış yüzü, dış tarafı
s.-i 8
- Satın : fiyatını vererek bir şeyi almak
satın al- : fiyatını vererek bir şeyi almak
ş. 2229, 2287, 2490
satın al- : bkz. satın al-
s. 2782
- Sav- : atlatmak, gidermek
s.-dı 2249
s.-up 2511
- Savaş : savaş
s. 2185
s.-a 1933
s.-dan 2188
s.-un 304
s.-suz 2007
- Savāb : doğruluk, dürüstlük, doğru davranış
ş. 1648
savāb ol- : doğru olmak
ş. 1650
- Savgat : hediye, armağan, bahşis
s.-ını 1689
- Savur- : havaya atıp dağıtmak, saçmak
s.-dı 723
- Sa'y : çabalama, gayret etme
s.-ıyla 1665
- Say : cilalı, parlak
ş.-a 1430
- Say- : saymak
ş.-ıp 1609
- Saya : üstten giyilen iş gömleği, kaftan
s. 1737

Şayd	:av ş.137 ş.-1 136 <u>şayd it-</u> : av etmek ş.2662
Sāye	:gölge s.966 <u>sāye-i hak</u> :hakkın gölgesi s.989 <u>sāye sal-</u> : gölge düşürmek, korumak s.1776,1780,2215
Sāyil(sāil)	:saldırııcı,saldıran <u>leys-i sāyil</u> :kükremiş arslan s.82
Sāyir	:gezen,dolaşan,gayri s.393
saz	:saz,bir çalgı aleti s.360,394 <u>nevā-yı saz</u> : sazın sesi s.1557
Sāz-kār	:uygun <u>sāz-kār ol-</u> : uygun olmak s.643
Sebeb	:sebep s.221,623,847,1101,1483,2095,2108,2110,2277, s.-den 1055,1084,1090,2029,2759 <u>sebeb ol-</u> : neden olmak,yol açmak s.1146
Sebük-ser	:akılsız s.1858
Sefā	:bkz .safa ş.411
Sefer	:yolculuk s.708,1528,2456 s.-e 1535 <u>sefer kıl-</u> : yolculuk yapmak s.893,1443
Sehāb	:bulut s.37
sehl	:kolay,sade s.1088
Sehv	:yanlış s.2289,2537,2709 s.-ile 1577 s.-ini 2115 s.-ümi 2115 <u>sehv it-</u> : yanlışlık yapmak s.983
Sekiz	:sekiz s.392
Sekizinci	:sekizinci s.2372
Selām	:selam s.-1 2526

- s.-in 1699
selām it- :uzakta olan birine bir kimseye esenlik dilemek
s. 150,154,226
selām-ı rabb: Allah'ın selamı
s.29
- Selāmetlik :eminlik,her türlü endişeden uzak olma
s.-ile:1688
- Selb :inkar etme
selb it-: inkar etmek
s.1335
- Selef :bir yerde bir işte,bir vazifede başka birinden önce bulunmuş olan kimse
s.-den 691
ahd-ı selef :selef zamanı
s.-de 2596
- Selman :özel bir isim
s. 61
- Selvet :gönül rahatlığı
s.-i 1943
- Sem^ç :kulak verme
s.1524
sem^ç eyle-: kulak vermek
s.1523
- Semer :meyva,yemiş,mahsül
s.-dür 1243
- Semîn :pahalı,kıymetli
s.1690
dürr-î semîn: kıymetli inci
s.542
- Semir- :tavlanmak,yağlanmak
s.-di 536
s.-miş 534
- Semm :zehir,ağı
s.-den 302
- Sen :sen, teklik ikinci şahıs zamiri
s.121,123,171,174,177,228,261,281,281,300,332,362,410,505,516,575,582,596,632,633,683,831,856,946,948,948,1030,1071,1071,1108,1116,1149,1204,1235,1258,1581,1676,1711,1718,1850,1868,1869,1888,1888,1929,1968,1992,1994,2090,2215,2247,2270,2304,2306,2348,2426,
s.-a 123,184,282,331,338,380,494,527,575,587,588,618,621,661,663,664,690,690,783,809,1149,1385,1494,1584,1672,1742,1792,1871,1872,1887,2213,2264,2285,2304,2309,2349,2500,2629,2711,2755,
s.-deki 1670
s.-i 341,341,516,505,1035,1116,1233,1233,1489,1489,1489,1852,1968,2083,2304,
s.-in 165,
s.-indür 229,229
s.-sin 1674,1993

- s.-ün 337,338,1506,1668,2264,2395,2761
s.-ünile 644
s.-ünle 1504,1680,2271
Senā :övme,övüs
s.-lar 443
meth ü senā it- :methetmek,övmek
s.61
- Sencileyin :senin gibi
s.496
- Seng-dii :taş yürekli
s.-ler 27
- Sengin :taştan,taştan yapılmış
s.354,1690
- Ser :1)son,nihayet
s. 1886
2)baş
s.1980,
- Serāb :çölde uzaktan su varmış gibi görünen ve ışı-
ğın yansımından ileri gelen görüntü
s.401
- Serd :sözü düzgün ve münasebetli söyleme
s.38
- Ser-dār :kumandan,komutan
s.2397
s.-ı 24
s.-ımızsın 281
ser-dār-ı zamān: zamanın en iyi komutanı
s.- 1945
sultān-ı ser-dār: komutanların sultanı
s.2756
sāh-ı ser-dār:komutanların şahı,en iyisi
s.1979,2385
- Ser-encām :olay
s.661
- Ser-firāz :benzerlerinden üstün olan
s.1890
- Ser-gerdān :perişan,sersem
s.34
ser-gerdān ol-: perişan olmak
s.10405
- Ser-geşte :bkz. ser-gerdan
s.-sidür 1203
ser-geşte ol-:bkz.ser-gerdan ol-
s.1254
- Ser-güzeşt :serüven,birinin başından gelip geçen şey
s.757
- Serhoş :sarhoş
s.1361,1369,
s.-u 1362
- Serhoşluk :sarhoşluk
s.-da 1364
serhoş ol-: sarhoş olmak,kendinden geçmek
s.418,560,1153
- Serir-efrūz :tahtı aydınlatan

- Ser-leşker s.24
:askerin başı,komutan
s.291,2681
s.-i 81
s.-idür 186
s.-ine 149
s.-ini 2680
s.-inün 145
- Ser-sebz :
s.1491
- Ser-tâc :çok sevilen.,sayılan,bas tacı olan
s.-i 1108
ser-tâc-ı âlem: alemin bastacı
s. 22
- Ser-te-ser :baştan başa
s.2262
- Serv :selvi, mec.sevgilinin boyu
s.143,515
serv-i âzâd: çok uzayan düz bir selvi
s.120,159,1491
serv-i revân: mec.uzun boylu sevgili
s.32
- Serv-kâdd :servi boylu
s.-ına
- Serv-kâmet :selvi boylu
s.388,1105
- Server :başkan,reis
s.2160
s.-idi 1854
s.-inden 2200
- Serverân :başkanlar,reisler
s.425
- Setr :örtme,kapama,gizleme
s.-ün 1725
- Sevâb :Allah tarafından mükafatlandırılan hareket
s.-ı 148,503
s.-dan 674,2543
- Sevâbit :yerinde duruyor gibi görünen gök cisimleri,
yıldızlar
s.687
- Sevdâ :aşk,sevgi
s.191
- Sev- : sevmek
s.-di 957,1102,2408,
s.-dügüçün 1141
s.-dügüyiçün 1776
s.-e 1621
s.-erdi 2402
s.-erem 516
s.-mese 1775
- Sevâb-endîs :hayırlı is düşünen
sevâb-endîs-i âdem: insanın hatırlı is düşüneni
s.1734
- Sevâat : dilek,teenni ?

sevgü	s.224 :sevgi
Sevgülü	s.-si 1025 ,1132 :sevgili s.123 s.-si 2735
Sevin-	:sevinmek s.-di 469,1119,1873,2029,2601,2779 s.-düm 2707
Sevmemeklik	:sevmemeklik s.1580
Sevü	:sevgi,aşk,muhabbet s.1064
Seyaset	:ceza,idam cezası <u>seyaset it-</u> : idam etmek s.1839
Seylâb	:sel,sel suyu s.-dan 1071 <u>seylâb ol-</u> : sel olmak s.1068
Seyyâh	:yolcu,gezici <u>seyyâh-ı 'âlem</u> : alemi gezici s.1861
Seyyi'e	:fenalık,kötülük s.-dür 2551 s.-enün 2551
Seyr	:yürüme,yürüyüş s.1528
Seyrân	:gezinme <u>'azm-ı seyrân it-</u> : gezmeye çıkmak s.2325 <u>seyrân it-</u> : gezmek s.1048
Sezâ	:münasip,uygun s.-dur 541,1142,2182 s.-nı 633 s.-sı 666,888,1795 s.-sın 1499,1824,2565 <u>sezâ-yı hem-taht</u> : aynı tahta yarasır ? s.2596 <u>sezâ-yı tâc</u> : taca yarasır,sultanlığa yarasır s.2596 <u>sezâ-yı taht</u> : tahta yarasır s.2395 <u>sezâsın bul-</u> : layığını bulmak s.-sın 576
Sezâ-vâr	:layık, yarasır,uygun s.72 ,235,1661,1799,1872 <u>sezâ-vâr ol-</u> : uygun olmak s.613,1863,2377,2581
Sı-	:kırmak s.-dı 2682
Sıdk	:doğruluk,gerçeklik s.-ıla 3,1884,2300,2732

Şifāt	:hal, keyfiyet, suret, varlık ş.-ı 2559
	<u>şifāt-ı 'adl</u> :adaletin varlığı ş.1495
Şifātlu	:vasılı ş.32
Şihhat	:sağlık <u>şihhat bul-</u> : sağlığa kavuşmak ş.2638
Şimarla-	:ısmarlamak ş.-dı 551
Şin-	:kırılmak ş.-dı 1138,2186 ş.-maya 188
Şinur	:sınır ş.-ı 1753
Şirf	:sadece, yalnız, ancak <u>hatâ-yı şirf</u> : tamamiyle hata ş.-dur 62
Şirr	:gizli tutulan imseye söylenmeyen şey <u>şirr-ı nihānî</u> : gizli sır ş.2284
Şiyānet	:korunma, korunma ş.539
Şız-	:yayılma ş.-dı 1572 <u>şızms ol-</u> : yayılmak ş.1722
Şihr	:sihir, büyü ş.-ile 2262
Şil-	:silmek ş.-e 1347 ş.-ip 352
Şim	:gümüş ş.931,1907 ş.-ile 440,467, ş.-le 830,1886
Şimā	:yüz, çehre ş.-sında 875
Şimsārlik	:alışverişte komisyonculuk ş.1080
Şin	:ikinci teklik şahıs zamiri ş.-de 1733,1741 ş.-den 327,327,1743 ş.-i 582,632,662,1072,625,339,1743, ş.in 806,852,853,854,1583,1892,1893,2214,2712 ş.-ün 118,301,344,666,1109,1458,1583,1733,1742 1795,2705 ş.-ünle 344,1812,
Şinān	:erkek adı <u>şinān-ı şinān</u> :şinanın mülkü ş.44
Şine	:bağır ş.-si 1705

- Sipeh-sālār (sipāh-sālār) : ordunun başı, askerinin başı
s. 96, 106, 114, 204, 233, 255, 262, 362,
s.-a 154, 180, 202, 217, 232, 247, 261,
s.-ı 24,
s.-ıla 225, 298
- Sipāhī : tımar sahibi süvari askeri
s. 297, 1361
s.-ler 2693
- Siret : bir kimsenin içi, hali
s. 2693
s.-de 1615
- Siret-i kār : işin iç yüzü
s. 1358
- Sīstān : özel isim, bir yer ismi
s. 370, 430, 2134
s.-a 429, 508,
Lesker-i Sīstān : Sistan askeri
s.-a 428
Milk-i Sīstān : Sistan ülkesi
s.-un 73
Şāh-ı Sīstān : Sistan şahı
s. 428,
- Sitāyīs : övme, övüs
s. 151, 152, 231
sitāyīs kıl- : övmek
s. 2527
- Sitiz : kavgā
s. 2192
- Siyāh : siyah, kara
s. 1405
baht-ı siyāh : kara bahtlı
s.-a 1390
s.-ı 263, 574, 622
- Siyāset : idam cezası
s. 1482, 1628, 1839, 1960, 2240, 2280, 2383, 2505,
s.-de 1480
siyāset it- : idam etmek
s. 1739, 2009, 2131, 2556, 2564
- Siyāset-gāh : siyaset bakımından öldürülmesi gereken kimse-
lerin öldürüldüğü yer
s.-a 2244, 2347
- Siz : ikinci çokluk şahıs zamiri
s. 260, 286, 389, 616, 634, 635, 636, 867, 1099, 1146
1265, 1302, 1305, 1319, 1640, 1661, 1769, 1797,
1817, 1822, 2106, 2550
s.-de 124
s.-den 284, 2151
s.-e 218, 260, 279, 285, 500, 594, 616, 1334, 1769,
1913, 2108, 2158, 2171
s.-indür 259, 259, 502, 502
s.-ün 287, 289, 635, 390, 1721
s.-ün-içün 2151
s.-ünile 257
s.-ünle 288

Sohbet	:sohpet s.375 s.-de 2106 s.-inde 1561 s.-inden 1954 <u>sohbet it-</u> : sohbet etmek s.417,1600 <u>sohbet kıl-</u> : bkz.sohbet it- s.1129
Sol-	:solmak s.masun 1490
Son	:1)son s.1499,1964,2186,2705,2781 s.-ı 1405,1981 s.-ına 1132,1304 s.-ını 978 s.-ından 1972 2)sonra s. 2781
Sonra	:sonra s.22,335,375,423,427,531,767,952,1130,1206, 1271,1283,1454,1657,1679,1702,1718,2120, 2204,2256,2349,2364,2454,2526,2639
Sor-	:sormak s.-a 151,577 s.-alar 922 s.-alum 140 s.-am 2219 s.-ar 1861,2361,2629,2761 s.-arısan 2712 s.-arsan 72 s.-arsın 1994 s.-asız 155 s.-aydı 99 s.-ayım 2419 s.-dı 361,511,775,841,1015,1049,1050,1214,1373 1563,1941,1943,20 2059, 2080, 2342,2548 s.-duğün 691 s.-düm 1160 s.-dün 1869,2398 s.-ısar 1757 s.-mağa 493 s.-sana 1300 s.-up 617,2478 s.-ursa 144
Sordur-	:biri aracılığı ile sormak,sorgu ettirmek s.-dı 2470 s.-ur 2073
Sorıl-	:sorulmak s.-a 598,1479,1797, s.-ıban 900
Soris-	:öpüsmek s.-dılar 1028
Söyle-	:söylemek,demek,konuşmak

Sikence	s. 2480 :iskence <u>sikence ur-</u> : iskence yapmak s. 821
Sikeste	:kırık,kırılmış s. 51,1111,2187
Simāi	:kuzey s. 38
Simden girü	:bundan sonra,bundan böyle,artık s. 206,407
Simdi	:simdi,bu anda s. 218,284,448,524,584,1032,1032,1054,1186, 1304,1424,1887,1911,2396,2500,2563,2585
Sir	:arşlan s. 2665 s.-düm 2320 s.-i 1260 s.-le 1264 s.-ün 1259 <u>sir-i ner</u> : erkek arşlan s. 2666 <u>sir-i zaman</u> : zamanın arşlanı s. 513
Sirin	:tatlı, sevimli,cana yakın s. 85,522,1448,1663,1865,2297
Sitāb	:acele,sürat,çabukluk s. 1858 s.-lla 1847 s.-ından 930
Sol (uş ol)	:su,o s. 342,372,766,886,974,990,1334,1405,1417,1479 1527,1534,1571,1869,2559
Söyle	:şunun gibi,şuna benzer s. 9,652,815,842,964,1087,1220,1244,1336,1559 1611,1670,1785,2188,2614,2667
Su	:işaret sıfatı s. 161,190,272,342,537,631,654,659,742,788,804 1170,1215,1411,1567,1621,1634,1637,1701, 1761,2009,2185,2295,2412,2500,2659,2666 s.-da 306
Su	:işaret zamiri s.-lar 920,989 s.-na 400,650,1086,1394,2042,2186 s.-nı 402 s.-nun 476,1292 s.-nunla 912

- s.1244
s.-dünüz 2709
s.-riken 1384
s.-rse 701
Söylen- :söylenilmek,denilmek
s.-di 1503
Söyles- :konusmak,sohpet etmek
s.-ün 1769
Söylet- :konusturmak
s.-di 2059
Söyündür- :söndürmek
s.-en 94
Söz :söz
s. 630,637,637,640,1636,1656,2154,2315
s.-çün 501
s.-de 290,2360,2537
s.-den 592,594,791,978,1191,2019,2384,2611
s.-e 1,1895,2315
s.-i 31,147,185,189,233,280,351,475,497,514
519,522,589,600,647,652,668,672,1190,1458
1590,1608,1629,1650,1651,1663,1769,1773,
1786,1796,1809,1813,1883,1915,1925,2091,
2161,2181,2225,2239,2272,2425,2468,2469,
2473,2544,2710
s.-ile 1841,1982,2658
s.-in 62,1298,1733
s.-inden 1830
s.-ine 66,152,1524,2386,2388.
s.-ini 610,2324,2333,2389
s.-inin 504
s.-inizi 635
s.-iyle 1817
s.-ler 902,2393
s.-lerden 904
s.-leri 2717
s.-lerle 1468,1604
s.-üm 257,1894,2481,2487
s.-ün 125,146,222,286,684,1246,2314
s.-ünüzden 289
s.-ünüz 2703,2703
Su :su
s. 352,724,725,987,987,1045,1046,1313,2047,
2643
ş.-ya 1015,1019,1020,1033,1036,1184
ş.-yıldı 1008
su ur-: su serpmek
s. 1031
yüz suyu :ar.şeref, itibar
ş.-n 305,2448
yüzi suyu :bkz.yüz suyu
s.-ni 33
yüzümün suyu :bkz.yüz suyu
s.-ni 277
Su'âl :soru

- s.-üm 1792
 Subh :sabah
 ş. 603,1666
 ş.-ı 304
 bād-ı subh :sabah rüzgarı
 s. 34
 subh-ı rüsen :aydınlık sabah
 s.2152
- Suç :suç
 s.-ı 219
- Suçsuz :suçu olmayan
 s. 898,2344
- Suğlı :fırından ekmek çekecek kebab şisi
 s.-yı 1959
 s.-yıla 1960
- Suğra :daha (pek, en, çok) küçük
 suçra-yı milk :çok küçük ülke, yer
 ş. 1594
- Sulb :döl
 ş. 1423
- Sulh :barış
 ş.-ı 304
 sulh it-: barış sağlamak
 ş. 16
- Sultān :sultan, padişah
 s. 154,162,162,184,189,197,207,226,228,246,
 251,397,531,550,570,903,903,928,1048,1095,
 1117,1120,1127,1127,1180,1210,1271,1276,
 1283,1332,1397,1420,1425,1283,1332,1397,
 1420,1425,1426,1436,1448,1481,1549,1562,
 1622,1647,1631,1702, 1702,1740,1768,1780,
 1790,1800,1819,1827,1840,1842, 1909,1964,
 1995,2001,2019,2062,2133,2144,2191,2233,
 2238,2252,2300,2304,2309,2318,2325,2333,
 2339,2352,2380,2410,2414,2454,2475,2477,
 2501,2534,2608,2611,2674,2694,2697,2713,
 2717,2719,2736,2759,2772
 s.-ā 228,996,1315,1419,1575,1619,2198,2308,
 2327,2376,2750,
 s.-dan 997
 s.-ı 1419,1599,2045,2752
 s.-ıdur 1879
 s.-ıla 264
 s.-ına 2403
 s.-ının 1614,2166
 s.-ıyam 228
 s.-ıydı 2598
 s. için 2158
 s.-lar 919
 s.-ları 2387
 s.-lardan 1263,2773
 s.-um 238,2331
 s.-umun 1902
 s.-uñ 1102,2216,2476,2699,2726

- s.-una 1716
s.-undur 1331
emr-i sultān :sulyanın emri
s. 1299
sultān-ı 'ādil :adaletli sultan
s.1665
sultān-ı 'ālem: alemin sultanı
s. 590,1186,1835,1985,2013,2074,2094,2485,2306
sultān-ı a'zam: en büyük sultan
s. 1500,2553
sultān-ı cihān: cihanın sultanı
s. 2278
sultān-ı cihān-gir :cihanı zapteden sultan
s. 2147
sultān-ı dil-gir: kırıgın sultan
s. 2357,2494
sultān-ı halvet: yalnız sultan
s. 1128
sultān-ı hūbān: güzeller sultanı
s. 854,1571
sultān-ı hoş-hū: güzel huylu sultan
s. 1109
Sultān-ı Mısr: Mısır sultanı
s. 1878,1939
sultān-ı piruz: uğurlu,kutlu sultan
s. 1181
sultān-ı serdar: komutanların sultanı
s. 2756
vezir-i sādīs-i sultān-ı a'zam: en büyük sultanın
ikinci veziri
s. 1977
vizra-yı sultān: sultanın günahı
v. 1820
Sulu :taze,solmamış
yüzü sulu: yüzü parlak,yüzü güzel
s. 497
Sun- :sunmak
s.-ardı 1558
s.-arısı 615,894
s.-ıp 462
s.-ısar 395
sunı vir-: sunmak
s. 41
Sunli- :sunulmak,uzatılmak
s.-an 655
s.-dı 1494
Suret :1)biçim, görünüş
s. 2025,2404,2529
s.-de 984,1615
s.-i 1713,1955
s.-inde 2228
2)çehre
s.-ine 2740

- s.-ü 2744
3)yol
- süret-i akl :aklın yolu
Sürî :dügüne ait,sevinç,mutluluk,şenlik
s. 1243
- güli-i sürî: sevinç güli
s. 33
- Suyurga- :lutufda ,ihsanda bulunmak
s.-yıp 872
- Süz :yanma,tutuşma
s.-i 329
- Süci :içki içme
s.-den 1153
- Sülâle :soy sop
s. 118,455,1722
- Sünbül :sünbül
s. 159
- Sünü :süngü,kargı,mızrak
s.-nün 2322
- Sünük :kemik
s.-e 271
- Sür- :sürmek
s.-di 209,362,950,1693,1931,2035,2050,2524,
2690
s.-eler 1337
s.-erdi 2142
s.-eridi 254
s.-evüz 387
s.-eydüm 1072
s.-eyim 129
s.-iben 487,2171
- burun sür-: birinin hoşlanmayacağı işi zorla yapmak
s.-ip 2450
- süre süre: sürerek
s. 508
- Sürdür- :sürdürmek,göndertmek,kovdurmak
s.-di 2164,2470
s.-en 1454
- Süre :zaman
s.1948
- Sürî- :sürümek
s.-yıp 796
s.-yü 660
s.-yüp 492
- Süril- :sürgün edilmek
s.-mişdür 1344
- Sürin- :sürünmek
sürinü sürinü :sürüne sürüne
s. 826,826
- Sürür :sevinç
s.un 2650
- Süs :süs
s.midür 2540
- Süst :gevşek, mec.terbel

- süst ol-: gevşek olmak
s. 1266
- Süvār :ata binmiş,binici
süvār ol-: ata binmek
s. 2065
- süvār-ı'azm it-: ata binicinin gitmeye karar vermesi
s.41

§

- Şād :sevinçli
ş. 100,122,232,327,407,1400,1491
- şād eyle-: sevindirmek,mutlu etmek
ş. 165,1189,2083
- şād it-: bkz.şād eyle-
ş. 300,1076,1188,2020
- şād ol-: sevinmek
ş. 68,136,151,207,365,437,468,526,527,813,814,
815,1002,1075,1077,1196,1201,1424,1545,1736
1745,1751,2036,2107,2357,2519,2619,2771,
2779
- Şāh :padīşah
ş. 71,122,150,153,157,182,215,215,234,299,308
313,313,321,336,398,413,434,437,437,466,500
511,515,547,559,573,600,604,617,627,644,661
677,682,853,884,886,889,918,924,925,931,940
950,955,960,995,1050,1052,1098,1107,1126,
1131,1137,1140,1141,1152,1172,1180,1229,
1244,1297,1330,1311,1330,1384,1401,1404,
1427,1429,1440,1454,1474,1478,1514,1515,
1547,1563,1564,1568,1576,1581,1604,1604,
1634,1663,1667,1701,1782,1784,1793,1804,
1813,1829,1832,1839,1844,1848,1849,1853,
1868,1873,1899,1902,1916,1935,1941,1941,
1946,1972,1992,1993,1997,2005,2009,2021,
2080,2091,2097,2104,2119,2125,2136,2137,
2159,2168,2204,2229,2239,2283,2293,2305,
2347,2353,2366,2399,2376,2434,2451,2456,
2478,2496,2525,2537,2550,2552,2569,2594
2618,2639,2650,2699,2673,2701,2712,2720
2723,2731,2760,2766,2774
- s. -ā 146,180,199,235,399,408,509,514,520,523,
528,593,615,687,851,901,902,956,958,973,
1134,1232,1293,1294,1302,1314,1324,1325,
1329,1390,1428,1474,1489,1529,1547,1575,
1603,1634,1697,1718,1752,1793,2111,2372,
2378,2409,2418,2445,2487,2495,2671,2748,
- s. -dan 152,519,614,1339,1590,1704,1704,1935,
2146,
- s. -ı 85,161,191,375,407,461,574,923,1173,1374
1412,1505,1550,1564,1633,1723,1760,1772,
1847,1852,2271,2273,2296,2758,
- Ş. -içün 1486,1944,2160
- s. -iken 218 324 2084

- ş.-ıla 367,955,1274,2320
 ş.-in 370
 ş.-inin 1699,1804,1870,1875
 ş.-iyim 1880
 ş.-lara 1393
 ş.-un 153,214,230,310,326,524,558,610,885,893,
 909,951,1054,1055,1133,1178,1316,1330,
 1423,1511,1573,1766,1771,1773,1978,2026,
 2061,2064,2153,2167,2218,2228,2260,2321,
 2340,2401,2432,2439,2480,2502,2586,2653,
 2724,
 ş.-um 629,895
bezm-i şāh-ı cihān: cihan şahının meclisi
 s. 1724
cemāl-ı şāh-ı şark: doğu şahının güzelliği
 s. 2578
hazret-i şāh: şah hazretleri
 s. 2375
 ş.-a 613,2341
hazret-i şāh-ı cihān-dār: cihanı tutan, cihana hük-
 meden şah hazretleri
 s. 2360
hümā-yı şāh: şahın saadeti
 s. 1991,2065,2075,2077,2101,2107
 ş.-dan 1991
 ş.-ıdı 2022
şāh-ı ādil: adaletli şah
 s. 1732,1744
şāh-ı adū-kūs: düşman öldüren şah
 s.1892,2402,2619
şāh-ı ālem: alemin şahı
 s. 28,144,385,521,871,889,911,1130,1164,1218,
 1327,1450,1466,1543,1575,1664,1746,1843,
 2109,2154,2217,2242,2274,2342,2345,2505,
 2531,2601,2646,2687,2716,2753,
şāh-ı āzam: en büyük şah
 s. 1683,2363,2508,2528,2535,2548,2610,2680,
 2691
şāh-ı cihān: cihan şahı
 s. 179,1155,1689,1898,1973,1983,2004,2255,2275
 2593,2714
şāh-ı cihān-dār: cihanı,dünyayı tutan şah
 s. 916,953,1147,1159,1174,1461,1799,1823,1894,
 1920,1987,2011,2328,2482,2776,
şāh-ı cihān-gir: cihanı,dünyayı zapteden şah
 s. 2390,2595,2652
şāh-ı cimsit: cimsit şah
 s. 436
şāh-ı cūvān-baht: bahtı açık,talihli şah
 s. 65,2129,2588
Şāh-ı Çin: Çin şahı
 s. 1686
şāh-ı dād-bin: adaletli hükümdar

- ş. 2388
sāh-ı dil-ārām :gönül çeken cazip şah
 ş. 1217
sāh-ı dil-āviz: gönül alan şah ?
 ş. 296,1138,1446,1539,1875,2073,2130,2175,2728
sāh-ı dil-gır: gönülü kırık şah
 ş. 1579,2138
sāh-ı dil-gūs: gönül açan padişah
 ş. 2316
sāh-ı dil-tāb: gönülü aydınlatan şah
 ş. 1806
Sāh-ı Elān :Elan şahı
 ş. 1554,1680,1704,1754
sāh-ı ferrūh :uğurlu şah
 ş. 2503
Sāh-ı Haleb: Halep şahı
 ş. 1889,1910,1914,1940
sāh-ı hoş-hū: güzel huylu şah
 ş. 145,518
sāh-ı hubān: güzeller şahı
 ş. 2355
sāh-ı kāmuran :mutlu şah
 ş. 1414
Sāh-ı Kirman: Kirman şahı
 ş. 369,372,383,395
sāh-ı macrib: batı memleketlerinin şahı
 ş. 1214
sāh-ı mahlūk: yaratılmışların şahı
 ş. 2387
sāh-ı mansur: Allah'ın yardımı ile üstün gelen şah
 ş. 1333
sāh-ı mes'ūd: bahtiyar şah
 ş. 2590
sāh-ı mevzūn: güzel şah
 ş. 2065
sāh-ı meymūn: uğurlu şah
 ş. 2084,2065
Sāh-ı Mısır: Mısır şahı
 ş. 1890,1906
sāh-ı nev-cüvan: genç,delikanlı şah
 ş. 1095
sāh-ı niqū: iyi şah
 ş. 2259
sāh-ı niqū-fāl: iyi halli şah
 ş. 2312
sāh-ı niqū-kār: güzellikler yapan şah
 ş. 1051
sāh-ı niqū-nām: ismi güzel olan şah
 ş. 1948
sāh-ı nūcūm-ı 'ālem-efrūz :cihanı aydınlatan yıldız-
 ların şahı
 ş. 2368
sāh-ı pirūz-ı cihān-baht: talihi iyi olan uğurlu şah
 ş. 908

- sāh-ı şāhib-luṭf: lutuf sahibi şah
ş. 2580
- sāh-ı ser-dār: kumandanların şahı
ş. 1979,2385
- Sāh-ı Sīstān: Sistan şahı
ş. 415,428
- sāh-ı tehemten: iriyarı, boylu boslu şah
ş. 239,2015,2765
- sāh-ı temkin: ağırbaşlı şah
ş. 2658
- sāh-ı zamāne: zamanın şahı
ş. 423,1830,2523,
- taht-ı sāh: şahın tahtı
ş. 622
- vezir-i sāmin-i sāh-ı cihān-qir: cihanı zapteden
şahın sekizinci veziri
ş. 2371
- zevāl-i devlet-i sāh-ı cihān: cihan şahının devle-
tinin sona ermesi
ş. 2607
- Sāhān :şahlar
sāhān-ı ālem: alemin şahları
ş. 1617
- Sāhāne :hükümdara yakışacak şekilde olan, çok mükemmel
ş. 380,380,419,1654
bezm-i sāhāne: şahane meclis
ş. 392
- Sāhen-sāh :en büyük padişah, padişahlar padişahı
ş. 377
ş.-ı 2560
ş.-ıdı 73
- Sāhid :şahit
ş. 2290,2716
- Sahin :doğan (kuş)
ş. 134,855,1443,
- Şahne :inzibat memuru, emniyet memuru
ş. 2058
- Şahş :şahıs
ş.-ı 1076
- Şahşi :kendine ait
ş. 2071
- Şākir :şükreden, gördüğü iyiliğe karşı dua eden
sākir ol-: duacı olmak
ş. 292,441
- Sāmil :içine alan, kaplayan
ş.-ıdı 1285
luṭf-ı sāmil: içini kaplayan güzellik
ş. 1540
sāmil ol-: kaplamak
ş. 1670
- Sān :şan, şöhre, ün
ş.-ına 2140
- Şar :şehir
ş.-a 1274

- Şarāb :sarap
 ş. 406,1535
 ş.-ı 400
 ş.ıla 565
 ş.-um 402
şarāb-ı erḡuvān :erḡuvan renkli şarap
 ş. 382
- Şark :doḡu
cemāl-ı şāh-ı şark :doḡu şahının güzelliḡi
 ş.-uñ 2578
- Şaş- :şaşmak,hayrete düşmek
 ş.-dılar 507
 ş.-ip 2020
- Şāyed :eḡer,olaki,olurki
 ş. 618,677,1135,1260,1357
- Şāyeste :yakışır,yarasır,uygun
şāyeste ol-: uygun olmak
 ş. 1662
- Şāz(şād) :sevinçli
 ş. 2574
 ş.-ile 689
şāz ol-: sevinçli olmak,mutlu olmak
 ş. 2099,2416
- Şāzılık :sevinçli olma durumu
 ş. 373
 ş.-ıla 439
- Şebihūn(şeb-ḡūn):gece baskını
şebihūn eyle-: gece baskını yapmak
 ş. 2370
şebihūn it-: bkz.şebihun eyle-
 ş. 2053
- Şecā'at :yiğitlik yüreklilik
 ş. 474
- Şefkat :acıyarak ve koruyarak sevme
 ş. 2637,2749
- Şefkatlü :acıyarak ve koruyarak seven
 ş. 2283
- Şeh :bkz. şah
 ş. 142,147,467,525,527,530,535,537,599,600,605
 659,808,1115,1153,1485,1679,2351,2734,
 ş.-a 296,331,525,845,935,1138,1145,1224,1235,
 1319,1717,1797,1908,2015,2090,2361,2764
 ş.-de 1226
 ş.-den 187,416,517,1572
 ş.-i 910
 ş.-ine 442
 ş.-larla 1648
 ş.-ler 413,985,986,989
 ş.-liḡıla 1242
 ş.-uñ 145,294,298,431,510,850,959,971,1154,
 1177,1400,1685,2005,2223,2364,2433,2442,
 2530,2542,2679,2735
 ş.-üñdür 1158,1158,2547,2547

- Sehd :gömeç balı
 s. 383
 s.-e 884
 s.-i 2327
 s.-im 174
- Sehen-şāh :bkz. şahen-şah
 s. 2017,2018,2332
 s.-un 2462
sehen-şāh-ı cihān: cihan şahı
 s. 1471
- Şehir :şehir
 s.-de 1042,1062
 s.-den 729
- Şehlik :şahlık
 s.-a 2761,2764
- Şehr :bkz. şehir
 s. 181,1862,2049,2056
 s.-e 207,373,826,975,1004,1060,1092,1168,1169,
 1171,1373,1378,1536,2050,2320,2528,2530
 s.-ine 1921
 s.-ün 731,1094,1374
- Şehriyār (şehir-yār): padişah, hükümdar
 s. 2189
 s.-ı 418,609,1139,1395,1453,1982,2134,2384,
 2725
be-hükū-i iktizā-yı şehriyār: hükümdarın fermanının
 gereği ile
 s.-ı 2662
- Şehvār :şahlara, hükümdara layık
 s. 64,808
dür-i şehvār: şahlara layık inci
 s. 808
- Şehvet :aşırı istek
 s.-içün 1926
- Şehzāde :hükümdar oğlu
 s. 43,135,1868,1938,1997,1998,2024
 s.-dur 465
- Şekk :şüphe, tereddüt
 s. 15
 s.-ile 2570
- Şeksiz, şeksüz :şüphesiz
 s. 926,2571,2582,2772
- Şeker :şeker
 s. 475,514,624,1663,1881,2544
 s.-e 383
 s.-inden 884
 s.-ler 222,286,1246
 s.-leri 1674
- Şekl :şekil
 s. 461
- Şem' :mum
sem'-i ruz: gün ışığı
 s. 34
- Şem' :buçlar tabiatlar. ahlaklar

- Şems ş. 1537,1865
:güneş
- Şemsîr ş.-i 230
:kılıç
- Şer' ş. 431
: Allah'ın emri
- Şerbet ş. 220,1451,2733
ş.-ile 245,654,913,2377
ş.-ün 655
: içilecek talı şey
- Şeref ş.-den 2648
:(manen) büyüklük,yükseklik ululuk
- Şerh ş. 427
:açıklama
şerh eyle- :açıklamak
ş. 588,1502,1626,1866,2307
şerh it- :bkz. şerh eyle-
- Şerîf ş. 380,1817,2157,2177,2284,2413,2576,2609
:şerefli,mübarek,kutsal
- Serm ş. 43,60,1584
:utanma
- Ses- ş. 2491
:çözmek
- Sester ş.-diler 507
:altı yön itibariyle dünya
- Şevk ş.-ine 1832
:arzu,keyif,neşe,sevîç
ş.-ile 2206
şevk-i istilâm :öpme veya el sürme arzusu
ş. 1699
- Şey :şey
ş.-dür 1237
- Şeytân :şeytan
ş. 92
ş.-a 276,2545
ş.-un 95,927
halk-ı şeytan :şeytan halkı
ş. 1925
- Şeyza(şeydâ) :divane,şaşkın,aşktan aklını kaybetmiş
ş. 572
şeyza ol- :kendinden geçmek
ş. 191,193
- Şikâr :1)av
ş. 44
ş.-a 132,135,1274,2001,2233
ş.-ı 2662
2) avlanan hayvan
ş.-e 2040,2325
3) ganimet,düşmandan elde edilen mal
ş.-ı 48
- Şikâyet :sızlanma,yakınma
şikâyet eyle- :yakınmak,sızlanmak
ş. 2146
şikâyet it- :bkz. şikâyet eyle-

Suā'	:ışın ş.-i 1556
Suğl	:ış ş.-a 771 ş.-i 557
Sūh	:hareketlerinde serbest ş. 1871
Sū'le	:alev, ateş alevi <u>sūle</u> ur- :ışık vurması, ışığın yansması ş. 620
Sūm	:som, uğursuz ş. 2504
Suna degin	:o kadar ş. 2493, 2638
Sunca	:o kadar, bu kadar ş. 705, 801
Sūh	:hareketlerinde serbest ş. 1871
Süca'	:cesur, yigit ş. 44, 74, 86
Sükr	:görülen üyülüğe karşı gösterilen memnunluk ş. 811, 1408, 2786 ş.-i 1077 ş.-ile 1406 ş.-ini 1195, 1206 <u>sükr</u> eyle- :iyilik dolayısıyla hoşnutsuğu bildirmek ş. 810, 1420 ş.-ip 437 <u>sükr</u> it-: bkz. sükreyle- ş. 241
Sükrāne	:sükran alameti, iyilik bildirme nişanesi ş.-si 2355
Sükür	:bkz. sükr ş. 616
Sürür	:kötülükler, fenalıklar <u>sürür</u> -i milk: ülkenin kötülüğü ş. 1476

T

- Ta :kadar,dek deüin
t. 75
- Ta'ab :sıkıntı,zahmet,meşkkat
t. 1844,2110
- Ta'accüb :şaşakalma
ta'accüb eyle- :şaşakalmak
t. 1058,2097
- Tā'at :Allah'ın emirlerini yerine getirme,ibadet'
lezzet-i tā'at: ibadetin lezzeti
t. 2445
- Tāb :güç,kuvvet,takat
t.-ında 1505
- Tab' :yaratılış
t. 482
- Tābān :ışıklı, parlak
hursid-i tābān: parlak güneş,güneşin parlaklığı
t. 2767
māh-ı tābān: ayın parlaklığı,parlak ay
t. 2682
- Tabbāh :aşçı
t. 2489
- Tabīb :hekim,doktor
t.-ün 639
- Tāc :taç,hükümdarların başlarına giydikleri cevahiri başlık
t. 72,197,337,363,366,426,1445,2205,2780
t.-ı 126,2395
t.-in 446
t.-ilen 2129
sezā-yı tāc: taca uygun,padisahlığa uygun
t. 2596
tāc-ı 'ālem: cihan padişahı
t. 1890
- Tāc-dār :hükümdar
t. 688,1489,1891
- Ta'cīl :acele ettirme ,çabuklaştırma
t. 927,1819,1844,1845,1970
t.-e 221,1848,1956,2363
t.-ile 598,929,1123
terk-i tācīl :acele davranmayı terk etme
t. 1280
ta'cīl eyle- :acele davranmak,acelecilik yapmak
t. 1969,2247,2348
ta'cīl it-: bkz.tacil it-
t. 677,1205,1844,2120
ta'cīl kal-: bkz. tacil eyle-
t. 925
- Tācir :ticaretle uğraşan
t. 721,721,734,740,777,777,790,799,761,813,820
821,825,834,881,891,2224,2224,2228,2228,

- t.-idi 865
merd-i tacir: ticaretle uğraşan insan
t. 704
- Tafdil :birini ötekinden üstün tutma
t. 1845
- Tag :dağ
t. 2381
- Tagla- :dağlamak
t.-dı 2430
t.-dılar 602,2010,2076,2554
t.-r 326
- Tagıl- :dağılmak
t.-dı 1291
t.-iban 2149
- Tahammül :dayanma,katlanma,kaldırma
t. 591,1238,1477
t.-den 1336
t.-dür 1383
tahammül eyle- :dayanmak,katlanmak
t. 1282
tahammül it-: bkz.tahammül eyle-
t. 1227,1404,1738
- Tahammülsüz :dayanıksız
t. 1269
- Tahayyür :hayran olma,hayrete düşme
t. 276
- Tahir :temiz
t. 118,455
- Tahkik :doğru olup olmadığını araştırma
t. 1518,1798,2101,2513
t.-ini 582,,2299
tahkik eyle- :bir şeyin doğru olup olmadığını ara-
tırma
t. 79,2350
tahkik it-: bkz.tahkik eyle-
t. 910,1715
- Tahlitāt :karıştırmalar,bozmalar
t.-ı 659
- Tahşil :vergi veya ırat toplama
t.-i 1866
t.ine 1673
- Tahsin :güzel bulup takdir etme
tahsin eyle- :beğenip alkışlamak,güzel bulup takdir
etmek
t. 1567
tahsin it-: bkz.tahsin eyle-
t. 537,545,1652,1761
tahsin kıl-: bkz. tahsin eyle-
t. 66,1700
- Taht :taht,hükümdarlık makamı
t. 72,328,363,421,563,565,584,908,1471,1864,
2129,2499,2588
t.-a 215,426,571,583,1401,2205
+ 107 337 574 7780

- t.-ıla 366,404,2082
t.-in 434,446
t.-ında 688
sezā-yı taht: tahta uygun tahta yaraasır
t. 2395
taht-ı 'ālem :cihanın tahtı
t. 1504
taht-ı sah: sahnın tahtı
t. 622
Tahta :tahta
t. 745
Tāk :kubbe
t. 1857
Takarrüb :yaklaşma,yanaşma
t. 528
t.-de 1594
Takat :güç ,kuvvet
t. 2033
Takdir :1) beğenme,değerini anlama
t. 2251
t.-ile 1062
ahval-i takdir :beğenme durumu
t. 2150,2614
emr-i takdir :Allah'ın takdiri
t. 206
takdir-i ilahi :Allah'ın takdiri
t. 2742
takdir it- :1)beğenmek
t. 1566
2) ezeide Allah'ın olmasını istediği şeyler
t.-iyile 1169
t.-ün 498,2720
Takdiru'l-lah :Allah'ın takdiri
t. 2047
Takdim :sunma
takdim it- :sunmak
t. 2
Takrib :yolunu bulma
t.-ile 1632,1656,2154
TakrİR :anlatma,analtış
takrİR eyle- :anlatmak
t. 1783,1917
takrİR it- :bkz.takrİR eyle-
t. 232,514,844,1037,1140,1449,1520,1700,2167,
2308,2522,2595
takrİR kıl- :bkz. takrİR eyle-
t. 607,683,803,1315,2096,2269,2424,2433,2530
Taksir :kusur etme
taksir eyle- :kusur işlemek,kusur yapmak
t. 2132
taksir it- : bkz.taksir eyle-
t. 2147
taksir ol- : kusurlu olma
t. 1840,1877

Ṭal-	:dalmak ṭ.-dı 565,807 ṭ.-avüz 806
	<u>fikre tal-</u> : düşünmek ṭ.-dı 1370
Ṭala-	:yağma etmek ṭ.-dum 705
Talīm	:öğretme <u>talīm eyle-</u> : öğretmek ṭ. 2 <u>talīm it-</u> : bkz.talim eyle- ṭ. 874,1089
Ṭalla-	:elle yukarı kaldırmak ṭ.-mısdur 2635
Ṭama'	:doymazlık,açgözlülük ṭ. 1437
Ṭammā'	:son derece tamah eden ṭ. 1516
Ṭamū	:cehennem ṭ. 1189 ṭ.-nuñ 1209
Ṭaṅ	:hayret,şaşma, şaşırma ṭ.-la 279,1160,2151 <u>taṅa kāl-</u> : şaşma kalmak,dona kaalmak ṭ. 141,276,464,504,758,842,885,974,1050,1458, 1701,2027,2097,2188,2264,2471,2500,2629, 2778,2785
Ṭaṅ	:safak sökmek <u>taṅ at-</u> : safak sökmek ṭ. 825
Ṭa'na	: kınama,ayıplama ṭ. 111,392 <u>ta'na ur-</u> : kınamak,ayıplamak:gıpta ettirmek ? ṭ. 561
Ṭanab	:kazığa bağlanan çadır ipi ṭ. 2646
Ṭanıṣ-	:müsavere etmek ṭ. dı 1520
Taṅrı	:Tanrı,Allah ṭ. 765,1688,2610 ṭ.-lığa 18 ṭ.-m 1562 ṭ.-nuñ 1771
Ṭanuk	:şahit ṭ.-dur 2013
Ṭanukluk	:şahitlik ṭ. 867
Ṭanut-	:tanıtmak ṭ.-dı 46
Ṭapşur-	:teslim etmek,emanet etmek ṭ.-ayım 786 ṭ.-dı 470,769,2243
Ṭapu	:huzur,nezd,makam ṭ.-da 524

- ṭ.-na 226,1894
ṭ.-ndan 261
ṭ.-ndur 911
ṭ.-nıza 2609
ṭ.-sına 2269
ṭ.-ya 619,1473
- Tar :dar
t. 2482,2672
- Tārāc :yağma,talan
t. 404,2174
tārāc it-: yağmalamak
t. 160
- Tarḥ :atma,bırakma,dağıtma
tarḥ eyle-: atmak,daııtmak
t. 1626
- Tarık :yol
ṭ.-ına 1407,1606
tarik-i ihtimām :dikkatle iş görme yolu
t. 1673
tarik-i rast: doğru yol
t. 1451
- Tārūmār(tār-mār):karmakarışık,dağınık
tārūmār ol-: dağılmak,karışık olmak
t. 404
- Taşarruf :1) sahipolma
taşarruf it- :sahip olmak
t. 57
2) artırma
taşarruf it- :artırmak
t. 1983
- Taşdik :doğrulama,gerçek olduğunu söyleme
taşdik eyle-: doğrulamak,onaylamak
t. 79
taşdik it-: bkz. tasdik eyle-
t. 2250
- Tāsi⁴ :dokuzuncu
vezir-i tāsi⁴-i hān: hanın dokuzuncu veziri
t. 2580
- Taşnif :sınıf sınıf ,takım takım ayırma
t.-i 1085
- taş :dış
ṭ.-ı 163,205,815,2242,2258,2431,2435,2572
ṭ.-umı 1036
- Taş :taş
ṭ. 1019
ṭ.-a 707
ṭ.-dan 2185,2381
ṭ.-ı 353
ṭ.-ıdı 354
ṭ.-ıla 559
ṭ.-ın 743
- Taşı- :taşımak
ṭ.-r 729
- Taşıtdur- :taşıtırmak

Tatlu	<p> t̄.-dı 728 :tatlı t̄. 107,338,469,497,519,827,1064,1401,1621,1682 1867,2298,2323 </p>
Ta'vīk	<p> :geciktirme,oyalandırma t. 1798 <u>ta'vīk kıl-</u>: geciktirmek,oyalandırma t. 2101 </p>
Ta'vīz	<p> :nazara ve başka kötülöklere karşı takılan nuska t.-i 2294,2296,2301,2313 </p>
Tavus	<p> :tavus kuşu <u>tavus-ı eflāk</u> :göklerin tavus kuşu t̄. 1975 </p>
Tayerān	<p> :uçma <u>tayerān kıl-</u>: uçmak t̄. 48 </p>
Ta'yin	<p> :bir memuriyete koyma <u>ta'yin it-</u>: bir memuriyete atama t. 1652,1715 </p>
Tayr	<p> :kuş t̄. 569,1492 t̄.-dan 360 t̄.-dur 40 </p>
Tazallüm	<p> :sızlanma,yanıp yakılma <u>tazallüm it-</u> :sızlanmak,yanıp yakılmak t̄. 2749 </p>
Taze	<p> :taze t. 120,882,1491 </p>
Tāzi	<p> :Arap <u>espān-ı tāzi</u>: Arap atları t. 2056 </p>
Ta'zīm	<p> :1) ululama,büyük sayma t. 960,1749 2) saygı gösterme <u>ta'zīm kıl-</u>: saygı göstermek t. 1562,1698 </p>
Te'āl-Allah	<p> :Allah yükseltsin t. 4 </p>
Tebāh	<p> :mahvolma <u>tebāh ol-</u>: mahvolmak t. 1408 </p>
Tebcīl	<p> :ululama,ağırlama t.-ile 1562,1749 </p>
Tebliġ	<p> :götürme <u>tebliġ it-</u>: götürmek t. 1634 </p>
Tedbir	<p> :bir şeyi temin edecek veya önleyecek yol t. 1763,2382 t. 206,1480,2271 t.-in 2279 t.-ini 948 t.-se 1888 t.-ümüz 305 </p>

- tedbîr eyle- :önlem almak
t. 1610,2371
- tedbîr it-: bkz.tedbîr eyle-
t. 844,978,1304,1520,1877,2338,2614
- tedbîr kıl-: bkz.tedbîr eyle-
t. 1336,2232,2392
- Te'emmül :iyice,etrafılıca düşünme
t. 1238,1477
- te'emmül eyle- :iyice ve etrafılıca düşünmek
t. 1211,1223,1482
- te'emmül kıl- :bkz. te'emmül eyle-
t. 1227,1500
- Te'ennî :ilerisini düşünerek acelesiz dikkatli davranma
t. 196,899,927,1162,1249
- Tefahhüş :inceden inceye araştırma
tefahhüş it-: inceden inceye araştırmak
t. 1343
- Tefekkür :düşünme,zihin yorma
tefekkür kıl- :düşünmek
t. 2276,2292
- Teferrücle- :ferahlatma
t.-rdi 2620
- Tefhîm :anlatma,bidirme
tefhîm it- :anlatmak,bildirmek
t. 1908
- Teftîs :1)gereği gibi sorup araştırma
t. 800
2)kontrol etme
teftîs it- :kontrol etmek
t. 102,142,2057,2529,2713
- Teg :gibi
t. 333,1583
- Tehdîd :birinin gözünü korkutma
t.-i 2442
tehdîd it-: birinin gözünü korkutmak
t. 2442
- Te'hîr :sonraya geriye bırakma
t. 1518,1798
t.-den 1207
t.-ile 1484
te'hîr eyle- :sonraya bırakmak
t. 2494
te'hîr it- :bkz.te'hîr eyle-
t. 915,1205,1207,1840
te'hîr kıl- :bkz.te'hîr eyle-
t. 2101
te'hîr ol-: sonraya bırakılmak
t. 1480
- Tehemten :iriyarı,boylu boslu yiğit
t. 2086
sâh-ı tehemten :iriyarı,boylu boslu şah
t. 239,2015,2765
- Teklîf :birinden yapılması zor.eziyyetli iş isteme

Ter	:taze,yeni t.-dür 1243
Terah	:gam,tasa,acı t.-lar 1242
Terahhum	:merhamet, etme acıma t. 458 <u>terahhum eyle-</u> :acımak,merhamet etmek t. 504 <u>terahhum it-</u> : bkz.terahhum eyle- t. 2531 <u>terahhum kıl-</u> : bkz.terahhum eyle- t. 2634
Terakki	:yükselme,ilerleme <u>terakki bul-</u> :yükselmek t. 538
Terāzi	:birini razı etme,uyuşma t. 2443
Terbiyet	:besleyip büyütme <u>terbiyet it-</u> : besleyip büyütme t. 1079
Tercih	:üstün tutma,daha çok beğenme <u>tercih it-</u> : üstün tutmak,daha çok beğenmek t. 569
Terk	:bırakma,vazgeçme t.-i 1205,1845 t.-ini 1482 <u>terk-i tacil</u> :acele davranmayı terk etme t. 1280 <u>terk it-</u> : vazgeçmek ,bırakmak t. 112,341,1116,1887,2363,2686 <u>terk kıl-</u> : bkz. terk it- t. 337 <u>terk olun-</u> : bırakılmak,vazgeçilmek t. 1394 <u>terkin ur-</u> : vazgeçmek t.-in 584,1967,
Te'sir	:alamet,nişan bırakma t. 427
Teskin	:yatışırma,durdurma, dindirme <u>teskin ol-</u> : yatışmak t. 2658
Teslim	: 1)hakikat olduğunu söyleme,2)bir şeyi yeni sahibine vermek,3)bir emaneti yerine vermek <u>teslim it-</u> : 1)hakikati olduğu gibi söylemek t. 346 2) bir şeyi yeni sahibine vermek t. 874 3) bir emaneti yerine vermek t. 1089,1908,1913
Teseffî	:şifa bulma <u>teseffî kıl-</u> :şifa bulmak rahatlamak t. 2359
Tesvis	:karıştırma,karma karışık etme t. 930,932,981,1225,1535,1658,1924,2151

- t.-ile 2474.
tesvīs it-: karıstırmak
t. 2425
- Tesdīd :siddetlendirme
tesdid kıl-: siddetlendirmek
t. 2442
- Tevakkūf :durma ,bekleme
tevakkuḫ eyle- :durmak,beklemek
t. 346.1984
tevakkuḫ it-: bkz.tevakkuḫ eyle-
t. 1007.1876.2104
tevakkuḫ kıl-: bkz.tevakkuḫ kıl-
t. 1985
- Tevbe :tövbe.işlenmiş bir günah veya suçun bir daha işlenmiyeceğine dair verilen söz
tevbe it-: işlenmiş bir günah veya suçun bir daha işlenmiyeceğine dair söz vermek
t. 505.506
- Tevem :ikiz
t. 964
- Tevfiż :acele ettirme
tevfiz it- :acele ettirmek
t. 2460
- Te'yiḍ :kuvvetlendirme.doğru çıkarma
te'vid-i rahmān: Allah'ın teyit etmesi.dorulaması
t. 531
- Tezahūr :meydana çıkma.belirme
tezahūr kıl-: meydana çıkmak
t. 1335
- Tifi :küçük çocuk
t. 2600
tifi-i zemāne: zamane çocuğu
t. 1313
- Tināb :kaziğa bağlanan çadır ipi
t-ı 1220.2082
- Ticāret :ticaret.alım-satım
t. 1089
'ilm-i ticāret: ticaret ilmi
t. 1089
ticāret it-: alım-satım yapmak
t. 693.1091
- Tiğ :kılıç
'aks-i tiğ: kılıcın aksi
t.-i 83
tiğ-i cellād :celladın kılıcı
t. 1488
- Tihū :çil kusu
t. 2002
t.-yıla 855
- Timār :eskiden sipahilere verilen beylik arazi
t.-ı 976
- Tire-revān :kötü yürekli
t. 38
- Tiḫāl :manzehir eskiden zehire ve bazı hastalıklara

- karşı ilaç olarak kullanılan bir macun
t.-ına 303
t.-umıza 1184
Tiz :tez, çabuk
t. 116,141,291,296,351,399,668,761,818,821,831
843,886,944,949,1067,1138,1151,1363,1446,
1502,1539,1560,1623,1718,1791,1792,1875,
1866,1936,2046,2073,2130,2175,2422,2466,
2736
tiz dut- :acele olarak
t. 683
tiz it- :acele etmek
t. 582
Tizcek :çabucak,derhal,hemen
t. 286,355,1197,1643,2717
Tizcegez :bkz.tizcek
t. 846,,1924.
Tizhevās(tizheves) :bir erkek ismi
t. 2029,2070,2086,2093,2100
t.-a 2096
t.-de 2012
t.-ı 2010,2019
t.-ımış 1999
t.-le 2065
t.-un 2021,2092
Tog- :doğmak
t.-ar 2373
t.-ıcağaz 2704
Togru :doğru
t. 220,506,1815,2119,2539
t.-dan 1360
t.-lar 1157
t.-n 587
t.-sı 1789
t.-sını 624,769,1818,2459,2544,2733
t.-yısı 1644
Togrılık :doğruluk
t. 1131
Togruluk :bkz.doğruluk
t.-ıla 557
Togur- :doğurmak
t.-asın 946
t.-dı 318
t.-sa 968
tokun- :dokunmak
t.-up 2071
Tok :tok
t. 2387
Tokuz :dokuz
t. 8,2373,2374
Tol- :dolmak
t.-dı 536,652,720,1260,2206,2258,2435,2474,
2660
t.-iban 1800

	t.-ısar 1981,2567
	t.-mayaydı 1318
	t.-mısıdı 1153
	t.-uban 2572
	t.-up 999,2152
·Tola-	:dolamak
	t.-dı 352
·Tolan-	:dolanmak
	t.-dı 889
·Toldur-	:doldurmak
	t.-dı 396,398
·Tolu	:dolu
	t. 381,397,564,792,959,1000,1471,2571,2691
	t.-dur 376
	t.-lar 417
	t.-sı 1646
	t.-yıldı 2002
<u>·tolu</u>	<u>kıl-</u> :doldurmak,yaymak
	t. 445
<u>·tolu</u>	<u>māh:</u> dolunay gibi yüzü olan güzel
	t. 308,320,2137
<u>·tolu</u>	<u>ol-</u> :dolmak
	t. 163,1017
·Toluay	:dolunay
	t. 393,2352,2497
·Ton	:elbise
	t.-ıdan 351,
	t.-ını 2055,2059
·Top	:1)top
	t. 990
	2)bütün
	t. 57,2070
·Toprak	:toprak
	t. 274,881,1367
	t.-danıdı 274
	t.-ına 387
	<u>toprak ol-</u> :çürüyerek toprağa dönüşmek
	t. 650
·Toy	:kazdan büyük yabancı bir kua
	t. 133
·Toyla-	:ziyafet vermek,ağırlamak
	t.-dılar 1453
·Toyur-	:doyurmak
	t.-du 439
·Toz	:toz
	t.-una 129
·Töhmət	:birine isnadolunan suç
	t. 730
	t.-den 675,1463,2546
·Tuba	:güzellik,iyilik,hoşluk
	t. 32
·Tufān	:ortalığı kaplayıp kusatan şiddetli yağmur ve
	fırtına
	t. 742

- Tufūliyyet :çocukluk,küçüklük
t. 2661
- Tuhfe :hediye,armağan
t. 70,686,1097,1546,1565,1994,2423,2569
metā'-ı tuhfe: yeni çıkan eşya
t. 1690
- Tūl :boylam
t.-ıla 7
- Tur- :durmak
t. 1356,1930
t.-alar 921
t.-am 1121
t.-avüz 1178
t.-ayım 334
t.-dı 190,224,253,298,316,375,657,700,723,850,
959,996,1010,1137,1270,1372,1418,1432,1563,
1630,1693,1929,1954,2034,2236,2272,2422,
2449,2640,2692,
t.-duğça 1233,2754,2763
t.-dum 1150
t.-iban 2617
t.-madın 358,2171
t.-magıl 332
t.-miş 620
t.-mişuz 287
t.-sun 995
t.-tuğınca 1484
t.-un 845
t.-up 194,1133,2729
t.-ur 799,1015,1220,1272,2026,2058,2376
t.-urıdı 1251,2000
t.-uriken 1136
t.-urlarıdı 1031
t.-ursın 2175
t.-ursız 296
- kat kat tur-: üst üstedurmak
t.-ā 1219
- örü tur-: ayağa kalkmak,ayakta durmak
t. 617
t.-dı 1554
- tenhā tur-: yalnız durmak,bir köseye çşkilmek
t. 994
- zinde tur-: sağlam görünmek,canlı durmak
t.-ur 1239
- Turan :bütün Türklerin birarye getirilerek kurul-
ması düşünölen devlet,bütün ..Türklerin bir-
arada olduğu yer
t. 2140
- Turus- :çarpışmak,mücadele etmek
t.-dı 2695
t.-dılar 2184
- Tus :cihet,araf,yol
t. 2060

	t. 464,885
	2)erismek nail omak
	t. 1989
Tut-	:tutmak
	t.-a 1689
	t.-alar 297
	t.-ar 2129
	t.-alarıdı 914
	t.-avüz 995
	t.-iban 311
	t.-up 2624
	2)kaplamak
	t.-ar 306,852
	3)saklamak,muhafaza etmek
	t.-arlar 387
	4)farzetmek
	t.-aruz 636
<u>ümit</u>	<u>tut-</u> :ümit bağlamak
	t. 1114
<u>yol</u>	<u>tut-</u> : yaşayış ve davranışı bir düzende sürdürme
	t.-up 309
<u>zinde</u>	<u>tut-</u> :diri,canlı,sağlıklı tutmak
	t.am 1867
Tutağ	:dudak
	t.-ı 379,1998
Tutuş-	:tütüşmak
	t.-up 270i
Tuți	:dudu,papağan cinsinden taklit yapan bir kuş
	t. 378,1871
Tuy-	:duymak
	t.-a 2368
Tuz	:tuz
	t. 1517

U

U

:ve

u. 4,44,59,76,81,81,84,95,96,96,108,112,113,
 122,130,134,159,161,162,162,176,178,232,236
 255,283,325,328,328,328,329,329,330,337,349
 363,363,360,369,373,381,407,421,447,431,438
 439,461,470,529,529,531,535,540,540,545,572
 626,664,692,731,744,744,748,748,748,797,798
 811,839,857,858,859,859,860,860,878,890,892
 895,936,959,962,969,969,984,986,1038,1040,
 1040,1045,1044,1069,1069,1073,1073,1108,
 1112,1167,1201,1211,1226,1230,1238,1242,
 1274,1274,1279,1284,1306,1326,1338,1365,
 1369,1381,1397,1406,1408,1413,1414,1422,
 1440,1462,1463,1474,1477,1477,1478,1492,
 1492,1507,1507,1516,1525,1540,1549,1552,
 1571,1637,1712,1741,1741,1747,1747,1747,
 1774,1804,1814,1851,1907,1950,2019,2022,
 2025,2032,2033,2054,2058,2099,2118,2139,
 2140,2140,2141,2165,2192,2317,2379,2381,
 2414,2416,2420,2441,2453,2465,2474,2477,
 2513,2513,2580,2581,2582,2586,2590,2591,
 2651,2676,2744

‘Ubūdiyyet

:(birine) aşırı bağlılık

‘u. 1893

‘Ucme

:dil tutukluluğu

u. 203

Ucuz

:ucuz

u.-iken 711

Ucuzluk

:ucuzluk

u. 717,720

Uç

: 1)son, nihayet

u.-a 1828

u.-ına 537,1355

2)sebeb, vesile

u.-dan 27,1023,1239,1375,1576,1840,2557,2586
2775

u.-dandır 2329

u.-ıla 2219

u.-ımızdan: yüzümüzden, bizden dolayı 847

u.-ından : yüzünden, sebepten 536,1100,1390,

1455,1498,1602,1806,1848,1956,2605,

2608,2701,2701

u.-ıyla 1574,2614

Uç-

:uçmak

u.-arlar 855

u.-up 2215

Uçmak

:cennet

u.-a 392,562

u.-ına 972

u.-ında 1616

‘Uç

:ut, bir sazın adı

‘u. 1557

- Uğra- : uğramak
u.-dı 486.1063
u.-dim 175
u.-mazdı 1018
u.-sa 741
u.-yu 1030
uğrar ol- : uğramak
u. 2176
- Uğri : hırsız
u. 309,310,477,609,613,655,778,789,863,1482,
1058
u.-lar 866,1057,1343,1345,1412,1425,1432,1455,
u.-m 832
u.-ya 1222,1342
u.-yımış 792,2078
- Uğrılık : hırsızlık
u.-a 655
u.-da 1452
- Uğrulat- : çaldırtmak
u.-dumıdı 831
- Uğurlayın : hırsız gibi, sessizce, gizlice
u. 777
- ‘Uğde : düğüm, mec. halledilmesi zor iş
‘u. 1564
‘u.-sine 1403
- ‘Uğde-güsâ : zorluğu yenen
‘akıl-ı uğde-güsâ : zorluğu yenen akıl
u.-yı 49
- ‘Uğûbet : işkence, eziyet
‘Uğûbet it- : eziyet etmek
u. 923
- Ula- : katmak, ulaştırmak
u.-dı 1693
- Ulal- : büyümek, artmak, çoğalmak
u.-dan 2257
u.-dı 471,1079,2660
- Ulu : çok büyük, saygı duyulan büyük, yüce
u. 71,116,175,180,313,351,380,655,692,733,635
665,940,992,1008,1060,1107,1109,1120,1375,
1395,1432,1511,1591,1677,1704,1853,1860,
1866,1905,1931,1982,1995,2052,2085,2111,
2190,2399,2418,2509,2516,2533,2613,2768.
u.-lar 306,475,852,873,1731
u.-ları 492,1573,1610
u.-larıyla 548
u.-mız 1320
u.-mızsız 260
u.-sı 292,458,754,1632,1646,2685,2735
u.-sın 605
u.-sına 216
u.-ya 1409,2654
- Ulûhiyyet : Allahlık vasfı, Tanrılık vasfı
u. 18
- Ulûlık : vücelik, çok büyüklük

- Um- u.-a 544
:temenni etmek,beklemek
u.-ar 1004
u.-aram 349,410,1827
u.-marıdum 665
u.-aruz 1647
u.-mazıdum 665
- Umāç :hedef ,amaç,gaye
u. 2174
- ‘Ummal :idare memurları, valiler
{u. 99
- ‘Ummān :engin deniz ,okyanus
{u. 45,1720,1855,2655
- Umıl- :umulmak
u. 1546
- Un :un
u. 707
- Un- :düzelmek ,iyileşmek
u.-maz 699
- ‘Unf :şiddet,sertlik,kabalık
{u. 1702
{u.-e 2438
- Unıt- :unutmak
u.-dı 1437,1517
u.-ıban 1012
u.-up 1771
- Ur- :vurmak
u. 2304
u.-a 1930
u.-alar 214,1337
u.-avüz 1260
u.-dı 316,743,1802,2004,2087,2088,2236,2312,
u.-dılar 117
u.-dunuz 1278
u.-ıp 226
u.-up 111
u.-ur 855
u.-urken 2070
- ayak ur- :ayak basmak
u.-dı 41,571
- balcık ur- :sıvamak
u.-a 882
- baş ur- : baş eğmek,saygı ile eğilmek
u.-up 1833
- dem ur- : bir şeyden söz etmek
u.-asız 634
u.-dı 493
u.-ısar 2396
- el ur- : el sürmek, dokunmak
u.-ayım 706
u.-dı 375,488,1363
- göz ur- :dikkatle bakmak,göz koymak
u.-dı 533,1014,2049,2049

- u.-dı 2313
misāl ur- :örnek vermek
u.-urdu 31
pençe ur- : pençe vurmak
u.-a 1264
su ur- :su serpmek
u.-urlarıdı 1031
sikence ur- :işkence etmek
u.-dılar 821
şū'le ur- :ışık vurmak içiğin yansıması
u.-miş 620
ünde ur- : seslenmek
u.-urdu 480
terkin ur- :vazgeçmek
u.-dı 1967
u.-dum 584
yol ur- :yol vurmak,uğramak
u.-urıdı 2668
yüz ur- : 1) yönelmek,gitmek
u.-dı 153,850,996,2034,2145,2449
u.-up 1329
2) yüz sürmek,secdeye kapanmak
u.-a 2340
u.-dı 391,810,1420,1835,1843,1906,1962,1977,
2102,2153,2254,2302,2422,2432,2476,2645
u.-ıban 416,1218,1232
u.-ıcak 2520
u.-miş 1456
u.-mışam 350
u.-up 2130,2729
u.-ur 384,2745
u.-urıdı 2000
u.-urubanun 845
3)baş vurmak,müracaat etmek
u.-dı 1418.1686
u.-up 918
u.-ur 799
Urıl- :vurulmak
u.-dı 7
Uriş- :vurusmak
u.-dı 2695
u.-dılar 2184
u.-madum 273
u.-un 2181
'Urus : düğün yemeği
'u. 2127
Uryān :çıplak
u.-a 348
'Usr :zorluk
'usr idis- :zorluk etmek
'u. 1352
Uşul :yol,yöntem,metot
u.-i 1733
Us :iste.simdi.ancak

- u. 57,124,206,240,238,265,287,312,350,398,472
495,524,524,596,608,631,638,670,673,681,684
710,715,746,762,788,811,836,862,867,901,905
929,935,952,991,1009,1035,1056,1062,1077,
1131,1142,1146,1158,1169,1169,1193,1205,
1231,1246,1307,1361,1373,1416,1441,1462,
1493,1501,1542,1589,1600,1629,1666,1672,
1725,1749,1751,1881,1892,1938,2071,2111,
2114,2158,2172,2215,2304,2316,2329,2346,
2393,2512,2549,2600,2609,2652,2654,2659,
2697
- Uş- :uçmak
u.-dı 1961
- Uşan- :ufalmak,dağılmak,kopmak
u.-dum 1032
- Uşat- :parçalamak,ufaltmak
u.-dı 743
- Uşbu :bu,işte bu
u. 20,262,302,321,336,376,406,413,459,581,591,
594,738,773,1058,1086,1291,1358,1390,1448,
1464,1641,1659,1662,1924,2091,2151,2210,
2230,2250,2257,2318,2350,2404,2567,2604,
2633,2770
- Uşda :işte
u. 27,27,48,64,302,680,680,772,854,1100,1380,
1459,1712,1822,2045,2060,2135,2153,2294,
2445,2772
- Ut- :yermek,otunda kazanmak
u.-dun 581
- Utan- :utanmak
u.-mayasın 1718
- ‘Utârid :astr.merkür(bu gezegene pazar gecesi ile çar-
şamba hakimdir. Bunun altında doğanlar zeki,
anlayışlı,kurnaz olurlar)
{u. 2146
- Uy- :uymak
u.-a 2388
u.-duhum 1589
u.-mayan 1826
u.-mazam 1581
u.-ıp 2545
u.-up 276
- Uyan- :uyanmak,uykudan kalkmak
u.-dı 1137,1784
- Uyar- :uyandırmak
u.-dı 579,2334
- Uy1- :uymak
u.-dı 1693
u.-ma 2297
u.-miş 585
u.-riken 579
- Uymak :bağlı kalmak ,tabi olmak
u. 2386
... - 1700

Uyu-	:uyumak u.-ya 2295 u.-yup 586
Uyku	:uyku u. 1136,1153 u.-dan 1150 u.-ya 565
Uzak	:uzak u. 1777
Uzan-	:uzun sürmek,uzamak u.-dı 2056 u.-madın 2279
Uzat-	:uzaklaştırmak u.-a 183,2606 u.-madın 2539
Uzlık	:uyuşma,barışma,sulh u. 717

Ü

Ü

:ve

ü. 2,11,22,23,26,44,44,44,51,54,58,58,59,61.
 72,72,74,74,74,76,77,84,133,33,143,183,183
 193,197,199,207,227,229,249,290,304,319,325
 328,330,337,340,343,343,348,348,363,371,377
 379,394,394,394,397,402,402,404,426,431,442
 443,443,445,446,457,459,450,460,461,471,472
 484,489,502,512,515,522,524,535,540,542,542
 542,566,569,572,572,572,590,605,626,664,669
 679,693,695,722,722,745,748,749,754,757,757
 780,800,808,811,813,816,851,858,859,859,860
 860,895,895,927,930,931,931,937,957,958,984
 989,1001,1011,1040,1053,1124,1158,1171,1173
 1173,1175,1223,1225,1227,1258,1273,1279,
 1298,1318,1340,1341,1341,1344,1368,1374,
 1388,1407,1422,1435,1445,1446,1455,1459,
 1467,1467,1475,1477,1490,1492,1496,1507,
 1510,1510,1516,1521,1526,1526,1527,1528,
 1533,1541,1541,1546,1550,1550,1557,1557,
 1558,1569,1582,1594,1584,1594,1601,1631,
 1667,1667,1684,1687,1687,1690,1697,1708,
 1721,1721,1235,1741,1749,1778,1798,1812,
 1818,1831,1849,1851,1854,1861,1861,1870,
 1890,1891,1896,1896,1898,1907,1907,1928,
 1963,1967,1996,2012,2048,2101,2139,2157,
 2171,2172,2174,2180,2192,2390,2390,2391,
 2400,2401,2404,2405,2412,2412,2420,2421,
 2452,2453,2481,2481,2521,2525,2539,2547,
 2650,2663,2665,2596,2597,2648,2651,2665,
 2673,2685,2709,2741

Ücret

:ücret

ü.-ile 729

Üç

:üç sayısı

ü. 312,818

Üçüncü

:üçüncü

ü. 2524

Üleşdür-

:paylaştırmak,bölüşdürmek

ü.-üp 367

Ümid

:ümit

bâb-ı Ümid: Ümit kavısı

ü. 1078

Ümit

:bkz.Ümid

ü. 304

ü.-ile 417

ü.-iydi 72

ü.-üm 2223

Ümit-i nūr-ı vuslat: kavuşma Ümidinin ışığı

ü. 1405

Ün

:ses

ü.-i 1034,1346

ü.-inden 1429

	ü. 480
	<u>ünde eyle-</u> :seslenmek
	ü. 1428
	<u>ünde ur-</u> : yüksek olarak seslenmek
	ü. 480
Ünsî	:arkadaş
	ü. 1100
Üst	:üst,bir şeyin üzeri
	ü.-ince 1451
	ü.-inde 53,290,565,584,956,1165,1864,2305,2379
	2525
	ü.-inden 1362
	ü.-ine 110,129,295,388,481,533,1389,1683,1686,
	1961,2182,2221,2222
	ü.-inedür 2182
	ü.-üne 344,2296
	ü.-ünize 2429
Üstād	:usta sanatkar
	ü.-un 940
Üstühān	:kemik
	ü.-a 1328
Üzil-	:koparılmak
	ü.-miş 392
Üzre	:üzerine,üstüne
	ü. 213,1367
Üzül-	:kopmak,koparılmak,kesilmek
	ü.-üp 2511

V

V'Allah	: Allah adına yemin olsun
	v. 1052
Va-beste	:....e bağlı
	v.-sidür 1208
Vācib	:yapılması gerekli
	<u>vācib ol-</u> :gerekli olmak
	v. 805
Vāfir	:çok,bol
	v. 692,813
	v.-idi 865
	<u>māl-ı vāfir</u> : çok mal
	v. 704
Vāhid	:tek,bir
	v. 4
	<u>ḳavl-i vāhid</u> :tek söz,bir söz
	v. 2290
Vahş	: yabani hayvan,insandan kaçan hayvan
	v. 360,1492
	v.-ıla 40,569
Vaḳār	:ağırbaşlılık.temkinlik
	v. 1477
	v.-ı 2581
Vākıf	:bir sevden baharı olan

- vākıf ol- :bir şeyden haberdar olmak
v. 704,822,832,1743
- Vaki‘ :vuku bulan,olan,olagelen rastlayan
v.-ını 2246
- Vakıt :vakit,zaman
v. 901
- Vakıt :bkz.vakit
v. 526,995,1804
v.-ın 2295
v.-i 315,317
v.-inde 640
v.-iyle 711,1312
v.-iyse 789
- Vālā :yüksek,yüce
cerh-i vālā: yüce gök
v. 2575
- Vālih :şaşakalmıs
v. 2572,2390,2412
- vālih ol-: şaşakalmak
v. 1040,2048,2291
- Var :var,mevcut olan
v. 124,235,257,342,462,500,539,613,670,808,809
821,883,887,1054,1072,1111,1142,1174,1344,
1358,1461,1565,1583,1583,1584,1585,1586,
1587,1588,1589,1661,1844,1863,1864,1870,
1894,2081,2212,2223,2266,2294,2360,2459,
2481,2483,2559,2581,2649
v.-dı 85,353,826,1591,2341
v.-dur 11,979,1619,1714,1733,1907,1947,2294.
v.-ı 138,181,418,491,555,804,1139,1306,1453,
2189,2677,2725
v.-ıdı 71,77,81,107,248,310,313,369,427,487,
558,692,753,864,942,954,1008,1320,1374,1511
1696,1766,1853,1856,1934,1995,2064,2138,
2261,2399,2402,2405,2596,2766
v.-ımıs 1011,1387,1611
v.-ımızsın 281
v.-ın 425
v.-ını 221,1127
v.-ısa 835,1280,1660,2298
v.-iken 406,1226
- Var- :varmak
v. 1920
v.-a 185,509,1627,1655
v.-alum 845,1293
v.-asın 1713,1679
v.-asız 217
v.-ayım 129,1686,2222,2748
v.-dı 579,788,841,889,951,1006,1956,2092
v.-dılar 117
v.-gıl 2295
v.-ı 306,432
v.-ıban 703,799,903,996,1338,1906,1954,1974,
2222,2254,2745,2751

- v.-ıcağ 155,2213,2347
v.-ımazlar 727
v.-ıp 142,147,201,384,391,658,790,843,1294,
1386,1042,2100,2273
v.-sun 1387
v.-un 1305
v.-ur 882
v.-urdu 2618
v.-urken 1536
v.-urmuş 1618
fikre var-: düşürmek
v. 1130
var eyle-: meydana getirmek
v. 240,662
var it-: hayatini devam ettirmek
v. 1233,1489
var ol-: sağ olmak, yaşamak
v. 688,851,1461,1508,1508,1891,2081,2655,2655
Vaşf :vasıf,nitelik
v.-ına 456
v.-ında 1611
v.-ını 119,513,,683,1619,2177,2410,2490,
vaşf olun-: vasıflandırılmak,nitelendirilmek
v. 1612
Vâşıl :erişen,ulaşan,kavuşan
vâşıl kıl-: ulaştırmak,kavuşturmak
v. 1645
Vaşıl :ulaşma,birleşme,kavuşma
v. 1004
v.-a 1421
v.-ı 436
v.-ıla 2396
v.-ıyla 146
v.-ıyla 2704
v.-unıla 123
Vaţan :vatan
v.-da 1523,1525
v.-dan 2034
v.-larına 441
Vaz' :koyma,konulma
v.-a 460
v.-ı 561,756,1713
v.-ında 141
vaz'-ı haml :doğurma
v. 317
Va'z :bir kimseye kalbini yumuşatacak,kendisini i-
yiliğe sevkedecek surette söz söyleme
v.-ıla 904
v.-ına 957
Vebâl :günah,ağırılık,azap
v.-e 324,623
v.-ı 267,750
v.-i 697
v.-üm 2364

- Vech v.-uñ 1810
:yüz
- Veche v.-ile 1700,2424
:yan, taraf, yüz
- Veda^ç v. 20
:ayrılma
v. 355
v.-i 742
v.-ıdır 671
- veda^ç-i cān ol- :cana veda etmek, ölmek
v. 742
- Vefā :sözünde durma, sözünü yerine getirme
v. 2208
v.-nuñ 24
v.-sı 1805,2037
v.-sın 1179
v.-ya 1855
- Vefā-dār :vefalı, sözünde duran
v. 1507
- Veger :ve eğer
v. 502,1327,1709,1714,2281,2656
- Vehhāb :çok bağışlayan (Allah'ın sıfatlarından)
v. 44
v.-dur 348
- Vekālet :vekillik, birinin yerini tutma
v. 770
- Veli^ñ :velakin, amma, fakat
v. 85,90,137,184,196,243,245,251,340,345,389,
524,577,639,665,721,980,989,1320,1499,1479
1663,1711,1899,1911,1996,2182,2232,2271,
2285,2321,2571,2584,2759
- Velik :bkz. velikin
v.-51
- Velikin :lakin, amma, fakat
v. 286,541,899,962,973,1098,1111,1266,1858,
1895,2419,2429,2484,2505,2581,2598,2652,
- Ver- :vermek
v.-ün 1643
- Vera^ç :haramdan kaçırma
v. 1437
- Veyahud : (ar. ve far. yahud) yahut
v. 31
- Vežāret :vezirlik, paşalık
vežāret eyle- : vezirlik yapmak, paşalık yapmak
v. 1511
- Vežir :vezir
v. 608,610,619,630,637,652,1473,2150,2153,2372
2422,2436,2475
v.-i 1591,2402
v.-in 605
v.-ine 2556
v.-ün 1632,1632,1646,2145,2735
- vežir-i hamis : beşinci vezir

vezir-i kām-gār: Kamgar'ın veziri
 v. 2404
vezir-i merd-i fāzil: faziletli mert vezir
 v. 77
vezir-i rabi': dördüncü vezir
 v. 1471
vezir-i sābi': yedinci vezir
 v. 2130
vezir-i sādīs-i sultān-ı a'zam: en büyük sultanın
 altıncı veziri
 v. 1977
vezir-i şālis: üçüncü vezir
 v. 1218
vezir-i şāmin-i şāh-ı cihān-gir: cihanı zapteden
 şahın sekizinci veziri
 v. 2371
vezir-i sāni: ikinci vezir
 v. 910
vezir-i tāsi'-i hān: hükümdarın dokuzuncu veziri
 v. 2580

Vilāyet

:il

v. 97,100,2478

Vir-

:vermek,göndermek

v. 2746

v.-ai 242,530,781,829,951,1097,1197,1332,1802
 1905,2526,2718

v.-diler 809,1340

v.-düklerin 796

v.-düm 705

v.-dümise 795

v.-e 837,986,1982,2302,2734

v.-en 466

v.-evüz 2195

v.-eyim 786

v.-gil 2748

v.-ibdi 764,935

v.-iben 350,773,1122,1216,1419,1747,1767,2217.

v.-ibenün 1965

v.-ip 551,711,1066,1657

v.-irüz 266

v.-medi 119,1323,2736

v.-medin 2452

v.-meyeler 1333

v.-meyeyidün 783

v.-mez 268

v.-mezdi 973

v.-mezem 977

v.-mezse 2438

v.-meseydük 848

v.-miş 1223

v.-mişem 2591

v.-mişidi 1180

v.-sün 795

v.-ür 366,349,2582,2745

- v.-ürdi 1441
v.-ürem 776,1876
v.-ürise 776,1710
v.-ürse 200,2136
v.-ürsin 912
v.-ürüz 867
amān vir-: canını bağışlamak, fırsat vermek
v.-medi 1365
cān vir-: ölmek
v.-iser 2608
destūr vir-: izin vermek, mücadele etmek
v.-e 995
el vir-: yardım etmek, fırsat vermek
v. 2467
girü vir-: iade etmek
v.-ürdi 481
gönül vir-: sevmek, aşık olmak
v.-düm 175
icāzet vir-: izin vermek, mücadele etmek
v.di 517
irādet vir-: bağlanmak, gönül vermek
v.-di 2300
mehel vir-: süre tanımak
v.-ibenün 1827,1979
mühlet vir-: bir işin yapılması için zaman tanımak
v.-ürise 2594
rızā vir-: izin vermek
v.-medi 2163
sunı vir-: sunmak
v.-di 41
yol vir-: mücadele etmek
v.-diler 1473
Virān :yıkık,yıkılmış
virān kıl-: yıkmak
v. 1256
virān ol-: yıkılmak
v. 197
Virbi- :göndermek
v.-di 1005,1092
Virbit- :göndertmek
v.-di 1000
v.-dürdi 1165
v.-iben 941
Virbitdür- :göndertdirmek
v.-di 578,1211
Viribi- :bkz.virbi-
v.-di 116,1560,2415
v.-diler 2198
Viribit- :bkz virbit-
v.-di 606
Viril- :verilmek
v.-di 770
v.-se 454
Virilmeklik :verilmeklik

- Vizir v.-de 2191
: günah, yük, ağırlık
vizrā-yı sultān: sultanın günahı
v. 1820
- Vişāl : ulaşma, sevgiliye kavuşma
v.-e 1199, 1201
v.-i 2620
- Vuşlat : bir şeye ulaşma, (sevgiliye) kavuşma
ümiz-i nūr-ı vuşlat: kavuşma ümidinin ışığı
v.-i 1405
- Vü : ve
v. 22, 51, 56, 89, 91, 122, 172, 194, 216, 230, 241, 292,
300, 312, 325, 328, 357, 391, 399, 411, 422, 471, 497
503, 512, 581, 601, 678, 696, 708, 714, 754, 758, 777
813, 815, 858, 870, 970, 998, 1010, 1066, 1128, 1137
1196, 1217, 1243, 1254, 1266, 1276, 1288, 1297,
1307, 1314, 1527, 1532, 1533, 1541, 1551, 1557,
1577, 1588, 1702, 1734, 1789, 1900, 1907, 1932,
1943, 1944, 1993, 1998, 2024, 2032, 2038, 2135,
2142, 2373, 2390, 2399, 2416, 2430, 2572, 2577,
2612, 2660, 2664, 2685, 2726, 2730, 2771
- Vücut : vücut
v.-ından 908
v.-ını 60
v.-ıyla 13
vücudā gel-: meydana gelmek
v. 319
- Vüzera : vezirler
v. 1463
vüzera-yı hazret: hazretin vezirleri
v. 1594

Y

- Ya : birtakım duyguları güçlendirmek amacıyla cüm-
lenin bazan başında, bazan ortasında ve bazan
da sonunda kullanılır
y. 14, 88, 99, 101, 160, 174, 198, 323, 583, 615, 634,
724, 837, 932, 1058, 1071, 1083, 1085, 1406, 1641,
1662, 1794, 1816, 1927, 2122, 2324, 2386
- Yād : arma
y.-un 2396
yād eyle-: aramak
y. 1731, 2259
yād it-: bkz. yad eyle-
y. 486, 1069
yād kıl-: bkz. yad eyle-
y. 1736
- Yağ : yağ
y. 1531
- Yād- : vadmak

Yağı	y.-dı 568,568 :düşman y. 1166,2007,2176 y.-ya 2179
Yahşı,yahşi	:iyi,güzel y. 90,530,533,764,1082,1235,1237,1243,1623, 2159,2180,2678,2735
yahşıla-	:güzelleştirmek y.-dı 1098
Yahut	:veya,ya da y. 14,16,88,100,103,160,360,361,857,1084,1224, 1310,1727
Yaka	:elbise boynu y.-sını
Yak-	:yakmak y.-an 95 y.-ar 166 y.-ardı 83 y.-dı 458,1020,1308,13081785,2177,2193 y.-dum 1036 y.-mısdı 999 <u>yakmış ol-</u> :yakmak y. 402
Yakın	:yakın y. 465,1004,1465 y.-da 1326,2049,2248 y.-dir 1189 y.-dur 14,1602 y.-um 2493 <u>yakın bil-</u> : zamanın yaklaştığını tahmin etmek y. 2135,2783
Yakınlaş-	:yakın bir duruma gelmek y.-dı 1126
Yakīn	:sağlam bilgi <u>dest-i yakīn</u> :şüphesiz bilgiyle,kesin bilgiyle y. 46
Ya'kūb	:Hz. Yusuf'un babası,Hz. İshak'ın oğlu olan Ya'kub peygamber y. 1421 y.-ıla 1350
Yakūt	:yakut,değerli süs taşı y. 1084
Yalan	:aldatmak amacıyla bilerek ve gerçeğe aykırı olarak söylenen söz. y. 630,631,674,1064,1983,2543
Yalancı	:yalan söz söyleyen y. 1605
Yal	:yele,hayvanlarda boyun üzerindeki saç y.-ı 309
Yalıncağ	:çıplak y. 1133,115
Yalañuz	:yalnız y. 265,449,586,745,1340,1360,1380,2209,2665

- y.-alum 845,1293
y.-asız 217
y.-ayım 1686,2748
y.-dı 199,2441
y.-ip 997
Yaman :fena,kötü,hoş olmayan
y. 621
Yan :taraf
y.-ına 1102,2576
y.-ında 1432,2000,2535
y.-ından 1801
y.-ındaydı 2064
y.-ını 1272
Yan- :yanmak
y.-a 356
y.-ar 448
y.-dı 1012,1784,1819,2542,2634
y.-ıban 33,1368,1597
y.-ınca 1526
y.-ip 734,1556
y.-masun 846
y.-mışdı 1141
y.-mişdur 761
y.-mişıdı 1379,2557
y.-mişuz 284
Yana :tarafa
y. 207,478,556,962,1003,1014,1128,1231,1275
2034,2049,2057,2143,2231,2522,2683
y.-dan 1125
Yanağ :yanak
y.-ı 33
Ya'ni :sözün kıtası,sözün doğrusu,serin anlayacağın
y. 36,48,114,231,719,837,882,952,1157,1284,
Yañlıs :yanlıs,hata,doğru olmayan
y. 1984,2709
y.-ı 1789
y.-ını 769,2459
yañlıs it-: hata yapmak
y. 1577
yañlıs ol-: hatalı olmak
y. 630,2289
Yap- :yapmak
y.-an 1443
y.-ip 2616
Yapıl- :yapılmak
y.-dı 9
Yapıs- :yapışmak
y.-maz 707,707
y.-ur 2623
Yār :dost,sevgili
y. 515,1035,1258,1528,1584
y.-dan 998
y.-ı 409,985
v.-ın 861

- baht-1 yār: bahtı,talihi güzel
y.-i 549,893,2737
- yār-1 muvāfık: ugun sevgili
y. 1667
- yār-1 sādık: sadık sevgili
y. 1279
- yār it-: dost etmek
y. 1233
- yār ol-: dost olmak
y. 643,1910
- Yara :yara
y. 1383,2633
y.-dan 2701
y.-na 2267
- Yarağ :hazırlık
y.-ına 375
- yarağlı :hazırlıklı,silahlı
y. 816
- Yarala- :yaralamak
y.-mısdır 2635
- Yārān :dostlar
yārān-1 hem-dem: canciğer dostlar
y. 1643
- Yarar :faydalı,işe yarayan ,güvenilir
y.-in 425
y.-ını 1127
- yarar eyle-: faydalanmak
y. 662
- Yaras- :yakışmak
y. maz 2278,,2278,2543,2543
y.-ur 400
- Yarat- :yaratmak
y.-dı 28
- Yare :yara
y. 738,1640
- yare it-: yaralamak
y. 2715
- Yarın :1) ahiret günü
y. 410,595,2755
2)yarın, bi sonraki gün
y. 1521
y.-a 412
- Yaru :yarı,yarım
y.-dan 481
y.-sını 710
y.-sından 1300
- Yas :yas,matem
y. 2076
- Yaşa- :düzenlemek
y.-dı 423,2179
- Yaş :1)ağlandığında gözden akan berrak sıvı
y. 278
y.-a 2063
y.-ı 1068

	y.-ıla 2258
	y.-ını 1347
	2) nemli, ıslak
	y.-ıdı 723
	3) doğuştan beri geçen ve yıl birimi ile geçen zaman
	y.-ına 2604, 2660
	y.-ındayiken 1184
Yat-	:yatmak
	y.-a 2295
	y.-asız 1326
	y.-atıcak 1768
	y.-dı 142, 565, 1010, 2051
	y.-ıp 586
	y.-madı 721
	y.-mış 454, 572, 884
	y.-ur 585, 838, 2767, 2769
	y.-uriken 644
	y.-urken 2054
Yatlu	:köyü, fena, adi
	y. 816
Yay	:yay, ok atmaya yarayan alet
	y. 46, 1275
Yavuz	:kötü, fena
	y. 690, 1440
Yaz	:yaz mevsimi
	y. 712
	y.-ı 2142
	y.-ın 1377
Yaz-	:yaymak
	y.-dı 1367
Yaz-	:yazar
	y.-ar 1586
	y.-dı 106, 1122, 1368
Yazdur-	:yazdırmak
	y.-dı 1890
Yazı	:ova, sahra, ıssız kır
	y.-sında 685
	y.-ya 312
Yazıl-	:yazılmak
	y.-mış 78
Ye-	:yemek
	y. 247
	y.-di 2574, 2544
	y.-dünüz 286
	y.-mişler 2327
	y.-seydi 1786
	y.-seydük 285
	y.-sin 174
	y.-yesiz 222
Yed	:güç, kuvvet
	y. 1452
Yedi	:yedi sayısı
	v. ana

- Yeg :daha iyi,üstün
y. 333,1525
y.-dür 542
- yeg kıl- :üstün kılmak
y. 948
- Yegāne :biricik,tek
y.-siydi 109
- Yek-sān :bir,beraber
y. 672,1820,2378
- yek-sān ol- :beraber olmak
y. 1331,2697
- Yemiş :meyve
y.-i 2117
- Yen- :dayamak,tahammül etmek
y.-en 1459
- Yene :yine
y. 2573
- Yenilen- :yenilenmek
y.-di 321
- Yer :yer,mekan
y. 653
y.-de 127,770,834,1863,2185,2493,2628
y.-den 235
y.-e 1232,1971
y.-i 887
y.-idür 732
y.-in 2127
y.-inde 1526
y.-ine 222,2233,2255
y.-lere 277
y.-lerin 53
- Yet- :ulaşmak,erişmek
y.-di 147,202,238,271,441,450,487,537,657,747
798,904,919,1026,1041,1047,1060,1079,1092,
1126,1130,1175,1207,1339,1355,1373,1551,
1694,1874,1914,1919,1931,1966,2035,2039,
2042,2050,2063,2126,2166,2183,2187,2199,
2224,2227,2233,2244,2255,2338,2367,2450,
2472,2475,2493,2493,2497,2509,2514,2524,
2574,2612,2636,2660,2675,2679,2681,2690,
2710,2713,2751
y.-diler 429,508,1274
y.-düğünü 246
y.-dük 1146,1307
y.-dün 2540
y.-ip 1829
y.-memişdür 456
y.-sün 1475
- cāna yet-: çekilemeyecek duruma gelmek
y.-di 1257,2670
- kāna yet-: kana ulaşmak,kana bulaşmak
y.-di 1257
- murāda yet-: dileğine kavuşmak
y.-diler 1198

- vakti yet-:vakti yaklaşmak
 y.-di 2670
- Yetmek :erişme, ulaşma
 y. 1780
- Yezdān :Allah
 y.-ı 1077
- Yığıl- :yığılmak, toplanmak, bir araya gelmek
 y.-dı 1547
- Yık- :yıkmaq
 y.-a 2625
 y.-amaz 2626
 y.-dı 156,401,2193
 y.-madugunu 2626
- Yıl :yıl, sene
 y. 557,719,719,720.721,771,995.996,999,2206,
 2420,2612
 y.-dan 1283
 y.-ı 994
- Yılduz :yıldız
 y. 36,601
 y.-ı 697
 y.-dur 1868
- Yi- :yemek
 y.-di 422,1006,1608
 y.-düm 1809,1811
 y.-gil 624,638,2266
 y.-r 243,265,475,2117
 y.-rem 2285
 y.-ridi 696
 y.-se 625
 y.-sün 1663
 y.-yelüm 1485
 y.-yem 167,2483
 y.-yene 735
 y.-yicegezidi 2604
 y.-yimezem 647
 y.-yip 252,2105,2142
 y.-yiser 2298
- gam yi- :üzülmek, endişe etmek
 y.-me 2270
 y.-megil 414.1234
- kaydın yi- :endişe etmek
 y.-medüntiz 1317
 y.-ridi 967
- Yidi :yedi sayısı
 y. 2612
- Yig :daha iyi, üstün
 y. 211,239,651.775,2427,2731
 y.-dür 1528
 y.-idi 597,597
- yig kıl- : üstün kılmak
 y. 1888
- Yigit :yigit, delikanlı
 y. 474

Yigrek	:daha iyi,üstün y. 184,225,538,1897
Yil	:yıl,sene y. 471,959 y.-den 471
Yil	:rüzgar y. 156,156,741 y.-e 2582 <u>yil gibi ol-</u> : şişmanlamak y. 534
Yimek	:yemek,yiyecek y. 1356
Yine	:yine,tekrar y. 433,434,436,444,470,57,720,735,798,812,814 878,879,884,908,989,1056,1212,1215,1217, 1246,1296,1349,1370,1467,1469,1552,1631, 1851,2126,2129,2137,2166,2393,2423,2440,
Yinür	:yiyecek,yenilebilecek şey y. 1559
Yir	:yer y. 224,589,687,1548,1773,1795,2013,2345 y.-de 467,706,762,76,788,996,1059,1105,1371 1527,1540,2182,2443,2773 y.-den 436,778,797,1095 y.-e 272,272,373,568,649,721,810,881,1215,1368 1420,1487,2117,2304,2312 y.-ı 275,2597 y.-inde 337,337,444,865,1001,1012,1399,1521, 1523,1528,1649,2462,2719 y.-inden 856,1775 y.-indesiz 636 y.-ine 286,668,684,869,987,1096,1246,2314,2315 2393,2738 y.-ini 993 y.-lerin 1505 y.-ünde 585,2084 y.-ün 13,1469,1976
Yirince	:yerinde,uygun y. 939 <u>yirlü yirince</u> : uygun bir şekilde
Yirlü	:oturduğu bölgede doğup büyüyen y. 1580

- Yit- :1)bkz.yet-
y.-di 224,843,999
y.-ip 1513
2)bir ihtiyacı karşılayacak durumda olmak
y.-eridi 1292
y.-mese 2033
y.-mez 1292
- Yiti :siddetli, keskin
y. 1008,1266
- Yitmek :bkz yit-
y. 597,972,1268
- Yitür- :ulaştırmak,eristirmek
y.-e 412,2738
y.-eler 186
y.-em 625
y.-en 1442,1674
y.-eyim 2351
- Yiyecek :yiyecek
y. 2584
- Yiyi- :kokmak
y.-miş 726
- Yoğ :yok
y. 495
y.-ıdı 113
- yok it- :yok etmek,ortadan kaldırmak
y. 861
- Yohsul :yoksul,fakir
y. 1311
y.-a 241,1287
y.-ıdı 2598
- Yok :yok
y. 342,342,442,629,637,649,823,961,976,1343,
1358,1414,1416,1710,1895,2110,2110,2356,
2696
y.-dur 9,20,52,772,1575,1789,2773
y.-durur 211,2584
y.-ıdı 485,936,1055,1100,2598
y.-ısa 582,599,633,644,1876,1888,2471
y.-iken 240.662
y.-sa 1015,2541,2541
y.-uz 281
- yok eyle- :ortadan kaldırmak,yok etmek
y. 274
- yok it- : bkz yok eyle-
y. 490
- yok yire :hiçbir yararı ve gereği olmadan
y. 1487
- Yol :yol
y. 26,126,253,421,558,1018,1165,1251,1334,
1338,1360,1417,1602,1617,1644,1684,1729,
1777,2156,2163,2214,2310,2389,2761
y.-a 16,220,479,506,599,703,735,946,949,1106,
1349,1354,1884,2428,2545
y.-da 1008,1008,1552,1751,1900,2411

- y.-dan 737
y.-dur 737
y.-ı 310,546,752,2006,2119,2166
y.-ına 87,112,176,196,676,862,1157,1162,1249,
1437,1682,2122,2123
y.-ında 2541
y.-ından 184
y.-ınıza 288
y.-ların 295
y.-larına 899
y.-u 737,2725
y.-un 544,2379
y.-una 338
y.-unda 1892
yol göster- :ne yapacağını nasıl davranacağını gös-
termek
y. 795
yol it-: o yere sık sık gitmek
y. 2772
yol ur-: yol kesmek
y. 2668
yol vir-: geçmesine izin vermek
y. 1473
yola gir-: yola çıkmak,yola koyulmak
y. 1847
yola git-: yolculuğa çıkmak
y. 1224
yolına git-: birini takip etmek
y. 648,2335
yolınca git-: usulünce gitmek
y. 483,1295,1517
Yolak :pek, çok, gayet
y. 269,472,760,790,958,1050,1520,1814,2097
Yoldaş :yol arkadaşı, aynı yolda olan
y. 1931
y.-ıla 479
y.-larına 843
yolluyolunca :usulüne uygun olarak,yordamına uygun
y. 440,1410
Yorul- :yorulmak
y.-mış 2051
Yosun :yosun
y. 707
Yöre :etraf, çevre, civar
y.-den 1606
y.-nün 1273
Yören- :dolaşmak
y.-ü 532
yörenü çık-: dolaşarak çıkmak
y. 532
Yu- :yıkamak
y.-dı 352
Yuhuluk :uykuluk
y. 68

- Yumuk :kapalı
y.-iken 2306
- Yurt :yurt,oturulan yer
y.-dan 270
- Yūsuf :Hz.Ya'kub'un oğlu olan peygamber;Hz.Yusuf
Y.-dan 1350
Y.-ı 1857
Y.-ına 1421
- Bi'r-i Yūsuf :Hz.Yusuf'un içine atıldığı kuyu
y. 320
- Yūsuf-misāl :Yusuf misali
Y. 1404
- Yuva :yuva,ev
Y. 1443
y.-sı 1443
- Yuvalan- :yuvarlanmak
y.-an 707
- Yut- :içinde bırakmak
y.-sun 1475
- Yuz :kaplana benzer bir cins küçük hayvan
y. 133
- Yüce :yüce,ulu
y. 47,563,610,1314,1828,2191
- yük :yük
y.-ün 2294
- Yüklü :hamile
y. 963
y.-ydi 945
y.-yidi 315
- Yürek :yürek
y.-de 1528,1531
y.-i 163,838
y.-in 2076,2430,2506,2554
y.-ini 2010
y.-lerin 1190
y.-lerini 602
y.-ünüz 1318
- Yüsr :kolaylık
yüsr-i dāyim: daimi kolaylık
y. 1353
yüsr idis-: kolaylık yapmak.kolaylık gösterilmek
y. 1352
- Yüz :yüz sayısı
y. 66,811,834,956,1493,1541,1912,1918,2179
2360,2375
- Yüz :1) yüz,çere
y. 387,2109
y.-i 31,159,455,514,522,620,966,1362,1530,1899
y.-ile 595
y.-in 449,2236
y.-inde 36,111,2357,2688,2491
y.-indir 385
y.-ine 326
y.-ini 226 387 2109 2214 2324 2394

- y.-üm 129,1072,2222
y.-üme 2331
y.-ümün 277
y.-ün 119,1491,2274,
y.-üne 2331
yüz-i hürsîd :günes gibi parlak yüzlü
y. 1864
yüz-i mâh : ay yüzlü
y.509.519,1634,1697
yüz bul-: güzel davranıştan cü'ret alıp ileri
gitmek
y. 614
yüz dut: yönelmek,meyl etmek
y. 294,343,835,1391,1629,1765
yüz şuyı : itibar,şeref
y. 305,2448
yüz ur-: 1)yüz sürmek,yere kapanmak,secdeye
kapanmak
y. 117,153,214,350,391,416,799,810,845,850,918
996,1218,1232,2329,1418,1420,1456,1686,1835
1843,1906,2000,2102,2130,2145,2153,2254,230
2302,2340,2432,2476,2520,2645,2729,2745
2)gitmek,yönelmek
y. 309,384,1561,1962,1977,2034,2422,2449,
yüze yüz ol- :yüz yüze,karşı karşıya gelmek
y. 2038
yüzi şulı: güzel,asil yüzlü,yüzü parlak
y. 216,605
yüzi şulu: güzel,yüzü parlak
y. 497
yüzi şuyı: güzellik,letafet
y. 33
2) satıh,yüzey
y.-inde 1045
y.-ine 1469
y.-ini 1976
yüzün yüzüne ur-: yüzünü yüzüne dayamak
y. 2236

Z

- Zābt :1)anlama,kavrama
 z. 529,540
 2)idaresi altına alma,kendine mal etme
 z.-ına 97
zābt it-: idaresi altına alma
 z. 106
- Zāğ :karga
 z. 1523
- Zāhir :1)görünen,belli
 z. 457,937,1605
zāhir ol-: belli olmak
 z. 20,900,1088
 2)galiba
 z. 2370
 3)görünüşe göre
 z.-de 233,243
- Zāhīr :yardımcı,arka çıkan
 z.-dür 875
- Zāhm :yara
 z.-ından 2631,2633
zāhm-ı mihlik :öldüren yara
 z. 2711
- Zāhmet :sıkıntı,eziyet
 z.-i 1942
 z.-ümüzden 155
zāhmet it-: biri için yorulmak
 z. 823,2670
zāhmet kıl-: bkz zahmet it-
 z. 2349
zāhmet ol-: yapılan bir işten yorgunluk ve sıkıntı
 duymak
 z. 1717
- Zā'if :zayıf,gücsüz,kuvvetsiz
 z.-i 349,2633
 z.-inden 480
 z.-in 670
- Zālim :zalim,zulmeden
 z. 101,103,1285,1286,1290,1447,1450
 z.-lerin 1444
- Zāman :zaman
 z. 53,1440,2297
 z.-ı 213
 z.-un 109,689,1616,1832,1834,2754
 z.-unda 853
devr-i zāman :zaman içerisinde
 z. 327
makbül-i zāman: zamanın beğenileni
 z.-dur 94
serdār-ı zāman: zamanın komutanı
 z.-dur 1945

Zamāne	z. 1995 :şimdiki zaman z. 44,716,812,1496,1506,1757,2757 z.-yile 543 <u>hüb-1 zamāne</u> : bahtın,talihin güzeli z. 1182,2757 <u>şah-1 zamāne</u> : günümüzün şahı,şimdiki şah z. 423,1830,2523 <u>tıfl-1 zamāne</u> : şimdinin çocukları,günümüzün çocuk- ları z.1313
Zann	:sarma,sanı,şüphe z.-a 675 z.-ı 1449 z.-ile 627 <u>zanneyle-</u> : sarmak z. 1447
Zār	:ağlıyan,inliyen z. 51,459,859,1111,1173,1381,1463,1851,2012, 2135,2390,2453,2513 z.-ıyıla 798,1038,1230,2644,2739 <u>āh u zār kıl-</u> :ah ederek ağlayıp inlemek z. 917 <u>zār eyle-</u> : bkz. zar it- z. 366 <u>zār it-</u> : ağlamak z. 2207 <u>zār ol-</u> : bkz. zar it- z. 162,255,359,722,1040,1254,1288,1889,2048, 2212,2321,2329,2412,2676 <u>zārı it-</u> : ağlamak,inlemek z. 646,804,1045,1294,1306, <u>zārı kıl-</u> : bkz.zarı it- z. 833,2642
Zarar	:ziyan,eksik,kayıp z. 2605 <u>zarar kıl-</u> : ziyan etmek z. 1441
Zarılan-	:ağlayıp sızlanmak z.-ur 454
Zarılık it-	:ağlayıp sızlamak z. 751
Zārī	:ağlayıp sızlama z. 849 <u>zārī it-</u> : ağlayıp sızlama z. 1365 <u>zārī kıl-</u> : bkz.zarī it- z. 164,839
Zarīf	:zerafetli,nazik ,ince z. 1510,1541,1584,1861
Zāt	: saygıya değer kimse z.-ıyıla 43
Zāti	:kendine ait,özel z. 2550

- Zāyī' :elden çıkan,yitik
zāyī' ol-: kaybolmak,yok olmak
z. 543,1821
- Zāyil :yok olan,ortadan kalkan
zāyil ol-: yok olmak
z. 135,1357,2151
- Zebān :dil,lisan
z. 1701
z.-a 1118 ??
- Zebānī :cehennemlikleri cehenneme atmaya memur edilen melek
z. 654,1260
- Zeber :üst
zir ü zeber :alt üst
z. 1298
zir ü zeber eyle- :alt üst etmek
z. 2172
zir ü zeber kıl-: bkz.zir ü zeber eyle-
z. 1439
- Zeberced :zümrütten daha açık yeşil olan ve zümrüt kadar değerli olmayan bir süs taşı
z. 1083
- Zebūn :zayıf,güçsüz,aciz
z.-lar 1038,1171
zebūn ol-: güçsüz olmak
z. 2676
- Zecr :eziyet,sıkma
z. 1158
z.-e 780
z.-üm 925
zecr it-: eziyet etmek
z. 629
- Zehr :zehir
z.-i 174
z.-ilen 1042
z.-ise 624
z.-ün 303,1459
- Zehre :yiğitlik,cesaret
z.-sin 592
makam-ı zehre: yiğitlik makamı
z.-ye 1557
- Zekāvet :zeka,zekilik
z. 1741
- Zeliḥā :Hz.Yusuf'un eşi
z. 1196
- Zemān :zaman
z. 56,57,494
şir-i zemān: zamanın arslanı
z.-un 513
- Zemīn :yer,yeryüzü
z. 53,213
z.-ün 906,1616
- Zencir :zincir

- Zer z. 1376
:altın
z. 440,467,695,830,1886,1976
z.-dür 1907
z.-imiş 1011
- Zer-fürüş :altın saçan
z.-ün 931
- Zerre :pek ufak parça
z. 121,2466
z.-ce 55,333,2282
z.-nin 36
- Zevāl :yerinden ayrılıp gitme,zail olma
z.-a 175
z.-e 801,1307,1465,2095
z.-i 321,2245,
z.-ün 2265
zevāl-i devlet-i şah-ı cihān: cihan şahının devletinin yok olması
z. 2607
- Zevk :hoş giden hal
z. 1525,2367,2651
- Zill :gölge,mec.koruma,sahip çıkma
z.-ı 1178
zill-ı hâlik: yaradanın gölgesi
z. 531
zill-ı ihsān: iyiliğin gölgesi
z. 570
zill-ı ilāh : Allah'ın gölgesi
z. 178,230,1314,1724,2260
- Zi- : "sahip" manasına kelimelerin başına getirilerek birleşik kelimeler yapar
z. 1946
- Zibā :yakışıklı güzel
z. 67,69,108,138,140,238,319,512,815,1243,1464
1509,1635,1721,1756,1945,2404,2464,2529,
2620
z.-liğına 464
z.-nun 85
zibā ol-: güzel olmak
z. 461
- Zihi :ne güzel,ne hoş
z. 3,30,236,236,626,2060
- Zikr :anma
zikr-i bismillāh: Allah'ın ismini anma
z. 2
zikr eyle-: anmak
z. 6
- Zindān :zindan
z. 838,857,1388,2067
z.-a 578,863,902,1165,1211,1386,1397,1466,2125
2366,2723
z.-ı 1186
z.-un 922

- Zinde z. 1973
:diri,sağlam,kuvvetli
z. 1951
zinde kıl-: diri olmasını sağlamak
z. 350
zinde ol-: sağlam olmak,canlı olmak
z. 43
zinde tur-: sağlıklı görünmek,dinç görünmek
z. 1239
zinde tut-: sağlıklı olmasını sağlamak
z. 1867
- Zinde-gān :zinde olanlar,diriler
z.-ı 1424
- Zinhār :sakın ,asla,olmıya,aaman
z. 590,924,1844,2120,2570,2746,2746
- Zir :alt,şağı
zir ü zeber: altüst
z. 1298
zir ü zeber eyle-: altüst etmek
z. 2172
zir ü zeber kıl-: bkz. zir ü zeber eyle-
z. 1439
- Zist :çirkin
z. 574,626
zist-i ef'āl kıl-: çirkin işler yapmak
z. 2693
- Ziyā :ışık
ziyā-yı ruzigār: zamanın ışığı
z. 1833
- Ziyāfet :misafire yedirip içirme
z. 376
- Ziyān :zarar,kayıp
z. 59
z.-a 56
z.-ı 588,702,705,1022,1228,1260,1607,2730
ziyān it-: zarar etmek
z. 1149
- Ziyān-kār :zarar veren,zarar edici
ziyān-kār ol-: zarar veren birisi olmak
z. 2377
- Ziyāret-gāh :ziyaret yeri
z. 2343
- Zor :zor
z. 2192
z.-ı 2455
z.ıla 2625
z.-un 306
zor eyle-: zorlamak
z. 2437
- Zulm :zulüm
z. 898,1374,1393,1439,1441
z.-e 2462
z.-i 896,1390
z.-ile 1450

- z.-inün 1455
z.-ise 2281
zulm eyle-: zulm etmek
z. 275,12871385,1996
zulm it-: bkz.zulm eyle-
z. 1208,1439
Zühre :çoban yıldızı
z. 122,377
makâm-ı zühre :zühre makamı
z. 1831
Zülâl : saf soğuk
zülâl-i nûtk: berrak ,adık söyleyiş
z. 38
âb-ı zülâl: soğuk su
z.-e 1712
Zül-celâl :ululuk sahibi olan Allah
z.-i 3
Zülf :saç
z. 1935
hikâyet-i zülf :saçların hikayesi
z.-inde 35
kemend-i zülf: sevgilinin saçı
z. 34
Zümrüd :zümrüt
z. 1083

EİELİYOSRAFYA.

- Akkus,Muzaffer. İmam Kazi'nin Gınyası,Doktora Tezi,İst. 1986
- Atalay,Besim,Divanü Lügat-it Türk Tercümesi, T.D.K Yayınları:
521,Cilt I, Ankara 1985
- Atalay,Besim,Divanü Lügat-it Türk Tercümesi, T.D.K Yayınları:
522,523,Cilt II-III,Ankara 1986
- Atalay,Besim,Divanü Lügat-it Türk Dizini "Endeks" T.D.K. Ya-
yınları:524,Cilt IV 1986
- Ersal: Tahir Efendi,Osmanlı Müellifleri,(sadelestiren A.Fik-
ri Yavuz-İsmail Özen)Merai Yayıncılık M. İst. 1975
- Büyük Türk Klasikleri,Ötügen-Söğüt,İstanbul 1985,
Cilt I, s. 363-364
- Develioğlu,Ferit,Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat,Aydın
Kitabevi,Ankara 1986
- Ergin,Muharrem,Türk Dil Bilgisi,İstanbul 1972
- Etik,Arif,Farsça-Türkçe Lügat,Atilla Ofset Basımevi,İst.1968
- Hacıeminoğlu,Necmettin, Türk Dilinde Yapı Bakımından Fiiller
Kültür Bakanlığı Yayınları / 1348,Ankara 1991
- Kavruk,Hasan,Bahtiyar-name Hakkında,Kırkambar(Kültür-Sanat ve
Edebiyat Dergisi)Malatya 1991,sayı 3,s. 36-40
- Kınalı-zade Hasan Çelebi,Tezkiretü's-Süara, C.I, (hazırlayan
Dr. İbrahim Kutluk),T.T.K. Basımevi,Ankara 1978,C.II
T.T.K. Basımevi. Ankara 1981
- Kocetürk,Vasfi Mahir,Türk Edebiyatı Tarihi,Edebiyat Yayınevi,
Ankara 1970,s. 132-134
- Korkmaz,Zeynep,Marzubanname Tercümesi,Ankara 1973
- Köprülü,M.Fuad,Bahtiyar-name,İst. Ans.C. II.s. 241

Mazınoğlu,Hasibe,Eski Türk Ansiklopedisi,100k1,fasikül,256,

Ankara 1962, s. 93

Muallim Naci,Lugat-i Naci,İstankul 1890

Façacınoğlu,Burhan,Türk Dili ve Kompozisyon,Esnaf Ofset Mat-

hacılık,Sivas 1991(4.baskı)

Fala,İskender,Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü,Akçağ Yayınla-

rı, C. I-II Ank.1988

Sami,Semsettin,Kamus-ı Türki,İstanbul 1978(2.baskı)

Sükan,Ziya,Gencineî Güftar-Ferhengi Ziya,Farsça-Türkçe lugat,

M.E.Basımevi,İst. I,II,III Cilt 1984

————— Şakaik-i Numaniye ve Zeyilleri (Haz. Doç.Dr.Abdul-

kadir Özcan)Çağrı Yayınları,C.I,II,III,IV,V İst.1989

Tahir'ül-Mevlevi,Edebiyat Lügati,Enderun Kitabevi,İst. 1973

Timurtay,F.Nadri,Osmanlıca Grameri,İstanbul 1964

Topaloğlu,Ahmet,Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü,Ötüken(I.Baskı)

İstanbul 1969

Uluhan,Mehmet,Türkçe Sözlük(Kamus-ı Türki'nin Genişletilmiş

Yeni Baskısı) İstanbul 1985

T.D.K. Türkçe Sözlük,Cilt I II, Ankara 1988

T.D.K. Yeni Tarama Sözlüğü, (Düzenleyen Cem Dilçin) Ank. Ün.

Basımevi, Ankara 1983

Yegün,Abdullah;Esdallı,Abdulkadır;İsmail,Hekimoğlu;Çalim,İl-

han,Osmanlıca-Türkçe Büyük Lugat,Ziya Ofset,İst.1990

Yıldız,Nezine,Türkçe Deyimler Sözlüğü,Nurdan Yayınları A.Ş.

Mahir Yayınları